

Hakikat Ltd.Şti. Yayınları No: 10

KIYMETSİZ YAZILAR

(Kıymeti bulunamıyan yazılar)

İMÂM-I RABBÂNÎ

E'ûzü billâhi minesseytânirracfm.
Bismillâhirrahmânirrahfm.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Ümmetim arasında İesâd yayıldığı zemân, sünnetime yapışana, yüz şehid sevâbı vardır). Dört mezhebden herhangi birisinin âlimlerine (Ehl-i sünnet âlimi) denir. Ehl-i sünnet âlimlerinin reisi, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfedir. Bu âlimler, Eshâb-ı kirâmdan öğrendiklerini yazmışlar, Eshâb-ı kirâm da, bunlara Resûlullahdan işitdiklerini söylemişlerdir.

Bugün yeryüzündeki insanlar üç kısımdır:

1- Kâfirler. Bunlar, müslimân olmadıklarını söylerler. Yehûdîler ve Hristiyanlar böyledir.

2- Ehl-i sünnet olan müslimânlardır. Bunlar her memleketde vardır ve çoğalmaktadır.

3- Münâfıklar. Müslimân olduklarını söylerler. İmânları ve ba'zı ibâdetleri Ehl-i sünnete benzemez. Hakikî müslimân değildirler. Şî'îler ve Vehhâbîler böyledir.

Hakikat Ltd. Şti. Yayınları No: 10

KIYMETSİZ YAZILAR

(Kıymeti bulunamıyan yazılar)

Müellifi

İmâm-ı Rahbânî
Ahmed Fârûkî Serhendî

Terceme Eden

Müstekîmzâde Süleymân Sa'deddîn Efendî

Yedinci Baskı

Merkez : Hakikat Ltd. Şti. Catalçeşme Sok. No: 17 34410
Cağaloğlu-İSTANBUL Tel: 0212 513 99 00 [20 hat]

Dağıtım : Hakikat Kitâbevi, Darüşşefeka Cad. 57/A
(P.K. 35) 34262 Fâtih-İSTANBUL Tel: 0212 523 45 56

1998

B-11567

Sahife no:

Elif.....	A, E, İ, Ü.....	5
Be.....	B.....	64
Pe.....	P.....	72
Te.....	T.....	73
Cim.....	C.....	84
Ha.....	H.....	92
Hi.....	H.....	116
Dal.....	D.....	123
Ze.....	Z.....	131
Rı.....	R.....	140
Zâl.....	Z.....	160
Sin.....	S.....	164
Şin.....	Ş.....	184
Sad.....	S.....	198
Ti.....	T.....	209
Zi.....	Z.....	223
Ayn.....	A, İ, U, Ö.....	226
Gayn.....	G.....	249
Fe.....	F.....	251
Kaf.....	K.....	260
Kef.....	K, G.....	272
Lam.....	L.....	288
Mim.....	M.....	296
Nun.....	N.....	335
Vav.....	V.....	349
He.....	H.....	369
Lâmelif.....	L.....	378
Ye.....	Y.....	380

KIYMETSİZ YAZILAR

Kıymetli okuyucularımıza takdim ettiğim bu (**Kıymetsiz Yazılar**) kitabı, imâm-ı Rabbânî Müceddid-i elf-i sâni Ahmed Fârûkî "rahmetullahi aleyh" ile, mahdûm-i mükerrerî, urvet-ül vûskâ Muhammed Ma'sûm-i Fârûkî "rahmetullahi aleyh" hazretlerinin (**MEKTÛBÂT**) ismindeki fârisî kitâblarının türkçe tercemelerinden intihâb olunan çok kıymetli cümlelerdir. Bu türkçe tercemeler Müstekîmzâde Süleymân Sa'deddîn efendi tarafından yazılmış ve 1277 [m. 1861] senesinde İstanbul'da basılmıştır. Her iki kitâb üç cilttdir. Bu altı ciltten seçilen cümleler elif-ba sırası ile dizilmiş, her cümle'nin sonuna alındığı ciltin ve mektûbun sıra numaraları yazılmıştır. Bu kitâbın temâmı seyyid Abdülhakîm Arvâsî efendiye "rahmetullahi aleyh" okunmuş, dikkat ile dinledikten sonra, çok takdîr edip, (Fevkal'âde gayret sarf ederek hâzırladığın bu nâdide eserin ismi (**Kıymetsiz Yazılar**) olsun, bunun kıymetine karşılık olabilecek birşey bulunabilir mi) demiştir. Bu Kıymetsiz Yazılar, 1344 [m. 1936] senesinde Kâsımpâşalı hattat Safî beğ tarafından, islâm harfleri ile, istinsâh edilmiştir. [Bir nüsha yazılmıştır.] İmâm-ı Rabbânî 1034, Muhammed Ma'sûm 1079 da Hindistânın Serhend şehrinde ve Müstekîmzâde 1142 [m. 1729] da İstanbul'da ve Abdülhakîm efendi 1362 [m. 1943] da Ankarada vefât etmişlerdir. "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'in".^[1]

*Mürşid-i kâmil idi, Abdülhakîm Arvâsî,
hem şerî'at, hem tarîkat ilmlerinin deryâsı.*

**Milâdî senesi
1937**

**Hicrî kamerî
1345**

Baskı: İhlâs Holding A.Ş. Çağaloğlu-İSTANBUL
Tel: 0.212.513 99 00 [20 hat]

[1] Bu (Kıymetsiz Yazılar) kitabını hâzırlayan zâtin evi Fâtihde Yavuz Selîm yokuşu ile kesişen (Müstekîm zâde) sokağındadır.

- A, E, İ, Ü -

● Âbâ ve ecdâd [baba ve dede]ların îmânını taklîd etmek, îmân-ı taklîdîdir ki, mu'teber değildir. 1/29 [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Abdestde, ayak parmakları arasını sol elin küçük parmağı ile tahlîle murâat [riâyet] edeler. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Âdâb-ı Nebeviyyede tehâvün edeni [Peygamberin âdâbında gevşeklik göstereni] ve süneni Mustafâviyyeyi [Peygamberin sünnetini] terk edeni ârif zan etme. "CÜNEYD". 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedik 349.]

● Âdâba riâyetsiz hizmetin fâidesi yoktur.

● Âdem aleyhisselâmın hilkatinden [yaratılmasından] beri yedi bin yıl temâm olmadı. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Âdem aleyhisselâm su ile toprak arasında iken, Resûlullah ilm-i ilâhîde Peygamber idi. 1/56 [Müjdecî Mektûblar: 73.]

● Âdem aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü tekvîn sıfatıdır.

● Âdem aleyhisselâm âlem-i şehâdete gelmezden mukaddem [madde âlemine gelmezden önce] vücûda gelen zuhûrât-ı misâliyesi. [Görünen misâlleri]. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Âdem aleyhisselâmdan evvel geçen Âdemlerin vücûdları âlem-i misâlde idi. Âlem-i şehâdetde [madde âleminde] ilk mevcûd olan Âdem aleyhisselâmdır ki, sıfatı cemîyyet üzere mahlûkdur. Çok vasflar sâhibidir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Âhîret dâr-ı cezâdır [karşılık yeridir]; dâr-ı teklîf değildir [emrlerin verildiği, mükellef kılınan yer değildir]. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 364.]

Tenbîh:

İmâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkî Serhendî "rahmetullahi aleyh" (**Mektûbât**)ının üçüncü cildinde yüzüymidört (124) mektûb vardır. Müstekimzâde Sa'deddîn efendi tercemesinde beşinci mektûb; baskı sırasında sehven atlanmış ve altıncı mektûba beşinci mektûb, yedinci mektûba altıncı mektûb şeklinde yazılarak, sona doğru bir numara kayarak (123) mektûb olmuştur. (**Kıymetsiz Yazılar**)daki üçüncü cildten olan mektûbların beşinci mektûbdan sonraki mektûb numaralarına bir numara ekliyerek okunursa, fârisî aslına da uygun olur.

Altı cild (**Mektûbât**)dan, birinci cildin temâm tercemesi (**Müjdecî Mektûblar**) olarak türkçe basılmış, diğer cildlerden ba'zı mektûblar da terceme edilerek (**Hakikat Kitâbevi**)nin türkçe yayınlarından ba'zılarında neşr edilmiştir. (**Müjdecî Mektûblar**)daki ve diğer kitâblardaki alâkalı mektûbların sahîfelerinin numaraları, mevzû' sonuna köşeli parantez içine ilâve edilmiştir.

Mîlâdî
1998

Hicrî
1418

● Âhiret mevcûdâtının [âhiret varlığının] mebd-i te'ay-yünleri, kemâlât-ı mufassala-i zâtiyye-i mukaddeseler olup, [varlığa başlangıç olan kemâlât [olgunluk], mukaddes zâtın açılmış, mukaddese-i zâtiyyesi olup.] ism ve sıfatları değil-dir. 3/113

● Âhiret mu'âmelâtı [âhiret işleri] zillerden değildir. 1/261 [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Âhiretde azâbın ve mükâfâtın devâmlı olduğunu bilen-lerin nazarında, birkaç günlük belâ ve mihnet, devâmlı râ-hata sebep olduğundan, ayn-i râhatdır [râhatın tâ kendisi-dir]. İnsanların dedi-kodularına bakmazlar. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Âhiret azâbı hakkında Peygamberlerin sözbirliği var iken, felsefecilerin sözlerine i'tibâr olunmaz. Bu azâb aklî değil, hissîdir. [Bizzat tadılacak şekildedir.] 3/100 [Se'âdet-i Ebediyye: 68.]

● Âhireti istiyene, Allahü teâlâ, keremi ile, din ve dünyâ-sına kâfidir. 4/42.

● Âhiretin yaratılış ve mevcûdiyyetine, dünyânın yaratılış ve mevcûdiyyetini mukâyese etmek mümkün değildir. 3/78.

● "Âhır zemânda bir kavm zuhûr eder ki, râfizî diye ad-landırılır. İslâmı terk ederler. Onları öldürün ki, onlar müş-riktirler." Hadîs-i şerîf. 4/64

● Âhireti verip dünyâyı almak ve Hakdan halka yüz çe-virmek cünûn ve sefâhetdir, [delilik ve aklsızlıktır]. 1/28 [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● "Âhır zemânda, ümmetime, sultânlardan mihnetler isâbet eder. Fekat, o mihnetlerden şu kimseler kurtulur ki, ilm ve amelin arasını, üstünlük ve mükemmelliğin arasını birleştirip, üsûl ve fûrûdan tafsîl üzere Hak teâlânın dînini bilip, şerî'atin emrinin icâbı üzere, nefsi için amel eylemeye. Dîn-i hakkı tahsilde [ele geçirmekde] dili, eli ve kalbî ile mücâhede ede [uğraşa]. İşte o kimse, geçmiş olan se'âdetle-

re ulaşmış olmakla, kurtulandan olur. Ve dahî şu kimseler kurtulur ki, Hak teâlâyâ ârif olup, sükût eyleyip, eğer hayrı haber veren kimseyi görürse, ona muhabbet eyleye. Ve eğer bâtılı işleyen kimseyi görürse ona buğz edip, onunla görüş-meye. İşte bu kimse de zemân ehlinin imânının za'afı sebe-biyle, açığa çıkaramayıp, içinde gizlemek sebebiyle kurtulu-şa erer." Hadîs-i şerîf. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● "Âhır-zemânda bir kavm zuhûr eder ki, Sultân meclis-lerinde hâzır olup, Aliahü teâlânın hükmünün zıddına hükm ederler ve yasak etmezler. Aliahü teâlânın la'neti on-ların üzerine olsun." Hadîs-i şerîf. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Gökdeki melekler, yeryüzünde, Allah için bir araya gelen bir-iki kişinin bulunduğu yere imrenirler. 4/159

● Âgâhlık [uyanıklık], Allahü teâlâ ile bâtının huzûrun-dan ibâretidir. İlm-i huzûriye benzer ki devâm lâzımdır. 3/15

● Âfâk ve enfûsün ötesinde zil yokdur. Asâlet nisbetine başlamak vâkı' olur. 4/56

● Âfâk ve enfûsde zâhir olan eşyâ, Hak teâlânın varlığı-na ve kemâl-i kudretine delâlet [işâret] edici âyetlerdir. 6/83.

● Âfâk ve enfûsden geçmek, bir emr-i vicdânîdir ki, kim-se ondân geçmedikçe, onun ma'nâsını tâm ma'nâsı ile idrâk edemez. "Tatmıyan bilmez." 4/205

● Âfâk ve enfûsden temâmen geçip, şü'ûn ve i'tibârât-dan seyr ile zâtın mâhiyyetine resîde olalar [kavuşalar]. 5/131.

● Alın, se'âdet ve şekâvetin açığa çıktığı yerdir. Kalb, ilmlerin ve sırların mahallidir. 6/238

● Ayakların zinâsı, şerî'atin yasak etdiği yere (harâmla-ra) gitmek. Gözlerin zinâsı, şerî'atin yasakladığı (harâmla-ra) bakmaktır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Âyine-i bâtınınızı mâh gibi mülâhaza ederim ki [bâtın (kalb) aynanızı ay gibi mülâhaza ederim ki], güneşe tekâbü-lünde, dolunay gibi [bedr-i kâmil] kâmil olmuştur. 5/7

● Aynada hoş giden sûretin görünmesi, bâricde hakîkî görmek gibi te'sîr eder. 3/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 925.]

● İbrâhîm aleyhisselâm, Habîbullahın ümmetine dâhil olmağı temennî buyurmuştur. 3/121.

● İbrâhîm aleyhisselâmın şânının yüksek oluşu, Hak teâlânın düşmanlarından teberri etmek [kaçınmak] vâsitâsıy-
ladır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İbrâhîm aleyhisselâm Halîlullahdır. 3/87

● İbrâhîm aleyhisselâmı salâtda tahsis eylemek, [nemâzda teşehhüdde anmak], onun şânına ta'zîm içindir. Ondan sonra gelen her Peygamber, o büyük Peygambere uymakla emr olunmuştur. 5/53

● İbrâhîm aleyhisselâmın vilâyeti, vilâyet-i İsrâfildir. 3/113.

● İbrâhîm aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü, ilm sıfatıdır. 3/87.

● İbrâhîm aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü, te'ayyün-i evvel-i vücûdudur. 3/87

● İbrâhîm aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü hilletdir ki, te'ayyün-i evvel olan hubbın muhîtidir. [Muhabbetin muhîtidir.] Ve o merkez ve muhîtin temâmı ki, sûreti mîsâlîde dâire gibidir. Te'ayyün-i evveldir. Onun en şerefli ve ilk eczâsı merkezdir ki, sevgi (hub)den bâretdir. Muhît-i dâire o merkezin zill gibi ve ondan ileri gelmektedir. O muhîte te'ayyün-i sâni demek mümkündür. Ammâ, keşf ile görülmekte, bu te'ayyün iki değildir. Hubbî ve hilleli [muhabbeti ve dostluğu] içine almış olarak birdir. Te'ayyün-i sâni, nazar-ı keşfde, te'ayyün-i vücûdudur ki, te'ayyün-i evvel-i hubbînin zill gibidir. Zill-i şey çok olur ki, kendini asl şey gibi gösterip, sâlik kendine cezb eder. Te'ayyün-i evvel, te'ayyün-i vücûdî veyâ te'ayyün-i hubbî zan olunur. 3/121.

● İbrâhîm bin Şeybân, meşâyih tabakasındandır. 1/99 [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● İbrâhîm Havvâs, Allahu teâlânın zikrini işitirken, kendinden geçmiş olup, bir hafta sonra, rûhunu teslim eyledi. 4/18

● Ebû Bekrin "radiyallahü anh" fazîleti, îmânda ve çok mal vermekde, nefsinin bu yolda hizmetçi etmekde, öncekilerin öncesi olması yoluyla. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" ile Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" esrâra müte'allik kelâmı konuşurken, Ömer "radiyallahü anh" geldikde, konuşma üslûbunu ve beyân edilen esrârı değiştirdiler. Osmân "radiyallahü anh" geldikde, aynen üslûbu değiştirdiler. Alî "radiyallahü anh" geldikde başka bir üslûl ile tâbir buyurdular. [Ya'nî yine değiştirdiler.] Bu hâl gösteriyor ki isti'dâtların başka başka olması mukarrer (âşikâr) ve fitratın tegâyürü (değişmesi) vâkı' ve mu'teberdir. 5/59. [Hak Sözü'n Vesikaları: 339, Kıyâmet ve Âhret: 97.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" hakkında, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": (Allahü teâlânın benim kalbime akıtdığını, Ebû Bekrin kalbine akıtdım) buyurmuşlardır. 6/120.

● "Ümmetimin ümmetine en merhâmetlisi Ebû Bekridir "radiyallahü anh". 4/22 [Fâidell Bilgiler: 196, Hak Sözü'n Vesikaları: 324.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh", Enbiyâdan sonra, insanların en efdalidir. 1/202 [Müjdecî Mektûblar: 258.]

● Ebû Bekrin "radiyallahü anh" îmânı, ümmetin îmânı ile ölçülse, ziyâdedir [ağır gelir], hadîs-i şerifindeki ziyâdelik, îmânın parlaması ve nûru 'ilbâriyledir. Fazlalık, kâmil sifata âiddir. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Ebû Bekrden Fârûkun inhitâtı. Resûlullahdan Ebû Bekrin inhitâtından ziyâdedir. [Ömer "radiyallahü anh"ın Ebû Bekr "radiyallahü anh"dan farkı, Ebû Bekrin "radiyallahü anh" Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" farkından dahâ fazladır.] 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" hakkında, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdular ki: "Ömerin tekmil hasenâtı, Ebû Bekrin bir hasenesidir." 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" hakkında, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdular ki: "Hak teâlânın bana ihsân eylediği, esrârın temâmını, Sıddîkın kalbine dök-düm." 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr-i Sıddîk ki, Enbiyâdan sonra efdal-ı beşerdir. [Peygamberlerden sonra insanların en üstünüdür.] Onun dahî başı bir Peygamberin ayağı altındadır. 1/248. [Müjdecî Mektûblar: 342.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh"ın fazîleti. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" isti'dât [kâbiliyyet] ve taklîdleri vâsıtasıyle, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" derhâl tasdik eyledi. 1/107 [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh", makâm-ı İbrâhîmin fevkindeki makâm-ı hâssaya dâhil oldu. 3/121.

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" fenâda ferd-i kâmil idi. 5/61 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 341, Kıyâmet ve Âhuret: 99.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh", bu ümmetin en önde geleni, merhametlisi, efdalidir. 1/59 [Müjdecî Mektûblar: 76.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh", Resûlullahın sehvinî, kendi sevâbından dahâ iyi bilip, onun sehvinî taleb buyurup; (Yâ leyteni sehve Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem", keşki Muhammed aleyhisselâmın bir sehvi olsaydım) buyurmuşdur. 1/305 [Müjdecî Mektûblar: 578.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh"ın mebd-e-i te'ayyünü, ismlerin zillerinin dâiresinin üst noktasıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" hutbede buyurdu ki; Resûlullahdan işitdim ki, gerçekten şübhesiz ki, insanlar bir

kötülüğü gördükde, onu tagyir eylemeseler [ortadan kaldırmasalar], onun cezâsını Allahü teâlâ, onlara da ta'mim eder [Bu cezâyâ onlar da dâhildir], buyurdu. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" bir kimseyi Kur'ân-ı kerîm okurken ağlıyor görüp, bizier dahî, bunlar gihi ederdik. Lâkin kalblerimize kasvet arız oldu, buyurdular. 1/26 [Müjdecî Mektûblar: 14.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh", "beni bu iki sevhim [elbîsem] ile tekfîn edin [defn edin]" diye vasiyyet eylemişlerdir. 2/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 1034.]

● Ebû Bekr-i Sıddîkın ve belki bütün sahâbenin şemâil-i şerîfesi, geçmiş Peygamberlerin kitâblarında gelmiştir. (Zâlike mesclühüm fit-Tevrâti ve mesclühüm fil-İncilî.) [... Onların hâlleri, şerefleri, böylece Tevrâtda ve İncilde bildirilmiştir... (Eshâb-ı kirâm: 7)] 3/23 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 265.]

● Ebû Bekr-i Sıddîka otuzüçbin kişi kendiliğinden ve seve seve bî'at etdiler. 3/23 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 265.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" buyurdu ki, (Aczini bilmek, anlamaktır. [Asl idrâk, kendinin aczini bilmektir.]). 3/23 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 265.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh"ın vilâyet tarafından münâsebeti, İbrâhîm aleyhisselâma: nübüvveti tarikiyle (yoluyla) Mûsâ aleyhisselâmadır. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh" kemâlât-ı Muhammediyyeye yükselmiş, vilâyet-i Mustafaviyyeye dâhil olmuştur. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ebû Bekr "radiyallahü anh"ın mebd-e-i te'ayyünü, hakikat-i Muhammedînin zıllıdır. Bu sebeble vârisân-ı Peygamberin [Peygamberin vârislerinin] efdalidir. 3/121.

● Ebû Bekr Tamistânî demiştir ki, tesavvuf ızdırabdır. Sükûn gelince, tesavvuf kalmaz. 4/227

● Ebû Alî Dekkak, Ebûl Kâsım Kuşeyrîye, rû'yâda dedi

ki; "Dünyâya geleyim de... [dünyâlık için değil] nâsi (insanları) uyandırmak için, insanın başlangıç ve sonunu bilmesi lâzım geldiğini duyurmak için..]" 4/102

● Ebû Hüreyre "radiyallahü anh" buyurmuştur ki, "Resûlullahdan iki ilm edindim ki, birini beyân eyledim [açıkladım]. Diğerini âşikâre eylesem [açığa çıkarsam] öldürülürüm. O ilm, ilm-i esrârdır ki, herkesin idrâki ona yetişemez." 1/267 [Müjdecî Mektûblar: 440.]

● İbn-i Sînâ kısa görüşlü olduğundan, islâmiyetten pay alamadı. Sonunda felsefe pisliliğinde kaldı. 1/245 [Müjdecî Mektûblar: 338.]

● İbn-i Sînâ ve Fârâbî, akl, nefis, rûh ve maddenin başlangıcı olmadığını söyleyip, gökleri ve muhteviyatını kadim bilmişlerdir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İbnül vakt, erbâb-ı kulûba (kalpleri hâlden hâle değişen Evliyâyâ) denir ki, kalbi temkine ulaşmamıştır. Ebül-vakt, kalbi ve nefsi temkine ulaşmıştır. İbnül vakt, erbâb-ı tecelliyât-ı sıfâtiyyeye, ebül-vakt, erbâb-ı tecelliyât-ı zâtıyyeye mazhardır. 1/175 [Müjdecî Mektûblar: 230.]

● Ebrârın ibâdetleri, korkarak ve tama'kârlık ederek, nefsleri ile alâkalıdır. 1/204 [Müjdecî Mektûblar: 262.]

● İblis, melekûtun muallimi lakabıyla lakablı, tâ'at ve ibâdetlerinde de büyük şân sâhibi idi. 3/94

● İblis-i la'în ki, her kötülük ve dalâlete menşe' [kaynak]dır. Ademde mevcûd hünerlerden nasîbsizdir. 2/98 [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● "Cebrâîl aleyhisselâm bana geldi, dedi ki: Yâ Muhammed "aleyhisselâm"! İsteddiğin gibi yaşa, muhakkak öleceksin. İsteddiğini sev, muhakkak ondan ayrılacaksın. İsteddiğini yap, muhakkak karşılığını göreceksin". Hadis-i şerif. 6/174

● İttibâ'i sünnete say' edip [Sünnete yapışmağa gayret edip], tâ'at vazifesi ile zemânı değerlendirmeye tam gayret edeler. 4/117

● El isnânü mütegayyirâni kadiyya-i mukarreredir. [İki şey birbirinden ayırır hükümü, değişmez kâidedir.] 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Eser, birşeyin mâhiyyetine âid olan, eserlerden ibâretidir. Meseîâ ateşin yakması gibi. 5/87

● İctihâd ve kıyâs, bid'at değildir. Zîrâ kıyâs ve icthâd nasların ma'nâsını açığa çıkarır. Emri artırmaz. [Ya'nî icthâd ile emirler artmış olmaz.] 1/186 [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● İctihâd, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında da mevcûd idi. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Ecel-i müsemmânın herkes için takdîm ve te'hîri [önc alınması veya gecikmesi] mümkün değildir. 2/81 [Se'âdet-i Ebediyye: 96.]

● İcmâ-ı ümmet, Eshâb-ı kirâm zemânına âiddir. 2/23 [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Uzak düşmüş ahbâbı hayr düâ ile yâd edeler. 6/223

● Hadis-i şerifler ile amel ederek, ulemâ-i müctehidinin fetevâsıyla harâm kılınmış, mekrûh ve menhî olan emri irtikâb eylemek, blz mukallidler için câiz değildir. [Ehâdis ile amel bize câiz değildir.] 1/312 [Müjdecî Mektûblar: 591.]

● İhsân her yerde övülmeğe değer. Bilhâssa akrabâyâ ve komşulara olunca dahâ iyidir. 1/178 [Müjdecî Mektûblar: 232.]

● Ahkâm-ı icthâdiyye kat'i değildir. Amele bağlıdır. İ'tikâdi isbât edici değildir. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ahkâm hakkında üçbin hadis-i şerif vardır. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ahkâm-ı fıkhiyye zarûrîdir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Allahü teâlâdan gelen din ile bütün insanlar mes'ûldür. Bu din, bütün insanlara gelmiştir, ba'zı şahslara değil. 4/39.

● Ahkâm-ı şer'iyyede hüküm ve işlerde nesh ve tebdil [yürürlükten kalkma ve değişiklik] olmuştur. 1/63 [Müjdecî

● Ahkâm-ı şer'iyeyi kendi aklıyla anlamak ve akli ona rehber etmek isteyen kimse, nübüvveti inkâr etmektedir. [Peygamberliğe inanmamış olur.] Onunla konuşmak aklî işi değildir. [Dellîlkdır.] 1/214 [Müjdecî Mektûblar: 279.]

● Ahkâm-ı şer'iyeye, ilâhî emirler ve yasaklardır. Hitâb-ı ezelîdir ki, Allahü teâlânın kelâm sıfatına te'alluk eder. 4/123.

● Ahkâm-ı şer'iyenin isbâtında, Kitâb, sünnet, müctehidlerin kıyâsı ve icmâ-i ümmet mu'teberdir. 2/55 [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Ahkâm-ı şer'iyenin cümlesinde hafîfletme vardır. Ve kolaylığın temâmı ve suhûlet mevcûddur. 1/9

● Ahkâm-ı şer'iyeye ile süslenmek müyesser olunca, dünyâ mazarratından, kötülüklerinden kurtuluş hâsıl olur. 1/72 [Müjdecî Mektûblar: 95.]

● Ahkâm-ı şer'iyeye ile tam bezenmek, ibâdetlerle yapmakda ve yasaklardan kaçmakda kolaylık, nefsin fânî olmasına bağlıdır. Bu da sofîyenin hizmetine bağlı ve onların muhabbetine âidirdir. 5/158 [Kıyâmet ve Âhiret: 104.]

● Ahkâm-ı şer'iyeye, ni'mete şükr etmeği açıklamaktadır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Ahkâm-ı şer'iyenin ortadan kaldırılması ilhad ve zındıklıktır. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ahvâlden maksad, hâllere tutulmuşluğun değişmesidir. 1/239 [Müjdecî Mektûblar: 332.]

● Bâtınî hâller ve ma'nâlar, misâller şeklinde açığa çıkar ki, idrâke yakîn ola. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Ahvâl ve mevâcîd [hâller ve vecdler] matlûbun, ele geçirilmek istenilenin başlangıçlarıdır. Maksad değildir. 1/172 [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Ahvâlden bir hâl hâsıl olursa, üzülmeye ve sevinmeye değmez. Maksûd [ele geçirilmek istenilen] bîcûn ve bîcûnenin [ötelere ötesi, anlaşılabilir olanın] hâsıl olmasıdır. 1/130 [Müjdecî Mektûblar: 177.]

● Ahvâlin [hâllerin] en doğrusu, şer'at üzere istikâmetdir. [En güzel hâl, şer'ate uymaktır.] 3/19

● Ahvâl ve mevâcîde tâlib olan kimseler mâsivâyâ tutulmuşdur. 4/128 [Hak Sözü'nün Vesfîkaları: 334.]

● Ahvâl ve mevâcîd [hâller ve vecdler] lehv ve la'b'e [oyun ve eğlenceye] dâhildir. 1/210 [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Ahvâl ve mevâcîd ve müşâhedât ve tecelliyât, başlangıçta ve arada meydana gelir. 1/284 [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Ahvâl, kalbin telvînlerindendir. 1/253 [Müjdecî Mektûblar: 355.]

● Ahvâl ve mevâcîdin [hâllerin ve vecdlerin] meydana gelmesine sebep, zâtın zikrinde, isimleri ve sıfatları düşünmekdir. 1/264 [Müjdecî Mektûblar: 396.]

● Ahvâl [hâller] bâtın içindir. O hâlleri bilmek ise zâhir içindir. 1/284 [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Ahvâlin husûlî matlûbdur, ilmi değil. Ba'zı cemmâ'ate bu ilmi ihsân ederler, ba'zısına etmezler. İkisi de vilâyettedir. 3/15

● Ahvâl ve emvât [diriler ve ölümler] vusûlde [yetişmekte] müşâvidirler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İhtiyâc, insanın hâssa-i zâtîyyesidir. [Ashının özelliğidir.] Belki güzelliğindendir. 3/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 925.]

● İhtiyâc noksanlığı gösterir. Alâmeti imkândır. [Mümkün-ül-vücûd sâhibidir.]

● İhtiyâc vaktinde, sebeblere yapışmayıp, bu yol ile zarar hâsıl olursa, âsî olurlar. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● İhtilât-ı halk [halk ile görüşme], eğer onların hukûku-

nu yapmak niyyeti ile olursa, zıkr olur. 4/160

● İhtiyâr-ı abd [kulun ihtiyârı] za'îfdir dedikleri söz, eğer Hak sübhânehunun ihtiyârına nisbetle olursa, doğrudur. Yok eğer, kul, yapmasına me'mur olduğu işe ihtiyârı kâfi değildir, ma'nâsına olursa, sahîh değildir. Zîrâ, gücü yetmiyecek şey teklif edilmedi. 1/266 [Müjdecî Mektûbları: 399.]

● Ehâss-ı havâsden [Seçilmişlerin seçilmişinden] beşer sıfatının kaldırılması mümkün değildir. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ehâss-ı havâs, zulmânî ve nûrânî perdelerden halâs ve şühûd ve müşâhededen kurtulmuşlardır. 6/113

● Ehâss-ı havâs [seçilmişlerin seçilmişleri], en yüksek dereceye çıksalar, yine başları Peygamberlerin ayağı altına kaddır. Aynı seviyede olmak mümkün değildir. 3/121

● İhlâs-ı şerîf sûresinin tefsiri. 4/76

● İhlâs ile yapılan bir iş, senelerle yapılan ibâdetlerin kazancını hâsıl eder. 1/141 [Müjdecî Mektûbları: 186.]

● İhlâs, fenâsız ve muhabbet-i zâtîyesiz tasavvur edilemez. 4/51 [Kıyâmet ve Âhuret: 163.]

● İhlâs, zorlayarak ve külfetli olarak mü'minlerin avâmında tahakkuk edebilir ki, böyle ihlâs devâmlı değildir. Bu ihlâsı elde edenler muhlisdir. Uğraşmadan, zorlamadan, külfetsiz olarak ihlâs, devâmının husûlünde der-kârdır (lâ-zımdır) ki, Hakk-ul-yakîn mertebesidir. Devâmlı ihlâs sâhibi muhlâsdir. 1/59 [Müjdecî Mektûbları: 76.]

● İhlâsın hakîkatine erişmiş olan, tarîkde [tesavvuf yolunda] lâzım olan uğraşmaktan kurtulmuştur. Her ne işde olursa olsunlar, Allahü teâlâ içindir. Niyyet etsinler, gerekse etmesinler. Niyyetin lüzûmu ihtimâl olan şeydedir. Onların nefsleri, Allahü teâlâ için fedâ olmuştur. Ben demegi şirk bilirler. Evvelce ne etdiler ise, kendi nefsleri için ederlerdi. Ve niyyete muhtâc değiller idi. Şimdi de, niyyete muhtâc değillerdir. Böyle bir ârife eziyyet edip, edepsizlik etmek, Hak

sübhânehu ve teâlâyâ edepsizliğe varır. Zîrâ ona nisbet olunanlar, külfetsiz Cenâb-ı Hak teâlâyâ nisbet olurlar. Her-gâh, o ârifin a'mâlî bî ihtiyâc [ihtiyâcsızlık] değildir. Lâkin fîl-hakîka Hak teâlânındır. Bu kıyâs üzere onun, Mevlâsı celle ve a'lâyâ ta'zîm ve itâ'at olunup, bu i'tibârta, Kelâm-ı Mecîdde vârid olmuştur ki, meâlen: "Resûle itâ'at eden, Allahü teâlâyâ itâ'at etmiş olur." Nisâ sûresi 80.ci âyeti. 4/160.

● Ahlâk-ı reddiye [kötü ahlâk], ademin [yokluğun] kötü-lüğünden ötürüdür. 6/67.

● Edeb-i vâhîde [bir edebe] riâyet ederek, tenzihî mek-rûhdan kaçınmak, zıkr, fikr ve murakabeden cfdâldır. 1/29 [Müjdecî Mektûbları: 18.]

● Bî-edebin [edepsizin] hiçbir, Allahü teâlâyâ vâsıl olamamıştır. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhuret: 376.]

● Ezân kelimelerinin ma'nâsı. 1/303 [Müjdecî Mektûbları: 575.], [Se'âdet-i Ebediyye: 209.]

● Ezândan sonra, (Veh'ashû mekâmın Mahmûden illezi ve' adtehü, inneke lâ tuhlifül mîâd) demek, rivâyet edilen mühim bir haberdır. Ecr ve sevâba kavuşmak içindir. Yoksa Allahü teâlânın va'di, elbette vuku'a gelecektir. 5/53

● İzn ile yapılan ibâdetler makbûldür. 1/254

● "İzâ ra'eyte lî tâliben fe-kün lehü hâdimen" hadîs-i kudsî. [Bana tâlib olan, beni isteyen birini gördüğün zemân, ona hizmetci ol!] 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● İz'ân-ı kalb [kalb anlayışı] olmadıkça, yalnız bilmekle îmâna vusûl olmaz [kavuşulmaz]. 3/90

● İrâde, rızâyı gerektirmez. Zîrâ, küfr ve isyânlar, Hak celle ve a'lânın murâdıdır. Fekat, mardisi [beğendiği] değildir. 5/83. [Hak Sözü Vesikaları: 345.]

● İrâdeden hurûc edip [kendi irâdesini terk edip], Hak teâlânın irâdesine teslîm olalar. 5/115

● İrâdenin ortadan kalkması, vilâyetin şartıdır. Ma'nevî kuvvetlerin cezbesi olmadıkça, sâdece sûrî ameller ile, nasîb olmaz. 5/4

● İrâde, iki eşidden birini seçmektir. Bir yerde eşidlik yoksa, irâde de olmaz. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 486.]

● İrâdenin sarf'ı abdden vâkî' olup, [Kul irâdesini sarf edip,] Allahü teâlâ (dilerse) halk eder. 5/83

● İrâde aslında [bizzât] kemâl sıfatıdır. Onun çirkin olması, çirkinlik ile alâkasındandır. 5/52

● İrâde olmayıp, insanlar mecbûr olsaydı, dünyâda zâlimlerin kınanması [kötülenmesi], isyân edenlerin cezâlandırılması olmazdı. 5/83 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 345.]

● İrâde, işlemek ve işlememekden [yapmak ve yapmaktan] birini tercihtir ki, kudretten sonradır. Yaratmaktan öncedir. Eğer, irâde kabûl olunmasa, mecbûriyyet lâzım gelir. 3/25

● Erzâk-ı İbâde [kulların rızıklarına] Allâhü teâlâ keffîdir. Eğer az bir çalışmakla tahsîl mümkün olursa ne a'la, ne güzel. Ve illâ ardına düşmeyeler. 5/22

● Erbâb-ı kulûbun ahvâlleri telvîn üzeredir. Onlar es-hâb-ı telvîndir. 3/119

● Erbâb-ı telvînde müşâhede, gerçekden görmek ma'nâsına bir ta'bîr değildir. Bunlarda sıfât-ı tecelliye-i mütelevvîne, mûkâşefe ile ta'bîr olunur. O bakımdan bunların müşâhede demesi, gerçek görme değildir. 3/118

● Arz-ı ribâda [muhârebeye] edâ olunan nemâz, ikibin kerre bin (iki milyon) nemâza müâdildir (eşdeğerdir). "Hadîs-i şerîf". 4/64

● Ervâh ve berzah-ı suğrâ [Rûhlar ve rûhun mahşere kadar kaldığı âlemler] bahsleri ziyâde nâzîktir. Bu bâbda zan ve tahmîn ile konuşmağa cû'ret eylemeyeler. Nas'lar ile sâbıt olanlara kısaca îmân eylemek lâzımdır. Onun tafsîlîni Allâhü teâlânın ilmîne havâle eyleyeler. 4/182 [İslâm Ahlâkı:

546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Ervâh-ı mükemmel [olgun, üstün kişilerin rûhları] kadîm değildir. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Ervâh-ı mükemmel [olgun kimselerin rûhları, Evliyâ rûhları], bedenleri ile görünürler ki, bu, Tenâsuh (rûhun diğer bedene geçmesi demek) değildir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Ervâh-ı mükemmel [olgun ve üstün kimselerin rûhları], Allâhü teâlânın dilemesi ile, cesed şeklinde görünmüş, acâib şeyler yapmışlardır. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Ervâhın [rûhların] müşâhede kemâl değildir. Kemâl, bâlının mâsivâyı bilmekten ve görmekten kurtulması [unutması]dır. 6/33

● Ez gubâr-ı nâka-i Leylâ ki Mecnûn sâlehâ çeşm ber reh daşt, girdi zin beyâbân ber nehâsî. [Mecnûn Leylânın yolunu beklerken, yıllarca çöle bakdı. [Yol gözledi]. Çölden bir toz kalkmadı.] 5/47

● Üserâ-i Bedrin [Bedr esîrlerinin] katline Fârûk "radi-yallahü anh" hükm etmişdi. Vahy, Fârûkun "radiyallahü anh" re'yine muvâfık geldi. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Esbâb [sebebler] ve vesâil [vesîleler] cimâddir. [Cansızdırlar.] Kendileri gibi bir gayri de te'sîr ederek onu meydâna getiremezler. Onların ötesinde bir kâdir vardır ki, anı buyurur. Aklîlâr, cimâdda gördükleri fi'lden, fâil [yapan] ve muharrik [hareket ettirici] den haberdâr olur. Cimâdın fi'li, aklîlâr indinde, fâilî hakîkî fi'line perde olmaz. Belki fâile delîl olur. Aklîsîzlar, fi'li cimâdâtın işidir. der. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Esbâbın ref'inde [sebeblerin kaldırılmasında], hikmetin yok olması vardır ki, onun zımnında [arkasında] maslahatlar [fâideler] olabilir. 6/62

● Esbâb [sebebler] vardır. Lâkin hakîkî müessir Allâhü

teâlâdır [Onun fi'lidir]. 4/110

● Esbâbın [sebeblerin] te'sirine râzî olmak lâzımdır. Bu te'siri de, o sebebin vücûdî gibi, Allahü teâlânın yaratması ile bilmelidir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Esbâba mübâşeret [sebeblere yapışmak] tevekkülü bozmaz. Te'siri Allahü teâlâdan bilip ve i'timâd Ona olup, sebebleri kat'i olarak ortaya koyalar. Sebeblerden kat'i olarak kurtuluşa çâre yoktur. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Esbâb [sebebler] behânedir. Kudretin örtüsü olmak-dan gayri değildir. 3/93

● Esbâb [sebebler] üçdür: Vehmî, terk edilmesi lâzım olan sebebler. Kat'i olarak bilinenlerin yapılması vâcibdir. Şübhe ve zanlı olanların yapılması zanlı ve şübhelidir. 4/182 [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Esbâba [sebeblere] yapışdıktan sonra, sebebler dolayısıyla, Hak teâlâ eser halk ediyor. 5/52

● Hak teâlâ sebebleri kendi yaratmasına örtü ve koruma kılmıştır. 2/44 [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● İstidrâc, kâfirlere nefslerinin sefâları [cilâlanması] vak-tinde, gaybî [fen ve aklî dışı] işlerin meydana gelmesidir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İsti'dâd [kâbiliyyet], Allahü teâlânın ihsânıdır. 3/103

● İsti'dâdî [kâbiliyyeti] kalb ve rûh mertebesine olan bir klmseyi, tesarruf sâhibi olan pîr, dahâ üst mertebeye ulaştırmağa kâdirdir. 1/188 [Müjdecî Mektûblar: 241.]

● İsti'dâd başkalarına geçebilir. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● İstihâreler tekrâr tekrâr (yedi def'a) yapıla. İlticâ ve tezarru' eyleyeler. Eğer, zahmetsiz kalbde arzû ve sinede açılma hâsıl olursa, o emre müteveccih olalar. 5/42 [Hak Sö-zün Vesikaları: 339.]

● İstihârede, bir emrin [arzûnun] hâsıl olmamasından ve rü'yâ görmemekden ve kanâat hâsıl olmamasından, dağınık fikrde olmayınız. Zîrâ, vilâyet ve kurb, ona bağlı değildir. Ve herbirinin yokluğu kemâlde sebep-i noksan olmaz. Yüksek himmet sâhibi olup, en yüksek maksada ulaşmağa teşebbüs ediniz. Hascnâtlar fazla bulunsun, gerekse bulunmasın. 5/73

● İstigfâr, belâların ve sıkıntıların [şiddetli] kaldırılması için, fâideli ve mücerrebdır. [Tecrîbe olunmuştur.] 5/80 [Hak Sö-zün Vesikaları: 344.]

● İstigfâra sabâh ve akşâm devâm lâzımdır. Bir kimse, yirmibeş kerre desc, beytinde [evinde], ehlinde [âilesinde], dârında [memleketinde ve şehrinde] ve bulunduğu beldede, istenmiyen birşey ile, karşılaşmaz. 5/80 [Hak Sö-zün Vesikaları: 344.]

● "Estagfirullah el'azîm ellezî lâ ilâhe illa hü vel-hayyel kayyûme ve etübü ileyh". Her tevbeyle ve nemâzları müte-âkib okumalıdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● İstikâmet, kerâmetin fevkidir [üstüdür]. Cem'iyet ve istikâmet üzere olalar. 4/151

● El-istikâmetü fevkal kerâmeti. [İstikâmet, kerâmetin üstündedir.] "Hûd sûresi sakalıma ak düşürdü." Hadîs-i şerîf. 6/213

● İstîfâr [birşeyin hikmetini sormak] için duraklamak zem' olunmuş değildir. Melekler, sorma yoluyla, Âdem aleyhisselâmın hilâfet vechini arz eylediler. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Esrârın [sırların] çoğu kayda ve kitâba gelmez. Sohbet ve konuşmağa bağlıdır. 4/123

● İslâm, imân üzerine atf olunduğu [bağlandığı] mahallerde, imân, kalbin tasdîki, islâm, görünürde teslim olma ma'nâsıdır. 5/53

● İslâmın aslı, ehl-i sünnetin bildirdiği gibi i'tikâdî dü-

zeltmek ve ahkâm-ı şer'iyenin yapılmasıdır. İslâmın kemâli, ehl-i sünnetden olan sofîyyenin sülûk-i tabakınca [uyarınca] tasfiye ve tezkiyeye bağlıdır. Bu üç erkâna muhâlif olan meşakkatli riyâzet [nefsin arzûlarını yapmamak] ve sıkıntılı mücâhedeler [nefsin istemediklerini yapmak] ma'siyyetdir. 1/157 [Müjdecî Mektûblar: 199.]

● İslâmın sûretine uymak insanı kurtarmaz. Yakîn hâsıl eylemek lâzımdır. Ammâ, bu durumun yakîn olması nerede. Belki vehm bile değildir. Aklîliler tehlike ânında vehme dahi i'tibâr ederler. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● İslâmın ve küfrün ahkâmını müteşebbis olan dahî, müşrîkdir. Küfrden teberri [kaçınmak], islâmın şartıdır. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● İslâmın binâsı, beş şey üzeredir. Evvelkisi, Vahdâniyyet-i Bârî ve risâlet-i Muhammediyi ikrâr. [Allahü teâlânın bir olduğunu ve Muhammed aleyhisselâmın risâletini kabûl etmek]. İkincisi, beş vakt nemâzı edâ. Üçüncüsü, malın zekâtını edâ. Dördüncüsü, mübârek Ramezân orucudur. Beşincisi, hacc-ı beytil harâmdır. [Hacca gitmekdir]. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● İslâmın beş şartından birine hâlel gelirse, islâma hâlel gelir. [Biri yapılmazsa, o şart yapılmadığı için, islâmiyyet eksik olur.] 5/11 [İslâm Ahlâkı: 551.]

● İslâmın alâmeti, küfr ehline [kâfirlere] düşmanlık ve onlarla inâddır. 1/163 [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● İslâm ve küfr birbirinin zıddıdır. Birini kabûl etmek, diğerini red ma'nâsına gelir. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● İslâmiyyet o derece garîb olmuştur ki, küfr ehli, açıkca, küfr ahkâmını, İslâm beldelerinde yapmaya râzı olmayıp, isterler ki, ahkâm-ı islâmiyye tamâmen sona ere. Müslimânlardan ve müslimânlıktan eser kalmıya. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● İslâm garîb olmuştur ve gitdikçe de ziyâde garîb olur. Yeryüzünde Allah diyecek kimse kalmasa gerekdir. 4/178

[Eshâb-ı Kirâm: 272.]

● İslâm-ı hakîkî, nefsi emmârenin inkıyâdına [teslim olmasına] bağlıdır. Nefsin itminânından evvel kalbin tasdîki ile hâsıl olan islâma, islâm-ı mecâzî derler. 4/64

● İslâm-ı hakîkî, makâmât-ı sülûkun tayyından sonra [sülûk konaklarının geçilmesinden sonra] ve nefsin itminânından sonra hâsıl olur ki, bahs edilen bu kemâller ismi-zâhire teâlluk eder. 6/35 ..

● İslâm-ı hakîkî ile müşerref olduktan sonra, nübüvvet kemâlâtından nasîb almağa isti'dâdlı olur. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● İslâm-ı hakîkî, küfr-i tarikatden sonra hâsıl olur ki, [nefsin mutmainne olmasından sonra hâsıl olur ki], bu İslâm ve imân zevâlden mahfûzdur. [Yok olmakdan korunmuştur.] 3/48

● İslâm-ı hakîkî, ârîfin yolunun dönüşsüz olması ve tam olgunluğun asla katılmış olmasıdır. 6/63

● İslâm, uyanıklık yoludur ve neticesi tenzîhdir. 4/79

● İslâm-ı tarikat, cem'ül cem' makâmı olup, küfr tarikatı müteâkip hâsıl olur ve halkı Hak sübhânehudan ayrı görüp, zikir ve nemâza râğbet eder. 6/207

● İsm, ismlendirilenin aynasıdır. Şühûd vaktinde ayna gizlidir. Ve zâhir olan, hemen aynada görünendir. İsmle vukû' bulmayı, zât ve müsemmâ ile tahakkuk zân ederler. Ve bu benzetmek ve aynanın gizli olması sebebiyle, temâmen gizlenmiş sîfata, zatdır, derler. Zât ile sîfat, birbirinden, ilimde ayrılmıştır derler. Lâkin hak olan budur ki, Allahü teâlânın sîfatları, hâricde ayrıca vardır. 5/102

● İsm ve ma'nâ ve diğer elfâzın [sözlerin] Hak teâlâ hakkında söylenmesi, ifâde edecek söz bulunamadığındandır. Hak sübhânehuyu, lafzın ve ma'nânın, âfâk ve enfûsün ve tecelliyât ve zuhûrâtın ve tevhîd ve ittihâdın ve müşâhedât ve mükâşefetin ötesinde olmak üzere aramak gerekdir. 6/122

● İsm-i kabîhden [çirkin ismden] sakınmak lâzımdır. 1/23 [Müjdecî Mektûblar: 9.]

● İsm-i ilâhî celle sultânühu ile bekâ eyleyip, hakikat-i sübûtiyye hakikat-ı ademîyyenin cânîşeni odukda, ârifde müdir ve mütasarrıf hemen o ism olur. Ve o ismin evsâfı ile muttasıf ve mütehalli [zinetlenen] olur. O ismin hayâtı ile hay ve ilmi ile âlim ve sem'i ile semî' ve basarı ile basîr ve kelâmı ile mütekellim ve irâdeti ile mürîd ve kudreti ile kâdir olur. Zîrâ her ism-i ilâhî celle sultânühu esmâ ve sıfatı mütezammundur. Çünkü her esmâ zıddır, başkadır. Ve o ismin cüz'iyâtından bir cüzdir. Ârif, zıl yolundan asla bağlanıp, ism-i sâbık renginde ism-i lâhîkin evsâfı ile muttasıf ve ol aslıdan bu asla mülhak olup, asl-ı sânen asl-ı sâlise ve ilâ mâşâ Allah mütehakkık olur. 4/204

● İsm-i zâhirde yalnız sıfatlar olup, Zât-ı teâlâ düşünülmez. İsm-i bâtında, zât-i teâlâ da hâtırlanır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İsm-i zâhir ile ism-i bâtın arasındaki fark, ilm ve âlim arasındaki fark gibidir. 1/160 [Müjdecî Mektûblar: 202.]

● Her ism-i ilâhî bütün isimleri ve sıfatları kendinde toplar. 5/52

● Esmâ-i ilâhî, i'tibârât-ı zâtdan birer i'tibârdır. 3/99

● Allahü teâlânın isimlerinin ve sıfatlarının, zâtının yanında hiç kadri ve mikdârı yoktur. 3/78

● Esmâ-i ilâhîden beheri [ilâhî isimlerden her biri], sıfat ve şu'ûnâtı içine alır. Meselâ âlim ismi, hem sıfat-ı ilme, hem şân-ı ilme şâmlıdır. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Esmâ-i ilâhîden [ilâhî isimlerden] her birinin aslı, şu'ûn ve zâtın yüceliğine ulaşır [nihâyet bulur]. 4/24

● Esmâ-i ilâhî [ilâhî isimler] tevkîfidir. [Allahü teâlânın bildirmesine bağlıdır. Şer'i'atde bildirilmeyen söylenmez.] 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Esmâ-i ilâhîden [ilâhî isimlerden] her birinin bütün isimleri ve sıfatları toplaması, onlar ile sıfatlanmış olması demek değildir. Belki ismin sıfatlar ile alâkalı olması ve sıfatlar ile şartlanmış olması, kendisinde hâtırlanmaktır. Meselâ, ilmin isimleri kendinde toplaması, hepsine alâkası olması i'tibâriyedir. Tekvînin câmi'iyeti ilm, kudret, irâde ve gayri kemâl sıfatlarını içine alması i'tibâriyledir. Sanki ondan alınmıştır. Kudret ve irâdet, hayât ile şartlıdır. Ve ilm için lâzımdır. İlmin topladığı şeyler, bu sıfatdan alınmıştır. Ve kelâm onları şâmil olduğu i'tibâriyle içine alır. 5/52

● İşâ'at-ı fâhişe ve tefdîh-i fâsık harâmdır. [Fuhşu (fâhişenin fuhşunu) ve fıskı (fâsıkın fıskını) yaymak harâmdır.] 3/117

● Muhammed Eşref, Muhammed Ma'sûmun mahdûmzâdesidir. 4/238

● Eşref sâat, cevî-i şebdir [gece yarısıdır.] 4/144.

● Eşyâ esbâba [sebeblere] terettüb ederse de hiçbir şeyde sebep-i mu'ayyen yoktur. [Eşyanın değişmesi sebeplerle olur.] 1/149 [Müjdecî Mektûblar: 192.]

● Eşyâ ezdâdıyla tebeyyün eder. [Eşyâ zıddıyla tanınır.] 4/17

● Eşyâyı, Hak sübhânehu, mertebe-i vehmde [vehm mertebesinde] yaratmıştır. Ya'nî eşyâyı bir mertebede icâd buyurmuştur ki, o mertebenin husûl ve sübûtu ancak hiss-i vehmedir. Meselâ bir oyuncunun eğlence mahallinde gösterdiği şeyler gibi ve âyinede görülen suver-i eşyâ gibidir. [Aynada görülen eşyanın sûretleri gibidir]. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Eşyanın mebd-i vücûdu, Hak teâlâ ve tekaddesdir. 2/44 [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Eşyanın mebd-i te'ayyünü, esmâ-i ilâhînin zıllıdır. İsm-i ilâhî mebd-i teayyünün aslı olup, ism-i küllîdir. Mebd-i te'ayyün o küllînin cüz'iyâtındandır. İsm-i küllînin aslı da şân-ı zâtâ olup, zât-ı teâlâda mücerred i'tibârdır. 5/135

● Eşyâya hakîkî mâlik odur. Lâkin, zâhirde kendi kullarından her kimi mâlik eylediyse, hesâba çekilme onunla âlâkalıdır. 5/53

● Eshâb ve tâbi'in-i kirâm, mücerred sohbet ile, nihâyet-siz kemâlâta vâsıl oldular. 1/21

● Eshâb-ı kirâm, Peygamberin muhabbeti uğruna, mal ve neflerini fedâ eylediler. Makâm ve mevki'lerini terk eylediler. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâbın cümlesi, sohbetin şerefi sebebiyle, ölmeden önce ölmek ile müşerref oldular. 6/24

● Eshâbın nefsleri, Peygamberimizin sohbetinde hevâ ve hevesden temizlendi. Sineleri düşmânlık ve kinden pâk ve müberra oldu. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâb-ı kirâmın cümlesi âdildirler. Rivâyetde, tebliğ-i ahkâmda [tebliğ edilen ahkâmda] cümlesi birdir. Birinin rivâyeti, diğerinin rivâyeti üzerine meziyyet sâhibi değildir. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Eshâb-ı kirâm vilâyetin en yüksek tabakasındadırlar. 6/19

● Eshâb-ı kirâmın, Mekkenin fethinden evvel ve sonra, infâk ve mukatele eden cümlesi, Cennet ile müjdelenmiştir. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● "Eshâbın bir müd arpa sadakasına verilen sevâba, sairleri Uhud dağı kadar mal verseler vâsıl olamazlar." Hadîs-i şerîf. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Eshâb-ı kirâmın üsûl-i dinde ihtilâfı yoktur. [İmânda ihtilâfları yoktur.] Var ise fûrû'dadır. 1/80. [Müjdeci Mektûblar: 116.]

● Eshâb-ı kirâmın üstünlüğü. 1/313. [Müjdeci Mektûblar: 596.]

● Eshâb-ı kirâm, vahy ile bildirilmeyen husûslarda, o Servere muhâlefet etmişlerdir. Bu ihtilâf, Fa'tebirû (Kıyas

yapınız) emrine imtisâle binâ'endir. Zîrâ mütehidin ahkâm-ı ictihâdiyyede, sairin reyini taklidi menhidir [yasaktır]. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâb-ı kirâm birbirleriyle devâmlı, tam bir muhabbet üzeredir. 3/23 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Eshâb-ı kirâmın birini dahî kötölemek, dîni kötölemek olur. 1/80. [Müjdeci Mektûblar: 116.]

● Eshâb arasındaki muhârebeler, düşmanlıktan dolayı değildi. İctihâd yüzünden idi. İctihâdda hatâyâ da bir derece sevâb verilir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Eshâb-ı kirâm arasındaki fitnenin menşe'i, Osmân "radiyallahü anh"ın katli, Talha ve Zübeyr "radiyallahü anhüm"dan kısasın talep olunmasıdır. Zîrâ, Medîneden, önce onlar çıkıp, kısasın yapılması için gelmişlerdir. 1/251. [Müjdeci Mektûblar: 354.]

● Eshâb-ı kirâm arasında hilâfet, râğbet edilen ve istenilen değildi ki, kin sebebi olsun. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Eshâb-ı kirâma buğz edip, düşman olmaktan ictinâb [çok çekinmek] lâzımdır ki, o buğz hakikatde Resûlullah sallailahü aleyhi ve sellem'e buğz olur ki, (Onlara buğz eden, bana buğz etmiş gihidir) buyurmuşlardır. Eshâb-ı kirâma olan ta'zîm ve hurmet, aslında o Hayr-ül-beşere olmuş olur. Ve ta'zîm göstermemek de böyledir. (Onun Eshâbına, hiir-met göstermiyen, Resûlullaha imân etmemiştir.) 3/109

● Eshâb-ı kirâm sohbet bereketiyle kemâle ulaştı. Ümmetin evliyasından öne geçdiler. 4/88

● Eshâbdan Emîr kerremallahü vecch ile muhârebce cdenler, hatâ üzere idi. Hak tarafı Emîrde idi. Fekat ictihâd hatâsı olduğundan, bir derece sevâba nâildirler. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Eshâb arasında tafdîl-i şeyhayn [Ebû Bekr ve Ömer radiyallahü anhümâyü üstün tutmak] ve muhabbet-i hatâ-nayn [Osmân ve Alî radiyallahü anhümâyâ muhabbet] chl-i

sünnet alâmetidir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Eshâb-ı kirâmda hâller ve kerâmet fazla miktarda zühür etmemiştir. Zîrâ dünyâ amel yapma yeridir. Âhîret mü-kâfât yeridir. Eğer amelin karşılığı olan meyvelerden bir kısım bu dünyâda ihsân olunursa, âhîret derecelerinin noksan olmasına sebep olur. Bunun için, dünyâda amelin meyveleri verilen ba'zı kimseler görülmüşdür ki, ölümü ânında, bu işlerin olmamasını temennî ederler. 4/189

● Eshâb-ı kirâmdan iki şahsı Müseylemet-ül-kezzâb yakalayıp, birisine sorup, Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" Resûlullah olduğuna şehâdet eder misin dedikde, evet şehâdet ederim ki, Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" Resûlullahdır, cevâbını vermişdir. Müseyleme yine sûâl edip, benim dahî Resûlullah olduğuma şehâdet edermisin dedikde, evet dedi. Onu bırakıp, ikinci şahsı getirtip, Muhammedin Resûlullah olduğuna şehâdet eder misin dedikde, o kimse evet dedi. Müseyleme, benim dahî Resûlullah olduğuma şehâdet edermisin dedikde, o kimse, ben işitmemek illetine mübtelâyım dedi. Müseyleme sûâlini üç kerre tekrâr edip, o kimse dahî çok sağır olduğunu söyleyip, onun risâletini ikrâr etmedi. Ona gadab edip, şehîd eyledi. Bu vak'a Resûlullah'a erişdikde, buyurdular ki, maktûl olan şahs yakîn ve sıdk yolunu tutmuştur. Şehîdlik rütbesine mâlik olmuştur. Diğer ruhsat yolunu ihtiyâr edip, kendisinden zulmü def' eylemiş. 6/55 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 348.]

● "Eshâb-ı kirâmdan sonra, efdâl olan tâbî'in asrı, sonra tebe'-i tâbî'in asrıdır." Hadîs-i şerîf. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Eshâb-ı kirâm, Kur'an-ı kerîmi ve şerî'atı teblîğ edenlerdir. 3/23 [Hak Sözü'n Vesîkaları: 265.]

● Eshâb-ı şimâl, erbâb-ı küfr [küfr erbâbı, kâfirler], eshâb-ı yemîn, ehl-i islâm [müslimânlar] ve erbâb-ı vilâyet [vilâyet erbâbı, velîler], sâbıkân-ı bil esâle Enbiyâ aleyhimüs-salevâtü vesselâmdır. 2/39 [Se'âdet-i Ebedîyye: 913.]

● Eshâb-ı Kehf, Allahü teâlânın düşmanlarından, ehl-i

inâdın istîlâsı vaktinde, îmân nûru ile hicret eylemeleri dolayısıyla, o dereceyi bulmuşlardır. 2/68 [Se'âdet-i Ebedîyye: 398.]

● İslâh-ı cesed [bedenin islâhı], kalbin islâhına bağlıdır. Bedenin fesâdî dahî, kalbin fesâdına bağlıdır. 6/178

● Aslın zuhûru ne kadar çok ise, zilde dahî mahv ve telâş o kadar çok olur. 4/121

● Asla kavuşmak, şerî'ate tâbî' olmak ileddir. Aslın aslına kavuşmak vâsitasız vâkî' olur. 3/117

● Üsûllerden ve üsûllerin aslından mücerred, zâta [Allahü teâlâyâ] kavuşmak mümkün değildir. 4/1

● Üsûl-i dinde [i'tikâd edilecek şeylerde] hâtıra gelen şey ve vesveselerin menşe'i hannâsıdır ki, sadrdıdır [şeytândır ki, göğüsdendir]. 4/190

● Asl, esmâ-i ilâhîden bir ismdir. Aslın aslı, o ismin ismlendirilmişidir ki, i'tibârât-i teâlâdır. 3/112

● Etfâl-i müşrikin [müşriklerin çocukları] ve ehl-i zimmetin çocukları îmândan mes'ûl değildir. Bunlar âhîrette dirildikten ve hakların alınmasından sonra, hayvanlar gibi yok edilirler. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Çocuklara dahî, âhîrette ma'rîfet hâsıl olması ve bunlara akl ve şu'ûr i'tâ edilmesi mümkündür. Meselâ, o günde müşrikler tevhid ehli olurlar [ya'nî inanırlar] ve derler ki, (Allahü teâlâ Rabbimizdir, biz müşriklerden olmadık.) 6/173

● İtmînânın [kalbin mutma'inne olmasının] alâmeti, nâzil olunmuş ahkâma tam uymaktır. 4/228. [Eshâb-ı Kirâm: 273.]

● İtmînândan evvel nefis, şerî'atin sûretine uymaktadır. 4/186

● İtmînân-ı kalb [kalbin mutma'inne olması], zikir ileddir. 1/257 [Müjdecî Mektûblar: 362.]

● Et'ime [yiyecek] ve eşrîbe [içecek] de, tâ'atın yapılmasına kuvvet bulmaktan gayri niyyetler münâsib değildir.

● Bir gün i'tikâf eden kimse ile Cehennem arasında üç hendek olur ki, herbiri hâfikayndan [magrib ile meşrik arası mesâfeden] dahâ çokdur. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● İ'tibârât-ı ilâhî, meselâ i'tibârât-ı mescûdiyet ve gayri gibidir. 6/105

● İ'tibârât-ı ilâhînin zât üzere aslâ ziyâdeliği mutasavver [düşünüldür] değildir. Onların ilmi, ilm-i huzûriye münâsibidir. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İ'tibârât-ı ilâhîden herbiri ayn-ı zâtdır. Beheri arasında i'tibâr-ı çünî yokdur. İ'tibâr-ı biçünî kâindir. 3/99

● İ'anet ve imdâd [yardım ve meded] akrandan olursa naks [noksanlık], huddâmdan [hizmetciden] olursa, kemâldir. 3/93

● İ'tibârâtından i'tibâr-ı hub [sevgi] ve ba'dehu [sonra] i'tibâr-ı vücûd sebeb-i icâd-ı âlemdirler. 3/121

● İ'tizâr edenin [özü dileyenin] özüünü kabûl etmelidir. 5/110. [Fâideli Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● İ'tikâd ile amel iki cenâhdır [kanatdır]. 1/237 [Müjdecî Mektûblar: 329.]

● İ'tikâdî ve zarûrî bir mes'eledede halel bulunursa, necât-ı uhrevî devletinden mahrûmdur. [İmânda ve zarûrî billen husûslarda bir a'rıza olursa, âhiretde kurtuluş mümkün değildir.] Ammâ, ameli konularda müsahale [gevşeklik, ihmâl] olursa, tevbesiz dahî âhirete gidilse, hesâba çekilme, azarlanma olursa dahî, işin sonu kurtuluştur. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Din düşmanı olan nefs-i emmâre ve şeytân-ı la'înl gözetlemek [dikkat etmek] lâzımdır. 1/238 [Müjdecî Mektûblar: 331.]

● Allahü teâlâyı en iyi tanıyanlar, en çok hayrete düşen-

● A'mâl-i hasene arasında, Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" nakl olunmuş ve onun ameli olup, hasâsinden olmıyanları, âhiretde sevâb almak niyyetiyle ifâ etmek, [yapmak] için, izne ihtiyâc yokdur. Peygamberin ameli ümmete izndir ve sünnettir. Hâcetlerin hâsıl olması, müşkilâtların halli için, ba'zı ameller ve zikirler ve düâlar ve rukyeler mürşidin iznine bağlıdır. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● A'mâl-i sâlihâni sevâbını mü'min ve mü'minâtın temâmının rûhlarına hediye eylemek güzeldir. Her birine tam sevâbı ulaşır. Hakkında niyyet olunan meyyitin ecri dahî hiç noksan olmaz. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● A'mâl-i sâlihâdan [sâlih amellerden] murâd, islâmın beş şartıdır. 1/304 [Müjdecî Mektûblar: 576.]

● A'mâl-i uhrevîde tevekkül, bî ma'nâdır [Âhiret amelinde tevekkül olmaz]. 4/182. [Kıyâmet ve Âhiret: 376.], [İslâm Ahlâkı: 546.]

● A'mâlde [amellerde] her ne kadar kusûr hâtıra gelirse [ya'nî amellerini kusûrlu görürse], kıymeti çok olup, kabûl olunmaya lâyık olur. 6/225

● Amellerin ve tâ'atlerin ve zikirlerin kabûlü, ihlâsa bağlıdır. 5/133

● A'mâl-i sâlihâ-i bedeniyyesiz [beden ile sâlih amelleri işlemeyen], kalb selâmeti da'vâsı bâtıldır. 1/39. [Müjdecî Mektûblar: 44.]

● A'mâl-i sûriyye [sûret (beden) ile ilgili ameller], ma'nen yükselme sebebi ve âhiret derecelerinin yükselmesine sebeb olur. 2/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● A'mâl-i şer'iyye [şer'î ameller] iki kısımdır. Emrleri yapmak ve yasaklardan sakınmak. İlerleme ve yükselme ikinci cüz'e bağlıdır. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 494.]

● "Amellerin efdali, mü'minin kalbine sürûr (sevinç) vermektir. [Mü'mini sevindirmekdir.] Hadis-i şerîf. 4/147.

[Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Amellerin ve ibâdetlerin efdali, nemâz kılmaktır. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● A'mâl-i sâlih [sâlih ameller] imândan değildir. Ammâ, imânın kemâl bulmasına sebebdir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● A'mâlüküm ummâlüküm. [Yapdığınız amellere göre idâre edilirsiniz.] 6/34 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Amellerin kusûrlu yapıldığını düşünerek, haseneyi yapmakdan, [yapılan iyiliklerden] müte'essir olmak ve utanmak gerekir. 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 429.]

● Amellerin ve ibâdetlerin efdallı, tîlâvet-i Kur'ândır. [Kur'ân okumaktır.] Diğer ibâdet ve tâ'atların şefâ'atinden, gerek mukarreb meleklerin, gerekse mürsel peygamberlerin şefâ'atinden Kur'ânın şefâ'ati makbûldür. 3/99

● A'mâl-i sûriye [sûrî ameller], mücerred ma'nevî cezbe kuvveti olmadıkça, insanı varlığı sevmekten ve enâniyyet-den kurtaramaz. 4/80 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 334.]

● Amel yap ve istigfâr et. Bu dünyâda amel istenmiştir ve zarûridir. Kabûle lâyık bilin, gerekse bilmeyin, ibâdet yapmak ve ondan istigfâr etmek gerektir. Ve yalvararak onun kabûlünü istemek gerektir. 6/68

● A'yân-ı sâbiteye sofîyye-i alîyye izâfî yokluklar derler ve mümkinâtın hakikatleri olarak tasavvur ederler. 4/130.

● A'yân-ı sâbite, imâm-ı Rabbânî'inde ilmî mertebesinde birbiriyle birleşen kemâlât ile yokluklardan ibâretdir. 1/234. [Müjded Mektûblar: 317.]

● A'yân-ı sâbite, sofîyye'inde ilâhî isimlerin ilmî sûretleridir. İsmilerin kendileri değildir. 3/99

● A'yân-ı sâbite, Muhyiddîn-i Arabî'inde, ilmî mertebesindeki kemâllerin tafsîlinden ibâretdir. 1/23. [Müjded Mektûblar: 9.]

● A'yân-ı sâbite ta'bîrî, şeyh Muhyiddîn-i Arabî'nin olup, yanlıştır. Zîrâ a'yân hâdisidir. 3/57

● A'yân-ı sâbite mümkinâtın hakikatıdır. (Muhyiddîn-i Arabî) 6/207.

● A'yân-ı sâbiteye vücûd ile adem arasında geçişdir, demişlerdir. Zîrâ hem ilm-i ilâhî celle şânühûda mevcûd olan vücûddan, hem hâricde yok olan ademden kendinde renk vardır. 3/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 947.]

● Agniyânın [zenginlerin] sohbetine râğbet etmeyeler. Ve fakîr ve nâ-murâd olmağı azîz bileler. 5/25

● Agniyâ [zenginler] ile sohbetden uzak olalar. Ve zarûretsiz onlar ile berâber olmayalar. 6/97

● İfrat ve tefritin ikisi dahî zem edilmiştir. Hak, ortadadır. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ah yazık ki, ömr temâm oldu. Ve hiç amel vücûda gelmedi. Dünyânın vefâsız olduğu açıktır. Fitne ve musibetler peşpeşe gelmektedir. Dostlar ve ciğerpâreler vefât edip, göçüp gitdi. Yine hiç uyanmak ve hâtırlamak ve tevbe ve sığınma yoktur. Gaflet artmaktadır. İsyân ile geçen günler artmaktadır. Bu ne aslî imândır. Ve ne şeklî müslimânlıktır. Ne kitâb ve sünneti kabûl ederler. Ve ne açık işaretlerin görülmesinden ibret alırlar. Fikr ve endişe lâzımdır ki, bir yerde berâber giden eski dostlar, câna yakın, hep berâber olanlar nice oldu ve nereye gittiler. Cân dostu olan dostlardan hiçbir eser ortada yok. Ve hiç onlardan açık nişân meydanda yok. Yaz harmanı gibi, yokluk rûzgârı, onların nişânını dahî bırakmadı. Öyleyse bizim gibi geri kalanlara lâzımdır ki, şu birkaç günlük ömrü gaflet ile telef ve gözû açık uykuyu ile [tavşan uykusu ile] zâyî' eylemiyalım. Bu fânî serâyâ gönül bağlamayıp ve bu insafsız kahbeyi aldanmıyalım ve muhabbet bağlamış olmalıyım. Temâmen cenâb-ı Hakkın rızâsını kazanmak için, bütün gücü harcamalı, nefis ve şeytânın tuzağından, hevâ ve hevesin girdâbından kenâra (sâhile) çekilmeğe çok gayret edelim. Ve kabr ve kıyâmet her zemân gözümlüğün önünde olup, kendimizi ölmüşlerden sayalım. Böyle düşünmemiz emr olundu. Var gibi bilinen hayât ve vücûddan soyulup, ölümden önce olan ölüm ile vasflanmak

● Ülfet eyle. (İnsanlarla görüş, konuş). Onlara gönllünü kaptırma. [İhtiyâcın kadar görüş.] 4/16

● Allahü teâlâ, mâsivâyâ köle olmaktan kurtarıp, temâ-men cenâb-ı Kudsisine bağlayıp ve ma'mûr eyleye. Yakınlık derecelerinde yükselmeler vere. 4/75

● Allahü teâlâ kendi mevcûdiyyetinde, kendi zât-ı mukaddesinden gayra muhtâc değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Allahü teâlâyâ olan muhabbetin kadar, halk sana muhabbet eder. Senin Allahü teâlâdan korkun kadar, halk dahî senden korkar. Ve Allahü azze ve celle ile meşgûliyyetin her ne kadar olursa, nas dahî senin emrinde o kadar meşgûl olurlar. Temâmen Hak teâlâyâ müteveccih ol (dön) ve kimseye teveccüh eyleme. Nefsin seni meşgûl etmesin. Allahü teâlânın fadlından gayra i'timâd eyleme. 5/109.

● Allah ismi bütün sıfatları ve şûnâtı içine alır.

● Allahümme inni es'elûke fi'l hayrâtı ve terkel münkerât ve hubbel mesâkin ve en tegfire-lî ve terhamenî ve izâ erdede fitneten fi kavmî fe-teveffenî gayri meftun ve es'elûke hubbeke ve hubbe men yühibbûke ve hubbe amelin yûkarribünî ilâ hubbîke. (Resûlullah "sallallahü alêyhî ve sellem" okurlardı.) [Yâ Rabbî! Hayr işleri yapmağı, kötü işleri terk etmeğı senden isterim ve miskinlerin sevgisini isterim ve beni bağışlamamı ve merhamet etmeni isterim, kavmim arasında bir fitne irâde buyurduğun zemân, beni fitneye düşmeden vefât etdir! ve senin sevgini, senin sevdiklerinin sevgisini, beni senin muhabbetine yaklaştıracak amelin sevgisini isterim.] 5/5

● Âfâkî putlara kul olanlar, Zât-i ilâhî düşmanlarıdır. Enfûsî putlara kul olanlar sıfat-ı ilâhî düşmanlarıdır. 6/55 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● İlâhî! Dostlarını öyle kıldın ki, her kim onları bildi, seni buldu. Seni bulmıyan onları bilmedi. 1/156. [Müjdedi Meklûblar: 198.]

● El mer'u me'a men ehabbe. (Kişi sevdiği ile berâberdir) hadis-i nebevîdir. Berâberlik, gerçekten sevenin (sâdık dostun) nasîbidir, hadis-i şerîfi nice hieran içinde olanların tesellîsidir. 2/36 [Eshâb-ı Kırâm: 221.]

● Elvan ve envârın [renklerin ve nûrların] görünmesi fenâyâ muhâlif değildir. 4/154

● Elem ve üzüntü, ayrılık ve musîbet, mâdem ki Allahü teâlânın irâde ve takdîriyedir. Ona râzı olmak lâzımdır. 4/72. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 331, İslâm Ahtâkı: 546.]

● İlham hatarât cümlesindendir. Yakîn hâsıl olması ve zann-ı gâlib vardır. Bâtının açılması vardır. Hatarâyâ menşec [başlangıç] ise nefsdır. 4/133

● İlham zannîdir. Hâsıl olması umulur. 6/87

● İlham dînin gizli, görülmeyen kısımlarını açığa çıkarır. Kemâlât-i zâide isbât eylemez. 2/55 [Kıyâmet ve Âhuret: 182.]

● "Allahü teâlâ semâvâtın ve erdin nûrudur" âyet-i kerîmesinin ma'nâsı, sonradan yaratılmışlar, yokluklar olup, başdan başa zulmet ve şerlerdir. Ve onlarda olan hayr ve kemâl, hüsn ve cemâl vâcib-i teâlâ ve tekaddesdendir. Lâkin bu nûr ziller vâsıtası ile olup, "Allahü teâlânın mü'minin kalbindeki nûru, fener içindeki mum gibidir" âyet-i kerîmesi bunu irâd buyurur. 4/113

● İlham zannîdir. Kat'î değildir. Kat'îyyet vahye bağlıdır. 5/116

● İmâm ile iftitâh tekbîri almağı, tecellîlerden ve zuhûrâtından dahâ iyi bileler. 5/87

● İmâm-ı Türpüştinin risâlesi, i'tikâdı doğru olarak öğrenmekte fâideli. 1/193. [Müjdedi Meklûblar: 246.]

● İmâm-ı a'zam, ömrünün sonunda, iki sene ictihâdı terk edip, uzlete çekilmiştir. 5/61 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 341, Kıyâmet ve Âhuret: 99.]

● İmâm-ı a'zam, Şa'bînin talebelerindendir.

● İmâm-ı a'zam dört bin altın kıymetinde elbise giyerdi. Ve güzel elbise tavsiye ederdi. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● İmâm-ı a'zam, abdestin edeblerinden bir edebi terk sebebiyle, kırk senelik nemâzı kazâ buyurmuşdur. 1/29. [Müjdet Mektûblar: 18.]

● İmâm-ı a'zam, mutlaka mü'minim, imâm-ı Şâfi'i, inşâallah mü'minim demişlerdir ki, farklılıkları sözdendir. İmâm-ı a'zâmın sözü, hâl-i hâzır durum i'tibâriyledir. İmâm-ı Şâfi'inin ki, âkıbet i'tibâriyledir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● İmâm-ı a'zam-ı Küfî, vera' ve takvâ üzere idi. Sünnete uyarak ve sünnet devleti ile ictihâd ve istinbâtda yüksek derecelere ulaşmışdır ki, diğerleri bu derecede değildir. [Onu anlamakda kâsırdırlar.] 2/55. [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe, hadîs-i şerîfleri ve sahâbenin kavillerini kendi reyine tercih eder. Diğerleri böyle değildir. 2/55 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● İmâm-ı a'zam ile imâm-ı Ebû Yûsûf, Kur'ân-ı kerîmin mahlûk olup-olmamasında, altı ay münâkaşa edip, nihâyet, mahlûkdur diyenl tekfîr etdiler. [Küfre gideceğini söylediler.] 3/88

● İmâm-ı a'zam buyuruyor ki: (Sübhâneke, mâ-âbednâke hakka ibâdetike ve lâkin arafnâke hakka ma'rifetike) [Ey Allahım! Seni noksan sıfatlardan tenzîh ederim. Biz, sana hakkıyla ibâdet edemedik. Fekat, akl ile anlaşılamıyacağını iyi anladık], buradaki ma'rîfet odur ki, Allahü teâlâyı kemâl sıfatlarla muttasıf, noksan sıfatlardan münezzehtir ve yüceliğinden şer'at ne bildirmişse öylece bilmekdir. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● İmâm-ı a'zam, imâm-ı Ca'fer-i Sâdıkdan sual edip, Yâ ibn-i Resûlillah! Allahü teâlâ, insanların istekli işlerini, onların arzularına bırakmış mıdır, dedikde, cevâbında, Allahü teâlâ, rubûbiyyetini, [yaratmak ve her istediğini yapmak büyüklüğünü] kullara bırakmaktan münezzehtir buyurdu. Yine sual edip, onlara cebr eder mi, dedikde, cevâbında; cebr

yokdur. Yaratmağı kullara bırakmak da yokdur. İkisi arası olagelmektedir, buyurdu. 5/83. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 345, Cevâb Veremedi: 346.]

● İmâm-ı Hasen, imâm-ı Hüseynden efdaidır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdıkda ayrı ayrı iki nisbet vardı ve birbirinden ayrılmış idi. Nisbetin biri, yüce cedit tarafından Ali "radiyallahü anh" a ulaşır. Diğer annesinin ecdâdından Sıddık-ı ekberden "radiyallahü anh" alınmıştır. 5/59. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339, Kıyâmet ve Âhret: 97.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık buyurdu ki, Hak teâlâ kulların işlerinde, işleri kullara bırakmadı ve cebr etmedi. Zorlama ve serbestlik dahî yokdur. [Kulun her dilediği olmaz. Ve hiçbir şey zorla yapılmaz.] 1/289. [Müjdet Mektûblar: 517.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık, sahv erbâbının büyüklerinden dir. 3/119

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık, hem tarîka-i Sıddıkiyyeyi, hem tarîka-i Emîriyyeyi kendinde toplamışdı. 1/313. [Müjdet Mektûblar: 596.]

● İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık, nemâzda iken bî-hoş olup, düşmüşdü. sebebi. 3/119

● İmâm-ı Rabbânî kaddesallahü sirrehül'azîz müceddid-i elf-i sâni idi. 5/2

● İmâm-ı Rabbânînin nûru. 2/22

● İmâm-ı Rabbânî vilâyet-i Muhammediyye ve vilâyeti Müseviyyenin terbiyet yaftası olmuştur. [Her ikisi ile yetiştirilmiştir.] 4/180.

● İmâm-ı Rabbânînin, Ramezânın onbeşinci gecesi, sul-tân-ı vakt meclisinde irâd buyurdıkları mevzû'lar. 3/42

● İmâm-ı Rabbânînin seyri [ilerlemesi] bir noktaya vâsıl olmuştur ki, asl noktaya akreb [çok yakın] noktadır. Onun üstünde seyr düşünülemez. 4/63

● İmâm-ı Rabbânînin hakikat-i Muhammediyyeye vusûl bulduğu [kavuştuğu]. 4/180

● İmâm-ı Rabbânîye, müşşidine kavuşduktan birgün sonra, şu'ursuzluk; iki gün sonra fenâ hâsıl oldu. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● İmâm-ı Rabbânînin seyri, seyr-i murâdî [Murâdların seyri, çekilenlerin seyri] olduğu. 5/101

● İmâm-ı Rabbânî, Muhammed Bâkiye intisâbında, iki ay zarfında, esâs huzûr meydâna gelip, kemâle geldi. [Tecellîler, nûrlar, hâller, keyfiyetler diye anlatılmak istenilen kazançlar, hocasının kalbindeki deryânın damlaları olarak önüne saçıldı.] 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâm-ı Rabbânînin sohbetinde hâsıl olan feyzler ve bereketler. 6/91

● İmâm-ı Rabbânînin, İmâm-ı a'zam ve İmâm-ı Şâfi'î ile keşfen bir araya gelmeleri. 4/231.

● İmâm-ı Rabbânî, kutbîyyet ve ferdiyyetin kemâlâtını dahâ başlangıçda kendinde toplamış idi. 4/154.

● İmâm-ı Rabbânînin nisbeti, nisbet-i Eshâb-ı kirâmıdır. [Ya'nî Eshâb-ı kirâmın nisbetidir.] 6/206.

● İmâm-ı Rabbânî, tecellî-i zâtî ile şereflendi. 4/183

● İmâm-ı Rabbânîye, ilmler ve ma'rifetler nisân yağmu-ru gibi yağıp, acâib ve garâib sırlara muttali' kıldılar. Bu gizli sırlara isti'dâtları kadariyle mahrem olan evlâd-ı kirâmıdır. 1/148. [Müjdecî Mektûblar: 192.]

● İmâm-ı Rabbânî, Resûlullahın rûhâniyyetleri için, çeşidli yiyecek pişirilerek, meclis kurulmasını emr ederdi. 3/105.

● İmâm-ı Rabbânî, vilâyet-i kübrâya ulaşmış ve kemâlât-ı nübüvvetle şereflenmiştir. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İmâm-ı Rabbânî, sâbikûndan idiler. 5/34

● İmâm-ı Rabbânîye, (Seni ve kıyâmete kadar sana te-

vessûl edenleri magfîret eyledim) diye ilhâm olundu. 4/225

● İmâm-ı Rabbânî, Ehl-i beyt-i nebevî kemâlâtına gark olmuşlardı. 4/193

● İmâm-ı Rabbânînin sinesinden [göğsünden] vesvese veren şeytânî ve onun avenesini ihrâc eylemişlerdir. 4/190

● İmâm-ı Rabbânînin, Nakşibendiyyede (21), Kâdiriyyede (25), Çeştiyyede (27) vâsıtası vardır. 3/86

● İmâm-ı Rabbânînin, Cenâb-ı Hakkın, dâire-i gadab, dâire-i istigna [ihtiyâcsızlık dâiresi], rahmet dâiresinde seyri. 4/45

● İmâm-ı Rabbânîye, sülûk esnâsında hâsıl olan keyfiyetler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İmâm-ı Rabbânî, Kur'ân-ı kerîmdeki hurûf-ı mukatta'a ile mümtâz oldular. [Onun sırlarına erişdiler.] 6/157

● İmâm-ı Rabbânî, zemânın halîfesi ile yol berâberliği yapıp, Ecmir seferine gitmişlerdir. 4/238

● İmâm-ı Rabbânîye vefâtından altı gün evvel hummâ geldi. 4/193

● İmâm-ı Rabbânînin ölüm hastalığı sıtma idi. 4/183

● İmâm-ı Rabbânînin vefât târihi 1034, Seferinin 28.ci salı günü idi. 4/86

● İmâm-ı Rabbânînin yaratılışı, Nebî aleyhisselâmın artık toprağındandır. 6/198

● İmâm-ı Rabbânî buyuruyor ki, bu fakîr pür taksîr, kendi zevk ve vicdânıyla anlar ki, sağdaki melek, yirmi yılda bir iyilik bulup, ameller sahîfesine yazdığı ma'lûm değildir. 1/222 [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● İmâm-ı Rabbânînin mezârından, üstün kemâlâtlarının feyzi alınmaktadır. 4/80. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 334.]

● İmâm-ı Rabbânînin (Merâtib-i vahdet-i vücûdun tahkîki) risâlesi vardır. 1/31. [Müjdecî Mektûblar: 25.]

● İmâm-ı Rabbânî (Şerh-i Ruba'ıyyâtı) şerh ederek, Muhyiddîn-i Arabînin sözlerini te'vîl buyurmuşlardır. [Şer'î'ate uygun ma'nâlar vermişlerdir.] 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâm-ı Rabbânî Lahorda Hacı süvâyı sokağında Hâce Kâsımın eski hânesinde bir-iki ay ikâmet buyurdular. O hâne köhne olmakla, telâpür sokağında diğer hâneye intikâl buyurdular. 4/25

● İmâm-ı Rabbânînin yüce pederleri buyurmuşdur ki, yetmiş iki bozuk fırkanın meydâna çıkması, tesavvuf yolunu bitirmeyen kimseler sebebi ile olmuştur. [Bu tesavvuf yolundakiler netîceye ulaşamadıkları için sapıtmışlardır.] 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● İmâm-ı Şâfi'î buyuruyorlar ki, Ebû Bekr-i Sıddîkım ef-daliyyetine sahâbe-i kirâm ittifak etmişlerdir. 1/59. [Müjdecî Mektûblar: 76.]

● İmâm-ı Şâfi'î, İmâm-ı a'zâmın fıkıh ilmindeki yüksek derecesinden bir parça anlayıp, (Bütün fukâhâ, Ebû hanîfe-nin ev halkı gibidir) buyurmuşdur. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● İmâm-ı Gazâlî, Fârâbî ve İbnî Sînâyı tekfir eylemiştir. [Küfre düşdüklerini söylemiştir.] 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959], 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâm-ı Gazâlî buyuruyor ki, Fahr-i âlem "sallallahü aleyhi ve sellem" mi'râcdâ, Hak teâlâyı görmedi. Bundan maksad, rû'yet-i dünyâ ile görmedi, demektir. 1/282. [Müjdecî Mektûblar: 479.]

● İmâm-ı Gazâlî buyurdular ki, Sıffîn vak'ası, halîfe olmak için değil, şer'î'atin kısas emrini yapmak içindi. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● İmâm-ı Mâlik, tebe-i tâbî'ındendir. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● İmâm-ı Ebû Yûsûf için, taklîdden kurtulduktan sonra

[ya'nî ictihâd makâmına yükseldikten sonra], üstâdı Ebû Hanîfeye "rahmetullahi aleyh" lâbî' olması hatâdır. 3/99

● İmâm müezzinden mutlaka efdaldır. Ma'mafih imâm-da ezânın fazîleti yoktur. 6/24

● İmâmet bahsi. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmâmet [halîfelik] bahsi, fûrû'î dindendir. Üsûl-i din-den değildir. Fûrû' ile meşgûliyyet, mâlâyâ'nîdir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Ümmet-i Muhammed, bütün ümmetlerden önce Cennete girecektir. 1/249. [Müjdecî Mektûblar: 344.]

● Ümmet-i Muhammed, hayrül-ümemdir. [Ümmetlerin en hayrlısıdır.] 3/23. [Hak Sûzün Vesikaları: 265.]

● Ümmet-i Mûsâ, Cennete, kendinden önceki ümmetlerden önce girecektir. [İkinci olarak girecektir.] 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ümmet-i İbrâhîmin şer'î'atinin ve milletinin efdal olması, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem onun milletine uymak emr olunmasından dolayıdır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ümmetden ba'zısında ba'zı kemâlât olur ki, Enbiyâ ona gıbtâ ederler. Hâlbuki, bütün ümmetler üzere, her husûsda üstünlük, Enbiyâyâ mahsûsdur. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● "Emr-i münkeri gördükde [Şer'î'ate uygun olmıyan bir iş gördükde] değiştirilmesine kâdir olmadığınız vaktde, sabr ediniz. Allahü teâlâ, onu tagyir eder" [değiştirir]. Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Emr-i ma'rûf ve nehyi münker bütün müslimânlara vâcib ve küffâr ile cihâd gibidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● "Yâ emr-i ma'rûf ve nehyi münker edersiniz, veyâhud Allahü teâlâ sizin üzerinize gadab gönderir. O vakt, düânız kabûl olmaz." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Emr-i ma'rûf olmıyan memleketde, emrlere itâ'at etdiği hâlde, ya'nî mutî' olduğu hâlde üzülmıyenler helâka müs-tehaktır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Emr-i ma'rûf ve nehyi münkeri rıfk ile [yumuşaklık ile] yapmalı ki, kabûl olunmağa yakındır. 3/117

● Emrâz ve eskâm def'inde [hastalıkların kalkması için] esnâm [putlardan] ve tagût'dan [putlaştırılmış olan şeyden] istimât eylemek [yardım talep etmek], şirk ve dalâletdir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Ümem-i sâbıkada [Geçmiş ümmetlerde] bir cemâ'at kâfir, bir cemâ'at de sâlih mü'min idi. Büyük günâh işlemek çok az idi. 2/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Ümem-i sâbıkadan [Geçmiş ümmetlerden] ba'zıları sa-bâh nemâzı, ba'zıları da sâir nemâzlarla me'mur idiler. 1/79. [Müjdeci Mektûblar: 115.]

● Ümem-i sâbıkaya [Geçmiş ümmetlere] herbir asrda bir Nebî gönderilmiştir. 1/259. [Müjdeci Mektûblar: 346.]

● Ümmidsiz olmak küfrdür. Ümmidvâr olalar. Şer'iate mütâbe'at [uymak] ve pîre muhabbet var ise, hiç gâm değildir. 3/12. [Se'âdet-i Ebediyye: 401.]

● (Belkıs dedi ki: Pâdişâhlar hasmâne bir şehre dâhil olduklarında, ol şehri harâb ve ehâlisinin azizlerini zelîl ve esîr eder ve filhakika bu işi işler.) Neml sûresi 34.cü âyet-i kerîmesi meâlî. 4/66

● "Allahü teâlâ, Âdemi kendi sûretinde yarattı." Rûh-ı Âdem maksûddur. Veyâhud Hak sübhânehu Âdem aleyhis-selâmı kendi kemâlâtı ile bezedi ve sıfâtı ile vasfladı. Tam bir ayna kıldı. Bu benzerlik ism ve sûrettedir. Hakikatde değildir. 1/95. [Müjdeci Mektûblar: 135.]

● "Allahü teâlâ, (şühhesiz ki) ni'metlerin eserini kulu üzerinde görmeği sever." Hadis-i şerîf. 5/106. [Kıyâmet ve Âhîret: 101.]

● "Allahü teâlâ bu dîni, fâcir kimselerle de elbette kuv-

vetlendirir." Hadis-i şerîf. 1/33. [Müjdeci Mektûblar: 33.]

● "Allahü teâlâ, ayrıca bir Cennet yaratmıştır ki, burada hûrîler ve köşkler yokdur. Burada Allahü teâlâ, güler gibi tecellî eder, görünür." Hadis-i şerîfi, zuhûrâtın a'lâsıdır. 1/263. [Müjdeci Mektûblar: 394.]

● "Allahü teâlâ, bid'at sâhibinin (işleyenin) orucunu, ne-mâzını, haccını, ömresini, cihâdını, farzlarını ve nâfile ibâdetlerini kabûl etmez. Bunlar, yağdan kıl çıkar gibi islâm-dan çıkarlar." Hadis-i şerîf. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Ve-remedi: 349.]

● "Belâlar, mihnetler en çok Peygamberlere, sonra Evli-yâya, sonra bunlara benzıyenlere gelir." Hadis-i şerîf. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● "Şühhesiz ki, Allahü teâlâyâ kullarının en sevgilisi, Al-lahü teâlâyı kullarına sevdirendir." Hadis-i şerîf. 4/117.

● "Allahü teâlâ yüksek himmet sâhibi olanı sever," ha-dis-i şerîfdir. Yüksek himmetli olup, en yüksek dereceye ka-vuşmakdan başka hiçbir şeyle kanâ'at etmiyeler. Dahâ yük-selmeğe tâlib olup, yüksek makâmlara çekileler. 3/19.

● "Şühhesiz ki ben, dünyâyı imâr etmek için değil....." hadisi. 4/155.

● "Allahü teâlâ sâdık olan tüccân sever." Hadis-i şerîf. 4/202. [İslâm Ahlâkı: 549.]

● "İnsanoğlunun cesedinde bir et parçası vardır ki, bu sâ-lih olursa, bütün beden sâlih olur. Bu bozulursa, bütün be-den bozulur. Bu et parçası kalbdır." Hadis-i şerîf. 5/109.

● (Eğer Allahü teâlâ, sana bir zarar crîşdirse, Onu sen-den keşf ve def'e yine Ondan gayri kimse kâdir olmaz. Eğer sana bir hayr murâd ederse, Onun fadlını red ve men' eder yokdur. Onun fadlı kullarından dilediğine isâbet eder.) (Yû-nûs 107-âyet-i kerîmesi meâlî) 5/42. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 339]

● "Kulumu, beni zan etdiği gibi karşılarım!" Hadis-i şerîf. 6/225

● Enbiyâ ve sulehânın [sâlihlerin] dünyâda mihnet çekmelerinin sebebi. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Enbiyâ günâhdan ma'sûm, Evliyâ mahfûzdur. [Korunmuşdur.] 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Enbiyâ kabirlerinde zindedir [diridir]. Lâkin dünyâ hayatı gibi değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Enbiyâ üsûl-i dinde [i'tikâdda, îmân edilecek husûslarda] mütefiklerdir. İhtilâfları, fûrû'î dinde ba'zı ahkâma te'alluk eder. 1/63. [Müjdecî Mektûblar: 82.]

● Enbiyâ adedinin ta'yînini, ülemâ men'etmişlerdir. Sofiyeden bu bâbda nakl edilen bir şey yoktur. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Enbiyâdan birine tevassutla Zât-ı teâlâyâ ulaşan Enbiyâ ile, Zâtı teâlâ arasında (vâsita edilen) Nebî perde değildir. Onların zâtından nasîbleri vâsitasızdır. Lâkin ümmet için böyle değildir ki, tevessül eyledikleri Peygamber, arada perdedir. 3/87

● Enbiyânın mebde-i te'ayyünleri, Allahü teâlânın ismlerinin bütünüdür. Evliyânın mebde-i te'ayyünleri ise, bu isimlerin parçalarıdır. Bu parçalar, o bütünlerin altındadır. 1/231. [Müjdecî Mektûblar: 313.]

● Enbiyâ ve resûllerden, hiçbirisi gelip-geçmedi ki, şeytân onun kelâmına karışmamış olsun. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Enbiyânın makâmları, kendi yükselmelerinin, nihâyet makâmları değildir. Bilâkis o makâmlardan yüksek mertebelere terakkî eylemişlerdir ki, ba'dehû nüzûl buyurup, [ondan sonra inip], o makâmlarda ikâmet ederler. O makâmlar onların mebde-i te'ayyünleridir. İlâhî isimlerden ibâretidir. Hak teâlâdan feyzlerin vesîleleridir ki, Zât-ı teâlânın vâsitasız esmâ-i âleme hiç münâsebeti yoktur. Yüksek yaratılışı olan bir sâlik [tesavvuf yolcusu], yükselmesi esnâsında, o isme vâsıl ve o makâmların üstüne dahî yükselir. Ammâ sâlik, kendi mebde-i te'ayyünü olan isme nüzûl eyledikde [indik-

de], kendi ismi o ismin aşağısı olduğunu anıyabilir. 1/208. [Müjdecî Mektûblar: 265.]

● Enbiyâ, da'veti âlem-i halka tahsis etmişlerdir. Kalbden ötesini söyleyen olmamıştır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Enbiyâyâ indirilmiş olan herbir kitâb, Kur'ân-ı kerîmin eczâsından bir cüz'dür. Onun ba'zı ibârelerinden o kitâblar almışlardır. [Kur'ân-ı kerîm, bütün kitâbları kendinde toplamıştır.] 4/183

● Enbiyâ sebeblere riâyet eylemiştir. Bu riâyetleri ile berâber, Hak sübhânehüye tefviz-i umur buyurmuşlardır. [İşlerini Allahü teâlâyâ havâle eylemişlerdir.] 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyânın gönderilmesi, âlemlere rahmetdir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyânın birine îmân etmemek, cümlesine îmân etmemek olur. Zîrâ onlar, îmân edilecek aynı şeyleri söylemişlerdir. Dinlerinin esâsı birdir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Enbiyânın ahkâm-ı icthâdiyyesinde hatâ tecviz (câiz) olunmuşdur. Ammâ, hatâ üzere devâm etmek tecviz (câiz) olunmamıştır. Hemen hatâlarına âgâh cederler (uyarılırlar). 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyânın bildirdikleri doğru haberleri, akla uydurınağa çalışmak, nübüvveti inkârdır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Enbiyâ geriye tam dönmüşlerdir. Zâhir ve bâtınları ile halkı (Allahü teâlâyâ) da'vet etmekte idirler. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Enbiyânın da'veti, tenzîh-i sırdır. [Mahlûklara benze-miyen bir Allaha îmâna da'vetdir.] Semâvî kitâblar, îmân-ı tenzîhiyi bildirmektedir. Enbiyâ, Allahü teâlâyı yaratmasında mütâle'a etmedi. Allahü teâlânın birliğine da'vet etti. Mâsivâyâ ibâdet, şirk buyurdular. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Enbiyâya mütâbe'at olmadıkça [uyulmadıkça] kemâle ulaşmaz. Eğer birşeyler hâsıl olursa istidrâcdır ki, neticesi âhirette hüsrân ve pişmânlıktır. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Enbiyâdan herbirinin kendi Rabbi ile muâmelesi ve sırrı başkadır ki, hiçbir kimsenin o muâmelede aslen şirketi yoktur. O nisbet ve yakınlığın keyfiyeti mechûldür. 4/222.

● Enbiyâ Evliyâdan efdaldır. Fekat ba'zı meziyyetler ve ma'rifetler Veliye mahsûs (üstünlük) olsa, fadl-ı külliyî mücib olmaz. Câiz ve belki vâkı'dır. Ve fadl-ı külli Enbiyâya mahsûsdur. Bunun gibi, Nebîler ile Resûller arası da böyledir. Meselâ Mûsâ aleyhisselâm ile Hızır kıssasında bu husûsu yazmışlardır. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Enbiyânın müttetik bildirdikleri ve ülemânın icmâ'ları olan kavilleri, bâtil hayâllerle kaldırmak [kabûl etmemek] mümkün midir? 6/16 [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Enbiyâdan bir Peygambere vahy olunup, zemânında mevcûd bir âbide gidip, senin zühd ve dünyâdan kcsilmen, âhirette nefsin râhat etmesi içindir. Allahü teâlâ için olan ameli yaptın mı dedikde, o amel nedir, diye sual edince, (Velilere dostluk, düşmânlara düşmanlık eylemektir) dedi. Hadis-i şerif. 6/55 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Enbiyâya uyan, onların risâletini tasdikden sonra, erbâb-ı istidlâlden olur. [Peygamberleri taklid ederek hâsıl olan imân, imân-ı istidlâlidir. O büyükleri taklid eden kimse, Peygamberlerin bildirdiği herşeyin doğru olduğunu aklı ile, düşüncesi ile anlamıştır.] Ve bu taklidi, aynı istidlâldir. Meselâ bir insan, bir şeyin aslını istidlâl ile isbât eylese, o asıldan neş'et eden fûrû' dahi, o istidlâle müstenid olup, cemî' fûrûun isbâtında müstedil (istidlâl) olmuş olur. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● İntizâr ve tefakkud-i matlûbdan [matlûbu beklemek ve aramaktan] bir an uzak olmıyalar. 5/6

● İnzivâyı ihtiyâr eylemek evlâdır. [Yalnızlığı seçmek iyi-

dir.] Lâkin riâyet-i hikmet ve adem-i inâre-i fitne [hikmeti gözetmek ve fitneyi uyandırmamak] lâzımdır. 5/151.

● İnsan toprak olup, toprakdan nebât hâsıl olur, nebât-dan hayvan yir ve hayvanı insan yir ve bundan nutfe hâsıl olup, yine insan peydâ olur. İşte ba's budur [dirilmek budur] demek küfrdür. 6/16 [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● İnsana i'tâ olunan [verilen] sûrî ve ma'nevî feyz, zâhiri ve bâtinî feyz [ni'metler], eğer bir an kesilse, varlık ve üstünlükler kalmaz. 4/172

● İnsana lâzım olan, ehl-i sünnetin gerekdirdiği gibi imân-ı düzeltmek, ikincisi, ahkâm-ı şer'iyye-i fıkhiyye mücibince amel. Üçüncü, sülûk-ı sofîyye-i tarikât-ı âliyedir. Buna muvaffak olan, büyük bir kurtuluşa nâil olur, kavuşur. Bunu yapmıyan kimse, açık (kesin) bir hüsrâna vâsıl olur. 3/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● İnsanın olgunluğu, yokluğunu [adem olduğunu] anlayıp, kendinde emânet olan kemâlâtı, ehline havâle ederek, kendinden intifâ-i kemâlde, hayriyeti de, selb-i hayriyyetdedir. 4/27.

● İnsanın yaratılmasından maksad, yağlı ve leziz yiyecekler, güzel ve nefis elbiseler, mal ve mülk toplamak, ni'metlenmek, oyun ve eğlence değildir. Yaratılmasından maksad, Allahü teâlâyâ karşı gönlü kırık, boynu bükük olmak ve yalvarmak içindir. 1/206 [Müjdecî Mektûblar: 263.]

● İnsan irâde ve ihtiyârı ile işlerini kesb eder [çalışır]. Halk etmek (işleri yaratmak) Allahü teâlâyâ mensûbdur. (Allahü teâlâ yaratır). 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İnsan kendi fi'line kasd [niyyet] eyledikten sonra, Hak teâlânın halk etmesi, o fi'le te'alluk eder. Bu iş, kulun irâdesini sarf ederek hâsıl olduğu için, medh ve zem ve sevâb ve cezâ İnsana âid oldu. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İnsan halife-i rahmandır. Zîrâ sûret-i şey halife-i şeydir. "Allahü teâlâ, Âdemi kendi sûretinde yarattı." 1/287 [Müj-

● İnsanın kıymeti, himmeti kadardır. 4/114

● İnsanda iki şey vardır ki, arşda yoktur. Biri, hey'et-i vahdânî (insanda bulunan on şey), diğeri şuûru nûrun alâ nûrdur. 2/11.

● İnsân-ı kâmil, asla kavuşduktan sonra, aslın nûrlarının parlaklığından, bir ışık onun kalb aynasında parlatılıp, onu tekrar âleme döndürmek ile nâkışları terbiye etmesi havâle olunur. Bu dönüşde, hem de onu terbiye etmek vardır. 2/12.

● İnsanın izzeti, îmân ve ma'rifet ile dir. Mâl ve câh (mevki') ile değildir. 5/62 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 342.]

● İnsan, âlem-i halk ile âlem-i emrin mecmû'undan (bir araya gelmesinden) ibâretidir. 3/10 [Se'âdet-i Ebediyye: 917.]

● İnsanın kendi murâdını talep eylemesi, kendi ülûhiyye-tini da'vâ eylemesidir. 3/2

● İnsan, murâd-ı ilâhiyi tercih edip, murâd-ı mevlâdan gayri hiç murâd-ı kalmamak, vilâyet-i hâssaya bağlıdır (mah-sûsdur). 3/26 [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● İnsanın zâtı ademdir. Hayr ve kemâl onun hakkında emânetdir. Ve güzelliği ve cemâl in'ikâsidir. Eğer bu hayr ve kemâli kendine nisbet edip, [kendinden bilip], aslı ile ortaklık da'vâsı ederse, hâindir. 4/27

● İnsanın aslı (zâtı) nefs-i emmâresidir. 3/59

● İnsan bir biçâredir ki, onun üstünlüğü ve güzelliği yoktur. Kendi Mevlâsına mahsûs olan varlıktan nasıl haberdâr olur. Onun kemâl ve cemâline nasıl muttali' olur? 4/162

● İnsan öyle bir topluluktur ki, âlem-i kebîrde yükseklikler ve aşağılıklardan her ne mevcûd ise insanda dahî vardır. Onda âlem-i halk açık, âlem-i emirden ise bir nişân var. İblisin zem'edilen kötü sıfatları kâin (onda mevcûd) ve melek sıfatı dahî sâbitdir. 1/307 [Müjdecî Mektûblar: 582.]

● İnsan bir topluluktur. İmkân âleminde bulunan herşey-

yin kendisi, vücûb âleminde bulunanların ise sûreti, insanda bulunur. 1/95 [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● İnsan, on latîfeden mürekkebdir. Beşi âlem-i halkdan [madde âleminde], beşi âlem-i emirdendir [rûh âleminde-dir]. Nefs, âlem-i halkdandır. 5/137.

● İnsan, mebd-e-i te'ayyünü olan ismin zıllıdır. Zilde bulunan, hayr ve kemâl aslının ziyâsıdır. 6/229.

● İnsan, yedi meşhûr latîfeden mürekkebdir. Her latîfe-nin ahvâli ve mevâcidi başkadır. 3/80.

● İnsanın hakîkati o ademdir ki, hakikat-i nefs-i nâtıka-dır. 3/59.

● İnsanın olgunluğu, kemâl iddi'a etmemekde, hayrlılığı da, hayrlılığı kendinden bilmemekdir. Eğer hayr ve kemâli kendi nefesine nisbet ederse, emânete hıyânet ve asl ile da'vây-ı şirket eder. [Asl ile ortaklık da'vâsında bulunur.] Meğer ki yokluktan sonra, [Yok iken var edilince] kendisine vücûd ihsân edilince, ikinci bir doğuş ile doğmuş ola ki, o vakte onun hakkında, bu söz güzel olur. 5/16

● İnsana her ne ulaşırsa, cümlesi, takdîr ve ezeli irâde ile dir. 6/87.

● İnsanda, yerlerde ve göklerde bulunan herşeyden bir zerre vardır. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● "İnsanın hayrlısı, ittika edip [takvâ sâhibi olup,] sıla-i rahm eden ve emr-i ma'rûf ve nehy-i münker edendir." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● İnsan medenî olarak yaratılmışdır. Ya'nî, yaşamasında, diğer insanlara muhtâcdır. 2/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 746.]

● İnsanın başka şeyleri sevmesi, kendi nefsinin sevmesindendir. [Kendi nefesine düşkün olmasındandır.] 1/105 [Müjdecî Mektûblar: 153.]

● İnsanın yaratılmasından maksad, Hak teâlâyâ ibâdet ve kulluk yapmaktır. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● İnsandan bu fânî dünyâda taleb olunan [istenilen], ma'rifet-i Hak teâlâdır [Rabbini bilmesidir]. 1/226 [Müjdeci Mektûblar: 307.]

● İnsandan bu fânî âlemde istenen, bîcâre bir kul (köle) olup, kulluk vazifelerini edâ ve temâmlamak ve ibâdetleri ve tâ'atleri yerine getirmektir. 5/100.

● İnsanın arzû ile kârı nedir? (İnsan bir şeyi niçin arzû eder durur?) Çok vâkı' olur ki, temennî eylediği emr (iş), kendi hakkında mukadder değildir (takdir buyurulmamıştır.) 5/19

● İnsanı Hak sübhânehu ve teâlâ, beyhûde halk eylemedi ki, kendi hâline bırakılsın. Hattâ, her ne bilirse yapıp, hevâ-i nefse ve hoşuna giden şeye uysun. Onu emrleri yapmak ve yasaklardan sakınmakla mükellef kıldı. Ve emrler ile muhâtab eyledi. İnsan için onun emrlerini yapmaktan başka çâre yoktur. Ve onun hilâfî üzere hevâ-i nefis ve tabi'ate tâ'bi' ola. Eğer bu vechle amel etmezse, âsî ve inadçı kul olup, Allahü teâlânın gadabına uğrar ve çeşidli cezâlara müstehak olur. 5/11 [İstâm Ahlâk: 551.]

● İnsan her ne kadar derd ve belâyâ mübtelâ ve mihnetlere düçar olursa, berâberlikde ve yakınlıkda o kadar ziyâde kâmil olur. 5/111.

● İnsanın kadr ve kıymeti, muhabbet ile belli olur, açığa çıkar. Ve diğer varlıklardan ayrılması bu derd sebebi ile olduğu açıktır. 6/111.

● İnsanın diğer mahlûkât üzerine üstünlüğü, derd talebi ve râhatına düşkün olmamak sebebiyledir. 6/38

● "İnsanın sevmesi ve buğz etmesi ve vermesi ve vermemesi, Allah için olursa, îmân-ı kâmil olmuştur." Hadîs-i şerîf. 6/55 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 348.]

● İnsan mahlûkâtın en çok muhtâc olanıdır. Ve her neye muhtâc ise, ona alâka duyar. Her te'alluku ise, Allahü teâlâdan uzaklaşmasına sebebdır. Bu sebebdan, temâm mahlûkâtın ziyâde mahrûmu insan olur. 1/45 [Müjdeci Mektûblar: 55.]

● İnsana karşı secdenin çirkinliği, güneşden dahâ âşikârdir. Sakınmak herkese lâzımdır. 1/29 [Müjdeci Mektûblar: 18.]

● İnsana cenâb-ı Hak sübhânehudan feyz ve in'âm [ni'metler] devâmlı gelmektedir. Kula verilen maddî ve ma'nevî [zâhirî ve bâtinî] feyzler, eğer bir sâ'at ve bir lemha kesilse, bendeden [kuldân] gerek vücûd ve gerek onun kemâlât-ı tâbî'asından bir eser kalmaz. Hâlbuki kula lâzımdır ki, bir lemhada ve tûrfetül-aynda [göz-acıp-kapama anı] o hazretten gâfil olma. Ve devâm-ı huzûr ile sıfatlana. Büyûk hüsrân ve şaşılacak şeydir ki, ni'meti vereni unutup, ni'metlere dalar. Ve kendisine ni'met verene yönelmez, ondan yüz çevirir. Şübhe yokdur ki, huzûrun devâmı, bâtına nisbetle mümkün ve belki vâkı'dır. Alcl-husûs bizim tarîkimizde [yolumuzda], Allahü sübhânehunun keremiyle bu devâm sehl-ül-husûldür. Ve ibtidâda [başlangıçda] zuhûr eder. Lâkin bu devâm zâhirde zordur. Zîrâ zâhir, kesrete bağlı olduğundan gafletden halâs bulmağa çâre yokdur. Fakat bu zâhirî gaflet, sâlih niyyet ile olursa, gaflet huzûr olur. Meselâ uyku, tâ'atda hâsıl olan tenbelliği del' niyyeti ile olursa, tâ'at olur. Bu sûretle devâm-ı huzûr, zâhire nisbetle dahî gerçekleşmiş olur. Zâhire ve bâtına nisbetle olan bu devâm-ı huzûr, insanlardan ekme-i kümelin nasîbidir ki, itminân-ı nefis ile müşerref olmuşlardır. Ve fenâ-yı etem ve bekâ-yı ekmele ulaşmış ve amelde niyyet ve ihlâsın tashîhi külfetinden vâreste olmuştur [kurtulmuştur]. 1/172 [Müjdeci Mektûblar: 225.]

● Enes radiyallahü anhun, tâ'ûndan [vebâdan] seksen evlâdı vefât etdi. 2/17 [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● İn'âmda [ni'mete kavuşmakda] sevilenin ve sevenin murâdı, nefsin murâdına muvâfıktır. Elemde sevilenin murâdı vardır. 6/121.

● Enfûs (insan) dahî, âfâk (insandan başka şeyler) gibi, ilâhî isimlerin zilleridir. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Enfûs ve âfâkda görülen şeyler, aranan şeyin işâretleridir. İstenen şey değildir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Evâmîr-i ilâhîye adam-i imtisâl [ilâhî emrleri yapmamak], yâ şerî'atin bildirdiği haberleri yalan addederek [inanmıyarak] i'timât etmemek veyâ Hak teâlânın emrlerine ehemmiyyet vermemek sebebiyledir. Çirkinliğini düşünmek gerektir. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Evcâ ve emrâza [acılara ve hastalıklara] sabr edeler. Ve Hak sübhânehunun kereminden âfiyeti taleb edeler. Ve mahlûkattan hiç kimseyi vâsita görmiyeler. Hepsini (ve vâsitaları) Hak sübhânehu ve teâlâdan bileler ve onun def'ini dahî ondan taleb edeler ki, onun takdiri olmadıkça kimse kimseye zarar eylemeğe kâdir değildir. Ve onun irâdeti olmadıkça, hiç kimse def'i zarar eylemeğe kâdir olamaz. İşte tarîk-i ubûdiyyet budur. [İşte kulluk budur.] 4/72 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 331, İslâm Ahlâkı: 546.]

● Evkâtî [vaktleri], zikr ve fikr ile ma'mûr edeler. Ve en mühim işlere sarf edeler. Ve gizli ve açıkda takvâ ve havf üzere olalar. Ve ölümü ve kıyâmet gününü düşüneler ve bu tefekkürden uzak olmayalar. 4/98

● Evkâtî [vaktleri], zikr ve fikr ile ma'mûr edeler. Mevlây-ı hakikî celle şânühûnun râzı olduğu şeyleri yapmakda cân-ı gönülden çok çalışmalı, karanlık geceleri ağlamak ve istigfâr ile aydınlık ve pür-nûr edeler. Âhîret azığını bu kısa zemânda [ömr içinde] hâzırlyalar. 5/88

● Evlâda hizmet, babasına yardım olur. 1/177 [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Evlâd-ı işânın (Onların evlâdının) hizmetini kendine se'âdet bileler. 5/39. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 338.]

● Evvelü hüm hayrûn ev âhîruhüm (Başlangıcı mı dahâ iyi, yoksa sonu mu) hadîsiyle, âhîr-ı ümmetin medhi. 1/261 [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Ülûl'azm Peygamberler Resûlullah'a tâbî' olmağı arzû etmişlerdir. 1/249 [Müjdecî Mektûblar: 344.]

● Evliyâullahın huzûruna boş gelmek lâzımdır ki, dolu olarak dönüle. Ve kendi iflâsını göstermek lâzımdır ki, onlar

dahî şefkat edip, feyz yolunu açalar. 1/157. [Müjdecî Mektûblar: 199.]

● Evliyâdan ekserisi vehm mertebesinin son noktasına ulaşırsa da, nefis-ül-emr mertebesine dâhil olamazlar. 3/99.

● Evliyâullahın elbisesini edeble giymekten çok fâide hâsıl olur. 1/206 [Müjdecî Mektûblar: 263.]

● Evliyâullah büyük günâh işlemekten korunmuşdur. 1/223. [Müjdecî Mektûblar: 303.]

● Evliyâdan ba'zısının değişik yerlerde hâzır olması, latîfelerinin muhtelif bedenler hâlinde görünmesidir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Evliyâ zellelerden (küçük günâhlardan) korunmuş değildir. Lâkin tez uyanırlar. [Farkına varırlar]. İyilikler ile onun tedârikini görürler [telâfi ederler]. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhîret: 376.]

● Evliyâ insanları, hem şerî'atin zâhirine, hem de bâtınına da'vet ederler. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Evliyâ-i müstehlikîn [Kendini yok bilen Evliyânın] sebebler âlemine inmemiş olup, nübüvvet kemâlâtından nasîbleri yokdur. Başkalarını kemâle getiremezler. 1/24 [Müjdecî Mektûblar: 12.]

● Evliyâ-i uzletden olup, kemâlât-ı vilâyet tarafı gâlip olan aktâb, evtâd ve ebdâlin terbiyetleri, Âlî radiyallahü an-hın imdâd ve yardımına bırakılmışdır. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Kendini boş, uzak sanan, kavuşmuş demektir. 1/148. [Müjdecî Mektûblar: 192.]

● Üveysî tarîkat (yol), rûhâniyyetden feyz almak demektir. 3/117

● Ev halkının şer'an hakkı olan şeyler edâ oluna. Onlara dahî çokca karışmıyalar. [Devâmlı onlarla uğraşmıyalar]. 4/171.

● Ehl ve ıyâl [çoluk çocuk] ile münâsebeti tam peydâ eylemeyeler. 3/84 [İslâm Ahlâkı: 350.]

● Ehl ve ıyâlin [çoluk-çocuğun] memnûn olmaları için, âhiret azâbına râzı olmak [onu seçmek] aklısızlıktır. 1/226 [Müjdecî Mektûblar: 307.]

● Ehl-i hânenin [hâne halkının] hepsini nemâza ve sâlih işlere ve ahkâm-ı şer'ıyyeyi yapmağa teşvîk ediniz. Zîrâ mes'ûlsünüz. 3/84. [İslâm Ahlâkı: 350.]

● Ehl-i hukûku [hak sâhiblerini] râzı etmekde, öyle bir tarz üzere hareket edeler ki, Allahü teâlânın gadabına sebep olmya. Allahü sübhânehunun hakkı, bütün haklardan öncedir. Onun hakkını kemâl üzere ve diğerlerinin hukûkuna dahî riâyet edeler. 4/201.

● Ehl-i beyte muhabbet cüz'-i îmândandır. Son nefes için pekçok fâidesi vardır. 2/36. [Eshâb-ı Kırâm: 221.]

● Ehl-i sünnet, bu l'îkâdî kitâb ve sünnetden aldılar, istinbâd etdiler [çıkardılar]. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Ehl-i sünnetin doğru olduğu muhakkaktır. Ehl-i sünnetin dışında olanlar, zındıklık ve ilhâddir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Ehl-i sünnetden hardal dânesi kadar ayrı olanların sohbeti semm-i kâtilidir. [Öldürücü zehrdir.] 1/213 [Müjdecî Mektûblar: 278.]

● Ehl-i sünnete tâbi' olmadan kurtuluş mümkün değildir. 1/59. [Müjdecî Mektûblar: 76.]

● Ehl-i sünnetin reîsi [reislerinden birisi] Şeyh Ebûl Hasan-ül-eş'aridir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 59.]

● Ehl-i şerî'at, ehl-i tarikat, ehl-i hakikat için, farzlar yapılmadan ve harâmlardan sakınmadan kurtuluşa çâre yoktur. 4/39

● Ehl-i islâma lâzımdır ki, pâdişâh-ı islâma yardım edeler. Şerî'atin yayılmasına [revâc bulmasına] sebep olalar [uç-

raşalar]. 1/47 [Müjdecî Mektûblar: 61.]

● Ehlullahâ [Velîlere] hâsıl olan zıkr-i kalbî, evvelâ hakikat-i câmi'anın zikridir. [Ya'nî kalb latifesinin zikridir.] Onun yakınlığı ile mudga [bütün kalb] dahî zıkr edici olur. 5/70

● Ehlullahın [Evliyânın] ayrılığının mâtemi yer ve göke yayılır. [Yer ve gök ehli üzüdür.] Beden ve kalbe yayılır. El-den çıkışındaki [vefâtından dolayı] (husûsî) feyz ve bereketinden mahrûmiyyet açıktır. Diğerlerinin ayrılığının mâtemi [üzüntüsü], yeryüzünün bir cüz'inde [bir yerde] olur. 6/178.

● Ehl-i dünyâya ve onun aldatıcı süslerine göz ucu ile dahî nazar, öldürücü zehrdir. 1/138. [Müjdecî Mektûblar: 184.]

● "Ehl-i me'asiye [ma'siyet ehline] buğz eylemekle ve onlardan uzak olmakla Allahü teâlâyâ karîb [yakın] olun." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ehl-i gaflet ve ehl-i dünyâ ile mümkün olduğu kadar karışmıyalar. Ve sohbetleriyle kalbin kazancına zarar vermeyeler. 4/201

● (Ehlül bida'i kılâbü ehlin nârı.) [Bid'at ehli Cehen-nemdekilerin köpekleridir.] Hadîs-i şerîf. 5/110 [Fâideli Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Ehl-i bid'at ve mülhidler ile sohbet etmeyeler ki, onlar din hırsızdırlar. 5/89 [Eshâb-ı Kırâm: 275.]

● Ehl-i sünnet l'îkâdına sarılıp, Zeyd ve Amr'ın [şunun-bunun] sözlerine kulak asmya, dinlemeye ve yalan olan efsâneleri ve yalan olan hikâyeleri kendine düstûr cylemek, kendini zâyî' eylemektir. 1/251 [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ehlullahın [Velîlerin] fazîlet sâhibi olması, Allahü teâlâyı tanımaları iledir. Ve Zât ve sıfat-ı teâlânın esrârını keşf iledir. Kerâmet ve mahlûkları keşf ile değildir. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Ehl-i kitâb, Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamber olduğunu anırlar. Fekal, inadları yüzün-

● Ehl-i Bedr, mutlaka mağfûrdur (kurtulmuştur). 3/23

● Ehl-i irâdetden [dinine çok bağlı] olan sâliha bir hanıma, dinin akâidini ve şerf'atdeki ibâdetleri beyân ve terğib eden mektûb. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Ey Mevlâyı taleb eden! Seni yüce derecelere ve hidâyete tâbi' olmağa da'vet eder ve çağırırım. Cümlelerin dönüp, ulaşacağı Hak teâlâdır. Ma'lûm ola ki, âhiret azâbına, (dini) yalanlıyan ve yüz çevirenler atılır. Nefs ve şeytân ve hevâdan sakınmak lâzımdır. Sizi alevli ateşden (Cehennemden) sakındırırım ki, o ateşe şekâvet sâhibleri en çok lâyıktır. Devâmlı vera' ve takvâ üzere olup, miskînlere ve akrabâyaya yiyecek ver ve giydir ki, kıyâmet gününde, Cehennemden uzak olanlar Ebû Bekr-i Sıddîk "radiyallahü anh" gibi iyice takvâyaya sarılıp, mallarının zekâtını verenlerdir. Dünyâ zînetini temennî ederek ve beğenerek basiretini elden bırakma. Zulm sâhibi ve azgın olanlara meyl edip, vaktini hebâ eyleme (boşa harcama). Kabrleri ve onda olup fânî olup gidenleri ve Cennet ehlini ve Cehenneme atılan cin ve insanı hâtırından çıkarma! Karanlık ile örtülmüş geceyi, aydınlık ile nûrlanmış gündüzü tefekkür ederek, Hâlik teâlâyaya hamd ve senâ eylemelidir. Allahü teâlânın emirlerine sarılmalı ve yasaklarından sakınmalıdır. İnsana (erkek ve kadınlara) mal ve evlâdın fâidesiz ve çok az fâideli olduğu kıyâmet gününde, şefâ'at-i kübrâ taleb edilmelidir. Bu sözlerim korku ehline (Allahdan korkana) hâtırlatmak ve tebliğdir. Allahü teâlâdan uzak, hevâ ve hevesine düşkün olan, lüzûmlu şeylerden mahrûm kalmış gönlün sığınacağı ancak Hak teâlâdır. Hak teâlâ kullarını görmektedir. Ve herkesin dönüşü onadır. Gizli ve açık herşeyi Allahü teâlâ bilir. Ey Allahü teâlâyı taleb eden kişi! Şu zâta gıpta olunur ki, aşağılıklardan üstünlüklere teveccüh ve yükselip, günâhlarına karanlık gecelerde ağlar. Ve dönüşünün, yüce hükmü arş-ı mecidden yüksek olan Zât-ı kibriyâyaya olduğunu bilir. Ve herseyden kudretinin te'sirini alıp, zengin ve fânî kulan, güldüren ve ağlatan, öldüren ve diriltenin, hakikatde Allahü teâlâ olduğunu

yakînen bilir. İşte bu vasflar ile muttasıf olan, fenâ-i nefis ile fânî ve herşeye gücü yeten ile bâkî olur. Doğru yoldan meyl ve azgınlıktan ârî ve kıyâmet azâbının hüznünden müberra olur. Ve insan işlerini hâtırladığı kıyâmet gününde, tam bir mükâfat ile taltif olunup, arasat meydânındaki insanlara Cehennemden gösterildiği anda (arz edildiği anda), yakınlıklara ve derecelere mazhar olur. Ey insanlar! Ehl-i takvânın mazhar oldukları bu ikrâmın râğbete şâyan olduğunu bilip, gücü ve kuvveti tam sarf ederek fenâdan soyunup, bekâ celb edici olunuz. Vesselâmü Alâ menittebe'al hüda! (Hidâyete tâbi' olanlara selâm olsun!) vel tezme mütâbeat-ıl Mustafâ "aleyhi ve alâ alihissalevâtıl ulâ ile yevmil cezâ'i." 4/9

● Âyât-ı Kur'âniyyenin [Kur'an-ı kerîm âyetlerinin] anlaşılmasından acz hakkındaki mektûblar. 1/310 [Müjdecî Mektûblar: 587.]

● İşân [onlar] Kalb hastalıklarının tabibleridirler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İşânın [Evliyânın] bakışları, kalb hastalıklarına şifâ verici, teveccühleri ma'nevî hastalıkları def' edicidir. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● İşânın sözleri devâ ve bakışları şifâdır. 1/109 [Müjdecî Mektûblar: 159.]

● İşânın celîsleri [Onlarla birlikde olanlar] şakî olmaz. 1/87 [Müjdecî Mektûblar: 130.]

● İşâna muhabbet, Allahü teâlânın en büyük ni'metlerindendir. Ve se'âdetin sermâyesidir. 2/36, 1/142. [Müjdecî Mektûblar: 187.]

● İşâna [onlara] buğz, öldürücü zehr ve onları kötölemek ebedî mahrûmiyyete sebep olur. Zîrâ aslın aslına kavuşmuş olan Ârife muhabbet, Hak teâlâyaya kavuşdurur ve buğz da onun buğzuna sebep olur. 3/109

● İşânın âşinâlığından maksûd [Onlarla görüşmekten maksad], kendi kusurlarını, aybılarını anlamak içindir. Ve gizli kötülüklerini meydâna çıkarmak içindir. 1/68 [Müjdecî

● İfânın bizmetleri ile müşerref olanlar, her ne kadar pervâsız ve gerekli edeblerden uzak iseler de, azîzdirlir. 4/88

● İfân, âfâk ve enfûsden geçmişlerdir. Nice senelerce mâsivâyî hâtırlamak isteseler, hâtırlarına gelmez. Ene (ben) kelimesinin kendilerine dönmesini şîrk bilirler. Bu büyükle-rin sohbetini istiyeler ve cân atalar. 6/22

● İfânın (onların) nisbeti vermekde ve huzûr ve âgâhlığı kısa bir zemânda sâdık talebeye vermekde tam bir kudretle-ri olduğu gibi, o nisbeti almakda dahî, tam kudretleri vardır. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● İfânın zâhir ve sûretini beşer sıfatı üzere terk eylemiş-lerdir. Tâ ki onun kemâlâtına örtü ola. Velî diğer insanlar gi-bidir. [Hak bâtil ile karışmıştır.] 2/30.

● İfânın zâbirine bakanlar, mahrûm olur ve zarar eder. Bâtınlarına nazar edenler, kurtuluşa ve felâha erer. 2/52.

● İfânın mezâr-ı şerîflerinden de, istifâde olunmaktadır. 1/291. [Müjdecî Mektûblar: 537.]

● “İmân-ı kâmil sâhibi o mü'mindir ki, güzel ahlâk sâhibi olup, ehline iyiliği çok ola!” hadîs-i şerîfini Tirmizî ve Hâ-kim rivâyet ediyor. 6/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● İmânda kalbin tasdikî kâfi olup, nefsin i'zânı [anlama-sı] istenmemiştir. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● İmân başka, inkâr etmemek başkadır. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● İmân kalbin tasdikidir. Tasdik i'zândan [anlamakdan] ibâretidir ki, inanmak ile ta'bir olunmuştur. 3/90

● İmân, zarûret ve tevâtür ile dinden bize gelmiş olanla-r kalbin tasdikinden [inanmasından] ibâretidir. Lisânın söy-lemesi de imânın rûknüdür demişlerdir ki, sükût ihtimâli

vardır. [Özr, korku ile söylememesi afv olur.] Bu tasdikî alâmeti, küfrden uzak ve kâfirlikden sakınmaktır. Ve kâfir-liğin husûsiyyetleri olan, onlara mahsûs şeylerden, meselâ zunnâr bağlamak gibi, bunlardan tearridir [ârf olmaktadır]. Bu tasdikî da'vâ edip, küfrden teberri eylemezse, mürteddir. Teberri, kâfirlere düşmanlıktan ibâretidir. Bu teberri kalb ile veyâ havf [korku] yoksa, kalb ve kalp ile olur. Muhab-bet-i Hudâ ve Muhabbet-i Resûl-i Hudâ, onların düşmanla-riyla düşmanlık eylemedikçe olmaz. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmânda sâdece kelime-i şehâdeti söylemek kâfi değıl-dir. Münâfiklar da, o kelimeyi söylerler. Bütününe inanmak ve kâfirlikden teberri lâzımdır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmân, kelime-i tevhîdin (Muhammedün Resûlullah) kelâmının birlikde tasdikine bağıdır. 6/16. [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● İmân başka, ma'rifet başkadır. İmân, inanmak; ma'ri-fet anlamak demektir. 3/90

● İmân ve küfrün medârı hâtime üzeredir. [Mü'min ve kâfir, son nefesde belli olur.] Çok kimseler vardır ki, temâm ömründe o iki sıfatın biri ile muttasıf olur [vasflanır.] Âhi-rinde [sonunda] onun zıddı gerçekleşir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediy-ye: 102.]

● İmânları mevcûd iken, kâfirlik merâsimlerini yapan ve kâfirlerin günlerini ta'zîm eden müslimânların cenâze ne-mâzlarını kılarlar. Onları kâfirlere dâhil eylemeyeler. İmân bereketi ile azâb-ı ebedîden kurtulurlar. 1/266 [Müjdecî Mek-tûblar: 399.]

● İmân ehli, günâhları dolayısıyla Cehenneme girince yüzleri siyâh yapılmaz ve zincire vurulmazlar. Ve isyânı ka-dar azâb görüp, sonunda Cehennemden çıkarılırlar. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● İmân-ı bil-gayb [gayba imân], şuhûdî imân üzerine ter-cih edilir. 2/8 [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● İmân, tasdîk ve kalbin yakîn hâsıl etmesinden ibâretdir ki, azlık ve çokluk kabûl eylemez. Azlık ve çokluk ameller i'tibârıyla imânın parlamasındadır. İmânın kendinde değildir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İmân-ı Enbiyâ [Peygamberlerin imânı] ile avâmın imân-ı, imân olması bakımından müsterek ve müsâvidir. İmân-ı Enbiyânın üstünlüğü, imânın sıfatına bağlıdır. Sâlih amelilere yakın olan imân, başka bir safâ sâhibidir. Meselâ, insanlar, insan olmakda müsâvî iseler de, sıfatları yönünden muhtelifdir. 6/24

● İmân-ı istidlâlî [anlıyarak imân], imân-ı taklîdîden daha iyidir. Enbiyâyı taklîd ile olan imân, imân-ı istidlâlîdir. Zîrâ Enbiyânın sadâkatını delîl ile bilir. Âbâ ve ecdad [baba ve dede] imânını taklîd etmek, imân-ı taklîdîdir ki, mu'teber değildir. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● İmân ve küfr, hayr ve şer, hidâyet ve dalâlet, tâ'at ve günâh, Hak teâlânın yaratması olup, bil-cümle onun takdîr ve irâdesiyledir. Kulların işlerinin Hâlık odur, kul değildir. Fekat, insan kendi fi'linde mecbûr değildir. Zîrâ, irâdî hareketler ile gayr-ı irâdî hareketler farklıdır. Ve Hak teâlâ sevâbı ve gadabı kulların amelîne bağlı kılmıştır. İnsanı irâdesine bırakmış, azâbı ve sevâbı, irâdenin sarfına bağlı kılmıştır ki, buna kesb denir. Kesb, kuldân, Halk [yaratmak] Allahü teâlâdandır. 5/137.

● İmân ve ilhâm ve vâridâtın mahallî ve envâr [nûrlar] ve esrârın [sırların] mahallî sadrdır [göğüsüdür]. 5/97

● İmân, bâtil ilâhları kaldırıp, her ne var ise, bunların hepsini (Lâ) ile yok edip, Hak celle sultânêhuyu ma'bûd olarak isbât eylemektir. 2/8 [Se'âdet-i Ebedîyye: 753.]

● İmânın sûreti, dışdaki ma'bûdların ki, putlar ve diğer kâfirlerin tapdığı şeylerin nefyine [yok edilmesine] bağlıdır. Hakikat-ı imân da, içindeki ma'bûdların yok edilmesine bağlıdır ki, nefsin hevâsı ve Allahü teâlâdan başka şeylere tutulmaktan ibâretdir. 6/16 [Kiyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● İmân-ı hakîkinin hâsıl olmasına alâmet, ahkâm-ı şer'iyeyi yapmakda kolaylığın hâsıl olmasıdır. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● İmân-ı bil-gayb [gayba imân] avâmın nasîbî veya seçilmişlerin seçilmişlerinin nasîbidir ki, nübüvvet kemâlâtından nasîb almış ve isti'dâd mikdârınca nihâyetin nihâyetinden âgâh olmuşlardır. Ortada olanlar (Evliyâ), şühûd lezzeti ile yetinmişler ve kavuşmak hayâlî ile râhat eylemişlerdir. İmân-ı avâm [avâmın imânı] nûrânî ve zulmânî perdelerin gerisindedir. Havâs [seçilmişler] nûrânî perdelerden kurtulmamışlardır ve onda tutulmuşlardır ve onun şühûdunu isteyen şühûd tasavvur eylemişlerdir. Ehassül-havâsın [seçilmişlerin seçilmiş olanların] gaybî imâmı ise, nûrânî ve zulmânî perdelerin ötesindedir. 4/124

● İmân kemâl buldukça, latîfelerin bedene te'aliuku azalır. Ve bu münâsebetsizliğin artması nisbetinde, beden zulmete yakın ve onda vesveseler ve hâtıra gelen şeyler ve te-reddüd artar. Başlangıçda ve ortada olanlarda durum böyle değildir. Bunların hâtırlarına gelen öldürücü zehrdir [felâketdir]. 1/182 [Müjdecî Mektûblar: 235.]

● İmân-ı hakîkî, ma'rifete bağlıdır ki, ma'rufda fânî olmakdan ibâretdir. Ma'rifetden evvel imân, sûrî; ya'nî mecâzîdir. 3/90

● İmân-ı mecâzî, ya'nî sûret-i imân, avâmın nasîbidir. Zevâlden [yok olmakdan] emin değildir. İmân-ı hakîkî ki, havâsın [seçilmişlerin] imâmıdır. Zevâlden mahfûzdur. [Yok olmakdan korunmuşdur.] 4/64

- B -

● Baba Âbrîzin Âdem aleyhisselâmin çamuruna su dökmesi rûhu iledir. 2/28 [Se'âdet-i Ebediyye: 745.]

● Bazgeşt [urûcdan sonraki nüzûl, geri dönme], nefy ve isbât [Lâ ilâhe illallah] zikrinden sonra, ma'lûm yol üzere, kalb dili ile (Allahım), benim maksûdum sensin ve senin rızâdır, demektir. 4/165

● Bâtılın hiçbir sûretle doğruluğu yoktur. 2/42 [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Bâtından murâd, âlem-i emrin beş latifesidir ki, insanın eczâsındandır [parçalarındandır. Bir kısmıdır, cüz'üdür.]. 5/106 [Kiyâmet ve Âburet: 101.]

● Bâtın için hâllerin hâsıl olması vardır. O ahvâlin ilmi yoktur. [Hâsıl olmakla anlaşılır.] Eğer zâhir olmasaydı, bilmek ve ayırmak yolu açılmazdı. 1/284 [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Bâtın, zâhirden perdelenmiştir [gizlidir.] Ve anlaşılmasından hayâ eder. Her ne kadar zâhirden ona imdâd ulaşır ise de, lâkin hayâ, nâz ve ihtiyâc duymamak ma'sûka lâzumdır. 4/215.

● Bâtının tasfiyesine münâfî olan [temizlenmesine mâni' olan] herşeyi düşman kabûl etmek gerekir. 1/182 [Müjdecî Mektûblar: 235.]

● Bâtının taleb ateş ile alevlenmesi ve mahlûkât ile âlâkalarının kesilmesi ve ilâhî hakikatler ile dolması ve temizlenmesi; zikrin devâmı ile ve insanlar ile az görüşmek ve mâlâ-ya'nî olan sözlerin azlığı ile ve büyüklere olan sevginin derinleşmesine bağlıdır. 4/43.

● Bâtının nûrlanmasında kelime-i tayyibeden [Lâ ilâhe illallah'dan] dahâ fâideli birşey yoktur. Bu kelimenin birinci kısmı ile, isti'dâtlı bir sâlik, Allahü teâlâdan başka herşeyi bırakıp; ikinci kısmı ile, ibâdete müstehak olan bir ilâhı isbât eder ki, sülûkun hülâsasıdır. 4/145

● Bâtına [kalbe] meşgûl olup, zâhiri terk eden [zâhirin, bedenini yapacağı emrleri terk eden] mülhiddir. Ve ahvâli [hâlleri] istidrâcdır. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Bâtının imdâdı olmaksızın ahkâm-ı şer'iyye ile süslenmek güçtür. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Bâgîler ile kılâl [savaş] farzdır. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Bâ kerîmân kârehâ düşvâr nist. [Kerîmler ile yapılan işler güc değildir.] 6/220.

● Bâyezîd-i Bistâmînin (Sübhânî) kavlinin ma'nâsı, Hak-ki tenzîhtir. Kendini tenzîh değildir. 1/43 [Müjdecî Mektûblar: 50.]

● Bâyezîd-i Bistâmînin nemâzda; Allahü teâlânın korkusu ve şer'i'ati ta'zîminden dolayı, göğüs kemiklerinin hırıltısı iştilirdi. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bâyezîd-i Bistâmînin (Sübhânî) sözü, tesavvuf yolunda kemâle ulaşmadan söylenmiştir. Dahâ sonra, kemâle ulaştı. 3/117

● Bâyezîd-i Bistâmînin (Sübhânî) kavli, hâllerin galebesinden dolayı olduğundan ma'zûrdur. (Afv edilip, mes'ûl olmaz). 3/117

● Bâyezîd-i Bistâmî düâ ederken, âmin diyen bir fâsık, vefâtından sonra, necât buldu [kurtuldu]. 4/233.

● Bâyezîd-i Bistâmî buyurur ki, arş ve arşda olan şeyler, ârifin kalbının bir köşesine konsa, kalbin genişliğinden dolayı hissetmez. Burada arşın misâllerini arş üzere hüküm eylemiştir. 2/21.

● Putperest olan, aslında kendine tapmaktadır. 7/154

● "İslâmiyyet garîb olarak başladı. Garîb olarak döner. Garîblere müjdeler olsun." Hadîs-i şerîf. 2/39 [Se'âdet-i Ebediyye: 913.]

● "Bîd'at dalâletdir. Her ne ki, benden sonra olursa mer-

düddür [red edilir]. Hadîs-i şerîf. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Bid'at ehlinin aslı dokuzdur. Hâriciler, şî'a, mu'tezile, mürcî'e, müşebbihe, cehmiyye, dirâriyye, neccâriyye, kilâbiyye olup, cümlesi, Eshâb ve tâbl'in ve fukahâ-i seb'anın vefâtından sonra, açığa çıktılar. (Gunye). 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Bid'at ehlinin en kötüsü Eshâb-ı Resûle [Eshâb-ı kirâm] buğz üzere olanlardır. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Bid'at ehline hurmet göstermek, islâmın yıkılmasına yardım etmektir. (Bu ise) amelîni boşa gitmesine sebep olur. 2/23 [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Bid'atden ictinâb [kaçınmak] lâzımdır. 1/260 [Müjdeci Mektûblar: 369.]

● Bid'at ehline Resûlullah la'net edip, Allahü teâlânın, meleklerin ve bütün insanların la'netleri, bunların üzerine olsun buyurdu. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'atın terki, sünnetin işlenmesinden dahâ iyidir. 1/313. [Müjdeci Mektûblar: 596.]

● Bid'at, sünneti ortadan kaldırıyor ise, bid'at-ı seyyie, sünnetden sâkıt ise [ortadan kaldırmıyor ise] bid'at-i hasenedir. İkiisi de dalâletdir. 1/186. [Müjdeci Mektûblar: 238.]

● Bid'at-i hasene dahî olsa, sünnetin kalkmasına sebep olur. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● "Bid'atlı ortaya çıkaran ve bunu yapan kimseye şeytân çok ibâdet yapdırır. Onu çok ağlatır." Hadîs-i şerîf. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 159.]

● Bid'at ehli sohbetinin fesâdı, kâfir sohbetinin fesâdından dahâ ziyâdedir. 1/54 [Müjdeci Mektûblar: 72.]

● Bid'at bulunan mahallerde, hikmete riâyet olunup, vakt ve hâle göre, fetevâ-i kalb ile amel edilmelidir. 5/131.

● Bid'at sâhibine buğz için ondan yüz çeviren kimsenin kalbini Allahü teâlâ-emn ve emân ile memlû eder [emîn e-

der, korkudan korur]. Bid'at sâhibine gülyüz göstererek karşılarsa, şerî'atin hükmünü hafife almış olur. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'at sâhibini tahvîf eden [hor gören] kimsenin kalbini, Hak teâlâ emn ve emân ile doldurur ve bir kimse bid'at sâhibini teşhir eylese, Allahü teâlâ onu büyük korkudan [Kıyâmet gününün korkusundan] emîn eder. Bir kimse bid'at sâhibine ihânel eylese, Allahü teâlâ, Cennetde derecesini yüksek eyler. Bir kimse bid'at sâhibine karşılaştığında, gülyüz üzere mülâyet ve mülâyemet eylese [yumuşaklık gösterse], şerî'atı hafife almış olur. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'at yayılmış, sünnet terk edilmiş olan bu zulmetli zemânda, ilmlerin tahsili ve neşri en ehemmiyetli işdir. Ve Sünnet-i Muhammediyyenin ihyâsı maksadların en büyüğüdür. "Alâ sâhibihessalâtü vesselâmü vettehîyye." Hâleri ve vecdleri hiç düşünmiyeler. Bu dâr, dâr-ı ameldir. [Bu dünyâ, amel yeridir]. Tâ'alleri yapmakda merd olalar. Yalnızlığı ve bir yere çekilmeği ganîmet bileler. Bedenin ihtiyâcı olan şeyleri (yiyecek, içecek v.s.) Allahü teâlâyâ havâle edeler. 4/178.

● Bid'at yayılıp, zulmeti, âlemi kuşatmıştır. 3/95.

● Berâhime-i Hindin [Hind Berehmenlerinin] ve felâsife-i yunanın [Yunan felesoflarının] yaptıkları riâyât ve mücâhedeleri, Peygamberlerin şerî'atlerine uygun olmadığından, âhîretde kurtulamazlar. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhîret: 161.]

● Berâhime (Berehmenler) hakkında îzâh. 1/313 [hâşiyesinde]

● Bir kimseye rucû' eylemeğe (tâbî' olmağa) illet (sebeb), ve bir mevcûda i'timâd eylemeğe sebeb, yâ mürebbi (terbiye edici) veyâ saltanat sâhibi veyâhud ma'bûdiyyet ve ülûhiyyetdir ki, bunların cümlesi cenâb-ı mukaddese ve bîcûn-i hakîkiye (akl ermiyene) müsellemdir (teslimdir). [Kul'eüzü tefsiri] 4/79.

● Berzah-ı kübrâda [Âhiret gününde] dağılmış parçaları ve çürümüş kemikleri toplayıp, beden zıl mu'âmelesinden kurtulur. O vakte yakınlık devleti (ni'meti) aslen beden unsuru için olup, bâtın eski nisbetinde iken, zâhire bir yakınlık bahş ederler ki, bâtın zâhire tâbi' olmağa tâlib olur. 4/109.

● Birinin makbûlü, cümlelerin makbûlüdür. Birinin merdûdü, cümlelerin merdûdüdür. 4/87.

● Bast [ilerlemek] ve kabz [durmak], bu tarîkde [yolda] uçulan kanattır. Kabz ile üzgün ve bast ile sevinçli olmaları. 2/23

● Bast ve kabz erbâb-ı kulûbda hâsıl olur ki, onlar başlangıç eblidir. Kalb, makâm-ı telvinde olduğu müddetçe, kabz ve bastın gelmesine sebep olur. Temkine bağlı oldukda kabz ve bastdan kurtulur. Müntehî [yolun nihâyetine eren] için bu kabz ve bast yoktur. Onda yekrengi ve temkin [sükûnet ve temkin] mevcûd iken, ba'zı noksanlıklar sebebi ile, bir tatsızlık ortaya çıkar. 6/137.

● Bast ve kabz sâliklere zuhûr eden iki hâldir. Kabzda terakkî edemeyip [yükselemeyip], tâ'ate rağbet ederler. 6/79

● Basît ve mürekkeb cisimlerin cümlesi [her ne var ise cümlesi], Hak sübhânehûnun icâdiyla mevcûddur. Ve ademden vücûda gelmiştir. 3/56

● Beşerin havâssı [insanların seçilmişleri], meleğin havâssından [seçilmişlerinden] efdaldır. 6/183

● Beşerin yaratılmasından murâd, Allahü teâlâyı tanımak olup, bu da Allahü teâlâda fânî olmağa bağlıdır. 4/99

● Bi'set-i Peygamberi, her zemânda, her memlekete vâki' olmuştur. 1/259. [Müjdeci Mektûblar: 364.]

● Bedenlerin uzaklığı, kalblerin uzaklığına sebep değildir. 4/175.

● Ba'zı âyet-i kerîmelerin te'vîlleri. 4/52

● Bekâ-yı şey, vücûd-ı şey'in zemân-ı sâni ve sâlisinde... ilâ Maşâallah istikrârından ibâretidir. 3/56 [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Bekâ-billâh. 2/99, 3/78. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Bekânın hâsıl olmasında yorulma ki, tâm fenâdan sonra, uğraşmaksızın, fadl ve ihsân ederek, bekâ ile müşerref kılınlar. 6/38

● Bekâ, ilâhî isimlerin sâlikde cıvıların görünmesidir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Bekâ ve fenâ dâimîdir. Aynı fenâda bâkî, aynı bekâda fânîdir. 4/154

● Bekâ-billâh hâsıl olmadan önce devâmlı huzûr mümkün değildir. 1/285. [Müjdeci Mektûblar: 482.]

● Bekâ-yı zâtî ile müşerref olan bir ârif-i kâmil, cemâlini merâyâ-ı âlemde [âlem aynalarında], müşâhede eder. Âlem onun zuhûr yeri ve tafsilidir. Zâtî, efrâd-ı âlemde sâri olup [âlemde bulunan herşeyde sirâyet edip], külli eczâsını [bütün cüzlerini] ihâta eylediği gibi, bütün âleme de muhit olur. 4/139.

● Bekâ, vilâdet-i sâniyedir ki, vücûd-i mevhûmdan [Bekâ, ikinci bir doğuşdur ki, mevcûd-i mevhûmdan kurtulup] münhalî' olup, vücûd-ı mevhûble [ihsân olunmuş bir vücûd ile] mevcûd olmaktır. 6/161

● Bilâlin sin'i, indallah [Allahü teâlâsı indinde] şindir. 3/99.

● Belâ, sevenin matlûbdan başkasına iltifât etmesine mâni' olup, mahbûba götüren [ulaştıran] kemend-i mahbûbdur. 4/54

● Belânın kalkmasına düâ edip, afv ve âfiyeti ricâ ederiz. 3/14

● Belânın kalkmasını ârif kimse istemez. Zirâ ârif, belâları mahbûbdan bilir. Ve onun murâd olduğunu düşünür. Onun def'ine nasıl tâlib olur? Sûretâ düâyı dili ile söylese

de, düâ emrine uymak içindir. Aslında hiç tâlib değildir. Her belâdan lezzet duyar. 3/14

● Belâlara sabr, kazâya rızâ ve tâ'atda sebât ve ma'siyetlerden ictinâb [kaçınmak] lâzımdır. 2/18

● Belâdan güç yetdiği kadar ve kudreti mikdârı ictinâb edeler ki [kaçınalar ki], el firârü mimmâ lâ yutâku min sünenil mürselîn. [Tâkat getirilemeyen şeyden firâr (kaçmak) Peygamberlerin âdetleridir.] 3/18.

● Beldeler, menziller ve köylerin acâibi ve garâibi vardır. Hânenin sâhibinin hâneye özel yakınlığı vardır. Ve komşuluk hakkı vardır. Ve onun berekâtından nasîbîlenmek gerekir. 6/194

● Bir beldede bilinen âdetler, şer'î delîl olamaz. Bir şeyin câiz olmasına delîl olan, eskiden beri devâm ede-gelen bütün beldelerin âdetlerinin icmâ'larıdır. 2/54

● Belâlar ondan ve def'i dahî ondandır. Ve herbirinin muayyen vakti vardır ki, takdîm ve te'hîri mümkün değildir. Her ecel için yazılmış bir kitâb [vakt] vardır. İzdırâb fâidesizdir. 5/42 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339.]

● Bende-i makbûl [makbûl kul] o kimsedir ki, devâm-ı zıkr ile vasflanmış ola [devâmlı zıkr ile vasflanmıştır.]. Bir an gaflet ve hevâ-i nefis ile berâber olmya. 4/75

● Borçdan kurtulmak için çok vakt (ekseri), (Allahüm-me ekfini bihalâlike an harâmike ve agnîni bi fadlike ammen sivâke.) [Yâ Rabbi! Halâl ile iktifâ edip, harâmdan sakınan ve beni fadlınla senden başkasına (muhtaç olmaktan) müstagni eyle.] 6/84

● Bevâsır halkası takmak hoş değildir. 4/119

● Bu suhte-i firâkın [ayrılık ateşi ile yanan bu kimsenin] ve çok arzûlıyanın [kalbî iştiyak içinde olanın] hâli budur ki..... 4/157

● Bugünün kârımı [işini] ferdâya [yanına] te'hîrde özr nedir ki, hergünün bir ferdâsı vardır. 4/38

● Bühtân ve iftirâ zemm edilen sıfatların en kötüsüdür. Bu iki sıfat, yalamı içine aldığı içindir ki, bütün dinlerde harâmdır. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Beyt-il mukaddesdeki sahratullahın [taşın] kemâlâtı, kemâlât-ı Kâ'beye dâhildir. 2/72

● Beytullahın haccı, bütün şartları mevcûd olduğu takdirde, edâ oluna. Ve beytten beytin sâhibine yaklaşımağa say' eylemek gerektir. Ve hacc-ı mebrûrun [kabûl olunan haccın] sevâbı ancak Cennettir, buyurmuşlardır. 5/11. [İstâm Âhlâkı: 551.]

● Biçûn ve biçûnegî ta'biri, Leyse kemislihî şey'ün [Ona benzeyen hiçbirşey yoktur] âyet-i kerîmesinin lârisi tercemesidir. 1/38 [Müjdeci Mektûblar: 41.]

● Biçûn mertebesine tealluk eden nisbet dahî biçûn ve ibâret ve işâretten uzaktır. Ba'zan o nisbet-i biçûniyi âlem-i misâldeki sûreti ile ortaya çıkarırlar [gösterirler ki] anlamâğa ve anlatmağa yakın ola. 6/164

● Biçûnden [akl ile anlaşılamiyandan] ibâret-i çün ile bahs etmek, aynı küfr ve ilhaddır. [Akl ile anlaşılamiyanı akl ile anlaşılamlar ile anlatmak küfr ve ilhaddır.] 3/94

● Bî'at-i nisâ [kadınların bî'atı] yalnız söze bağlı idi. (Söz ile idi). Resûlullahın mübârek eli, bî'at eden kadınların eline dokunmadı. Kötülenmiş sıfatlar ve kötü huylar, erkeklerle nisbetle kadınlarda dahâ çok olduğundan, bî'at şartları erkeklerden dahâ çok oldu. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Bî'at-ür-rıdvânda, bî'at edenlerin cümlesinden Allahü teâlâ râzıdır. Cümlesi ehl-i Cennettir. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Bî'at-ür-rıdvân ehli, mutlaka ehl-i Cennettir. 3/23 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

- P -

● Pâdişâhların [devlet başkanlarının] iyi ve kötü huyları ve işleri, bütün millete yayılır. 1/195 [Müjdecî Mektûblar: 250.]

● Pîr, müridin Hak sübhânehûya kavuşmasına vâsıttır. Müridin pîr ile münâsebetinin çokluğu nisbetinde, müridin feyz alması dahâ çok olur. 5/113.

● Pîr, Allahü teâlâyâ kavuşmağa vesîledir. Maksûd olan Hak sübhânehûdur. 2/63.

● Pîr, müridlerin yetişmesine sebep olduğu gibi, müridler de, pîrin olgunlaşmasına sebeptir. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Pîr iletken gibidir. Kalb makâmına inmiş olup, rûh ile nefis arasındadır. Rûh yolu ile aldığı feyzi, nefis yolu ile tâliblere dağıtır. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Pîr hayâtta iken, diğer pîre bağlanmak câizdir. 2/63.

● Pîri inciten veya inkâr eden hidâyetden mahrûmdur. 4/41.

● Pîri incitenden sen de incinmezsen, köpek senden dahâ iyidir. (Nefehât'da). 4/112, 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Pîre bağlılıkta [inanmakda] bozukluk olursa, yükselmek düşünülemez. Bu bozukluğun ilâcı yoktur. 6/222

● Pîrden feyz almakda, teveccühsüz sevmek (muhabbet) ya'nî râbita-i ma'nevî kâfidir. 4/78

● Pîr-i hakîkinin [hakîkî pîrin], hakîkî olmıyandan farkı, sohbetinde, Cenâb-ı Hakka kalbin meylinin ve teveccühünün hâsıl olmasıdır. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Pîr-i nâkıs [Nâkıs pîr] tâlibi saptırır. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Pîr, kâmil ve mükemmil ise, sohbeti büyük ni'mettir. Ve onun bakışı devâ ve sözleri [sohbeti] şifâdır. Ve o sohbet-

siz vusûl [kavuşmak] mümkün değildir. 1/23 [Müjdecî Mektûblar: 9.]

● Pîrin teveccühü bereketiyle, şevk ve taleb [istek ve arzû] ve yükselmek mümkün olur. 6/222

● Pîr, Allahü teâlânın emrlerine hırslandırır, şevkleştirir. 2/50, 3/29, 6/18. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Pîr ile münâsebeti tahsîl eden [hâsıl eden şeyler], pîre hizmet ve muhabbetdir. Ve zâhiren ve bâtınan [kalb ve beden ile] onun âdâbına [edeblerine] riâyetdir. Ve âdetlerde ve ibâdetlerde ona uymaktır. Ve kendi murâdâtını [arzû ve isteklerini] onun murâdâtına [arzû ve isteklerine] tâbî kılmaktır. Ve pîrde fânî olmaktır ve râbitadır. 4/165

● Pîrin cezbesi sülûkden önce olmuş ise, kibrît-i ahmedir. [Bulunmaz bir ni'mettir]. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

- T -

● Ettâibü minezzenbi kemen lâ zenbe lehü. (Günâhlarından tevbe eden, günâhsız kimse gibidir). Bu hadis-i şerif, günâhkârlara müjdedir. 2/19. [Se'âdet-i Ebediyye: 68.]

● "Teennî [acele etmemek] Allahü teâlâdandır. Ve acle şeytândandır." Hadis-i şerif. 4/147. [Cevâb Veremedi: 343, Herkes Lazım Olan İmân: 136.]

● Tâbî' olanlar ve hizmet edenler için, büyüklere gelen ni'metlerden pay vardır. 1/301. [Müjdecî Mektûblar: 566.]

● Tâbî' her neye kavuşursa, uyumuş olduğu kimseden kavuşur. 1/294 [Müjdecî Mektûblar: 551.]

● "Ve tebettel ileyhi tebtîlâ". (Mâsivâdan kesilip, Allahü teâlâyâ dön) âyet-i kerîmesinin ma'nâsı, nefsinden ve âlem-i emr ve âlem-i halkdaki diğer bütün latifelerden ve onlara bağlı (dönen) vücûdî kemâlâtından da tam ma'nâsı ile kesil [kop, ayrıl]. 4/52

● Teblîg-i zâhirî ve teblîg-i bâtınîyi birlikde yapan çok

kıymetlidir. Böyle kimse az bulunur. 1/48. [Müjdecî Mektûblar: 64.]

● Ticâretde fâsîd akdlerden sakınalar ve bu husûsda çok dikkat edeler. 4/202. [İslâm Ahlâkı: 549, Hak Sözü'nün Vesîkaları: 336.]

● Tecellî, ikinci mertebede ve üçüncüde veyâhud dördüncüde, Allahü teâlânın dilediği mertebeye kadar şey'in zuhûrundan ibâretidir. 3/78

● Tecellîler ve zuhûrlar, zillerden haber verir. Zillere tutulmadan kurtulan, tecellîlerden ârîdir [kurtulmuştur]. 2/42. [Se'âdet-i Ebedîyye: 933.]

● Tecellîler ve zuhûrlar, matlûba perdedirler. 3/78

● Tecelliyât-i selâse (tecellî-i esmâ ve sıfat ve zât) [Tesavvuf yolcularından onbinlerde birini], ma'rîfete dayanan müşâhedelerden kurtarıp, ihîâs ni'metine ve rızâ makâmına ulaştırırlar. 1/36 [Müjdecî Mektûblar: 39.]

● Tecellî-i sûrî kendini Hak bulmaktır. Ya'nî hakkı kendi ile görür. Lâkin bu şühûd mecâzîdir. 1/277 [Müjdecî Mektûblar: 471.]

● Tecellî-i ef'âl sâhibi, arada olan vâsıtaların (sebeblerin) var olmasının behâne olduğunu bilir. [Asl yapan Allahü teâlâdır.] 3/74

● Tecellî-i ef'âl, kuıların işlerini, Allahü teâlânın fi'linin zilleri olduğunu görmektir ki, bu ef'âlin kıyâmı [bu işlerin varlığının] o fi'l ile olduğunu bilmektir. 3/74

● Tecellî-i ef'âi ve sıfat, zâtın tecellîsi olmadan düşünülemez. Zîrâ, ef'âl ve sıfat için, Zât-ı teâlâ ve tekaddesden ayrılma yokdur. Bu tecellîler sıfatların ve fi'llerin zilleridir. 2/11

● Tecellî-i ef'âl zuhûr edince, kalb fânî olup, kendi fi'lini fi'l-i hak bularak bâkî olur. 6/4

● Tecellî-i sıfat, kendi sıfat ve kemâlâtını, Hak teâlânın sıfat ve kemâlâtı görmeği müntecdir [neticelendirir]. 5/109.

● Tecellî-i sıfat, nefsin fânî olması mu'âmelesini hâsıl eder. 3/74

● Tecellî-i sıfatın kemâli, adem aynasında aks eden kemâllerin ve sıfatların kendi aslına dâhil olmasıdır. 5/105

● Tecellî-i sıfat, sâlik kulların sıfatını, Allahü teâlânın sıfatlarının zilleri bulmaktır. 3/74

● Tecellîlerde, eğer başka ma'nâlar düşünülürse, tecellî-i sıfat denir. Eğer başka olmıyan ma'nâlar düşünülürse, tecellî-i zât denir. 1/221 [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tecellî-i zât, sıfatlar makâmında olanlar için, berkîdir. Fekat, mekâmı sıfatdan kurtulmuş olanlar için (tecellî-i zât) dâimîdir. 5/109.

● Tecellî-i berkiler (şimşek gibi gelip-geçen tecellîler), tecellî-i şüûndir. Tecellî-i zât değildir. [Şüûnlerin tecellîsidir. Zâtın tecellîsi değildir]. Tecellî eden şân, sâlikin mebd-i te'ayyünü olan ismin üsûlünden bir asıdır. 4/122.

● Tecellî-i zât dâimî olup, anlatılamaz. Zevk ile ve vicdân ile anlaşılır. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Tecellî-i zâtî sırasında ârif, kendini eşyâyı ihâta etmiş bulur. 6/164

● Tecellî-i zâtîler, isimlerin ve sıfatların perdesi arkasındadırlar. 3/99

● Tecellî-i zâtî perdesizdir. Ve bî şü'ûri ve hislerin yokluğu [kaybolması] vâkî olmaz. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Tecellî-i zâtdandır ki, aslın kemâllerine kavuşmasından sonra ârif, kendini hiç sayar ve tâm yok olur. 4/182 [Kıyâmet ve Âhret: 376, İslâm Ahlâkı: 546.]

● Tecellî-i zâtda nefis, bütün latifelerden dahâ ileri gider ve bütün latifelerden ilerlemekte seçilmiştir. 1/234 [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Tecellî-i zâtî zemânında, nefis mutmainne olup, Rabbinden râzî olur. Bu makâmda [Serh-i sadr] hâsıl olur. 1/253

● Tecellî-i zât, Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” sonuncusuna mahsûsdur. Ve tufeyl olmak i'tibâriyle [onun yanısıra] başka Peygamberlere ve Ona tâbi' olmak i'tibâriyle de bu ümmetin Evliyâsına da hâsıl olur. Celîs-i tufeyli ile [meclisinde bulunan ile], hâdim-i tâbi' [tâbi' olup, hizmet eden] arasında fark çoktur. Bu vilâyet-i hâssa, diğer Peygamberlerin ümmetlerine nasîb olmamıştır. Bu sebeble bu ümmet, ümmetlerin hayrlısı olup, ve ülemâsı da, Benî İsrâîlin Peygamberleri gibi olmuştur. 1/248 [Müjdecî Mektûblar: 342.]

● Tecellî-i zâtî, (aslında) Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” sonuncusuna mahsûsdur. Lâkin ona tufeyl ve tâbi' olmak yolu ile diğer Peygamberlere ve ümmetinden Ona tam tâbi' olanlara da nasîb olur. Diğer Peygamberler için sıfatların tecellîleri vardır. Lâkin, Enbiyâya sıfatların tecellîsinde hâsıl olan kurb [yakınlık], Muhammed-ıyyül-meşreb olan Evliyâya tecellî-i zâtî de bâsıl olmaz. 6/35

● Tecessüs (birinin işlerini araştırmak) harâmdır. 1/123

● Tahsîl-i me'âşda [Mâişeti tahsilde, elde etmekde], bir kimse sabra kâdir olamazsa, bir gayret ve çalışma ile eğer hâsıl olursa ne iyi. Ve illâ devâmlı çalışmağa kapılmıyalar ki, işlerin peşinde koşarak kıymetli ömrde perişanlık hâsıl olur. 5/62 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 342.]

● Tahsîl-i nü'eûm [nü'eûm ilmini tahsîl], mantık, hendese, ve hesâb ve emsâli, âhîret için fâideli olsaydı, felsefeciler necât bulurdu [kurtulurdu]. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Tedbîr, umûr-ı dünyâda [dunyâ işlerinde] iskât-ı tedbîrdir. Âhîret işlerinde, gayret göstermek ve günâhları terk etmektir. [Dunyâ işleri üzerinde fazla durmamak, âhîret işleri üzerinde ısrarla durmak lâzımdır.] 4/207

● (Tergîbûs-salât ve teysîr-ül ahkâm) fârisî fıkıh kitâbıdır. Ahkâm-ı şer'ıyyeyi ondan öğreneler. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Terakkî [yükselmeye] ve yakınlık mertebelerinin hâsıl ol-

ması, temâmen, sünnete uymağa, bid'atden sakınmağa bağlıdır. 6/17

● Terk-i dünyâ bu zemânda çok zordur. Hükmen terk etmek de, büyük ni'mettir. Bu da, yimekte, içmekte ve giymekte ve meskende şerî'atin hudûduna riâyette [şerî'atden dışarı taşmamakla] olur. 1/72 [Müjdecî Mektûblar: 95.]

● Terk-i hükmiyi de başaramıyan kimse, münâfık sayılır. İmânın var demesi âhîretde ona fâide vermez. (Sûret-i imân âhîretde fâideli olmaz). 1/72 [Müjdecî Mektûblar: 95.]

● Terk-i hükmi; şerî'atin emr eldiği üzere, zekâtı minnet ile emr edilenlere vermek, sıla-ı rahm, komşu ve borç isteyenlere ve gayrinin hakkına riâyet ve malı isrâf etmemek ve onu lehv ve la'ba [oyun ve eğlenceye] ve zînete vesîle etmemektir. 4/14.

● Terk-i dünyâ iki nev'dir: Biri mübahları zarûret mikdârı kullanmak. Bu kısım, terk-i dünyânın en iyisidir. İkincisi, harâmlardan ve şübhelilerden sakınarak, mübahlar ile ni'metlenmektir ki, bu zemânda makbûldür. 1/163 [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Terk-i dünyâ lâzımdır. Bundan kurtuluş yokdur. Hakîki terk müyesser olmazsa, hükmen terk mutlaka lâzımdır ki, kurtulmak ümmîd oluna. 4/14.

● “Tesbîh, tehlîl ve tahmîd ile Cennetde ağaç dkiniz.” Hadîs-i şerîf. 3/99

● Tesbîh, tevbenin anahtarı, belki tevbenin özü ve hülâsasıdır. 1/308 [Müjdecî Mektûblar: 584.]

● Teselsül, sonu gelmiyen işlerin birbirini ta'kib etmesine derler. 5/52.

● Tasnîfatdan ziyâde [Lüzûmsuz kitâblar yazmaktan ziyâde] dahâ mühim işler vardır. Onun ile meşgûl olmak, en münâsib ve en evlâdır. 1/184. [Müjdecî Mektûblar: 237.]

● Tasdikden murâd, yakîn ve kalbin iz'anıdır. İlne şâmil olan [içine alan] umumî ma'nâ değildir. 3/90

● Tasdik bir hükmüdür ki, iz'andan ibâretidir. İnanmak ile ta'bîr olunur. 3/90

● Tesavvuf, emrleri ve nehyleri yapmakda ferâhlık ve sürûr duymaktır. (Ebû Amr). 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Te'âmül ve âdât [öteden beri gelen örf ve âdetler] şer'i delîl olamaz. 2/54

● Te'ayyûnün ma'nâsı sudûrdur [hâsıl olmakdır]. 4/85

● Te'ayyûn-i hubbî, mümkün olan hakikatlerin nihâyeti-dir. Ve mümkünâtın hakikatlerinden bir hakikat onun üstün-de değildir. 3/121

● Te'ayyûnler temâmen mahlûkdur ve hâdisdir. 3/121

● Te'ayyûn, gayb-i hüviyyet üzere i'tibâr olunup, bunun verâ'sında [ötesinde] te'ayyûn yokdur. Seyr ve sülûk ve ma'rifet de yokdur. 4/110

● Te'ayyûnât mertebeleri, zillerin ve zuhûrların mertebeleridir. Bunun üstü, mertebe-i itlak-ı zât-ı teâlâdır. 4/183.

● Te'ayyûn-i imkânî, şahsın te'ayyûn-i vücûbîsinin ki, hakikat-i insandır, zıllıdır. 6/2

● Te'ayyûnât-ı selâse [üç te'ayyûnât], ilmî, vücûdî ve his-sidir. 2/73.

● Te'ayyûnât beşdir ki, ona tenezzülât-i hams ve hadarât-i hams derler. İki te'ayyûn, mertebe-i vücûbda olup, te'ayyûn-i vahdet ve te'ayyûn-i vâhidiyyetdir derler. Mûtebâki [diğer] üç te'ayyûn, mertebe-i imkânda olup, te'ayyûn-i rûhî, te'ayyûn-i misâli, te'ayyûn-i cesedîdir derler. Bu tenezzülât-i hams, mücerred i'tibârâtıdır. Ve şühûda te'alluk eder. Te'vîli lâzımdır. 3/32

● Te'ayyûn-i evvel, te'ayyûn-i hubbîdir. Te'ayyûn-i vücûdî ve te'ayyûn-i ilmîler, te'ayyûn-i hubbînin zilâli (zilleri) olduğundan, bunlar te'ayyûn-i evvel zan olunur. 3/121.

● Te'ayyûn-i evvel, te'ayyûn-i hubbîdir. Mertebe-i itlak-

dan ve genc-i meknûndan [gizli hazînedan] ilk önce arsa-ı zuhûra gelip, müteayyîn olan nesne hubdur. 4/113

● Te'ayyûn-i evvel, te'ayyûn-i hubbîyi ve hîlleti müşte-mildir ki, merkezi hub olan bir dâire şeklinde temessül ediyor. 3/121.

● Te'ayyûn-i evvel, hadarât-i vücûd olup, zilliyet tarîki ile, bütün kemâlât-ı zâtîyye ve sıfâtîyyeyi kendinde toplar. (Her şeyi) içinde toplayan bu mertebenin tafsîlâtı, ikinci te'ayyûndir ki, hayât sıfâtıdır ki, bu da bu sıfatları içine alır. Sonra ilm sıfatı, zilliyet yoluyla vardır. 3/113

● Te'ayyûnât kâmilan [temâmen] te'ayyûn-i evvel-i vücûdînin zımında [altında] mündericedir [toplanmışdır.]. Te'ayyûn-i ilmî-i zımnî ve te'ayyûn-i ilmî-i tafsîli, onun zımındadır. 4/183.

● Te'ayyûn-i evvel, sıfatları toplu ve tafsîli olarak (içinde) toplayan hakikatdır ki, vücûd diye isimlendirilmişdir. Bu mertebe, te'ayyûn-i vücûdî ve te'ayyûn-i ilmî-i cümelîdir [kendinde toplamışdır]. 4/85

● Te'ayyûn-i evvel vücûdîdir. Rabbi [sâhibi] halîlürrahmandır. 3/113.

● Te'ayyûn-i vücûd, te'ayyûn-i ilmînin fevkidir [üstüdür]. İki arasında şân-ül-hayâl ve şân-ül-ilm vardır. 3/87

● Te'ayyûn-i sâni, te'ayyûn-i vücûdîdir. 4/183.

● Te'ayyûn-i ilmî, te'ayyûn-i vücûdîden dündür [aşağıdadır]. Ve onun husûsiyyetlerinden bir husûsiyyetdir. 4/113.

● Te'ayyûn-i evvel, zuhûr-ı vahdet olup. Zât-ı teâlâ onda zâid değildir. Ona tecellî-i zât demişler ise de, tecellî-i şüni-dir. 3/121.

● Tefrika-i zâhir, çok zemân iyi olur. Bâtının tefrikası ya'nî kalbi mahlûklara bağlamak hiç câiz değildir. 1/221 [Müjdecî Mektûbları: 294.]

● Tefevvuk-ı mekân efdâliyyeti [mekânın üstün olması]

efdal olmağı] göstermez. 6/2

● Takdîr-i ilâhî, halk ve icâddan [yaratmakdan] ibâretdir. 5/83 [Hak Sözi'nin Vesikaları: 345.]

● Takvâ hakkındaki ba'zı âyet-i kerîmelerin tefsîrî. 4/52

● Takvâ, nehy edilen şeylerin hepsinden sakınmaktan ibâretdir ki, vera'dır. 3/8.

● Ta'ziyeye dâir mektûb: Allahü teâlânın dostlarının ve fâtalarının mâtemini diğer insanların mâtemleri gibi bilmeyeler. Diğerlerinin mâtemi, bir yeredir. Lâkin bunların mâtemi yeryüzünün temâmında ve göklerde. Diğerlerinin mâtemi, cismâniyânın ba'zısındadır. Bunların mâtemi, cismâniyâna ve rûhâniyâna şâmil. Diğerlerinin mâtemi, sâdece zâhirde ve sûrettedir. Bu büyüklerin vücûdları ma'nevî feyzler ve bâtının (kalbin) feyz almasına vâsıttır. Bu bakımdan mâtemleri bedenlere ve rûhlara yayılır. Lâkin böyle iken, yine onlar için, mâtem tutarken de, Allahü teâlâyı sevenlerin ve tanıyanların nazarında (güzel iş), güzel görünmek gerektir. İstenen şey odur ki, Allahü teâlânın işine râzı ve mutlu olalar. Ve cadde-i şer'î'ati muhkem ahz edeler. [Şer'î'ate sağlam yapışalar]. Peygamber-i Hudânın "sallallahü teâlâ aleybi ve sellem" sünneti ile amel edeler. Vâlidelerin ve sâir ebl-i hukûkun rızâlarını taleb edeler. Allahü teâlânın rızâsını kazanmakda tam gayret göstermeğe riâyet edeler. Gençliği sâhibinin hizmetlerine sarf edeler. Günleri boş yere geçirmeyip, oyun ve eğlenceye [lebv ve lu'ba] sarf eylemeye. Zevk ve safâyâ bağlı olmayalar ki, zevk ve safâ Cennettedir. Ve sülehâ ve dervîşânı kalb ve gönülden azîz tutalar. Ve onlar ile berâber bulunmayı seçeler. Dünyâ ehline, Âhiretli düşünmiyenlere ve dünyânın süslerine göz-ucu ile dahî nazar eylemeyeler. Ve onu hakîr ve değersiz ve öldürücü zehr tasavvur edeler. Ve i'yâl ve evlâda iyi şekilde mu'amele ve güzel olarak iyi ve hoş davranalar. Ve ammâ, onlar ile tâm münâsebet eylemeyeler. Cenâb-ı mukaddesden, yüz çevirmesine sebep olmayıp, (innehu kâne fi eblîhi mesrûran) "Ve ammâ o kimse ki, sağ eli boynuna zincirli olmakla, kitâb-ı a'mâll [amel defteri] arkasından sol eline ve-

rilir. O, onu gördükde, vâh, keşki helâk ve hebâ olaydım diye temennî eder. O hâlde alevli ateşe bırakılır. Zîrâ o, dünyâda âhireti inkâr edip, âile ve kabîlesi arasında mâl ve makâm ile mesrûr idi." (İnşikak Sûresi: 13) va'dine yakalanmıyalar. 4/234.

● Tekebbür harâmıdır. 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Tegannî harâmıdır. 1/266, 3/72.

● Tekellûf ve te'ammül mertebe-i tarîkatdedir. [Kendini zorlamak tarikat mertebesinde olur]. O iş devâmlı olmaz. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Tekmîl-i sinâ'ât telâhuk-ı efkâr iledir. [San'atın, fennin, tekniğin ilerlemesi, fikrlerin, deneylerin, birbirine eklenmesi ile olur.] 1/196 [Müjdecî Mektûblar: 252.]

● Tekvîn, sıfât-ı hakîkiyyedendir. Eğer böyle denilmezse, icâd gayra müstenid kalır [başkasına bağlı kalır]. 3/25

● Tilâvet-i Kur'ân, Hak teâlâ ile tekellümdür [konuşmakdır]. 6/93.

● Telezüzü dünyâ ve telezüzü âhret [Dünyâ ve âhret lezzeti]. 2/99, [Se'âdet-i Ebediyye: 515] 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Tekâlif-i şer'iyye [şer'î teklifler] külfet değil, rahmetdir. Şûkr-i ni'met [nimetin şûkrü] aklın vâcibidir. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Teklifât-ı şer'iyyeyi kolay bulmamak, nefsin kötülüğünden ve tabi'atin bozukluğundandır. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Teklifât-ı şer'iyyeyi [şer'î teklifleri] inkâr eden, mülhid ve zındıktır. 5/53.

● Telvîn makâmında, kesret-i vâridât ve televvün-i ahvâl [hâllerin değişmeleri] mevcûddur. 5/28.

● Tekvîn makâmında, mâsivâyı unutmak ve kalbe gelen hâtrâtı nef' etmek mevcûddur. 5/28.

● Tenâsüh, rûhun bedene teallukundan önce, başka diğ-
er bir cesede te'allukudur ki, böyle inanmak küfrdür. 6/5

● Bir tenzîh ki bizim ilmimiz ona te'alluk ede, aynı teş-
bîhtir. 2/8. [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● Tevbeye muvaffak olmak, Hak sübhânehûnun inâye-
tindendir. 1/78. [Müjdedi Mektûblar: 113.]

● Tevbe, farz-ı ayndır. Hiçbir ferдин ondan müstagnî ol-
ması düşünilemez. 2/66 [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Tevbe etmek üsûli, izâhı. 2/66 [Günâh kelimesine mü-
râce'at.] [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Tevbe, günâhı müte'âkib olursa [hemen günâhdan son-
ra olursa], üç sâat zarfında ise, deftere yazılmaz. 5/110. [Fâ-
idehî Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Tevbe kapısı açıktır. Hak teâlâ ra'ûf ve rahîmdir. Ku-
sûr işlemekten kimse hâli değildir. Ümmüdvâr olalar. 5/12

● Teveccüh-i pîr [pîrin teveccühü] muktedî olan müridin
ihlâsı ve muhabbeti mikdârıncadır. 1/128 [Müjdedi Mektûblar:
175.]

● Teveccüh muhabbetsiz müessir değil, lâkin muhabbet
teveccühsüz müessirdir. 4/33 [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Teveccühde huzûr ve gaybet [yanında ve uzakda olma-
sı] berâberdir. 4/122.

● Teveccüh-i pîr-i kâmil [kâmil pîrin teveccühü], dağ gibi
zulmeti ve kederleri, her ne yol ile meydâna gelirler ise gel-
sinler, sâdık müridden def' eder. 6/121.

● Teveccüh yapılması için, kalb ile yalvarmak lâzımdır.
6/157.

● Teveccüh bir emr-i zâhirdir ki [açık bir işdir ki] beyâna
[açıklamağa] ihtiyâcı yokdur. 6/251.

● Teveccüh-i kalb yolu şudur ki, geçmiş günâhlara [ku-
sûrlara] pişmân olup, tevbe-i nasûh edile. Ve üç kerre keli-
me-i istigfâr söyleyeler. Sonra, göğsün sol tarafında bulunan

ve bakîkî kalbin yeri [makâmı] olan kalbi sanavberîye müte-
veccih olup, Allah lafzı mübârekini tekrar-tekrar söyleyeler
ve kalbden söyleyeler. 6/177.

● Tevhîd. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Tevhîd, Allahü teâlâyı [zâtı kadîm olanı], Allahü teâlâ-
dan gayriden ayrı kılmaktır ki, dereceleri ve mertebeleri
vardır. 4/47.

● Tevhîd iki nev'dir. Tevhîd-i avâm; tevhîd-i havâs. Tev-
hîd-i bavâsda, mâsivâyâ muhabbet ve nefsin adâveti [düş-
manlığı] kalmaz. 4/123.

● Tevhîdin tarikatde ma'nâsı, mâsivâyâ [mahlûklara] te-
veccüb ve iltifât etmekden ve başka şeyi görmek ve bilmek-
den kalbi temizlemektir. 4/165

● Tevhîd-i şühûdî, mâsivâyâ şühûd ve şuûru kaldırmak-
dır ki, tarikatın şartıdır. 4/150.

● Tevhîd-i vücûdî, nef'i vücûd-i eşyâ olup [eşyanın varlı-
ğını kaldırmak olup], tarikatda şart değildir. 6/73

● Tevhîd, nefs-il-emrde [baddi zâtında] şühûdîdir. Vücû-
dî değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Tevhîd-i vücûdîyi evvelâ tasrîh eden [açıklıyan] Muh-
yiddîn-i arabidir. 1/272. [Müjdedi Mektûblar: 446.]

● Tevhîd-i vücûdî ve tevhîd-i şühûdî, tesavvuf yolunda
hâsıl olur. Nihâyete varanlar bunlardan kurtulur. 1/291.
[Müjdedi Mektûblar: 537.]

● Tevhîd-i vücûdî ki, Allahü teâlâdan gayri herşeyi yok
bilmekdir. Akle ve şer'i'ate uygun değildir. 1/272. [Müjdedi
Mektûblar: 446.]

● Tevhîd-i şühûdî sâliklerinin bu görüşleri, zâhirlerine
münhasırdır. Onların bâtını, bir varlığa karşıdır [dönmüşler-
dir]. 1/272. [Müjdedi Mektûblar: 446.]

● Türpüşti risâlesi. 1/193 [Müjdedi Mektûblar: 246.]

● Tevessût-i ta'âm ve tevessût-i menâm ve tevessût-i ke-

lâm lâzımdır. 4/145

● Tevekkül, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hâli ve kesb, Onun sünnetidir. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Teheccüd ve kıyâm-ı leyl [gece kalkmak], tarîka-i aliyenin zarûriyyâtındandır. 5/36. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 336.]

● Teheccüd nemâzını cemâ'at ile kılmak, tahrimen mekrûhdur. 1/168. [Müjdecî Mektûblar: 219.]

● Timûr hânın Buhârada, Şâh-ı Nakşibend'e olan tevâzu' ve tezellülü sebebi ile, hüsn-i hâteme ile müşerref olması [son nefesde imân ile gitdiği] umulur. Zîrâ Hâce Nakşibend, Emîrin vefâtından sonra buyurdular ki, (Timûr mürd ve imân bürd). [Timûr öldü, imânı da götürdü.] 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Sevâb-ı a'mâl [amellerin sevâbları] niyyetin düzeltilmesine bağlıdır. 3/27. [Hâfızların okuduğu ve hocaların va'zının hiç sevâbı yoktur. Allahın emri olduğu için yapmak lâzımdır.]

- C -

● Câmî'l Kur'ân- [Kur'ân-ı kerîmi tophyan] fil-hakfka Sıddîk ve Fârûkdur "radiyallahü anhümâ". 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Câmî'yyet-i ârifin ma'nâsı. 4/203.

● Câmî'yyet-i kalbin ma'nâsı. [Her insan bir topluluktur. Varlıkta bulunan herşey insanda da vardır.] 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● Cânib-i meşrikdaki [Doğu tarafındaki] nurânî sütun, Mehdi "aleyhimürriydân"ın başlangıcının [gelmesinin] işaretidir. 2/68 [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Cebriyye mezhebi, kuldân irâde ve ihtiyârı kaldırıp [yok deyip], kulu; işlerin yapılmasında mecbûr bilirler. Belki

işi kulun [irâde-i cüz'iyyesi ile] yaptığını, kula nisbet eylemezler. Ve bunu Allahü teâlâ yapıyor [kulu mecbûr] bilirler. Bu küfrdür. Ve buna böyle inanan kâfirdir. Hayrî işe sevâb taleb edip, şer işe azâb yoktur. Ve kâfirler ve âsiler ma'zûr ve onlara süâl ve azâb yoktur. Zîrâ işler bil-cümle Hakdandır. Ve bunlar mecbûrdurlar derler. Böyle i'tikâd küfrdür. Hak teâlâ Saffât sûresi 24.cü âyetinde meâlen buyurur: (Onlar inanışlarından ve yaptıklarından sorulacaklardır.) Hier sûresi 92. ve 93.cü âyet-i kerîmelerinde meâlen, (Rabbın hakkı için, onların hepsine kıyâmet gününde işledikleri küfr ve ma'siyetlerden süâl edip, cezâlarını veririz.) buyuruluyor. Yetmiş Peygamber lisânından bunlar mel'ûndur. Ve mezhepleri aklın anlıyacağı şekilde bâtıldır. Zîrâ elin titremesi ile, eli istekle kaldırmak başka olduğu meydândadır. Kulun o kadar ihtiyâr ve kudreti vardır ki, emrlerin ve nehylerin uhdesinden gelmeğe kâdirdir. Hak teâlâ kerîmdir. Kula gücü yetmiyeceği şeyi emr buyurmamıştır. Uhdesinden gelmeğe kâdir olduğu kadar teklif buyurmuştur. Bu cemâ'at, kendilerine ezliyyet edenî kınayıp, intikâm almağa kalkarlar. Ve çocuklarını döverler ve edeblendirirler. Yabancı bir erkeği kendi zevceleri ile görseler, kınayıp, azar da ederler. Ma'zûr ve mecbûrdur deyip, göz yummazlar. Kat'i nas ile sâbit olan âhîret azâbından bu behâne ile kurtulmak ve istedikleri işleri ihtiyâr eylemek isterler. Böylece kazâ ve kaderi inkâr ederler. 5/83, 5/137. [Fâideli Bilgiler: 219.]

● Cebriyye mezhebi, kuldân kudreti ve irâdeyi kaldırıp [irâde ve ihtiyâr yok deyip], fâil ancak Allahü teâlâ derler ki, küfrdür. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● "Ceddi dû îmâne kûm bi kavli lâ ilâhe illallahü" hadîs-i şerîfi. "İmânınızı Lâ ilâhe illallah diyerek tâzeleyiniz!" 1/78. [Müjdecî Mektûblar: 113.]

● Cezbe ancak bir üst makâmadır. Üstün üstüne değildir. Meczûb olmıyan sâliklere makâm-ı kalbededir. Cezb edilmeleri ancak makâmı rûhadır ki, makâmı kalbin üstüdür. Rûhun şühûdünü şühûd-i Hak bilirler. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Bir cezbe ki, encâm-ı kârı [nihâyeti] sülûk ola, kâfidir. Eğer sülûke gelmezse meczûb-ı ebterdir [kıymetsizdir], mahbûb değildir. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Cizyeyi, Hak teâlâ, küfrün hakâreti için emr eylemiş-dir. 1/193 [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Cesedi terbiye eden rûhdur. Kalıbı terbiye eden kalbdir. İnsandaki âlem-i halkdan olan maddelerin, âlem-i emrden olan latifeler tarafından terbiye edildiği bildirilmektedir. 1/210. [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Ca'fer bin Sinân buyuruyor ki, (İbâdet ve iyilik yapanların, kendilerini, günâh işleyenlerden üstün görmeleri, onların günâhlarından dahâ fenâdır.) 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Ca'fer bin Sinân buyuruyor ki, (İşlenen günâhın tevbesinden gaflet eylemek, o günâhı işlemekten dahâ kötüdür.) 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Celâleddîn-i Devânî, isbât-ı vacibde bî mislidir. (Vacib-i teâlâyı isbâtda emsâli bulunmıyan bir zâtdır). Öyle iken, deflillerinde, noksanlık mevcûddur. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Celâleddîn-i Rûmî, vahdet-i vücûd mensûblarının reislerindendir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Celâleddîn-i Rûmî, sofîyye-i muvahhidîn [vahdet-i vücûd ehlinin] reislerinden iken, kendine bağlı olanların ahvâline riâyet ve helâk edici şeylerden onları selâmete râğbet ettirip himâye ediyor, kendilerini ve bunları tehlikelerden koruyor, fâideli şeyleri çekip, zararlı şeylerden kaçınıyorlar. İhtiyâçlarını elde etmeğe uğraşıyorlar. Çocuklarını terbiye ediyorlar. Mühim işlerde birbirine danışıyor, kızlarını ve âilelerini açık gezdirmeyip, yabancıların bunlara yaklaşması-na müsâ'ade etmiyorlar. Çocuklarını fenâ arkadaşlardan koruyorlar. Zâlimlere ve düşmanlara cezâlarını veriyor ve hastalarını zararlı gıdâlardan perhîz ediyorlar. O hâlde bu alçak dünyâ işlerinde, kesret ahkâmına riâyeti terk etmek mübâh

iken, bunları gözetip de, âhuret işlerinde bu ahkâma riâyet farz olduğu hâlde, terk etmek ve vahdet-i vücûd hilesi ile kulluk vazîfelerinden kurtulmak istemek, ahkâm-ı ilâhîyye inanmamak ve Peygamberlere inanmamaktır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Celâl ve elem yolu ile olan lezzet, cemâl ve in'am [ni'metler] lezzetinden ziyâdedir [çokdur]. 4/106

● Cemâ'at-i nâfile mekrûhdur [Nâfileleri cemâ'at ile kılmak mekrûhdur]. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Cemâ'atin fazîleti. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Cemâl-i ilâhî. 3/97. [Se'âdet-i Ebediyye: 755.]

● Cem' makâmı, insanları Hak teâlâdan ayrı görmeyip, birinin ahkâmını diğere câri kılmaktır. Cem' makâmı sekrîdir. Fark makâmı, ya'nî cem'ül-cem' sahv olup, buraya vüsûlde ârif islâm-ı hakikî ile müşerref ve da'vet ve irşâda lâ-yık olur. 5/64

● Cem' makâmında Allahü teâlânın varlığı zuhûr ve isti-lâ edip, sâlik kendi mevhum varlığını âciz [hiçbir şey] bulur. Bîcâre sâlik mukayyed varlıktan nasıl haberdâr olur. Ve hakikî varlıktan nasıl haber bulup, cemâl ve kemâlden ne vech ile hissedâr olur. O yüksek makâmdan onun nasîbi, nasîb alamamaktır. Bu işde ilm-i matlûbu nice tedârik eder ki, ilm-i menâfiyi ayndır. [Asl ilme tersdir]. Çok ârif, bu makâm-ı cem'den terakkî edip, fark-ı ba'del cem'e vâsıl ve bekâ ve şu'ûr ile şeref hâsıl etdikde, ilm ile aynın ikisi cem' olur. Ve biri diğetine münâfi (zıd) olmaz. O zemânda ilm-i bâkî ile fehm eder, ilm-i fânî ile değil. Ayn fenâda bâkî ve ayn bekâda fânîdir. 5/52.

● Cem' makâmında olan sâlik nemâzı merfû' bulur [kaldırılmış bulur]. Ve şer'î teklîfleri, zincîr-i dest [el bağı] ve pây-ı mecnûn-bulur ve hayâl-i sükût tekâlif eder. Ve zikri laktaka [söz kalabalığı] ve günâh fehm eder. 4/181

● Cem'ul cem', halkı Hak celle ve a'lâdan ayrı görmek olup, küfr tarikatdan sonra hâsıl olur. 6/207

● Cem'ul cem', ya'nî fark mertebesi, islâm-ı hakîkî, sahv ve ma'rifet makâmıdır. 4/26

● Cem'ul cem' makâmında olan sâlikin ârâmi [râhatı] ubudiyyetde ve lezzeti de tâ'atdedir. 4/181

● Cem'i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" cem'i ilâhîden dahâ geniş diyen ârif, cem'i Muhammedî vücûb ve imkân mertebelerini câmi'dir [toplamıştır.] Lâkin cem'i ilâhî onları câmi değildir diye buyurur. Hâlbuki bu şuhûd şey'in misâllerinin asla benzemesi kâbilindendir. Zîrâ cem'i Muhammedîde olan numûne vücûb mertebesinin numûne-leridir. Aslı değildir. O mertebe imkânın ihâtasından dahâ yüksek [berter] ve münezzehdir. 6/164.

● Cum'a edâsında sultânın bulunması şart kılınmıştır ki, fitne çıkmak tehlikesi ortadan kalkmış olur. 1/288. [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Cum'aya, beş vaktde cemâ'ate ve bayram nemâzlarına hâzır olmak zârûriyât-i dindendir. 1/265 [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Cin tâifesi ecsâd ile mütecessid olup [cesedler ile cesedlenip], acâib işler vuku'a getirirler ki, tenâsüh değildir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Cin, teklîfde insana tâbl' ve bizim Peygamberîmizin "sallallahü aleyhi ve sellem" şer'âtine tâbl' kılınmıştır. 6/29

● "Cinden herkesin bir kârinî [yakını, arkadaşı] vardır. "Hadîs-i şerîf" 3/32

● Cemel ve Sıffin vak'aları ictihâd yüzünden idi. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Cemî'-i umûrda [bütün işlerde] azîmet yolunu seçmeli ve ruhsatdan ictinâb etmelidir [kaçınmalıdır]. 1/70 [Müjdecî Mektûblar: 93.]

● Cennet ve Cehennem hâlihâzırda [şimdi] mevcûdlardır. Ve devâmı var olaeaklardır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Cennet ve Cehennem, arş ve kursî, lehv ve kalem ve rûh, bâkî kalırlar ki, yok olmaz ma'nâsına değildir. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Cennet ehlinin ekserisi Ümmet-i Muhammeddir "aley-hissalâtü vesselâm" 1/249 [Müjdecî Mektûblar: 344.]

● Cennet ve Cehennem arasında üçüncü bir mahal yoktur. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Cennetde günler vardır. Hâlbuki güneş yoktur. 2/76 [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Cennet ni'metlerinin dünyâ ile münâsebeti yoktur. 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Cennete arzû ve giriftâr olmak [tutulmak], mezmûm değil [kötülenmemiş], makbûldür. 3/99

● Cennete girmek imâna bağlıdır. İmân da Hak Sübhânehunun fadlı ve ihsânıdır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Cennet ile müjdelenmiş bir şahsı, tekfir eylemek, Kitâb ve Sünnet ile küfrdür. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● "Cennete ümmet-i hayrilbeşerden yetmişbin kimse hesâbsız dâhil olsa gerekdir." Hadîs-i şerîf. 3/20

● Cennetde aynı mertebede bulunanların, aynı ni'metlerden, lezzet almaları başka-başkadır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Cennetde zevceler zevcin yanında olacaktır. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● "Cennetde yüz derece vardır ki, a'lâsı Allah yolunda cihâd edenlere ihsan edilmiştir. İki derecenin arası yer ve gök arası kadardır". Hadîs-i şerîf. 4/64.

● Cennete giren insanların çoğunun girmelerine sebeb, Allah için takvâ ve güzel ahlâktır. Ve Cehenneme insanların çoğunun girmelerine sebeb, gam ve ferecdir (tasa ve şadûmanlıktır) hadîs-i şerîfini Tirmizî ve İbni Hibban ve Beyhekî rivâyet ederler. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım]

Olan İmân: 136.] Ferec=Gam'ın aksi.

● Cennet hûrisinin bir kılı dünyâya zuhûr etse, dünyâda gece [şeb'] vâki' olmaz. 3/65

● Cennetin eşcar [ağaçları], enhar [nehirleri] ve bunun gibi hûri ve gilmâni, Hak sübhânehûnun tenzih ve tahmîdinin ma'nâlarının görünmesidir ki, dünyâda o ma'nâlar bu harfler kisvesine ve kelimeler sûreti ile peydâ olmuştur [görünmüştür, ortaya çıkmıştır]. Meselâ Sübhânallah gibi ve dahi Elhamdülillah gibi. Ve bu kelimelere dünyâda mübâşeret, mücib-i terakkîdir [söylemek yükselme sebebidir]. Bunun gibi, Cennetde o latifelere ve nîmetlere kavuşmak derecelerin yükselmesine ve makâmların yükselmesine sebebidir. 4/189.

● Cennete girmek ve Cehennemden kaçınmak, şerî'atın emrlerini yapmağa bağlıdır. 1/48 [Müjdecî Mektûblar: 64.]

● "Cennete girmek ancak, rahmet-i ilâhî ilemdir." Hadîs-i şerîf. 4/119.

● Cüneyd-i Bağdâdî. 2/21.

● Cüneyd-i Bağdâdînin Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbî' olmağı teşvîk etmesi. 5/110. [Fâideli Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Cüneyd-i Bağdâdî buyurur ki, hâdis [mahlûk] kadîme [hâlika] makrûn oldukda [yaklaşıkda], bundan eser kalmaz. Ya'nî arş ve arşda bulunan herşey hâdisdir. Ârşın kalbi yanında nisbeti mahv ve telâşî sâhibidir ki, kalb kadîmlî nûrlarının zuhûr ettiği yerdir. O hâlde nasıl hîs eder. 6/123

● Cüneyd-i Bağdâdî, erbâb-ı sahvın [sahv erbâbının] reîsidir ve sahvı sekre tercîh eder. 3/117.

● Cüneyd-i Bağdâdî bu tâlifenin seyyidi iken, ondan havârik nakl olunmadı. [Fazla kerâmet zuhûr etmedi]. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Cüneyd-i Bağdâdî vahdet-i vücûd bânîsî iken [kurucusu iken], serâpa [tepeden turnağa kadar] şerî'ate uymak ile

bezenmişdi. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Cüneyd-i Bağdâdî kutbiyyet ve ferdiyyetin kemâlâtını câmi' idi. 4/154.

● Cüneyd-i Bağdâdî rû'yâda dedi ki, beni gecenin ortasındaki iki rek'at nemâz kurtardı. 1/184. [Müjdecî Mektûblar: 237.]

● Cevânlik eyyâmı [gençlik çağı] ömrün en kıymetli zamanıdır. En kıymetli şey ise ma'rîfetullahdır. Gençliğini en kötü şey olan hevâ ve heves peşinde harcayıp, ma'rîfetullahı, ömrün en kötü zemânı olan ve ele geçeceği de kesin olmayan ihtiyârlık zemânına bırakanlara yazıklar olsun. 4/65. [İslâm Ahlâkı: 545.]

● Cevânân-ı müste'idana hayf ve efsun ki, hitrat-i âlîlerini bu fânî-i denîye masrûf edip, [Kıymetli ömrünü bu fânî ve denî (alçak) olan dünyâ için sarf eden kabiliyyetli gençlere çok yazık!], onlar gençliklerini dünyâ için harcamakla aldattıcı bir kabbeye tutulmuşlar, kıymetli cevherleri, saksı parçaları ile değişmişlerdir. (Mutlak cemâl parlak ve hâzirdir [dönülecek yer bellidir.]). 4/164

● Cevânlıkdaki [gençlikdeki] ibâdet makbûldür. 3/34 [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Cihâddan maksad, ilâ-i kelime-i dîndir. Ve din düşmanlarını tahrîb etmektir. 2/69 [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Cihâd-ı ekberden murâd, kalb [bedenin yapı maddeleri] ile cihâddır. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Cehl ve inâd ve te'assubun ilâcı yokdur. 3/87

● Cehl ve hayret, şuhûd-i ma'rûf üzere [bilineni görmek, bilmek] meziyyet sâhibidir ve a'li-i makâmâtıdır. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Cehennemden bir şerâre [kıvılcım] dünyâya düşse, herşeyi yakıp ve mahv ederdi. 3/30 [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Cehenneme dühûl [girmek] ve onda ebedî kalmak,

teklîfden sonra, şirke bağlıdır. 1/159 [Müjdecî Mektûblar: 201.]

● Cehenneme dühûl [girmek] küfre bağlıdır. Ve küfrü nefsi emmâre hevâlarından neş'et eder. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Cû' [açlık] bir kimseye galebe edip, bunu insanlardan gizleyip, Allahü teâlâyâ teveccüh ederse, Allahü teâlâ onun bir senelik rızkını verir [rızkını açar]. Hadis-i şerîf. 5/37 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 337.]

● Cûn için biçüne yol yoktur. [Misilli için misilsiz yol yoktur.] 2/8 [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● Çehre-i mâşûk [ma'sûkun yüzü] karşı karşıya gelen iki aynalarda, aynanın temizliği ve nûrâniyeti kadar aks ve meydâna çıkar [görünür]. Ayna renge bulanmış ve sûreti kabûl etmiyorsa, noksanlık aynadadır. Yoksa aynanın gösterdiği sûrette değil. 6/167

● Cihâdın faziletleri hakkında Hadis-i şerîfler. 4/64

● Cevâhir-i şerh-i Mevâkıf kitabını Muhammed Ma'sûm bitirdi. Felsefecilerin kabâhatlerini anladı. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Cihâdda, gâzilere ve şehîdlere verilen ecrlar niyyetin doğruluğundan sonradır. Bozuk bir niyyet ile amelî ibtâl eylemeyeler [Boşa gitmesine sebep olmaları]. 2/69 [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Cin şerrinden kurtulmak için, kelime-i temcîd okumadır. 1/174.

- H -

● Hâcâtın kazâsı [isteklerin yerine gelmesi] ve müşkilâtın küşâyışı [zorlukların açılması] için, (La havle ve lâ kuvvete illâ billah) kelimesini beşyüz kerre okuyalar. Ve evvelinde ve âhırinde en az yüz kerre salât eyleyeler. (Bu imâm-ı Rabbânî radiyallahü anh'ın hatm-ı haccânıdır.) 5/33. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Hâdis olan, fânî ve müstehlikdir [yok olucudur.] 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Hâkimlerden ve gayrilerden görülen zulm ve şiddeti, fi'li Hak [Hakkın fi'li] bilmelidir. Zâhirin gâm ve hüznüne bende [kul] ma'nî olamaz. 6/80

● Hâl, telvinden haber verir. Sâhib-i temkin [temkin sâhibi] olan hâlden geçmiştir. 6/56

● Hâl, ilmden eşrefdir [şereflidir]. Hâl, ehl-i vecd ve kemâlin husûsiyyetidir. 6/217

● Hâl'in doğruluğuna alâmet, yakînin hâsıl olmasıdır. Yakîn hâsıl olduğunda, hâl; vehm ve hayâlden bîründür [uzakdır] demişlerdir. 6/63.

● Hub ve cünûndan hâlf olan [Sevgi, muhabbet ve delilik olmayan] âdem, hayvânâta mülhakdır [dâhildir]. 4/114.

● Hub olmasaydı [sevgi bulunmasaydı], icâd küşâyış [icâd açıklık] bulmaz ve âlem ademde [yoklukda] gizli kahr-ı. 3/121.

● Hubb-i evvel, manissa-i zuhûra gelmiş olup, sebebi halk-ı halâyık olmuştur. [Mahlûkatın yaratılmasına sebep olmuştur.] 3/121.

● "Hubb-i dünyâ re'sü külli hatî'etin" [Dünyâ sevgisi bütün kötülüklerin başıdır.] Hadis-i şerîf. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Hub [sevgi, muhabbet] asl olup, hullet [dostluk] onun zıllı gibidir. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● "Hac ile ömre arasını birleştirin. Zirâ onlar fakîrlük ve günâhların kalkmasına sebep olur." Hadis-i şerîf. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● "Hac eylemek, geçmiş günâhlara keffâretidir." Hadis-i şerîf. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● [Molla Muhammed Berkîye cevâb]: Hac için azık ve binek mevcûd iken, muhtâr olan, fakîh Ebûlleysin fetvâsı

mücibince, eğer gâlib zannı yolun emniyeti ve helâk edici tehlikesi yok ise, farziyyeti [farz olması] sâbitdir. Yoksa mümkün değildir. Bu şart, edâsının şartıdır. Farz olmasının [vücûb şartı] değildir. Hac ile vasiyyet vâcibdir. -Çünkü vakt müsâid değil.- 1/250. [Müjdecî Mektûblar: 345.]

● Hucub-i ilâhînin [ilâhî perdelerin] temâmen kalkması mümkün değildir. 3/75.

● Hucub-i esmâ ve sıfât ve şu'ûn ve i'tibârâtın harkı [ismlerin, sıfatların, şu'ûn ve i'tibârâtın perdelerinin kalkması] şühûdî olup, kalildir [az hâsıl olur]. Hark-ı vücûdî mümteni'dir. [Vücûdun perdesinin kalkması mümkün değildir.] Zuimânî perdelerin kalkması seyr-i âfâkî ve seyr-i enfûsîyi geçtikten sonra müyesser olur. Nûrânî perdelerin kalkması, seyr-i esmâ ve sıfât vâcib-i teâlâyâ bağlıdır ki, ism ve sıfât ve şân ve i'tibâr nazarında kalmıya. 2/42 [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Hadîs-i şerîfleri inkâr küfr değildir. Münkiri mübte'dî'dir [inkâr eden bid'at ehlidir]. [Hadîs-i şerîf olduğunu kabûl etmezse bid'at ehli olur. İnanmaz ise kâfir olur.] 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hadîs-i şerîfde gelmiştir ki, bu üç şeyden çekinmeyen kimse, gerçekten mü'mindir. Hizmet-i i'yâl [Âilesine hizmet], ve fakîrlere ile berâber oturmak ve hizmetkârı ile ta'âm yemek. [Hizmetkâr temiz olmak lâzımdır.] 5/109.

● Hadîslerin ba'zısı, ba'zısını tefsir eder. 6/5

● Harâm sebebi ile tahsil olunan herşey harâmdır. 1/102 [Müjdecî Mektûblar: 150.]

● Harâmı, gerek i'tikâden ve gerekse i'tikâd dışında güzel gören mürted olur. 1/288 [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Harâmı harâm, halâli halâl bilmek, kat'î olan harâm ve halâldir ki, inkârı küfrdür. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Harâmda şifâ yoktur. 3/60

● Harâmdan bir altını sâhibine geri vermek, yüz altın sa-

daka vermekden efaldır. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Harem-i Kâ'benin füyûz ve berekâtı başka, harem-i Medinenin kemâlât ve kârı ve semeresi başkadır. 6/232

● Hurûf ve kelimât-ı Kur'ânî [Kur'ân-ı kerîmin kelimeleri ve harfleri] yer değişmeksizin [aynen] Allâhü teâlânın kelâm-ı nefsisidir. Ve Hak teâlâyâ en yakın şeydir. 3/99.

● Hurûf-ı mukatta'ât-ı Kur'ânî [Kur'ân-ı kerîmin hurûf-ı mukatta'âtı] muhib ile mahbûb [seven ile sevilen] arasındaki hâllerin hakikatlerine ve sırların inceliklerine remzler ve işâretlerdir. 3/99.

● Hüzn ve ferâhlığın olmaması, kazâyâ râzı olmağa ters değildir. 6/17

● His ile idrâk olmayı akl idrâk eylediği gibi, akl ile idrâk olunmayan, nübüvete uyarak idrâk olunur. 3/22 [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Hesâb, mizân ve sırât hakdır. Muhib-i sâdik onu haber vermiştir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Hesâb-ı mü'minîn [mü'minlerin hesâbı] kısa bir müddet içinde olacaktır. Faslı kazâ [yapılma zemânı] bir sâ'at-dır. Birinin hesâbı, diğerini hesâbdan işgal etmez. 4/11

● Hasenâtül ebrâr, seyyiâtül mukarrebîndir. 1/35. [Müjdecî Mektûblar: 38.]

● Hasen-i Basri, gemi beklerken, Habîb-i Acemî deryâdan yürüyüp geçti. Ammâ fazîlet, Hasenindir. [Habîb-i Acemî, Hasen-i Basrinin mürididir.] 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Hüsn-i hulk [güzel ahlâk] hakkındaki Hadîs-i şerîfler. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● "Hüsn-i hulk [güzel ahlâk], gücü yetdiği hâlde gadab eylememekdir." Hadîs-i şerîf. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● "Hüsn-i hulk [güzel ahlâk] hatâları eritir. Su kirağıyı

eritdiği ve mahv ettiği gibi. Ve kötü ahlâk dahî amell-i fâsâd eder. Sirkenin balı bozduğu gibi". Hadîs-i şerîf. 4/147. [Cevâh Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Hüsni hulk [güzel ahlâk] buğz eylediği kimseye fütûvettir. Ve ikrâh eylediği [tıksındığı] şahsa mal vermek, kalbin nefret eylediği zât ile, hüsni sohbetdir, demişlerdir. 5/109.

● Hüsni dünyevî, nâ'merddir. [Dünyevî güzellik, beğenilmez]. Uhrevî güzellik beğenilmiştir. 1/234 [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, Sultân Mahmûd Gaznevî zamanında idi. 1/152 [Müjdecî Mektûblar: 194.]

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, itâ'at-ı ilâhiyi, itâ'at-ı Resûlden gayri bildi ki, istikâmetden dûr [uzak]dır. 1/152 [Müjdecî Mektûblar: 194.]

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, Muhammed Kassabdan efdâldir. Ya'nî müntehîdir [sona varmıştır]. 4/179.

● Ebûl-Hasen-i Harkânî, sona varmakla, mürîdlerin ondan istifâdesi azdır. Ya'nî geri dönmemiş müntehîdir. Sona varıp, inmemiştir ki, tâlîbler ondan tam istifâde edemezler. 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Husûl, bu'dûn [uzaklığın] vücûdiyle berâber tasavvur olunur. Ammâ vusûl dahâ kıymetlidir. [Vusûl, vilâyetde, Husûl, nübüvvet makamında.] 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Huzûr, gafletten kurtulmaktan ibâretir. 4/160

● Huzûr, öyle ola ki, nefsi hâzır dahî arada olmağa. Vücûd yolunu yokluk sahasına çeke. Ve kendi huzûru yline kendiyi müteveccih ola [döne]. 4/75

● Huzûr ve teveccüh-i kalbî, zıkrın fevkidir [üstüdür]. Ve ondan dahâ latîfdir. 5/145.

● Huzûr-ı dâimî [dâimî huzûr] bâtına nisbetle mümkündür. Ve başlangıçta zuhûr eder. Bu devâm, zâhirdedir. 4/172.

● Huzûr ve âgâhinin devâmında, uyku ve tilâvet ve nemâz ve bunların gayrisi birdir. [Huzûr ve âgâh olan kalb, nemâz, uyku ve tilâvetde aynıdır.] Huzûr ve âgâhî kalbin melekeli olup ve onun sıfat-ı lâzimesi olur ki, hiçbir zemân ayrılık kabûl etmez. 5/109.

● Huzûrun devâmında, mâsivânın unutulması ve hâtırlanmaması hiç lâzım değildir. Huzûr-ı dâimî huzûr-ı mâsivâ ile birleşir. 5/109.

● Huzûr-ı mübtedî [mübteditin huzûru] öyle bir huzûrdur ki, gaybet ona der-kafâdir [Sonra gaybet hâsıl olur]. Huzûr-ı mütevasıt [Yolun ortasında olan için huzûr], ki gaybet onun der-kafâsi değildir. [Gaybet onunla hâsıl olmaz]. Ve bu iki huzûrda hâzırın vücûdî der-meyândır [aradadır]. Ve fenâ husûle peyveste değildir. [Fenâ hâsıl olmasına bağlı değildir]. Ve huzûr-ı müntehî [sona varanın huzûru] ise bir huzûrdur ki, nefsi hâzır der-meyân [arada] değildir. 6/137

● Hataranın [fikir, düşüncenin] menşei nefstir. İlham da hatarât cümlesindendir. Lâkin bunda, husûl-i yakîn galebe-i zan [yakının hâsıl olması kuvvetli zan] ve inşirâh-ı bâtin [bâtının açılması] vardır. 4/133.

● Hakkul müslimî alîl müslimî hamstün. Reddül selâmî ve iyâdetül merîdî ve ittibâ'ul cenâzî ve icâbet-ü da'veti ve teşmî'ül âtis-ı. [Müslimânın müslimân üzerinde beş hakkı vardır: Selâmına cevâb vermek, hastasını dolaşmak, cenâzesinde bulunmak, da'vetine gitmek ve aksırdığı zemân el-hamdü lillâh deyince, yerhamûkallah demek]. Hadîs-i şerîf. 1/256 [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Hak sübhânehü ve teâlâ, ba'zı mahlûkâtından râzıdır. Ve onu hasen [güzel, iyi] kılmıştır. Diğer ba'zılarından râzi değildir. Onu kabîh [çirkin] eylemiştir. 4/26

● Hak teâlâ, temessül [misâllendirilme] ve misâlin ve tevehhüm [vehmin] ve hayâlin ötesidir. Ve bunların temâmı. Hak teâlânın mahlûkudur. 3/73

● Hak teâlâ, âfâk ve enfüsün ve nisbet ve l'tibârâtın ötesidir. Onu derûn ve birûnun verâ'sı taleb eylemek gerekdir. [Onu âfâk ve enfüsün ötesinde aramak lâzımdır.] 6/74

● Hak teâlâ bizim akllarımızdan ve anlayışımızdan, ilimlerimizden ve idrâkımızdan verâ'ül verâ'dır [ötelelerin ötesidir.] 4/116

● Hak teâlâ verâ'-ı âfâk ve enfüsdür [âfâk ve enfüsün ötesidir]. Onun tâlibi âfâk ve enfüsdan geçmedikçe, ma'rîfet elde edemez [kavuşamaz]. 4/205

● Hak teâlâ verâ'ül verâ'dır [ötelelerin ötesidir]. Sümme verâ'ül verâ'dır [yine ötelelerin ötesidir]. Bu ötelelerin ötesi olmak, kurb yönündendir. Uzaklıkta değildir. Her ne ki tasavvur olunur ise, hattâ bir kimsenin zâtından dahî ziyâde ona yakındır. Aklın ondan haberdâr olması zordur. Cânib-i bu'dûn verâ'iyeti cevvelangâh-ı vehmîdir. [Uzaklık ciheti ile ötelelerin ötesi olması vehmin anıyacağı şeydir]. Hâlbuki yakınlıkta olan bir verâ'iyeti vehm ve hayâl, anıyamaz ve kendine, kendinden ziyâde yakınlığı tasavvur eylemeğe kâdir değildir. 4/205.

● Hak teâlânın bu'dû [uzaklığı], derk [anlayış] ve ma'rîfet [bilmek] i'tibâriyledir. 3/70

● Hak teâlânın akrebiyyeti [çok yakınlığı], bizim eb'adiyetimize [uzaklığımıza] sebep olmuştur. 1/258 [Müjdecî Mekâtîblar: 363.]

● Hak teâlâ karîbdır [yakındır]. 3/62 [Se'âdet-i Ebediyye: 925.]

● Hak teâlânın kurb [yakınlık] ve ma'liyyeti [berâberliği] biçûnîdir. Bizim akl ve şühûdumuzdan münezzeh bir kurbdur [yakınlıktır]. 3/94

● Hak teâlânın âleme olan nisbeti, nokta-i cevvalenin dâireye olan nisbeti gibidir. O dâire o noktanın dönmesinden meydana gelmiştir. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Hak teâlânın ihâta ve kurbu [yakınlığı] ilm-i huzûriye

bağlıdır. 3/48

● Hak teâlânın ihâtası mücmelin müfassalı ihâtası gibidir. Meselâ kelime, aksâmında câri' olduğu gibidir. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Hak teâlâ hiç-birşeye hulûl etmez. Mahlûkâtın ba'zısının, vâcib-i teâlânın nûrlarının zuhûruna liyâkati [kâbiliyyeti] vardır. Ve senki (taş) ve külûh (toprak keseği), sâhibi liyâkat değildir. Dünyâda rû'yet vâki' olmaz. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Hak teâlânın kurb ve ma'liyyeti [yakınlığı ve berâberliği] mevcûdun mev'hûma [vehm olunmuş] ve aynanın sûrete kurbu kabîlindendir. 1/113. [Müjdecî Mekâtîblar: 163.]

● Hak teâlânın kayyûm-ı âlem olması, ecsâm-ı garibenin [garîb, acâyip şeylerin] dübazlarla [hokkabazlarla] kıyâmı [birlikde durması] gibidir. 2/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Hak teâlâyâ, mümkünâtın madde ve heyûlâsıdır demek, çok kötü bir çirkinliktir. 6/16 [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Hak teâlâ bizzat mevcûddur. Ve eşyâ dahî onun icâdiyle mevcûddur. 3/121.

● Hak teâlâ zâtı ile mevcûddur. Vücûd ile değil. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hak teâlâ kendi zâtı ile hay'dır. Ya'nî zindedir. Kendi zâtında dâna (bilen), binâ (gören), şineva (işiten), tüvana (gücü yeten), mürîd (dileyen) ve gûyâ (söyliyen)dir. Kâinâtı yokdan yaratandır. Ve kemâlât, sıfat-ı hayât, ilm, basar, sem', kudret ve irâde ve kelâm ile değildir. 3/25

● Hak teâlânın âleme nisbeti [bağlılığı], halıkıyyet [hâlık olması] ve mahlûkların onun mahlûku olması cihetiyledir. Sûrî ve zillerle ilgili nisbet var ise, isimlere ve sıfatlarıdır. 5/132.

● Hak teâlânın misâlde ve hayâlde sûreti yoktur. 3/117

● Hak teâlânın misli yoktur. Misâli vardır, demişlerdir. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Hak teâlânın, İmâm-ı Rabbânî indinde misâli dahîf yoktur. 3/118.

● Hak teâlâyâ akreb-i eşyâ [en yakın şey] ve sıfât-i ilâhînin ezharı, Kur'ân-ı mecîddir ki, zılliyyetden âridir [zılliyyet değildir]. 3/99

● Hak teâlânın kelâmımızı işitmesi kelimesiz, öne almadan ve sona bırakılmadan vâkı' olur. 3/119.

● Hak teâlâ, bizim ve sizin Rabbimiz ve âlemlerin Rabbi, gerek semâlar olsun ve gerek arzın ve yükseklik ve aşağılıkların, Rabbi birdir. Ötelerin ötesidir. Benzeri ve misli olmakdan münezzeh ve şekli ve misâlden uzaktır. Baba ve oğul olmak, Hak teâlânın şânında muhâldir. Benzeri ve misâli muhâldir. Hulûl, birleşmek şâibesi çirkindir. Görünmek ve zuhûr fitnesi çirkindir. Zemân ve mekân onun mahlûkudur. Vücûdına başlangıç ve bekâsına nihâyet yoktur. Hayr ve kemâl ona sâbit, naks ve zevâl onda yoktur. O hâlde ibâdete müstehak Hak sübhânehu ve teâlâdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hak teâlâyâ, ilm ile, şühûd ile ve ma'rîfet ile yol bulunamaz. 1/38. [Müjdecî Mektûblar: 41.]

● Hak teâlâ hulûl etmez, zuhûr eder. 3/120 [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Hak teâlâ ne dâhil-i âlemdir, ne hâric-i âlemdir. Ne muttasıldır [bitişikdir], ne münfasıldır [ayrıdır]. 5/108.

● Hak teâlâ üzerinden zemân mürûr eylemez [geçmez]. Zemân ve mekân onun mahlûkudur. 3/109.

● Hak teâlâ yakındır. Zîrâ herşey kendi mâhiyyeti ile şeydir. Ammâ, şey'in aksi ve zıllı, kendi mâhiyyetinin zıllı ve aksi ile zıl ve aks değildir. Belki kendi aşının mâhiyyeti ile aks ve zıl olmuştur. Zîrâ zıl, mâhiyyet sâhibi değildir. Mâhiyyet-i asıldır ki, zıl ile zuhûr eylemiştir. Pes [o hâlde] asl

zılla, zılden akreb oldu [dahâ yakın oldu]. Zîrâ zıl, asl ile zıldır. Kendi nefsi ile değildir. Ve çünkü âlem, ef'al-i vâcibinin [Allahü teâlânın ef'âlinin] zılâl [zilleri] ve ukûsidir [aksleridir]. Nâcâr sıfât-ı ilâhî, âleme âlemenden ve âlemin üsûlünden ki ef'aldir. Akreb oldu ki [dahâ yakın oldu ki], asl-ıl üsûldür. Sıfât dahî, Zât-i teâlânın zıllıdır. Ve zât-i celle sultânchü asl-ı cemî'i üsûldür. Binnetice, Zât-i teâlâ, âleme âlemenden ve ef'al ve sıfât-ı vâcibden akreb [yakın] olmuş olur. 3/1 [Se'âdet-i Ebediyye: 101.]

● Hak teâlâyâ ilm ve fehmi vâsıtası ile aşk-i ilâhî [ilâhî aşk] hâsıl olmaz. Aşk-ı ilâhî, sülûke bağlıdır. [Tesavvuf yolunda sülûk yapmak, ilerlemek lâzımdır]. 5/69

● Hak teâlânın zât-i akdesi [mukaddes zâtı] ve sıfât-i mukaddesesi, bir mertebede kâindir. Sıfatın ziyâde [ayrı] olması sâbit olmakla, Hak celle celâlühü de hiç te'ayyün ve tenezzül peydâ olmamıştır. 3/113

● Hak teâlânın sıfâtı ve ef'âli dahîf, zâtı gibi bîçûn ve bîçugûnedir. Ve mümkinâtın [mahlûkatın] sıfâtı ve ef'âli ile hiç münâsebeti yoktur. Meselâ ilm sıfâtı kadîm ve basîtdir. Te'addüd ve tekessür [adedlenme ve çoğalma] ona yol bulamamıştır. Te'addüd-i te'allûkât [alâka] i'tibârıyla olursa da. Zîrâ onda bir inkişaf basît vardır ki ma'lûmat-ı ezel ve ebed, o inkişaf ile münkeşif ve cemî'i eşyâyı an-ı vâhid-i basît de bilmiş idi. Meselâ, Zeydi hem mevcûd [varlıkta], hem ma'dûm [yoklukta] ve cenin ve sabî ve civân ve pir ve zinde [diri] ve mürde [ölü] ve kâim [ayakda] ve kâid [oturan].... ilâhî bilmiştir. Te'addüd-i te'allûkât âfâkın te'addüdünü mûcibler ve ezminenin teksîrini isterler. O mahalde ezelden ebede dek, ân-ı vâhid-i basîtden gayr-i ân yoktur. [Değişmiyen, basît bir ân vardır.] O ânlara aslâ te'addüd yoktur. Hak teâlâ üze zemân cereyân eylemez. Bütün mahlûkâta te'alluk-ı vâhid ile müteallik olmuştur. O te'alluk dahîf, sıfât-ı ilm gibi bîçûn ve bîçugûnedir. [Bilinemez ve ötelerin ötesidir.] 1/296 [Müjdecî Mektûblar: 560.]

● Hak teâlâ bir sıfatla muttasıf [sıfatlanmış] ve bir ismle müsemma [ismetlenmiş] ve bir hükme mahkûm değildir.

Kendi zâtına ism ve ahkâm bildirmesi teşbîh ittibâriyledir ki, mahlûkâtın anıyaşlarına karış olmak içindir. 2/3

● Hak teâlâ yüce kerem ve ihsânından, kendi feyzlerini ve ni'metlerini varlıklara vermek ve bahş eylemek murâd eyledi. Mahlûkları halk buyurup [mahlûkâtı yaratıp], kendi kemâlât-i vücûd ve tevâbi'-i vücûdundan, ya'nî diğer sıfât-i kemâl onlara bahş eyledi. Lâkin ondan bir parça ayrı olup, kullara ulaşmak, çırayı çıradan yakmak gibi iktibâs değil idi ki, böyle olmak noksanlık işâretidir. Allahü teâlâ, böyle olmaktan çok yücedir. Yaratmaktan maksad, onlara ni'met ve ihsânlar vermektir. Yoksa onların vesîlesi ile [onlara ihtiyâci olduğundan değil] isimlerin kâmil ve sıfatlarının tekmil olması için değil. Hâşâ ve kellâ. Esmâ ve sıfâtı hadd-i zâtında kâmililerdir. Hiç zuhûr ve mazhara ihtiyâcları yoktur. O hazret-i celle şânühûda cümle kemâl fi'len hâsıdır. Bir kuvvete bağlı değildir ki, onun meydana gelmesi bir emre (işe) bağlı olsun. Eğer şühûd ve müşâhede ise, o hazretde kendinden kendinedir. [Yine nasıl olduğu bilinemez.] Ve eğer ilm ve ma'lûm ise dahî, kendi bilir ve kendine ma'lûmdur. Ve bunun gibi işitmesi ve konuşması kendindendir. Bütün kemâlât, o yerde [bu husûsda] mufassal ve meydana çıkmışlardır. Lâkin ünvânı bîcûnî ile [ötekinin ötesi ünvânı ile]. Çûn için bîcûne rah yoktur. [Bilinenden bilinmiyene yol yoktur.] Mahlûkât nedir ki, Hak sübhânehu ve teâlânın kemâlâtının aynası olalar. Ve âlem nedir ki, o cemâlin tafsîli ola. O hazret-i celle şânühûda, aynı icmâlde tafsîl ve aynı diyykda [darlıkda] vüs'at vardır. Ve çünkü tafsîl ve vüs'at o makâmda bîcûnîdir. Zan olunur ki, icmâle tafsîl lâzım ola ki, âlemin yaratılmasına bağlıdır. Ve o icmâlin temâmı, bu tafsîl ile ola. Ve hak olan odur ki, o yerde [bu husûsda] hem icmâl vardır, hem tafsîl vardır. "VALLAHÜ VÂSİ'ÜN ALÎM." [(Allahü teâlânın fadlı genişdir. Fakire genişlik verir ve onu zengin eder. Mülke lâıyk olanı bilir.) Bekara sûresi 247. Âyet-i kerîmesinin meâlî.] Ma'lûm ola ki, bu âlemin yaratılması, bir mertebede vâkı' olmuştur ki, onun o mertebeyi mukaddeseye hiç müzâhemesi ve müdâfe'ası yoktur. [Ol demiş, var olmuştur.] Herhangi bir mevcûdun varlığı, her ne kadar, diğer bir şeyin varlığının tahdidini iktizâ

eder, amma o kâide bu makâmda geçerli değildir ki [Allahü teâlânın yaratmasında böyle birşey yoktur], âlemin varlığı, Allahü teâlânın varlığına hiç tahdîd ve nihâyet peydâ eylememiştir. Ve hiç nisbet ve cihet isbât eylememiştir. Aynada görünen sûret gibidir ki, bu sûretin varlığı vehm mertebesindedir. Ve bu aynada mertebe-i vehmde görünen bir sübûtun, o sûretin aslının sübûtuna hiç müzâheme ve müdâfe'ası hâsıl değildir. Ve bu sûretin sübûtu [varlığı], o sûretin aslı olan sübût-ı hâricî de, hiç tahdîd ve nihâyet ve cihet peydâ eylememiştir. "VE LİLLÂHİ MESELÛL' A'LÂ." [(Allahü teâlâ için [zâtının zarûrî olması, ilmi, kudreti, mahlûkların sıfatlarından münezze olmak gibi] en yüce sıfat(lar) vardır.) Nahl Sûresi 60. Âyet-i kerîmesinin meâlî.] O mukaddes mertebede, vücûd var denilmesi, hâricî benzetme ve eş gösterme kâbilindendir ki, hâric için orada yer yoktur. Vücûd için o mukaddes mertebede yer yok iken, hârice nasıl yer olsun ki, hâric vücûdun bir kısmı, bir parçasıdır. 3/113

● Hak teâlâ, o azamet ve kibriyâsı ile, kulluğa kabûl buyurup, kullarını Cenâb-ı kudsine da'vet buyurmuştur. 1/106 [Müjdecî Mektûblar: 154.]

● Hak teâlâ âhiretde kurtulmanın medârını [esâsını], kat'î vahy ile sâbit olan Hakkın şer'atine bağlı ve yakınlığına sünnete tâbî' olmağa bağlı kılmıştır. 4/57

● Hak sübhânehu ve teâlâ hiçbirşeye muhtâc değildir. Kullarına emrleri ve yasakları lûtf ve ihsândır. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Hak teâlânın mukaddes bârigâhına bizim kusûrlu amellerimiz yakışır değildir. 6/68

● Hak teâlânın kuldân râzî olması, kulun Hakdan râzî olmasının üstüdür [fevkî'dir.] 4/62

● Hak teâlânın ziyâde mahbûbu [en çok sevdiği] şu kimsedir ki, Allahü teâlânın kullarına muhabbetine sebeb olan ve kulların dahî Ma'bûd-i teâlâyâ muhabbet eylemelerine vesîle olandır. O kimse, tebliğ ve da'vet sâhibidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hak teâlânın fi'li ve irâdesinden râzî olmak ve belki lezzet almak gerekdir. 3/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Hak teâlâ afüvvün mecîddir [Çok afv eden, çok acıyan, merhametlidir]. 3/18.

● Hak teâlânın dostları, onun belâsına râzılardır. Bununla berâber, belâların def'i için düâ ederler. 6/206

● Hak teâlânın kendî zâtına ve sıfâtına ve ef'âline muhabbeti vardır. Ve bu muhabbetin çokluğundan, her birinde iki i'tibâr vardır ki, muhibbiyyet ve mahbûbiyyetdir. Ve mahbûbiyyet-i zâtîyyenin zuhûru kemâlât-ı Habîbullahdır "sallallahü aleyhi ve sellem". Ve muhibbiyyet-i zâtîyyenin zuhûru kemâlât-ı kelîmullahdandır. Ve mahbûbiyyet-i esmâ ve sıfâtın zuhûru, diğer Enbiyâda tahakkuk eder. Esmâ ve sıfâtın zılleri olan mahbûbiyyet ve muhibbiyyet-i zâtîyyenin zuhûru, Evliyây-ı Mahbûbîn ve muhibbîninde hâsıl olur. 6/137

● Hak teâlânın fi'li illet ve sebebeden hâlidir. [Bir sebebe bağlı değildir. Bir sebep için değildir.] Fekat hikmet ve maslahatdan hâlf değildir. [Bir hikmetli vardır.] 3/18

● Hak sübhânehu müsebbib-ül-esbâb [sebeblerin icâd edicisi] ve varlıkların bir araya gelmesini hâsıl edicidir. Bir sebep icâd etmeğe kâdirdir. 5/17

● Hak teâlâ hikmet-i bâligası ile [yüce hikmeti ile], kendi yüce kudretini, hikmet perdesinde gizli kılmaştır. 4/110.

● Hak teâlânın ve mâsivâsının delîli yine kendisidir. 1/247 [Müjdecî Mektûblar: 341.]

● Hak teâlâ cümleyi Cehenneme atsa, zulm değildir. Zîrâ, kendi mülkünde tasarruf etmektedir. 4/11

● Hak teâlâ, zât, sıfat ve ef'alde yegânedir [benzersizdir]. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hak celle ve âlâdan evvelâ açığa çıkan hazret-i vücûd olup, diğer kemâlât ona tâbî'dir. 3/121

● Hak teâlânın izni olmadıkça, hiçbirşey, hiçbirşeye za-

rar veremez. 3/3 [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Hak teâlânın, ubûdiyyete [rab olmağa] hakkı olmakda şerikini nef' etmek, Enbiyânın da'vetine mahsûsdur. Muhâlifler dahî aklî delîl ile vücûb-ı vücûdda şeriki nef' ediyorlar. [Hak teâlâyâ ibâdet edilmesini, başka hiçbirşeye ibâdet edilmesini Peygamberler bildirmiştir. Akl ile anlaşılmaz.] 1/63 [Müjdecî Mektûblar: 82.]

● Hak teâlâ için bütün kemâlât sâbitdir. Ve Ondan bütün noksanlıklar uzaktır. Ve bütün varlıklar varlıkta durmakda ve varlıklarını devâmda Ona muhtâcdır. Fâide ve zarar Onun dilemesi ile olur. Onun izni olmadıkça, hiçbir nesne hiçbir nesneye zarar vermeğe kâdir değildir. Bu sıfatlar ile muttasıf olan, ancak Allahü teâlâdır. Zîrâ, başka olmak için farklı olmak lâzımdır. Eğer, kemâl sıfatlar ile muttasıf ve noksan sıfatlardan münezzehtir denilmese [böyle kabûl edilmese] noksan lâzım gelir. 3/3 [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Hak teâlâ, mutlak [seksiz, şübhesiz] ni'met vericidir. Vücûd [var olmak] Onun ihsânı, hayâtda kalmak dahî Onun lutfûdûr. Kâmil sıfatlar, Onun [herşey] şâmil olan rahmetindendir. Hayat, ilm, sem', basar ve nutk, cümlesi ondan ihsândır. Ve çeşidli ni'metler ve bitmeyen [tükenmiyen] çeşidli keremler Onun feyziyledir. Zorluğu ve şiddeti kaldırmak, düâyı kabûl ve belâyı def' etmek Ondandır. Bir rızık vericidir ki, yüce merhâmeti ile kullarını rızıklandırır. Günâhları sebebi ile (rızıklarını) uzaklaştırmaz ve kesmez. Günâhları örtücüdür. Günâhları sebebi ile kulların nâmûs perdelerini yırtmaz. Onları hesâba çekmekte ve cezâlarını vermekte acele etmez. İyiliklerini dost ve düşmandan uzak eylemez. Bu ni'metlerin en büyüğü ve en üstünü islâma da'vetdir ki [da'vet buyurmasıdır ki], cbedî hayât [se'âdet] ona bağlıdır. Ve rızâ-ı Mevlâ ona bağlıdır. Bütün mahlûkâtın iyilikleri, Onun güc vermesi ve mümkün kılması iledir. Ni'met verene şûkr etmek, akl ile de açıkca anlaşılmalıdır. Hak sübhânehu, kemâl sıfatlar ile muttasıf ve noksan sıfatlardan berîdir ve kullar ise, ayb kirlerine ve noksanlık lekelerine bulaşmış olduğundan, Onunla hiç münâsebeti yoktur. Kulların iyi

bildikleri ba'zı işler, hakikatde çirkin olabilir. Hak teâlâya hürmet ve şükür şekilleri, Ondan bildirilmedikçe, Onun şükürüne lâyık ve Onun kabûl edeceği bir ibâdet olamaz. Ona ta'zîm şeklini şerî'at bildirmişdir. Şu hâlde Hak teâlânın şükürünü edâ cylemek, kalben ve bedenlen ve i'tikâden ve amelen, şerî'atin emirlerini yerine getirmeğe bağlıdır. Allahü teâlâyâ, şerî'atin dışında yapılacak hürmete ve ibâdete gûvenilemez. 3/22 [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Hak teâlânın feyzleri devâmlı, gerek mülk ve evlâd kısmından ve gerek hîdâyet ve irşâd cinsinden, havâs [seçilmiş] ve avâm, yüksek ve aşağı [kimseler] üzerine fark gözetmek-sizin gelmektedir. Farklılık bu feyzleri kabûl etmek ve etmemek bakımındandır. 1/164 [Müjdecî Mektûblar: 213.]

● Hak teâlâ kullarının rızklarına keffirdir. Günlük erzâkı ele geçirmek için fazla çalışarak, kendilerini perişân eylemeler. Eğer az bir çalışma ile mümkün olursa, ne a'lâ [ne güzel] ve yoksa onun ardına düşmiyeler. 5/22

● Hak teâlânın talebinde tenbellik [alâkasızlık] eylemeyüp, Onun ma'rîfet yolunu arayalar. Ve bu ni'metin kokusu her ne cenâhdan gelirse, o tarafa [ona] alâka göstereler. Ve bu fânî dünyâda istenen şey, bu devletin [ni'metin] ele geçmesidir. İnsanın yaratılmasından maksad, ma'rifete kavuşmasıdır. 6/34 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Hak teâlâ cemîl-i mutlakdır. Cemîl-i mutlakdan gelen herşeyi eğer ki, celâl ile dahî açığa çıksa, güzeldir. 3/36.

● Hak sübhânehu ve teâlâ, o rahmet ve ref'et ile (merhâmet ile), başaşağı (Cehenneme) düşecek kâfirlere, uzak ve düşman olduğunu izhar buyurup, müslimânlara, onlara düşman olmalarını, şiddet ve sert olmalarını ve muhârebede onları katl etmelerini emr buyurmuşdur. 4/39

● Hak teâlânın hukûku, bütün hukûklardan öncedir. 6/92

● Hak teâlâ, hayrı da şerri de diler. Ve her birini yaratır. Ammâ, hayrdan râzıdır. Ve şerden râzı değildir. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Hak teâlâ, insana gücü yetmiyeceği şeyi emr etmemişdir. Hep kolaylığı murâd eder. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Hak teâlânın, ilm-i ilâhîsinin, kendisine de teâlîluku vardır. Kendini de şân-ül-ilm ile âlimdir. 3/113.

● "Hak teâlâ ile ilgili bir iş yaparken, kötü kimseden korkmamalıdır." Hadîs-i şerîf. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hak teâlâ herkese, zan ettiği gibi mu'âmele buyurur. [(Kullarım beni zan ettikleri gibi bulur). Hadîs-i kudsî.] 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Hak teâlânın mahall-i nazarı kalbdır. 4/48

● Hak teâlânın kullarına cezâsı, günâhları mîkdârıncadır. Eğer günâh gizli ise ve günâhkâr kimse, günâhından (tevbe edip) Ona sığınmıyor ve yalvarıyorsa, o günâha dünyevî belâların keffâret olunması mümkündür. Eğer günâh şiddetli ve büyük ise ve günâh işleyen inâdetçi ve kibrîli ise, o günâha âhîretde cezâ verilir ki, bu cezâ şiddetli ve devâmlıdır. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Hak teâlâ cilde buyurursa [dilerse], sonradan yaratılmış biçâre mahlûk âdeme teveccüh eder. 4/13

● Hak teâlâ Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" râzı olmasını taleb etmektedir. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Hak sübhânehu ve teâlâ, mâsivâyâ [mahlûklara] köle olmakdan kurtarıp ve uzaklaştırıp, temâmen kendi mukaddes cenâbına bağliya. 4/143

● Hakkın iki veyâ üç kısmı Hanefîde, sülûs (1/3), veyâ rub'-ı (1/4) şâfi'idedir. 4/231.

● Hakkı, doğruyu söylemek acı olur. 1/67 [Müjdecî Mektûblar: 90.]

● Hak olan şeyi beğenmiyen kimse, Peygamberi de görse fâidesizdir. [İyiliğe elverişli olmıyan kimse, fâidelenemez Peygamberi de görse.] 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Hakâyık-ı eşyâ [eşyanın hakîkati] sofîyye indinde,

a'yân-ı sâbitedir ki, esmâ-i ilâhînin [ilâhî isimlerin] ilmdeki sûretleridir. Kendileri değildir. 3/99

● Hakâyık-ı mahlûkât [mahlûkâtın hakikatı], ya'nî a'yân-ı sâbite, vücûbî değildir, mahlûkdurlar. [Mutlaka var oimaları lâzım değildir.] 3/121.

● Hakâyık-ı selâsenin [üç hakikatin], (Kur'an, Kâ'be, salât) muâmelesi, nübüvvet kemâlâtının fevki'dir (üstüdür). 6/140.

● Hakâyıkın inkılâbı [hakikatın değişmesi] aklen ve şer'an muhaldir. [Mümkün değildir.] 6/2

● Hakâyık-ı enbiyâ-i sâire [Diğer Enbiyânın hakikatleri], hakâyık-ı ülul'azm olan esmâ-i külliye-i mukaddesenin cüz'iyâtıdır. [Ülul'azm olan Peygamberlerin hakikatlerinin, mukaddes küllî isimlerinin cüz'idir.] 3/113.

● Hakâyık-ı insan [insanın hakikatleri], Onun te'ayyün-i vücûbîsidir, o şahsın te'ayyün-i imkânîsi, o te'ayyünün zillidir. Ve o te'ayyün-i vücûbî esmâ-i ilâhîden bir ismdir. Ve o ism-i ilâhî, o şahsın rabbi, ya'nî mürebbîsidir [terbiye edicisidir]. Ve onun füyûz-ı vücûdî ve tevâbî'i vücûdîsîne mebed'dir. [Bu insana her ni'met o ismden gelir.] 1/209. [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakâyık-ı eşyâ [eşyanın hakikatleri], esmâ-i ilâhî celle sultânühûdan ibâretdir ki, onlar füyûz-ı vücûdîye ve tevâbî'i vücûdiyyenin mebdâdisidir [başlangıçlarıdır]. 1/209. [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakâyık-ı Enbiyâ ve melâike [Enbiyâ ve meleklerin hakikatleri], Allahü teâlânın isimlerinden, sıfatlarından ve şü'ûnlarından biridir. Diğer mahlûkâtın hakâyıkı [hakikatleri], bunların zillerinden, parçalarından biridir. Bu dâire-i zıl, dâire-i esmâ ve sıfatın tafsîlidir. Meselâ ilm, bir sıfat-ı hakîkiyyedir ki, cüz'iyet sâhibidir. O cüz'iyet, tafsîlen dâire-i zîlâdedir. [Ziller dâiresindedir.] 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakâyık-ı melâike mele-i alâ-i esmâ-i bâtınadır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 375.]

● Hakâyık-ı hulefâ-i erbe'a sıfat-ı ilmdir. [Dört halifenin hakikatleri, ilm sıfatıdır.] 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Hakkanîyyet ünvâniye [nâmiyle] zâhir olan bütün şühûdları ve hayâlleri kaldıralar. Ma'lûmat ve şühûdların ötesinde seyr edeler (yürüyeler). Nasıl olduğu anlaşılmayan nisbeti talebde bulunalar. Bu adı geçen nisbetin misâlleri olup ve o mu'ameleyi hatırlatan şühûdi nef' eylemek lâzım değildir. Tâ'at vazîfeleri ve ibâdât üzere müstekîm olalar. [Doğru yol üzere bulunalar]. 4/175.

● Hakâyık-ı eşyâ [eşyanın hakikatleri], zât-i şeyden [şeyin kendisinden] ve mâbihi şey'i hüve hüveden ibâret değildir. [Ve onunla olan şey, o ve ondan ibâret değildir.] Belki onun mebed-i füyûz-ı vücûdu ve tevâbî'i vücûdîsidir. [Belki onun başlangıcı, varlığının feyzleri ve vücûdına tâbî' olan şeylerdir]. 5/1

● Hakâyık-ı ilâhîden [ilâhî hakikatlerden] murâd, onun azametinin, büyüklüğünün dereceleri olup, orada sıfat ve keyfiyyet yoktur. Ya'nî hiç zıl, sûret yoktur. 1/263 [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Bir hakikatın ortaya çıkmaması hâlinde, onun zıllını hakikatın aslı zan ederler. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Hak sübhânehü ve teâlâ [Hak sübhânehu ve teâlânın hakikatleri] biçûn ve biçûğunedir. Bir vücûd ki, adem onun zıddı olmakla kâim ola; Hak celle sultânehuya şâyan değildir. [Hak teâlânın zıddı yoktur.] Ve güzellik ve cemâlin başlangıcıdır. Ve bu vücûd, hakîkî bir cüz'dür. Bir basîtdir ki, birşey ile karışmış değildir. Böyle olmadığı gibi, olması da düşünülemez. O mertebede vücûd vardır demek, kulluğun noksanlığındandır veyâhud bir vücûd murâd oluna ki, adem zıddı olmağa mecâlî olmaya. 1/234 [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Hakikat-i vâcib-i teâlâyı [Vâcib-i teâlânın hakikatini] idrâkten, mümkün nasıl haberdâr olabilir ki, bu mümkünin nasibi acz ve ye'sdir. [Acz ve ye's olduğu âşikârdır]. 5/57

● Hakikat, kötülüklerin kalbden, tekellüfsüz kaldırılma-

sının hâsıl olmasıdır. [Gerçekleşmesidir]. 1/41 [Müjdecî Mektûblar: 46.]

● Hakikat mertebesinde, uğraşmak ve güçlük çekmek yoktur. Hakikat, devâmlıdır. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Hakikat ve şerî'at, rûh ve sırdan öte geçemezler. Hafi ve ahfâya ulaşamazlar. 1/172 [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Bir hakikatın diğer bir hakikatden üstün olması, birinci hakikat sâhibinin, ikinci hakikat sâhibinden üstün olmasını gerektirmez. 4/183.

● Hakikat-i ârif [ârifin hakikati], bir ism-i ilâhî olup, kendisinin rabbidir. [Terbiye edicisidir.] 3/121.

● Hakikat-i şey [Bir şeyin hakikati] o şeyin kendisi demek olmayıp, bundan varlığın başlangıcı ve o varlığa tâbî olanlar murâd edilmiştir. 5/1

● Hakikat-i câmi'a-i insandan murâd, kalb latifesidir. 3/64

● Hakikat-i câmi'a-i kalbiyenin mahallî yürekdir. 1/142 [Müjdecî Mektûblar: 187.]

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" icmâl [topluluk] i'tibâriyle ilm sıfatıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i hubbidir. 4/183.

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" isimler, sıfatlar ve şu'ûnlar dâiresinin aslının merkezidir. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i evvel-i vücûdının merkezidir. 3/113

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" berzehiyyat-ı kübrâ [büyük aracı] tesmiye edilmektedir [isimlendirilmektedir]. 4/88

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem",

zill-i icmâl-i ilmdir ki, vahdet tesmiye ederler. 1/121 [Müjdecî Mektûblar: 169.]

● Hakikat-ı Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", ilk yaratılan olup, bütün mümkinâtın hakikatlerini kendinde toplamıştır. Ve ona (Hakikatlerin hakikati) derler. 6/164.

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem"den ilerisi ülûhiyyet olup, buraya yükselmek mümkün değildir. 6/205.

● Hakikat-i Muhammedîye "sallallahü aleyhi ve sellem" berzâh-ı kübrâ [büyük aracı] derler ki, vahdet makâmıdır. Zîrâ Allahü teâlâ ile mahlûklar arasındadır. 6/207

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", bütün ilâhî şu'ûnları kendinde topluyandır. 5/1

● Hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", te'ayyün-i evveldir. 4/183.

● Te'ayyün-i Ahmedî, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i vücûbisi; hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" te'ayyün-i imkânîsidir. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakikat-i İbrâhîm, te'ayyün-i evvel-i vücûdudur. 1/93 [Müjdecî Mektûblar: 134.]

● Hakikat-i İbrâhîm, tafsîl i'tibâriyle ilm sıfatıdır (ilm sıfatının tafsîlidir [açılmasıdır]). 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Nûh, icmâl ve tafsîlin berzâhiyyeti i'tibâriyle sıfat-ı ilmdir. [İlm sıfatının icmâlî ile tafsîlî arasındadır]. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Mûsâ aleyhisselâm, kelâm sıfatıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i İsâ aleyhisselâm, kudret sıfatıdır. 3/113

● Hakikat-i Âdem aleyhisselâm, tekvîn sıfatıdır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hakikat-i Mehdî, ilm sıfatıdır. 3/113.

● Hakikat-i Kâ'be, bir nûr-ı sırfdır ki, lâ te'ayyündür. [Ta'yin edilemez]. Ve tecellî-i zâtının fevkindedir. [Zâtın tecellîsinin üstündedir]. 3/75

● Hakikat-i Kâ'be, hakikat-i Muhammedînin "sallallahü aleyhi ve sellem" fevkidir [üstündedir]. Zîrâ hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem", te'ayyünâtın mertebelerinden dolayıdır. Hakikat-i Kâ'be te'ayyünâtın mertebelerinin üstündedir. 6/195

● Hakikat-i Kâ'benin zillî, hakikat-i Ahmedîdir. 1/209 [Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Hakikat-i Kâ'be, hakikat-ı Kur'ânın üstündedir. 4/183

● Hakikat-i Kâ'be, bütün hakikatlerin üstündedir. 1/263 [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Hakikat-i Kâ'be, mahlûkların hakikatleri ile ilâhî hakikatler arasında geçitdir. 4/24

● Hakikat-i Kâ'beyi, imâm-ı Rabbânî bir mahalde surâdikât-ı azamet-i kibriyâidir [azamet dereceleridir] buyurmuş, bir mahalde nûr-ı sırf deyip, bir mektûblarında dahî hakikat-i Ahmedîyyedir diye karar vermiştir. Bîcümle bu değişiklikler [farklılıklar] nüzûl esnâsındaki söyledikleridir. 6/130.

● Hakikat-i Kâ'be-i Rabbânî, hakikat-i Muhammedî sallallahü aleyhi ve sellem'in fevkidir [üstündedir]. Zîrâ hakikat-i Kâ'be, Zât-ı teâlânın şânı ile olup, Resûlullah sallallahü aleyhi ve sellem'in, kulluk makâmının kemâli ve âbidiyyetidir. 5/1

● Hakikat-i Kur'ân, hakikat-ı Kâ'benin üstündedir. 3/76 [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Hakikat-i Kur'ânî ve hakikat-i Kâ'beden her birinin diğeri üzerine üstünlüğünün beyân olunmasının sebebi, kuşurlu olan hâtıra şöyle gelir ki, Kur'ân-ı Mecîd, Hak sübhânehunun sıfatından veya şânından dolayıdır. Ve şu'un ve sıfatda iki i'tibâr mevcûddur. Birisi i'tibâr-ı te'ayyün ve biri dahî i'tibâr-ı ıtlak ve lâ te'ayyündür [te'ayyün olunmayan-

dır]. Dolayısıyla bu iki i'tibâra nazarla iki hakikatden herbirinin diğeri üzerine üstünlüğü ile hüküm olunmuş bulunması mümkündür. Bir hüküm bir i'tibâr ile ve hüküm-i diğeri, i'tibâr-ı diğeriyle oldukça tehâlüf (muhâlif) olmaz. 4/183.

● Hakikat-i Kur'ânî, sıfat-ı zâidedir. Şân-ı gayr-ı zâide dahî değildir. 6/130

● Hakikat-i Kur'ân [Kur'ânın hakikati], bütün zâtî kemâlâtı kendinde toplamıştır. 4/183

● Hakikat-i Kur'ânîde, vüs'atın başlangıcı, nemâzın hakikatinde, vüs'atın kemâli vardır. 6/140.

● Hakikat-i Kur'ân, hakikat-i Muhammedînin "sallallahü aleyhi ve sellem" üstündedir. Zîrâ hakikat-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" izâfî isimlerdendir. 1/183. [Müjdecî Mektûblar: 236.]

● Hakikat-i Kur'ân, Enbiyânın hakikatlerinin üstündedir. 6/128

● Hakikat-i Kur'ân, ma'bûdiyyet-i sırfa şâyân değildir [yakısrı değildir]. 6/128

● Hakikat-i salât [nemâzın hakikati], bütün hakikatlerin üstündedir. 6/224

● Hakikat-i salât, hakikat-i Kur'ânın üstündedir. 3/76 [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Hakikat-i salât, hakikat-i Kâ'benin üstündedir. 6/140

● Hakikat-i salât, ma'budiyyet-i sırfa şâyândır [yakısrı]. 6/76

● Hukûk-ı ibâdin [kulların hukûkunun] dünyâda edâsı kolaydır. Yumuşaklık ve yalvarma ile ref' olunur [ortadan kalkar]. Ammâ âhrette iş müşkildir. İlâcı yokdur. 1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Hükemâ demişlerdir ki [maddîciler diyor ki], (yok olan var olmaz ve var olan da, yok olmaz. Bunu isbât etmeğe bile lüzûm yokdur, bunu herkes bulabilir.) Bu sözleri insanlar

için doğrudur. İnsanlar elbette birşeyi yokdan var edemez. Hiçbirşey yaratamaz. Fekat bu sözü, Allahü teâlâ için söylemek yanlışdır. Herkes değil, kimse böyle söylemez ve isbâta geimcz, vehm ve hayâldir. Allahü teâlânın kudretine inanmamakdır. Allahü teâlânın yokdan var etmesi ve bütün âlemleri hiçden yaratması ve hepsini yok etmesi, Onun kudretine göre, şaşılacak birşey değildir. Bunu söylemek âlemin kadîm olduğunu, yokdan, sonradan yaratılmadığını söylemek demektir ki, küfrdür. Çünkü, kâinâtın, bütün zerreleri ile yokdan var edildiğini, bütün dinler sözbirliği ile bildirdiler. (İnsan düşünmüyor mu ki, biz onu önceden yaratdık, hâlbuki o, birşey değildi) meâlindeki âyet-i kerîmeye uygun değildir. Kâdî Beydâvî “rahmetullahi aleyh” tefsirinde (insan adem idi, ya'nî yok idi) diye ma'nâ vermiştir. Bu sözleri, hem de, Allahü teâlânın birşey yapamayacağını bildirir. Çünkü, yok olanı var etmiyor diyorlar. Var olanın var edilmesi de olmaz. Onların dedikleri gibi, var olan yok olmaz ise, varlıkların varlıkta kalabilmeleri için de, Yaratana ihtiyâcları olmayacaktır. Hattâ Allahü teâlâ eşyâyı yok edemeyecektir. Bunlar cismlerin hâssaları, hareketleri için acabâ ne diyecek. Bunların her zemân yeniden meydana geldiklerini ve yok olduklarını herkes görüyor. Vel-hâsıl bu sözleri söylemek, Allahü teâlâyı inkâr etmektir. Allahü teâlâ böyle şeylerden çok yüksektir. 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Hikmet, birşeyin ilminden ibârettdir ki, nefsil-emre mu tâbık ola. [İşin kendine uygun ola]. 3/22 [Fâideli Bütçiler: 441.]

● Hil ve hürmetli isbâtta [harâm ve halâlî isbâtta] mukallidin ilmi kâfi değildir. Bu bâbda mütehdidin kavli mu'teberdir. 3/?

● “Halâl zâhır [açık], harâm âşıkârdır [açıktır]. Şübhe eylediğin şeyi terk ve şübhesiz ile amel eyle.” Hadîs-i şerîf. 5/110. [Fâideli Bütçiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● “Hilm sâhibi kul, oruçlunun ve nemâz kılanın derecesi ni ldrâk eder.” Hadîs-i şerîf. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkes Lâzım Olan İmân: 136.]

● Hulûlün ma'nâsı, birşeyin birşey içinde olmasıdır. Zeydin evin içinde olması gibi. Velâkin zuhûrun ma'nâsı, birşeyin birşeyde aks etmesidir. Zeydin ayna içinde olması gibi. 3/120. [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Halvet der encümen, tefrika yeri olan encümende [toplulukda, kalabalıkda] kalb yolu ile matlûb ile halvet eylemektir. [Halk içinde Hak ile olmaktır.] 4/163.

● Hamd, şükrden efdaldır. Zîrâ şükr etmekde, sevgilinin ni'metleri göz önündedir ki, sıfatlarından, hattâ işlerinden meydana gelmektedir. Hamd ederken ise, sevgilinin hüsn-i cemâli, ya'nî kendisi göz önündedir. Zâtı da, sıfatları da, işleri de, ni'metleri de hep sevimlikde, medh olunmaktadır. [Nimet karşılığı da, elem karşılığı da hamd edilir.] 2/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● “Hamd etmekden çok, Allahü teâlâyı sevgili, birşey yokdur.” Hadîs-i şerîf. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkes Lâzım Olan İmân: 136.]

● “Hamele-i Kur'ânın diğer insanlar üzerine fazileti, Halkın mahlûk üzerine olan fazileti gibidir.” Hadîs-i şerîf. 4/134.

● Havl [hareket] ve kuvvetden kendini tamâmen ihrâc edip, bütün işleri Hak teâlâyı havâle edeler. 4/145

● “Hayâ, imândan bir şu'bedir.” Hadîs-i şerîf. 5/27

● Hayât-i dünyâ [dünyâ hayâtı], bir kaç gündür. Çok değildir. Bu kısa zemânda [fırsatda], kabrin ve kıyâmetin fikri mutlaka lâzımdır. 4/105.

● Hayât-i kabrde [kabr hayâtında], his [hissiyyat] vardır. Hareket yokdur. 4/34 [İstâm Ahlâk: 545.]

● Hayâtî cend rûzcyi [birkaç günlük hayâtı] âhîret azığının tahsiline sarf edip, diğer işleri Hak celle ve a'lâyı sipâris edeler. Magrib ve meşrûkın Rabbi, Ondan başka ilâh yokdur. Onu vekîl edin. 5/8

● Hayâtta iken kabir ittihâzı, yâ mekrûh veyâ müstehâbdır. 5/51

● Hayât sıfatı, bütün sıfât-ı sübûtiyyenin evveli ve aslıdır [en başda gelenidir.] 3/99

● Hayvânlarda nefis-i emmâre yoktur. 5/50

● Hayvânları, meşâyihâ nezr edip, kabirleri başında kesmek şirke dâhildir. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Hayât-i dünyevî [dünyâ hayâtı] gâyet azdır. Ebedî ve dâimî mu'âmele ona bağlıdır. Bahtiyâr şu kimsedir ki, bu az zemândaki fırsatı ganîmet bilip, âhîret kârını onda görüp, âhîret rızkını hâzır ede. 4/147 [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

- H -

● Hâtîmeye [son nefese] kat'î hükm olunmaya ki, vahye bağlıdır. Zann-ı gâlib ve mutmâinne olunmuş bir ilm, dîn büyüklerinin son nefesinin selâmetine delâlet ederse, mümkündür ve bunun gibi ilhâm ile dahî hâtîmenin [son nefesin] güzel ve çirkinliği kat'î bilinmez. Zîrâ ilhâm zannîdir. Lâkin zandan zanna olan fark, yer ile gök arasında olan fark gibidir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Hâtîmenin [son nefesin] selâmeti hiçkimse için kat'î değildir. (Müstesnâlar vaby ile dir). 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Hârîka, açlık ve riyâzet ile cûkiye ve berâhîme gibi, küfr ehlinde de hâsıl olur. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Hânümândan [ev, barkdan] geçip, akrabâ ve çoluk çocuğa vedâ gerektir. Zîrâ Hakkın hakkı, bütün haklardan öncedir. 6/92

● Hatm-i Kur'ân, nâfile nemâz, tesbîh ve tehlîl edince, sevâbını, mevâtâlara hediye etmek, etmemekden efaldır. 2/77

● Hatm-i tehlîl okunarak sevâbı rûhânîyyet-i meyyite [meyyitlerin rûhlarına] hediye olunur. 5/13

● Hatm-i tehlîl, ancak meyyitin magfireti için olup, bun-

dan başkası bid'atdır. 2/14 [hâşiyesinde].

● Hizmet-i îşâna ikdâm [işâna hizmetde devâm [çalışma] olmadıkça], sohbet hevesinde olmamalı. 5/110. [Fâidedi Bülâler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Hizmet-i huzûr-ı pîr [Pirin huzûrunda hizmet] ve sohbet, râbitadan efaldır. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Hademe ve ma'îyyet istihdâmı câizdir. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Hizmet-i fukara [sâlihlerin hizmeti] ve ehlûllaha hizmet, müsmir-i berekâtdır. Dünyâ ve âhîret sefâsına [se'âdetine] sebebdır. 6/244

● Hademeye ikrâm eylemek [kıymet vermek], efendisine i'zâz ve ikrâmdır. 3/27

● Hurma, benî Âdemin halasıdır. [Âdem oğullarının halasıdır.] Âdem aleyhisselâmın çamurundan yaratılmışdır. "Hadîs-i şerîf." 3/99

● Hurma ile iftâr eylemek sünnettir. 1/162 [Müjdecî Mektûblar: 207.]

● Hizmet-i fukaray-ı bab-illah [Allahü teâlânın kapısına gelen fukaraya hizmet] ve Ehlullahın rızasını kazanmak, büyük bir se'âdetdir ki, herkese nasîb olmaz [her ni'met sâhibine müyesser olmaz]. 5/151

● Hızır aleyhisselâm, Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden değil, geçmiş ümmetlerdendir. 2/55 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Hızır ve İlyâs "aleyhisselâm" vefât etmişlerdir. Rûhları cism sûreti ile [cesed olarak görünüp] cesede âid harekât ve cismânî ibâdetler onlardan vukû' bulur. 4/182 [İslâm Ahlâk: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Huzûr-ı bî-gaybet [huzûrun devâmlı olması], devâmlı olan tecellî-i zâtîdir, şu'ûn ve i'tibârât perdeleri araya girmeye-

yen, hiç gayb olmıyan devâmlı olan tecellî-i zâtîdir. Bu yolun sonunda müyesser olur. Perdeler araya girmez. 1/151 [Müjdeci Mektûblar: 193.]

● Hızır aleyhisselâm, zikr-i nefy-i isbâtı [Lâ ilâhe illallah ile zikri], Abdülhâlık Goncdüvânîye, havuzda, su içinde tâ'lim eylemişdir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Hutbede, hulefâ-ı Râsîdîni zikr etmek, ehl-i sünnetin şîârıdır. 2/15 [Eshâb-ı Kırâm: 75.]

● Hutbede sultânların isimlerinin bir kademe aşağıda okunması, sultânların tevâzu'larındandır. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Hâtıraların [düşüncelerin] çok olmasından kalb muzdarip olmaya. Kendi işlerine bakalar. Ve istigfârı terk etmîyeler. 6/193

● Hulefâ-i erbâ'ada [dört halîfede] nübüvvetden gayri, Enbiyânın fazîletleri vardır. 1/151 [Müjdeci Mektûblar: 193.]

● Hulefâ-i erbâ'a [dört halife] arasındaki fazîlet, hilâfet sırasına göredir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● "El-hilâfetü ba'dî selâsüne seneten". Benden sonra hilâfet, otuz senedir" Hadîs-i şerîfi Emîrin "radiyallahü anh" hilâfeti ile temâm oldu. 2/36 [Eshâb-ı Kırâm: 221.]

● Hülafâ-i ümmeyye [Emevî halifeleri] minber üzerinde ehl-i beyte nice seneler seb' ve la'net eylediler. Ve Ömer bin Abdülazîz "rahmetullahi aleyh" onları kaldırdı. Lâkin Mu'âviye "radiyallahü anh" onlar arasında değildir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Hâtıratı kavuşma sebeplerinden sayalar. "Elâ innehü bi küllî şey'in mühitun." [Dikkat ediniz. Haber veriyorum. Şübhesiz ki, Allahü teâlâ herşeyi ihâta eder.] 6/237

● Hallâc-ı Mensûr, hergün bin rek'at nemâz kıları. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hallâc-ı Mensûr, her gece zindanda ağır zincir ile beş-

yüz rek'at nâfile nemâz edâ ederdi. 2/95

● Hallâcın enel-Hak kavli, mevcûd Hakdır, ben değilim demektir. 3/120 [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Hallâc-ı Mensûrun kelâmı, hâllerin galebe çalmasından dolayı olduğu için, ma'zûrdur. 3/120 [Se'âdet-i Ebediyye: 953.]

● Hallâc-ı Mensûrun enel-Hak kavli, yolda iken söylenmişdir. [Tesavvuf yolcusu iken söylenmiştir.] Vefâtından sonra terakkî etdi [yükseldi]. 3/74

● Hîlet [dostluk] makâmı, asl i'tibâriyle, İbrâhîm aleyhisselâma mahsûsdur. 3/87

● Hîlet âm'dır. Muhabbet onun ferd-i kâmilidir. 3/87

● Hîkatden [yaratılışdan] maksâd olan şeyi, bu kısa fırsat zemânında kazanmak gerektir. Yoksa mahrûmluktan ve pişmânlıktan gayri hiç netice olmaz. Birkaç günlük ömr büyük bir ganîmetdir. 5/20

● Hîkat-ı insâniyyeden maksûd [insanın yaratılmasından maksad], kulluk vazîfelerini yapmaktır. Ve cenâb-ı Hak sübhânehu ve teâlâyı devâmlı istemekdir. Bu ma'nâ, zâhiren ve bâtinen [bedenen ve kalben] seyyidil evvelîn vel âhırîn aleyhi minessalevâtî etemmühâ ve minettehiyyâtü ekmelübâya tam tâbî' olmağı gerçekleştirmedikçe müyesser değildir. 1/110 [Müjdeci Mektûblar: 160.]

● Halkla [insanlar ile] hakları yerine getirmekten ziyâde karışmak zararlıdır. 3/101.

● Halkla ülfet eyle [görüş, konuş]. Fekat, alâka peyda eyleme [alâka kurma]. 4/16

● Halkla ihtilât [aralarına karışmak], onların hukûkunu edâ niyyeti ile olursa tâ'atdır. 4/172.

● Halkı tazyik ve rencide etmek [dara düşürmek (sıkıştırmak) ve incitmek] harâmıdır. 3/21 [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Halka i'tirâz killet üzere [az] olmalıdır. 5/110 [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedik: 340.]

● Halkın ezâsına [eziyyetlerine] sabr lâzımdır. Ve onlarla iyi geçinmek vâcibdir. Bu azîmet yoludur. Kaçarak eziyyet-den kurtulmak da ruhsatdır. 3/6 [Se'âdet-i Ebediyye: 426.]

● Halk ile görüşmekden kurtuluşa çâre yokdur. 1/37 [Müjdecî Mektûblar: 40.]

● El-halku iyallullah ehabb-ü halkın ilallah! men ahsene ilâ iyâlihi. [İnsanlar Allahü teâlânın i'yâlidir. Allahü teâlâyâ en sevimli olan, Onun i'yâline iyilik edendir.] Hadis-i şerif. 2/90

● Halk ile konuşmalar yumuşak ve tatlı olmalıdır. Hiç kimseye sertlik cylememeli. Meğer ki, Hak için ola. 5/110 [Fâideli Bülâğ: 158, Cevâb Veremedik: 349.]

● Halk [insanlar] ile mu'âmele tarzı. 1/170 [Müjdecî Mektûblar: 223.]

● Halka hizmet zikrden efdaldır. 4/160

● Halk cylemeğe [yaratmak için] ilm lâzımdır. Hak teâlâ küllîleri de, cüz'îleri de ve sırları [gizli olan şeyleri] bilir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Hılkat-ı insandan [insanın yaratılmasından] maksad. 3/113

● Halvet der encümen [Halk arasında Hak ile olmak], kalabalıkda, söyliyene ve dinleyene gönül bağlamamaktır. 1/221 [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Halvetde [yalnızlıkda] şöhrat, şöhratde âfet vardır. 1/265. [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Hamr [şerâb] satışı âdet olsa, halâl olur diye fetvâ verilmmez. 2/54

● Hamr ve ihticâb [kadınların örtünmeleri], ba'zı şerf'atlerde harâm, ba'zılarında halâl idl. 2/55

● Hannâs, insanların sadrında [göğsünde] bulunup, üsûl-i dinde [îmânda] vesvese ve hâtıralar hâsıl eder. 4/190

● Hâb [uyku] esnâsında, bedenine bir nev'i gaflet â'riz olmakla, bâtin nisbeti meydânı boş bulup, tam bir güzellik

ile güzel ve perdesiz olan, meydân-ı zuhûra rehâyab olur. Ve yüzlerce nâz ve niyâz ile nâz perdesini yüzünden kaldırır, gülîstanda [gül bağçesinde] görülür ve salınır. 4/215

● Hâce-i Ahrâr buyuruyor ki; bütün iyi hâlleri ve buluşları bize verseler, fekat Ehl-i sünnet vel-cemâ'at i'tikâdını kalbimize yerleştirmeseler, hâlimi harâb, istikbâlimi karanlık bilirim. Eğer bütün harâbîlikleri, çirkinlikleri verseler ve kalbimizi Ehl-i sünnet i'tikâdı ile süsleseler, hiç üzülmem. 1/193 [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Hâce-i Ahrâr, "rehberin görüntüsü [râbita], Hakkın zikrinden dahâ fâidelidir." buyurmuşdur. 4/165

● Hâce-i Ahrâr buyurmuşdur ki, eğer ben şeyhlik cylesem, hiçbir şeyh, âlemde mürid bulamazdı. Annâ bize başka işler emr olunmuşdur ki, o işler, şerf'atın yayılması ve müslimânların kuvvetlendirilmesidir. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hâce-i Ahrârın vahdet-i vücûda meyli var iken, emr-i ma'rûf ile meşhûrdur. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Hâce-i Ahrârın zâhirde piri var iken [Yakûb-ı Çerhî], Abdülhâlık Goncdüvânînin "kuddise sırrûh" rûhâniyyetinden istifâde ederek de üveysi oldu. 3/117

● Hârikaların fazla zuhûra gelmesi, efdâliyyete delâlet eylemez [efdâl olmayı göstermez]. 3/85 [Se'âdet-i Ebediyye: 748.]

● Hârikaların hâsıl olması, açlığa ve riyâzete bağlıdır. Ma'rîfet ile işi yokdur. 4/50 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıymet ve Âhret: 161.]

● Hârikaların efdal olanı, zât, sılat ve ef'âl-i vâcibeye te'alluk eden ulûmdur. [Allahü teâlâyı bilmektir.] 1/293 [Müjdecî Mektûblar: 547.]

● Havâsın hâbi [seçilmişlerin uykusu] gaflet olup, ibâdet-den ayrı kalmak memnû' [yasak]dır, [uygun değildir.] Nev-mül ulemâi ibâdetün. [Âlimlerin uykusu ibâdetdir.] 4/215

● Havâs-ı beşer [insanların seçilmişleri], havâs-ı melek-den [meleklerin seçilmişlerinden] efdaldır. 4/219

● Havâsdan [seçilmişlerden] ba'zılarının vefâtlarında, onların rûhlarını Melek-ül-mevt [Azrâil aleyhisselâm] almaz. Bunların vefâtları sırasında, Melek-ül-mevtin hâzır olması, rûhun kabz edilmesini müjdelemek için olmayıp, ta'zim ve şereflemek içindir. 4/229

● Hâtıralardan kurtulmak ve vesveseleri koymak, tari-ka-i hâcegânda [hâcegân yolunda] çok kolay olur. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Hâtıraların def'inden murâd, matlûba teveccühe mâni' olan hâtıralardır. Yoksa, her hâtıra değildir, diye hâce-i Ah-râr buyurmuşlardır. 1/60 [Müjdecî Mektûblar: 79.]

● Havf [korku] gençlikde, recâ [ümid] ihtiyârlikda çok olmak lâzımdır. 1/88 [Müjdecî Mektûblar: 130.]

● Havf [korku] zemânında Li-îlâfi [sûresin] okumalıdır. 2/69 [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● "Havf-ı dünyâ [dünyâ korkusu ya'nî, şer'iate muhâlif olma korkusu] ve âhiret [korkusu], bir kimsede cem ol-maz." Hadîs-i şerîf. 4/18

● Havf-ı hâtîme [son nefes korkusu] ve âhiret endişesi [düşüncesi], tâ'atin artmasına sebep olup, nâfile amelin çok yapılmasına sebep olur. 4/18

● Havf-ı hâtîme [son nefes korkusu] öyle büyük bir ni'mettir ki, Allahü teâlânın dostları bu derde tutulmuşlar-dır. (Son nefes derdine.) 5/152

● Hıyârüküm fil-câhiliyyet-i hıyârüküm fil İslâmî izâ fe-kâhe. [Câhiliyye'de en ileride olanınız, İslâm âlimi olunca, en ileriniz olur.] Hadîs-i şerîf. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Hayâl-i beşer [beşer hayâli], âlem-i misâlin nümûnesi-dir. Zirâ bütün eşyâ için hayâlde sûret vardır. 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● El-hayrû fi-mâ sana' Allahü teâlâ [hayr, Allahü teâlâ-nın yaptığıdır] diyerek sabr edeler. Cümle işleri, Hak te-âlâyâ havâle edeler. 5/152

● Havâssa [seçilmişlere] ba'zı şeyler hâsıl olur ki, havsa-la-i avâmdan [avâmın idrâk etmesinden] gizlidir. Onları [o hâlleri] avâmdan gizlemelidir ki, fitneye sebep olmaya. 4/24

- D -

● Dâire-i selâsenin (üçüncü dâirenin) üstü, dördüncü dâ-ire olup, vilâyet-i kübrâ.....

● Dank, bir dirhem'in altıda biri [veyâ takrîben ikibuçuk kırat-ı şer'î, yarım gram] gümüş para. [İstâm Ahlâkı: 524.]

● Deccalın çıkması, kıyâmet alâmeti olup, hakdır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Derd dahî maksada kavuşmanın başlangıcıdır. 1/61 [Müjdecî Mektûblar: 80.]

● Derd-i âhiret [âhiret derdi], nübüvvet kemâlâtında medh edilmiş olup, vilâyetde mevcûd değildir. Eshâb-ı ki-râm âhiret derdine tutulmuşlar idi. Dâvûd-i Tâî, âhiret der-dine [Kerâmetdir] dedi. 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Derd ve muhabbet, insanların bildiği bir hâle münhasır değildir. Her kim ki, âhirete hâzırlanmakla istigal eyleye, bu derd ve muhabbet ile vasflanmıştır. Zirâ onun kalbine mu-habbetin dolmasından dolayıdır ki, âdet olan şeyleri [insan-ların oyalandığı işleri] terk etmiştir. Ve nefse muhâlefet ederek, onun tahrîbine, [ona uymamağa], onu kırmağa ce-sâret göstermiştir. Her ne kadar buna sebep nedir, bilmese de. 4/227

● Derd-i talebi, sermâye-i se'âdet [sermâyeyi tâleb derdi-ni, kurtuluş derdi ile deretlenmeyi] din ve dünyâ ve sevk-i matlûbu [matlûbun arzusunı] ni'met-i uz mâ bileler [büyük nimet bileler]. 6/38

● Derd-i dünyâdan [dünyâ derdinden] ve bedene gelen sıkıntılardan dolayı, kalbler sıkılmaya ki, bu hâller temâmen geçicidir. Ve bu zorluğun altında [karşılığında] kolaylık var-dır. 1/150 [Müjdecî Mektûblar: 193.]

● Derd-i dünyâ [dünyâ derdi] yakınlaşmağa ve yükselmeğe sebebdır. 4/227

● Derd-i dünyâ [dünyâ derdi] hatâlara keffâretdır. Yalvarma ve sığınma ile Cenâb-ı kudsiden afv taleb eylemeli-dır. 2/25 [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Derd ve belâdan halâs için, günâhlarına istigfâr etmeli-dır. 4/119, 5/80, 2/99

● Derd ve belâ, günâhların çok afv edildiğini gösterir. Günâhların çok olduğunu göstermez. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Derd ve belâ vürûduna [gelmesine] sebep, günâhlardır. Zarar verenlere kızmamalı, mukâbele etmemeli, kendi günâhlarına istigfâr etmelidir. 4/119, 5/80, 2/99

● Dervîşâna [Velîlere] muhabbet ve teveccüh ve ihlâs, büyük bir ni'met ve büyük bir devâ [ilâc]dır. 6/111

● Dûâ kazâyı red eder [engeller] ki, Lâ yerüddül kazâ illed-dûâ [Kazâ, ancak dûâ ile geri çevrilir.] Hadîs-i şerîfdir. 3/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 400.]

● Dûâ ile me'mûruz. Hak sübhânehu ve teâlâya dûâ ve iltica, tadarru' [boyun bükerek yalvarmak] ve zârî [ağlamak] hoş gelir. 3/14

● Dûâ ve teveccüh, tevekkül ve tefvîze [ısmarlamağa] muhâlif değildir. Tefvîze muhâlif olan budur ki, mâsivâyâ ilticâ [sığınmak] ve rûkûn [cânı gönülden meyl] etmektir. 5/24

● Dûâ-i zahril-gayb, icâbete akrebdır. [Gıyâben uzak kimseye yapılan dûâ, kabûl olunmaya çok yakındır. Çabuk kabûl olunur.] 4/98

● Da'vete icâbetlî (gitmeği) menhî kılan esbâb [mânî' olan sebebler]: Yemeğin şübheli olması, divar ve tavanda resimler bulunması, çalgı ve çalgı âleti, ya'nî tegannî âleti ve boş şeyler (şarkılar) dinlemek, oyun ve eğlence bulunması, da'vet edenin zâlim, bid'at ehli, fâsık, şirretli, sohreti tâlib olmasıdır. 4/22 [Fâideli Bilgiler: 196, Hak Sözüün Vesîkaları: 324.]

● Da'vet-i sâliha [sâlih kimsenin da'vetine] icâbet lâzımdır, sünnetdir. 1/265 [Müjdecî Mektûblar: 397.]

● Delîl, medlûlden ezhârdır. [Delîl, delîl getirilmiş şeyden açıkdır]. Hak sübhânehudan dahâ açık birşey yokdur. 1/247. [Müjdecî Mektûblar: 191.]

● Defâtîr-i a'mâl [amel defterlerinin] uçarak, sağdan ve soldan verilmesi hakdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Defn olmıyan mevâtâ dahî, kabr hayâtı ile, azâb ve elemli his ederler. Fekat, hareket ve titreme olmaz. 3/35 [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Dimâg, havâs-ı bâtinanın mahallidir. [Beyin, beş duyunun, görme, işitme, koku alma, tad alma, dokunma duyularının merkezidir. Hiss-i müsterek, hayâl, vâhime, hâfıza, mütasarıfa denilen, görülmıyen beş duyunun da merkezi dimâgdır.] 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Dimâgdan, vehm ve hayâlden, hâtıraların giderilmesi [kaldırılması] zordur. 5/94

● Dimâg, gurûr ve enâniyyet [benlik] yeri ve yükselme, ve tefekkür ve fâsid hayâllerin yeridir. 5/97

● Dünyâ [harâmlar], altınla süslenmiş bir necâset ve şeker ile kaplı bir zehr gibidir. 5/45 [Hak Sözüün Vesîkaları: 339.]

[Dünyâ kelimesinin iki ma'nası vardır: Birincisi yakın demektir. Dünyâ hayâtı, âhirete nazaran yakın olduğu için, dünyâ hayâtı demektir. İkincisi, pis, fenâ demektir. Harâmlar ve mekrûhlar demektir.]

● Dünyâ [harâmlar] semm-i kâtil [öldürücü zehr] ve helâk edici bir hastalık ve büyük bir belâ ve hulaşıcı bir hastalıktır. 1/171 [Müjdecî Mektûblar: 223.]

● Dünyâ [harâmlar], görünüşde hoş ve şirindir. Aslında öldürücü bir zehr ve bâtil [bozuk] mal ve ona mübtelâ olmak fâidesizdir. Ve ona sarılan perişân, hor ve ona tutulan delidir. Akıllı o kimsedir ki, kıymetsiz [geçersiz] mala kapılıp ve böyle bir fâsid metâ'a meftûn olmaz. [Dünyâ hayâtında], bu kısa

fırsatda, Mevlâ-yı hakîkî celle şânühunun rızasını ele geçir-meğe, gönül verir ve âhiret amelinî hâzırlar. Bu keyflenilen fânî dünyâda, istenen şey, kulluk vazifelerini edâ etmek ve Hakkın ma'rifetini ele geçirmekdir. Yazıklar olsun ki, bu dünyâda, o kimse kendinden istenileni edâ edemeyip, diğer işler ile meşgûl olur. 5/45 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 339.]

● Dünyâ [şerî'ate uymıyan şeyler] vefâsızdır. Vefâlî ol-masına imkân yoktur. Cümleyi Hak teâlâ irâdesinin zuhûru bileler. 2/64

● Dünyâ [hayâtındaki] harâm malının, eğer kıl ucu kadar i'tibârı olsaydı, düşmânî olan kâfirlere verilmezdi. [Kâfirlere kıl ucu kadar vermezdi.] 1/89 [Müjdecî Mektûblar: 131.]

● Dünyâ [harâmlar], Allahü teâlânın buğ etdiği şeylerdir. [Allahü teâlâ dünyâyı sevmez.] 1/233 [Müjdecî Mektûblar: 315.]

● Dünyâ-yı denîyye [alçak dünyâ] mu'teber değildir. Mal ve mevki'nin ele geçmesini asl maksâd zan etmemelidir. 1/75 [Müjdecî Mektûblar: 108.]

● Dünyâ, nefsin isteklerinin meydâna gelmesine yardım-cı olan şeylerdir. Bunun için, la'netlenmiştir. 1/52 [Müjdecî Mektûblar: 67.]

● Ed-dünyâ mel'ûnetün "Dünyâ mel'ûndur". Hadîs-i şe-rîf. 3/99

● Dünyâda her nev'i zarûrî, ihtiyâc olan [mubâh] şeyler dünyâdan değildir. Fudûl olanlar dünyâdandır. 3/85 [Se'âdet-i Ebedîyye: 748.]

● Dünyânın ta'rîfi. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Dünyâ [hayâtı] azîz ise [nefse uygun ise], âhiret hor, dünyâ hor ise, âhiret azîzdir. İkisinin cem'i mümkün değildir. 4/42

● Dünyâ-yı denînin [alçak dünyânın, ya'nî harâmların] tadına ve güzelliğine sakın aldanma. Onun yalancı gösteri-şine kapılma. Çünkü hepsi geçici ve kıymetsizdir. Bugün böyle olduğuna belki inanmazsın. Fekat yarın ölünce, doğru oldu-

ğu anlaşılacaktır. O zemân inanmanın fâidesi olmayacaktır. 1/189 [Müjdecî Mektûblar: 241.]

● Dünyânın lezzeti ve elemi ikidir. Cisme [nefse] lezzet verenden rûha elem vardır. Ve aksi de vâkî'dir. 1/64 [Müjdecî Mektûblar: 85.]

● Dünyevî hâdis ve tefrika ve musibetler her ne kadar [nefse] zâhirde acıdır, amma, bâtına nazarla merhem ve râ-hatdır. Ve uhrevî yükselmeğe sebebdir. Zâhirin düşmesi, bâ-tının yükselmesinc sebebdir. 6/85

● Dünyânın, [harâmların] muhabbeti, günâhların başıdır. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Dünyânın [harâmların] kötülüğü ortaya çıkmadıkça, ona tutulmaktan kurtulmak muhaldir. Ve ondan kurtulma-dıkça, felâh ve uhrevî kurtulma zordur. 1/232 [Müjdecî Mek-tûblar: 314.]

● Dünyâ hayâtının, Cenâb-ı Hak beş şey olduğunu bil-dirdi. [Hadîd sûresinin yirminci âyetinde meâlen. (Dünyâ hayâtı, elbette la'b, ya'nî oyun ve lehv, ya'nî eğlence ve zî-net, ya'nî süslenmek ve tefâhur ya'nî öğünme ve malı, para-yı, evlâdı [harâm yollardan] çoğaltmaktır) buyurdu.] Se-rî'ate yapışınca, bunlardan kurtulmak nasîb olur. 1/232 [Müj-decî Mektûblar: 314.]

● Dünyâyı, âhiret ameli ile ta'leb eyleyen aldanmış ve hüsrâna uğramıştır. 4/31

● Dünyâ, ni'met ve lezzet için değildir. Âhiret, ni'met ve lezzet için hâzırlanmıştır. 2/99 [Se'âdet-i Ebedîyye: 515.]

● Dünyâda [insanı], yîmek, uyumak, (istediği gibi) yaşa-mak ve ni'metlenmek [gibi, nefsin arzûları] için yaratmadı-lar. Yaşamak ve ni'metlenmek [asl hayât] âhiretdedir. Bilâkis tâ'at ve kulluk için ve kendini bilmek için halk olundun. 6/45

● Dünyâ [hayâtı], âhiretin tarlasıdır. 5/95

● Dünyâyı, yaşayıp (keyf sürmek), ni'metlenmek [nefse uymak] için gönderilmedik. Esâs yaşama sonradır (âhiret-

dedir). Dünyâya, tâ'at ve ibâdet için gönderildiler (insanlar). İnsandan istenilen şey, Hak celle ve a'lâyı tanımaktır. Eğer bu istenen işlerde bozukluk (noksanlık) var ise, mâtem edilecek bir hâldir ki, dünyâ ve dünyâda olan şeyler onun yerini tutmaz. Bunların yokluğu (elden kaçırılması) ile bu fânî hayâtta üzülsürse [zorluk çekerlerse] bu zorluk âhiret için kolaylıktır. 6/208

● Dünyâ [hayâtı] şol kimse için zem edilmemiştir ki, 6/38

● Dünyânın dîne (âhirete) tercih edildiği zemânda, amel edenin eciri, diğer zemândaki amel edenin ecrinin elli mislidir. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Dünyânın âhiret hükmünde kılınmasının izâhı. 6/185

● Dünyâda Allahü teâlânın rızâsının ele geçmesi istenmiştir. Onu tanımak âhirette va'd edilmiştir. 6/78

● Dünyâda [âhiret âşıklarının] âşığın nasibi hep şevk ve ızdırabdır. Kavuşmak âhiretdedir. 6/185

● Dünyâ ayrılık yeridir. Kavuşmak yeri âhiretdir. Kavuşmamakdan dolayı, gönülleri kırılmaya. 6/203.

● Dünyâ [hayâtı] amel ve kesb yeridir. Ve âhiret, karşılık ve ecrin verileceği yerdir. Amel işlerken ecr taleb edip, onunla kalmak, kendini ecrden mahrûm eylemektir. 5/33

● Dünyâ hayâtı geçicidir. Bu birkaç günlük hayâtı ganîmet bilip, Mevlâ-yı hakîkî celle şânehünün rızâsını kazanmağa sarf etmek gerektir. Ve zıkr ve fikr ile geçirmelidir. Alçak dünyânın, geçici ve helâk edici olarak sergilenen (fânî) nî'metlerine meyl etmeyip, âhireti kasededer. Ve ebedî mülkü ve devâmlı nî'metleri ve Allahü teâlânın rızâsını kazanmak ile meşgûl olalar. 6/119.

● Dünyâyı [harâmları] terk mümkün olmazsa, hükmen terk etmelidir ki, bu da sözlerde ve işlerde şerî'ate uymaktır. [Şerî'ate uymakla olur]. 2/82 [Se'âdet-i Ebediyye: 100.]

● Dünyâ [hayâtı], baştan başa ayrılık yeri ve üzüntü yeri-

dir. Kavuşma yeri âhiretdir. Hak sübhânehu, onun ameli [âhiret amelleri] ile kerem eyeye. [Âhiret amelleri ile şeref-lendire]. Tâ ki o yerin kavuşması hâsî ola [âhiretin]. Dünyâ [da nefsin] râhatlığı kaldırılmadıkça, Allahü teâlâyı tam kavuşmak hâsîl olmaz. Bunun için, Hak teâlâyı taleb edenler, bu dünyâda, devâmlı ciğerleri yanar ve gözleri yaş dolar. Ve her vakte kederli, yanıp, erimekte kararsızdır [devâmlı, yanıp, erirler]. 4/164.

● Dünyâda, zarûrî işleri yapmakda ve zarûret mikdârı meşgûl oluna. Bütün gayreti ona sarf etmek, aklsızlıktır. 2/31. [Se'âdet-i Ebediyye: 77.]

● Dünyâ [hayâtı] işlerine zarûret kadar, [zarûret mikdârı az çalışıp], diğer vaktleri kalbi toparlamağa sarf eylemek gerektir. 5/128.

● Dünyâ [hayâtında], doğru ile yalancı ve hak ile bâtıl birbirine karışdırılmışdır. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Dünyâda, avâmın hâlini havâsa [seçilmişlere] benzetmek, hikmet ve maslahattır [bir fâide ve hikmeti vardır.] 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Dünyâdaki müşâhedeler ve [kalb gözü ile görülen şeyler] ile tesellî olmak, susuz kimsenin serâbı su zan etmesi gibidir. 6/202.

● Dünyâdaki bütün şuhûdlar [görünen şeyler], zillerin şâibesinden uzak değildir. Zîrâ aslın zuhûr etmesine [zılsız] dünyânın yapısı müsâid değildir. Zîrâ aslın zuhûr edeceği yer âhiretdir. 6/130.

● Dünyâda zuhûrlar sûrettedir. Âhirette hakîktir. 1/263 [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Dünyâdaki zuhûrlara, ister tecellî-i sıfat, ister tecellî-i zât desinler, zillerdir. 6/203

● Dünyâyı [harâmları] ihtiyâr edenler, münâfık hükmeder. Sûrette olan îmân âhirette fâide vermez. 1/215 [Müjdecî Mektûblar: 281.]

● Dünyâda hiçbir mahâl yoktur ki, oraya bir Peygamber gönderilmemiş ola. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Dünyâ [harâmların] muhabbetinin izâlesi için ilâc, şer'iate yapışmaktır. 1/232 [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Dünyânın [memleketlerin] temâmına dört kimse mâlik oldular. İki mü'min, iki kâfir. Zülkarneyn ve Süleymân "aleyhimesselâm", Nemrûd ve Buhtunnasar. Beşincisi Meh'dîdir "aleyhirrahme". Hadîs-i şerîf. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Dostluğa yakışmaz ki, üzmemek için sükût oluna. 1/233 [Müjdecî Mektûblar: 315.]

● Dostlardan insanlık icâbı vâki' olan ve muhabbete ters düşen bir iş zuhûr ederse, afv edip, onların güzel işlerine bakıla, 5/123

● Dostlardan son nefes selâmeti için düâ umulur. 6/226

● Duman, sıcak sıvı ve katı zerrelere mürekkebirdir. 1/208. [Müjdecî Mektûblar: 265.]

● Dil de, baş gibi, devâmlı kötü ahlâka yer ve kaynaktır. 6/67

● Dîn-i mühinde kat'i ve tevâtür ile sâbit olan maddelere tam i'tikâd edip, müteşâbihatı zâhirinden sarf eylemek [müteşâbihatı zâhir üzere almamak, te'vil etmek] veyâ onun ilmini Hak sübhânehuya havâle eylemek gerektir. Üzerinde ittîfak [icmâ'] olan i'tikâdda şübhe eylemeyeler. 6/16 [Kıyâmet ve Âhuret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Dinden nasîbî olmıyan kimse, kurb [yakınlık] ve ma'rîfetden [tanımaktan] nasıl hisse alabilir. 6/55 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 348.]

● Dinde Ebû Hanîfenin "radiyallahü anh" ve eshâbının kavleri mu'teberdir. Ehl-i târîhin kelâmları mu'teber değildir. 5/36 [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 336.]

● Dinde harac [zor şey] yoktur. 3/21 [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Dîni mer'î dîni halîlîl. "Kişinin dîni, arkadaşının dî-

ni gibidir." 4/14.

● Deynden bir dankı sâhibine vermedikçe, sâlib mü'min Cennete giremez. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Deynden [borcundan] bir dankı sâhibine vermek, pek çok dirhem sadaka vermekden dahâ iyidir. 2/87 [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Deynden [borcundan] bir dank gümüşü sâhibine vermek, altıyüz kabûl olunmuş ve makbûl [nâfile] hacdan ef-daldır. 2/66 [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Dünyâ hayâtı çok azdır. Ve ebedî azâb buna [buradaki küfre] karşılıktır. 1/266 [Müjdecî Mektûblar: 307.]

- Z -

● Zâtıdan murâd mâhiyyet ve hakîkatdır. 2/45 [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Zât-i şey oldur ki [birşeyin aslı oldur ki], şey'in cem'i vücûh ve i'tibârâtından her ne ki i'tibâr oluna, zât-ı şey, onların cem'i'nin mâverâsıdır. Her ne ki onda isbât oluna, vücûh ve i'tibârâtında dâhildir. 3/79

● Zât-i baht [Zât-i teâlâ] celle ve a'lâ mertebesinde nisbet-i vücûd yoktur. Ve nisbet-i imtinâ'i adem dahî yoktur. Nisbet-i vücûb-ı vücûd peydâ oldukda, onun mukâbilî olan nisbet-i imtinâ-i adem dahî zâhir olur ve nisbet-i vücûb-ı vücûda müteferri' olan istihkak-ı ibâdet dahî zuhûra gelir. 4/68

● Zât-i teâlâyâ hiç adem mukâbil değildir. 3/63

● Zât-i teâlâ hiçbir vakt sıfat ve şuûnâtıdan münfekk olmaz. [Allahü teâlâyı arayan sıfat ve şuûnâtla karşılaşır. Bunlar ondan ayrılmaz.] 4/47

● Zât-i baht-ı ilâhî bî-mûlahaza-i esmâ ve sıfat, teveccüh ve mürakabe ve tasavvur ve te'akkülden [akl erdirmekden] berterdir [pek yüksektir]. Vâsıl-ı zât-ı baht olup, vasl-ı üryâ-ni ile mümtaz olan ârifin muhabbet-i zâtıyye hükmünce zât-i

baht ile maiyyeti vardır ki, ol makamda sıfatdan melhuz yokdur. Fekat bu infikâk, muhabbetde ve ibtilâdadır. 5/119

● Zât-i teâlâ var olmasında hiçbirşeye muhtac değildir. Ve Zât-i teâlânın hakikati ve mâhiyyeti vücûd değildir. Vücûdu, varlığı başkasına muhtac olmadığı gibi, Allahü teâlânın hakikati, o varlıktan ibâretidir demek ma'nâsızdır. Kendi varlığı ile hâricde mevcûd olan bir zâta, başkalarına olan sıfat, başkaları ile bulunabilen bir kelimeyi ism vermeğe ne lüzûm vardır. Hak teâlâ, nisbetlerin ve t'libârların ötesindedir. Hak teâlânın zâtına adem mukâbildir demek ma'nâsızdır. Zîrâ yokluğun karşılığında bulunan vücûd başkadır ki, olmak ve meydana gelmek ma'nâsınadır. 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Zât-i teâlâ, nefs-i vücûdda ve vücûdun tevâbi'i olan [Zât-i teâlâ, vücûdun kendisinde ve vücûdun tâbi'leri olan] diğer kemâlâtta [Hayât, ilm, kudret, sem', basar ve irâdet ve kelâm ve tekvin gibi] kendi kâfidir. Ve bu kemâlâtın husûlünde [meydâna gelmesinde] sıfât-i zâideye muhtâc değildir. Böyle olmakla berâber, sıfât-i kâmile-i zâide dahî Hak teâlâ için kâindir [diğer sıfat-ı kâmile dahî Hak teâlâ için vardır]. 3/25

● Zât-i teâlâ muvâtât ile söylenir, istikâk ile söylenmez. Ya'nî Zât-i ilâhî ilmdir denir, âlimdir, denemez. 1/234 [Müjdeci Mektûblar: 317.]

● Zât-i ilâhînin arada ismler olmadan, mahlûklar ile hiç ilişiği yokdur. 1/208 [Müjdeci Mektûblar: 265.]

● Zât-i ilâhîde mertebeler düşünmek, felsefecilerin sözlerine benzer. Keşfleri doğru olan Evliyâ, Zât-i ilâhîyi tam basît bilirler. Ayrılık, gayrılık ismlerde olur, derler. 1/125 [Müjdeci Mektûblar: 171.]

● Zât-i Hak teâlâ, bir emri bir t'libârı mülâhazasız câmi'i cemî'i kemâlâtıdır [zâtında bütün kemâlâtlar vardır]. Belki aynı kemâldir. Zât-i ilâhî, sıfât-ı kemâlden herbiri renginde zuhûr buyurursa, zâtın ba'zısı bir sıfatla ve ba'zı diğeri sıfatı uhra ile muttasîf demek değildir. Zât-i teâlâ hep ilm, hep kudret, hep irâde... ilâhîdir. 3/99

● Zât ve sıfat-ı ilâhî mertebesinde sıfat ve ittisâf mülâhazası kâin değildir. Ne zâtda mevsûfiyyet ve ne sıfatda sıfatıyyet mevsûfudur. Vücûdun ve vücûb-i vücûdun bulunmadığı vakte, sıfat için meeâi muhâl olur ki vücûdun nevi'leridir. Ol mertebede hayât, ilm... ve ilâhire hep nûrdur. 3/112

● Zât-i teâlâ ve tekaddes, husûl-i kemâlâtta kâfi iscede eşyâyı tekvin ve tahlîkte sıfât-ı zâide lâzımdır. Çâre yokdur. Zîrâ, Zât-i teâlâ nihâyet-i tenzîh ve takdisdedir ve gâyet azamet ve kibriyâdedir. Ve onunçün kemâl ve gınâ ve eşyâya kemâl-i adem münâsebeti sâbitdir. Eğer tevassut-ı sıfât olmasa, bir şeyin husûlî mutasavver olmaz idi. Zîrâ ki, Zât-i teâlânın satavat-i eşia'-i envârında eşyanın helâk ve fenâ ve inhirak ve inhidamından gayri nasibi yokdur. Âlemin vücûd-ı hâriciyesine vesîle olmağa sıfat-ı hakîkî gerekdir ki, kemâlât-i zâtiyyeyi kendi vesâili ile merâyây-ı âlemde elivesâz edeler. 3/25

● Zât-i sübhânehu için âlemden gınâ-yı zâtî vardır. Ba'zı merâtib-i esmâ ve sıfatda bu nisbet mutasavver değildir. 3/109

● Zât-i baht-i teâlâ mertebesinde ârifin nasibi, mahlûbdan gayri değildir. Pcs isbât-ı muhabbet dahî yokdur ki, mertebe-i sıfatdadır. Bu sözün tafsili, Mebde' ve Mu'ad risâlesinde, kendi sözü ile Râbi'a-i Basriyenin kelâmı meyânı fark ve beyân eylediği ma'rifetde tasrîh buyrulmuşdur. Taleb oluna. 5/153

● Zât-i teâlâyı vusûl-i biçûnî ile vusûlda, bir şeyin tavassut ve haylûleti yokdur. 3/117

● Zât-i teâlâdan gayri ism ve sıfata tâlib olmayınız ve zirveden hadîda tenezzül eylemeyiniz. 5/31

● Zât-i akdes mertebesinde herkes fık ve cehl ile mevsûflardır. Ve erbâb-ı ilm ve cehl ol zirve-i ulyâdan ye's hâlin dedir. İlm, şühûd ve sözü bil-eümle merâtib-i zilâldedir. Ef'sâf ve ef'al mertebelerinde ve mertebe-i zât-ı mukaddesde hayret ve cehlden gayri şey yokdur. 5/73

● "Zâkirleri [zıkr edenleri] ve onlarla birlikde olanları Hak teâlâ magfîret buyurdu." Hadîs-i şerîf. 1/203 [Müjdeci

● Bir zerre, Hak teâlânın izni olmadan hareket edemez, dedikleri Halk eylemek [yaratmak] i'tibâriyledir. Cezâ ve a'zâb, kesb i'tibâriyledir. [Kul kesbi sebebi ile azâb veyâ ce-zâ görür.] 5/83 [Fâideli Bilgiler: 219, Hak Söziin Vesikaları: 345.]

● Zikr, gafleti tart etmekden Ibâretidir. Zâhir [beden] başlangıçda ve nihâyetde zikre muhtacdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Zikrin ta'rîfi. 3/83

● Zikrin fadlı. 3/12

● Zikr, salevâtıdan efdaldır. 2/57

● Zikr lâzımdır, çâre yokdur. 2/50 [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Zikr-i cehri [sesli zikr] memnu'dur [yasakdır]. 5/54

● Zikr-i cehri [sesli zikr] bid'atdır. 5/131.

● Zikr-i kalbiyi yapamıyana, zikr-i lisânı dahî telkin oluna. Ümmiddir ki, iki zikrden netice meydâna gelir. 6/186

● Zikr-i kalbî te'sîr etmiyen kimseye, vukûf-ı kalbî ile emr etmeli ve teveccüh gerekdir ki, zikr te'sîr eyleye. 4/165

● Zikr-i lisânî [dil ile yapılan zikr] de fâidelidir. 3/12

● Zikr, şerî'atin emrilerindendir. 5/106 [Kıyâmet ve Âhiret: 101.]

● Zikr aslında, sünnet ve güzeldir. Doğruca Resûlullah'a "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vâsıl olur. 5/36 [Hak Söziin Vesikaları: 336.]

● Zikr, kaytsız şartsız ve kalbde hiçbirşey bulundurmadan ola. 4/200

● Zikrde abdest şart değildir. 6/9

● Zikr eden kimse hiç olmazsa dilinden çıkan nedir, onu bile. 5/104

● Zikr ve fikre devâm edeler. Ve kalb vazîfesini azîz bile-

ler. Ve Allahü teâlâyâ, kendini hiç bilerek devâmlı ihlâsı en lezzetli ni'met bileler. Ve o yüce dergâha tutulmağı en kıymetli iş bileler. [En önemli işlerden bileler]. 4/48

● Zikr ile evkâtı [vaktleri zikr ile] ma'mur edeler. [Vaktleri zikr ile geçireler]. Ammâ, zikri aldığı şekli üzere amel eyleye. Ve onun zıddı olan her ne olursa, düşman bilip, sakı-na. 3/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Zikrde tad, lezzet, şerî'atin emrlerine dikkat nisbetindedir. 3/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Zikrin fâidesi, şerî'atin emrini yapmağa bağlıdır. 1/190 [Müjdeci Mektûblar: 242.]

● Zikre ol mertebe devâm edeler ki, kalbinde mâsivâdan [mahlûklardan] nâm ve nişân kalmıya ve kalbine birşey gelirse, getiremiye. 3/83

● Zikr ile vaktleri o kadar ma'mur edeler ki, farzlardan ve sünnet-i müekkedelerden gayri hiçbirşey ile meşgûl olmıya ve tilâvet ve ibâdet-i nâfileyi dahî başlangıçda terk eylese düstüddür. 6/190

● Zikr-i nef-yü ve isbâtı [Lâ ilâhe illallah'ı] o kadar tek-râr edeler ki, isteklerden kurtulup, Hak teâlâyı istemek ile kâim olalar. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Zikr-i nef-yü ve isbâtı ol kadar devâm edeler ki, fenâ hâsıl ola. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Zikr ve fikr ile vaktleri ma'mûr edeler ki, se'âdet-i ebedî istifâde oluna. Onsuz muhaldir. 6/83

● Zikr-i kalbiye öyle devâm etmeli ki, sem'i işitme sıfatı olduğu gibi, kalbin sıfat-ı lâzimesi ola ve bu ma'nâ tarikat-i Nakşibendiyede az bir çalışma ile hâsıl olur. 6/86

● Zikr-i kalbiye [kalb ile zikre] öyle devâm edeler ki, devâmlı olup, sem'i işitme sıfatı, basarı da görme sıfatı olduğu gibi, zikr dahî kalbin sıfatı ola. İşte bu vakt zâhirin [bedenin] gafleti, bânının huzûruna sirâyet eylemez. Ve görünen uyku [bedenin uykusu] ma'nevî teveccüh ile birleşir. 5/99

● Zikrin tekrârına o şekilde devâm edeler ki, mâsivâ sa-hâ-i sineden (kalbden) temâmen siline [kalka] ve mâsivânın ismi ve resmi gönül aynasından yok ola. 5/93

● Zikr-i nef-yü ve isbâta [Lâ ilâhe illallah zikrine] o ka-dar devâm edeler ki, sahâ-l sinede [kalbde], Hak sübhânc-hudan gayri hiçbir murâd ve maksûd ve Hak teâlânın murâ-dından gayri bir murâd kalmıya. 5/71

● Zikr-i ismîllah [Allah isminin zikri] başlangıçda pekçok fâidelidir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhiret: 165.]

● Zikr, Allahü teâlânın ismi ile yapılırken, isimler ve sı-fatlar düşünülürse, ahvâl ve mevâcîd hâsıl olur. 1/264 [Müjde-cl Mektûblar: 396.]

● Zikr-i zât tariki [Allahü teâlânın zâtının zikrinin yolu] şöyledir ki, dil damağa yapışır ve bitişir ve kalb-i sanavberiye [maddî kalbe] müteveccib olasin ki o yürek, kalb-i hakîkiye yuva gibidir. Ve Allah ismi mübârekini o kalb üzerinde hâtırla-ma yolu ile, kalbden geçirirsin. Ve o sırada dikkat ederek hiçbir uzvunu bareket etdirmeyesin ve hayâlde kalbin sûreti-ni de düşünmiyesin. Maksad olan kalbi hâtırlamakdır. Kalbin sûretini tasvîr değildir. Ve Allah lafz-ı mübârekini ma'nâsını biçün ve biçünegî [ötelerin ötesi] mülâhaza edip, hiçbir sıfatı ile düşünmiyesin. Hâzır ve nâzır olduğunu dahî düşünmiye-sin ve Allahü teâlânın yüce zâtından sıfatlar seviyesine düş-miyesin. Eğer pîrin sûreti kolayca zâhir olursa [görünürse], onu dahî kalbe getirip, kalbde hıfz edip, zikr eylesin. Nefes bağlanmaz. Nefesin müdâhalesi olmamalıdır. 6/9

● Ba'zı zemânda zikr-i zât [ALLAH], ba'zı vaktlerde zikr-i nef-yü isbât [LÂ İLÂHE İLLALLAH] münâsıbdır. 1/241 [Müjdet Mektûblar: 334.]

● Zikr-i nef-yü ve isbât [lâ ilâhe illallah zikri] nemâzın şartı olan abdest makâmındadır. Mu'âmele-i nefy [Allahdan gayri her şeyi yok bilmek] neticeye ulaşmadıkça, farzlar, vâ-cibler ve sünnetden gayri nâfileler, vebâl dâhilindedir. Has-talığı kaldırmak lâzımdır ki, zikre bağlıdır. 3/11

● Zikr-i nef-yü isbât tariki [lâ ilâhe illallah diyerek zikr yolu] şudur ki, dilini damağa yapışdırıp ve nefes zir nâf'de, ya'nî göbek altında habs edip, kelime-i lâ'yı göbekden çekip tâ farkı sürreye isâl ve ilâhe kelimesini fark-ı sürreden sağ omuza getirip, illallah lafzını buradan kalb-i sanavberiye kalb cihetine vâsıl cyleye, göğsün sol tarafında vâkı'dir. Ve bu mecmuin nakşında [bu şeklin işlenişinde, (yapılışında)] sûret-i Lâ ma'kûs olur [Lâ'nın sûreti aks eder]. Ve bu keli-meleri bir mahalden diğer mahalle ulaştırmak hayâl ile ol-mak gerekir. Ve a'zâ [uzvları] ve nefesi hareket etdirmiyce ve nefes göbek altında tutula. Nefesin tahammülü kadar zikrî tekrâr ede. Ve ma'nâsını bu kelime ile birlikde Lâ maksûde illallah [Allahü teâlâdan başka maksûd yokdur] olarak hayâl yolu ile tasavvur edeler. 6/47

● Zikr-i nef-yü isbât tariki [yolu]. 5/113 [Kıyâmet ve Âhiret: 165.]

● Zikr-i nef-yü isbât ["lâ ilâhe illallah" zikri] binden beş-bine kadar, her ne kadar mümkünse zikr edeler. 6/17

● Zikr-i nef-yü isbâtı ["Lâ ilâhe illallah" zikrini] nefesi habs ederek, önce Hızır aleyhisselâm, Abdülhâlık Goncdü-vanîye tâ'lim eylemiştir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhiret: 165.]

● Zikr-i nef-yü isbâtıda [Lâ ilâhe illallah zikrinde], nefe-sin babsi mümkün olmazsa, habs etmiyeler. Nefesin babsi şart değildir. 5/43

● Zikr-i nef-yü isbâtın [Lâ ilâhe illallah zikrinin] adedi ve vakti muayyen değildir. Her vakt, nefes müsâ'adesince tek olmalıdır. 5/43

● Zikr-i nef-yü isbâtı [lâ ilâhe illallahı] tesbîh ile veyâ tes-bîhsiz lîsânen huzûru kalb ile çok yapalar. 5/33

● Zikr-i nef-yü isbâtıda [Lâ ilâhe illallah zikrinde] Mu-hammedün Resûlullah ilâvesi lâzımdır. Ve mertebe-i ta'yîni yokdur. [Bellî bir sayıda değil. İstenilen yerde]. 6/76

● Zikr-i nef-yü isbât [lâ ilâhe illallah zikri] her bir nefes-de tek olacaktır ki, buna dikkate vukûfu adedî derler. 6/47

● Zikr-i nef-yü isbâtıda [lâ ilâhe illallah zikrinde] lâ derken istekleri ve maksadları kaldırıp, vücûdû ve ona tâbî olan şeyleri yok bilmek lâzımdır. 2/23 [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Zikr-i nef-yü isbâtın [lâ ilâhe illallah zikrinin], bâtının temizlenmesinde, tâm bir te'sîri vardır. 4/14

● Zikr-i nef-yü isbâtın [lâ ilâhe illallah zikrinin] te'sîri, diğer zikir ve işlerden fazladır. 5/139

● Zikr-i nef-yü isbâtın [lâ ilâhe illallah zikrinin], isbât tarafında, Allahü teâlâdan başka, ki bunlar [mahlûkâtın ötesinde] ve hayâl edilen şeylerdir ki, bunlar hiç olmıya. 3/2

● Zikir neticesinde sâlik [tesavvuf yolcusu], nefsanî ilâh-lara [putlara] tutulmaktan kurtulup, emmâre mutmaînne olur. Ondan sonra, zikir eylemekle, terakkî hâsıl olmaz. Zikir o mabalde ebrânın virdleri gibi olur. O makâmda terakkî, kurb dereceleri, Kur'ân-ı kerîm okumak ve kırâ'eti uzun okuyarak nemâz kulmağa bağlıdır. Bu vaktde zikir, Kur'ân-ı kerîm okumak ile tekrar olunursa, Kur'ân-ı kerîm okumaktan ele geçen fâide hâsıl olur. 3/24

● Zikrin kemâli, hâtırlananda [zikir edilende] fânî olmaktır. 4/51 [Kıyâmet ve Âhret: 163.]

● Zikr-i kalbî ile meşgûl olmak, büyük nî'metlerdendir. Onun şükrünü edâ edeler. "Nî'metlerime şükr ederseniz, onları arttırırım." ümmîd olunur ki bu zikir, zikir edilene kavuşmağa vesîle olup ve ma'rifetden bir küçük kapı açılıp, zikir ile zikir edeni aradan kaldırıp ve huzûru kendiliğinden zuhûr eder ve "Kendisini yine ancak kendisi zikir edebilir", perde dahî açıla. 5/46

● Zikrden maksad, zikir edilende fânî olmaktır. Zikir edilende fenâ hâsıl oldukda, zikir kalmasa bir be'îs yokdur. 4/37

● Zikir ve murakabede hâsıl olan tad ve zevk cezbenin te'sîrlerindendir [eserlerindendir]. 5/122

● Zikr-i kalbî [kalb ile zikir] ahkâm-ı şer'îyyenin yapılmasını kolaylaştırır ve nefs-i emmârenin azgınlığını kaldırır.

1/275 [Müjdecî Mektûbları: 465.]

● Zikir neticesinde bâtını, zikir sultânî istîlâ edip.... 4/23 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 325.]

● Zikir, Hakkullahın [Hak teâlânın hakkının] edâsıdır. Halkı irşâd, hem Allahü teâlânın, hem de kulların hakkının edâsıdır ki, efdaldır. 2/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Zikir eden kulu, Hak teâlâ dahî zikir eder, "Beni zikir ederseniz, ben de sizi zikir ederim." Bundan ziyâde se'âdet var mıdır? 6/145

● Zikrden zikir edilene ve delillerden delil getirilene kavuşa, sûretten hakîkate çekile ve lafzdan ma'nâyâ ulaşalar. 6/122

● Zikir ve ibâdetde cem'îyyet [topluluk] ve halâvete [tadlara, zevklere] bağlı olmayasınız. Gereğî halâvetle, gerek bî balâvetle [zevksizlikle] (hâlier olsun olmasın) zikir ediniz. İbâdet ne kadar meşakkatli ise, onun dahî sevâbını [çok sevâbını] ümmîd edesiniz. 6/166

● Zikir ve teveccüh ve huzûr, o zemâna dekdir ki, vücûd-ı zâkir der meyân olmıya. [Zikir edenin vücûdu aradan kalkıncaya kadar zikir etmeli.] 6/242

● Zikr-i zât [Allahü teâlânın zikrinde] sıfat ve isimleri düşünmemelidir. Hayrete, ya'nî anlıyamıyacağımı anlayıncaya kadar zikre devâm etmelidir. 1/264 [Müjdecî Mektûbları: 396.]

● Zikir vaktinde, bütün a'zâda, zevk meydâna gelmek, zikirlerin sultânındandır. 6/82

● Zikir bütün bedeni kaplayıp, kalb gibi her uzvu dahî zikir ederse, (SULTÂN-I ZİKİR) denir. 5/142

● Zikir esnâsında huzûr ve kendinden geçme galebe eyledikde, zikir terk ve onun hıfzı lâzımdır [o hâli muhâfaza lâzımdır]. 5/78

● Zikrden maksad, kalbin hareketi olmayıp, teveccüh ve kalbin huzûrudur. 4/37

● Zikrde ahfâ latîfesi de zikre başlarsa, zikri bırakmalı, mücerred vukûf-ı kalbi ile, kalbe teveccüh etmelidir. [Nasıl olduğu bilinmiyen bir teveccüh ile râhat bulalar]. 1/129 [Müjdecî Mektûblar: 176.]

● Zikr telkîni, çocuğa elif ve bâ tâ'limi gibidir. 2/26

● Zikrde dil ile söylemek zor olursa, heidîce tâ'lim edeler. 6/128

● Zikr, yalnız mûsıl [kavuşduran] değildir. Râbita ve muhabbet ve fenâ-fîşşeyh ile meşrûtdur [şartlıdır]. 4/198

● Zikr, yalnız nef-yü isbât [lâ ilâhe illallah] veyâ ism-i zâtin [ALLAH] tekrarına münhasır [sâdece bu] değildir. Şerî'atin hudûdunu gözetmek zikrdır. 2/46 [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Zemâyım-ı ahlâk [kötü ahlâk], kadınlarda erkeklerden dahâ çokdur. 3/40 [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zevk-i vüsûl [kavuşma zevki] başlangıçda mevcûd, yolda [ortada] ve nihâyetde yokdur. 1/274 [Müjdecî Mektûblar: 464.]

● Zevk-i bâtinî [bâtinî zevki] âlem-i bîcûnîden hissedârdir. [Bilinmiyen âlemden nasîb alır]. Zâhir [beden] onu bilmez [anlamaz]. 2/43

● Zevk ve vecde cesedin ilgisi vardır [pek azdır]. Adem-i zevkin [zevk yokluğunun] rûha tealluku [bağlılığı] ziyâdedir [çokdur]. 1/250 [Müjdecî Mektûblar: 345.]

● Zeheb [altın] ve fîdda [gümüş] kadına sûs için câizdir. Kullanılmaları harâmıdır. 1/163 [Müjdecî Mektûblar: 208.]

- R -

● Râbita ile teveccüh cem olursa [birleşirse] nûrûn alâ nûrdur. 4/33. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Râbita, mürşidin sûretini gönûlde tasavvur eylemekdir. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Râbita, mürîdin, pîrinin sûreti her zemân göz önünde

olmasıdır. 4/165

● Râbitanın hâsıl olması, se'âdete kavuşmuş olanlara nasîbdır ki, bütün hâllerde, râbita sâhibini arada [vâsita] bilirler. 2/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 426.]

● Râbita zikrden dahâ fâidelidir. 4/198

● Râbitadan dahâ yakın kavuşma yolu yokdur. 5/113 [Kıyâmet ve Âhret: 165.]

● Râbitanın kuvvetindendir ki, huzûrda ve gaybetde [hâzir ve uzakda] olan vâridâtın [gelen feyzlerin] farkı anlaşılmaz ve ikisi bir tasavvur olunur. Hâzir olmak ve uzak olmak arasındaki fark sâbitdir. Lâkin bu fark râbitanın kuvveti nisbetinde azdır. 4/197 [İslâm Ahlâkı: 549.]

● Râbita-i muhabbet. 2/30

● Râbita bağlılığı çoğalınca, sâlik [tesavvuf yolcusu] kendini pîrin aynı ve onun sıfatı ve libâsı ile kendini mevsûf [onunla vasflanmış] bulur. Ve her nereye bakarsa, pîrin sûretini görür. 4/165

● Râbitayı ve bâtın ile ilgili meşgaleyi, sabâh nemâzından sonra ve uyku vaktinde yapmak hoşdur. 6/166

● Râfîzîler oniki fırka olup, cümlesi, eshâb-ı Resûlî [Resûlullahın eshâbını] tekfir ederek, dalâlet fırkalarının en kötüsü olmuşlardır. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Râfîzîlerin zuhûr edeceği ve müşrik oldukları ve katli lâzım olduğu hakkında hadis-i şerîf. 4/64

● Râfîzîlik, Emîr "radıyallahü anh"ın muhabbeti değildir. Eshâb-ı kirâmdan uzaklaşmaktır ki, kötülenmiştir. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ram ve kerşen, hindûların putlarıdır. Anne ve babadan tevellüd cylemişlerdir. 1/167 [Müjdecî Mektûblar: 218.]

● Râh-ı vüsûl [kavuşmak yolu] şerî'ate tâbî' olmağa bağlıdır. 4/29 [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Râh-ı ictibâ [ictibâ yolu, çekip, götürülmek yolu] Pey-

gamberlere mahsûsdur. 1/117 [Müjdeci Mektûblar: 166.]

● Râh-ı müridân [müridân yolu], râh-ı inâbet [inâbet yolu] ve râh-ı murâdan [murâdîlar yolu], râh-ı ictibâ'dır [ictibâ yoludur]. 1/117 [Müjdeci Mektûblar: 166.]

● Râh-ı inâbet, kavuşmaları az, râh-ı ictibâ, kavuşmaları pekçoktur. 1/302 [Müjdeci Mektûblar: 569.]

● Râh-ı feyz [feyz yolu], muhabbet ve şevk nisbetinde açıktır. Ve bâtından bâtına yol açılmışdır. 6/37

● Râh-ı inâbetde [inâbe yolunda], mâdem ki, kavuşmak kendi gitmesi ile, riyâzet ve meşakkat çoktur. Ve ictibâ yolunda kavuşmak, kavuşdurulmak yolu ile hâsıl olduğu için, riyâzet ve meşakkat o kadar lâzım değildir. Onun riyâzeti, ahkâm-ı şer'iyeyi yapmak ve sünnete riâyet etmek ve râzı olunmayan bid'atlerden sakınmaktır. 6/220

● Rü'yâda vâki' olan şeyler, âlem-i misâlde görülmüşdür. Rü'yâda görülen elemin, eğer farazâ hakîkati varsa, dünyevî elemeler kısmındandır. Kabr azâbı âhîret azâblarındandır. 3/30 [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Rü'yâlar kâbiliyyeti haber verir. Ve işe yakın olan kuvveti [isti'dâd kuvvetini] haber verir. Şu'ûrlu yapılan iş değildir. Bir gönül gerektir ki, kâbiliyyeti zuhûra gelip, muâmeleleri kuvveden fi'le ulaşsın. 5/135

● Rü'yet [görmek], dünyâda; hissliz ve hareketsiz olan iki parça içi boş sınırdan ibâret (gözün), karşısına gelip, hizâlanma şartıyla görmektir. Bu fânî ve za'îf dünyâ hayâtında eşyâyı hissetme ve görme olduğu hâlde, niçin mümkün değildir ki, devâmlı ve kavî olan âhîret hayâtında o iki parça sınıra bir kuvvet ihlâs ede ki, karşısına ve hizâsına gelmeden, her cihette ve cihetsiz olarak, kişiyi görücü eyleye. Her şeyi yaratan Allahü teâlâ mertebelerin en yücesindedir. Ba'zı mekân ve zemânda, ba'zı hikmet ve fâideler vâsıtasıyla, hizâyâ gelme şartı ve cihet ta'yînine riâyet edilmiştir. Diğer ba'zı mekân ve zemânlarda dahî bu şarta itibâr olunmayıp, bu şart hâsıl olmadan, rü'yet hâsıl olmuştur. Bunun gibi

rü'yetde, karşı karşıya gelmek şart olsa, gerektir ki, gören tarafda dahî şart ola. Netice ittibâriyle, Hak teâlâ eşyâyı görmez. Bu sûrette, Kur'ândaki naslara muhâlefet vardır. Ve bu ittirâz, Allahü teâlâ için dahî vardır. Allahü teâlânın varlığını [vücûdunu] inkâr etmek olur. 3/43 [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Rü'yet-i uhrevîde [âhîretdeki rü'yetde] mü'minlerin kendileri temâmen basar olurlar. 3/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 926.]

● Rü'yet-i uhrevî [âhîret rü'yeti], isimler ve sıfatlar perdesi olmadandır. Her şahsın rü'yeti, o şahsın mebd-i te'ayyünü olan ism-i ilâhî mikdârıdır. Mebd-i te'ayyünü ism-i câmi' olan devlet sâhibinin rü'yeti, ilâhî ittibârâtın hepsi ile alâkalıdır. 3/99

● Rü'yet-i uhrevî [âhîret rü'yeti], ayın [bedr hâlinde görülmesi gibi] görülmesine benzer; hadîs-i şerîfi. 3/78

● Rü'yet-i uhrevî [âhîret rü'yeti], ilm-i huzûrî ile alâkalıdır ki, o makâmda hâlis, âşikâr olma vardır. İhâta yoktur. Bir keyfiyyet ma'lûm olmaz. Nasıl ma'lûm olur ki, o hazretde keyfiyyet yoktur. 4/210

● Rü'yet-i basarîyi [göz ile görmeği] inkâr eden mu'tezîle, delîl olarak, rü'yet-i basarî, mukâbeleyi iktizâ eder. [Karşılıklı olmak lâzım gelir.] Bu ise, Hak teâlâyâ cihet ve nihâyet isbâtını mücib olduğundan, mümkün değildir, derler. Hâlbuki, bu delilleri Hak teâlânın mahlûkâtını görmesini de inkârı mücibdir. Mukâbele şart olmaz. Zîrâ Hak teâlâ mekândan münezzehtir. 6/62

● Rü'yet, âhîretde mevcûddur. Ve rü'yete yakîn-i viedânî hâsıl olur. Fekat mer'î [görünen] hiç müdreğ olmaz. 3/43 [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Rü'yet dünyâda câiz ve vâki' olmamış ve âhîretde vâki' olacaktır. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Rü'yet ne kalb ile, ne basar ile dünyâda vâki' değildir. 3/118

● Rû'yet, âhirete mahsûs ve mevcûddur. Ve bilinmiyene âid olan rû'yetin nasıl olduğu da bilinemez. 4/189

● Rû'yet, Cennet ehlinin cümlesi içindir. Ba'zısının görmesi, ba'zısının görmemesi bildirilmedi. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Rû'yet, Hak teâlânın mahlûkudur ki, icâd ve temsil tarrikiyle [yolu ile] izhâr eyledi [açığa çıkardı]. 3/73

● Rubbe tâ'lin yel'anühül-Kur'ân hadîsl. [Kur'ân-ı kerîm okuyan çok kimse vardır ki, Kur'ân-ı kerîm bunlara la'net eder.] 2/53 [Se'âdet-i Ebediyye: 429.]

● Rıbâda [fâizde] malın hepsi harâmdır. Yalnız fâizi harâm sanmamalıdır. 1/102 [Müjdecî Mektûblar: 150.]

● Rıbânın barâm olması, Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiştir. Muhtâca ve muhtâc olmayana harâmdır. 1/102 [Müjdecî Mektûblar: 150.]

● (Rubâiyyât) kitâbını Muhammed Bâkî "rahimebullah" yazmıştır. 1/290 [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Ricâlün Lâ tûlhîhim ticâretün ve lâ bey'un an zikrillah, [Öyle kimseler vardır ki, ticâretleri ve alış-verişleri onları, Allahü teâlânın zikrinden alıkoymaz.] Hiçbir nesne onların maksûddan te'hîrine sebep olmaz. 5/44

● Ricâlin libâsı [erkeklerin elbisesi], zenânın libâsına [kadınların elbisesine] müşâbih olmamalı. Ya'nî, kadınlar ne giyerse, erkekler aksini giymeli. 1/313 [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Ricâl nisvâna [erkekler kadınlara], nisvân ricâle teşebbüh [kadınlardan erkeklere benzeyenler] mel'ündür. 1/313 [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Rücû' eden (inen) kâmil insan; eğer vilâyet kemâlâtından sonra inerse, zâhiri halka, bâtını hakka müteveccihdir. Eğer, nübüvvet kemâlâtı sona ulaşmış, rücû' ederse (Inerse), zâhiri ve bâtını halka müteveccihdir. 6/217

● Rücû' sâhibi kendi isteği ile inmez. Hak celle ve âlânın

murâdıyla yüksekten aşağıya inmiştir. 1/272 [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Rücû'dan evvel ârifin îmânı bedîhi iken, geriye indikten sonra, mütehlilere o yakîn örtülür. 1/181 [Müjdecî Mektûblar: 234.]

● Rahmet-i ilâhîden ümmîdi kesmek küfrdür. 3/12

● Rahmet gadabı geçmiştir. Hâlbuki kâfirler çoktur. Bunun cevâbı; rahmet ehlinen murâd, insan ve cinden tâ'at ehli ve meleklerin temâmı olup, gadab ehlinen murâd, insan ve cinnin kâfirleridir. 4/11

● Rahmet; gadab üzerine fazla olmasa idi, bizim gibi günâhkârlara, dünyâ ve âhiretde kurtulma ümmîdi olmazdı. Rahmetin çok fazla olduğundandır ki, bu mikdar günâh ile yeryüzünde seyr ederiz. Helâk olmayıp, envâi ni'metler ve ihsânlar ile berâber, kıyâmet gününde kurtulacağımızı ümmîd ederiz. Rahmet-i ilâhî dünyâda mü'mine ve kâfire şâmilidir. Kıyâmet gününde rahmet, mü'minlere mahsûs olup, kâfirler mahrûm kalacaklardır. 4/11

● Rahmet herşeyde vardır. İlâ aşkda yokdur. 4/151

● Ruhsat ile amel etmiyeler ki, hem tarîka-i aliyyeye zıd ve hem sünnet-i seniyyeye uymak da'vâsına tersdir. 1/227 [Müjdecî Mektûblar: 308.]

● Razzak-ı zül metîn'e ümûr-ı me'âşî sipâriş edeler. [Metîn olan Allahü teâlâyâ, yaşamak için lüzûmlu olan bütün işlerini ısmarlıyalar.] Ve cem'iyyeti [mahlûkatın düşüncesinden kurtulmağı] onun tedbîrini terk eylemekte bileler. Zîrâ tedbîr muâmeleleri ve sebepleri toplamak, devr eder, uzayıp gider. Ondandır tam bir cem'iyyet [düşüncenin toparlanması, dağılmaması] meydana gelmesi mümkün değildir. 4/178 [Es-hâb-ı Kırâm: 272.]

● Rahîkun mahtûm âyet-i kerîmesi tefsîri. Muhabbet şerâbı, ebrâr ve mukarreblerin kalblerinde bulunur. 6/105

● Razzâk-ı âlem olan Allahü teâlâ kereminden, kulunun

rızkına kefil olmuştur. Bizleri bu tereddüden [sıkıntıdan] kurtarmıştır. 1/224 [Müjdecî Mektûblar: 304.]

● Rızk mukadderdir. Ziyâde ve noksan ihtimâli yoktur. Rızkın tenk [az] veyâ ziyâde [çok] olması Hak teâlânın fi'l-i hâssıdır. Hiç kimsenin onda medhâli [müdâhelesi] yoktur. 6/208

● Rızk killeli ve iyâl kesreti ile berâber, musallî olan [Rızkı az ve âilesi çok olup, nemâzlarını iyi kılan] ve ehl-i islâmı giybet etmiyen benimle berâber haşr olur. Hadîs-i şerîf. 5/110 [Fâidedî Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Risâlet, nübüvvet ve Peygamber lafzları, bizim Peygamberimizin da'veti vâsıtasıyla arab ve fâris lügatlarından gelmiştir ki, bu elfaz-ı lügat [bu kelimeler] hindde yoktur. 1/259 [Müjdecî Mektûblar: 304.]

● Risâle-i kudsiyye kitâbı, Muhammed Pârisânındır. 2/92 [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Rusûm ve â'dât [merâsim ve âdetler], ar [utanma] ve nâmus, nefis-i emmâre hevâsındandır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem," bi'setden önce, zikr-i kalbiye istigâl üzere idi. [Kalb ile zikr üzere idi.] 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", hutût-ı müte-nevvi'a ile müzeyyen [zînetli], mülevven [renkli] kumaşdan elbiseyi severdi. [Bürd-i yemânî denilen pamuk ve ketenden yapılmış elbiseyi severdi.] 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bin dirhem kıymetli rıdâ giyerdi. Nemâzda dört bin dirhem kıymetli rıdâ bulunduğu evkât olurdu. [Cübbe giydiği olurdu.] 5/106 [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", sarığının ucunu, beynelkefeteyn irsâl buyururlardı [arkaya sarkıttırdı]. [İki kürek arasına sarkıtmak sünnetdir.] 1/186 [Müjdecî Mektûblar: 304.]

tûblar: 238.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ta'âmı lüzûmu kadar yirdi. Doyuncaya kadar yimezdi. 5/51

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bir yehûdî evinden yemek yidi. Ve bir müşrikin kabı ile tahâretlenmiştir. 3/21 [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem", Ahmed ismi Muhammed isminden efdaldır. 5/1

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Ahmed ismi semâ ehli yanında meşhûrdur. 3/95

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Kâ'be-i muaz-zamadan efdaldır. 4/183

● Hak teâlânın ibtidâ halk ettiği nesne [ilk önce yarattığı şey] nûr-i Muhammedî "sallallahü aleyhi ve sellem" idi. 4/113

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ma'rifete [bilmeğe] tâlibdir. Hâlbuki makâm-ı mahbûbiyyettedir [Mahbûbiyyet makâmındadır]. 4/11

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" medhi ve senâsı. 4/10 [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hüsnî ve cemâlî, hüsn ve cemâl-i Hak teâlâyâ müsteniddir [seneddir]. 3/99

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kesret-i hüznle mevsûf olduğunun sebebi [hüznünün çokluğunun sebebi]. 5/120

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", devâm-ı fikr ve tevâsul-i hüzn ile mevsûf iken, sâirlere ne hâsıl olur. 5/10

● Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" vilâdetleri [doğumları] ve vefâtı dâhî pazartesi günü vâki' oldu. Günü'nün âhırında [ertesi günü] intikal buyurup, salı günü hıfz olunup, çarşamba gecesi nisf-i il-leyle karîb [gece yarısı]

na yakın], ve bir rivâyetde o gece defn olundu. Sinn-i şerîf-leri [ömr-ü şerîfler, şemsi] altmışıncı yaşında iken veya [kameri] altmışüçüncü senesi ve bir kavilde dahî [yuvarlak he-sâb ile] altmışbeş sâlinde [yaş içinde] rihlet [göç] vâkı' oldu. Bu akvâl-i sâl-i vilâdet ile sâl-i vefâtı dâhil-i hisâb edip etmemekle [bu sözler, doğum senesi ile vefât senesini sayıp-saymamak ile] veya yalnız aşerâtı ta'dât ile rivâyet edildiği-ne göre, tehâlûf [birbirine uymama] göstermekdedir. 5/51

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mukaddes kabirleri, mübârek cesedlerinden boş kalmaz. Muhtelif mahallerde vâkı' olan mülâkat [konuşma] her ne kadar cesed sûreti ile görünse de, rûhânîdir. Ve rûh mütecessid olur [cesed şeklinde, bedeni ile görünür]. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile, vefâtdan sonra konuşma rûhânîdir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" uykusu abdestini bozmazdı. Çünkü, Nebî çoban gibidir. Kendi ümmetini muhafazada gaflet, Onun, Peygamberlik makâmına uygun değildir. 1/99 [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" uykusu i'tidâl üzere idi. Mübârek kalbleri uyumaz; belki, çeşm-i se'âdetleri [mübârek gözleri] uyur idi. Ve ayın onyedinci veya ondokuzuncu veya yirmi birinci günü fâsîd etdirirlerdi [hacamat olurlardı]. 5/51

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" riyâzet çekmesi, ni'metlere şûkr için idi. Vâsıl olmak için değildi. 1/302 [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem", her sözü vahy ile değil idi. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" maraz-ı mevtinde [ölüm hastalığında] kâğıd talebi hakkında.... 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sehv ve nisyan etmesi [unutma ve yanlışması] câlîz ve vâkı'dır. Lâkin,

hatâ üzere kararda olmak [devâm etmek] câiz değildir. 2/96 [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mebde-i te'ayyünü, te'ayyün-i hubbîdir. 4/21 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 322.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mebde-i te'ayyünü, ilm şâmîdır. 1/294 [Müjdecî Mektûblar: 551.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mebde-i te'ayyünü, te'ayyün-i vücûdinin merkezi ki, eşref-i a'zâsıdır. 3/113

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hakîkatı, sıfât-i izâfîyedendir. Ve menşe-i zuhûr-i Kur'ânî, sıfât-i hakîkiyedendir. Bu sebebdan Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem"e hâdisdir derler, Kur'âna kadîmdir denir. 3/99

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" nûru, sıfât-i ilmden [ilm sıfatından] olup, eslâbdan erhâma intikâl ile [insana intikâli ile, ana rahmine intikâl ile] insan sûreti ile zuhûr eyledi [açığa çıktı]. 3/99

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sâyesi [gölgesi] yok idi. Âlemde Ondan iltâf [dahâ latîf] olmayınca, sâyesi [gölgesi] nasıl olur. 3/99

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" urucunda [yükselmesinde] cümleden bâlâter [yükseklere] gidip, nûzûlde dahî [inîşde dahî] cümleden ziyâde tenezzül buyurdu [inmişdir]. 1/216 [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vefâtında es-hâbdan otuzüçbin kimse hâzır idi. 1/80 [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" olan muhabbet-i ilâhî, muhabbet-i zâtî olup, bütün nisbet ve i'tibârât-dan muarra [soyulmuş]dur. 2/33 [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem". Leyle-i mi'râcda [mi'râc gecesinde] Mûsâ aleyhisselâmun kabri yanından geçerken, kabrinde nemâz kılar gördü. 2/16 [Se'âdet-i

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Leyle-i mi'râcda [mi'râc gecesinde] zemân ve mekân dâiresinden çıktı. Ezel ve ebedi, bir an olarak buldu. Başlangıcı ve sonu [bidâyet ve nihâyeti] bir noktada müttehid [birleşmiş] gördü. Cennete gidecekleri Cennetde gördü. 1/283 [Müjdecî Mekîûblar: 480.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mi'râcda rû'yet ile müşerref oldu. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mi'râcdan avdet buyurdukda [gelince], henüz mahall-i hâb'ın harareti zâil olmayıp [yatağı soğumayıp], ibrik-i tehâretten hareket-i âb teskîn-i yâb olmadı. [Abdest aldığı suyun hareketi durmamış idi.] 1/210 [Müjdecî Mekîûblar: 272.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", serin ve lezîz şeyleri içmeği severlerdi. 3/26 [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sıfatların ve isimlerin bütün kemâllerine mâlik idi. 1/79 [Müjdecî Mekîûblar: 115.]

● Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", mahbûb-i rabbilâlemin, bihterîn-i mevcûdat-i evvelin ve âhırındır. [Mevcûdâtın öncesinin ve sonrasının en iyisidir]. Beden ile mi'râca çıktı. Arşı ve kürsîyi geçti. Mekân ve zemândan, bâlâya revân oldu [yükseklere çıktı]. 1/272 [Müjdecî Mekîûblar: 446.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", refs-i murâdan ve reis-i mahbûbandır. [Murâd ve mahbûbların reisidir.] Onun mahbûbiyyeti, muhibb-i vâcib celle sultânühûya bî mülâhaza-i şûn ve i'tibârâtından te'alluk eylemiştir. 3/117.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" himmet-i âliyyesi [yüce himmetleri] bülend vâki' olmuştur [yüksektir]. Ol kemâlat ile iktifâ' eylemeyip, hel min mezîdin güyân [dahâ arttıran yok mu] dahî bâlâya şevki'lân buyururlar [yücelikleri şevk ile isterler]. Ve çün kemâlât fevk imkân-ı

beşerîden hâric olmakla devâm-ı hüzn olur. 3/122 [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak lâzım değildir sanmak, küfrdür, zındıklıktır. 1/117 [Müjdecî Mekîûblar: 166.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at [tâbi' olmak, uymak] yedi derece olup, birincisi, kalbin tasdikinden sonra ve nefsin itmi'nânından evvel olan ityân-ı ahkâm-ı şer'iyye ki [ahkâm-ı şer'iyyeyi yapmaktır ki], avâm ve zâhir âlimler bu derecededir. İkinci derece, ahlâkı düzeltmek ve kalb hastalıklarını düzeltmek olup, sülûk erbâbına mahsûsdur. Üçüncü derece, islâmın hakîkatı ve nefsin itmi'nânı olup, erbâb-ı vilâyete mahsûsdur. Dördüncü derece, nefsin itmi'nânından sonra olan şer'îatin hakîkatının açığa çıkmasıdır ki, ulemâ-i râsihine mahsûsdur. [Bütün hayrî işler hakîkî ve kusûrsuz olmaktadır]. Beşinci derece, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kemâlâtının husûludur ki [Ona mahsûs kemâlâta, yüksekliklere tâbi' olmaktadır ki], ilm ve amelin dahli yokdur. Lûtf ve ihsandır. Büyük Peygamberlere ve bu ümmetin pek az büyüklerine mahsûsdur. Altıncı derece, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mahbûbiyyet makâmına ittibâ'dır ki [tâbi' olmaktadır ki], mücerred muhabbet ile olup, fadl ve ihsânın fevkî'dir [üstüdür]. Birinci dereceden başka bu beş derece, bil cümle makâmât-i uruca te'alluk eder. Yedinci derece, mutâbe'at-i nüzûl ve hubûta te'alluk eder ki, cemî'i derecât-ı sâbıkayı câmi'dir. Tâbi' ile metbû' farksız olmuştur. 4/140 [Se'âdet-i Ebediyye: 1. kism 30. madde.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" itâ'at. Hak sübhânehuya itâ'atdır. 1/152 [Müjdecî Mekîûblar: 194.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yolu, Eshâbın yoludur. 1/152 [Müjdecî Mekîûblar: 194.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak, ahkâm-ı islâmiyyenin yapılması ve küfr âdetlerinden sakınmakla olur. 1/165 [Müjdecî Mekîûblar: 215.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak niyyeti ile gün ortası uyumak, Onun yolunda olmıyan sıkı riyâzetlerden, çetin mücâhedelerden dahâ iyidir. 1/191 [Müjdecî Mektûbları: 243.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" tevassutu olmadıkça, hiçbir ferd matlûba vâsil olamaz. 3/121

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at olmadıkça, [tâbi' olunmadıkça], yapılan her iş fâidesizdir. 1/165 [Müjdecî Mektûbları: 215.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at olmadıkça, [tâbi' olunmadıkça] kurtuluşa ermek mümkün değildir. 5/110 [Fâideli Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" için salât, eğerciyâ ve süm'a [gösteriş] dahî olsa makbûldür. 3/27

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" salevât getirmek, kıyâmet gününün korku ve şiddetinden kurtulmağa sebebedir. 5/53

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" muhabbeti herşeyden ve kendi nefsinden ziyâde olmayınca, îmân temâm olmaz. 4/128 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 334.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Âişe-i Sıddika yoluyla hâsıl olan ezâ [eziyyet vermek], Emîr [Alî "radiyallahü anh"] yoluyla hâsıl olandan ziyâdedir [fazladır]. 2/36 [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ameli olup [yapdığı işler olup], hasâisinden olmıyan a'malin ityâmında [sâdece ona mahsûs olmıyan işlerin yapılmasında] izne ihtiyâc yoktur. Hâcetlerin hâsıl olması ve müşkilâtıdan kurtulmak için ba'zı ameller ve zikirler ve düâlar ve rukye, izne bağlıdır. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ameli [yapdığı işler], ibâdet veyâ örf ve âdet olmak üzere ikidir. İbâdet yolu ile olanların hilâfı bid'atler münkerdir. [İbâdetlerine

uymıyan şeyler zararlıdır, kötüdür.] Men' ediliyor ki merdûddur. Örf ve âdete bağlı olan işlerin hilâfına olanlar kötü değildir. Bunlar dîne âid değildir. Onları yapmak âdete bağlıdır. Ma'mafih, âdetlerde de, sünnete uymak iyidir ve se'âdetlere yol açar. 1/231 [Müjdecî Mektûbları: 313.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" âdet ve ibâdetde az ve çok benzemeyi büyük se'âdet ve bereket ve yüksek derecelere kavuşmak bileler. Mahbûba teşebbüh edenler mahbûb [Sevgiliye benziyenler sevgili] ve iktidâ edenler dahî mergûbdurlar [uyanlar dahî beğenilmişdirler]. 5/71

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uymak isteyen, şerî'ate sağlam yapışıp, sünnete ittibâ' [uymak] ve bid'atden sakınmak üzerine olmalıdır. Kitâb ve sünnetin ışıği ile aydınlanıp, bid'at zulmetine ve şeytânların yoluna düşmekden uzak olmalıdır. 6/74

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", dünyânın [harâm ve mekrûh şeylerin] tahrîbi için gönderildi. Ta'mîri için gönderilmedi. "Hadis-i şerîf" 5/66

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" vâris olan âlim, ahkâm ve esrâr ilmlerinin ikisine de vâkîf olması lâzımdır. Yoksa, birinden nasîbi olup, diğerkinden nasîbi olmamak vâris olmağa mâni'dir. 1/265 [Müjdecî Mektûbları: 397.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" İbrâhîm aley-hisselâmî übüvvette [babalık ile] yâd edip ve diğerk Enbiyâyı "aleyhimüsselâm" ühuvvette [kardeşlik ile] zikr etdiler. 3/87

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" İbrâhîm aley-hisselâmın milletine tâbi' olunmasının emr olunması, bir makâmın husûlî [geçilmesi, çıkılması] içindir ki, ona kavuşmak, makâm-ı İbrâhîm'den geçmedikçe müyesser değildir. Ve makâm-ı İbrâhîme vusûl [ulaşma] dahî onun milletine mutâbe'ate bağlı olduğudur. Merkeze varmak, muhitden [çevreden] geçmedikçe mümkün değildir. 6/24

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" düşmanları

na ve Hak teâlânın düşmanlarına şiddet gösterip, bunlara ihânet edip ve bâtil ilâhlarını [putlarını] hor tutmak [aşağılamak] en makbûl ihâdetdir. 1/268 [Müjdeci Mektûblar: 441.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hi'setden mukaddem [Risâleti hildirilmeden evvel] zikr-i kalbî ile meşgûl olduğu mervi'dir. 5/59 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339, Kıyâmet ve Âhiret: 97.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâma buyurdular ki, "sizler bir zemânda vücûda geldiniz ki, emrlerin ve yasakların onda birini terk eyleseniz helâk olursunuz. Sizlerden sonra dahî bir gürûh [zümre] gelse gerekdir ki, emrlerin ve yasakların onda birini yapınca, felâketden kurtulurlar." İşte şimdi, o vaktir. 1/193 [Müjdeci Mektûblar: 246.]

● Resûlullah "sallallahü aleybi ve sellem", bana ve gayriye [haşkalarına] dünyâ ve âhiretde vukû' bulması muhakkak olan ümûrun [işlerin] tafsilini bilmem buyurmuştur. 5/116.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, "Bir kimse şübbeyi ve riyâkârlığı haklı dahî olsa terk eylese, Cennetin bir yerinde bir köşke kefilim. Ve mizâb yoluyla dahî olsa, yalanı terk eden kimse için Cennetin ortasında ve güzel ahlâk sâhibine dahî Cennetin a'lâsında bir heyte [köşke] kefilim." Hadîs-i şerîf. 4/147. [Cevâb Veremedi: 343, Herkesin Lazım Olan İmân: 136.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, "Benden mukaddem [evvel] ba's olunan [gönderilen] Peygamberlerin ümmetinde elbette havâriyyûn ve eshâb vardı ki, sünnetlerine yapışıp, emrlerine uyarlardı. Dahâ sonra onların halefleri [onlardan sonra gelenler], Onların işlemedikleri ve yapmadıkları amelleri ve emr olunmadıkları işi yaparlar. Onlarla eliyle mücâdele eden kimse mü'mindir. Ve lisânı ile mücâhid olan zât dahî mü'min ve kalbî ile cihâd eden şahıs dahî mü'mindir. Onun ötesinde imândan hardal dânesi mikdârı nesne yoktur." Hadîs-i şerîf. 1/129. [Müjdeci

Mektûblar: 176.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hakk-ı civâra [komşuların haklarına] o kadar mübâlağa buyururlar idi ki, Eshâb-ı kirâm, komşuların mîrâs almasında şübhce etdiler. [Komşulara mîrâs düşecek zan etdiler.] 1/178. [Müjdeci Mektûblar: 232.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Mu'âz ibni Cebele buyurdu ki, "Yâ Mu'âz! Sana vasiyyet ederim ki, takvâ üzere ol! Hep doğru söyle. Ahdına sâdik ol. Emânete hiyânet etme. Yetimlere merhamet et. Komşunun hakkını gözet. Kimseye kızma. Hep tatlı konuş. Her müslimâna selâm ver. İmâmın lâzım olduğunu bil. Kur'ân-ı kerîmin yolu olan fıkıh bilgilerini öğren ve bu bilgilerden ayrılma. Her işinde âhireti düşün. Hesâb gününe hâzır ol. Dünyâya gönül bağlama. Hep güzel, fâideli işler yap. Hiçbir müslimânı kötüleme. Yalancı şahidlik yapma. Doğru sözü kabûl eyle. İmâm-ı âdile isyân etme. Yeryüzünde fesâd çıkarma. Her zemân, Allahı zikr et. Gizli günâhlara gizli tevbe et. Âşikâr günâhlara âşikâr tevbe et!" 6/6 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 347.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" muhâcîrinin fakîrleri ile tevessül edip, feth ve nusret taleb buyurdu. 3/93.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Mu'âviye "radiyallahü anh" a buyurdu ki, "İnsanlara hâkim olduğun zemân [Melik olduğun zemân] yumuşak davran." Mu'âviye "radiyallahü anh" hunun için, halife olmak istedi. Fekat ictihâdda hatâ etdi. Zîrâ hilâfet sırası, Emîrden sonra idi. Fekat ictihâdda hatâyâ bir derece, haklı olana iki ve belki on derece vardır. 1/251. [Müjdeci Mektûblar: 346.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", imâmecyni [hazreti Haseni ve Hüseyini] kucığına alıp, öperdi. Birgün bir şahıs, Yâ Resûlallah! Ben onbir evlâd sâhibiyim. Hiçbiri ni takhîl eylemedim [öpmedim] dedikde, buyurdu ki, (Bu rahmetdir, Allahü teâlâ, dilediğine ihsân eder). [Kendi bendelerine ihsân eder.] 1/272. [Müjdeci Mektûblar: 446.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", rü'yâda gör-

mek, Medîne-i münevverede medfûn olduğu sûretle meşrû değildir. [O şekilde görmek şart değildir.] Her ne sûretle müşâhede olunursa, ümmiddir ki, şeytân onun sûretine girmek. Lâkin, rû'yâlar istidâdî haber verir, hâsıl olacağını göstermez. 6/219.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" rû'yâda görünmesi, Server-i enâmın latifelerinin sûret şeklinde görünmesidir. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, "Cimri olarak yaşamak ve hevâyâ tâbî' olmakla dünyâyı dine ihtiyâr etmek, insanlar arasında yayıldığı zamanda, onlardan uzlet ve onların işlerini terk ile sabr eden kimseye ve o zemânda âmil olan kimseye, diğer zemânda o işi işleyen elli kimsenin ecri [sevâbı] vardır." 4/29.

● Resûllerin mikdârı yüzyirmidörtbin [den ziyâde] dir. 1/167. [Müjdecî Mektûblar: 218.]

● Resûller, herhangi bir şerî'atde harâm olan fi'li irtikâb etmez. [İşî işlemezler.] 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Rûsûm-ı küfre mübtelâ olan mü'minler [küfr âdetlerine mübtelâ olan mü'minler], ümmiddir ki, kelime-i tevhîdin şefâ'ati ile kıyâmet gününün dehşetinden kurtulalar. 2/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Reşehâtta ba'zı nakiller, sıdkdan dûrdur. [Doğrulukdan uzaktır.] 2/28. [Se'âdet-i Ebediyye: 745.]

● Rızâ-yı ilâhî, rızâ-yı abdden akdemdir. [Allahü teâlânın rızâsı kulun rızâsından öncedir.] Öncelik o tarafdadır. 6/238.

● Rızâ makâmında mahbûbun îlâminin kerâheti ref'olur. [Rızâ makâmında olan, sevgilinin yaptığı elemi çirkin görmez.] Muhabbet devleti ile müşerref olanlara elemden lezzet alma vardır ki, rızâ makâmının fevki'dir [üstüdür]. 2/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● Rızâ makâmı, sülûk makâmının sonudur ki, onun mey-

dâna gelmesi, kesb ve riyâzete bağlıdır. Mutlaka makâmât-ı urûcun sonu demek değildir. 6/59.

● Rızâ makâmı, makâmıların sonu olmadığı, bilâhère belli oldu. 4/196.

● Rızâ makâmı muhabbet ve hub [sevgi] makâmının fevki'dir [üstüdür]. 2/7.

● Rızâ makâmı. 3/107.

● Rıfık ve mülâyemet lâzımdır. 1/98. [Müjdecî Mektûblar: 141.]

● Rükû' ve sücûd [secde] tesbîhlerinin nihâyeti yecidir. Ba'zı rivâyette dokuz ve onbir dahî vârid olmuştur. 5/109.

● Rükû'da parmakları açmak ve sücûdda [sccdede] bir birine zam eylemek [yapıştırmak] sünnetdir. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Rükû' ve sücûdda [sccdede] tumânînet elbette lâzımdır. Çâre yokdur ki, farz ve vâcibdir. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Rükû'da ve celsede her uzvu kendi mahallinde karar eylemedikçe [her uzv yerine yerleşmedikçe], nemâz temâm olmaz, hadîsi. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Ramezân ayındaki nâfile ibâdet, sâir zemândaki farz gibidir. Ramezândaki farz, sâir zemândaki yetmiş farz gibidir. 1/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 314.]

● Ramezân ayının her gecesinde bir kaç bin Cehennemlik kişi, Cehennemden azâd olur. 1/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 314.]

● Ramezân ayında terâvîh ve hatm-i Kur'ân, sünnet-i müekkededir. 1/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 314.]

● Ramezân ayında, hayırların ve bereketlerin hepsi toplanmıştır. 1/162 [Müjdecî Mektûblar: 207.]

● Ramezân ayının cem'iyyeti, bütün senenin cem'iyyetine sebep [bu ayı iyi ve bereketli geçirenin, bütün senesi iyi ve bereketli olur], onu iyi geçiremiyenin bütün senesi iyi

geçmez. 1/162. [Müjdecî Mektûblar: 207.]

● Renklerin ahseni [güzeli] yeşildir. Nur-i ahfâ yeşildir. 6/5.

● Rûha otuz yılda vüsûl eden sâlik [kavuşan, erişen sâlik], Hudâya vâsıl oldum [kavuşdum] demiştir. [Öyle zan etmiştir.] 4/50. [Hak Sözlün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Rûhun üsûlû sıfât-ı zâidedir. 4/213.

● Rûh ile cesed bir araya geldiği zemânda, lezzet alır ve elem duyar. 6/217.

● Rûhun, bedenın sağ cânibine te'alluku vardır. 5/126.

● Rûh nefse âşık oldu, tutuldu. Ve bu sebeble önceden Hak teâlâya olan bilgisini unuttu. 1/99. [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Rûh-ı insânînin [insan rûhunun] bu bedene tutulmadan evvel, yüselecek yolu yokdur. Bedene gelince, yolu açıldı. 1/99. [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Rûh, ne dâhil-i bedendir; ne hâricdir. [Ne bedenın dâhilinde, ne hâricindedir]. Bedene te'alluku tedbir ve tesaruf cihetiyedir. 5/43.

● Rûha lezzet veren şeyden, cism acı duyar. Cisme lezzet veren herşeyde rûha elem vardır. Dünyâda rûh, cism makâmına iner ve cisme tutulursa, cismin lezzeti ile lezzetlenir, kendi elemi lezzet zan eder. Safra hastasının tatlıyı acı sanmasına benzer. 1/159. [Müjdecî Mektûblar: 201.]

● Rûh bedene bağlanmadan önce, maksada doğru idi. Bedene bağlanınca, teveccühü zâil oldu; [maksadı unuttu]. 1/287 [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Rûh bedene bağlanmadan önce, hâricde âlem-i ervâhda idi. Sevgi sebebi ile cesed âlemine [âlem-i ecsâda] gelmiştir. 3/30. [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Rûh bedenden müfârakatından [ayrılmasından] sonra, fenâ bulmaz. Sâir [diğer] âlem-i emr latifeleri de böyledir.

Ve filânın rûhâniyyeti zâhir oldu ve şöyle ifade ve istifade edildi derler. Ondan murâd, rûh latifesidir. 6/140.

● Rûh mekânsızdır. Nasıl olduğu anlaşılamaz. Fekat, Al-lahü teâlânın mekânsızlığına göre, mekânlı gibidir, madde gibidir. İki tarafın rengi onda vardır. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Rûh, âlem-i ervâhdandır. Ve âlem-i biçûnîden [ötelerin ötesinden] hissedârdır. Fânî bedene âşık olup, bedene bağlanıp ve onun ahkâmı [işleri] ile insibâğ [boyanma, temizlenme] ya'nî onun işlerinin şekline girip ve araştırıp, beden aracılığı ile işitip ve görüp ve konuşup ve bedenın lezzeti ile dahî lezzetlenip ve elemi ile dahî elem lenip ve onun hareket ve sükûnu ile hareketli ve sâkin olmuştur. 5/135.

● Rûhun rengine olan renge, sürh [kırmızı] humret [kızamılık] üzere karar vermişlerdir. 5/43.

● Rûhâniyyât-i evliyâdan [Evliyânın rûhundan] istifade birkaç şartla bağlıdır ki, bunları herkes yapamaz. 1/45. [Müjdecî Mektûblar: 55.]

● Ravda-i mutahhera, harem-i Mekkenen efdaldır. 1/312. [Müjdecî Mektûblar: 591.]

● Riyâzet çekmek, i'tidâl üzere olmakdan kolaydır. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Riyâzât ve mücâhedât [Nefsin arzûlarını yapmamak, arzû etmediklerini yapmak], füzûliyyâtıdan [fuzûlî şeylerden] ictinâb [kaçınmak], zarûriyyât-i mubâha [mubâh olan zarûrî şeyleri] kullanmakdan ibâretidir. 3/85. [Se'âdet-i Ebediyye: 748.]

● Riyâ ve süm'adan [gösterişden] pak olmayıp [kurtulmayıp], Hak teâlâdan başkasından ve lev bil-kavl [söz ile olsa bile] ve zıkr-ı cemil ile taleb-i ecr [ecr taleb etme] fitnesinden müberra olmıyan [kurtulmayan] amel sâhibi, şîrk dâiresinden bîrûn olmaz [kurtulmaz] ve muvahhid ve muhlis değildir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zâni-i bekrin [zinâ yapan bekârın] haddi [had cezâsı] yüz tâziyâdır. [Yüz sopadır.] Eğer, yüzbir değnek darb olunsa [vurulsa] zulmdür. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Zâhid, dünyâya gönül bağlamadığından, insanların en akılsıdır. 1/215, 1/50. [Müjdedi Mektûblar: 281, 66.]

● Zekât vermeyenlere arasâtda, nar gibi kızgın levhalar dağlanacak, hadîs-i şerîfi. 5/11. [İslâm Ahlâk: 551.]

● Zekâtın kalîli [çok azı] yüzbinlerce nâfile sadakadan efaldır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Zekâtın verilmesinde, açıktan [âşikâre] vermek evlâdır ki, insan iftira'dan kurtulur. Nâfile sadakayı gizli vermedir ki, kabûl ihtimâli fazla olur. 2/82. [Se'âdet-i Ebediyye: 100.]

● Zekâtdan mahsûb olmak üzere, bir dank tasadduk eylemek, nâfile altından dağ kadar tasadduk eylemekden bir kaç mertebe efaldır. 1/29. [Müjdedi Mektûblar: 18.]

● Zekâtın verilmesinde kolay yol budur ki, malından fukarânın hakkı olanın bir seneliğini zekât niyyeti ile ayırıp, [zekâta niyyet edip], dilediği zemânlarda fakirlere vermeli. Bu takdîrde, her verişde niyyet lâzım değildir. Zirâ, bir senede fukarâya ne kadar vereceği ma'lûmdur. Ama verdiği mal zekât niyyeti ile ayrılmış olmasa, zekât olmaz. [Ayrırmak niyyet etmek yetişir.] 1/73. [Müjdedi Mektûblar: 97.]

● Zekâtı, emvâl-i nâmiyeden [ticâret malından] ve en'âm-i sâimeden [kırdâ, çayırda otlayan kasab hayvanlarından] ve toprak mahsûllerinden mînnet ve râğbet ile edâ edeler. [Zekâtı acele ve çabuk vereler]. Mal sadaka ile noksan olmaz. Hadîsde vârid olmuştur ki: "Zeheb [altın] ve fîdda [gümüş] her şekilde ticâret malıdır. Bunların sâhibi, zekât hakkını yerine getlirmese, kıyâmet gününde, nardan safha ve levhalar yapıp, ateşe atılıp, temâm nar gibi oldukda, sâhibinin alnını ve sırtını onunla dağlarlar. Soğudukda, tekrâr lâde olunur. Mikdârı ellibin sene olan günde, tâ ki

kulların arasında hesâblaşma temâm olup, ehl-i Cennet Cennete ve ehl-i Cehennem Cehenneme vâsil oluncaya dek, bu şekilde azâb olunur" diye buyurmuşlardır. Kemâlî kere minden, havalân-ı havlden sonra [Nisâb mikdârı mal oldukdan ve üzerinden bir sene geçdikden sonra] ve muhtâc oldukları mahalle sarf olunduktan sonra, geri kalan malın, kırk hissede bir hissesi Allahü teâlâyâ sadaka eylemek üzere farz eylemiştir. Ne insafsızlıktır ki, onun edâsında ihmâl (tenbellik) göstere ve hile ile zekât vermiye. Cân ve mâl, bil-cümle Hak teâlânındır. Eğer malın temâmını fukarâyâ vermeyi emr buyurup ve cânı dahî taleb cylese [cânı vermeyi dahî emr buyursa], Allahü teâlânın vâlûhleri [onun aşkı ile yananlar] ve hayranları, hiç bırakmadan ve kaşlarını çatmadan ve şevk ve arzû ile [cân ve mâlın] temâmını isâr ederler [cömertce verirler] ve se'âdetlerini onda bilirler. 5/11. [İslâm Ahlâk: 551.]

● Zelle ve me'âsinin [Günâhların ve hatâların] ilacı, tevbe ve inâbet ve pîrin teveccühü ile. 6/222.

● Bu zemân, nübüvvet zemânından uzak ve sünnetlerin nûrlarının azaldığı zemândır. Ve bid'at zulmetinin arttığı zemândır. 4/74.

● Zemân-ı cehâletde [câhiliyye zemânında], nisvân [kadınlar], fakirlikten korkup, kızlarını öldürürlerdi. Bu kötü amel, haksız yere cânâ kıymak olduğu gibi, evlâd hakkını da tanımamaktır. Bu her ikisi de büyük günâhdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zemân-ı belâ ve evkât-ı ibtilâda [belâ ve zorluk zemânında], nef-yü isbât sühûlet ile [kolaylıkla] müyesser olur. 4/42. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339.]

● Zemâne ehlinin kalbinde, müdâhene o kadar müte mekin olmuştur ki [yerleşmiştir ki], Allahü teâlânın emr ve nehyine riâyet ziyâde düşvârdır [güçdür, zordur]. 4/212.

● Zemânın ve zemâne ehlinin değişmesinden kalb daral masın ve onun devâm etmesinden ve kalkmasından infîale düşmüyeler. Belki ibret alıp, korkmalı ve titremelidir. Cüm-

leyi Hak sübhânehudan bileler. Ve her nesneyi ona havâle edeler. 6/43.

● Zemân, o makâmda yokdur. 1/296. [Müjdecî Mektûblar: 560.]

● Zemânı üç şeyden biri ile ihyâ etmelidir. 3/2.

● Zemini iki günde ve ondan sonra semâvâtî de iki günde halk etmiştir. Ya'nî yokluktan vücûde getirmiştir. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Zemin her ne kadar zulmet ve karanlık içinde oldu. Lâkin çeşme-i hayât zulûmâtıdadır. [Âb-ı hayât karanlıkta bulunur.], 6/65.

● Zinâ, bütün dinlerde çirkin ve men' edilmiştir. Zinâ edenlerden, yüz güzelliği, parlaklık, nûrâniyyet ve safâ yok olur. İkinci olarak, fakîrlığe mübtelâ olur. Üçüncü olarak, ömrün noksan olmasına sebep olur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zinây-ı basar [gözlerin zinâsı, görmek zinâsı], harâmlara bakmaktır. Elin zinâsı, harâmları tutmaktır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zındıklar ve mülhidler mezhebine göre, günâha ısrâr eden ve devâm eden ârif azâb olunmaz. 5/53.

● Zenân [kadınlar] zevcelerinin mallarından, onlardan iznsiz tasarruf ve çekinmeden telef ve sarf eylemekle, hırsız olmuş olup, hırsızlık büyük günâhını işlemiş olurlar. Ve bu hâl, bütün kadınlarda sâbit ve bu hıyânet bütün kadınlarda var demek mümkündür. Bu günâhda, onların, bunu halâl saymaları ile küfr korkusu vardır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zen [kadın] ve ferzendden [çocukdan] geçip, onların idâresini Allahü teâlâyâ bırakmak gerekir. 1/138. [Müjdecî Mektûblar: 184.]

● Zenânın [kadınların] yabancı erkeklerle, nezâket ile ve yumuşak sesle konuşmalarını Kur'ân-ı kerîm men' buyurmuştur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zenân [kadınlar] gerek erkek, gerek kadından olsun, ehlinde gayrileri için, kendini süslemesi doğru değildir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Zenânın [kadınların] zinetleri olan altın ve gümüş da-hî, erkeklerin istifâdesi içindir. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Zındık, gâyesi hakkı iptâl etmek olandır ki, ahkâmın pek çoğunda Hadîs-i şerîfler söyleyip, ahkâm-ı şer'iyyeyi bunlara [ya'nî söylediklerine] münhasır kılmışlardır. Kendi bildiklerini dinden kabûl etmezler. 2/55. [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Zındığın maksadı, şer'i'atı yıkmaktır. Her neş'enin [dünyâ ve âhiretin] hükmleri başkadır. Birini diğerine kimse karıştıramaz. Meğer câhil veya zındık ola. Bu neş'e [dünyâ] sûret ve hakikatden mürekkebdır. Bu neş'ede hiç hakikat sûretten ayrı değildir. Âhret neş'esi [hâli] ki, hakikatin zühûrudur. Sûretlerin hakikatlerden ayrılması o vakıde hâsıl olur. Bir hükm ki, şer'i'atde, yolun başında olana lâzım gelir, sonunda olana dahî lâzım gelir. Bütün mü'minlerden ve âriflerden, avâm ve havâs, bu ma'nâda, aynı derecede müsâvidir. Zındık, yaptığı işleri Allahü teâlâdan bilip, kendi nefsinin bundan uzak tutup ve böylece dinden ve îmândan çıkar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zevce Cennetde zevcinin yanındadır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Zî-hicr-i dositân hûn şüd derûn-i sine cân-ı men.
Fîrâk-ı hem-nişînân suht mağz-ı istichân-ı men.

[Sevdiklerimden ayrı kaldığım için, göğsümde rûhum kan ağlıyor.

Birlikde oturduklarımın ayrılığı, kemiklerimin iliğini yakıyor.] 4/157.

● Zühd, tevbe ve tevekkül, Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" mütâbe'at ile olmadıkça, makbûl değildir. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● "Kıyâmet günü Allahü teâlânın huzûruna kavuşanlar, vera' ve zühd sâhibleridir." Hadîs-i şerîf. 5/110. [Fâideli Bilgi-

● Zeytine, yetmiş Peygamber, bereket ile düâ etmiştir. 4/113.

● Zeytinin en çok fâidelisi [fâidesi çok olan], Şâmda yetişir. Mübârek bir ağaçtır. 4/113.

● Zeynüddin-i Taybâdî, tarîk-i ilmden [ilm yolundan] vâsil olmuştur. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Zeynüddin-i Taybâdî, mevlânâ Nizâmeddin-i Hîrevînin talebesi idi. Ahmed Nâmîkinin rûhânîyyetinden feyz aldı. 271 de vefât etti. 2/46.

● Ziver-i zenânda dahî [Kadınların zîneti için de] zekât vermek lâzımdır. 3/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

- S -

● Sâbıkûn, temâm Enbiyâ olup, eshâbı ve hakikî vârisleri de dâhildir. 2/39. [Se'âdet-i Ebediyye: 913.]

● Sârikların [hırsızların] büyüğü, nemâzından çalandır. Ya'nî nemâzin rûkû' ve sûcûdunu temâm eylemiyendir. Hadîs-i şerîf. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Sâlike iki şey lâzımdır. Muhabbet-i şeyh ve devâm-ı zikir. [Hocasını sevmek ve devâmlı zikir etmek.] 4/198.

● Sâlike lâzım olan, devâm-ı zül [devâmlı alçalma] ve iftikâr [alçak gönüllülük] ve inkisâr [kırıkhk] ve tedarru' [kendini alçaltma, yalvarma] ve ilticâ' [sığınma] ve kulluk vazifelerini yapıcı, şerî'atin hudûdunu muhâfaza edici ve sünnet-i seniyyeye mütâbe'at [uyucu], hayrî işlerde niyyeti düzeltici, kalbini [bâtınını] temizleyici ve zâhiri teslim ve ayblarını ve günâhlarını görücü ve Allahü teâlânın intikâmından korkucu ve titrer olmaktır. Ve işlerine ve niyyetine dikkat etmesi ve ahvâl ve mevâcîde güvenmemesi lâzımdır. Dîni kuvvetlendirmesine ve şerî'atı yaymasına ve insanları Allahü teâlâyâ da'vet etmesine i'timâd edip, bunlara güven-

memeli ki, bunlar kâfir ve fâcirlerden de zuhûr eder. 1/171. [Müjdeci Mektûblar: 223.]

● Sâlik kendini, uyuz köpekden üstün bilirse, bî hüyüklerin kemâlâtından mahrûmdur. 1/202. [Müjdeci Mektûblar: 258.]

● Sâlikin, murâdını taleb eylemesi [kendi murâdını istemesi] Hakkın murâdını red etmesi demektir. 6/67.

● Sâlik, istek ve arzûlarından kurtulup, Hakkın irâdesiyle hareket edince [teslim olunca], meşihat makâmına yakışır. Bu hâl ise, vilâyetin birinci (ilk) kemâlidir. 4/?

● Sâlik, hâllerini ve rû'yâlarını üç gün içinde şeyhine arz eylemese, Kübreviyye tarikatının büyükleri ta'zîr buyururlar. 1/122 [Müjdeci Mektûblar: 169.]

● Sâlik [tesavvuf yolcusu] evvelâ kendi kulluğunu izhâr edip ve nefsine kulluk etmekden ve hevâsına tapmaktan ve hayâlindeki putları Mevlâyâ ortak koşmaktan [kendi başına hareket etmekden] halâs bulmak zarûrî olarak lâzımdır. 5/26.

● Sâlik kendi isteklerinden kurtulmadıkça ve kalbinde Hak sübhânehüden gayri hiçbir maksûdu kalmayıp, eşyâyâ te'alluk eden [bağlanan] ilmi ve sevgisi kopmadıkça, yükseklere [Allahü teâlâyâ, o yüce makâma] yol bulamaz. 6/67.

● Sâlik-i müsteide [istidâd sâhibi bir sâlike] dahâ tarikatı ilk öğrendiği günde, kalbin lenâsından nişân ayân oldu. [Fenâ makâmından işâret görünür.] 4/235.

● Sâlik-i reşid [doğru yolu tutan sâlik] zikir ve fikre devâm edip, ikbâl ve teveccühün devâmına [mesûd, se'âdetli olmanın ve doğru yolda bulunmanın devâmlı olmasına], zîd olanlardan yüz çevirip ve ezeli inâyet tâlibin hâline şâmil oldukda, tedricen onun kalbini sultân-ı zikir istilâ eder. Bir hâl üzere ki kalbin zikri devâmlı olur. [Devâm eder]. Zâhirin gafleti kalbe sirâyet eylemez. Zâhir [dış, heden] ne ile meşgûl olursa, gerek gâib olsun, gerek hâzır olsun ve gerek uyanık olsun ve uykuda olsun, bâtın dâimâ zikir ve huzûrda olur. 4/23. [Hak Sözüün Vesikaları: 325.]

● Sâlikde hâsıl olan ahvâl [hâller] pîr ahvâlinin ayıdır ki, mir 'ât-i istidâdında [onun istidâd aynasında] zuhûr eylemiştir. 3/15.

● Sâlik-i bî câre [biçâre tesavvuf yoleusu], çünkü süflî âleme tutulmuştur. Ulvî âlem ile münâsebeti yoktur. İki taraflı bir tavassut ediciye [aracıya] muhtâcdır ki, sâlikin o aracı olan şeyh ile münâsebeti ne kadar çok olursa, onun kalbinde o kadar çok feyz alır. 4/78.

● Sâlik, yüksek gayretli olmak gerektir. [Çok yükseklere istemelidir.] Ve hiç hâsıl olan hâle baş eğmeyip [dönüp, bakmayıp], ötelerin ötesini istemelidir. İşte böyle bir himmetin hâsıl olması, kendisinin bağlı olduğu şeyhinin teveccühüne bağlıdır. Ve onun teveccühü, kendisine uyan müridin ihlâsı ve muhabbeti mîkdârıncadır. 1/285 [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Sâlike her nereden bir nisbet [feyz, hâl] erişirse [gelirse], kendi pîrinden bile. Kible-i teveccüh perâkende ve perîşân olmaya. 6/42.

● Sâlike bir zulmet ve sıkıntı gelince, onun ilâcı cenâb-ı Hakka ilticâ [sığınma] ve tedarru' [yalvarma] ve niyâz ve şikâstelikdir [kırıklıktır]. Kendi mürebbisine [yetişdiricisine] teveccühü tâmdır ki, bu devletin husûline [bu ni'metin ele geçmesine] sebep olur. 1/218. [Müjdecî Mektûblar: 289]

● Sâliklere yolda hâsıl olan hâller, mevâid ve bilgiler ve ma'rifetler asl maksaddan değildir. [Özenilecek şey değildirler]. Belki evhâm ve hayâldirler ki, tarikat yolcuları onunla terbiye olunurlar. Cümlesinden geçip, sülûk ve cezbe makâmının nihâyeti olan, rızâ makâmına varmak gerektir. Tarikatın maksadı ve gâyesi, rızâ makâmında hâsıl olan ihlâsı ele geçirmektir. 1/36. [Müjdecî Mektûblar: 39.]

● Sâlikler, bu yolun başında da, sonunda da, hâllerin telvininden [envândan] kurtulamaz. Telvinler kalbde ise, sâlik [erbab-ı kulûb]dan olur. Bunlara [ibnül vakt] de denir. Eğer kalb telvinden kurtulmuş, temkin makâmına yetişmiş ise, hâller, artık nefse gelir. Nefs de temkine ulaşmış ise, kalba [bedene] gelir. 1/175. [Müjdecî Mektûblar: 230.]

● Sâlik, beşerî kirlerden bâtin aynasını temizleyip ve mâsivâdan yüz çevirdikde fenâ hâsıl olur. Ve ilâhî isimler kendisinde tecellî etmekle, her bir ism ile bekâya ve hakîkata kavuşur. 4/50. [Hak Sözlün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Sâlik, her ne kadar yükselirse de ve yakınlık elde etse ve fenâ ve bekâ ile müşerref olsa, zât ve sıfat-ı ilâhîde ortaklık hâsıl olmaz. Çünkü, kulluk gücünün dışına çıkamaz. 4/76.

● Sâlik kendini yok bilir. Ve kavuşulanları asldan bilme-yip, asla sipâriş eylemezse, adem denir ki, fenâ-yı cezbedir. Ve ondan rücû mümkündür. Lâkin fenâ-yı hakîkî ona muhâlifdir ki, dönüşden emîndir. 4/122.

● Sâlikin işi, taş gibi katı ve gücsüz olmak, kabz [darlık] vâsıtasıyla yâhud zelle, [hatâ] işlemekle ve beşerî sıfatların galebesi cihetiyle bâtına zulmet hâsıl olmasıyledir. Böyle vaktde tevbe ve istigfâr lâzımdır. 6/121.

● Sâlikin yükselmekten mahrûm kalması, yâ sudûr-ı zelle [zellenin hâsıl olması] veyâ irtikâb-ı me'âsîdır ki [günâh işlemesi sebebi ile] ilâcî tevbe ve inâbet ve pîrin teveccühü ile olur. Veyâhud şevk ve talebin azalmasıdır. Onun ilâcî dahî, pîrin-teveccühüdür ki, Onun bereketiyle hem şevk ve taleb ve hem yükselme meydâna gelir. Veyâ yüksek isti'dâdının olmayışıdır. Onun dahî ilâcî, yüksek isti'dâtdan hissedâr olan pîr ile sohbet ve Ona tam muhabbet ve pîrin teveccühü ve muhabbeti ile olur. Onun bereketi ile kendi isti'dâdından yüksekliğe terakkî edip ve muhabbet cezbeleriyle pîrin gizli hâllerini [üstünlüklerini] cezbe eder ki, bu seyr geçicidir. Tabî'î değildir. Veyâhud i'tikâdda bozukluk vardır ki, ilâcî yoktur [ilâc kabûl etmez]. İ'tikâddaki gevşeklik, öyle bir geçid vermez engeldir ki, onun yolunu kesmiştir. İ'tikâd tâm ve şeyhde fânî olmadıkça terakkî mümkün değildir. Ve dâimâ sıkıntıda kalmaya mahkûmdur. 6/222.

● Sâliklerin isti'dâdları çeşitli olup, tasarruf sâhibi pîr, bir sâlikî, isti'dâdından yukarı mertebelere ulaştırmağa kâdirdir. Ammâ, sâlikin isti'dâdına münâsib olan yüksek mertebelere ulaştırmağa kâdirdir. Yoksa isti'dâdına zıd olan

mertebelere yükseltmeğe kâdir değildir. 5/120.

● Sâlik, Muhammed-ül-meşreb olmadığı takdirde, Muhammed-ül-meşreb olan şeyhinin, sohbetinin câzibesi ve teveccühü sebebi ile, vilâyet-i Muhammediyyenin kemâlâtına ulaşır. O vilâyetin ona mahsûs olan hâlleri ile şereflenir. Lâkin, ona Muhammed-ül-meşreb demek veyâhud vilâyet-i Muhammedî sâhibi demek mümkün değildir. Zîrâ bu kemâl onda yoktur ve uzaktır. Zâtî ve tabî'î değildir. Onun vilâyeti, ayağı altında bulunduğu Nebînin vilâyetidir. 6/140.

● Sâlikin, aslı, esmâ'î ilâhîden [ilâhî isimlerden] bir ismdir. Ve sâlik onun zıllıdır. 3/117.

● Sâlikin aslı üsûlü (asıl aslı), i'tibârât-ı ilâhidir. [Allahü teâlânın ihsânı ile dir.] 4/1.

● Sâlike feyzlerin gelmesi, Hayrülbeşerin "aleyhissalâtü vesselâm" vâsıtası ve onun perdesi [vâsıtası] ile dir. Hakîkî sâlik, tâm tâbî' olmak sebebi ile ve belki sâdece fadl ile hakikat-ı Muhammedî ile ittihâd etdikde [birleşdikde] vâsıta ortadan kalkar. Çünkü, vâsıta başka olmakdadır. İttihâd [birleşme] olan mahâlde mu'amele şirket üzeredir. 3/121.

● Sâlik seyrinin derecesini hayâlde canlandırdığı şekle anlar. [Hayâline gelenler ile anlar.] 3/118.

● Sâlik yolun başında iken zevkler ve değişik hâller ve çeşidli sırlar ve ma'rifetlerin beyânı kâındır. [Bunlar hâsıl olur. Bunların merkezidir.] Yolun temâmlanmasından sonra, yüksek derecelere ulaşıldıkda, cehl ve acz ve dilin tutulması hâsıl olur. 4/88.

● Sâlik, sülûk menzillerini geçdikden sonra, mebd-i te'ayyünü olan isme ulaşır ve o ismde fânî olur. 1/208. [Müjdeti Mektûblar: 265.]

● Sâlikin mebd-i te'ayyünü olan ism, sâlikin idrâkini istilâ edip, sâlik kendi varlığını onun yanında örtülü olarak ve kendini yok bulur. O ismde fânî olup, vücûdu ve kemâlât-ı vücûdu ondan bilip ve ona tâbî' oldukda, mutlak fenâyâ ulaşır. 5/120.

● Sâlik, esmâ [isimler] ve sîfât ve kendi mebd-i te'ayyününde seyr eyledikde, aslâ ve aslın aslında seyr sâhibidir. Ve mu'amelesi ondan yükseklere terakkî eyledikde, bu ismle tesmiye olunmaz. [Bu isme bağlı değildir.] Aslları dahî ziller [gölgeler] gibi yolda [yolculukda] geçer. Bil cümle esmâ ve i'tibârat [esmâ ve i'tibâratın temâmı] bu makâmdan hâricdir. Ve kelâm-ı mecdid [Allahü teâlânın kelâmı] bu yüksek makâmda dâhil olduğu için, çâresiz bu hâli tilâveti ile kuvvetlenir. [Kur'ân-ı kerim okumakla kuvvetlenir.] 4/224.

● Sâlik, kendi sîfat ve kemâlâtını Hak teâlânın sîfat ve kemâlâtı görmek, tecellî-i sîfatdandır. Kemâl-i tecellî oldur ki, bu zillerin kendi aslına ve ademî dahî adem-i muilaka [yokluğun dahî mutlak yokluğa] döndüğünü anlayıp, kendini sîfatdan ayrı [uzak] bula ve kendini yokluk sahrâsına atmış ola. 5/58.

● Sâlikin mebd-i te'ayyünü olan isme erişmesi ve onda fenânın ele geçmesi, insanın kemâl mertebesi değildir. Nitekim, vilâyet bu fenâyâ bağlıdır. Lâkin bu kavuşmada çok mertebeler vardır. Ve bu ismin o kadar zilleri vardır ki, sâlik her bir zille vâsıl olduğu zemânda, o zil sâlike asl unvânı [ismi] ile görünüp, sâliki o noktaya kavuşdurur. Hangi sâhib-i devlettir ki, asla vâsıl ola. [Asla vâsıl olan, devlet sâhibidir.] Bu makâm, sâliklerin muradlarına nâil olamadıkları ve ayaklarının kaydığı makâmdır. 5/60.

● Sâlikin mebd-i te'ayyünü şu'ûn mertebesinden ise, ayn-ı sâbiteye kavuşma ve onda fenâdan sonra, ayn ve eser zevâl bulur. Zîrâ şu'ûnun âlem ile hiç münâsebeti yoktur. Zîrâ, âlem zill-ı sîfâtdır. Zill-ı şu'ûn değildir. [Sîfâtın zıllıdır, şu'ûnun zillı değildir.] Şimdi bir şânda fenâ, onun mutlak fenâsını müstelzim [lâzım gelen] ve ayn ve eserini izâle eder. [Ortadan kaldırır.] Eğer ayn-ı sâbite-i sâlik, makâm-ı sîfatdan ise, ona fenânın erişmesi, vücûd-i sâliki umumî olarak mahv edici olmaz. Ve eserini ortadan kaldırmaz. 5/84.

● Sâliklerin kemâlî başka-başka olup, kalbin selâmeti, rûhun kurtuluşu, sırrın şühûdî, hafînin hayreti ve ahlânın birleşmesinden bir veyâ birkaçı veyâ hepsi ile olur. Ve ismi

geçen mertebelerin birisinde kemâl hâsıl olduktan sonra, yâ geri inilir veyâ o makâmda kalınır. Birincileri, tekmil ve irşâd ve da'vet için Hakdan halka rüçû' makâmı ve ikincisi kendini gayb etme ve insanlardan uzlet [uzaklaşma] makâmıdır. 1/158. [Müjdeci Mektûblar: 200.]

● Sâlikde kemâl husûlû [kemâlin hâsıl olması] dört derece üzeredir. Birinci derece, imkân derecelerini kat' edip, kendi mebde-i te'ayyünü olan isme kavuşmaktır ki, fenânın hâsıl olması buna bağlıdır. İkinci derece, o isimde seyr edip, kemâlâtı ile mütehakkik olmaktır ki [kemâlâtı ile tahakkuk etmektir ki], bekâyı tahsil eder. Üçüncü derece, ismin sonuna ulaşp, ism ile bekâ bulmaktır. Bu üç derece, seyr-i ilallah ve fillaha bağlıdır ki, kemâlât-ı urûdudur. [Yükselişin kemâlidir.]. Dördüncü derece, inîşe bağlıdır ki, seyr-i anillahi bilahdır. Ve seyr-i fil-esyâdır. 5/130.

● Sâlik, mahviyyet ve istihlâk zemânında [gark olma, kendini gayb etme zemânında] kendi te'ayyün-i imkânisini vücûd-i hakkânî ile açığa çıkarıp ve ahlâkı, Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklanma olur. 6/8.

● Sâlikin terakkî ve urûcu asâlet ve zılliyyet alâkası olan makâmlardadır. Bu alâka temâm oldukda [kesildikde], terakkî düşünülemez. Mebde-i zâtıdan sâlikin nasibi olmaz. Mümkinde zâtıdan bakîye yoktur ki, zâtıdan hissedâr ola. 6/58.

● Sâlik, terakkî zemânında mebde-i te'ayyün olan ismin zillerinden bir zıl ile, hakikatlenir. [Mütehakkik olur.] Dahâ yukarıya başlayınca, dahâ üst zıl ile ki, evvelkinin aslıdır. Mütehakkik olur. [Hakikatlenir.] Ve kezâ, ikinci aslıdan üçüncü asla ve üçüncü aslıdan dördüncüye, Allahü teâlânın dilediği kadar bekâ bulur. Hangi devlet sâhibidir ki, ziller mertebesinin temâmından geçip, ismin aslına kavuşur. 4/47.

● Sâlikin mu'âmesi [fe'âliyeti], ziller mertebesinden ve asl mertebesinden dahâ yukarı ilerleyince, aslı dahî zıl gihî geçip, yüksek dereceleri ve ayırd edememe sebebi ile o işin neticesi acze ve cehâlete ulaşp, kelime-i tayyibeye bağlı

olan fe'âliyet sonuna gelmiş olur. Ve bu kelime-i mubârekenin tekrârı, o makâmda netice vermez. Ve o makâmda terakkî [yükselme] derece-derece, Kur'ân-ı kerim okumak ve nemâz ile olur. 5/119.

● Sâlik ma'rifetini temâmlayıp, urûc ve nüzûl [yükselme ve iniş] makâmlarını mufassal bir şekilde kat'etdikden sonra, sırf yokluk makâmına inerek, orada Allahü teâlânın zâtının aynası olur. İsmilerin kemâlâtının hepsi, onda zuhûr bulur. İlm mertebesinde her ne kadar anlatılanlar zuhûr bulmuş ise de, hâric mertebesinde, âyine ol ârifdir ki, hâricde bütün kemâlât müşâhede olunur. 4/148.

● Sâlik-i kâmil [kâmil olan tesavvuf yolcusu], Allahü teâlânın zâtına ayna olunca, sıfât ve şu'undan onda hiç görünmez [rü'yet edilmez]. 2/11.

● Sâlik, Allahü sübhânehunun inâyeti ile, hazret-i Hakka urûc etse [yükselse], hâlis yokluk makâmına iniş de çok olur. Lâkin, urûc vaktinde [yükselme vaktinde] o makâm kendini yok [helâk olmuş] makâmıdır ki cehl lâzımdır. Saha ve nüzûlde [inîşde] makâm-ı ilm ve ma'rifetdir. Bu iniş makâmında, zıl makâmının buluşukluklarından ayrılmış [uzaklaşmış] ve şu'ün ve Allahü teâlânın zâtına âhid i'tibârâtıdan kurtulmuş, sırf Allahü teâlânın tecellisi ile müşerref olur. Ve bu tecelliden önce hâsıl olan her tecelliyi, ârif her ne kadar esmâ ve sıfât ve şu'ûnât ve i'tibârât düşünmeksizin olduğunu bilir ve tecellî-i zâtı sayarsa da, zillerin, ismlerin, sıfât, şu'ün ve i'tibârâtıdan bir perde arkasındadır. 3/78.

● Sâlik, emâneti ehline sipâriş eder [ısmarlar]. Ya'nî, âriyeti [emâneti] olan kemâlâtı, sâhib-i kemâlâta [kemâlât sâhibine] havâle edip, o kemâlâtın aynası olan [göründüğü olan] adem-i mukayyedi, adem-i mutlakla [hiçbir bağılılığı olmayan yokluğu mutlak yokluğa] sipâriş ederse, onu cenâb-ı akdes [Allahü teâlâya] yol bulmağa lâyık hâle getirip, bekâ-billâh ile ve ikinci derecede olan tecellî-i zât ile müşerref ederler. Mâdem ki, yokluk lekisi ile lekelidir. O hazretin yakınlığına lâyık değildir. Bu aks yolu ile müşâhede ve emânet dahî vehmdeki bir i'tibârdır ve ilmdeki değişikliktir ki, ha-

kâkaten hiçbir vakı kemâl o hazretten ayrılmamış ve yokluk dahî hakîkalde, mutlak yokluktan ayrılmamıştır. 4/232.

● Sâlikin mu'amelesi [işi] üsûlden bâlâya [asılardan yu-kanya] revâne olup [ilerleyip] ve anlama kalmayınca, terak-kî [yükselme] o makâmda Kur'ân-ı kerîm okumak ve ne-mâz iledir. (Ehl-ül-Kur'ân Ehlullah) hadisinden murâd, bu cemâ'at olmak mümkündür ki, bunlar, hakikat-i fenâ ve be-kâya mazhar olmuşdur [kavuşmuşdur]. Bu dereceden evvel vâkı' olan tilâvet, ebrârın amelidir. Ve o makâmda kelime-i tayyibenin tekrârı fâidelidir ve terakkî sağlar. Çünkü, bu ke-lime-i mubârekenin bereketi ile bâtının temizlenmesi hâsıl olmuşdur ve Kur'ân-ı kerîm okumakda mahâret kazandı-kda. [Kur'ân-ı kerîmi temizler tutar] bu ma'nâya işâretidir. 5/67 [Hak Sözü'n Vesikaları: 343.]

● Sâlikin cezbese, sülûkundan önce ise, sülûk onun cez-besi esnâsında hâsıl olur. Seyr-i enfûsünün esnâsında [zımnın-da] seyr-i âfâkî hâsıl olur. Zîrâ, cezbe seyr-i enfûsîden, sülûk seyr-i âfâkîden ibâretidir. 4/50. [Hak Sözü'n Vesikaları: 328, Kıyâ-met ve Âhiret: 161.]

● Sâlik-i meczûb, ya'nî cezbese sülûke tekaddüm etme-miş [önce sülûk yapmış, sonra cezbelenmiş] olan pîrler de, nâkısları fenâ ve bekâya ulaşırmırlar. 1/292. [Müjdeci Mektûb-lar: 542.]

● Sâlikin kâbiliyyeti mikdârınca, hangi Nebîye münâsib olursa, Onun vilâyetini bulur [alır]. 5/120.

● Sâlikde olan muhabbet, onun muhabbetinden bir kıvılcım ve eğer şevk ise, onun şevkinden bir kıvılcımdır. Tefer-ru'âtta olan zuhûrat, asıldan alınmıştır. Hiç birşey kendi müstekil değildir. 6/60.

● Sü'âl [dilenmek] harâm ve kötüdür. Lâkin zarûret ve acz zemânında mubah olur. Eğer iş ölümlle alâkalı ise, dilen-mek halâl, belki azîmet, belki vâcib olur. Ölü eti ve hınzır eti gibidir. 5/37. [Hak Sözü'n Vesikaları: 337.]

● Sü'âl [dilenmek] ölüme düşen için veyâ avret mahallini

örtecek gücü olmayana ve çalışma gücü olmayana mubahdır. Ölü eti şartları gibidir. 5/37. [Hak Sözü'n Vesikaları: 337.]

● Sü'âl [dilenmek] bir ejderin [yılanın] ağzına elini so-kup, bir şey almak ve çıkarmaktır, "hadîsi". 5/37. [Hak Sözü'n Vesikaları: 337.]

● Sübhânî ve enel-Hak gibi ekâbir kelâmı [büyüklerin sözleri] İşânın [onların] orta hâllerine haml olunmak [yolda iken, ilerleme zemânındaki hâllerine âid olduğunu anlama-lıdır ki] ve onların kemâlleri bu sözlerinden sonradır diye ta'bir lâzımdır. 3/74.

● "Sübhânallahi ve bi hamdihi", Cenâb-ı Hakkı şirk ve naksdan tenzîh ve ni'metlerine şükr etmektir. Hergün ve gece yüz kerre okumalıdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● "Sabekat rahmeti alâ gadabı" (Rahmetim gadabımı aş-mıştır) Hadîs-i kudsîsindeki gadabdan murâd, mü'minlerin günâhkârlarına karşı olan gadab sıfatını aşmıştır, demek-dir. Müşriklere karşı olan zâtın gadabını aşar demek değıl-dir. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● Sultâna secde etmek câiz ise de, terk etmelidir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Secdeye diz ve el koydukda, önce sağını koyalar. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● "Secde, Hudâdan gayriye câiz olsaydı, zevcine secdeyi, zevceye emr ederdim." Hadîs-i şcriî. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Seherlerde ağlamağı ve istigfârî ganîmet bilip, en mü-him iş kabul edeler. [İşlerin büyüklerinden kabul edeler.] 6/13.

● Seherde uyanıklığı mümkün olduğu kadar elden bırak-mayınız. Ve o vaktde nemâzı, istigfârî ve hüngür-hüngür ağ-lamağı ganîmet biliniz. 4/14.

● Sihir, müslimândan vücûda gelmez. [Müslimân sihr yapmaz.] İmân ondan ayrıldığı zemân sihr tehakkuk eder.

3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Sihir, kat'i harâmdır. Ve sihr yapan küfrde kuvvetlidir. Sihir yapıcılıktan şedîd küfr yokdur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Ser çeşme birdir. [Kaynak birdir.] 6/215.

● Sirâyet-i maraz [hastalığın geçişi] muhakkak değildir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Se'âdet-i ebedîye [ebedî se'âdet] ve sonsuz kurtuluş, Enbiyâya uymağa bağlıdır. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Se'âdet, ömrü uzun ve ameli de çok olan kimsenindir. 1/89. [Müjdecî Mektûbları: 131.]

● Se'âdet-i ma'nevî [ma'nevî se'âdet] kalbin Hakdan gayriden [mahlûka bağılıktan] halâs olmasıdır [kurtulmasıdır]. 1/49. [Müjdecî Mektûbları: 65.]

● Se'âdetin sermâyesi, sünnete [serî'ate] tâbî' olmaktır. 1/74. [Müjdecî Mektûbları: 107.]

● Se'âdet-i insan [insanın se'âdeti] ve felâh ve halâsı temâmen Allâhü teâlânın zikrindeydir. 1/190. [Müjdecî Mektûbları: 242.]

● Sefer der vatan, seyr-i enfûsîdir ki, ona cezbe de derler. Bu büyüklerin başlangıçta mu'ameleleri, bu seyrdedir. [Bu yolculukdan başlarlar]. 4/165.

● Sekrin çokluğu ve muhabbetin aşırılığı, sâlikin basireti gözünden temyîzi ref' edip [hakikati ayırıp] mümkün vâcibi teâlâ gibi gösterir. Fekat bu iş sâlikin şühûdudur. Ve hakikatde böyle değildir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Sekrden sahva [serhoşluktan ayıklığa] ve cem'den fark-ı ba'del-cem'a [bir görmekten, ayrı görmeğe] ve küfrden imâna geleler ki, kemâl budur. 4/39.

● Sekr, fenâ hâli ve şu'ûrsuzluk hâlidir. Hub ve seneidedir. [Güzel ve ölçülüdür]. Lâkin o hâlde kalmak, beğenilmiş değildir. 4/26.

● Sekrden önce olan sahv [uyanıklık] avâmın hâli olup, sekrden sonra olan sahv, seçilmişlerin [büyüklerin] makâmıdır. 3/48.

● Sekr ve sâlikin kendinden geçmesi, her ne kadar muhabbet yolu ise de, nemâzı bozulur. 5/120.

● Sekr, tesavvuf yolunda olur. Nihâyetin nihâyetine kavuşmak hep uyanıklık hâlindeydir. 1/84. [Müjdecî Mektûbları: 126.]

● Sekr sâhibi ma'zûrdur. Fekat, sekr bilgilerini [hâllerini] taklîd etmek iyi değildir. 4/39.

● Sekr ehli, olgunluğu [kemâli] şühûd ve müşâhedeye bağı bilip, tecelliler ile kanâ'at etmiş ve lezzet bulmuş, tevhîd ve ittihâda kapılmışlardır. Bu cemâ'at her ne kadar imkân perdesinden ve zulmânî perdelerden uzaklaşmışlarsa da; lâkin nûrânî perdelerde ve vücûbî perdelerde kalmışlardır. Ve ondan kurtulamamışlardır. Ve onun görünmesini Hak teâlânın görünmesi ve tecellisi bilmişlerdir. Ve tecellî-i zât berkf'dir. [Bir an tecellîdir]. Ya'nî berk-ı hâfû gibidir. [Şimşek gibi göz kamaşdırır.] Ve tekrâr mestûr olur [örtülür] derler. Hâlbuki, bundan ötedeki mertebelere ulaşan büyükler, tevhîd [birlik] ve ittihâd, pesmânde-i râh kılıp [birleşmeyi geride bırakmış olup], tecellilerden ve zuhûrlardan çok yükseklerle ulaşmışlar, şühûd ve müşâhedeye iltifât etmeyip, perdelerden temâmen kurtulmuşlar ve yakînen bilmişlerdir ki, bu şühûd, Hak sübhânehının şühûdu değil ve bu tecelli, Hak teâlânın zâtının tecellisi değildir. Belki sıfatlarından bir sıfatın ve kemâlâtından bir kemâlin zuhûrudur ki, bunlar zât-i teâlâyâ hicâbdır [perdedir] ve Allâhü teâlânın zâtını talep eden, sıfat ve kemâlâtın şühûdî ile kanâ'at etmez ve kâfi bulmaz, râhatlamaz. 6/122.

● Son nefesin selâmeti için fâtiha okumayı unutmayalar. 3/102.

● Selâmet-i kalb ki [kalbin selâmeti ki] bu yolun ilk şartıdır. O vaktde mâsivânın sevgisi ve unutulması [kalbden atılması] gerçekleşir. 4/105.

● Selâmi, insanlara güleriyüz ile vermek, sadakadan adedilmiştir, hadîsi. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Silsile-i icâd [yaratılış zenciri] Resûlullah'a bağlı ve Rubûbiyyetin açığa çıkması, Ona bağlıdır. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Silsiletüz-zeheb kitâbında Mevlânâ Abdürrahmân Câmî, vahdet-i vücûdu zem ediyor. Kendisi ise, vahdet-i vücûd muhakkıklarındandır [ehlindendir]. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Sultân-ı vakte [vaktin sultânına] nasihatlar ve ni'metin şükrünü edâ etmek hakkında mektûb. 6/6 [Hak Sözü'nün Vesikaları: 347.]

● Sultân rûh gibidir. Diğer insanlar, cesed gibidir. Sultânın ıslâhına çalışmak lâzımdır ki, zemânın durumuna göre, ıslâmiyyeti yaymalı, anlatmalıdır. Mübâlega ve zorlama da hoşdur. Ammâ, ziyâde mübâlega olunmıya [haddi aşmaya]. 4/74.

● Sultân-ı vakte [vaktin sultânına], fenâ-yı kalb ve fenâ-yı nefsi ve ba'zı fâideler ve ma'rifetler beyân eden mektûb- lar. 6/237.

● Sultân-ı vaktin [vaktin sultânının] dindâr oldukları beyân olunmuş, bu hâle şükr edilmiştir. Sultânlar arasında bu nev'inl bulmak anka kuşu hükmündedir. Ümmüddir ki, yakında [kısa zemânda] kalbin fenâsı ile şerefleneler ki, vilâyet derecelerinin ilkidir. Bu ma'nâyı onların hakkında karîb-ül husûl (onların bu dereceye ulaşacağını yakın) buluyorum. 6/242.

● Sülûk, seyr-i ilallah ve seyr-i âfâkî aynı ma'nâyadır. 3/99.

● Sülûk, seyr-i âfâkiden ibârettdir. Cezbe, seyr-i enfüsüdür. 3/99.

● Sülûk, şerî'ate uymakdan, tevbe, zühd ve gayrıdan ibârettdir. 3/117.

● Sülûk, tarîkatın levâzımındandır. [Lüzûmlu şeylerindendir.] 3/106.

● Sülûk, cânib-i tâlibdendir. [Sülûku tâlib yapar]. Ya'nî yola gitmektir. Lâkin, cezbe, cânib-i matlûbdandır. [Çekilmek, Allahü teâlâdandır]. Ya'nî yola götürmek olur. Gitmek ile götürülmek arasında büyük fark vardır. 6/121, 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Sülûkda inâbet [teslim olmak] tâlib tarafındandır. Vâsita elbette lâzımdır. Başka câre yoktur. 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Sülûk, toplu bilgiyi yaymak ve delîl ile anlaşılanı kalb ile anlamaktır. Şâh-ı Nakşibend. 1/30. [Müjdecî Mektûblar: 21.]

● Sofiyyenin yolunda sülûk lâzımdır ki, Allahü teâlâyı tanımak müyesser hâsıl ola. [Ele geçe.] Ve nefsin hevâsından kurtulmak hâsıl ola. Her kime bu ma'rifet hâsıl ise, "Ona müjdeler olsun, onun için ne mutlu" kendi yaratılışından maksad ne ise onu yerine getirmiş, insânî kemâlâta ulaşmıştır. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Sofiyyenin yolunda sülûk ve muhabbet-i zâtiyyeye kavuşmak, Habîb-i Rabbil âlemîne tâbî' olmadan, hâsıl olmaz. 4/22. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 324.]

● Sülûkde ba'zı mübtedî'lerin gevşekliği ve ilacı. 1/145. [Müjdecî Mektûblar: 189.]

● Sülûk ve diğer bir ta'bîrle seyr-i ilallah, son noktaya ulaşp, mâsivâdan kurtulunca, fenâ hâsıl olup, seyr-i fillaha başlamak olur ki, buna cezbe derler. 5/140. [Kıyâmet ve Âhiret: 164.]

● Sülûkun nihâyeti, seyr-i ilallahdır ki, fenâ-ı mutlak ta'bîr olunmuştur. Ondan sonra, makâm-ı cezbeğe dönmekdir ki, seyr-i fillah ve bekâbillah ta'bîr eylemişlerdir. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Sülûk, isimlerin ve sıfatların tafsîlinde terakkî [yükselmek] ise, merâtib-i vüsûl nihâyet pezîr değildir. [Vüsûl mer-

tebelerinin nihâyeti yoktur.] Eğer kat'ı merâtib-i esmâ ve sıfat icmâlen vâkı' ise, menâzil-i vüsûl inkitâ' pezirdir. [Eğer isimler ve sıfatlar mertebelerini geçmek, kısaca vâkı' ise, vüsûl menzillerinin nihâyeti vardır.] 6/217.

● Sülûk ve riyâzetden, tâ'at ve ibâdetden maksad, sâlik, kendinin, aslının adem olduğunu bilmektir. 5/91.

● Sülûk esnâsında, sekr vakti ve galebe-i hâl vâsıtasıyla, Ehl-i sünnet i'tikâdının hilâfı [uygun olmıyan] zuhûr eder. Lâkin sâlik o makâmıdan geçirip, işin sonuna ulaşdırlarsa, o muhâlefet yok olur, gayb olur. Yoksa, o muhâlefet üzere kalır. Ammâ, ümmiddir ki, onu o muhâlefet sebebi ile hesâba çekmezler. Zîrâ onun hükmü, hatâ eden müctehidin hükmü gibidir. 1/289. [Müjdeci Mektûblar: 517.]

● Sülûk bir kaç nev'dir. Ba'zısı için sülûk cezbeden öncedir. Ba'zılarında, cezbe sülûkden öncedir. Bir cemâ'at için dahî, sülûk konaklarını geçerken cezbe hâsıl olur. Bir tâlfe ise, sülûk konaklarını geçer, fekat cezbeyle ulaşamazlar. Cezbenin önce hâsıl olması mahbûblar ve murâdlar içindir. 1/290. [Müjdeci Mektûblar: 524.]

● Sülûksuz cezbe yoktur. [Cezbe için sülûk lâzımdır.] Mümkün değildir. Cezbenin önce olması efdaldır ki, sülûk cezbenin hizmetcisi olmuştur. Cezbenin te'hîr edilmesinde, sülûk cezbenin yardımcısıdır. [Onunla sağlanır.] Ve sülûk devleti ile ona cezbe müyesser olmuştur. 3/117.

● Sülûku temâmlamıyan meczûblar, sülûksuz ve nefsin tezkiye etmeksizin, kalb makâmından geçip, kalbin sâhibine varamazlar. 1/287. [Müjdeci Mektûblar: 495.]

● Simâ', raks ve sayha [bağırma] ve ızdırâb ve bunların emsâli, bu nev' görünen işler, hâller ve görünen zevkler, görünen hâller, bâtındaki hâllere nisbet ile, bilinenin bilinmiyene nisbeti hükmündedir. 2/43.

● Simâ' ve raks, lehv ve la'ba dâhildir. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● Simâ', raks ve zikr-i cehri, tarikatde sonradan ihdâs

edilmiş bid'atdır. 1/286. [Müjdeci Mektûblar: 489.]

● Simâ' ve vecd, bir cemâ'at için [ibnül-vakı olanlar için] fâide verebilir. Onlar ibnül-vaktirdirler. Tecelliyât-ı sıfâtiye makâmında, bir sıfatdan bir sıfata geçerler. Bir zemân kabzda, bir zemân basıdadırlar. Erbâb-ı kulûbdurlar. Hâlbuki, zâtın tecellîsine kavuşanlar, kalb makâmından kurtulup, kalbin sâhibine ulaşmışlardır. Bunlar simâ' ve vecde muhtâc değildirler. 1/285. [Müjdeci Mektûblar: 482.]

● Sem' ve basarın simâ' ve rüyet'de hiç medhali yoktur. [Göz ve kulak mahlûk, görmek ve işitmek de mahlûkdur.] Göz ve kulak, görmekte ve işitmekte rol oynamaz. Allahü teâlâ gözü ve kulağı yarattığı gibi, görmeği ve işlemeği de yaratmıştır. 1/18.

● Sünneti ihyâ ederken dikkat lâzımdır ki, fitnenin uyanmasına sebep olmıya. Bir iyilik, birçok kötülüğün çıkmasına sebep olmıya. 3/104. [Se'âdet-i Ebediyye: 397.]

● Bir sünneti ihyâ, yüz şehîd sevâbıdır, hadîs-i şerîfi. 4/228. [Eshâb-ı Kirâm: 273.]

● Sünnete uymak sebebi ile, gün ortasında bir mikdar uyumak, sünnete uymadan gece boyunca ibâdetden efdaldır. 1/114. [Müjdeci Mektûblar: 164.]

● Sünnete uymak elbette kurtulmağa sebebdir. Ve netîceye ulaşdırır. Ve dereceleri yükseltir. Sünnetin dışında kalanlar ise tehlikedir. 6/51.

● Sünnet ile bid'at arasında şübheli olan hir işin terki çok iyidir. Ya'nî bid'atin terki efdaldır. 1/313. [Müjdeci Mektûblar: 596.]

● Sünnet ile bid'at birbirinin zıddıdır. Birinin ihyâsı, diğerrinin ölmesini gerektirir. [Ortadan kaldırır.] 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Sûre-i ihlâsın tefsiri. 4/76.

● Sofistâiyye mezhebi, mâsivâyı [âlemi] Hak teâlânın yaratması ile bilmezler. Âlemi evhâm ve hayâl bilirler. 3/96.

1/125, 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 171, 495.]

● Seyr ve sülûkdan maksâd, ma'rîfetullahdır. Ma'rîfeti elde etmek zarûrîdir ki, vilâyet-i hâssasız ele geçmez. 6/2.

● Seyr ve sülûkdan maksad, perdeleri kaldırmaktır. Yoksa (kayd altına alınamıyan) ankayı ele geçirmek değildir. 6/122.

● Seyr ve sülûkdan maksad, tezkiye-i nefsi emmâredir. 1/35 [Müjdecî Mektûblar: 38]

● Seyr ve sülûkdan maksad, ihlâsı ele geçirmektir ki, şerî'atin üçüncü kısmıdır. 1/40. [Müjdecî Mektûblar: 45.]

● Seyr ve sülûkdan maksad, sûretleri ve gaybî nûrları temâşâ [müşâhede] etmek değil, nefsin başı-boşluğunu gidermek ve kuliğu tahsildir [ele geçirmektir]. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Seyr ve sülûkdan maksad, fenâ ve kendini yok bilmektir. Ve hakîkî matlûbdan başkasına tutulmaktan kurtulmaktır. 4/104.

● Seyr ve sülûkun hülâsası [özü], matlûbun huzûru müyesser olup, ârifin nefsinin aradan çıkmasıdır. 4/216.

● Seyr-i âfâkî, seyr-i ilallah olup, sülûk ta'bîr ederler. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkînin hâsılı [aslı, neticesi] odur ki, sâlik, vasfîlerinin değişmesini ve ahlâkının değişmesini âlem-i misâl aynalarında müşâhede eder [seyr eder]. Sâlik aslında kendi nefsinde seyr eder. Lâkin kendi hâllerini, kendi dışında olan âlem-i misâlde müşâhede edip, güyâ âfâkda seyr eylemiş olur. Seyr-i âfâkî seyr-i ilallahdır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî, matlûbu kendi dışında aramaktır. 4/165.

● Seyr-i ilallah temâm olduğdan sonra, sâlik hakîkati olan ismin zılline ve sonra da aslına vâsıl olur ki, istî'dâdının son derecesidir. 3/101.

● Seyr-i ilallah derecesini geçmek, ellibin senelik yoldur. 4/122.

● Seyr-i ilallah, beş latîfenin asllarına yükselmekle imkân dâiresinin seyridir ki, sülûkden ibâretidir. 5/60.

● Seyr-i ilallah, Allahü teâlânın isimlerinden sâlikin mebd'e'î te'ayyünü olan isme kadardır ki, ismin zıllıdır. Bunda imkân dâiresini geçmek vardır ki, vücûb mertebelerinden olan isme ulaşır. 6/207.

● Seyr-i ilallah fenâ, seyr-i fillah bekâdır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Seyr-i ilallahdan sonra seyr-i fillah başlar ki, iş cezbîyledir [çekilmeyledir]. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i fillah-ı sâlik, mebd'e'î te'ayyünü olan ve zıl dâiresinde bulunan ismden itibâren olan seyrdir ki, Allahü teâlânın ism ve sıfatları dâiresinde seyr ma'nâsıdır. 6/207.

● Seyr-i enfûsî fenâ-i etem [tam fenâ] ve bekâ-yı ekmelden [olgun bekâdan] sonradır. 1/30. [Müjdecî Mektûblar: 21.]

● Seyr-i enfûsî, kendine gelip, kendi kalbinin etrâfını devr etmektir. 4/165.

● Seyr-i âfâkî, uzakda uzaklaşmadır. Seyr-i enfûsî yakında yaklaşmadır. Lâkin bu kurb da zıllıdır. 4/88.

● Seyr-i enfûsî, seyr-i fillah olup, sülûkdan sonra olan cezbe bu seyrdedir. Bu seyre onun için enfûsî derler ki, enfûs, zıllere ve isimlerin zıllcrinin akslerine ayna olmuştur. Yoksa sâlikin seyr-i nefsinde olduğu için, enfûsî demezler. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i enfûsîde sâlik, Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklandığından, seyr-i fillah denir. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i enfûsî, zarûrî olup, seyr-i âfâkî onun zımnında [onunla birlikde] müyesser olur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî, rû'yâ gibi istî'dâda alâmetdir. Seyr-i enfûsî lâzımdır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî ile başka şeylere olan bağılıktan, seyr-i enfûsî ile, kendine düşkün olmaktan kurtulunur. 2/42.

[Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i enfûsî ve seyr-i âfâkî, vilâyetin rûknleridir ki, ikisi hâsıl olmadıkça, vilâyet tasavvur edilemez. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Seyr-i âfâkî ve seyr-i enfûsî, ilmül-yakîn dâiresinden dışarıya çıkamaz. 2/57.

● Seyr-i âfâkî ve seyr-i enfûsî nihâyete ulaşıldıkda, sülûk ve cezbe işi temâm olur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i âfâkî ve seyr-i enfûsîde meydâna gelen her tecellîyi, cğer tecellî-i zâtî bilirlirse de, cümlesi fi'llerin ve sıfatların zilleri ile alâkalıdır. Fi'llerin ve sıfatların kendileri ile alâkalı değildir. 5/58.

● Seyr-i ilallahî ve seyr-i fillahî geçdikden sonra, ancak zûlmânî perdeler fark edilmiş [aradan kaldırılmış] olur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Seyr-i fillahdan sonra, yükselme hâsıl olursa, isimlerin ve sıfatların ve şu'ûnâtın aslı olan bir dâire ve sonra bunun aslı ikinci bir dâire, nihâyet bunun aslı bir kavş açığa çıkar. Bu üç asl zât-i teâlânın zâtında değildir. [Zâtı bunlardan mücezzehdir.] Bu üç aslın tam hâsıl olması nefis-i mutmainneye mahsûsdur. 2/91.

● Seyr ve sülûkda her ne ki görülür ve işitilirse, i'tibâr edilmemesi lâzımdır. Eğer, bu, çoklukda birliği görmek olsa da, kıymet vermemeli, yok etmelidir. Çünkü o vahdet hiçbir çoklukda bulunmaz. Görünen vahdetin kendi değil, benzeridir. 1/240. [Müjdecî Mektûblar: 333.]

● Seyr ve sülûkde tam ifâde, bu âyet-i kerîmedir. "Sizin yanınızdaki tükenir. Allah indindeki bâkîdir." Seyr ve sülûk ilimde hareketden ibâretidir ki, nasıl olduğundan bahs etmektir. Bu mahalde hareketin yeri yoktur. Ve seyr-i ilallah ilmin hareketinden ibâretidir ki, aşağı ilmden, yüksek ilme gidip, geçip, o yücelikden başka bir yüceliğe varır. Tâ mümkünler ilminin temâmını geçmek ve cümlesini geçdikden sonra vâcib-i teâlâyâ âid ilmlere ulaşılır ki, buna da fenâ de-

nir. Seyr-i fillah demek, Allahü teâlânın isimleri, sıfatları, şu'ûn ve i'tibârâtı ve takdisâtı ve tenzihâtı mertebelerinde ilmin ilerlemesi demektir. Böylece anlatılamayan, işaretle bildirilemeyen ve isim verilemeyen ve birşeye benzetilemeyen, kimsenin bilemediği, anılamadığı mertebeye varılır. Bu seyre, Bekâ denir. Üçüncü seyre, Seyr-i anillahî billah denir. Bu da ilmin hareketinden ibâretidir ki, yüksek bilgilerden aşağı bilgilere inilir. Böylece mahlûkların bilmeğe kadar inilir. Bütün vücûb mertebelerinin bilgileri unutulur. Bundan sonra, dördüncü seyr başlar ki, buna seyr-i eşyâ denir. Birinci seyrde unutulmuş olan eşyânın bütün bilgileri, şimdi yavaş yavaş ele geçer. Bu dördüncü seyr, birinci seyrin, üçüncü seyr de, ikinci seyrin karşılığıdır. 1/144. [Müjdecî Mektûblar: 188.]

● Seyr-i ilallah ile seyr-i fillah, vilâyeti ele geçirmek içindir ki, fenâ ve bekâdan ihâretidir. Seyr-i anillahî-i billah ve seyr-i der eşyâ [üçüncü ve dördüncü seyrler] da'vet makâmını elde etmek için olup, Enbiyâ ve Mürselîne mahsûsdur. Ve bunların tâbî olanlarının da nasîbi vardır. 1/144. [Müjdecî Mektûblar: 188.]

● Seyr ve sülûk, [erbâbî sona varanlar indinde] Hak sübhânehunun ihâta ve sereyan, kurb ve ma'îyyeti ilmi olup, ehl-i sünnetin rey'lerine uygundur. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Seyr ve sülûkde, nihâyetin nihâyeti olan mertebelerden sonra, bir mertebe zuhûr eder ki, o yerde [mertebede] zerre kadar sülûk yapılsa, imkân dâiresinin kat-kat fazlası gidilmiş olur. 2/41.

● Muhammed Seyfeddîn "kaddesallahü teâlâ esrârehümül'azîz", Muhammed Ma'sûmun "kuddise sirrüh" mahdûm zâdeleridir [oğludur]. 4/235.

● Sermâye-i vakti [vakt sermâyesini], fânî lezzetlerden istifâde için telef etmiyelim. Ve harâb edilmesi ile me'mur olduğumuz şeyin ta'mîrinde olmalıyım. Allahü teâlâyâ yakınlık lezzeti ve kavuşma lezzeti, na'îm-i Cennetin lezzetini

den ziyâde [çok] olduğu gibi, uzaklık ve mahrûmluk azâbı da Cehennem azâbından dahâ kötüdür. Ah, yazık, Allahü teâlâdan yüz çevirene. Ve hasretler [üzülmeler] olsun ki, Allahü teâlânın indinde haddi aşana. Tekrâr dünyâyâ gelmek yokdur. Ve bu acımasız kahbeye zâhiren tutulup ve nefis cevherleri bırakarak saksı parçası kadar az bir şeye tenezzül ederler. Cemâl-i mutlak tâbân [parlak] ve seyr ve sülûk yolu da açık ve seçikdir. [Gizli değildir.] Bizim gibi yaratılışı aşağı olanlar, o cemâlden perdelenmiş ve uzak ve o yüce makâm-dan kovulmuşlardır. Kemâl-i hicâlet ve infîâldir ki, hazret-i kerîm-i zünnevâî, ol izzü celâl ile, bu zerre misâle bir nazar-ı bî misâl eylemekle sır-u alâniyyesinden agâh eyleyip, o ise nihâyetsiz cehâletinden dolayı, kalbi ile başkasına bakar. Ve başkasına naz ederek gider. 4/175.

● Sultân-ı sâhib-i cevri [zâlim sultân] yanında, adâletden bahs etmek ve tavsiye etmek, cihâdin efdâlidir. Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

- Ş -

● Şâkir [şükr eden] ve mü'min olanlara Allahü teâlâ azâb etmez. 1/70. [Müjdecî Mektûblar: 93.]

● Şân-ül-hayât, cemî' şü'ûnâtın akdemi [en evvel]dir. Ondan sonra şân-ül-ilmidir ki, ona tâbî'dir. 3/87.

● Şân-ül-ilm, bütün şü'ûnları topluca ve etrâfıca içinde bulundurur. [Hayât şânından sonra]. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Şân-ül-ilmin, sıfat-i zâideden olan ilm ile hiç münâsebeti yokdur. 3/72.

● Şâh-ı Nakşibend, Yakûb-ı Çerhîye ta'lîme izn verdiği hâlde, benden sonra Alâüddîn'in hizmetinde ol demiştir. 1/119. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Şâh-ı Nakşibend "kuddise sirrüh" buyurmuşlardır ki, Minâ pazarında bir tâcir, elli bin altınlık eşyâ satıyordu. Bir

an Hakkı unutmuyordu. 1/33. [Müjdecî Mektûblar: 33.]

● Şâh-ı Nakşibend, iftâr vaktinde yedi yerde hâzır olmuşdur. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Şâh-ı Nimetullah kâdiriyye gönderilmişdir: Bizim gibi bir köşeye çekilmiş olanlar ve bilinmeyen bir köşede olanlar, binlerce riyâzet çekseler ve bütün gücü ile çalışsalar ve gayret etseler, sultânların gönlünde eseri görülen [iz bırakan] bir hak kelime ile, belki ona yakın olamaz. 4/74.

● Şü'ûnât-ı ilâhî [ilâhî şü'ûnât] sıfatların aslı olup, zât-i ilâhîde kâinlerdir. [Vardır]. O yüce mertebede ayrılık görülmediğinden, bu şü'ûnât, zât-i akdesden ayrı değildir. Ve zâtın gayrı değildirler. Ve birbirlerinden ayrımları da yokdur. Ve birbirlerinin aynı da değildirler. Zât-i teâlâ, temâmiyle bu şü'ûndan herbirinin rengine zuhûr eder. 5/35.

● Şü'ûnâtın i'tibârât üzerine üstünlüğü vardır. 4/183.

● Şü'ûnât-ı ilâhî, hakikî sıfatların aslarıdır. 5/119.

● Şü'ûnât-ı ilâhî, kemâlât-ı zâtîyyeyi mündemiçdir [içine alır]. 5/105.

● Şü'ûnât-ı ilâhî, zât üzere zâid değildir. [Zât ile berâberdir.] 5/85.

● Şü'ûnât-ı zâtîyyeden terakkî [yükselmeye] câiz ve vâkî'dir [olur, vukû' bulur]. 5/119.

● Şü'ûnât-ı ilâhî azze şânühüde mücerret i'tibârâtdır. 4/183.

● Şü'ûnât ile sıfat arasında kâbiliyyetler vardır ki, bunlar hem şü'ûnlara, hem sıfatlara benzerler. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Şü'ûnât-ı ilâhî zât-i ilâhîye bağlıdır. [Onunla alâkalıdır.] Mâsivâ ile alâkalı olmaktan uzaktır. Sıfat-i ilâhînin te'alluku mâsivâyâ maksûrdur. [İlâhî sıfatlar mâsivâyâ tealluk eder.] 3/72.

● Şü'ûnlar ile sıfatlar arasında fark çok incedir. Bu farkı

kimse bildirmemiştir. (Bu farkdan bir kulun konuşması ma'lûm değildir.). 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Attâr-ı Şiblî "rahimehullahü sübhânehu" kırk sene ağladı. Ve semâ yönüne [gökyüzüne] bakmadı. Ağlama sebebi sorulunca, kabrin korkusundan ve kıyâmetin heybetinden ağlarım, dedi. Gökyüzüne neden bakmadığı sorulunca, çok günâh işledim, meclislerde çok kahkaha ile güldüm. Ondan utanıp, yukarıya bakamam, dedi. 4/18.

● Secere-i Mûsâdan mesmû' olan kelâm, kelâmulлахdır. [Mûsâ aleyhisselâmın Tûr dağında ağaç tarafından işitildiği kelâm, kelâmulлахdır]. İnkâr eden kâfirdir. 3/19.

● Şedîd olan kimse [kuvvetli, şiddetli olan kimse], çarpışmada şedîd olması mu'teber değildir. Belki gadabı vaktinde [kızgınlığı anında] nefsine mâlik olan kimseye şedîd demek [kuvvetli demek] lâyıkdır. Hadîs-i şerîf. 4/147. [Cevâb Veremedi: 343, Herkese Lâzım Olan İmân: 136.]

● Şerâb-ı köhne-i mâ [bizim köhne şerâbımızın] başka bir tadı vardır. Her ne kadar, her yeni şeyin bir yeni tadı olursa da! 6/14.

● Şürûb-ı züyûti tayylbe [halâl olan nebâtî rûhlardan] ya'nî karanfil, tarçın ve sâlre iki zeyt-i tayyarlardan yapılan, her dürlü şerbeti içmek yasak edilmemiştir. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Şerh-i sadr [Göğsün açılması], nefsin itminânına ve nûrun sînede [kalbde] zuhûruna bağlıdır ki, alâmeti, bu yalancı dünyâdan kaçıp ve âhirete hâzır olmaktır. 4/143.

● Şerh-i sadr [Göğsün açılması], vilâyet-i kübrâda lâzım olan şeylerdendir. 5/91.

● Şerh-i sadrın kemâli, şeytân göğüsden kovulmadıkça mümkün değildir. 4/190.

● Şerh-i sadr, zâtın tecellisi zemânında, nefsin itminânında hâsıl olur ki, adı geçen bu kemâlât, ism-i zâhire te'alluk eder [bağlıdır]. İsm-i bâtına uygun olan kemâlât, örtülmesi

lâzım olan kemâlâtdır. Bu iki ismin kemâlâtı temâmen hâsıl olduğunda, kudsi âleme uçmak ve nihâyetsiz yükselmeler olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● (Şerh-i lem'ât) kitabı Mevlânâ Câmî'nin olup, burada tecelli-i zâtının nihâyetsiz olduğu açıkça yazılıdır. 1/277. [Müjdecî Mektûblar: 471.]

● İnsanın şerefi, üstünlüğü, imân ve ma'rîfet ile dir. Mal ve makâm ile değildir. 5/63.

● Şirkin ma'nâsı. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Şirk, Allahü teâlâdan başka şeye ibâdet etmeğe tutulmaktır. Eğer, Allahü teâlânın varlığını kabûl etse de [ortaklık atılsa da]. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şirk öyle bir küfrdür ki, mutlak küfrün aşkıdır. Şerî'at hükmlerini inkâr küfrdür. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şirk, ibâdetde ortaklıktır. Eğer bir maksûdun ele geçmesinde, şerî'atin bağından boynunu kurtarıp [şerî'atin sınırını aşır], onun hâsıl olmasında, şerî'atin hudûdına tecâvüz olunursa, o şey ma'bûd ve ilâh olur. Ve eğer o maksûd böyle olmayıp, onun ele geçmesinde, şerî'atin yasakladığı şeyler işlenmezse, o maksûd, şerî'i bir yasak olmaz. O şeye tabîî meylden ziyâde maksûd olmamıştır. Tabîî ve yaratılışa uygun bir meyl dir ki, insanlık ve beşerî özelliklerdendir, am-mâ, hırs, arzû ve acele istek ve taleb gibi rezil hâller meydâna gelmemiştir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şirkin inceliklerinden kurtulup, tevhîdin esâsına kavuşan, anka-i magrib [anka kuşunu ele geçirmek] hükmündedir. 6/230.

● Şerî'at lâzımdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şerî'at-i Muhammediyye "sallallahü aleyhi ve sellem" [Muhammed aleyhisselâm şerî'atine] ihtiyâc yok zan etmek küfrdür. 3/117.

● Şerî'atsiz kurtulmak mümkün değil ve hayâl etmek bâtıldır. 4/73.

● Hiçbir kimse, hiçbir vakte şerî'ate uymakdan kurtulmuş değildir. 1/276. [Müjdecî Mektûblar: 467.]

● Şerî'ate tâbi' olunmadıkça, uyulmadıkça, hiçbir vakte ma'rifet-i ilâhî ele geçmez. 4/77.

● Şerî'ate ve sünnete tâbi' olunursa ve bid'atden kaçınılırsa [ne kadar çok bu iş yapılırsa] bâtındaki nûr çok olur. 6/51.

● Şerî'ate muhâlif ve gevşek yapıp, şerî'ate uyuyorum diyenler, bâdemın kabuğu ile vakt geçirirler [boşa vakt geçirirler]. 4/101.

● Şerî'ate kıl ucu kadar muhâlefel mevcûd ise, ahvâl ve mevâcid dahî zuhûr eylese [hâller, kerâmetler meydana gelse] istidrâcdır. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Şerî'at ile süslü [donanmış] ve sünnet-i seniyye ile donanmış olmıyanların meclislerine girmemelidir. 6/16. [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Şerî'ate inanmıyan kimse, şekerin tadına inanmıyan, safrası bozuk hastaya benzer. Kalb hastalığı var iken olan îmân, îmânın sûretidir. Nefs-i emmâre küfrünü bildirmektedir. Şekerin tadlı olmasına inanması için, şeker hastasının tedâvisi icâb eder. Nefsın tezkîye ve itminânından sonra, hakîkî îmân hâsıl olur. 1/46. [Müjdecî Mektûblar: 58.]

● Şerî'at-i Muhammediyyeyi tasdik, geçmiş bütün şerî'atleri tasdik demektir. 2/55. [Kıyâmet ve Âhret: 182.]

● Şerî'at, nâkıs-ı akl olanlar [aklısızlar] içindir demek küfrdür. 6/16. [Kıyâmet ve Âhret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Şerî'atin aksine sözler ve işler insanı felâkete sürükler. 1/240. [Müjdecî Mektûblar: 333.]

● Şerî'atin bir mes'elesini [bilgisini] yaymak, Allah yolunda hazîneler harc ederek fakîrleri doyurmakdan dahâ sevâbdır. 1/48. [Müjdecî Mektûblar: 64.]

● Şerî'at-i Muhammediyye "sallallahü aleyhi ve sellem" kıyâmete kadar bâkîdir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Şerî'ate uymak, nefsin isteklerini bırakmak ve kalbi karartanları [zulmetleri] def' etmek demektir. 1/42. [Müjdecî Mektûblar: 48.]

● Şerî'ate uygun olarak, dünyâ ni'metlerinden fâidelenilebilir [yinebilir], halâldır. Yoksa üzeri şeker kaplanmış zehr hükmündedir ki, aklsız onun ile aldatırlar. Dünyânın aldatıcı lezzetleri, şerî'atin emrlerinin ve nehylerinin acılığı [ilâc] ile telâff eylemelidir [giderilmelidir]. 3/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Şerî'at olmasa, herkes kendi istediğini yapsa, ortalık karışır, düzen bozulur, neticesi fesâd olan hâl zuhûr eder. Güçlü olanlar, başkasının cânına ve malına saldırıp, hem kendini, hem de onları felâkete sürükler. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Şerî'at ile mükellef olan, dil, bütün organlar ve kalbdır. Diğer latîfeler mükellef değildir. 1/172. [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Şerî'ate uygun olan riyâzet ve mücâhede, nefs-i emmâreyi tahrîb eder. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Şerî'ate uygun olmıyan riyâzetler ve mücâhedeler hor ve hakîrdirler [fâidesi yokdur]. Eğer birkaçının fâidesi olur ise de, yalnız dünyâda fâide hâsıl eder [az bir fâidesi vardır]. 1/206. [Müjdecî Mektûblar: 263.]

● Şerî'atin emriyle olan, bayramın birinci günü yiyip-içmek, şerî'ate uymaksızın, senelerce oruc tutmaktan dahâ fâidellidir. 1/114. [Müjdecî Mektûblar: 164.]

● Şerî'ate uygun olan ameli, Allahü teâlâ sever. Uygun olmıyanı sevmez. 1/114. [Müjdecî Mektûblar: 164.]

● Şerî'ate uymanın kemâli, ilm, amel ve ihlâsa bağlıdır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Şerefül-insan bil-îmân vel-ma'rife lâ bil-mâl vel-menzi-le. 5/67

● Şerî'ate ittibâ' [uymak] ve şeyhi muktedâyâ muhabbet-de [bağlı olduğu şeyhin'e muhabbetde] doğruluk ve sağlamlık var ise, ahvâl ve mevâcidin olmıması, gam değildir. 5/83.

● Şerî'at üç kısımdır. İlm ve amel ve ihlâs. İlm ve amelî ülemâ-i zâhir bildirir, öğretir. İhlâsın hakikati, bâtın âlimlerine hizmete bağlıdır. 5/23.

● Şerî'ate riâyet etmek [uymak] zikrdır. Ancak nef-yü isbât [Lâ ilâhe illallah] ve ismi zâtın [Allah isminin] tekrâriyle olan zikr, serî' olarak te'sîr edip, şerî'atin hudûduna riâyet ile olan zikre vesîledirler. 6/46.

● Şerî'atin hakikati ve sûreti vardır. Şerî'atin sûretinde, îmân ve hükmleri yerine getirmek ile berâber, nefis isyân hâlinindedir. Nefs itmînân makâmına vâsıl olunca, şerî'atin hakikatı müyesser olur. 2/54.

● Şerî'ate uygun olan her amel, zikr demektir. 2/30.

● Şerî'atin, gerek red ve gerek kabûl ile hüküm eylemediği bilgiler lüzûmsuzdur. İnsanlara lüzûmsuz şeyleri yapmak emr olunmadı. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Şerî'at, zâhir ve hakikat-i şerî'at [şerî'atin hakikati] olarak iki kısımdır. Ulemâ-ı râsihîn her kısma vâkıfıdır. 1/276. [Müjdecî Mektûblar: 467.]

● Şerî'at, tarikat ve hakikatden maksad, nefsin tezkiyesi ve kalbin tasfiyesidir. 1/91. [Müjdecî Mektûblar: 133.]

● Şerî'atin iki cüz'î vardır. [İki kısımdır.] İ'tikâdî olan üsûl-i dindir. Amelî olan fûrû-i dindir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şerî'at, hanefî ve şâfi'î mezheplerinden hâric değildir. Eğer hanefîden bir mes'ele bildirilmedi ise, şâfi'î mezhebinde bildirilmiştir. Ve şâfi'îden dışarı çıkmamıştır. Hakkın üçde iki veya dörtde üç hissesi İmâm-ı a'zama âididir. Ve üçde veya dörtde biri Şâfi'î ileidir.^[1] Şerî'at ve sünnete tâbi' olmağa ve bid'atden kaçmağa ne kadar gayret gösterilirse, bâtın

nın nûru da, o kadar çok olur. 6/51.

● Şerî'at, kötülüklerin yapılmasını yasak eder. 1/41. [Müjdecî Mektûblar: 46.]

● Şerî'at, mâsivânın ubûdiyyete hiç hakkı olmadığını bildirir ki, bu tahakkuk etmedikçe [Allahü teâlâdan başkasının ibâdete hakkı olmadığına inanmadıkça], şirkden kurtulunmaz. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Şerî'at, bozuk âdetleri [ve çirkin modaları] ve nefis-i emmârenin benlik ve izzet-i nefis çılgınlıklarını önlemek için gönderilmiştir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şerî'at, nefis-i emmârenin islâh edilmesi için gönderilmiştir. 3/117.

● Şerî'atin da'veti tenzih-i sırf ileidir. [Allahü teâlâyı tam tenzih içindir]. 3/31.

● Şerî'at-i garranın [yüce şerî'atin] revâc bulması, sultânların alâka göstermelerine bağlıdır. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Şi'r okumak ve hikâye anlatmak, [ve spor maçlarını seyretmek] boşuna vakt geçirmektir. Kalbin temizliğine çalışmak ve susmak lâzımdır. 1/176. [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Şi'r ve emsâli şeyler her ne kadar, yüksek derecelere ulaşsa da, sûretdeki faziletlere dâhildir ki, ma'nâ ehli indinde, hayrlı iş kabûl edilmekten uzaktır. 4/51. [Kıyâmet ve Âhiret: 163.]

● Şefâ'at-i Kur'ân [Kur'ân-ı kerîmin şefâ'atı] bütün şefâ'atlerin üstündedir. 3/99.

● [Kıyâmet günü] Şefâ'at, evvelâ Enbiyâdan, ikinci olarak sâlihlerden, mü'minlerin günâhkârları için, Hakkın izni ile olacaktır. 4/148.

● Şükr-ü mün'im [ni'metleri gönderene şükr] aklen vâcibdir. 3/22. [Fâideti Bülğler: 441.]

● Şükr, ahkâm-ı şer'iyyeyi kabûl edip ve icâbiyle de amel

[1] Hindistânda yalnız hanefî ve şâfi'î mezhepleri olduğu için, bu iki mezheb birbiri ile mukâyese edilmiştir.

etmekden ibâretidir. 4/40.

● Şükr şudur ki, kula ni'met olarak verilen bütün a'zâlar ve zâhiri ve bâtinî kuvvetler, ne için halk olundu ise, onu yerinde kullanmaktır. 6/100.

● Şükr, ni'metin artmasına sebebidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediy-ye: 102.]

● Şükr, Allahü teâlâyâ yapıp ve rahmetinin artmasını ümmîd edeler ve kendi iş ve amelinden ümmîdsiz olup, sâ-dece Allahü teâlânın rahmetinden ümmîdli olalar. Onun kabûlü, bizim ihlâsımıza bağlıdır. 6/131.

● Şemsin [güneşin] batıdan doğması, kıyâmet alâmetidir. Hakdır. 2/67. [Se'âdet-i Ebediy-ye: 54.]

● Şevâhık-ı cibâl [Dağda yaşayıp, dîni iştîmiyenler] ki pullara taparlar. Cennet ve Cehennemde ebedî kalmayıp, âhirette diriltilip, hakları alınıp-verildikten sonra, mükellef olmıyan hayvanlar gibi, yok edilirler. 1/259. [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Şevk, halâvet [zevkler, hâller], nisbet, nistî [kendini yok bilmek] bunların hepsi, yolun ortasında vardır. Nihâyet-de şevk yoktur. 4/84.

● Şevk, muhabbet ve arzû sebebiyle, senelerce yapılan işler, senelerin kazancı, az bir saatde [kısa bir zemânda] ele geçer. 6/173.

● Şevk ve muhabbet büyük bir ni'mettir. İşin aslı, şevk ve muhabbet üzeredir. Ve ilerlemek ve yaklaşmak ona bağlıdır. 6/119.

● Şühedânın ervâhı [şehîdlerin rûhları] yeşil kuşların içindedir, hadîs-i şerîfinin tefsîri. 6/5.

● Şühedânın [şehîdlerin] Enbiyâ üzerine birkaç husûsda üstünlükleri var ise de, her bakımdan üstünlük, Enbiyâyâ mahsûsdur. 6/24.

● Şühedânın [şehîdlerin] kefenleri kendi elbîseleridir.

2/16. [Se'âdet-i Ebediy-ye: 1034.]

● Şühedânın [şehîdlerin] yıkanmağa [gâsl edilmeğe] ihtiyâcları yoktur. Ve şehîdlere cenâze nemâzı kılınması emr edilmemiştir. Kur'ân-ı kerimde buyurulmuştur ki: "Şühedâyı siz ölü zan etmeyiniz. Diridirler." 3/122. [Se'âdet-i Ebediy-ye: 919.]

● Şehîdlik niyyete bağlıdır. 2/69. [Se'âdet-i Ebediy-ye: 289.]

● Şühûd-ı âlem [âlemi görmek] mübtedî ve müntehilin nasîbidir. [Yolun başında ve sonunda olanların nasîbidir.] Yolun ortasında olanlar, sekr hâlinedir ve kendinden geçme erbâbidir. 5/52.

● Şöhret âfetdir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Şühûd ve müşâhede kelimeleri zât-ı ilâhîye kavuşanlar için söylenir. Sıfatların mertebesinde hâsıl olan hâllere mü-kâşefe, keşf denir. Bunlar erbâb-ı kulûbdur. 1/118. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Şühûd ve müşâhede zıllerde olur. 1/118. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Şühûd-ı hak. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 525.]

● Şühûd-ı hak, sülûkun nihâyetinde hâsıl olan mutlak fenâdan önce olamaz. Buna şühûd denilmesi, kelime bulunmadığı içindir. Ve yoksa, bilinenden bilinmiyene yol yoktur. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Şühûd, ma'rifet ve hayret, sâlikin kendisindedir. Dışarıdan değildir. 1/30. [Müjdecî Mektûblar: 21.]

● Şühûd vilâyetde olur. Rü'yet nübüvvetde olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Şühûd, Allahü teâlâyâ kavuşmak [görmek] ma'nâsına kullanılmışdır ki, bu devlet [ni'met] dünyâda bâtına [kalbe] mahsûsdur. Kâmil kimsenin kalbi [bâtını] Allahü teâlâyâ teveccüh etmiş olup, zâhiri, ehl-ü i'yâlin [çoluk-çocuğun] işle-rinde olur. 2/77.

● Şühûd, ilm ve söz etmek, bunların hepsi zıl mertebelerindedir. Evsâf ve ef'âl [vasf ve işler] mertebelerinde ve zât mertebesinde hayret ve cehlden gayri nesne yokdur. 5/87.

● Şühûd ve vüsûlün [görmek ve kavuşmanın] bakîkatî âhirette va'd edilmiştir. Dünyâda sizden ve bizden kulluk yapmamız istenmektedir. 5/10.

● Şühûd, sâliklere, yâ âfâk aynasında veya enfûs aynasında zuhûr eder. Âfâkî şühûda, Ehlullah'ında mekân i'tibâr edilmez. Ve onun seyrine bu'd der bu'd [çok uzak] demişlerdir ki, vehmin dolaşdığı yerdir. İstenilen şeye kavuşmak, enfûse âiddir ki bu seyre kurb der kurb [yakının yakını] demişlerdir. Matlûbu bulmak âfâk ve enfûsün ötesidir. Ve hu ötelik [uzaklık], son derece yakınlık, i'tibârıyla olup, akl onu tasavvurdan âciz ve bayrândır. Ve hayâlin ve vehmin ulaştığı yerden daha yüksektir. 6/74.

● Şühûd-i tenzîhî matlûbdur. [Tenzîh edilen şühûd istenilir.] Kesretin şühûdû lezzet verirse de, i'tibârı yokdur. [Şühûdün mahlûklar ile alâkası olmamalıdır.] 1/174. [Müjdecî Mektûblar: 229.]

● Şehvet mâni'aları ve nefsin gadabının istilâsı mevcûd iken, şer'i'atin emri üzere amel etmek, bu vaktin gayrisinde yapılan amelden kat-kat üstün ve kıymetlidir. Zîrâ, zahmet sebebi ve mibnet sebebi ile olan mâni'ler, onun şânını göklere çıkarır. 3/34. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Şey, zıddıyla anlaşılır. Hayra şer, kemâle naks aynadır. 3/57.

● Şey'liyyet, sübûtî veya vücûdî olur. Vücûdî, şey'in merâtibinden bir mertebede avâlimden bir âlemde zuhûrdur. Sübûtî, şey'in ilimde sübûtüdür. Hâricde değildir. [Şey olmak iki dürlüdür. Sâbit olan şey, mevcûd olan şey. Mevcûd olan şey, hâricde bulunan şeydir. Sâbit olan şey ise, ilimde bulunan, hâricde bulunmayan şeydir.] 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Şey'in, şey'-i diğerle ittihâd [Birşeyin başka bir şey ile birleşmesi.] birinci şeyin, ikinci şeyin hakîkatî olmasını ge-

rekdirmez. 4/88.

● Şey'in kendisi ile ilmdeki sûreti arasında fark vardır. İlmdeki sûret, şey'in henzeri ve misâlimden gayri değildir. [Televizyondaki şekiller ve ho-parlördeki sesler de, bunların kendileri değildir.] 3/99.

● Şey'in bir sıfatı ile ilminde, ilm, ol sıfat, vechedir, ol şey değildir. [Şey'in bir sıfatını bilmek, şey'in kendisini hilmek değildir.] 5/1.

● Şeyh Halîlullah, Muhammed Ma'sûm "kuddise sirruh"un mahdûmzâdeleridir [oğludur]. 5/140. [Kıyâmet ve Âhiret: 164.]

● Şeyh Ehûl-Kâsım, Muhammed Ma'sûm "kuddise sirruh"un mahdûmzâdeleridir. 5/129.

● Şeyh ile münâsebet hâsıl eden şeyler, şeyhe muhabbet ve hizmet, zâhiren ve bâtınan onun âdâbına riâyetdir. 4/78.

● Şeyblik ve halkı Hak celle ve a'lâya da'vet makâmı için, hâllerî, makâmları, müşâhedeleri ve tecellileri ve keşfleri ve ilhâmları ve rû'yâ ta'bîrlerini hilmek lâzımdır. [Sahte tarikatçılar, böyle anlaşılır] 1/224. [Müjdecî Mektûblar: 304.]

● Şeyh-ül-islâm lakâbıyla meşhûr olan Abdûllah-il-Ensârînin, "Menâzilis-sâyırîn" kitabında buyuruyor ki: Ma'rîfet ehlinin firâseti, tâliblerin istidâdını anlamak, ri'yâzet ehlinin firâseti ise, mahlûkâta âid gizli şeyleri bilmektir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Şeyb Abdülkuddûs, Hind [Çeştiyye] meşâyihinin büyüklerinden idi. Ve Hâce Ahrâr zemânına yakın idi. [İmâm-ı Rabbânînin babası Abdül-ehad hazretlerinin üstâdıdır.] 6/231. [Se'âdet-i Ebediyye: 1064.]

● Şeyb İbni Hâcer buyuruyor ki: Âlî ile Mu'âviye "radı-yallahü anhümâ"nın ayrılıkları ictihâd ile idi. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Şeyh İbni Sekînenin bir müridi gusl için Bağdâdda Diçleye girip, Mısırda Nilden çıktı. Ve Mısırda evlenip, evlâdları

olup, yedi sene sonra Nî'e girip, Dicle'den çıktı. Ve elbisesini terk eylediği yerde buldu. Elbisesini giyip, evine geldi. Hanımı, (müsâfirler için hâzırlanmasını tenbîh eylediğin yemek bâzırdır) dedi. Birkaç senelik işin bir anda bâsıl olması, şeklen mümkün değildir ki, zemân uzaması kâbilindendir. Bu hikâyenin rû'ya kâbilinden olması muhtemeldir. [Bu hikâyenin güc gelen yeri, yıllarca yapılacak şeylerin bir anda yapılması değildir. Güc olan yeri, Bağdâdda bir an olan kısa zemân, Mısırda yedi sene uzamaktadır. Onun için bir rû'ya olabilir.] 1/210. [Müjdecî Mektûbları: 272.]

● Şeyh Ebû Sâ'îd-i Ebûl hayr buyurmuştur ki, su üzerinde yürümek kolaydır. Kurbağa ve sığircık da, suda yürürler. Çaylak ve sinek de havada uçarlar. Şeytân da, bir nefesde, doğudan batıya ulaşır. Bunun gibi şeylerin kıymetli yoktur. Murâd odur ki, insanlar arasında bulunup ve halk arasında haşır-neşir olup, Allahü teâlâdan bir ân gâfil olmamalıdır. 5/110. [Cevûb Veremedi: 349, Fâidedü Bilgiler: 158.]

● Şeyh Abdülkebir-i Yemenînin ilm-i ilâhî hakkındaki kelâmının avf olunacak tarafı yoktur. 1/100. [Müjdecî Mektûbları: 147.]

● Şeybayn [Ebû Bekr ve Ömer "radiyallahü anhümâ"nın] üstünlükleri, sahâbe ve tâbi'nin icmâ'ları ile sâbit olmuştur. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesâikarı: 265.]

● Şeytân, insanı, farzları yapmaktan alakoyup, [sonraya bırakıp], nâfileler ile meşgûl eder. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Şeytân kuvvetli düşmandır. Yolum sonuna varmış olanlar dahî, kendilerinden emîn değildir. Yolum başında ve ortasında olanlar, buna kıyâs oluna. 4/87.

● Şeytân, insanın dışındaki bir düşmandır. İnsanın içinde taşıdığı şeytân olan nefis, iç düşmandır. İçdeki düşman [nefis] yardım etmedikçe, dışdaki düşman hükümünü icrâ edemez. 6/171.

● Şeytân, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem"

sûretine giremez. Fekat, hakikî olmiyan bir sûrette Peygamberim diyebilir. 1/273. [Müjdecî Mektûbları: 461.]

● Şeytân, insanın vücûdunda ve damarlarında kan gibi dolaşır. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Şeytân ve bevâya uymak sebebi ile Rahmâna kavuşmağı unutmıya ve sıhhat elde iken ve emniyyetde iken, Allahü teâlâyı çok zikir edip, Kur'ân-ı kerim tilâveti için dahî zemân ta'yîn oluna. Ma'lûm ola ki, nefis-i emmâre ve alçak dünyâ, aldatıcıdır ve aldatıcı bir sevgili ve ragbet edilendir ve âhireti ve Cennet ni'metlerini unutturur. Ve şeytân, dünyâyı teşvik etmektedir. Fakirlik ve yoksulluk ile korkutur. Ma'lûm değildir ki, dünyâ ve onun meta'ı geçer gider [elde kalmaz]. Ve fânî ve acele gider. Âhiret meta'ı elden gitmez. Ve bâkî ve ele geçecektir. Senin için arkadaş ve dost, yâ la'în şeytân, yahud hür-i ayn [hüriler]dir. Meşgûl olduğun işe yazıklar olsun. Üç fâideli şeyi, üç şeye tercih eyledin. Ya'nî nefsin yorgunluğunu, kalbin meşgûliyyetini ve ağır hesabı nefsin râhatlığına, kalbin sâkin olmasına ve hesabın hafif olması üzerine tercih eyledin. Bedenin şeklini süsleyip ve cânf nefsi doyurarak himâye eyledin. Allahü teâlâyı unuttun. Ve kalbini fânî lezzetleri düşünmekle doldurdun. Âhiretin ehemmiyyeti [maksadı] sana hâsıl olmadı. Akıllı olan kimse, dünyadaki âcil olarak ele geçenlere, nasıl olur da ihtimâm ve ehemmiyyet üzere olup, âhiret işlerini geriye bırakır. Bilmez mi ki, dünyâ işlerinde tedbîr, tedbîri terktir. Âhiret işlerinde tedbîr, çalışmak ve kusûru terktir. Duymadın mı ki, istenilen şey, dünyevî ihtiyâcları istemeği tamamen terk ile, yaratılış maksadı olan işe çok gayret etmektir. Şu hâlde, yazıklar ve esefler olsun şol kimselere ki, dünyâ ile mutmain olup, onda sevinç ile gururlanırlar. Ve kıyâmet gününün şiddetini ve kabrin yalnızlığını unutarak, gücünü bâtıla sarf edip, Allahın kitâbından yüz çevirerek uzak olup, boş şeylere, oyun ve eğlenceye çok gayret gösterir ve beyt-i ma'mûra ragbet göstermezler." İnsan bilmez mi, şol vakti ki, kabirlerdeki mevâtı dirile. Ve sudurda [göğüsde] olan hayr ve şer temyiz ve ibrâz ola. [Ortaya çıka]. Rabbi teâlâ onların gizli ve âşikâr hâllerine âlimdir [bilir]. Yevm-i kıyâmetde

ona göre her kimseye cezâsını verir. Âdiyât sûresi (son âyetler). 4/207.

● Şeytân, kötülükleri, iyilik şeklinde gösterip, insanları aldatır. 1/224. [Müjdedi Mektûblar: 304.]

● Şeytân, "Allahü teâlâ rahîmdir, afv eder" diyerek ve Allahü teâlânın afvını behâne edip, günâha sürükler. Hâlbuki, kıyâmet gününde, düşmanları rahmetden mahrûm ederler. Rahmet, âhiretde, ehl-i islâmın ebrârına [iyilik yapanlarına] mahsûsdur. 1/96. [Müjdedi Mektûblar: 138.]

● Şeytâna seb' eylemeyin [söğmeyiniz]. Şerrinden isti'âze edin [şerrinden Allahü teâlâyâ sığınınız]. Hadis-i şerif. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Şî'îler, hâricîler ve mu'tezile, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbını kötiledikleri için, kurtuluşları mümkün değildir. 1/80. [Müjdedi Mektûblar: 116.]

● Şî'îler, üç halîfeye ve Mu'âviyeye "radiyallahü teâlâ anhum" ve diğer sahâbîlere söylerler. Ve birkaç kimseden gayri, bütün sahâbî sonradan mürted oldular, dediler. Ehl-i sünnet vel cemâ'at ise, hiçbir sahâbîye kötü söylemez, kötü bilmez. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

— S —

● "Sâ'imîn [oruclunun] ağzında, açlık sebebi ile hâsıl olan koku, Allahü teâlâ indinde, miskden dahâ güzel kokudur." Hadis-i şerif. 5/11. [İslâm Ahkâmı: 551.]

● Sâ'im-i Ramezâna [Ramezânda oruçlu olana] iftâr veren müslimânın günâhları magfiret ve Cehennemden âzâd olur. 1/45. [Müjdedi Mektûblar: 55.]

● Sâhib-i hakîkinin [hakîkî sâhibin] fermânına itâ'at ve boyun eğmek lezzetini, harâmlardaki lezzetden ziyâde bilmek gerektir. Ni'metleri ihsân eden Allahü teâlânın bir kimseden ve onun işinden râzı olması ni'meti, diğer lezzetlerin tadı ile bir olmaz. 4/211.

● Sâhib-i Avârif [Avârif kitâbının sâhibi], sahv ehlinin kâmillerindendir. Kitâbında o kadar sekr ile ilgili ma'rifet vardır ki, şerh olunamaz. 3/117.

● Sâhib-i Avârif imâm-ı Sühreverdînin, "Limen kâne le-hü kalbün, âyetini tefsiri. [Bu sûredeki nasihatler, idrak sâhibi kalbi olan içindir. Kaf Sûresi 37.A.] 3/118.

● Sâhib-i Avârif. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Sâhib-i Avârifin [Avârif kitâbının sâhibinin], vâsıl olan [nihâyete kavuşan] sofinin, Kur'ân-ı kerîm okumakta, Mûsâ aleyhisselâma ağaç cihetinden gelen kelâm-ı ilâhî gibi olmasının takriri. 3/119.

● Sâhib-i şühûd olanlar [şühûd sâhibi olanlar], erbâb-ı temkindir. [Temkin ehlidir]. 3/119.

● Sâhib-i mükâşefe olanlar, ehl-i telvindir. [Mükâşefe sâhibi olanlar telvin ehlidir]. 3/119.

● Sâliha hanımlardan birine akâid beyânı 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Sâlih-i vefâ [vefâ sâhibi sâlih], hayr ameli işler. Lâkin ma'siyyetden [kötülüklerden] kaçınmak siddıkların işidir. 5/112.

● Sâlih kimsenin gördüğü rû'yâlar, müjdedir ve istidâdî haber verir. Çok vâkî'i olur ki, o istidâdî gösteren rû'yâ zuhûra gelir. Ve ekseriyâ dahî zuhûra gelmez. Cân fedâ eylemek gerektir ki, iş, sözden işe ve işitmekden ele-avuca gele. [Adını duymakla kalmıya, ele geçce.] 4/200.

● Sabâhat, hüsn-i tafsilidir ki, [yüz güzelliğinin açıklanmasıdır ki], onunla boy güzelliği, yüz güzelliği ve göz güzelliği ve kaş güzelliği diye ta'bîr olunur. Hâlbuki, melâhat, bir hüsn'dür ki [görülmiyen güzellik, bir güzelliştir ki], ma'nevî ve zevkîdir. Ve ta'bîr ölçüsünün dışında ve ötesindedir. [Ta'bîri mümkün değildir.] 4/113.

● Sahâh ve akşam rızkı olup, dilenen, Cehennem ateşini çoğaltır. Hadis-i şerif. 5/37. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 337.]

● Sabâh nemâzını cemâ'at ile edâ eylemek ki, bir sünnetin yerine getirilmesidir. Bütün sene nâfile nemâz kılmaktan bir-kaç mertebe üstündür. 1/53. [Müjdecî Mektûblar: 69.]

● Subbet aleyye, mesâibü lev enneâ.
Subbet alel eyyâmi sirna leyâlehâ.

(Üzerime yağın musîbetler bellidir herkesce,
Eğer gündüzlere yağsalar, hepsi olurdu gece.)

Âişe-i Sıddîka "radiyallahü anhâ", Resûlullahın "sal-lallahü aleyhi vesellem" vefâtlarında buyurmuşlardır. 1/195. [Müjdecî Mektûblar: 250.]

● Muhammed Sıbgatullah, Muhammed Ma'sûm "kuddise sırruh"un mahdûmzâdeleridir. 4/231.

● Sohbet, dünyâ için olup, âhlret düşünülmez ise, dünyâ için ve âhret için hüsrândır. 4/31.

● Sâlihlerin sohbetini arayınız. 4/14.

● Sohbet-i fukarâ ve sulehâ [dervişlerin ve sâlihlerin sohbetine] ve şerî'ate uygun olan şeylere râğbet edip, şerî'atin hilâfına [muhâlif] iş gördükleri mahalden kaçalar. 5/99.

● Sohbetin fazîleti, bütün fazîletlerin ve kemâlâtın üstündedir. 3/68.

● Sohbet-i şeyh [şeyhin sohbeti] mevcûd oldukda, zikre ihtiyâc yoktur. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Sohbet-i pîr [pîrin sohbeti] müyesser olmazsa, kayıtsız [tam bir] muhabbet ile de [uzakdan] feyz alınır. Yalnız bu ikisinin arasında büyük fark vardır. 6/47.

● Sohbet netîcesinde mübtedîye [başlangıçta olana] devâmlı olan bereket, evvelâ, hakîkî maksad olan Allahü teâlâyâ kalbin teveccühünün devâmlılığıdır. Az bir zemânda bu şekilde teveccühün devâm etmesi, mâsivâyı unutturur. [Mahlûkları unutmaya kavuşdurur.] 2/83.

● Sohbet-i ehlullah [ehlullahın sohbeti], kemâlin ele geç-

mesi ve sülûk konaklarının geçilmesi için mutlaka lâzımdır. 6/9.

● Sohbet-i ehlullahın fâideleri. [Evliyânın sohbetinin fâideleri.] 4/158.

● Sohbet-i îşânın [Onların sohbetinin] bir sâati, kırk günlük mücâhedelerden dahâ üstündür. 4/47.

● Sohbeti ganîmet bileler. 3/68.

● Sohbet lâzımdır. Çâre yoktur. Sûret ve râbîta ile iktifâ olunmak [kifâyet etmek] hatâdır. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kryâmet ve Âhret: 161.]

● Sohbetin ve Onlara hizmetin mükâfâtı, Hak teâlâyâ kavuşmaktır. Diğer amellerin karşılığı, ona yakınlığa ulaşdıramaz. Bu işin hakîkatidir ki, nefis-i emmâreyi itminâna getirir. Diğer amelleri de sûretten hakîkate getirir. 4/233.

● Sohbet-i mürîdan [mürîdlerin kendi aralarındaki sohbet], birbirlerinde fânî olmak şartı ile, uzletten dahâ iyidir. 1/122. [Müjdecî Mektûblar: 169.]

● Sohbet edeceğin kimse ile Allahü teâlânın maiyyeti basar-i basîretine dâçar olmalıdır. 4/125.

● Sohbet-i agniyâdan [Dünyâlık tophyanın sohbetinden] kaçınmak lâzımdır. 4/125.

● Sohbet-i agniyâda terakkî [zenginler ile sohbetde dünyâ menfeati] çok olsa düşünmek lâzımdır ki, hâsıl olan yükseklîklerden netîce nedir. Ba'zı hizmet zararsız olur. Anımâ, sonra bir hizmet dahî emr ederler ki, tam bir vebâl olur. 3/54.

● Sohbet-i nâ cins [yabancılar ile sohbet]den, tefrika ehli ile, bid'at ehlinin sohbetinden kaçınalar. 4/145.

● Sohbet-i ehli dünyâ [dünyâ ehlinin sohbeti] mevcûd iken, hakîkî matlûbun sevdâsının kalhde hâsıl olması, ne hüyük ni'metdir. Dervişlerin muhabbeti onun eseri ve Onların niyâzı onun beyyine-i vâdîhıdır. [Onun açık delîlidir.] 4/143.

● Sahv-ı hâlis nasîb-i avâmdır. [Hâlis sahv avâmın nasîb-i dir.] Her kim ki sahvı tercih eyleye, murâdı sahvın galebe çalmasıdır. Sahv-ı hâlis [hâlis sahv] değildir ki, o âfetdir. 3/117.

● Sahvda, sekrden bir mikdar eser kalması tuz gibidir ki, tuz olmaz ise yemeğin tadı olmaz. 3/117.

● Sahv, sekre tercih edilir. 1/268. [Müjdecî Mektûblar: 441.]

● Sadr [göğüs], ilm mahallidir, yeridir. Gayb âleminde gelen [ulaşan] her feyz, evvelâ sadra gelir. 5/97.

● Sadaka-i tetavvu'u [nâfile sadakayı] istemek, kazanmağa kudreti olmıyan muhtâc içindir. Muhtâc, nefsine mevt ve-yâ maraz isâbetinden havf eden cây' [ölmekden veya hasta olmaktan korkan aç] veya bedenî örtecek şeye kudreti olmıyan açık kimsedir. Böyle kimse, âciz olmayıp da, kesbine başka birşey mâni' olursa, bir günlük yiyeceği istemesi câiz olur. [İstedığı bir günlük ola]. Eğer kesbi terk etmeğe sebep, nâfile nemâz ve oruc ile meşgûliyyet ise, zekât istemek câiz değil ve nâfile sadaka istemek mekrûhdur. 5/37. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 337.]

● Sadakanın sevâbı, evvelâ Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ve sonra meyyitin rûhuna hediye edilmelidir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Sırât-ı müstekîme hidâyet demek [doğru yola kavuşmak demek], kulun rızasını kazâ ve kadere tâbi' etmek demektir. 4/44.

● Sırât-ı müstekîm [doğru yol] ahkâm-ı şer'iyyedir. Bir düz çizgi gibidir. Bu hattı müstekîmden az bir ayrılık, şeytânların yoludur. 6/16. [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Sırâtın [sırât köprüsünün] Cehennem üzerine konması hakdır. Mü'minler geçip, Cennete giderler. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Sagîre üzere ısrar eylemek kebîredir. [Küçük günâha

ısrar, büyük günâhdır.] 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Sıfât-i ilâhî. 3/99.

● Sıfât-i sübûtiyye sekizdir: Hayât, ilm, kudret, irâdet, semî', basar, kelâm, tekvîn. Bu sıfatlar hâricde mevcûdlardır. Fekat, Allahü teâlânın zâtından ayrı da değildirler, gayrı da değildirler. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları], cehl-i sünnetinde, zât-i ilâhî üzerine, nasıl olduğu bilinemez tarzda, hâricde mevcûdlardır. 5/105.

● Sıfâtın zât-i ilâhîden ayrılması, ârifin düşüncesi i'tibâriyledir. Yoksa işin aslı i'tibârıyla değildir. 2/91.

● Sıfât ve ef'âlî [Allahü teâlânın sıfatları ve fi'illeri] zâtından ayrı değildir. Eğer ayrılık var ise zillerdedir. 4/183.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] ne zâtının aynıdır, ne de gayridir. 3/113.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] hâricde mevcûddur. Bununla berâber, sıfata her ne âid olur ise, zâta da âid dir. Ve sıfatlar zâtda i'tibâr edilmektedir. Bu i'tibârât-ı zâtiyye, şü'ûn-i zâtiyye itlak olunur. 5/105.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] ve şü'ûnâtı [şü'ûnları], zât-i teâlâdan hiç ayrı olmayıp, ayrılması yoktur. Fekat, zâtın âsıkları için, muhabbet-i zâtiyye cihetinden zât-i teâlâ ile berâberlik hâsil olur ki, o makâmda şân ve i'tibârdan hiç hâtıra gelmez. Bu muhabbet hâllerinin husûsiyyetlerinden ve şaşılacak şeylerinden. 5/119.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları], kemâlât-i mün-derece-i zât-i sübhânehunun tafsîlidir. İcmâl şol mertebedir ki, tafsîl ol mertebede kâin değildir [yokdur]. Belki merteb-i tafsîl, merteb-i icmâlden aşağıdır. Ol celle sultânehu da bu ma'nâ yokdur [düşünülemez]. Ve tafsîl, ayn-ı merteb-i icmâldedir. Bu ma'rifet aklın ötesindedir. 3/113.

● Sıfât, ef'âl ve zât-i ilâhînin hakikatinden, mahlûkların, cehl ve hayretten gayrı nasîbi yokdur. Gayba îmân eylemek

lâzımdır. Her ne keşf ve şühûd bâsıl olursa, "Lâ" derken yok etmelidir. 6/66.

● Sıfât-i semâniyye-i hakîkiyye [sekiz hakîkî sıfat], zât-i ilâhî ile mevcûdlardır. Vücûd ile değıllerdir ki, vücûdun ve belki vücûbun da, o mertebede yeri yokdur ki, vücûbun ve vücûdun ikisi de i'tibârâtandır. Hub [sevgi] ve vücûd i'tibârları, âlemin yaratılmasının başlangıcıdır. Zîrâ zât-i celle ve şânehu bu i'tibâr-ı hub ve bu i'tibâr-ı vücûd mevcûd değıl iken, âlemden ve yaratılan âlemden müstagni [münezzeh] idi. 3/121.

● Sıfât-i semâniyye-i kâmile [sekiz kâmil sıfat], kadîmlerdir. Ve kemâlât-i zâtîyyenin zilleridirler. Ve o kemâlâtın zâhir olduğı [göründüğü] ve kemâlâta perde, ya'nî o gizli nûrların perdeleridir. 3/25.

● Sıfâtın birbiriyle mugâyeretleri tahkîkidir. [Sıfatlar bir-birinden başkadır.] Bir sıfatda fenâya kavuşmak, her sıfatda fenâ bulmak olmaz. İ'tibârlar böyle değıldir. Bir i'tibârda fenâ, hepsinde, hattâ zât-i ilâhîde fenâdır. 1/287. [Müjdecî Mek-tûblar: 495.]

● Sıfât ve esmâ'i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları ve ismleri], zât-i teâlânın zilleri gibidir. Her zıl, âsâr [eserler] ve âyâtta [âyetler, işâretler] dâhildir. 2/4.

● Sıfât-i ilâhîde [Allahü teâlânın sıfatlarında] iki i'tibâr vardır. İ'tibâr-ı evvel oldur ki, fi hadd-i zâtihî [hadd-i zâtında, aslında] sâbitdirler. Âleme münâsebeti olup, mebâdî-i te'ayyünâtıdır. [Başlangıçların te'ayyünâtıdır]. Zât-i teâlâ ve tekaddesden mülûk [ayrı] görünürler. Ve zât-i teâlâyâ hicâbdır [perdedirler]. İ'tibâr-ı sâni [ikinci i'tibâr] oldur ki, zât-i teâlâ ile kâimlerdir [vardırlar]. Âleme teveccühleri yokdur. Zâta hicâb [perde] değıldirler. Câmenin [elbisenin] beyâzlığı gibidirler. 3/72.

● Sıfâtın zâta perde olması, zillerin zuhûruna mahsûsdur. Zîrâ ki, zillerin zuhûru, ilm mertebesindedir. Ve asl zuhr. makâm-ı ayndedir. [Makâmın tâ kendisindedir.] Meselâ Zeydin ilmde zuhûru sıfat ileidir. [Meydâna çıkması, görün-

mesi sıfat ileidir.] Bu sıfat düşünülünce Zeydin zâtına hicâb olur. Zeyd görününce mu'âmele asla karar bulur. Zeydin ilmde sûreti, hâricde mevcûd olan Zeyd için zıl idi. Rü'yet makâmında, Zeydin sıfatı, perde değıldir. [Zeydin sıfatları mâni' değıldir]. 2/11.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] her ne kadar Zât-i teâlâyâ perdedir. Ammâ, kemâlât-i zâtîyyenin açığa çıkması da, onların vücûduna bağıdır. Sıfâtın perde olmaları, ayn'ın [aşlın] perde olması gibidir ki, görme sebebidir. Bu görünüş ve açığa çıkış, her zemân zillidir. Ammâ çâre yokdur ki, bizim vücûdumuzu zille bağı kılmışlardır. Vücûdumuz perde ile örtülmüşdür. 3/25.

● Sıfât-i ilâhînin varlıkda durmaları, Allahü teâlânın zâtı ileidir. Sıfât-i ilâhî, bütün noksan sıfatlardan tenzih olması sebebi ile, mümkünâtın sıfatlarına benzemez. Onlarla münâsebeti yokdur. Zîrâ mümkünâtın sıfatları sonradan var olmuşdur. Varlıkda durmaları madde ileidir. Hâlbuki maddele- rin varlıkda durmaları sıfât-i ilâhî ileidir. Mümkünlerin sıfatı kendi nefleri ile, hay, alîm ve kâdir olmayıp, o kadar var ki, mümkün onların tavassutlarıyla hayâtta durur ve bilir. Sıfât-i ilâhî dahî, zât-i ilâhî gibi hay, alîm ve kâdirlerdir. 3/112.

● Sıfât-i ilâhî [Allahü teâlânın sıfatları] eğerçi mümkünât dâiresinden hâriclerdir, ammâ, zât-i teâlâyâ ihtiyâcları olduğundan ve onlara tekâbülden yoklukların herbiri için, şân olmakla, imkânın sâbit olmasından dışarı [hâric] değıldir. Eğerçi başlangıçları yokdur. Lâkin imkânın delîline ihtiyâcları vardır. Vâcib olmaları, zâtın vücûbundan aşağıdır. Varlıkları da, zâtın vücûdundan aşağıdır. 3/99.

● Sıfât-i ilâhînin tavassutu [vâsita olması] olmasaydı, hiçbir şey'in hâsıl olması tasavvur olmazdı. Zîrâ ki zât-i teâlânın nûrlarının aydınlatmasında, helâk ve fenâ ve inhirak [yanmak] ve yok olmakdan gayri eşyânın nasibi yokdur. 3/25.

● Sıfât-i vâcibi [Allahü teâlânın sıfatları], yokiüğün şâibesinden uzaklardır. Zât-i teâlâyâ muhtâc olduklarından,

imkân-ı zâtiden müberrâ [Allahü teâlânın zâtının imkânlarından uzak] değildir. [Zât ile vardılar]. 4/221.

● Sıfât ve ef'âl-i ilâhînin [Allahü teâlânın sıfatlarının ve fi'llerinin] zuhûru [açığa çıkması] için, Allahü teâlâ mahlûkâta muhtâc değildir. 3/113.

● Sıfât-i ilâhînin i'tibârâtı üzerine tefevvuku [Allahü teâlânın sıfatlarının, i'tibârâtı üzerine üstünlüğü] vardır. 4/183.

● Sıfât-i ilâhî şü'ûnât-i ilâhînin zilleridir. 3/72.

● Sıfât-i ilâhînin [Allahü teâlânın sıfatlarının] ilmi, ilm-i husûliye münâsibdir. [Mahlûkların ilmine uygundur.]. 1/260. [Müjdedi Mektûblar: 369.]

● Sıfât-i ilâhî ile ahlâklanmanın ma'nâsı. 1/107. [Müjdedi Mektûblar: 155.]

● Sıfât-i beşerînin ve imkânın [beşerî sıfatların ve mümkinâtın] temâmen yok olması, tasavvur edilemez ki, kalb-i hakâyık-ı müstelzimdir. [Ya'nî hakikatların değişmesi olur.]. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Safâ-yı kalb [kalbin tasfiye bulması], Peygamberlere tâbi' olmağa bağlıdır. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Safâ-yı nefis [nefsin safâsı], açlık ile hâsıl olur. 1/313. [Müjdedi Mektûblar: 596.]

● Safâ-yı nefis [nefsin safâsı] dalâlet yoludur. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Sıfât, hakikatde zâtın gayrıdır. [Sıfat başka, zât başkadır.]. 4/85.

● Sıfât-ı irâde [irâde sıfâtı], takdîr olunan iki şeyden birisini seçmektir. 3/113.

● Sıfât-ı ilm [ilm sıfâtı], hayât sıfâtından başka, bütün isimlerin ve sıfatların üstüdür. Ve bütün sıfatların hepsini kendinde toplamıştır. 4/113.

● Sıfın vak'ası, hilâfet için değil, kâtille kısıs yapılması için idi. "Gazâlî" 1/251. [Müjdedi Mektûblar: 346.]

● Samed [bir olmak, benzersizlik], birliğe işâretidir ki, sıfât-i ef'al ve sâir sıfât-i sübûtiyyeden ve şü'ûn ve i'tibârât-i zâtîyeden, bütün bunların vasfının mâlik olma mertebesi-dir. 4/76.

● Sinâ'âtın tekmîli, telâhuk-ı eskâr ile dir. [Sanatların temâmlanması, fikirlerin birbirine ilâve edilmesi ile dir.]. 3/88.

● Sanemleri [putları, heykelleri], kâfirler, şefâ'at vesîlesi kabul ederler. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Savt-ı hasen [güzel ses] ile Kur'ân-ı kerîm ve kasîdeler, na't ve menkıbeler okumakta sıkıntı yoktur. Yasak olan, Kur'ân-ı kerîmin harflerini bozarak okumak, [mûzik makâmılarına uyuyorum diyerek] ve şarkı gibi [ilhân ile] okumaktır ki, şî'rde dahî mübah değildir. Kasîdelerde bu şartlara riâyet lâzım değildir. 3/71.

● Süretten hakîkate ve sözden ma'nâya geçeler. 6/170.

● Süret-i pîr [pirin süreti] hakikatde pîrin aynı değildir. Ve pîre olan ihtiyâcı gidermez. Pîrde şeyler vardır ki, anın süretinde yoktur. 5/50.

● Suver-i ilmiyyeyi [ilmdeki süretleri], başkası ile mevcûd olan sıfatlar gibi tasavvur eylemeyeler. Bu ilâhî ilmin süretleri, maddelerin aslı ve belki mebâdi-i te'ayyünleridir. İlmî süretler sâbite olup, ilm sıfatı ile kâimlerdir. İlmde sâbit ve hâricî olan hiçbirşey bunlarda yoktur. Belki, ilmî ve hâricî varlık onlara, ârdır ki, mümkinâtın sıfatlarından ve hâdiselerin isimlerinden dir. 3/113.

● Suver-i misâliye keşfi [Keşf edilen misâli süretler] ve bunlarla konuşma hoşdur ve ilmî müjdelerdir ammâ, hakîkî matlûb ile işleri yoktur. Ve çünkü, bâtını nisbeti bozmaz. Havf yoktur. 4/182.

● Sûrî âlâm [ortaya çıkan elemeler] ma'nevî terakkîlere vesîledir. 6/68.

● Sofiyyenin sekr ve muhabbet istilâsından dolayı sözleri câizdir. 3/99.

● Sofiyye vahdet-i vücûda, ulemâ kesret-i vücûda kâildir [kabûl eder]. Ayrılık sözlerdedir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Sofiyye-i kirâm, matlûbu insan kendisinde idrâk eder demişlerdir. Enfûsün dışında [nefslerin dışında] söz konuşmamışlardır. İdrâkın hakikati ise, enfûsün dışındadır ki, enfûs o mu'âmeleye nisbetle âfâk bûkmündedir. Âfâk ve enfûs vehmin cevvelan ettiği yerdir. [Onun sahâsı içindedir.]. 5/103.

● Sôfî, sûretde halk ile berâber olup, hakikatde halkdan uzak, ayrıdır. 6/119.

● Savm [oruc] benim içindir ve onun karşılığını ben veririm diye, Hak teâlâ buyurur. "Hadîs-i şerîf." 5/11. [İslâm Ah-lâkı: 551.]

● Savm [oruc], Cehennem ateşinden siperdir. "Hadîs-i şerîf." 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Suyun yaratılması, göklerin ve yerin yaratılmasından evveldir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Sayd-ı bestî, bî dâm-ı nîstî mutasavver ve sûret pezîr değildir. [Varlık avı, yokluk tuzağı olmadan tasavvur edilemez ve zuhûr etmez.] [İnsan kendini yok bilmedikçe, Allahü teâlâyâ kavuşamaz]. 6/120.

● Sıkıntılı zemânlarda "Lâ havle" ile ve "Muavvizeteyn" ile def' edeler [bunları okuyalar]. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Zıddeyn [iki zıd] aynı zemân ve aynı mekânda bir arada bulunamaz. Ammâ, iki zıddın, birinin diğerinde bulunması ve birinin diğeri ile buluşması, imkânsız değildir. 1/296. [Müjdecî Mektûblar: 560.]

● Zarar ihtimâli ile çok menfa'at terk edilir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Zarûretler, mahzûrları [harâmlığı] ortadan kaldırır, mubah kılar. 5/37. [Hak Sözün Vesikaları: 337.]

● Da'yedeke alâ fûâdike fe innel kalbe yeskûnûl lil balâ-

li. [Elini kalbinin üzerine koy! Halâl için muhakkak kalb sâkin olur.]. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Dalâlet erdında [kâfir ülkesinde] bir kimseyi irşâd eylemek sadakadır. 4/147. [Herkes Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

- T -

● Tâife-i aliyenin sevenleri, onlar ile berâberdir ve husûsi hâllerine mahrem ve ortaklardır. 4/198.

● Bu tâifeyi hor ve zelîl zan eylemeyeler. 1/68. [Müjdecî Mektûblar: 90.]

● Bir tâifenin gördüğü dünyâ [bakdığı dünyâ çöplükleridir] ve bir gürûhun tama' ettiği [arzû ettiği] âhuret ni'metleridir ve bir fırkanın dahi himmeti, Allahü teâlâyâ teveccühdür. 4/8.

● Tâ'âtı, Hak teâlânın rahmetinin eseri ve Onun yardımı ile olduğu için bileler. 4/92.

● Tâ'âtı güzel yapmak, fenâ hâsıl olmadan müyesser olmaz. 5/100.

● Tâ'ât ve zıkr vazîfeleri ile meşgûl olalar. Ve muhâliflerin sohbetinden de uzak durup, kaçalar ve şerîatin yasak ettiklerinden perhîz [kaçarak] ve Allahü teâlânın mekrinden korkup ve titreyip, kendi amelinden üzüntülü olalar ve amelî de terk eylemeyeler. Amel et, istigfâr et. Ve Hak teâlânın fadlına i'timâd ve Peygamberin sünneti üzere istikâmeti alışkanlık hâle getireler. 5/4.

● Tâlibe gerekdir ki, herşeyden geçip, bu büyüklerin sohbetini tercîh eyleye. Ve taleb vâsıtalarında cânını harcıya [can fedâ ede]. Kendine istirahat vermiye. Ve üzüntülü ve arzûlu ola. 5/46.

● Tâlibi [maksadı] Hak teâlâ olana, kâfirlerden uzaklaşmak ve onları düşman bilmek zarûrî lâzımdır. 6/55. [Hak Sö-

● Tâlibân, zâhiren ve bâtınan [Allahü teâlâyı taleb edenler, zâhiren ve bâtınan] Peygamberimize tâbi' olmağa gayret edip ve bu devlete mâni' olan herşeyden baş gözünü ve kalb gözünü yumalar, bileler ki, bir şahıs kerâmetler ve faziletler sâhibi olsa, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbi' olmakda gevşek olsa, onun muhabbeti öldürücü zehrdir. Kerâmetleri olmasa, fekat tâbi' olmakda sağlam olanın sohbeti şifâ veren ilâcdır. 4/10. [İslâm Ahlâk: 544.]

● Tâlib-i ilâhiye [Allahü teâlâyâ tâlib olana] hicran içerisinde olmakdan ve devâmlı üzüntülü olmakdan başka çâre yoktur. 4/13.

● Tâlibe başlangıçda zikr lâzımdır. Çâre yokdur. [Mecbûrdur]. O şartla ki, kâmil ve mükemmil olan mürşidden bu zikr dersini almış ola. Eğer bu şart olmazsa, ebrârın zikri kâbilindendir ki, neticesi sevâbdır. Yaklaşdırıcı değildir. 4/84.

● Tâlibin nefse uymaması lâzımdır ki, bu da vera' ve takvâ ile olur ki, harâmlardan kaçınmaktır. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Tâlib, sâdık olmalıdır. Sâdık olmak için yirmi senede melek yazacak bir günâh bulmamalıdır. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Tâlib sâdık olunca, zikr ve teveccüh olmasa dahî, yalnız ihlâs ve muhabbeti ile ilerler. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Tâlib uyanık olmalı, mürşidinin yanında rû'yâlara hiç kıymet vermemelidir. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Tâlibin ilerlemesi [yükselmesi], kâmil ve mükemmil olan [yetişmiş ve yetiştirebilen] şeyhin tasarruf ve teveccühüne bağlıdır. 1/296. [Müjdecî Mektûblar: 560.]

● Tâlib-i sâdık [sâdık tâlib], şeyhine muhabbet ile bâtından feyz alarak onun rengine girer. [Onun makâm ve derecelerinde ilerler]. 4/165.

● Tâlib, başlangıçda pis ve aşağıdır. Ve Hak teâlâ çok temiz ve çok yüksektir. Yolu bilen bir vâsita lâzımdır. Her iki tarafı anlayan bir mürşid-i kâmil, tâlibe aracılık yapar. Pîr vâsitadır. Sona varanlar, mürşid olmadan ilerler. 1/169. [Müjdecî Mektûblar: 222.]

● Tâlib-i sâdık [sâdık tâlib], mürşidin sohbetini ganîmet bilip, kendini onun rızâsına tâbi' kılmalıdır. 6/121.

● Tâlibin pîrine karşı edebini beyân eden mektûb. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Tâlibde, şerî'atin sâhibine ittibâ' ve şeyhine muhabbet oldukda, herşey kolaydır. 3/12. [Se'âdet-i Ebediyye: 401.]

● Tâlib, i'tikâdını düzelttikden ve zarûrî fıkıh ahkâmını öğrenip, icâbî ile amel etdikden sonra, bütün vakitlerini zikre sarf eyleye, o şart ile ki, zikri, kâmil ve mükemmil olan şeyhden almış ola. 3/83.

● Tâlib, mürşidin huzûrunda zikr ve nâfile ile meşgûl olmamalıdır ki, feyzden mahrûm kalmıya. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Tâlib, ârifin sûretine nazar ederse [zâhirine, görünüşüne bakarsa], bereketinden mahrûm kahr. 4/203.

● Tâlibe, muhabbet, hizmet, âdâb ve şeyhe ittibâ' lâzımdır. 4/165.

● Tâlibe lâzımdır ki, isteğini ve istek vâsıtalarını [talebin icâblarını] şeyhe açıklıya. 5/89. [Eshâb-ı Kirâm: 275.]

● Tâlib-i Hak olana [Hakka tâlib olana], Hak teâlâdan başka şeylerden yüz çevirmesi lâzımdır. 4/78.

● Tâlibin zikri ihlâs ile ola. Kendisinde nefsanî arzûlar ve kendine güvenme şübhesi olmalı. 4/170.

● Tâlib-i sâdık [sâdık olan tâlib], zikr ehli ile sohbet eder, gayriler ile zarûret olduğu kadar görüşür. 6/223.

● Tâlibe lâzımdır ki, nefsindeki ve dışardaki bâtil tanrıları yok ede, hak ma'bûd olarak, akla, vehme, hayâle, fikre

gelen herşeyi de kovmalı, yok etmelidir. 1/126. [Müjdeci Mektûblar: 175.]

● Tâlibin, evvelâ yalvarması, çok sevmesi, sığınması lâzımdır ki, teveccüh te'sir eyleye. 1/157. [Müjdeci Mektûblar: 199.]

● Tâlibe lâzımdır ki, kâbiliyyetinin artmasını niyâz eyleye [isteye]. 5/143.

● Tâlib-i âhirete, terk-i dünyâ lâzımdır. [Âhireti taleb edene, dünyâyı terk lâzımdır.] 4/83.

● Tâlib olan, vâsıl olan [kavuşan] ve idrâk sâhibi olan dahî kalbdır. 5/52.

● Tâlibde zevk zâil olup [gidip], nisbetin te'siri kalmamış zân eder. Cesede te'sir kalmamıştır, ammâ, rûha te'sir meydana gelmiştir. 2/43.

● Bir tâlib, kutb-ı irşâda [mürşide] teveccüh edip, ona bağlanırsa, o dahî tâlibe müteveccelh olsa, teveccühde tâlibin kalbinde bir pencere açılır. Ve buradan teveccüh ve ihlâsı kadar, o deryâdan kalbine feyz akar. Ve ilâhî zikre müteveccih olur, kavuşur. O mürşidi bilmediği hâlde teveccüh etmese, yine fâidelenir ammâ, azdır. Fekat inkâr ederse veya mürşid ondan incinirse, zikr etse de hîdâyetden mahrûmdur. Mürşid onun zararını istemese dahî, o inkâr ve üzmeğin feyzine mâni' olur. 1/260. [Müjdeci Mektûblar: 369.]

● Tâlib, niyyeti düzeltirse ve sâdık ve hâlis olursa ve zikre de devâm ederse, tezkiye bâsıl olur. Kötü huyları iyi huylara dönüşür. Tevbe ve bağlanma nasib olur. Dünyâ sevgisi çıkar. Ve sabr ve tevekkül ve rızâ hâsıl olur. Bunlar kendini âlem-i misâlde müşâhedeye vesîle olup, her latîfe için bir nûr müşâhede eder. Böylece seyr-i âfâkî temâm olur. Bu seyr hakikatde sâlikin kendindedir. [Kendi kalbindedir.] Sâlik, seyrini âlem-i misâlde görür. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Tâlib ile matlûb arasında en büyük perde, kendi nefsidir. 6/184.

● Tâlib, bağlandığı şeylerden boşalmadıkça [ayrılmadıkça] ve var olmak ve diğer üstün sıfatları, asla [Allahü teâlâyâ] âid olduğunu bilmedikçe [kabûl etmedikçe], bekâ bulamaz. 6/215.

● Tâlib, fenâ ve bekâyâ kavuşduktan sonra, mürşide uyması lâzım gelmez. 1/292. [Müjdeci Mektûblar: 542.]

● Tâlib, vilâyet yolu ile yaklaşmaktan, nübüvvet yolu ile yaklaşmağa ulaşması câizdir. 3/123.

● Tâlibin maksadı, nisbetin husûlî olmasıdır. [Allahü teâlâyâ yaklaşmanın ele geçmesi olmasıdır.] Onu bilmesi şart değildir. Kolaylıkla ve çabuk ele geçen nisbet, o kadar kıymetli değildir. Zorlukla ve yavaş yavaş olan makbûldür. Eğer tâlib acele ederse, hevesine kapılmışdır. Büyükler bu talebde ömrler harcamışlardır. 4/122.

● Tâlib, kulluğu kadar ve kendini yok ve muhtâc bilmesi kadar kemâlâta kavuşur. 4/204.

● Tâlibe lâzım olan edebler. 1/292. [Müjdeci Mektûblar: 542.]

● Tâlib-i izdiyâd olmak [artmasını istemek] mevcûda râzı olmamak değildir. [Mevcûda râzı olacak, dahâ da isteyecek.] 6/206.

● Tâlib olmıyan kimse, tâlib olmayı istemelidir. Bu istek de büyük ni'metdir. 1/61. [Müjdeci Mektûblar: 80.]

● Tabi'ati ile alâkalı arzûlar, kulluğa mâni' değildir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Turuk-ı vusûl, mahlûkâtın nefesleri adedinceidir. [Allahü teâlânın rızâsına, ma'rifetine götüreren yollar, mahlûkların nefesleri adedinceidir.] Çünkü, her hayâli, aslına kavuşduran bir yol vardır. Her mahlûkun ayn-ı sâbitesi başkadır. Lâkin cümle yollar, şerî'at dâiresinde toplanmıştır. Şerî'atden ayrılan, yolda kalır. Şerî'at bir ağacın gövdesi, tarikatler, bu gövdeden ayrılan dallardır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Turuk-ı diğer [diğer tarikatler], bid'ate âid şeylerden hâli değildir. [Ya'nî bid'at karışmıştır.] 5/15.

● Turuk-ı aliyyenin menşe'i [Bütün tarikatlerin başlangıcı] Resûlullah aleyhisselâmdır. Aynı tarikatler olması, insanların isti'dâtlarından, kâbiliyetlerindendir. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Tarikler [tesavvuf yolları], ancak Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" izinde bulunmakla ulaştırır. [İnsanı se'âdet-i ebediyyeye ulaştıran tek bir yol vardır. O da Resûlullahın izinde bulunmaktır.] "Cüneyd." 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Tarikatden maksad, şerî'atin üçüncü kısmı olan ihlâsı elde etmektir. Şerî'atin dışında birşey değildir. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● Tarik-ı vilâyetde [vilâyet yolunda] vâsita lâzımdır. Bu vâsita, oniki imâmdır ve sonra Abdülkâdir-i Geylânîdir. 3/123.

● Tarik-ı mûsıl [kavuşduran yol] ikidir. Biri nübüvvet yolu olup, tavassut, vâsita yokdur. Aslın aslına kavuşdurur. Diğeri vilâyetdir ki, sülûk yoludur. Vâsita lâzımdır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Tarik-ı nübüvvetde [nübüvvet yolunda], fenâ, bekâ, cezbe ve sülûk yokdur. 1/312. [Müjdeci Mektûblar: 591.]

● Tarik-ı vilâyetde [vilâyet yolunda] eşyanın ilminin unutulması şartdır. [Eşyâya olan bilgisinin unutulması lâzımdır.]. 4/35.

● Tarik-ı nübüvvetde [nübüvvet yolunda], mahlûklara gönül bağlamak yasaktır. Mahlûkların unutulması lâzımdır. 1/302. [Müjdeci Mektûblar: 569.]

● Tarik iki parçadır. Cezbe ve sülûk. Tasfiye ve tezkiye de denir. Sülûkden önce olan cezbenin kıymetli yokdur. Sülûkun yardımcısıdır. 1/62. [Müjdeci Mektûblar: 82.]

● Tarik-ı vilâyeti [vilâyet yolunu] temâmlıyarak, nübüvvet yakınlığına ve nübüvvet kemâlâtına kavuşmak çok nâdirâtandır. 4/35.

● Tarikate sülûkden maksad perdelerden kurtulmak ve kalb gözündeki perdelerin kalkması ile vasl-ı üryâninin hâsıl olmasıdır. Yoksa, ankâ denilen kuşun avlanması gibi, idrak olunamayan şeyin ihâtası değildir [anlaması değildir]. 6/185.

● Tarikate girmekden maksad, ihlâs elde etmek ve ibâdetleri kolay yapmaktır. 6/203.

● Tarikat ve hakikat, şerî'atin hâdimleridir. [Hizmetçiler, yardımcılardır.] 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Tarikat, mahlûkâtı yok etmek yolu, hakikat, vâcib-i teâlânın isbâtıdır. 2/59. [Se'âdet-i Ebediyye: 764.]

● Tarikat, izâfe edilen şeylerin ortadan kaldırılması [mahlûkları unutmak] için çalışmaktır. Hakikatde ise, zorluk çekmeden, kendiliğinden unutulur ki, ikisi birdir. 1/41. [Müjdeci Mektûblar: 46.]

● Tarikat ve hakikat vilâyete bağlıdır. Şerî'at nübüvvetdedir. 1/260. [Müjdeci Mektûblar: 375.]

● Tarikat tâliminde icâzet iki nev'dir. Biri, bir kâmilin şeyhlik makâmına oturtulmasıdır. İkincisi, bir nâkısı icâzetle, irşâd ettikleri ile berâber fâidelendirmektir. [Ya'nî yetişmemiş birine izin vererek, talebeleri ile berâber onun da yetişmesini sağlamaktır.]. "Mebde ve Me'âd risâlesi". 4/61.

● Tarikat tâlimine icâzet için, bid'at ihdâs etmemek, şerî'ate uymak ve şeyhlerini sevmek, şart koşulmuştur. 5/55.

● Tarikat icâzeti, rû'yâda rûhların verdim demesi ile olmaz. Uyanık iken mu'teberdir. 4/200.

● Tarikat beyânında arabî ibâre ile mektûb. 5/114.

● Tarikatde bid'at, yolun kapanmasına sebebedir. 6/34. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Tarikatde feyz ve bereketin ele geçmesinin şartı, ceditlere riâyetdir. 5/13.

● Tarikatde tul-i emel [uzun emelli olmak] küfrdür. 1/136. [Müjdeci Mektûblar: 182.]

● Tarikatde hâsıl olan telvînler [hâller] ve tecellîler hayâ-
lı ve vehmîdir. 3/108.

● Turuk-ı isâî [kavuşdurma yolları], zikr-i nef-yü isbât
[Lâ ilâhe illallah], zikr-i zât [Allah], teveccüh ve murakabe-
dir. Göğsün açılması ve yükselme hangisi ile olursa, onunla
meşgûl olalar. Lâkin nef-yü isbât [Lâ ilâhe illallah] terk
olunmaz. Onun fâideieri mutlaktır. Onsuz temâm olmaz.
5/52.

● Tarîk-i sülûkda [sülûk yolunda] bağlanma sâlik tarafın-
dandır. Vâsita lâzımdır. Çâre yokdur. 3/123.

● Tarîk-i cezbede [cezbe yolunda], çekilme, matlûb tara-
fındandır. Başkaların vâsitalığını kabûl etmezler. 3/117.

● Tarîk-i cezbe [cezbe yolunun] temâm olması, sülûka
bağlıdır. Sülûksuz cezbe temâm olmaz ve neticesizdir. 3/117.

● Tarîkat uzlet değildir. Emr-i ma'rûf, nehy-i münker, ci-
hâd ve sünnete uymaktır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Tarîk-i Ahmedîde [Ahmedî yolunda], isimler ve sıfatlar
kısaca geçilir, zâta kavuşulur, mertebeler biter. Seyr sâhibi,
tafsîlatlı giderse, zâta kavuşamaz. 6/138.

● Tarîkat-i Nakşibendiyye, sünnete uymak ve bid'atler-
den kaçınmaktan ibâretidir. 6/121.

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede birbirinden fânî olmak şartı
ile sohbet, uzletten dahâ iyidir. Birkaç kimsenin, bir yerde
meşgûl olması, yalnız meşgûl olmakdan efaldır. Zîrâ icti-
mâ'da feyzler in'ikâs eder [birbirine eklenir.]. 6/241.

● Tarîkat-i Nakşibendiyyeye silsile-i zeheb derler. 5/19.

● Tarîkat-i Nakşibendiyye, Eshâb-ı kirâmın yoludur.
2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyye nisbeti, bu zemânda yok gibi
olmuştur. [Ankâ kuşu bükümündedir.] 1/168. [Müjdecî Mektûb-
lar: 219.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede zikr, Ebû Bekr-i Sıddîkdan

“radıyallahü anh” gelmiştir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede, şer'atin yasak ettiklerin-
den kaçınmak zarûrîdir. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede, simâ', raks, vecd ve tevâ-
cüd [kendinden geçme] yasaktır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar:
399.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede farzların edâsı, yaklaşımağa
sebebdır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyye, elbette kavuşdurur. 2/42.
[Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyyenin başlangıcı cezbeden, diğer
tarikatlerinki sülûkdendir. Bu tarikatde şeyh, teveccüh ve
tasarruf ile, başlangıçda olana, nihâyet devletinden aks etdi-
rir. 2/43.

● Tarîkat-i Nakşibendiyyenin sonundan kimse haber ver-
memiştir. Başlangıcını bildirmişlerdir ki, nihâyeti başlangı-
ca yerleştirilmiştir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede, nefse muhâlefet çok oldu-
ğundan, çabuk kavuşdurucudur. [En kısa yoldan kavuşdu-
rur.] 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyye, Peygamberlik kemâlâtına ka-
vuşdurur. Başka tarikatler kavuşduramaz. 1/286. [Müjdecî
Mektûblar: 489.]

● Tarîkat-i Nakşibendiyyenin medhi. 3/8.

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede ilk şart, mâsivânın unutul-
ması ve başka şeylerin ilminin yok edilmesidir. 4/168.

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede ilk şart tevbedir. Tevbede
derler ki, ilâhî, benden vâkî' olan, bildiğim ve bilmediğim
her bir günâh ve suçdan tevbe eyledim, rücû eyledim. 6/9.

● Tarîkat-i Nakşibendiyyenin temeli [işinin esâsı]. sohbet
ve muhabbetdir. 3/69.

● Tarîkat-i Nakşibendiyyede ifâde ve istifâde [feyz ver-

mek ve feyz almak] susarak, kendiliğinden olur. [Zorluyarak olmaz]. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyenin medârı [İşinin esâsı] şer'at üzere olmak ve pîre muhabbetidir. 2/30.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede yükselmek, yalnız şeyhin sohbeti ve muhabbeti ve edeblerine riâyet ve şer'ate uymak ileidir. Ve tâlib, şeyhin sohbeti ile yavaş yavaş isti'dâdını tek-mil ve belki şeyhin kemâlâtına vâsıl olur. İsti'dâdına uygun yolu, şeyh onu irşâd eylemeğe muhtâc değildir. Zikr eylemek lâzım ise de, ta'limi tesellî etmek içindir. Kavuşmağa sebep değildir. Kavuşmağa sebep sohbetdir ki, sohbet sâhibinde fenâ şartıyla ki, başlangıçta böyle idi. Sahâbe ve tâbl'ın, yalnız sohbet ile sonsuz kemâlâta vâsıl oldular. 5/78.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede tâlib, râbita ve muhabbet ile sâat sâat şeyhin rengine girer. [Şeyhine benzer.] 5/82.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede şeyh tâlibe zikr veyâ murâkabeyi veyâ yalnız sohbeti emr eder. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede zikr edebilmek, başlangıçta nasîb olur. 1/190. [Müjdecî Mektûblar: 242.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede başlangıçta zikr, ortada Kur'ân-ı kerîm okumak, sonda nemâz emr olunur. 3/24.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede, alınmış olan zikrden, farzlardan ve sünnetden gayri ile meşgûl olunmaz. 5/101.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede, evvelâ zâtın zikri [Allah ismi ile zikr] ve sonra zikr-ı nef-yü isbât [İlâ ilâhe illallah zikri] ta'lim olunur. 5/78.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede, cehrî zikrden kaçınmak emr olunmuştur. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede ilk teveccüh zât-ı ehâdiyye ileidir. [Allahü teâlânın zâtıdır.] 2/23. [Se'âdet-ı Ebediyye: 775.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede pîrin ta'limi en mühimdir. Onsuz mümkün değildir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede sülûk ve nisbet te'sisi [nisbetin te'sis edilmesi] şeyhe ittibâ ileidir. 4/165.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede sülûk, tâlibin dilemesi ile değildir. Mürşidin tesarrufu ile olur, ona bağlıdır. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede mürşidin, müridlerin hâllerini bilmesi şartı değildir. 6/132.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede pîrlük, müridlik ta'lim ileidir. Külâh ve elbise ile değildir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede nisbetden murâd, Allahü teâlânın hâzır olmasını anlamak demektir. Hiç aralıksız hâzır olmasını anlamak demektir. İsmiler ve sıfatlar karışmadan, zât-ı ilâhînin tecellîsidir ki, (Yad-ı daşt) derler. 1/27. [Müjdecî Mektûblar: 16.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede tevhîd-i şühûdî lâzımdır. Tevhîd-i vücûdî lâzım değildir. [Bir görmek vardır, bir bilmek yoktur.] 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyyenin sonu, vasl-ı uryânîdir ki, matlûba kavuşmaktan ümmîdi kesilir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyye büyüklerine, tecellî-i zâtî devâmlı olup, başkalarına (berkî), şimşek gibi gelip-geçicidir. 2/30.

● Tarikat-ı Nakşibendiyyede seyr-i âfâkiyi seyr-i enfiisi ile birlikde yaparlar. 1/145. [Müjdecî Mektûblar: 189.]

● Tarikat-ı Nakşibendiyye büyükleri, gaybetden önce olan huzûra ehemmiyet vermezler. 1/131. [Müjdecî Mektûblar: 177.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin nisbeti, hiçbirşeye benze-
miyen makâmadır. Mahlûklar ile âlakası yoktur. 1/291. [Müjdecî Mektûblar: 537.]

● Bu tarikde her zuhûr eden şey ile kana'at eylemiyeler.
5/65.

● Tarikat-i Nakşibendiyye yolu, insanın yedi latifesidir
ki, ikisi âlem-i halkdan, beden ile nefsidir. Beşi âlem-i emr-
dendir. [Kalb, rûh, sır, hâfî, ahfâ]. Önce âlem-i emrden baş-
lanır. 1/196. [Müjdecî Mektûblar: 252.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyenin sülûki vehm ve hayâl ile-
dir. Ahvâl [hâller] ve vehm ile idrâk eder. 5/68. [Hak Sözü'n
Vesikaları: 344.]

● Tarikat-i Nakşibendiyyeye kayyûmiyyet cezbesei Ab-
dülhâlık Goncdüvânî vâsıtası ile Ebû Bekr-i Sıddîkdan gel-
miştir. Ma'îyyet cezbeseinin başlangıcı ise, Şâh-ı Nakşibend-
den başlamıştır. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Tarikat-i Nakşibendiyye büyükleri azîmet ile hareket
ederler [amel ederler], ruhsatdan kaçınmışlardır. Ve azîmet-
leri de, zarûret mikdârı yaparlar, buyrulmuştur. 6/121.

● Tarikat-i Nakşibendiyye riyâzeti. 1/313. [Müjdecî Mektûb-
lar: 596.]

● Makâmât-i aşere 1/38 [Müjdecî Mektûblar: 41]

● Tarikat-i Nakşibendiyyede ilerlemek, kalbdan başlar.
Sonra rûh, sır, hâfî ve ahfâdan geçilir. Bunların herbiriyle
ayrıca hakikatlendikten sonra, âlem-i kebirdeki asıllarını
seyr ederek, fenâya vâsıl olur. Bundan sonra, vücûb ile im-
kân arasında olan sıfât ve isimlerin zillerini kat'ederek, esmâ
ve sıfata başhyarak, isimlerin ve sıfatların tecelliyâtı vukû'
bulup, âlem-i emrin beş aslının mu'âmelesi temâm olur.
Sonra, nefsin itmînâm ile rızâ makâmı hâsıl olur. Sonra, ism,
sıfat ve şu'unların aslı olan bir dâire ve bunun aslı olan diğ-
er bir dâire ve sonra bir kavs hâsıl olur ki, bu üç asl, zât-i teâlâ-
da mücerred i'tibârâtdır ki, onun ele geçmesi, nefs-i mutma-

inneye mahsûs olup, şerh-i sadr ve islâm-i hakikî hâsıl olur
ki, vilâyet-i kübrânın sonudur. Buraya kadar ism-i zâhirin
seyridir. İsm-i zâhir, sıfâta, ism-i bâtin sıfat ile zâta tealluk
eder. Esmâ-i bâtinide seyr, vilâyet-i mele-i â'lâdır. Bun-
dan sonra da, kemâlat-ı nübüvvet vardır ki, Enbiyâya mah-
sûsdur. Ve tâbî' olanların büyüklerine hisse vardır ki, top-
rak unsurunun nasıbidir. Vilâyetin kemâlâtı makâmât-i nü-
büvvetin zillerinin kemâlâtıdır. Bu seyrden sonra, bir adım
ileri atılsa sâlik yok olur. Toprak unsuru hepsinden dahâ
yükseğe gider. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Ta'âm [yemek]leri, keyf için, lezzet için yimemeli, Al-
lahü teâlânın emrlerini yerine getirmeğe kuvvet bulmak niy-
yeti ile yimelidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Ta'âm [yemek] ve menâm [uyku] az olmak beğenilir ise
de, ibâdetde azlığa, tehire sebep olmamalıdır. Ve dimâğı has-
ta ve hayâlâtı ifsâd [aklı ve hayâli ifsâd] eylemeye. 5/51.

● Ta'âm [yemek], menâm [uyku] ve kelâmda [söyle-
mekde] orta yola riâyet lâzımdır. 4/145.

● Ta'âma [yemeğe] başlamakda besmele, sünnet-i mü-
ekkededir. 5/51.

● Taleb büyük ni'metdir. Ni'meti elden kaçırmamak
için, onun şükrünü yerine getirmek lâzımdır. 1/61. [Müj-
decî Mektûblar: 80.]

● Taleb ve şevkin sönmemesinin ilâcı, pîrin teveccühü ile-
dir. 6/222.

● Taleb dahî matlûba kavuşmanın müjdecisidir. 1/61.
[Müjdecî Mektûblar: 80.]

● Taleb mevcûd olmasa dahî, nisbet verilir. Lâkin taleb
mevcûd oldukça, nisbet-i mefkûdenin arzûsunu dahî, nis-
bet makâmında kabûl ederler. [Bu arzûyu dahî nisbet ma-
kâmında kabûl ederler.] 5/89. [Eshâb-ı Kırâm: 275.]

● Ta'âmdan sonra, Elhamdülillâhillezî et a'menî hâzât-
ta'âm ve razekanî min gayr-i havlin minnî velâ kuvvetin [Al-
lahü teâlâyâ hamd olsun. Beni doyurdu. Beni rızıklandırdı.

Kuvvetsiz iken doyurdu] diyenin günâhları mağfiret olunur; hadîsi. 5/51.

● Ta'âmda sedd-i ramak [ölmiyecek kadar yimek içmek] ve imsak-ı [perhîz] kudret kadar birkaç lokma tenâvül eylemek [yimek] insanoğluna kâfidir. Sabr mümkün olmazsa, mi'denin üçde birini yemek için, üçde birini sıvılar için ve üçde birini dahî, hava için ta'yîn etmelidir; Hadîs-i şerîfi. 5/51.

● Talha ve Zübeyr "radiyallahü anhümâ", Cemel günü onüçbin âdem ile katl olunmuşlardır. Aşere-i mübeşşere-dendirler. 1/251. [Müjdecî Mektûbları: 346.]

● Talha ve Zübeyr, Fârûkun "radiyallahü anhüm" vasiyetinde, hilâfeti rızâları ile terk eylediler. 2/36. [Eshâb-ı Kîrâm: 221.]

● Tulû'u cemâl-i ehâdiyyet [Allahü teâlânın cemâlinin görünmesi] beşerî sıfatları yok eder. 5/136.

● Toprağa secde eylemek, Hak sübhânehuya çok mahbûbdur [sevgilidir]. 5/154.

● Tavr-ı aklın verâsı [aklın ötesi, akl sâhasının ötesi] öyle bir sâhadır ki, orada kalb yolu ile keşf ve müşâhede olunan ba'zı şeyler anlaşılır ki, akl onun idrâkinden âcizdir. Hislerin, aklın idrâk ettiği şeylerden âciz olması gibidir. "Mevlânâ Câmî". 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Tûfândan sonra gelen ulûl'azm Peygamberlerin evveli İbrâhîm aleyhisselâmdır. 4/113.

● Tûfândan sonra, ilk biten ağaç zeytindir. 4/111.

- Z -

● Zâlim zulmünü mazlûmdan kaldırmadıkça, özrü kabûl olmaz. "Hadîs-i şerîf" 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâlimin zulmünü kaldırmaya gücü yetmeyen, oradan hieret etmelidir. "Hadîs-i şerîf." 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâlim sultân yanında adâleti söylemek, cihâdların en efdalidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâhîr ve bâtın, iki nev'dirler. İnsanların bildiği zâhîr, âlem-i halk, bâtın âlem-i emrdir. İkinci taksimdeki, bâtına nisbet ile on latife, zâhîr hükmünde kalır. 4/154.

● Zâhirin bâtına nisbeti, âşıkın ma'sûka nisbeti gibidir. 4/215.

● Zâhirin ahkâm-ı şer'iyyeye uymasına ve bâtının ma'rifet nûrları ile zînetlenmesine gayret edeler. 6/75.

● Zâhirde [dış görünüş olarak] mübtedf ve muntehî müsâvîdir [eşittir]. 4/179.

● Zâhirin şer'iate uygun yaşaması, bâtındaki yakınlığın te'sîridir. Bu te'sîr şart değildir. 4/109.

● Zâhirin [dışın, kalbın] ta'mîri, bâtının tahribine sebebidir. Aksi de böyledir. 4/155.

● Zâhirin gafleti, doğru niyyet ile olursa, zikrdır. 1/295. [Müjdecî Mektûbları: 557.]

● Zâhirin huzûru, bütün işlerde sâlih niyyet olması ve işlerinde Mevlânın rızâsı olmasındadır. Hattâ zâhîren gafletde görülen işlerde, bâtının huzûrunun devâmı lâzımdır. 4/160.

● Zâhir nisbeti [yakınlığı] bâtına te'sîr eder. Tevbe ve istîlgâr etmelidir. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Zâhir aslında, zulmet ve kötülüktür. Bâtın onunla karışarak münevver olur. 5/134.

● Zâhir isminde Allahü teâlânın zâtı düşünülemez. Bâ-

tin isminde zât, ism perdesi arkasında düşünülebilir [id-râk edilir]. Meselâ ilmde seyr zâhir isminde seyrdir. Alîm-de seyr bâtın ismindedir. 4/47.

● Zıl, asl ile aynı olamaz. [Bunun için, hoparlörde ve televizyonda işitilen sesler, insan sesi değildir.] 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Zıll-ı şey [bir şeyin zıllı], şey'in ikinci, üçüncü..... son-raki mertebelerde görünmesidir. 3/88.

● Zıl kendini asl olarak gösterip [takdim edip], sâlikî ken-dine bağlar. 3/121.

● Zıllı bilmek, aslı bilmeği icâb etdirir. 6/237.

● Zıl, asl ile kâimdir. [Asl olmazsa zıl olmaz.] Zılliyye-tin sâbit olması, vehm ve hayâl mertebesindedir. 4/74.

● Zile tutulmak, mahlûkâta [mâsivâyâ] tutulmaktır. Asla bağlananlar için zıl, büyük bir dağdır [mâni'dir]. 4/7.

● Zıl demek, Allahü teâlânın varlığının aşağı mertebe-lerde görülmesidir. Her mertebede, Allahü teâlâyâ vücûd denilebilir. Fekat mevcûd denilemez. Bununla berâber, Allahü teâlâ vücûd değildir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Zıllın hayr ve kemâli asldan alınmıştır, [gelmektedir]. Kendinden bilirse hândir. 4/121.

● Zıllın kemâli aslına bağlıdır. [Asldan alınmıştır.] 5/116.

● Zıllın asla bağlanması, zıllın yok olmasını icâb etdirir. 6/2.

● Zıl dâiresi, imkân âlemline asl ve başlangıçtır. 6/105.

● Zıl dâiresi, enfüsün [nefsler âleminin] nihâyetine ka-dardır. 4/56.

● Zıl gibi aslı dahî geride bırakalar. Üstünlük, zıllerin ve aslların ötesindedir. 6/105.

● Zıllın aslı, Allahü teâlânın isimlerinden bir ismdir. O is-min aslı, aslın aslıdır ki, l'tibâridir. 3/117.

● Zıl dâiresinin üstü, cehl ve hayretdir. 2/58. [Se'âdet-i Ebe-diyye: 79.]

● Zılden asla geleler. Aslı dahî terk ile görünenden gö-rünmiyene teveccüh edeler. Asldan geçmek, kendi ade-minde çalışmak olup, mümkün değildir. Lâkin muhabbeti, keyfiyetsiz berâberlik hâsıl eder. 4/166.

● Zıll-ı ilâhî mevcûd değildir. Hiçbir mahlûk Hâlıkın zıllı değildir. 3/121.

● Zıl olmak ve mazhar olmak bakımından varlıklar çok-dur. Varlık bir olup, başkaları evhâm ve hayâldir demek yan-lıştır. Eski yunan felsefecilerinden sofistâillerin sözüdür. 1/125. [Müjdecî Mektûblar: 171.]

● Zulm, başkasının mülkünde izni olmadan tasarruf et-mekdir. 4/11.

● Zulm, şeyi asl yerinden başka yere koymaktır. [Hak-kı başka yere vermektir.]. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Zulm-i hükkâm, şe'âmeti a'mâlimizdendir. [İdârecile-rin zulmü, amellerimizin kötülüğündendir.] 6/34. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Zuhûr-ı şey, birşeyin aksi, bir diğer şeyde olmak ma'nâ-sınadır. Zeydin ayna içinde olması gibi. 3/120. [Se'âdet-i Ebe-diyye: 953.]

● Zuhûr-ı şey, o şeyin hakîkatinin karşısında olur, [gö-rünür]. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Zuhûr-ı esmâ ve sıfât [Allahü teâlânın isimlerinin ve sı-fatlarının zuhûru] sâlikin aynasında seyr-i enfüsîde zuhûr eder. O zuhûr, esmâ ve sıfâtın zıllarından bir zıllın zuhûru-dur. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Âîşe-i Sıddıka âlime ve müctehîde idi. Eshâb-ı kirâm, müşkilâtta ona mürâce'at ederlerdi. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Âîşe-i Sıddıka, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" vefât edinceye kadar, makbûleleri ve sevgilileri idi. Onun evinde ve kucağında vefât edip ve orada defn edildi. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Âîşe-i Sıddıka, ilm ve ictihâdda Fâtımadan ve Fâtıma zühd ve dünyâdan kesilmekde, ondan dahâ ileridedir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Âîşe-i Sıddıkanın fazileti. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Âdetler, şer'i delil olamazlar. 1/54. [Müjdecî Mektûblar: 71.]

● Âdetlere ve rûsûma [üsûllere] uymakdan ele birşey geçmez. Kalbin selâmetini istemelidir. 1/133. [Müjdecî Mektûblar: 180.]

● Ârif için rücû'dan sonra istidlâle ihtiyâc gelir. [Bu âleme indikten sonra, delilleri araştırmâğa ihtiyâc gelir.] 3/31.

● Ârifde, ilmi nisbetinde, yokluk ve kendinden geçmek artar. Yakınlığı nisbetinde dûr olur. [Uzakda görür]. 4/111.

● Ârifin kendini kusûrlu görmek büyük ni'metdir. 6/214.

● Âriflerin kalpleri, Hak teâlânın büyüklüğünün tecel-lisinde kendinden geçmiştir. 4/125.

● Ârif kendini kâfirden aşağı bilir. Zîrâ âlem-i emr latf-eleri ayrılmıştır. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Ârif-i tâm-ül-ma'rife, efrâd-i âleme kül menzilesinde-dir. [Tâm irfân sâhibi olan ârif, âlemin ferdlerine göre (hep-si) menzilesindedir. (Mahlûkat teferrûat, o ise bu için özü-dür.).] 2/74.

● Ârif, kendi yokluğuna âlim [kendi yokluğunu bilir] ve kemâl sıfatlarına âlim olunca [bilince], matlûbun kapısı açılır. 5/82.

● Ârif, aslına kavuşukdan sonra, rücû' ederse [geri dönerse] irşâd ile şereflenir. 4/219.

● Ârif, aslın-aslına kavuşunca, Allahü teâlânın yaratma-sından gayri birşey bilmez. [Hâik yaratıcı, kendisi mahlûk-dur.] 3/109.

● Ârifin bâtını [kalbi, rûhu] zâhirinden ve bütün mahlûk-lardan uzaktır. Zâhirin gafleti, bâtına sirâyet cylemez. 5/5.

● Âşık-ı sâdik [sâdik olan âşık], Peygamberc uymakda sağlam [azimli] olandır. 5/99.

● Âşıkdaki kemâlât, Allahü teâlânın kemâlâtından bir nûrdur, şu'âdır. 6/71.

● Akıllı odur ki, bu dünyâdaki sayılı nefesleri ile ebedî ha-yâtı ele geçire. 6/211.

● Âlem, vücûd-i zillî ile [zilden bir mevcûdiyyet ola-rak] hâricde vardır. Evhâm ve hayâlât değildir. 1/217. [Müj-decî Mektûblar: 284.]

● Âlem-i asgar [en küçük âlem] insanın kalbidir ki, zât ile münâsebeti diğerlerinden fazladır. 6/139.

● Âlem-i sagîr insandır ki, âlem-i halk ile âlem-i emrden meydâna gelmiştir. 6/139.

● Âlem, Allahü teâlâdan gayri şeylerin [bütün mahlûk-ların] ismidir. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Âlem-i kebîr, Arşın altında ve Arşın üstünde olanla-ra denir. 6/139.

● Âlem-i kebîrde her ne varsa, âlem-i sagîr [insan] ve âlem-i asgarda [kalbde] da vardır. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Âlem-i halk, anâsır-ı erbe'adan [dört esâs maddeden] ibâretidir. 1/264. [Müjdecî Mektûblar: 396.]

● Âlem-i halk altı günde halk olunmuştur. Arşın yaratılışı dahâ evveldir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Âlem-i halkın yakınlığı asıldır. Âlem-i emrin yakınlığı zillidir. 5/1.

● Âlem-i halkın ötesi âlem-i emrdir. Âlem-i emrin ötesi, şu'ûnların ve isimlerin dereceleridir, mertebeleridir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Âlem-i emre lâ mekânî [mekânsız âlem] derler. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Âlem, Allahü teâlânın varlığına alâmetdir. Âlemde zâhîrî kemâlât görünmektedir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Âlem-i emrin âlem-i halkdan çok bakımdan üstünlüğü var ise de, umûmî üstünlük âlem-i halkadır. 6/2.

● Âlem-i sagîr ve kebir, Allahü teâlânın isimlerinin ve sıfallarının tezâhür ettiği [ortaya çıktığı] yer ve şu'ûn ve zâtî kemâlâtın aynasıdır. Zât ve sıfât-ı ilâhiyyeye delîl olmuşlardır. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Âlem her anda yok olup, misli vücûda gelmesi Mektûbâtta izâh olunmuştur. 1/199. [Müjdecî Mektûblar: 254.]

● Âlemin nizâmı, şer'î emirlere bağlıdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Âlem-i misâl, âlem-i şehâdet gibi mevcûdâtındır. Vehm ve hayâlin dışında vardır. 4/182. [İslâm Ablâk: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Âlem-i misâl, bütün âlemlerden dahâ genişdir. Bütün âlemlerdeki varlıkların sûretli onda vardır. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Âlem-i misâlde, akıldan geçenlerin ve ma'nâların dahî bir sûreti vardır. 4/182. [İslâm Ablâk: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Âlem-i şehâdetdeki güneş ışığının ve ay ışığının âlem-i misâldeki nûrlara üstünlüğü vardır. 1/210. [Müjdecî Mektûblar: 272.]

● Allahü teâlâdan başka hiçbir maksadı kalmayınca, o zemân Allahü teâlâdan gayriye ibâdetden kurtulur. Âhret maksadları sevâb ise de, mukarrebler indinde günâhdır. 1/110. [Müjdecî Mektûblar: 160.]

● "Fesâd zemânında ibâdet etmek, bana hicret etmek gibidir." Hadîs-i şerîf. 6/68, 1/85. [Müjdecî Mektûblar: 128.]

● Mâsivâyâ bağlanmaktan kurtulunca, Allahü teâlâyâ ibâdet kolay olur. 1/77. [Müjdecî Mektûblar: 111.]

● Bir ibâdet ki, korku ve sevinç ile olursa, kendi için olur. 1/77. [Müjdecî Mektûblar: 111.]

● İbâdetin en iyisi zikrdır. Ve zikrin üstünlüğü, Allahü teâlâda fânî olmakdır. 4/51. [Kıyâmet ve Âhret: 163.]

● İbâdete lâıyk, nasıl olduğu bilinemiyen Allahü teâlâdır ki, bizim akl ve fehmimiz, onu idrâk edemez. Ve keşf ve şühûd gözümüz [beden ve kalb gözümüz] Onun azametini ve celâlini görmekten hayrete düşer. Böyle îmân, ancak gayb yolu ile olur. Gaybî olmanın îmân, kendi düşündükleridir ki, Hak teâlânın mahlûkudur. Ve şer'î eylemişlerdir. Gayba îmân, o vakt müyesser olur ki, vehm oraya gidememelidir. 2/8. [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● İbâdet yapmakdan maksad, kulların menfe'atleri içindir. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● İbâdetde lezzete bağlanmıyalar. İbâdet ederken lezzet hâsıl olur ise, ni'metdir. 4/92.

● İbâdetin kabûl olması, üstünlüğü, ma'rîfete bağlıdır. 5/61. [Kıyâmet ve Âhret: 99.]

● İbâdet ile âdet. 1/231. [Müjdecî Mektûblar: 313.]

● İbâdetin kabûle yakın olanı, kulun varlığı arada olmayanıdır. 4/187.

● İbâdetin ma'nâsı. 1/110. [Müjdecî Mektûblar: 160.]

● İbâdet, insânın kırılması ve alçalmasıdır. 1/64. [Müjdecî Mektûblar: 85.]

● İbâdetden maksad, yakine kavuşmak [ele geçirmek] dir. 1/97. [Müjdecî Mektûblar: 140.]

● İbâdetden maksad, zahmet ve güçlük çekmektir ki, nefis ile düşmanlıktır. 4/92.

● İbâdın kulûbû, [kulların kalbleri], Hak teâlânın tasarrufundadır. Murâdına [istegine] göre çevirir. 5/121.

● İbâreler ve işâretler, zıllere ve sıfatlara bağlıdır. Aslın zuhûrunda kalmazlar. [Asl zuhr edince, ibâre ve işâretler kalmaz.] 4/144.

● Abbâs radiyallahü anının fazîleti. 2/36. [Eshâb-ı Ktrâm: 221.]

● “Abbâs bendendir, ben Abbâsdanım.” Hadîs-i şerîf. 2/36. [Eshâb-ı Ktrâm: 221.]

● Abdülhâlık Goncdüvânî, silsile-i hâcegânın başıdır. Hızır aleyhisselâmdan ilm almıştır. 5/36. [Se’âdet-i Ebediyye: 512.]

● Abdülkâdir Geylânî, vilâyet-i Muhammediyyeyi son noktasına ulaştırmıştır. 1/293. [Müjdecî Mektûblar: 547.]

● Abdülkâdir Geylânînin yükselmesi, ekseri Evliyâdan yüksek olduğundan, kerâmeti fazladır. 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Abdülkâdir Geylânînin, “ayaklarım, Evliyânın hepsinin ensesi üzerindedir” [sözû], kendi zemânındaki evliyâyı mahsûsdur. 6/24.

● Abdülkâdir Geylânî, emr-i ma'rûf ve nehyi anil münker eylemiş ve korku olunca da câlz buyurmuştur. 4/29. [Se’âdet-i Ebediyye: 90.]

● Abdülkâdir Geylânî hutbede, Hızır aleyhisselâma, “Ey isrâîl oğlu, gel, Muhammed aleyhisselâmın kelâmını dinle” buyurdu. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Abdülkâdir Geylânînin kendini medh sözû, sekr sözûdür. 3/117.

● Abdülkâdir Geylânî oniki imâmdan sonra, vilâyet yolunun merkezine getirildi. 3/123.

● Abdüllah ibni Mubârek, harâmdan bir altını sâhibine geri vermek, yüz altın sadakadan efaldır, buyurdu. 2/66. [Se’âdet-i Ebediyye: 98.]

● Abdüllah ibni Mubârek buyurdu ki, Mu’âviyenin “radiyallahü anı” atının burnuna giren toz, Ömer bin Abdül’azîzden efaldır. 1/207. [Müjdecî Mektûblar: 264.]

● Abdüllah ibni Mubârek, müstehabları yapmakda gevşek davranan, sünnetleri yapamaz. Sünnetleri yapmakda gevşeklik de, farzların yapılmasını zorlaştırır. Farzlarda gevşek davranan da, ma’rifete kavuşamaz, buyurdu. 5/110. [Fâideli Bîlgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Abdürrahmân bin Avf, Cennete sahâbîlerin fakîrlerinden beşyüz sene sonra girecektir. 1/283. [Müjdecî Mektûblar: 480.]

● Abd [kul], irâdesini sarf etmekde muhtârdır. Allahü teâlâ, yaratmakda muhtârdır. 5/137.

● Abd [kul], fi’lini diledikten sonra, Hak teâlâ, onu yaratır. 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abd-i makbûl [makbûl kul], Allahü teâlânın rızâsına râzî olanıdır. Kendi rızâsına tâbî olan, kendine kuldur. 2/88. [Se’âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Abd-i makbûl [makbûl kul], birkaç günlük hayâtı tâ’at ile geçirip, gâflet ile geçirmez. Geçim ve ni’met ile meşgûl olmaz. [Dünyâ ni’metlerini keyfine göre kullanmaz.] Bunların neticesi pişmânlıktır. 4/209.

● Abdin fi’li [kulun işi], Hak teâlânın yaratması ve kulun kesbinden ibâretidir. 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abdin [kulun] Rabbi ile arasındaki perde, nefsidir. Âlem değildir. Kulun murâdı nefsidir. 6/110.

● Abdin [kulun] hareketine, Hakkın kudreti i’tibâriyle halk [yaratmak], kulun kudreti nisbetiyle kesbi denir. 1/289.

[Müjdecî Meklûblar: 517.]

● Abdin [kulun] kudreti, şerî'at ile teklîf edilenlerin uhdesinden gelecek kadardır. [Onları yapacak kadardır.] 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Abd [kul], kendi ibtiyârı ile kesb eder. Kulun kasdından sonra, Hak teâlâ, dilerse, yaratır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abdin [kulun] ihtiyârı za'îfdir dedikleri, Hak sübhânehunun ihtiyârının kuvveti i'tibârı iledir. Yoksa, emrlerin yerine getirilmesine kâfî değil ma'nâsına değildir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Abdin [kulun] fi'linde, kulun te'siri yokdur, fâil, ancak Hak sübbânebudur demek küfrdür. 1/289. [Müjdecî Meklûblar: 517.]

● Abd [kul], bir arzûsunu ele geçirmekde, şerî'atden dışarı çıkarsa, şerî'atin hudûduna tecâvüz ederse, o maksûd onun mabûdu ve ilâbı olur. Eğer arzû edilenin ele geçirilmesinde, şerî'atin yasak ettiği şey irtikâb olunmazsa o kul müşrik olmaz. Ve o şeye meyli, maksûd kabûl edilmemiştir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Ubûdiyyet [Allabü teâlânın emrinden râzı olmak], zâhîrî ve bâtınî olup, bâtınîsi de muhtelifdir. En çabuk ulaştıranı Nakşibendîyyedir. 5/10.

● Ubûdiyyet, Hak teâlâyâ muhabbet ve bunun alâmeti, ahkâm-ı şer'iyyeyi yerine getirmektir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ubûdiyyet, kendi irâdesinden kurtulup, Hak teâlânın murâdî ile olmaktır. 4/80. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 334.]

● Ubûdiyyetin hakîkatî, nefsin arzûları için olan tedbirlerden geçip, Cenâb-ı Hakka tevekkül etmektir. 4/79.

● Ubûdiyyetin bir kısmı beden ile tabsîl olunur. [Zâhîrî a'zâ ile, maddî kuvvetler ile], diğer kısmı kalb ve rûha bağlıdır. 5/10.

● Ubûdiyyet, zillet [kendini hakîr bilmek] ve yokluk ve teslim ve onun emrlerine bağlanmaktır. 5/4.

● Abdîyyet makâmı, iyilikleri sâhibinden bilmek ve kendini kötü görmektir. 1/234. [Müjdecî Meklûblar: 317.]

● Abdîyyet makâmı, vilâyet kemâllerinin en üstünüdür. 1/249. [Müjdecî Meklûblar: 344.]

● Osmân "radiyallahü anh"ın hilâfeti sahâbenin icmâ'ı ile sâbitdir. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Osmân "radiyallahü anh", Enes "radiyallahü anh"ın yolda, bir bakışını [bir kadına bakışını] keşf etdi. 6/19.

● Osmân "radiyallahü anh"ın vilâyet ve nübüvvet yolundan münâsebeti, Nûh aleyhisselâmadır. 1/251. [Müjdecî Meklûblar: 346.]

● Osmân "radiyallahü anh", vilâyet ve nübüvvet yüklerini taşıdığı için (zinnûreyn) denir. Çünkü, Ebû Bekr ve Ömer "radiyallahü anhüm" nübüvvet, Alî "radiyallahü anh" vilâyet yükünü taşımaktadır. 1/251. [Müjdecî Meklûblar: 346.]

● Osmân "radiyallahü anh"ın ve şeyhaynın efdâliyyetlerini inkâr eden, kâfir olmaz. Bid'at sâhibi ve sapık olur. 1/266. [Müjdecî Meklûblar: 399.]

● Ucb, öldürücü zehrdir. Ve öldürücü hastalıktır. Sâlih amelleri yok eder. 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Aczini anlamak, idrâkdir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Adem-i hâricîye [hâricî yokluğa] zıd olan, hâricî varlıktır. Sübût-i vehmî değildir. 3/59.

● Adem, diğer ta'bîrle yoklukdur. Kadîm değildir. Ve kâlnâtın aslıdır. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ademât-i mukayyede [kaydî yokluklar], ilm-i ilâhîde mevcûddur. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Adem, şer ve nâksın başlangıcı ve cümle kötülüklerin en kötüsü olarak görünmektedir. 1/134, 234. [Müjdecî Meklûblar: 317.]

● Adem, vücûdün aksi ve zıddıdır. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Adem, yokluk aynasında vücûdî kemâlât zubûr eder. Ayna olmak, işte budur. 1/234. [Müjdecî Mektûbları: 328.]

● Adem, hiç yokdur ki, biçbir mertebede sâbit değildir. (Var değildir.) Varlığı i'tibârfidir. 3/79.

● Adem hâricde yokdur. İlmde var kabûl edilmiştir. 3/57.

● Adem, her ne kadar yokdur. Ammâ, eşyânın tafsîlinin kaynağıdır. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Adem'in aslı ve menşe'i ilâhî kemâlâtdır ki, ilmde ortaya çıkmıştır. [Ma'rîfet ile anlaşılabilir.] 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Adem-i mutlak [mutlak yokluk], ilm-i ilâhîde teferruatı ile bulunup, bu yokluğun noksanlıklarından herbiri ilm mertebesindeki aks eden kemâlâtın karşılığı olmuştur. Ve her bir kemâl karşılığındaki yoklukda aks ederek görünmüştür. 3/57.

● Adem [yokluk] vehmen bissetmek derecesinde ortaya çıkıp, istikrar kazanır. [Anlaşılır]. 3/57.

● Adem mukâbilindeki vücûd [Yokluğa tekâbül eden varlık], Allâhü teâlânın vücûd sıfatı olmayıp, zıl ve aksleridir. 3/63.

● Adem-i mukayyedin [kaydı (şartlı) ademin] mutlak ademe bağlanması, nefsin fenâsından sonradır. 4/152.

● Adem-i mukayyedin [kaydı ademin] mutlak ademe bağlanması, tecellî-i zâtın te'siriyledir. 2/94.

● Adem-i mutlak ki [mutlak adem ki] sırf şeridir. Allâhü teâlânın varlığına karşılık olmağa mecâli yokdur. [Karşılık olamaz.] 4/148.

● Adem sûretinde sâlikin örtünmesi, fenâ sûretinde sönmesi vardır. Örtünmüş [gizlenmiş olan] ortaya çıkıp,

geri döner. 4/12.

● Adem, Resûlullahdan (ev ednâ) makâmında kaldırıldı. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Adem, ism-i ilâhînin varlığının gelişinden ibâretidir ki, ârifin mebd-i te'ayyünü [te'ayyününün başlangıcı]dır. 4/12.

● Adem'in [yokluğun] tarîkatdaki ma'nâsı, kendini ve kendi vasflarını anlamamaktır [idrâk etmemekdir]. 4/165.

● Ademden hakikî fenâyâ geçeler ki, zılden asla kavuşalar. 6/82.

● Adem [yokluk] ki, cezbe cihetinde fânî olmaktır. Sâhibinin geri dönüşü câizdir. Zîrâ henüz tarikatdedir. Ve cezbesi, sülûke zam olmamıştır [bağlanmamıştır]. 5/109.

● Adem, cezbe ile peydâ olmuş bir fenâdır. Fenâ, maksad olan varlığın istilâsıdır. Yoklukda ârifin vasflarının örtünmesi, fenâda bu vasfların yok edilmesi vardır. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Ademi [yokluğu] veyâ mecnûn olmağı istemek, münâsip değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Azâb-ı Cehennem [Cehennem azâbı], geçici olsun, devâmlı olsun, küfre ve küfr sıfatlarına mahsûsdur. 1/266. [Müjdecî Mektûbları: 399.]

● Âhiret azâbı, çok şiddetli ve devâmlıdır. Ve dünyânın hayâtı çok kısadır. Dünyânın güzelliğine ve tadına aldanmamalıdır. Bir insanın kıymeti, dünyâ ile ölçülse idi, dünyâlığı çok olan kâfirler herkesden âzîz olurdu. Dünyânın görünüşüne aldanmak aklsızlıktır. 1/98. [Müjdecî Mektûbları: 141.]

● Azâb-ı kabr [kabr azâbını, kabrde azâb] çekenlerin nar'a ve çılgınlıklarını, insandan ve cinden başka bütün malûkât یشitir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Arşa olan zuhûr, zilliyetden yüksektir [uzaktır.]. Kimse bu kâbiliyyet yokdur. 2/11.

● Arş-ı ilâhî, âlem-i halk ile âlem-i emr arasında geçidir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Arşın üstü rûhlar âlemidir. Bu âlemde âlem-i emr laîfeleri vardır ki beşdir. 5/135.

● Arşa olan zuhûrun onda biri ârifin kalbinde yokdur. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● Arş-ı ilâhî o azameti ile berâber, mekânlı olduğundan rûha nisbet ile, hardal dânesi kadar değildir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Arşa işâret eylemek, onun kayyumuna [varlıkta tutana] işâretin aynıdır. 4/5.

● Arefâtü Rabbî bî-cem'il izdâd. [Bütün zıdları cem' etmesi ile Rabbimi bildim.] 6/181.

● Urûc [yükselmek], Hakka dönmeğe derler. Nüzûl [iniş], halka teveccühe [dönmeğe] derler. Seyr-i ilallah ve seyr-i fillah, urûc ederken olur. Seyr-i anillahi billah ve seyr-i eşyâ billah, nüzûl yaparken olur. 6/137.

● Urûclar ve zuhûrlar, mahlûkların hakikatlerinin sonuna kadardır. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Urûcda mertebelerin sonu, nemâzın hakikatıdır. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Urûcda teveccüh Hak teâlâyâ olup, halk ile münâsebeti yokdur ki, uzlet ehli böyledir. 6/220.

● Uzlete ülfetden ziyâde râgıb olalar. [Uzlete, yalnızlığa, insanlara karışmaktan dahâ çok râğbet etmelidir.] Zâhir ilmlerden de uzak olmamalıdır. 6/50.

● Uzlet, yümünlû ve bereketlidir. Halkın hukûku ve Allah rızası için sohbet, uzlete mânil' değildir. 5/29.

● Azîmet, harâmla mübahların fazlasından sakınmak; ruhsat, harâmlardan sakınmaktır. 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Askerin, beytûlmâlden mâ'aş alması, cihâda mânil' de-

gildir. [Cihâd sevâbını gidermez.] 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Askerlik ganîmetdir. Bir sâati, diğer makâmlarda bulunmanın çok sâatinden iyidir. 3/82.

● Aşk-ı ilâhî, bâtının [rûhun] nasîbidir ki, bedende te'sîrleri gözükmez. 5/69.

● Aşk olmasaydı, aşk gam-ı olmasaydı, bu kadar güzel söz ortaya çıkmazdı. 3/117.

● Aşkda merhamet yokdur. Katl eder ve diyet isterler [öldürürler, karşılığını isterler]. Ya'nî ibâdeti kaldırmazlar. 4/151.

● Aşk-ı ma'şûk [ma'şûkun aşkı], sevgisi gizlidir. Âşığın aşkı [sevgisi] ise, açık olup, coşar ve gürlür [gürültüdür]. 4/54.

● Aşk ve derd, insana diğer mahlûkat içinde üstünlük sağlamışdır. 4/114.

● İkâb [cezâlandırma] ve âhîret azâbı, kulun kesbi karşılığındadır. 5/137.

● Akl-ı me'âş, kısa görüşlüdür. Ma'nevî hastalıkları [âfetleri], hastalık kabûl eylemez. 1/219. [Müjdecî Mektûblar: 289.]

● Akl-ı me'âş, zenginliğe râğbet eder ve dünyâ erbabına râğbet eder. [Bunlara râğbet edenlerin aklı, akl-ı me'âşdır.] 1/219. [Müjdecî Mektûblar: 289.]

● Akl-ı me'âd, ileri görüşlüdür. Evliyâ ve Enbiyâda bulunur. [Onların nasîbidir.] 1/219. [Müjdecî Mektûblar: 289.]

● Akl-ı me'âd, şerh-ı sadrdan sonra, mutmainne sadra inince, ona bağlanır. [Nefs mutmainne olunca, akl-ı me'âd ona bağlanır.] 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Akl-ı fe'âl ki, filozoflar dokuzuncu scyyare derler. Ve günlük hâdiseleri ona isnâd ederler. Böyle birşey yokdur. 6/87.

● Akl, hissîn ötesi olup, his ile idrâk edilmiyeni, idrâk ettiği gibi, nübüvvet gücü de, akl gücünün ötesi ve üstüdür.

Akl ile anlaşılamıyan, nübüvvet gücü ile idrâk edilir. 3/22.
[Fâide-i Bilgi: 441.]

● Akl, ancak his edilenleri [beş duyu ile] idrâk edebilir. Görülenlerde misâli olmiyan işleri, akl idrâk edemez. 1/266.
[Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Akli olan dünyâya bağlanmaz; düşkün olmaz ki, dünyâ sırf yokluktur. 3/11.

● Akl hüccettir, ammâ eksikdir. Hüccet-i bâliga [tam hüccet] Peygamberlerin gönderilmesidir. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Aklın ötesi demek, akl anıyamaz demektir. Yoksa orada, akl zıddına hüküm eder değildir. 3/111.

● Aklın anıyamadığı işleri, ilâhî nûrdan gayri ile bilmek mümkün değildir. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● İnsanların akılları, yaratıcıyı isbât-dan'âcizdir. 3/16.
[Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Akl, tasfiye ve tezkiyeden sonra, ilâhî makâm ile münâsebet kurar. Fekat, yanılmak ve unutmak ondan ayrılmaz. Vâhime, mütehayyile, gadab ve şehvetden ayrılmaz. 1/266.
[Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Aklın tasfiye ve tezkiyesi, sâlih amellerin yapılmasına bağlıdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Akl erbâbı, ya'nî felsefeciler, nefsdan ba'zan rûhu, ba'zan kalbi kasd eder. Onlar nefs-i emmâreyi mücerred meşhûmlardan [âlem-i emrden] sayarlar. Kalb ve rûhun ismini bilmezler. 3/90.

● Akıllarının esiri olanlar [akıllarına uyanlar], bu muhabbetin kıymetini bilmezler. 6/173.

● Ukalâ [akla tâbî' olanlar], ma'lûm için, zihnde sûret hâsıl edip, onun meydâna gelmesi zihnedir. İlmde değildir, derler. Son devr sofıyyesine göre, o sûret ilmde hâsıldır. 3/113.

● Akli deliller, kanâat hâsıl etmekden başka, birşey bil-dirmez. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Allahü teâlânın bir kulundan yüz çevirdiğinin alâmeti [sevmediğinin alâmeti], onun mâlâyâ'nî ile meşgûl ol-masıdır. "Hadîs-i şerif". 2/60. [Se'âdet-i Ebediyye: 480.]

● Alâüddîn-i Attâr, zemânının kutb-ı irşâdı olmuştur. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● İlet-i ma'nevî [ma'nevî hastalık], mâsivâyâ bağlanmak-dan ibârettir. 4/105.

● İlet-i ma'nevîye [ma'nevî hastalığa], çok zikir ederek, ilâc taleb edeler. 6/153. [Cevâb Veremedi: 362.]

● İlm için, rû'yet-i basar ve kalb [kalb gözü açık olma-sı] şart değildir. 5/102.

● İlm, âlim ile berâberdir. 4/88.

● İlm ve bilmek mahalli sadrdır [göğüsdür]. 6/225.

● İlm iki kısımdır. İlm-i ahkâm-ı fikh, ilm-i i'tikâd-ı ke-lâm [ahkâmı bildiren fikh ilmi, i'tikâdı bildiren kelâm ilmi], ilmleri kendinde toplamıştır. 1/268. [Müjdecî Mektûblar: 441.]

● İlm, inkişâfdan [tekâmülden] ibârettir. Bu inkişâf ihâta ile olursa, ilm-i husûlîdir [çalışarak ele geçen ilmdir]. 3/113.

● İlm, ma'lûmun sûretinden ibârettir ki, bunun ilmde hu-sûlî ve hulûlî [girmesi, hulûl etmesi] ne ma'nâyâ olur, [ne ma'nâsı olur.]. 3/113.

● İlm-i husûlî sâhibi, zevk ve şevkedir. Ve sohbeti zevk verir. 4/88.

● İlm-i husûlî ve ilm-i hudûrî bir vaktde cem olur. İki ilm-i hudûrî cem' olmaz [birlikde olmaz]. 1/306. [Müjdecî Mektûblar: 580.]

● İlm-i husûlînin zât-ı teâlâyâ [Allahü teâlânın zâtına] âid olması muhaldır. Onun ilm-i hudûrîsi, müte'allık olur. [Alâ-kalı olur.]. 3/20.

● İlm-i husûlî âfâka [insanın dışındaki âleme], ilm-i hudûrî enfûse [insanın içindeki âleme] te'alluk eder. 3/59.

● İlm-i husûlî eşyânın sûretini bilmektir. Şey'in sûreti şey'in gayridir. 2/47.

● İlm-i zarûrînin mahallî kalbdır ki, te'alluk edeninin gayr-i cismânî olmasına mâni' değildir. 6/62.

● İlm, hâl'in başlangıcıdır. İlm, havâs ve avâm içindir. Hâl, vecd ve kemâl ehlinin husûsiyetidir. 6/217.

● İlm-i şey [birşeyin ilmi], o şeyin sûretinin aklda hâsıl olmasıdır ki, o şeyin aynı değildir. 3/109.

● İlm-el-yakîn [ilm ile bilmek], eserden müessire istidlâldir. [Eserden delil ile eser sâhibini anlamaktır]. Dumanı görüp, ateşe hüküm etmek gibi. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Ayn-el-yakîn [görerek bilmek], eser perdesi olmadan müessiri görmektir. Ve görülende yok olmaktır. Ateşi müşâhede [görmek] gibi. 6/137.

● Hakk-el-yakîn [bizzat içinde yaşayarak bilmek], müessir ile hakikatlenmek ki, bekâ makâmıdır. 1/277. [Müjdeci Mektûblar: 471.]

● İlm, ayn ve hakk-ül-yakîn için meşâyihim ta'rîfleri, imâm-ı Rabbânî indinde, bu ta'rîflerin hepsi, ilm-ül-yakîndir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● İlm-el-yakîn ile ayn-el-yakîn birbirine perdedir. İlm esnâsında görmek yoktur. 1/277. [Müjdeci Mektûblar: 471.]

● Yakînler, meşâyih indinde, zât-ı ilâhîye nisbet ile, imâm-ı Rabbânî indinde âyetlere (delillere)dir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ayn-el-yakîn, imâm-ı Rabbânî indinde, dumanın ateşe olan hâlidir. 3/99.

● Hakk-el-yakîn, dumanı görüp, ateşin varlığına hükmetmektir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ayn-ül-yakîn ve hakk-ül-yakîn, âfâk ve enfûsün ötesi-

dir. 3/99.

● Şerî'at ilminin sûreti, zâhir âlimlerin nasıbidir ki, Kitâb ve Sünnetin hükümleri ile alâkalıdır. Şerî'at ilminin hakikatlı, ulemâ-i râsihînin nasıbidir ki, Kitâb ve Sünnetin müteşâbih kısmı ile alâkalıdır. 2/18.

● İlm ve amel ihlâssız makbûl değildir ki, rûhsuz beden gibidir. 6/189.

● İlm ve amel, şerî'at kitâblarında beyân edilmiştir. İhlâs, sofilyeye hizmete bağlıdır. 6/189.

● İlm-i ledünnî, ifâdasında [feyz almakda], Hızır aleyhis-selâmin rûhâniyyeti vâsitadır. "Muhammed Pârisâ" 2/55. [Ki-yâmet ve Âhiret: 182.]

● Gaybdan haber vermek, kalbden geçenleri bilmek gibi hârik-ul'âde şeyler, ehl-i istidrâcda da bulunur. 4/182. [Ki-yâmet ve Âhiret: 376, İstâm Ahlâkı: 546.]

● Bir vâsita ile birşeyi bilmek konusunda ukalâ [akl erbâbı] demişlerdir ki, ma'lûm olan vâsitadır, şey'in kendi değildir. 4/183.

● İlm-i ilâhî mücerred bir inkişâfdır. Ma'lûmun [bilinenin] görülmeden anlaşılmasıdır. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● İlm-i ilâhî, hayât şânının altındadır. Lâkin, ilm için zât mertebesinde bir şân vardır ki, hayât ve diğer sıfatlar için yodur. Bu, ilm-i hudûrî de değildir. 3/78.

● İlm-i ilâhînin zâtî güzelliği, diğer sıfatlarda yodur. 3/99.

● İlm sıfatı, ayrıca sıfatdır. Te'alluk ettiği mâsivâdır. [Mâsivâ ile alâkalıdır]. Zât mertebesine ulaşamaz. Ve ilm ki zâtın kemâlidir. Mâsivâyâ te'alluk etmekden üstün ve yüksektir. 5/105.

● İlm-i ilâhî. /113.

● İlm-i ezeli, eşyâya varlıklarından önce te'alluk eden ilmdir. 6/17.

● İlm-i mümkin, ma'lûm olan şeylerin sûretinin, âlimin nefsinde hâsıl olması iledir ki, âlimin değişmesine sebebedir. 4/156.

● İlm-i ilâhî değişen cüzlere te'alluk eder ise de [alâkahı ise de], Allâhü teâlânın ilm sıfatında değişiklik olmaz. Değişiklik, birini diğerinden sonra bilince olur. Ammâ, cümleyi bir anda bilmekle değişikliğe ve sonradan olmağa tehammülü yoktur [böyle şey olmaz]. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● İlm-i ilâhînin eşyâya bağlantısı ilm-i hudûrîdir. 3/113.

● İlm-i abvâl [hâllerin ilimleri], herkese verilmemiştir. 3/15.

● "Ümmetimin âlimleri, isrâil oğullarının Peygamberleri gibidir" şerefi ile müşerref olan, râsih ilimli âlimlerdir. 2/13. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● "Âlimler, Peygamberlerin vârisleridir" badîs-i şerîfindeki ilm, ilm-i şerî'atdır ki, zâhiri ve hakîkâtî vardır. 2/18.

● "Ülemânın mürekkebi şehidlerin kanından dabâ ağırdır." Hadis-i şerîf. 3/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 400.]

● Zâhir âlimlerin nasîbleri, i'tikâdî düzeltdikten sonra, şerî'at ve ahkâmıdır ve ameldir. Bâtin âlimlerinin nasîbî bununla berâber, bâller ve zevkler ve ma'rifetlerdir. Ulemâ-ı râsihînin nasîbî, esrâr-ı dekâyıkdır ki [ince sırlardır ki] müteşâbihâtta işâret vardır. 1/54. [Müjdecî Mektûblar: 71.]

● Ulemâ-i râsihîn, vilâyet yollarını kat'iderek, Peygamberlerin husûsiyeti olan da'vet makâmına kavuşmuşlardır. 3/49. [Se'âdet-i Ebediyye: 763.]

● Ulemâ-ı râsihîn, özü kabuk ile bir araya getlrerek ve hakikâtî sûrete getirmiş, müteşâbihâtıdan zevk almışlardır. 2/18.

● Ulemânın ilimleri, nübüvvet kandilinden alınmış, sofiyenin ma'rifetleri ise, keşf ve ilhâmdır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhi-

ret: 182.]

● Zâhir âlimlerine fenâ ve bekâ nasîb olmamış, vilâyet-i hâssa vâkî' oılmamıştır. 3/88.

● "Gâfil âlimlerden, yaltakçı hâfızlardan, câbil tesavvufculardan kaçınmak lâzımdır." 5/110. [Fâidetü Bîlgîler: 158. Ce-vâb Veremedi: 349.]

● Dünâyâ âlimlerinin ki, gayretleri alçak dünâyâ içindir. Ve sohbetleri, öldürücü zehrdir. Ve fesâdları yayılır. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Dindâr âlimler, makâm ve riyâset sevgisinden geçmiş ve tervic-i şerî'at [şerî'atı yaymakdan] ve islâmiyyeti kuvvetlendirmekden gayri birşey istemezler. 1/53. [Müjdecî Mektûblar: 69.]

● Ulemâ-i sû' [kötü âlimler] insanları dalâlete sevk etmekde kâfi olup, iblis işsiz ve boş kalmaktadır. 1/213. [Müjdecî Mektûblar: 278.]

● İlmi, dünyanın mâl ve mevkî'ine vesîle kılanlara, şiddetli azâb vardır. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Eşyâ ilmi ki, aslında kâmil bir sıfattır. Bağlanma olursa kötüdür. 4/156.

● Gayreti yüksek olan, devâmlı matlûbu arzû eder. Yok olacak olan şeye râğbet etmeğe değmez. 6/106.

● Tabî'at ve riyâzî ilmlerin incelikleri ile meşgûl olmak, en şerefli vakti zâyi' ve mâlâyâ'nî ile meşgûl olmak ve belki akâidde gevşeklik meydana getirir. Bu ilmlere bağlılık bir üstünlük olsa, onu, şerî'atin sâhibi ihmâl eylemez ve sclef-i sâlihîn yüz çevirmezlerdi. Onlar râğbet etmeyince, bunlarda kemâl dahî yoktur. 4/85.

● Ulviyyet ve süfliyyet [yüksek varlıklar ve aşağı varlıklar] ve cümle mahlûkât, nûr-i Muhammediden "sallallahü aleyhi ve sellem" halk oldu. 4/113.

● Riyâzî ilmler, mantık ve emsâli ile meşgûl olmak için cevâz vardır. Ammâ, onları ele geçirmekden maksad, alı-

kâm-ı şer'iyeyi bilmek için olmak şartdır ve yoksa câiz değildir. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Ali "radiyallahü anh", hilâfeti zemânında ve emri altında, kendi bağlılarından, yardımcılarından büyük bir topluluk arasında buyurmuşdur ki, muhakkak Ebû Bekr ve Ömer, cümle ümmetin en üstünüdür. İmâm-ı Zehebî, bunu seksenden çok kimseden rivâyet eylemiştir. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Ali "radiyallahü anh"ın mücâdelesî, bâgîler, âsîler ile savaş farz olduğundan idi. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Ali "radiyallahü anh" buyurdu ki, hirâderlerimiz bize bâgî oldular. Kâfir ve fâsık değildirler. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Aliye "radiyallahü anh" Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, "Sen, İsâya "aleyhisselâm" benzemekdesin. Ona yehûdiler o derece düşmanlık etdiler ki, anesi Meryeme iftirâ etdiler." 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Ali "radiyallahü anh" vilâyet yolundan kavuşanların önderi ve başkanıdır. Bu yolda feyz herkese Onun aracılığı ile dir. 3/123.

● Ali radiyallahü anh buyurdu ki, bütün ilmler hesmenin "B" sinde, belki "B" nin noktasında toplanmıştır. 1/201. [Müjdecî Mektûblar: 258.]

● Aliye "radiyallahü anh" kusûr isnâd eylemek, çirkinliğin en kötüsüdür. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Ali "radiyallahü anh", Sıddîk "radiyallahü anh"dan efaldır diyen, ehl-i sünnetden ayrılır. 1/202. [Müjdecî Mektûblar: 258.]

● Ali "radiyallahü anh", vilâyet ve nübüvvet taraflarından İsâ aleyhisselâm ile münâsebetlidir. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 347.]

● Umdet-ül-islâm fârisî fikh kitâbıdır. 1/193. [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Birkaç günlük ömrü ki, ebedî mülk onun ile alınır. Çok kıymetlidir. Onu boşuna sarf eylemiyeler. 4/38.

● Birkaç günlük ömrü, en mühim işlere sarf edeler. Geceleri ihyâ etmeği, şehirleri ağlamağı ganîmet bilceler. 4/30.

● Ömr, her ân geçmekte, eccl-i müsemnâ yaklaşmaktadır. Bu kısa fırsatta, çok zıkr ile meşgûl olmalıdır. 6/87.

● Ömer "radiyallahü anh", "Rabbînin azâbı elbette vardır. Onu önliyecek yoktur." âyetini işitince, aklı gidip, dededen düşdü. 1/302. [Vettûrî. 7. Âyet.] [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Ömer "radiyallahü anh", Ebû Bekr "radiyallahü anh"dan sonra, ümmetin efelidir. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Ömer "radiyallahü anh", vilâyet-i Muhammediyyeye vâsıl ve kemâlât-ı Muhammedî onda hâsıl oldu. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer "radiyallahü anh"ın vilâyeti, İbrâhîm aleyhisselâma, nübüvvet tarafından Mûsâ aleyhisselâmadır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer "radiyallahü anh" hakkında Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Benden sonra Peygamberlik bitme- se idi, Ömer Peygamber olurdu," buyurdu. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer "radiyallahü anh"ın vefâtında, Ahdüllaah ibnî Ömer, ilmin on bölükde dokuz bölüğü öldü, buyurdu. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Ömer "radiyallahü anh", hıristiyan kâtib kabûl etmedi. Câiz değildir, dedi. 6/55. [İlak Sözü'n Vesikaları: 348.]

● Ömer "radiyallahü anh" ile, Hak sübhânehunun kelâmı, çok zemân aynen vâki' oldu. 2/51.

● Ömerin gadâhından korkunuz. Çünkü, Allahü teâlâ gadâb eder. 5/152.

● Ömer "radiyallahü anh" hakkında. 2/99. [Se'âdet-i Ebe-

diyye: 515.]

● Ömer "radiyallahü anh" buyurdu ki, geceleri uyumayıp, cemâ'atı [sabâh nemâzını] terk etmekten ise, uyumak iyidir. 1/114. [Müjdeci Mektûblar: 164.]

● Amr ibni Âs'ın "radiyallahü anh" yanılması, Veysel Karânî ve Ömer Mervânînin doğru işinden efdaldır. 1/120. [Müjdeci Mektûblar: 168.]

● İhlâssız amel, rûhsuz kalıb gibidir ki, kabûl olması mümkün değildir. 4/31.

● Amel vaktinde ecr taleb etmek, kendini ecrden mahrûm eylemektir. 4/61.

● Her amel ki, Allah rızası için ise, zikre dâhildir. 4/160.

● Amelin mükâfâtı işleyene olduğu gibi, vâdi'na ve binnetice Peygambere "sallallahü aleyhi ve sellem" de olur. 2/57.

● Kötü işler hâtırına geliyor korkusu ile hayr ameli terk etmek câiz değildir. Amel et, tevbe et. 5/29.

● Ameli terk eylemeyeler ve ondan istigfârı dahî terk eylemeyeler. 6/186.

● Amel eylemeyip, suçunu dahî kabûl etmeyip, pişmân olmıyan, kullukdan uzakdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Amellere verilen ecr, ameli işliylene göre değişir. 1/305. [Müjdeci Mektûblar: 578.]

● Amelin sevâbı, niyyetin düzgün olmasına bağlıdır. 3/27.

● Umûma azâb vâki' olduğda, sâlihler magfiret ve rıdvana mazhar olur, hadîsl. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Anâsır-ı selâsenin [üç unsurun] nasîbi, vilâyet-i mele-i a'lâya kadardır. Unsur-ı hâk'in [toprak unsurunun] nasîbi, nübüvvet mertebesinin kemâlâtındandır. 4/205.

● Avâm, müntehînin bâtınından nasıl haber alır ki, mün-

tehînin bâtınının zevkinden, kendi zâhiri bile haberdar değildir. 2/43.

● Avâm, Şeyh-i Genc-i şekeri, oğlunun vefâtında üzülmeyi için, üstün bilirler. Hâlbuki, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", İbrâhîmin vefâtında ağladı ve çok üzüldü. 1/272. [Müjdeci Mektûblar: 446.]

● Avâm indinde, cesedi ihyâ [geliştirmek] büyük işdir. Havâs indinde [büyükler yanında] kalbi ihyâ mu'teberdir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Avâm, hakikat ehlinde yüz çevirirler. Ve mahlûkâtın avâlini bilmiyen, dahâ yüksek olan işleri bilmez derler. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Avâmın bâtını zâhiri ile karışıkır. Ve zâhirin gafleti bâtına sirâyet eder. 5/5.

● Avâmın ma'rifeti ile havâsın ma'rifeti bir değildir. 4/88.

● Avâmın îmânı ile havâsın îmânı farklıdır. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Avâmın ve ehassül-havâsın îmânı [başdakilerin ve sondakilerin îmânı] gaybî olup, ortadakiler şühûd lezzeti ile doymuşlardır. 4/124.

● Avâm işiterek veyâ delîl ile gayba îmân etmişlerdir. Sondakilerin en üstünleri, gayblar gaybını, celâl ve cemâl perdelerinin arkasında mütale'a eylemişlerdir. Ortadakiler, zilleri asl zan etmişlerdir. 2/8. [Se'âdet-i Ebediyye: 753.]

● Hasta ziyâreti sünnet, hastanın kimsesi yoksa vâcibdir. 1/265. [Müjdeci Mektûblar: 397.]

● Fitr bayramında, yimek, içmek, senelerce nâfile oruc tutmaktan dahâ fâidelidir. 1/52. [Müjdeci Mektûblar: 67.]

● İsâ aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü kudret sıfatıdır. 4/88, 1/260. [Müjdeci Mektûblar: 369.]

● İsâ aleyhisselâm, bu ümmetin imâmına uyup, arkasından nemâz kılma gerektir. 4/182. [İstâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve

● İsâ aleyhisselâm gökden inip, Muhammed aleyhisselâmın şerî'ati ile amel edecektir. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.], 1/109. [Müjdecî Mektûblar: 159.]

● İsâ aleyhisselâmın, mele-i alâ ile münâsebeti vardır. 3/113.

● İsâ aleyhisselâm gökden inip, ictihâdî, İmâm-ı a'zâmın ictihâdına uygun olacaktır. 2/55, 1/282. [Müjdecî Mektûblar: 479.]

● İsâ aleyhisselâm vilâyetde, Mûsâ aleyhisselâm nübüvvetde çok yüksek mertebededirler. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Ayn [birşeyin esâsı], şey'in hakikat ve mâhiyyetinden ibâretir. 5/116.

● Ayn-ı sâbite ile tahakkuk, Evliyâlık kemâlâtındandır. 5/9.

● Ayn-ı sâbiteye te'ayyün-i vücûbî derler. 3/32.

● Ayn-ı sâbite, sâlikin mebd-i te'ayyünidir. Ve vilâyet ona kavuşmağa bağlıdır. 5/130.

● Ayn-ı sâbite, Allahü teâlânın isimlerinin zillî, aksî ve nûrudur. 3/32.

● Ayn ve eserin yok olmasına başlamak, vilâyet-i kübrânın başlangıcındadır. Ve yok olmanın kemâlî, onun sonundadır. Zirâ zillerden ve enfûsün bağlarından çıkmak, ayn ve eserin yok olmasını icâb ettirir. Vilâyet-i kübrânın başlangıcındadır. 6/137.

● Ayn ve eserin fenâ esnâsında yok olması, vilâyet-i Muhammediyyeye "sallallahü aleyhi ve sellem" mahsûsdur. Diğer vilâyetlerde yalnız ayn yok olup, eserli yok olmaz. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Ayn ve eserin yok olmasından murâd, görünüşün yok olmasıdır. Mahlûkâtın vücûdu yok oluyor demek, ilbâd ve zındıklıktır. 3/108.

● Bir gâziye veya mücâhide veya mükâtibe yardım eden, Cenâb-ı Hak mahşerde gölgelendirir. 4/64.

● Garîb olan ehl-i islâmın, dalâlete düşmemekden ümidleri [kurtuluş ümidleri], Hayr-ul-heşerin ehl-i beytinin gemisidir. 5/11 [İslâm Ahlâkı: 551], 1/51. [Müjdecî Mektûblar: 67.]

● Gargara zemânı [ölüm ânı] gelmedikçe, tevhe kapıları açıktır. İmânı berbat eylemeyer. 6/16. [Kiyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Gazâ ve hâc sevâbına nâil olanlar, gizli Allah adamlarıdır ki, çocuk sâhibi ve nâmûslu ve dünyâ cihetinden az birşey ile kanâ'at ede. Ve âilesine güler yüzlü ola. "Hadîs-i şerîf." 5/110. [Fâidellî Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Gadâb sonunda yumuşaklık eden kimseye, Allahü teâlânın muhabbeti [sevgisi] vâcib oldu. "Hadîs-i şerîf". 4/147. [Herkes'e Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Düşman galebe [istilâ] ettiği zemân, az bir çalışmanın büyük değeri vardır. Düşman kuvvetleri az olduğu zemân çalışmanın o kadar i'tibârî yokdur. 6/77.

● Gınâ-yı zâtî mevcûd iken [kendinin hiçbir ihtiyâcı yok iken], insanları kendi tarafına da'vet buyurmuşdur. Ve ih-sânı sonsuz olduğu için, o yolu açmışdır. Da'vet ve yol gösterme var iken, Allahü teâlânın ebedî cemâlinden mah-rûm kalmıyalım. [Böyle birşeyden mah-rûm kalana yazıklar olsun.] 6/191.

● Müzik ve şarkı, bir zehrdur ki, şeker [bal] ile kaplanmışlardır. 3/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Müziğin yasaklığı konusunda âyet-i kerîme nâzil olmuşdur. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Gınâ [müzik] harâm olduğundan, bir çalgıcıyı veya herhangî bir şarkıyı güzel bulup, takdîr eden kâfir olur. 1/266.

● Gınâ sâhiblerinin [zenginlerin] tevâzu' [alçak gönüllü olmaları] güzeldir. Ve fakîrlerin ise, vakâr sâhibi [ağırbaşlı olmaları] güzeldir. Zîrâ ilâc zıddı iledir. 1/68. [Müjdecî Mektûblar: 90.]

● Zengin ve bolluk içinde olanların sohbeti, öldürücü zehrdir. 6/97.

● Gunye kltâbı, Abdülkâdir-i Geylânî'nindir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Gavs, Muhyiddîn-i Arabî indinde kutb-ı medârdan başkadır. Ve ona yardımcıdır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Gaybdan maksad, eğer her bakımdan yok demek ise, onu Allâbı teâlâ bilir demek ma'nâsızdır. 1/100. [Müjdecî Mektûblar: 147.]

● Gayb, görülenin karşılığıdır. Zilliyet şâibesi görülende mevcûd olup, gaybda yokdur. Gayb görülenden üstündür. 3/7.

● Gaybet ve buzûr ve cem'iyet [Kazancı gayb etmek ve huzûra kavuşmak] bepsi yakınlıkdandır [müntesebâtındır]. Yakınlıktan boşalmıyan sâlike [bunları geçmiyen sâlike] zâtî yokluğun zuhûru mümkün değildir. 6/149.

● Mübtedinin gaybeti [kendinden geçmesi] onun rûhundan, zıkr ve huzûrun örtünmesidir. 6/137.

● Müntehinin gaybeti [kendinden geçmesi], onun zâhirî, rûhun işlerinden örtünmesidir. Zîrâ onun rûhu için gaybet yokdur. Her ne ki hâsıl olmuş ise, aynı şekilde devâm eder. 6/137.

● Allâhü teâlâdan başka şeyleri maksad edinmekden kurtulmak, kâmil îmân için zarûrîdir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

- F -

● Fâsık, mübtedî' ve âsinin [günâhkâr, bid'at sâhibi ve isyânkârın] evine, yemeğine, ancak zarûret veyâ bir müslimânın işini görmek için gidilir. 5/106. [Kıyâmet ve Âhiret: 101.]

● Fâsika hürmet harâmdır. 3/117.

● Fâtîma'ya betül derler. Zîrâ zühd ve dünyâdan kesilmekde öndedir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Fâil, ancak azîz ve celîl olan zât-i vâcibdir. Vücûd ancak vâsitadır ve şarttır. 4/85.

● "Muhakkak ki, ben dünyâyı harâb etmek için [harâmı ve mekrûhları harâb etmek için] gönderildim. Dünyâyı ma'mûr etmek için gönderilmedim." Hadîs-i şerîf. 4/155.

● Peygamberlerin gelmediği zemânlardaki müşrikler, Peygamberlerin da'vetini almamışdır. Bunlar, âhirette hesâbdan sonra hayvanlar gibi tekrâr yok olacaklardır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● "Fitne uykudadır. Allâhü teâlâ, fitneyi uyandırana la'net etsin." Hadîs-i şerîf. 1/288. [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Fitne zemânıdır. Yakında âlemi fitneler kaplıyacaktır. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Fahreddîn-i Râzî. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Firâset. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Firâset, sâlih kimseleri ayırmak ve tanıyabilmekdir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Farzların yerine getirilmesinde havâs ve avâm ve Enbiyâ ve Evliyâ müsâvidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Farzları temâmlıyan edebler ve nâfileler de, farzlardan sayılmışlardır. 4/24.

● Farzlar, yakınlık bahşeden [yaklaşdıran] amellerin en sevğilisidir. "Hadîs-i kudsi". 5/140. [Kıyâmet ve Âhiret: 140.]

● Farz nemâzlardan sonra Muhammed Ma'sûm yetmiş kerre estagfirullah, derdi. 5/80. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 344.]

● Farzların yapılmasına mâni' olan nâfileler ile meşgûl olmak, mâlâyâ'nîye dâhildir. 6/228.

● Bir farzı yapmak, bin sene nâfile ibâdet yapmaktan ef-dâldir. 1/260. [Müjdeci Mektûblar: 369.]

● Dalâlet fırkalarının hepsi, Cehenneme girip, bozuk i'ti-kâdları ile, geçici olarak azâb olunurlar. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Fesâdların başı [asıl maddesi] şerî'ate uymamaktır. 1/114. [Müjdeci Mektûblar: 164.]

● Fısk, büyük günâh işlemektir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Füsûl-i sitte, Muhammed Pârisânın kitâbıdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Fazîletleri ve kerâmetleri olmıyan, fekat Peygambere tâbi' olmakda ileri derecede olanın kıymeti, fâideli bir ilâc [ikşir]dir. 4/10. [İslâm Abîâkı: 544.]

● Fazîlet ve kerâmet sâhibi olan, fekat Resûle uymakda gevşek olanın sohbeti öldürücü zehrdir. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedik: 349.]

● Mutlak fazîlet [üstünlük], hem zâhirî tebliği, hem bâ-ınıf tebliği berâber bulundurana mahsûsdur. 2/57.

● Fazîlet ve üstünlük, kerâmetin çokluğuna bağlı değildir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Fadl-ı külli sâhibinin [tâm üstünlük sâhibinin], fazîlet-lerin çeşidlerinin hepsi ile üstün olması icâb etmez. 6/24.

● Fudayl bin İyad, ulemâ-ı sofîyyedendir. [Tesavvuf bû-yüklerinden]. Bid'at ehlini kötülemiştir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Allahü teâlânın fi'lleri sonradan olma değildir. Herşey bir fi'l-i ezeli ile yaratılmaktadır. Her şey bu fi'l'in eserle-

ridir, Hak teâlânın fi'lleri değildirler. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● Fakîrler, zenginlerden, yarımğün [âhiret günü] evvel Cennete gireceklerdir. 4/11.

● Çok sabr eden fakîrler [derdliler], yarın kıyâmet gününde Allahü teâlânın dostlarıdır. "Hadîs-i şerîf." 5/152.

● Fakîrlik belâsına düşen, insanlara ihtiyâcını arz etmekle fakîrlikden kurtulamaz. Cenâb-ı Hakka yalvararak zenginliği yaklaşıdır. "Hadîs-i şerîf." 5/37.

● Belli bir fakîrlik ve darlık, Allahü teâlânın hâs kullarına, tarafından inâyetdir. 6/208.

● Fıkhnın kurucusu Ebû Hanîfedir. Ve fıkhnın dörtde üçü-nü o icthâd etmiştir. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Fakîrlikden kalbleri üzülmecin ve geçim sıkıntısından da muzdarip olmıyalar. "Allahü teâlâ, kim için isterse, onun rızkını genişletir ve takdîr eder." Hak celle ve a'lânın tâlibleri, Onun işlerinden şâd olup ve lezzet duymaları gerektir. 4/42.

● Felsefeciler, tıb ve astronomi ilmini Peygamberlerin kitâblarından çaldılar. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Yunan felsefecileri, dünyadaki insanların en câhili-dir. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Göklerin ve âlemlerin, kazâ ve kaderde alâkaları yokdur. Hayr ve şerrin vâsıtasız hâlıkı Hak teâlâdır. Ehl-i islâm [müslimânlar] akl-ı fe'âlc inanmamışlardır. 6/87.

● Felsefecilerin kısa [hatâlı] görüşleri, yalnız madde âleminin görmektedir. Ve nefsi, aklı, ma'nevî âlemden say-mışlardır. 1/34. [Müjdeci Mektûblar: 35.]

● Yunan felsefecilerinin önce gelenleri, akl ile hareket edenlerden iken, Allahü teâlânın varlığını anlıyamadılar. Kâınâtın varlığını, kendi kendine var dediler. Felsefecilerin sonra gelenleri, Peygamberlerin nûrlarının bereketi ile Allahü teâlânın varlığına inandılar. Allahü teâlânın birliği-

ni isbât eylediler. 3/22. [Fâide-i Bilgiler: 441.]

● Felsefeciler, göklerin ve yıldızların sonradan yok olmasını kabûl etmezler, ebedîdir, derler. Ba'zı müslimânlar, onları müslimân sanır. Hâlbuki islâm ahkâmından ba'zısı, ni yapsalar dahî, bunlar kâfirdir. 3/22. [Fâide-i Bilgiler: 441.]

● Felsefecilerin ilmin kabûl eylemek, Enbiyâyı inkâr eylemekdir. 3/22. [Fâide-i Bilgiler: 441.]

● Fenâ, varlığın, Allahü teâlânın rızasında yok olmasının ibâretidir. 6/73.

● Fenâ, sâlikin yetiştiricisi olan isme kavuşup, orada yok olmasıdır ki, vilâyetin ilk basamağıdır. 1/287. [Müjdecî Mekûbîlar: 495.]

● Kalbin fenâsı, kalbin mâsivâdan tam kesilmesi ve mâsivâyı unutmamasıdır ki, zor ile hâtırına soksalar, hâtırlayamaz. Bu fenâ, kalbin zikrinin neticesidir. 2/83.

● Fenâ, kötü ahlâktan kurtulmak, bekâ, güzel ahlâk ile vasflanmaktır. 6/137.

● Fenâ, mâ-sivânın [Allahü teâlânın gayrisinin] unutulmasından ibâretidir. Ve mâsivâ iki kısımdır: Biri âfâk ve biri enfûsdür. Âfâkın unutulması, ilm-i husûlînin yok olmasıdır. Enfûsün unutulması, ilm-i huzûrînin yok olmasıdır. Birincisi, Evliyânın nasîbidir. İkincisi, Evliyânın büyüklerinin nasîbidir. 3/59.

● Fenâ, mâsivânın unutulmasıdır ki, dâimî bilmemektir. Ba'zan bilmek, ba'zan bilmemek şeklinde değildir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Kalbin fenâsı, kalbin mâsivâyâ olan ilm ve muhabbet bağlantısının kesilmesidir, kopmasıdır. 4/177. [Kıyâmet ve Âhiret: 284.]

● Kalbin fenâsının ta'rîfi. 6/169.

● Kalbin fenâsı, mâsivâ ile ilgili olan ilm-i husûlînin unutulması olup, tecellî-i ef'âle bağlıdır. 4/165.

● Fenâ ve bekâ, yaratılmış olanın, yaratılmışlıktan kurtulması değildir. Vücûb hâsıl olmak değil. Bu küfrdür. Belki ma'nâsı, Allahü teâlâ tarafından yok edilmekdir ve var edilmekdir. 3/52.

● Fenâ, zîile [mahlûkâta] bağıllıktan kurtulmaktır. Meselâ, ödönc elbiseler giyen bir şahıs, elbiselerin, başkasına âid olduğunu iyice görüp, elbiseyi giymiş olduğu hâlde, elbiseyi sâhibine verip, kendini bir derecede çıplak bula ki, hayâsı [utanması] sebebi ile, kendisini bir köşeye çekmek gibidir. 3/108.

● Nefsin fenâsı, sâlik, emânet olarak alınmış olan kemâlâtı asla [sâhibine] verilmiş görmek ve bu kemâlâta ayna olan kendini yok bulmak ve hareketsiz ve hissiz bir cansız madde görmektir. 4/47.

● Fenâ, muhabbetin neticesidir. 5/153.

● Hakîkî fenâ, kemâlâtın, Hak teâlâdan olduğunu bilip, kemâlâtı sâhibine teslim edip, kendi yokluğu ile hakikatlenmekdir ki, (Ben) ta'bîrine kâdir olamaz. [Ben diyemez.] 4/127. [İslâm Ahlâkı: 546.]

● Fenâ demek, varlıklar kalmaz. Vâcib, nasıl söylenmiş ise, öylece kahr. 4/104.

● Fenâ, kendini Mevlâ-yı teâlânın aynı olarak tasavvur değil, belki kendini ortadan kaldırmaktır. 4/232.

● Fenâ ve bekâ, sâhibinin vicdânına [rûhuna, kalbine] bağlıdır. Anlatmak ile olmaz [Doğru ifâde edilemez]. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Fenâ, ayn-el-yakîndir. [Görerek yakîndir, inanmaktır]. Bekâ, hakk-el-yakîndir [yaşayarak yakîndir]. 5/52.

● Fenâ-i husûlî, sâlik, hayrete ve cehle kavuşmadıkca nasîb olmaz. 1/240. [Müjdecî Mekûbîlar: 333.]

● Fenâ ıtlâkı [fenâ ta'bîr olunması], seyr-i ilallahı temâm eyledikde nasîb olur. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Fenâ, mâsivânın unutulmasıdır. Mâsivânın yok edilmesi

si değildir. Bu unutmak, dünyâ ve âbirete şâmildir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Fenâ, ecel-i müsemmâ gelmeden evvel, ölmekden ibâretidir. 1/159. [Müjdeci Mektûblar: 201.]

● Tam fânî olmak, (ene=ben) ta'birinin doğuş noktası olan, yokluk hakikatının anlaşılmasına bağlıdır. 3/78.

● Nefsin fenâsı, nefsin temâmen nefy edilmesidir. [Fe'âliyyetlerinin te'sirsiz hâle getirilmesidir.] 3/59.

● Nefsin fenâsı, sıfatlarının tecellisinin neticesidir. 4/165.

● Nefsin fenâsında sâlik, vücûdû ve onun kemâl sıfatdan olan tâbî'lerini, vâcibî üstünlüklerin zılları buhur. Ve bu kemâlâtı asla teslim edip, kendini ölü varlık görür. Sâlik kendini yok görüp, bağlı olan şeyleri de aslıdan bilmezse adem denir. 4/123.

● Nefsin fenâsı, on latifenin fenâsını da ibtivâ etmektedir. 4/133.

● Nefsin fenâsının kemâli, aslın sıfatına bağlandığı gibi [katıldığı gibi], yokluk dahî, mutlak yokluğa bağlanır [katılır]. 6/152.

● Latifelerin fenâsı, o latifenin kendi aslına kavuşması-na bağlıdır. 5/84.

● Fenânın hakîkatı, isimlerin çokluğunu, sıfat, şu'ûn ve i'tibârâtı görüşden gizlemek, Allahü teâlânın zâtının birliğinden başkası düşünülmez. 2/35. [Se'âdet-i Ebediyye: 940.]

● Rûhun fenâsı, sıfatların tecellisinin ortaya çıkmasının neticesidir. 6/4.

● Sırrın fenâsı, sıfât, şu'ûnât ve i'tibârâtın tecellisi neticesinde hâsıl olur. 6/4.

● Hâfinin fenâsı, tenzihî olan selbî sıfatların tecellisi neticesinde hâsıl olur. 6/4.

● Nefsin fenâsı, eserin ve aynın zevâline bağlıdır. 5/91.

● Fenâ bâsıl olmadıkça, Allahü teâlânın zâtı bilinemez. 1/311. [Müjdeci Mektûblar: 589.]

● Fenâ hâsıl olmadıkça, cenâb-ı Kudse kavuşmak müyes-ser değildir. 1/31. [Müjdeci Mektûblar: 25.]

● Fenâ hâsıl olmadıkça, bekâ bulunmaz. 6/244.

● Fenâ, vilâyet yolunda lâzımdır. Çâre yokdur ve nübüv-vet yolunun yaklaşma derecelerinde, eşyâya bağlılığın ortadan kalkması için, fenâ hiç lâzım değildir. 1/313. [Müjdeci Mektûblar: 596.]

● Şeyhde fânî olmak, üveysiden gayriye [vefât eden ve liden istifâde edenden başkasına] zarûrîdir ki, irâdeyi pîrin irâdesine tâbî' kılmakdır. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhrel: 161.]

● Şeyhde fânî olmak, hakîkî fenânın başlangıcıdır. 5/153.

● Fenâ ve bekâda mu'teber olan, devâmlı olmaktır. 5/94.

● Fenâdan maksad, imânın parlaması ve ahkâm-ı şer'iyeye tam bağlanmadır. 4/177. [Kıyâmet ve Âhrel: 284.]

● Kalbin fenâsı, hem cezbe, hem sülûke terettüb eder. [Hem sülûk, hem cezbeyle âiddir]. Kalbin fenâsına kavuşan, seyr-i ilallahı temâm edip, kendi aslına kavuşup ve değişik bareketden istikrarlı harekete [telvinden temkine] kavuşmak bâsıl olduysa, ümîddir ki, dönüşünden emin ola. 5/109.

● Fenâ ve bekâ, cezbe yönünden olup, sülûk yapılmaması ise, tekrâr beşerî varlığa dönebilir. 4/165.

● Fenâ ve bekâ, bâtın [rûh] hâllerindendir. Beşerî ihtiyâcların görülmesine muhtâcdır. Ondandır kurtuluş mümkün değildir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhrel: 376.]

● Fenâ ve bekâ, rûh vasıflarındandır. Zâhirin olgunluğu, bâtının hâllerinden ma'lûmât verir. 3/52.

● Fenâ ve beka, rûh vasıflarındandır. Fekat, sûrî eşyanın ortadan kalkması, rûhun mu'âmelelerine yardımcı olurlar. 4/83.

● Hakikî fenâ sâhibi, şu'ûr sâhibidir, ayırd eder. Eşyânın hakikatini bilmiştir. Zîrâ bu makâmda fenâ ve bekâ birbirlerinden ayrılırlar. Ve ayn-i fenâda bâkî ve ayn-i bekâda fânîdir. Zâtının yokluk ve kemâl sıfatların emânet olduğunu bilip, kendini sırf yokluğa ilbak eder [katar]. 6/181.

● Nefsin fenâsına vâsıl olmiyan sâlike, gadab zemânının da şeytân yol bulur. "Goncdüvânî" 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Fenâ ve bekâ, sâlikin mebd-i te'ayyünü olan ism ile dir. Zât-i teâî ile değildir. 3/78.

● Fenâ makâmında kalmak iyi değildir. Bekâyâ yükselmek lâzımdır. 4/38.

● Fenâ, kendi başına olgunluk ise de, istenen maksaddan değildir. Asıl maksada kavuşmak için vâsıta dır. 4/156.

● Kalbin fânî olması, vilâyetde bir basamaktır. 6/169.

● Fenâ ber uzva ulaşmadıkça kemâle ulaşmaz. [Kemâl bulmaz.] 6/67.

● Her mertebenin fenâ ve bekâsı, onun dahâ üstüne çıkmaya basamak olur. 4/182. [Kiyâmet ve Âhiret: 376, İslâm Ahlâkı: 546.]

● Nefsin fenâsına başlamak, küçük vilâyetdedir. Nefsin hakikî fenâsı, büyük vilâyetdedir. 5/97.

● Fenâ ve bekâ, her ne kadar vilâyet-i suğrâda [küçük vilâyetde] da teşekkül ederlerse de, fenânın hakikati, vilâyet-i kübrâdadır [büyük vilâyetdedir]. 5/97.

● Adem-i hâs'ın adem-i mutlaka [husûsî yokluğun mutlak yokluğa] katılması, bu vilâyetin husûsiyetlerindendir. 6/152.

● Nefsin fenâsının kemâlinden sonra bekâdır. Ve vilâyet-i kübrânın mu'ameleleri ileridedir. 4/88.

● Kalbin fenâsından sonra, nefsin fenâsı, sonra nefsin itminânı, sonra, İslâm-ı hakikî. 5/5.

● Fenâ ve bekâ ilâhî sırlardandır. Ve zevk ve vicdan ile anlaşılır. İnsanlık [nefs] kayası [dağı] yerinde durdukça, hakikî fenâ görünmez. Ortaya çıkmaz. Kulluk vazifesi, kullukdan hiçbir vakt sâkit olmaz. 6/143.

● Fenâ ve bekâdan sonra, iş asla ve aslın aslına bağlanır. Ve cehl ve hayrete düşer. Bu cehl ve hayret, bilinen cehl ve hayret olmayıp, ilm ve ma'rifet üzerine binlerce meziyyeti vardır. [İlm ve ma'rifetden binlerce def'a üstün bir hâldir.] 4/122.

● Kalbin fenâsına kavuşmasına aldanmamalıdır, geri dönmek mümkündür. 1/116. [Müjdeci Mektûblar: 165.]

● Fenâ ve bekâ şühûdîdir [görünüştendir]. Vücûdî [varlıkta] değildir. 4/152.

● Fenânın hâsıl olmasında, varlığın yok olması lâzım değildir. Çünkü, fenâ için, varolmak [vücûdîlik] yokdur ki. yokluğu tasavvur edilsin. Yokluk ile ilgili birşey idi. Vehm ile kendini var saydı. Görülenin yok olması ile, sırf yokluk olur. 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Fânî olanın, fenâ bâlinde kendini mahv ve yok olmuş bulmasının sebebi budur ki, kötü sıfatların nefis latifesinde tam yerleşmesi vardır. Meselâ, bentlik ve emr dinlememek ve emr edilenlere itâ'at etmemek ve câhil olduğunu bilmemek gibi ki, emânet olan üstünlüğü kendinden bilip, kendini kâmil ve hayr olmak üzere bilir. Bu sıfâtın yokluğu ile, nefsin yokluğu tasavvur edilebilir. 6/137.

● Fenânın mukaddemeleri [Fenânın başlangıçları] makâmât-i aşere [on makam]dır ki, tevbe, zühd, tevekkül, kanâ'at, uzlet, zikr, teveccüh, sabr, murakabe ve rızâdır. Bunları ele geçirmek gerektir. Her ne kadar fenâ, Cennâb-ı Hakkın ihsânı ise de, bunlar çalışmakla kazanılır. [kesh edilir]. 1/38. [Müjdeci Mektûblar: 41.]

● Sâlik fânî olduğunu biliyorsa, ona fenâ derler. Bu ilm dahî yok olup, yokluğu ortaya çıkarsa, fenânın fenâsı derler. 6/73.

● Fenâ ve bekâ ta'bîrleri, sonradan ihdâs edilmiş olup, ilk def'a kullanan Ebû Sa'id-i Harrâz'dır. 1/313. [Müjdecî Mektûbları: 596.]

● Fenâ ve Bekâ; Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" iktisâb olunmuş [alınmış olup], fekat, bu ta'bîrleri Ebû Sa'id-i Harrâz açıklamıştır. 5/59. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 339.]

● Bir fenâ ki, yokluk dahî, varlık gibi ondan ayrılıp, asla katıla. Zâtın tecellisindendir. 6/30.

● Cihâd için, "Allah yolunda bir sâ'at beklemek, Hacer-i esved yanında Kadr Gecesi nemâz kılarak lhyâ etmekden hayrlıdır." Hadîs-i şerîf. 4/64.

- K -

● Kabe kavseyn ev ednâ. 2/91.

● Kâdî İyâd, "Şifâ"ında, imâm-ı Mâlikden naklen buyuruyor ki: Eshâb-ı kirâma ve Alî ve Mu'âviye veyâ Amr ibni Âs'a "radiyallahü teâlâ anhum ecma'in" dalâlet ve küfr üzere dil uzatan öldürülür. 1/251. [Müjdecî Mektûbları: 346.]

● Kabrin ni'metlerine ve azâblarına îmân eyledik. Ve nasıl olduğunu düşünmeyiz ki, onu bilmekle vazîfeli değiliz. 4/182. [Kiyâmet ve Âhiret: 376.]

● Kabr, dünyâ ile âhiret arasında geçiddir, ya'nî vâsıta'dır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kabr, âhiret hayâtının evvelidir. Âhirete âid işlerin başlangıcı kabrdendir. 4/24.

● Kabr azâbı, âhiret azâbları cinsindendir. Rû'yâ elemeleri, dünyâ azâbları cinsindendir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Kabrde, Cum'a gecelerinde ve günlerinde ve Ramedân ayında, kâfirlerden azâb kaldırılır. 6/207.

● Kabr sıkması ve onda Münker-Nekîrin süâli hakdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kabr azâbı, kâfirlere ve ehl-i îmânın ba'zı âsîlerine olacaktır. 1/266. [Müjdecî Mektûbları: 399.]

● Kabrde hâsıl olan hâller, ölüm zemânında hâsıl olan hâllerin üstündedir. 1/263. [Müjdecî Mektûbları: 394.]

● "Kabrden maymûn ve hınzır [domuz] sûretinde kalkacaklar, günâhlara müdâhene edip, mâni' olmağa güçleri yeter lken, mâni' olmyanlardır." Hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kabrde rûhun alâkası ve bağlanması vardır. Beden his eder. Lâkin bu bağlanması hareket olacak kadar değildir. 6/217.

● Kabr azâbından ve sevâbından halâs imkânsızdır. [Kabrde yâ azâb veyâ sevâb vardır.] 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Kabr azâbı, bilhâssa, bevlden sakınmyanlara [üzerine idrar sıçratanlara] ve söz taşıyanlardır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kabr, Cennet bağçelerinden bir bağçedir, hadîsinin izâhı. 4/70.

Kabr üzerine çiçek veyâ ağaç dikmelidir. Bunların tesbihlerinin sevâbı meyyite vâsıl olur. (İbni Âbidîn.)

● Kabz [sıkıntı] zuhûr ederse, üzülmeyeler ki, sâliklere sülûk esnâsında zuhûr eder ve terâkkilerine sebeb olur. Kabz [sıkıntı] ve bastın [açılma] ikisi de ahvâle, hâllere dâhildir. Güyâ bu yolun esâslarındandır. Kâbiz ve bâsıt [sıkıştırıcı ve açıcı, neş'e verici] Allahü teâlânın isimlerindendir. Sâlike ba'zan bir ism tecellî eder [bir isme kavuşur], ba'zan da diğer bir ism tezâhür eder. Lâkin kabz ve bastı [sıkıntı ve açılma] işi, telvîn [hâllerin değişmesi] zemânındadır. Mu'âmele [iş] temkîne ulaşınca, latîfeler dahî, telvînden, [hâllerin değişmesinden] kurtulup, kabz ve bastıdan uzaklaşır, hâlin devâmlılığı ile sıfatlanır. 6/121.

● Değişik cihetlere dönmek, kendini dağınıklığa atmakdır. 4/154.

● Kader, Hak teâlânın, kendi ihtiyârıyla değişik zamanlarda şöyle-böyle yapsam gerekidir demesi olup, cehr yokdur ve Hak teâlâyâ zaman câri değildir. Takdîr ve halk bir anda câridir [cereyân etmiştir]. 4/11.

● Kaderin ma'nâsı, ortaya gelirmek ve yaratmaktır. Yokdan yaratıcı ancak Allahü teâlâdır. 1/289. [Müjdecî Mek. üblar: 517.]

● Kader, Hak teâlânın ezelde, kul, kendi ihtiyârı ile şu fi'li işlese gerekidir diye ilm-i ilâhînin bağlanmasıdır, alâkasıdır. 5/137.

● Kulun kudreti, fi'llerin meydana gelmesinde te'sîr eder. 1/289. [Müjdecî Mek. üblar: 517.]

● Kudret, işi yapabilecek gücü ve yapmıyacak gücü vardır, ma'nâsınadır. 3/25.

● Âleme kadîmdir [sonradan yaratılmamış] demek küfrdür. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Kur'an-ı kerîme mahlûk diyen kâfir olur. Kur'an-ı kerîmin harfleri ve kelimeleri, kelâm-ı nefsinin delilleri olup, bir kısmı önce, sonra olması sebebi ile hâdis ve mahlûkdur. Bu kelimelerin delâlet ettiği ma'nâlar kadîmdir, mahlûk değildir. 3/119.

● Kur'an-ı kerîm, Allahü teâlâdan gayri bütün eşyâdan efdaldır. 5/134.

● Kur'an-ı kerîm iki kısımdır. Muhkemât ve müteşâbihât. Muhkemât, şer'at ilmlerinin ve ahkâmın kaynağıdır. İkinci kısmı, hakikat ve esrâr [sırlar] ilminin hazînesidir ki [deposudur ki], te'vîlini ancak râsih âlimler açıklar. Muhkemât, Kur'an-ı kerîmin kökleri ve meyvalarıdır, ammâ müteşâbihât maksaddır ve kitâbın özüdür. 2/18.

● Kur'an-ı kerîm tilâveti, ibâdetlerin üstünüdür. [Tilâvet, insan okumasına denir. Teyyden, hoparlörden çıkan sese, okumak değil zırlamak denir. "Elmalı tefsiri"] 3/99.

● "Nemâzdaki Kur'an, nemâz dışında okunandan hayr-

lıdır." Hadîs-i şerîf. 6/93.

● Kur'an-ı kerîm tilâveti ile yükselmek, kökten yukarı doğru çıkmak olup, yükselmesi bilinmiyen sâlik içindir. "Kur'an ehli, Allahın dostlarıdır" hadîs-i şerîfinde, Kur'an ehlinen murad, bu cemâ'at olmak mümkündür ki, şer'atin ahkâmını tatbîk edip, fenâ ve bekânın hakikatine mazhar olmuşlardır. Bu hâle kavuşmadan evvel vâki' olan okumak, eb-rârın ibâdetine dâhildir. Ve o makâmda iken olan kelime-i tayyibenin tekrârı, fâideli ve yükselme sağlar. Çünkü, bu mübârek kelimenin bereketi ile bâtın [kalbin ve rûhun] temizlenmesi ele geçer. Ve okumaya kabiliyyet kazanmış oldukda, "Yalnız temiz olanlar el sürsün" meâl-i şerîfi bu ma'nâyâ işâretidir. 5/67. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 343.]

● Kur'an-ı kerîmi okuyan [bedenen ve rûhen] Evliyâullahdır. Onlara düşmanlık eden, Allahü teâlânın düşmanıdır. "Hadîs-i şerîf". 5/130.

● Kur'an-ı kerîmde, sâlih amellerden maksad, islâmın beş rûknüdür. 1/304. [Müjdecî Mek. üblar: 576.]

● Kur'an-ı kerîmden ahkâm çıkarmak, evvelâ ibâdet-i nas ve işâret-i nas ve delâlet-i nas ve iktizâ-i nas ile anlaşılr. Lügat ehlinen avâm ve havâs bu anlayışda berâberdirler. İkinci olarak, icthâd vâsıtası illedir ki, mütehid olan âlimlere mahsûsdur. Üçüncü olarak, insanın idrâkten âciz olduğu ma'nâlarıdır ki, bunun bildirilmesi cenâb-ı Hakdandır ve ancak Peygambere mahsûsdur ki, açıklanması sünnet illedir. 2/55. [Kiyâmet Âhret: 182.]

● Kur'an-ı kerîmin toplayıcısı Osmân-ı Zinnüreyndir. Belki Sıddîk ve Fârûkdur. "radiyallahü anhüm". 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Kur'an-ı kerîmi hıfz ve takrîr [okuyup, ezberlemek] ve hadîs [hadîs kitâbları] tahrîri kaydında olmıyan kimse, ma'nen uyulmaya lâyık değildir. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Kur'an-ı kerîmin adem-i fehminden [anlaşılmamasından] hâsıl olan i'câz ve hidâyet [derin ma'nâ], anlaşılandan

hâsıl olmaz. [Anlaşılmıyan kısmın ma'nâsı, dahâ çok olup, anlaşılanın azdır.] 3/28.

● Kur'ân-ı mecdî, şerî'atin ahkâmının hepsini kendinde toplamıştır. Geçmiş şerî'atlerin hepsini de kendinde toplamıştır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Kur'ân-ı kerim, inzâl olan bütün kitâbların hepsinin aslı ve en şerefliisidir. Zîrâ merkez, dâirenin çevresine göre en şerefli yeridir. 3/99.

● Kıyâmetin yaklaşması ve zulmetin birikmesi [çoğalması] sebebi ile, günden güne bu büyüklerin yolu [bu yüksek yol] örtülmekdedir. Ve onun nûrları gizlenmekdedir. Ve temâmen bir köşede inzivâyâ çekilmekden başka ilacı yoktur. Lâkin o dahî, kendi irâdemde değildir. 4/157.

● Nübüvvet yakınlığı, âlem-i balk ile alâkalıdır. Ve vilâyet yakınlığı âlem-i emr ile alâkalıdır. 4/109.

● Kurb [yakınlık] ve vüsûl [kavuşmak] ve emsâli sözler, başka kelime bulunamadığı için söylenmiştir. Yoksa, o makâmda, kurb ve vüsûl, şübud [görmek] ve ma'rifet [bilmek] ve cehl [cebâlet] yoktur. 1/279. [Müjdeci Mektûblar: 476.]

● Kurb [yakınlık] ve visâl [kavuşma] lezzetli, Na'im-i Cennet lezzetlerinden dabâ fazla olduğu gibi, bu'd [uzaklık] ve hırmân [mahrûmluk] azâbı, Cehennem azâbından dahâ çokdur. 4/102.

● Kurb [yakınlık] ve bu'd [uzaklık] o makâmda birbirinden başka değildir. 1/262. [Müjdeci Mektûblar: 393.]

● Kurb, bu'dun [yakınlık uzaklığın] karşılığıdır. Uzaklık yok olunca, yakınlık ele geçer. Lâkin, yakınlık ve uzaklık kıyâs edilen şeylerdendir. Birşey bir şeye kıyâsla yakın, diğer şeye kıyâsla uzaktır. Yaklaşmanın kemâli kavuşmadadır. En yakınlık mertebesi, kavuşmaktan da dahâ yakındır. 6/137.

● Bedenlerin yakınlığı, kalblerin yakınlığında çok te'sirlidir. 1/207. [Müjdeci Mektûblar: 264.]

● Bedenlerin yakınlığı istenmelidir. Çünkü, nî'metin te-

mâmı bu yakınlığa bağlıdır. 1/222. [Müjdeci Mektûblar: 302.]

● Nâfilelerden meydâna gelen yakınlık oldur ki, kul fâ'il ola. Ve Hak celle ve a'lânın fi'line âlet ola. Farzlardan meydâna gelen yakınlık, sırf Allahü teâlânın emrine uymak olduğu için, kulun varlığı arada değildir. Hak teâlâ fâ'il olup, kul ona âlet olur. 6/137.

● Karanfil, tarçın ve sâir şerbetlerin içilmesi yasak değildir. 1/191. [Müjdeci Mektûblar: 243.]

● Kusûr ve noksanı i'tirâf etmek de bir devlettir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kazâya rızâ lâzımdır. 4/48.

● Kazâ ve kader mes'elesi ilâhî sırlardandır. Bu bâbda, men' eden hadis-i şerifler çokdur. Ondandır bahs etmek yasaktır. Bu bâbda, Ehl-i sünnete uygun dürtüst i'tikâd etmelidir. 5/137.

● Kazâ-i ezeli, irâdeyi ortadan kaldırmış olsa, Hak teâlâ günlük bâdiselerin yaratılmasında muhtar olmaması lâzım gelirdi. 5/83. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 345, Cevâb Veremedi: 346.]

● Kazâ iki kısımdır: Kazâ-i mu'allak, kazâ-i mübremdir. Kazâ-i mu'allak değişebilir. Kazâ-i mübrem değişmez. 1/217. [Müjdeci Mektûblar: 284.]

● Kazâ-i mu'allak iki kısımdır. Birinin bağlı olduğu sebebler levh-i mahfûzda gösterilmiştir. İkincisinin sebeblerini ancak Allahü teâlâ bilir. [Allahü teâlâ indindedir.] 6/206.

● Kazâya râzî olmak, isteğe mâni' olsa, düâ ile emr olunmamak lâzım gelirdi. 1/289. [Müjdeci Mektûblar: 517.]

● Kazâ, insanın kudretini ve ihtiyârını yok etmez. Hak teâlânın kazâ eylediğini, kul ihtiyârı ile işler veyâ terk eder. 1/289. [Müjdeci Mektûblar: 517.]

● Kazâ makâmının uhdesinden gelmek, ziyâde müşkil-dir. [Kazâyı anlamak çok zordur.] 4/135.

● Kazâ nemâzları hakkında. 5/63. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 343.]

● Kutb-ı irşâd ve medâr ve bunların emsâli olan lafızlar, şer'i'atin zâhlrini okuyanlarda vârid olmadı. [Onlar böyle şeyler söylemediler]. Sofiyye-i kirâmın istilâhlarından ve keşflerindendir. 5/76.

● Kutb-ı irşâd ve gavs ve kutb-ı medâr ki, her vakte mevcûddurlar. Kutbluk ve ba'zı makâmlar kendi zemânlarına mahsûsdur. 6/24.

● Kutb-ul-aktâb, kutb-ı medârdır. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Kutba, yardımcıları i'tibâriyle kutb-ul-aktâb dahî derler. 1/256. [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Kutb-ı medâra inzivâ [gizlenmek] lâzımdır. Resûlullah zemânında kutb-ı medâr var idi. 6/105.

● Kutb-ı medâr makâmı, hilâfet makâmına münâsib olan, kemâlât-ı asliyyenin [asl olgunlukların] zillridir. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Kutb-ı irşâd, kayyûm-i âlem olan zâtdır. Herkese rüşd ve imân onun vâsıtası ile gelir. 6/140.

● Kutb-ı irşâd makâmı, imâmet makâmının kemâlâtı zilliyesidir. [Zilli kemâlâttır]. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Kutb-ı irşâd, yukarı çekilerek son mertebeye kavuş-
duktan sonra, nefsi kulluk makâmına iner. Rûhu da, Cenâb-ı Hakka müteveccih olan bir muntehîdir ki, ferd-i kemâlâtı kendisinde toplamışdır. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Kutb, Muhammed-ül-meşrebirdir. Zâtın tecellisi Muhammediler içindir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kutb-ı ebdâl, İsrâfil aleyhisselâmın ayağı altındadır. Muhammed aleyhisselâmın ayağı altında değildir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kûl e'üzü birabbinnâs sûre-i şerîfesinin tefsiri. 4/79.

● “Ya Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Ol hicreti terk edenlere de ki, eğer sizin babalarınız ve oğullarınız ve kardeşleriniz ve zevceleriniz ve aşiretiniz ve kesh olunmuş mallarınız ve kesâdından korkduğunuz ticâretiniz ve hoşnud olduğunuz meskenleriniz, Allahü teâlâdan ve Resûlünden ve Onun yoluna cihâddan sizlere muhabbetli ise, imdi Allahü teâlânın acele [hemen] ve sonra gelecek nkûbât [büyük azâh] emrine hâzır ve muntazır olun. Allahü teâlâ itâ'atden hurûc eden kavme tevfiq ve hidâyet vermez.” [Tevbe Sûresi 25. Âyet meâli] 6/92.

● İnsanın latife-i kalbi, hakikat-i câmi'adır. Âlem-i halk ile âlem-i emrin kemâlâtını câmi'dir. [İkisinin kemâlâtını kendisinde toplamışdır]. 2/21

● Kalb, vilâyet lisânında, insanlığın hakikatlerini toplayıcıdır ki, âlem-i emrdendir. Nübüvvet lisânında kalbden murâd, et parçasından ibâretidir ki, cesedin sâlih olması onun islâbına bağlıdır. 2/21.

● Kâmil mü'minin kalbi mekânsızdır. Diğerlerinin kalbi mekânsızlık zirvesinden inip, maddeye [niçin, ne kadar] bağlanmışdır. Mümkînât dâiresine dâhil olmuşdur. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kalbin tasdîki ile hâsıl olan imâna [islâma] mecâzi müslimânlık denir. Nefsin imân etmesine [bağlanmasına] hakiki müslimânlık derler. 4/64.

● Kalb evvelâ, nefsin saltanatında ve onun idâresindedir. Hak teâlânın inâyeti ile, nefsin hâkimiyetinden kurtulur. Asl hâline dönüp, insanın kemâli [olgunluğu] olan yakınlık ve ma'rifete kavuşur. 6/175.

● Kalb, rûh ile nefis arasında geçiddir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Kalb, âlem-i halk ile, âlem-i emr arasında geçiddir. 3/44. [Se'âdel-i Ebediyye: 914.]

● Kalb, hâllerin başlangıcında ve ortasında hislere tâbi'dir. Bunlara sohbetden uzak kalmak câiz değildir. Fekâi.

sonda, kalbin hisse bağılılığı kalmayıp, hisden uzak olmak, kalbin yakınlığına te'sîr etmez. 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Kalbe gelen zulmeti [lekeleri] temizlemek için, tevbe ve istigfâr ve pîşmânlık ve ilticâ etmelidir [sığınmalıdır]. En kolay şekilde mümkün olur. 1/171. [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Kalbin itminânı zîkr iledir. İsbât ve delîl ile değildir. 3/35. [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Kalbin aydınlanması, nûrlanması, zikrin devâmına ve murakabeye ve kulluk vazîfelerinin edâsına ve farz, vâcib ve sünneti edâ ile, harâm ve mekrûhlardan kaçınmağa bağılıdır. 6/51.

● Kalbin parlaması, ahkâm-ı şer'îyyeye uyması [hâllenmesi] ve Peygamberimizin şer'î'ati ile zînetlenmesi ve Allahü teâlânın râzı olmadığı bid'atlerden ve nefsin şehvet ve zevklerine dalmaktan kaçınmağa bağılıdır. Ve zikrin ve şeyhe muhabbetin kalbe devâmlı yerleşmesine bağılıdır. 6/13.

● Kalbden hataralar def' olunca [atılınca] beyne ulaşır. 4/55.

● Kalbin akla ve nefse bir mikdâr bağılılığı muhakkaktır. 1/41. [Müjdecî Mektûblar: 46.]

● Kalbin, işsiz ve mu'attal olması yokdur. [Kalb devâmlı çalışır.] Mâsivâ veyâ zât-i ilâhî ile meşgûl olacaktır. 5/113.

● Kalbin mâsivâdan tam kesilmesinin hâsıl olmasını ve bağılantılardan kurtulmasını [insan] idrak eder ve bilir. 6/96.

● Kalbin, birden fazlaya muhabbeti olmaz. [Kalbin muhabbeti, muhakkak bir şeydir]. Ve maddelerin çokluğu, mal, evlâd, makâm ve medh olunmak ve insanlar arasında makâm sâhibi olmak gibi muhabbetin çeşidleri ve mikdârları, her ne kadar birden fazla şeye kalbin muhabbetini gösterse de, yine sevgisi birdir ki, o da nefsidir. Ve onlara olan muhabbeti nefesine olan muhabbetin parçalarıdır. Zîrâ, adı geçen eşyâyı kendi nefsi için ister. Nefsine olan muhabbeti yok olsa, onlara muhabbeti dahî yok olur. 1/24. [Müjdecî Mektûblar: 12.]

● Kalbin mâsivâdan kesilmesi, her ne kadar fazla ise ni'mettir. Lâkin şu şart ile ki, farzlara ve vâciblere bir hal gelmiye ve yoksa tehlikedir, tehlikedir. 6/129.

● Kalb iki hâlden birisindedir. Yâ, îmân edilecek şeylerle îmân etmiş, bağlanmışdır. Veyâhud, o îmân edilecek şeyleri inkâr etmektedir. İmân edip bağlanmanın alâmeti, îmân edilecek şeylere kalbin râzı olmasıdır. Ve onun sebebiyle göğsün açılması ve ferâhlamasıdır. Küfr ve inkârın alâmeti, tasdik edilecek şeyleri kalbin sevmemesi ve o sebebdan göğsün daralmasıdır. 3/50.

● Kalbde hâsıl olan ma'nâ ve diğer latîfeler [lutfu uğraması] için, hayâlde sûret vardır. 3/118.

● Kalbin gaflet ve hâtırası [dünyâya bağılılığı], zânî ile ilgili derin bir hastalıktır. Gaflet ve hayâldeki hâtıralar, kalbin huzuru mevcûd iken, geçici ve dış hastalıktır. [Kalb huzûra kavuşduktan sonra, hayâlde meydâna gelen hâtıralar ve gaflet, geçici ve dış hastalıktır.] Zîrâ kalbden hâtıra çıkdıktan sonra, hâtıranın geleceği yer hayâldir. 5/9.

● Kalb, isteklerini ele geçirememekten ne kadar kınılırsa, o kadar Allahü teâlânın [kibriyânın] nûrlarının görünmesine kâbiliyyet kazanır. 4/32.

● Kalb, düşmandan kurtulunca, dostu taleb eylemeğe ihtiyâc yokdur. [Dostun muhabbeti, kendiliğinden kalbe gelir.] 6/217.

● Bir kalbde, Hak celle ve a'lânın muhabbeti, hakkın gayri ile bir arada olmaz. [Hakdan gayrilerin sevgisi ile bir arada bulunmaz.] 4/47.

● Kalb göze tâbî'dir. Gözü harâmlara kapamayınca, dilin [gönülün] muhafazası zordur. Ve zîrâ kalb gördüğü harâma bağılı oldukça, fercin muhafazası zordur. Çünkü, fercin korunması için, gözü harâmdan korumalıdır; kapamalıdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Kalbin selâmeti, mâsivâyı unutmağa bağılıdır. Öyle ki, bin sene ömrü olsa, eşyâ aslâ hâtırına gelmiye. Bu dev-

lete kalbin fânî olması derler. Ve bu yolda, ilk adımdır. 1/278. [Müjdecî Mektûblar: 474.]

● Kâmil mü'minin kalbî ya'nî ârife olan zuhûr [ârifde görünenler] Arşın nûrlarından alınmıştır. Ve zıllıdır. 3/10. [Se'âdet-i Ebediyye: 917.]

● Kalbde görünenler, Arşın dalgalarıdır, Arşdan aks ederler. Arşın hakikati değildir. 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● Kalb ve Arş, gerçi âlem-i halkda görülmektedir. Am-mâ âlem-i emrdendirler. 1/34. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Kalbin tasdik ve yakîni hâsıl olduktan sonra, zuhûr eden küfr ve inkâra kaynak, nefis-i emmârenin red sıfatıdır ki, makâm sevgisi ve hükm etmek cibilliyetinden ileri gelir. Ve başkasına tâbî' olmak ve taklîd etmeği kabûl etmeme ta-bî'atında [yaratılışında]dır. İsteği budur ki, herkes kendini tasdik etsin, bağlansın. Ve kendi başkasına tâbî' ve teslim ve taklîd ile bağlanmasın. [Nefs böyle ister]. 3/50.

● Kalblerin bu dünyâda Hak teâlâdan nasîbi ikândan gayri değildir. [Yakîni bir îmândan gayri değildir]. Önu rû'yot ve müşâhede zan ederler. 3/89. [Se'âdet-i Ebediyye: 927.]

● Kalb sâlih ise, beden dahî sâlih olur. Kalb fâsid ise, beden dahî fâsiddir. 2/21.

● Kalb, Mevlânın nazargâhıdır. Kalbin nûrlanmasına çok çalışalar. 6/51.

● Kalb carullahdır [Kalbde Allahü teâlâ tecellî etmekde-dir]. Mukaddes cenâbına kalb gibi yakın birşey yoktur. Kalbin incitilmesinden kaçınmak lâzımdır. Mü'min kalbi olsun. Âsî kalbi olsun. Zîrâ komşu eziyyetden korunmalıdır. Allahü sübhânehunun zâten incinmesine sebep olan küfrden sonra, kalbi incitmek gibi bir eziyyet yoktur. Halkın cümlesi [insanların hepsi] Allahü teâlânın köleleridir. Bir şahsın kölesine hâinlik yapmak ve darb etmek, efendisini incitir. Mu-hakkak şimdi, mutlak mâlik olan Allahü teâlânın büyüklüğü düşünülükde, onun mahlûkunda tasarruf eylemek, ancak emr eylediği kadar mümkündür. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Kalb, hakikatlerin mahallidir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Kalb-i hakâyık muhâldir. [Bir şeyin özünü değiştirmek mümkün değildir. Meselâ bakırı altın, cevizi armut yapmak mümkün değildir.]

● Killet-i ta'âm makbûl değildir. 4/145, 5/51

● Ay, ışığını güneş ışığından alıyor. 3/117.

● Kamis, ayaklara kadar, dir', göğse kadar açılan gömlektir. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Gençlik kuvvetini tâ'ata sarf etmeli ve geceleri ihyâ etmeği ganîmet sayalar. Ve karanlık geceleri, zikir, fikr ve ağlama, sızlama ve kabr ve kıyâmetin düşüncesi ile nûrlandırılar. 4/98.

● Kul hakkı, ne kadar az olsa da, Cennete girmeğe mâ-nî'dir. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 288.]

● Kul hakkı bulunan mevtânın rûhu, göklerin üstüne yükselemez. 4/19.

● Kavme ve celsede tumânînet edeler ki, farz veyâ vâcibdir. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Gadab kuvveti, şehvet kuvveti, hırs, hased, alçaklık ve bil-cümle kalıbın parçaları olan dört unsurun muhtelif ta-bî'atlarıdır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Gül bağçemi gör de, behârımı anla. 5/5.

● Kıyâs ve ictihâd bid'at değildir. Zîrâ, kıyâs ve ictihâd, nasların ma'nâsını açıklar. Bundan başka bir şey ortaya koymaz. 1/186. [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● Küçük kıyâmet ölümdür. 1/276. [Müjdecî Mektûblar: 467.]

● Kıyâmet gününde, gökler ve yıldızlar ve yer ve dağlar ve denizler ve hayvan ve bitki ve madenler, hepsi yok olur-lar. Bu yok olma birinci nefhada olacaktır. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Kıyâmet günü, kâfirlere ellibin senelik zemân, mü'minlere kolay olup, emr edilen nemâz mikdârı zemândır. 6/15.

● Kıyâmet günü müyesser olan hâller, kabrdeki hâllerin üstündedir. 1/263. [Müjdeci Mektûblar: 394.]

● Kıyâmet, insanların şerhileri üzerine kopsa gerekdir. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Kıyâmetde şerf'atden sülâ olunur. Tesavvufdan olunmaz. 1/48. [Müjdeci Mektûblar: 64.]

● Kıyâmet alâmetlerinin sonuncusu ateşdir ki, Adenden çıksa gerekdir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Kayyûm-i âlem olan ârif, bir asrda çok olmaz. [Birden fazla olmaz.] Belki uzun asrlardan sonra zuhûr buyurur. 6/140.

● Kayyûmiyyet ta'bîrini, imâm-ı Rabbâniden evvel hiçbir insan söylemedi. 5/76.

● Kayyûm, Hak teâlânın bu âlemde halîfe ve vekîlidir. Aktâb ve ebdâl onun gölgesindedir. Ve ayakda durmaları [varlıkta durmaları] onunladır. 6/29.

● Kıyâmetde hesâb, önce nemâzdandır. Nemâz dürüst ise, diğer hesâblar kolay geçer. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Kıyâmet yakındır. Zulmetlerin toplanma zemânıdır. Hayrlı olmak ve nûrlu olmak nerededir. 3/105.

● Kâinâtta görülen Cemâl değil, Celâldir. 2/24. [Se'âdet-i Ebediyye: 947.]

● Kâr hudur, bunun gayrisi hiçdir. 1/271. [Müjdeci Mektûblar: 445.]

● Kâfirlerden uzaklaşmak en büyük ibâdetdir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirlerin âdetlerini yapan ve merâsîmlerine hurmet eden bir kimsede, o esnâda zerre kadar dahî îmân var ise, Cehenneme gider. Ammâ o zerre îmân bereketi ile, ebedî azâbdan kurtulur. 2/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 910.]

● Kâfirlerin belli günlerinde, küfr ehlinin âdetlerini yapmak ve ehl-i küfrün hediyeelerine benzer hediyeeleri kızlarının ve oğullarının evlerine göndermek ve kaplarını kâfirler gibi o zemânlarda boyamak şirk ve küfrdür. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Kâfirlerin, kendilerinin değer verdikleri günleri ta'zim ve o günlerde yehûdilerin belli âdetlerini yapmak, şirkî gerektirir ve küfrü icâb etdirir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Kâfirlerle tanışıklık ve ahbablık eylemek, islâm dairesinden çıkmaktır. 6/55. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerle ahbablık ve yakınlık üç dürlüdür. Birincisi, kâfirlerin küfrüne râzı ve onun için yaklaşmaktır ki küfrdür. İkincisi, zâhir i'tibârıyla [görünüşde] iyi geçinmektir, yasak değildir. Üçüncüsü, dinlerini bâtil bilip, akrabalık veya sevgi neticesi meyl ve yardımdır ki, küfr değildir, fakat yasaktır. 6/55. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerin perîşân sözlerinden üzülmeyeler. "Herkes, kendine uygun işi yapar." [Âyet-i kerîme meâlî]. İyi ve kötü sözlerine karşılık vermemelidir. 1/204. [Müjdeci Mektûblar: 262.]

● Kâfirlerle karışmaktan kurtulmağa çâre yoktur. Bu karışma sebebiyle, ehl-i islâmı necs bilmeyeler. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Kâfirlerle karışmak, görüşmek, zarûret mikdârı olmalıdır. 1/265. [Müjdeci Mektûblar: 397.]

● Kâfirlerin yiyecek ve içeceklerinin harâm olmasına hüküm verenler, kendilerini onu işlemekten korumaları imkânsızdır. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Kâfirlerle, isterse az olsun, cihâd eylemiyen mü'min değildir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirler ile cihâd ve onlara sert davranmak dînin zarûrî emrilerindendir. 4/73.

● Kâfirler ile muâşeret [berâber yaşayan, seven] ve mübâşeret edenlere [dostluk kuranlara], Allahü teâlâ la'net

eder. Hadis-i şerif. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirler, yalnız dâr-ül-harbde sâkin olanlar değildir. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● Kâfirlere Hak teâlânın düşmanlığı, zâtıdır. Nefsin arzuları ve diğer kötü amellerden hâsıl olan kötülüğü ise, sıfatları sevmez. Bunlara düşmanlık sıfata âldir. Rahmet sıfatı, zâtın düşmanlığını ortadan kaldırmaz. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kâfirlere, şerî'atin ahkâmını tatbik etmek, kaf dağı kadar ağır gelir. 2/95.

● Kâfirler ve müşrikler delîl getirdiler ki, bizim küfrümüz ve şirkimiz Hak teâlânın isteği ve irâdesi ile dir ki; böylece buyurur: "Müşrikler diyecekler ki, eğer Allahü teâlâ dilese idi, biz ve babalarımız müşrik olmazdık, kendimizden birşeyi harâm etmezdik." [Enâm Sûresi: 148. Âyet-i kerimesi meâlî.] Hak teâlâ bunların bu özrlerini kabûl eylemez ve buyurur: "Bu kâfirler sana inanmadıkları gibi, dahâ önce gelmiş olanlar da, Peygamberlerine inanmadılar. Bunun için azâbımızı tatdılar. Onlara söyle ki, yanınızda kitâb ve sened gibi sağlam bilginiz var ise, onu bize gösteriniz. Fekat, siz uyduruyor, yalan söylüyorsunuz." 5/83. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 345, Cevâb Veremedi: 346.]

● Mahrûm ve fakîr kâfirin sebebi şudur ki, kâfir Hüdâ'nın düşmanıdır. Ve dâimî azâba müstehakdır. Ve dünyâda azâbın kaldırılması ihsân ve ni'met-i ilâhidir. Kâfirlerin ba'zısına, hem azâbını kaldırarak ve hem de lezzet bahş ederek, ba'zısının yalnız azâbını kaldırarak dünyâda fırsat verirler. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Kâfirlerin ba'zısının hakikatinde sevgi olduğu için, cezbe görülür ise de, şerî'ate uymadıklarından, ebedî hüsrâna düşeceklerdir. 1/117. [Müjdecî Mektûblar: 166.]

● Tarikatî inkâr eden dahî, Allahü teâlâyı bir bilip, mâsivâyı yok ve fânî kılmıştır. Böylece ârîfdir, fekat tam ârif değildir. 3/90.

● Kibr, alçak sıfatların en kötüsüdür. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Büyük günâh işlemek küfr değildir, fıskdır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Büyük günâh işleyen îmândan çıkmaz. İmâm-ı a'zamdan sül olunan kıssa. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Büyük günâhların ısrarı, insanı küfre götürür. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Büyük günâh sâhibi, Allahü teâlânın irâdesine kalmıştır. İsterse, afv eder. Dilerse, azâb eder. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Büyük günâh sâhibinin azâbda ebedî kalması, harâma halâl demesinden dolayıdır [inkâr etmesidir]. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kitâbullahdan sonra, kitâbların en sağlamı Buhâriyyi şerîfdir. 2/36. [Eshâb-ı Kirâm: 221.]

● "Tergîb ve terhîb" kitâbı, hadîs ilminde mu'teber kitâbdır. 4/147. [Herkesi Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Kitâb-ı fıkârât" Hâce-i ahrârındır. 1/290. [Müjdecî Mektûblar: 524.]

● Dînî kitâbları mütâle'a etmek [okunması, öğrenilmesi] ve [okutulması, öğretilmesi] tarîkate mâni' değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Fıkıh kitâblarını okuyalar. Öğrenmeğe ve öğretmeğe ragbet edeler. Öğretmek ve öğrenmek tarîkate mâni' değildir. Belki, sâlih niyyetler ile okumak, [rûhî] ma'nevî yakınlığı kuvvetlendirir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Çok uyuyup, çok gülmeği terk etmek lâzımdır ki, kalbi öldürürler. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Kesretten vahdete [çokluktan birliğe] ve farkdan cem'e [ayrılıktan topluluğa] ve cem'den [topluluktan] cem'ul cem'e [dahâ büyük topluluğa] tevaccüh edip ve zıl-

den asla koşalar. Ve sıfatdan da sıfatlanana ilerleyeler. 6/88.

● Yalan ve iftirâ, bütün dinlerde harâmdır. Ve bu harâmları işleyenlere azâblar bildirilmiştir. 3/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 115.]

● Kerâmet, hakikatde, şirkin incesinden kurtulmak ve ma'rifete vâsıl olmak ve fenâ ve yokluk hâsıl olmasıdır. 6/2.

● Kerâmet hakdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kerâmet ile istidrâc arasındaki fark. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Kerâmete ve keşfe tâlib olan, mâsivâyâ tâlibdir. Hak teâlâyâ yakınlığı ve ma'rifeti [tanıması] yokdur. 4/128. [Hak Sözün Vesikaları: 334.]

● Kerâmetin çokluğu iki şey üzeredir. Yükselirken çok yükselip, inerken az inmekdir. [Urûcun çok olması, nüzûlün az olması.] 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 282.]

● Kerâmet, yakîni kuvvetlendirmek içindir. Yakîn verilmiş [ihsân edilmiş] olan için kerâmete hâcet yokdur. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Kerâmet ve hârikalar, kalbin zıkr ile cevherleşmesi [süslenmesi] ve zâtın [Allahü teâlânın zâtının] zikrinin varlığına göre aşağıdır. "sâhib-i Avârif." 4/50. [Hak Sözün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhiret: 161.]

● Kirâmen kâtibîn, günâhın yazılmasında üç sâat beklerler. Tevbe edilirse yazmazlar. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Eğer ben akıllı isem, kendi hâllimi gizlemeliyim. Söz kapının kilidini muhkem vurmaliyim. Bir mâtem-zedeyle kurtarmaliyim. Söylediğim söze, mâtem tutmaliyim. 4/17.

● Eğer aşk ve aşkın gammı olmasaydı, bu kadar güzel sözleri kim söyler, kim işitirdi. 4/24.

● Kürsî-yi ilâhî, âlem-i emrden değildir. Zîrâ arşdadır. Göklerden de değildir. 2/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 915.]

● Kerimlerin keremine behâne [ufak bir sebep] kâfidir. 2/90.

● Kötü kimseler, o gürûhdur ki, emr-i ma'rûf ve nehyi münker eylemezler. Kötü kavim o tâifedir ki, şüheleri sebebiyle harâmları halâl kabûl ederler. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ağlamak ve âhiret korkusu, ilâhî ni'metlerdendir. Ve ilerleme sağlar. 4/18.

● Kesb, irâdeyi sarf eylemeğe derler. İşin yaratılması Hak teâlâdandır. 5/137.

● Halâl rızık kazanmak, sâlih niyyet ile olunca, zikre dâhildir. 6/88.

● Halâl rızık kazanmak mubâh ve belki sevâbdır ki, büyükler bu işi yapmışlardır. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Kesb olunan amellere, a'zâların şahidliği hakdır. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Çalışıp da Allahü teâlâyâ tevekkül, çalışmadan Allahü teâlâyâ tevekkülden hayırdır. 5/110. [Cevâb Veremedi: 349, Fâideli Bilgiler: 158.]

● Keşfde hatâ vardır. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Sahîh keşfler kalbe gelir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Sahîh keşf, hayâl ahkâmından değildir. Belki ilhâmî ahkâmındandır ki, geldiği yer kalbdır. Bazı keşfler vardır ki, onların kaynağı hayâldir. Böyle olan keşf i'timâda lâyık değildir. Zîrâ kalbin tasdîki ona eklenmemiştir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Keşf, şer'i'ate uygun olursa, i'timâda şayandır. Böyle değil ise i'timâd edilmez. 6/99.

● Keşf ve ilhâm, başkasına hüccet değildir. Ammâ müctehidin kavli, başkasına hüccettir. 1/31. [Müjdecî Mektûblar: 25.]

● Keşf ve kerâmetin görülmesi, derecenin yüksekliğine

alâmet değildir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Keşfler ve kerâmetler, yoldaki sâlikleredir. Sona kavuşmuş olanlar, ehl ve hayranlıkdadırlar. 5/87.

● Keşfler ve rû'yâlar, i'tibâra ve i'timâda lâıyk değildir. 6/229.

● Kâ'be, zuhûrların ve Arşa olan tecellîlerin üstüdür. 2/72.

● Kâ'be, divar, direk ve taşdan ibâret değildir. Bunlar olmasa, yine Kâ'bedir. Ve kendisine doğru secde edilen yerdir. 3/99.

● Kâ'be, sûretâ dünyâdandır. Hakikatde âhiretdendir. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Kâ'be, Ravda-i mütahharadan efdaldır. 2/72.

● Kâ'be-i mu'azzama vâsıtır. Secde edilen hakikatde Zât-i teâlâdır. 4/183.

● Kâ'be, Evliyâyı ziyârete gelir. Ve divarları yerinden ayrılması lâzım gelmez. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Kâ'benin hakikatı, te'ayyün mertebelerinin üstünde olup, sırf nûrdur. 3/99.

● Kâ'benin hakikatı. 1/263. [Müjdecî Mektûblar: 394.]

● Kâfirlere düşmanlık yapmak ve dostluk yapmamak ve onlara sert davranmak ve cihâd, kat'i olarak âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf ile sâbit olmuştur ki, aslâ şübhe mümkün değildir. Kâfirlerin aslı ne olursa olsun, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfe uymak bize farzdır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kâfirleri azîz tutan, müslimânları tahkîr etmiş olur. 1/193. [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Küffârı [kâfirleri] azîz tutmak, meclislerine hurmet ve sohbetlerine devâm etmek ile olur. 1/163. [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Kâfirlerden şeyler sül edip, hükmlerinin icâbıyla

amel eylemek, o düşmanları son derece yükseltmekdir. 1/163. [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Kâfirler içinde olup, nefis ve malından korkunea, lisan ile muvalât [yakınlık] câiz ise de, terk etmek iyidir. 6/55. [Hak Sözü Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerin gâlib olması esnâsında takiyye [mudârâ, idâre etmek] halâldir. 6/55. [Hak Sözü Vesikaları: 348.]

● Kâfirlerin kötülenmesinde yazılmış şi'rleri okumak câizdir. 1/139. [Müjdecî Mektûblar: 185.]

● Kâfirlere âhirette asla merhamet yokdur. 2/220.

● Kâfirlerin âhirette azâbları, uygun cezâdır. Müste-hak oldukları derecede azâb edilmekden noksan edilmez. [Tam karşılığını görürler.] Kâfirler rahmete müstehak değildir. Azâblandırma derecesinde noksan vâkı' olmaz [İn-dirme yapılmaz]. 4/220.

● Kâfirlerin dünyâda merhamete kavuşmaları, görünüş i'tibâriyledir. Hakikatde hîledir, istidrâcdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kâfirlere dünyâda hâsıl olan ni'metler, onların harâb olmaları için, istidrâc yolu ile, ni'met şeklinde gösterilmişlerdir. Tâ ki, yüz çevirme ve dalâletde gark olmaları içindir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Kâfirlerin düâları bâtıldır. Kabûl edilmez. Kabûl olma ihtimâli yokdur. 1/163. [Müjdecî Mektûblar: 208.]

● Kâfirlerin cezbeden nasibi olduğu. 3/117.

● Kâfirlere nefslerinin parlaması vaktinde, gaybi işlerin meydâna gelmesi istidrâcdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Kâfirlerin te'ayyünlerinin başlangıcı mudîl ismine te'alluk eder [bağlanır]. 3/113.

● Dedi-kodu ile biryere ulaşılmaz. İş yapmak lâzımdır. 4/99.

● Dedi-koduya kıymet verilirse, söz taşıyanlardan kur-

tulmak mümkün değildir. Ve ihlâsa kavuşmak da, mümkün olmaz. 1/229. [Müjdecî Mektûblar: 310.]

● Küfr, nefs-i emmâre arzûlarından kaynaklanır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Küfrün yaratılması çirkin değildir. Kulun küfrü kesb eylemesi çirkindir. 6/62.

● Küfr ve günâhlar, Hak teâlânın murâdıdır [İrâde eder]. Lâkin râzı değildir. 5/83. [Hak Sûzün Vesîkaları: 345, Cevâb Vermedi: 346.]

● Muvakkat [geçici] bir küfr için, ebedî azâbla cezâlandıracağının sebebini [hikmetini] Allahü teâlâ bilir. Yaratılmışların ilmi buna yetmez. 1/214. [Müjdecî Mektûblar: 279.]

● Küfrden başka günâhlar için, ebedî azâb bildiren âyet-i kerîmeler; o günâhı işlemekte, hiçbir sakınca görmemek ve şerî'atin emr ve yasaklarını aşağı görmek gibi küfr şâibesinden [bulaşmasından] dolaydır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 429.]

● Küfr, her tarafı kaplamadıkça ve açıktan yapılmadıkça Mehdi "aleyhirrabme" gelmez. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Küfr ve islâmın ahkâmının ikisini de berâber yapan müşriktir. Küfrden uzak durmak, islâmın şartıdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Küfrün her çeşidine tutulmuş olan muayyen bir şahsa, islâm ihtimâlî var ise, Cehennemlik demeyip, la'net etmemelidir. 2/36. [Esbâb-ı Kirâm: 221.]

● Küfrü doksan dokuz vechi ile zâhir [açık] ve bir vechi ile islâm olan kimseyle, küfr ile hükm eylememeli. [Bir işinden veya bir sözünden yüz ma'nâ anlaşılrsa, doksandokuzu küfrünü, biri îmânını gösterse, îmânlı olduğunu anlamalı]. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Küfr, şerî'atleri inkârdır. Şirk, bir küfrdür ki, mutlak küfrden dahâ ileridir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Küfr, zarûfî olan dîni vecîbeleri ve meşhûr olan şerî'at ahkâmını inkâr ve dinden olduğu zarûfî olarak bilinen nesneyi kabûl etmemekdir. 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Tarikat küfrü, hakîkî sevgilinin muhabbetinin galebesinden doğduğu için, makbûldür. 2/95.

● Tarikat küfrü sekr, islâm-ı hakîkî sahvıdır. 3/45.

● Hakîkî küfr, Hâlık ile mahlûkun başkalığını görmektir. 1/245. [Müjdecî Mektûblar: 338.]

● Tarikat küfrü, Hâlık ile mahlûku bir varlık görmekten ibâretidir ki, islâmın güzelliği ile küfrün kötülüğünü ayırd etmek, sâlikin nazarından kalkıp, ne zemân ki sekirden saha gelirse, islâm-ı hakîkî ile müşerref olup, küfrden kurtulur. 6/207.

● "Herşey aslına rücû' eder." 6/225.

● Allahü teâlânın kelâm sıfatı geniş bir kelâmdır ki, Allahü teâlâ, ezelden-ebede o bir kelâm ile söyleyicidir. Bütün semâvî kitâblar ve inen suhuf, o bir kelâm-ı basîtden bir sahîfedir. 4/67.

● Bir kelâm ki, onda sıra ola. Öncelik ve sonralık ola. Bunlar, sonradan olma âlâmetlerdir. Hak teâlâdan sâdir olmaz. Mûsâ ve Cebrâîl aleyhimesselâmın işitdikleri kelâm-ı ilâhîdir. Ammâ, o kelâmın Hak sübhânehuya nisbeti, mahlûkun Hâlık nisbeti gibi idi. Kelâmın söyliyene nisbeti gibi değil idi. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Kelâmın ilm gibi söyleyici ile ittihâdî [birleşmesi] vardır ki, sâir sıfatda yoktur. 6/225.

● Kelâm-ı ilâhî te'vîl olunur. Kelâm-ı ilâhînin tefsîri nakl ve işitmekle şartlıdır [olur]. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Kelâm-ı lafzî, kelâm-ı nefsî gibi, Hak kelâmıdır. Bunu inkâr eden de kâfir olur. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Kelâm-ı ilâhî, ba'zı büyükler için, tâbî' olmak ve vâris olma yolu ile meydâna gelir ki, bu kelâm ilhâmın rûha bağılantılı olması ve melek ile olan kelâmın gayrıdır. 3/119.

● Kulun kelâmını, Allabü teâlâ, harf ve kelimelerin ön-
celiği ve sonralığı ve vâsıtası olmaksızın işler. 3/119.

● Kelâm-ı ilâhîde [ilâhî kelâmda] topluluk ve cüz'lere bö-
lünmeme mevcûd iken, açıklanma dahî sâbit ve genişlik ve
ayrıt edilme dahî olmaktadır. Ve emr, nehyden ayırd edii-
mekdedir. Bununla berâber, basîtdir, deriz. Zîrâ genişlik ve
mufassal olma dahî, kemâl sıfatlardandır. Bu topluluk ve ge-
nişlik idrâk ettiğimiz gibi değildir. 4/67.

● Gülistân ve Bostan gibi kitâbların öğrenilmesi ve öğ-
retilmesi, kelâm ilmi akîdelerini [îmânî] ve fıkıh ahkâmını
öğretmeğe göre lüzûmsuzdur. 3/16. [Müjdeci Mektûblar: 101.]

● “İki kelime vardır. Söylemesi çok kolaydır. Terâzide
çok ağır gelirler. Allahü teâlâ, bu iki kelimeyi çok sever. Süb-
hânallahî ve bi hamdihi, sübhânallahî’azim.” Hadîs-i şerîf.
1/308. [Müjdeci Mektûblar: 584.]

● Her ne zemân evbâm bâtıra geldi, bayâline bir hayâl
geldi, Allabü teâlâ, o değildir. 6/109.

● Kelime-i temcîd, “Lâ bavle velâ kuvvete illâ billah” ile
elem ve kötü şeyleri def’ etliyeler. 2/32. [Se’âdet-i Ebediyye: 427.]

● Kelime-i temcîd okumak, cin şerrinden muhâfaza
eder. 1/174.

● Kelime-i tenzîhi, “Sübhânallahî ve bi hamdihi”yi her
gün yüz def’a okumalı. “Hadîs-i şerîf.” 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Kelime-i tevbîd, “Lâ ilâhe illallah” cümlesidir ve tev-
hîd, şerikleri nef’ etmeğe bağlıdır. Hak teâlânın vahdâniyye-
yet ile anlaşılması için, şeriklerin nef’ edilmesi lâzımdır.
İmân, kelime-i tevbîd ile “Muhammedünresûlullah”ın bir-
likde tasdikine bağlıdır. 6/16. [Cevâb Veremedi: 358, Kıyâmet
ve Âhret: 104.]

● Kelime-i tevhîd, Allabü teâlânın gadabını söndürür.
2/37. [Se’âdet-i Ebediyye: 910.]

● Kelime-i tevhîdi tasdik edip, zerre îmân hâsıl eden kim-

se küfr âdetlerine ve şirk pisliklerine bağlanmış olsa dahî,
ümîddir ki, ebedî Cehennemden kurtulur. 2/37. [Se’âdet-i
Ebediyye: 910.]

● Tevhîd kelimesinden murâd, bâtıl ilahlara ibâdeti yok
etmek ve Hak sübhânehûnun ma’bûdiyyetini isbâtdır. [İbâ-
det edilecek yalnız O vardır.] 1/63. [Müjdeci Mektûblar: 82.]

● Kelime-i tevhîdin azâbı kaldırması için, günâhları kö-
tû görmesi lâzımdır; hadîsi. 4/29. [Se’âdet-i Ebediyye: 90.]

● Kelime-i tevhîd, Zâtı, hâdisden [sonradan olandan, ya-
ratılardan] ayırmak olup, altı derece ve mertebesinin beyâ-
nı. 4/47.

● Kelime-i tevhîd, terâzinin bir kefesine, gökler ve yer
diğer kefesine konsa, bu kelimenin kefesi, diğer kefedен
ağır olur. “Hadîs-i şerîf.” 2/9 [Se’âdet-i Ebediyye: 372.], 2/37
[Se’âdet-i Ebediyye: 910.]

● Kelime-i tevhîd, tarîkat ve hakikat ve şer’ati ihtivâ et-
mekdedir. 2/46. [Se’âdet-i Ebediyye: 914.]

● Kelime-i tevhîdi herbir tekrârda çok hasenât, amel def-
terine yazılır. 6/7.

● Kelime-i tevhîdde, “Lâ ilâhe”nin ma’nâsı, Hak üzere
başka ma’bûd yok demektir. 2/8. [Se’âdet-i Ebediyye: 753.]

● Kelime-i tevhîdin ma’nâsı, tarîkatda, sona kavuşmuş
olanlara göre, Allahdan başka ma’bûd yoktur ki, şer’at da-
hî böyledir. Başka mevcûd yoktur, başka maksûd yoktur
demek, başlangıçta ve yolda [ortada] olanlara göredir.
3/76. [Se’âdet-i Ebediyye: 915.]

● Kelime-i tevhîdin ma’nâsında, âlimlerin maksadları,
sofiyyenin dahî maksadlarıdır. Onlar dahî, maksadı ve ma’bû-
du yok bilirler. Lâkin, mahalleri ve makâmları değişiktir.
5/77.

● Kelime-i Lâ ilâhe illallah ile, maksadları ve murâdla-
rı yok ederler ki, sadra [göğüs sahâsına] Hak sübhânehûdan
başka murâd ve istek kalmıya. 4/40.

● “İnsanlarla akları mîkdârı konuşunuz.” Hadîs-i şerîf, 5/59. [Kiyâmet ve Âhiret: 97, Hak Sözü Vesîkaları: 339.]

● Kelime-i şehâdeti, sâdece söylemek kifâyet etmez. Bunu münâfıklar da ağızlarına alırlar [söylerler]. Emrlere uymak lâzımdır. 3/16. [Se’âdet-i Ebediyye: 102.]

● Ba’zı oruc tutanlar vardır ki, onun orucdan eline geçen, açlık ve susuzluktur. “Hadîs-i şerîf.” 2/53. [Se’âdet-i Ebediyye: 425.]

● Sûrî ve ma’nevî kemâlât [olgunluk], şerî’at dâiresinde yerleştirilmiştir. Ve Hâtem-ül Enbîyâya tâbî’ olmağa bağlıdır. 4/130.

● Bizim aklımızın ölçüsüne göre, bilinen kemâlât, noksanlığın kendisidir. 2/8. [Se’âdet-i Ebediyye: 753.]

● Zâhiri kemâlât ile bâtinî kemâlâtı bir arada bulunduran kimse kibrit-i ahmerdir. [Bulunmaz bir hazinedir.] Ya’nî azîz ve nâdirdir. 2/57.

● Sûrî ve ma’nevî kemâlâtın hepsi, Peygamberimizden, fâidelenerek alınmıştır. Bizlere ahkâm ve beden ile alâkalı amellerin gelmesi, ulemâ-i kirâmın rivâyeti ile, esrâr ve bâtinî mu’âmelâtın gelmesi, Evliyâ-i kirâmın rivâyeti ile vâki’ olmuştur. 5/59. [Hak Sözü Vesîkaları: 339.]

● Parça için bulunan olgunluk, küll için [temâmı için] dahî sâbitdir. Lâkin bir aks değildir. 4/24.

● Vilâyet olgunluklarında, nefis mutmainne iken, beden maddeleri, serkeşlik ve isyândan uzak [kurtulmuş] değildir. Nübüvvet kemâlâtında, beden maddeleri de, aşırılıktan kurtulmuşlardır. 2/50. [Se’âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet kemâlâtı, sâlik yükselirken, birbirinden ayır edilip, bir asıldan diğer asla, ilerlemektir. Nübüvvet kemâlâtı başlayınca, mu’âmele-i icmâl ve besâtat-i sırfa [işin özüne ve basitliğe] vâsıl olur. 2/99. [Se’âdet-i Ebediyye: 515.]

● Vilâyet kemâlâtını ikmâl edenlerin [temâmlıyanların] ba’zısını, hilâfet makâmı ile şereflendirirler. 1/256. [Müjdec-

ci Mektûbîlar: 358.]

● Kemâlât-ı vilâyet, kemâlât-ı nübüvvetin [vilâyet üstünlükleri, nübüvvet üstünlüklerinin] sûreti olup, farkı bedendir. 2/71.

● Peygamberlerin kemâlâtına başlayan ârif, şerî’atin sûretinden, şerî’atin hakikatine yükselir. Bu makâmda yükselmek, amellerin hakikatine bağlıdır. Bu makâmdan yükseldikten sonra, bir iş zuhûr eder ki, a’zâlar ve kalb ile olan amellerin, onda te’siri yoktur. Ve sûret ve hakikat geride kalır. Burada yükselmek, sırf, Allahü teâlânın fadlına ve ihsânına bağlıdır. 4/205.

● Nübüvvet kemâlâtının ele geçdiğine âlâmet, ahkâm-ı şer’iyyenin, nefsin arzûlarına uygun olmasıdır. 5/3.

● Vilâyet kemâlâtı, şerî’atin sûretinin netîcesi, nübüvvet kemâlâtı, şerî’atin hakikatinin netîcesidir, meyvesidir. 4/60.

● Vilâyet kemâlâtının, nübüvvet kemâlâtına göre, hiç mîkdârı yoktur. Keşki okyânûsa nisbet ile, damla hükmünde olsaydı. 4/180.

● Nübüvvet kemâlâtına kavuşduran yollar ikidir: Birisi vilâyetin, geniş bir şekilde kemâlâtını kat’ederek, tecellîlerin ele geçmesinden sonradır. Diğer, vilâyet kemâlâtı arada olmaksızın kavuşulup, Peygamberlere ve tâbî’lerine mahsûstur. 1/301. [Müjdeci Mektûbîlar: 566.]

● Nübüvvet kemâlâtı, ba’zı çok büyük Evliyâya hâsıl olur. Kemâlâtın ele geçmesi, nübüvvet makâmı değildir. 4/192.

● Nübüvvet kemâlâtını temâm eyleyenlerden ba’zısını imâmet makâmı ile şereflendirirler. 1/260. [Müjdeci Mektûbîlar: 369.]

● Nübüvvet kemâlâtından, toprak unsurunun usûlet ile çok haz ve lezzeti vardır. Hakikatde on latîfenin üstüdür. 6/153. [Hak Sözü Vesîkaları: 352, Cevâb Veremedi: 362.]

● Nübüvvet kemâlâtı, âfâk ve enfûsün ötesindedir. 2/42.

● Nübüvvet kemâlâtında yükselirken, bâtin Hak sübhâ-nehuya karşı olup, zâhir halk tarafınadır. İnış vaktinde halka karşı olur. Ve temâmen, insanları Hak celle ve a'lâyâ da'vet buyurur. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Kemâlât-ı nübüvvet kavuşmak, üç vilâyetin ele geçmesinden sonra ve ism ve sıfat ve şii'ûn ve i'tibârât ve ten-zihîyyât [noksan sıfatlardan uzak tutmak] ve takdîsâtı [kemâl sıfatları ile muttasıflık] geçtikden sonra ve ism-i zâhir ve ism-i bâtından yükseldikten sonradır. Nübüvvet kemâlâtının dahî, zâta te'alluku yokdur. Zâtın mertebesi bu kemâlâtın üstüdür. 6/130.

● Nübüvvet kemâlâtının, i'tibârâtın üstünlüğü vardır ki, vilâyet-i kübrâda dâhildir. Ve sıfatın aslıdır. Fekat, mutlak i'tibârât değildir. 5/154.

● Kemâlâtın asla dönüşü, fenâda kâmil derecedir. Ve nefsin itmînânı ve islâm-ı hakikî buna dayanır, [bunun üzerine binâ edilir]. 6/44.

● Kemâlâtın asla bağlanmasında, fenâ hâsıl olursa da, kemâlâtın, yokluk aynasına alâkası kalır. Sonra, zemân geçdikçe, o alâka dabî yok olur. Aynaya alâka oldukça, yokluğun mutlak yokluğa katılmasına mâni'dir. 6/213.

● Kemâlât-ı zâtîyye, zât-i teâlâ mertebesinde, zâtın kendisidir. Meselâ, ilm sıfatı o derecede zâtın aynıdır. Aynı şekilde, diğer sıfatlar da böyledir. Ve zât-i teâlâ temâmiyle ilmdir. Temâmiyle kudretidir. Ve ilâhîr... olup, zât-i teâlânın bir kısmı ilm ve ba'zı diğeri kudret ve... ilâhîr değildir. Parçalanma [cüz'lere bölünme] mümkün değildir. 3/25.

● Kemâlât-ı zâtîyye, ilm mertebesinde, açıklanmış ve ayırt edilmiştir. Ve ikinci mertebede, zillî varlık peydâ eyleyip, sıfat diye ismlendirilmiştir. 2/1.

● Kemâlâtın sonu, Zâtın sevilmesidir ki, asâlet ile Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" nasîbidir. 6/108.

● Çöpçü, attârın kokularından nâhoş olur [hoşuna git-

● Günâha ikrâr edip, ona kanâ'at eyleyen münâfıktır. [Günâhını anlatır, tevbe etmez]. İmânın sûreti, ondan azâbı kaldırmaz. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Günâhlar eğer, zînâ, alkollü içki içmek, müzik ve eğlence ve yabancı kadınlara bakmak ve abdestsiz Kur'ân-ı kerîmi tutmak ve bid'at i'tikâd gibi, Allahü teâlânın hakkı olup, kulun hakkına, hukûkuna âid olmazsa, onların tevbesi, pişmânlık, istigfâr ve özer dilemek iledir. Ammâ, farzların terkinde, kazâsı lâzımdır. Kulların hukûkunun tevbesinde, hukûku sâhibine veyâ vârislerine geri vermeli, halâllaşmah, vârisi olmazsa, fukarâyâ, sâhibinin veyâ mazlûmun niyyetine vermeli, sevâbını ona bağışlamalıdır. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Günâhların başı, dünyâ sevgisidir. 1/110. [Müjdecî Mek-iûblar: 160.]

● Gizli günâhın tevbesi gizli yapılır. Âşikâre günâhın tevbesi âşikâre olmalıdır. 6/6. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 347.]

● Günâh işlendikde hâzır olup, lâkin onu inkâr eden bâzır olmamış gibidir. [Günâhı gören gizlemelidir]. Orada bulunmayıp, ona râzî olsa, hâzır olup, inkâr eylememiş gibidir. [Görmediği günâha râzî olsa, gördüğü günâha râzî olması gibidir]. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bir günâh işlendikde, insanlar, kudreti var iken mâni' olmaz, red etmezlerse, bütün şehre azâb olur. Yoksa olmaz. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● "Günâha râzî olmak, günâhı işlemiş gibidir." Hadis-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Günâha i'tirâza kudreti yoksa, sükût halâldir. [Sükût etmelidir.] "Hadis-i şerîf." 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Zâhirin günâhı, harâmları ve mekrûhları işlemektir. Bâtin [rûh, kalb] günâhı, mâsivâyâ bağlanmaktır. 4/36.

● Günâhı işleyenler, bunun ilâclarını bilirlerse, hastalık-

dan kurtulurlar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Küçük günâhda ısrar, büyük günâha yol açar. Büyük günâhda ısrar, küfre götürür. 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Kenz-i fârisî risâlesi, fârisî bir fıkıh kitâbıdır. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Sâbîl yıldızların hareketi, doğudan batıya doğrudur. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Gecelerde uyanık olmak, ganîmet sayılmalıdır. 5/138.

● Gecenin yarısını uyku için, ikinci yarısını ibâdet ve tâ'at için ayırıp, tahsis edeler. Eğer böyle bir gayrete kudreti yoksa, gecenin üçde birinde uyanık bulunalar ki, yarından sonra, altıda birine kadardır. 3/101.

● Gece ve gündüzde bir-iki vakt yalnız kalmak için ayırıp ve çok zikir ve günâhlarını hâtırlamalı ve hatâlarını hâtırlamalı ve teveccüh ve inâbet o zemânda ganîmet sayıla. 6/199.

● Bir günâh ortaya çıkıp ve açıklanınca, zararı sâhibine âiddir. Ve açığa çıkıp, değiştirilmediği vaktde, umûma zarar verir. [Günâh kaldırılmaz ise, herkese zarar verir.]. "Hadîs-i şerîfi". 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

- L -

● Li îlâfî okumak, korkulu yerlerde ve düşman istilâ ettiği zemânılarda, emniyyet ve refâh için tecrîbe edilmiştir. En az hergün ve gecede onbir kerre okuyalar. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Ögünülecek [kıymetli] elbisenin kullanılması, tâ'm fenâ ile müşerref olmuş sâllıkde, bâtının ameline mâni' değildir. Fekat, devâmlı huzûra kavuşmamış olan sâllıkde, mâni' olabilir. Fekat, mutlaka mâni' olur demek mümkün değildir. 5/106. [Kıyâmet ve Âhret: 101.]

● Kıymetli elbise glymekde, ibâdet ve nemâzı edâ etmek için zînetlenme niyyeti olmalıdır. Âyet-i kerîmede, me-

âlen; "Her nemâzı kılarken, süslü, temiz, sevilen elbiselerinizi giyiniz." [Her mescidde zînetli elbiselerinizi alınız], vârid olmuştur. Güzel elbiseden maksad, insanlara gösteriş için değildir, ki bu yasaktır. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" elbisesi, çok çeşidli idi. Güzel (süslü) elbise dahî giyer idi. Ve yünden elbise dahî kullanır idi. Giyimde zorlama, âdet-i şerîfleri değil idi. Hâzır olanı kabûl buyururdu. 5/51.

● Âl-i İmrân sûresinin 186.ci âyeti (Le tûble vünne fi.....) ile başlıyor. (Burada, siz imtihân edilirsiniz. Emvâliniz [mallar] noksan olur ve nefslerinizi [canlarınızı] gider. Ve kendilerine sizlerden evvel kitâb gelenlerden ve müşriklerden, çok eziyyet verici sözler işitirsiniz. Sabr ederseniz ve kendinizi harâmdan korursanız, muhakkak biliniz ki bu ikisi, fîmânın âlâmetidir) buyuruyor. 5/42. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 339.]

● Dünyevî ni'metlerin ve lezzetlerin ilâcî, ahkâm-ı şer'iyenin yerine getirilmesine ve ilâhî emr ve yasaklara tâbî olmağa bağlıdır. 4/49. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 327.]

● Kavuşma lezzeti [Allahü teâlâyâ], Cennet ni'metlerinin lezzetlerinden dahâ çoktur. Ve kavuşmamanın elemle-ri, Cehennem azâbından dahâ şiddetlidir. 4/211.

● Lezzet ve tatlılık Cezbenin başlangıcıdır.

● Leziz lokmaları sevmek ve güzel elbiselere düşkün olmak gerekmez [uygun değildir]. Bunların netîcesi piş-mânlık ve hasretidir. 1/226. [Müjdecî Mektûblar: 307.]

● Dilin sâlih olması, din ve dünyânın islâhını ihtivâ etmekdedir. [Dili islâh olmuş ise, din ve dünyâsı islâh olur.] 6/67.

● Lisânımızdan sâdir olan kelâm-ı Kur'ân [okuduğumuz, ağzımızın hareketi ile çıkan ses] kelâm-ı ilâhî değildir. İnkâr eden kâfir olmaz. 3/119.

● Leşker-i düâ [düâ ordusu], leşker-i gazâdan [gazâ ordusundan] kuvvetlidir. 3/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 400.]

● Letâîf-i aşere [on latîfe]. 2/21.

● Âlem-i emr latifelerinin başlangıcı kalbdendir. Ve kalbin üstü rûh, rûhun üstü sır, sırrın üstü hafi, hafinin üstü ahfâdır. Kalb, âlem-i halk ile âlem-i emr arasında geçiddir. 6/5.

● Beş latîfenin asıları, âlem-i kebîrde olup, bu âlem-i kebîrin bu beş latîfesinin aslı da, Allahü teâlânın isimlerinin zıllıdır. Bu zıl dâiresi, Enbiyâ ve meleklerden başka mahlûkâtın te'ayyünâtının başlangıcıdır. 1/260. [Müjdecî Mektûbları: 369.]

● Beş latîfenin her biri âlemdir ki, âlem-i halkdan kat kat fazladırlar. Sâlik bu beş latîfeyi geçip, fenâ ile hakikatlenir [fenâyâ kavuşur]. Sonra ilâhî kemâlâta başlar ki, bekâ makâmıdır. 5/134.

● Âlem-i emr latifelerinin zühûr mahalli, Arşın üstüdür ki, mekânsızlık ile sıfatlanmışdır. Âlem-i emrin mekânsız olması, âlem-i halka nisbetledir. Biçûn-i hakikî cellet azemetühüya [Allahü teâlâyâ] nisbet ile nasıl olduğu bilinir. [Çün'dür.] 5/126.

● Âlem-i halk latifeleri, âlem-i emrin latifelerinin aslarıdır. 6/4.

● Âlem-i emrin beş latîfesi yükselerek, asllarına ki, Arşın üstündedir, katılır [kavuşur]lar. Ve o makâmdan Allahü teâlânın sıfât ve isimlerinin zılları ki, onların aslıdır, yükselirler ki, vilâyet-i sugrâ ile ta'bîr ederler. Evliyânın vilâyetidir. Ve oradan ism ve sıfatların asllarının dâiresi ki, vilâyet-i kübrâyâ bağlanır. Ve vilâyet-i Enbiyâdır. Oraya kavuşur ki, yükselmenin nihâyetidir. Bunun dahâ yukarısına âlem-i emr için yükselmek yoktur. Nefs-i mutmainne ve toprak unsuru için vardır. 6/128.

● Letâîf-i aşereden [on latîfeden] herbirinin hem süre-i, hem hakikati vardır. 2/93.

● Sır, hafi ve ahfâ latîfesinin makâmı, göğsün ortasıdır. 5/113. [Kiyâmet ve Âhiret: 165.]

● Âlem-i emr latifelerinin yakınlığı, aslından ve yaratılışındandır. [Hikâat ve cibilliyetinden.] Âlem-i halkın latîfe-

lerinin yakınlığı ise, olgunluk kazandıktan sonradır. 6/225.

● Âlem-i emr latifeleri, kalb, rûh, sır, hafi ve ahfâdır ki, bunlar insan denilen küçük âlemin parçalarıdır. Onların aslı âlem-i kebîredir. O beşlinin hâllerinin açığa çıkması, arşın üzerindedir ki, mekânsızlık ile vasflanmıştır. 6/73.

● Letâîf-i sitte dahî anâsır-ı erbe'a gibi [Altı latîfe dahî, dört unsur gibi] başka başka hakikatın sâhibidir. 4/224.

● Latifelerin her birinden Allahü teâlâyâ kavuşduran yol vardır. 6/5.

● Âlem-i emrin beş latîfesinin her biri, bir emre mahsûs ve bir kemâle mensûbdur. 3/10. [Se'âdet-i Ebediyye: 917.]

● Âlem-i emrin beş latîfesinin fenâları, herbirinin aslına kavuşarak, onda yok olmasına bağlıdır. 5/84.

● On latîfenin herbiri ile muâmele [iş] başkadır. Her birinin vilâyeti, seyr ve sülûkü başkadır. Rûh ile nefis birdir [aynı şeydir diyenler], işin hakikatini anıyamamışlardır [bilmiyorlar]. 5/137.

● Âlem-i emrin beş latîfesi, küçük âlem olan insanın parçalarıdır. Onların aslları, âlem-i kebîredir ki, insandan gayri olan yüksek ve alçak şeylerdir. Ve o aslların açığa çıkması, Arşın üstündedir ki, mekânsızlıktan hisse almıştır. O latîfelere, bu mülevves [çirkin] bedene aşk ve bağlanma vermişlerdir. [Latîfeler bedene bağlanmış]. Bu sebebdan o nûrânî latifeleri, bu zulmânî şekl ve sûret ile husûsî bir âlâka ile bağlamışlardır [bir yapmışlar, toplamışlardır]. Aynı şekilde o latîfelere herbirinin insanın cesedinde mû'ayyen bir mekân ve başka bir yuvası vardır. Ve en yüksek makâmdan en aşağı makâma [yere] inmiştir. Latîfelerin yükselmesi, bedenden uçmaları ve bedeni boşaltmaları hâllerin en şereflielerindendir. Ve cesedin fenâsı ile ta'bîr olunmuştur. [Buna cesedin fenâsı denir.] 5/60.

● Latifelerin kendi asllarından yükselmeleri [ayrılmaları] vilâyetin şartıdır. 6/128.

● Âlem-i emrin beş latîfesi komşu gibidir. Onların

ba'zıları ba'zılarından dahâ latîfdir. Hangisi dahâ latîf ise, âlem-i gayba dabâ yakın, dabâ önce feyz almaktadır. Bu latîfelerden birine bir ibsân geldikde, ona yakın olan gib-ta edip, şevk ile ağlamağa başlar. Kalbin ağlaması, rûhun bulmasına [kavuşmasına] delildir. 6/221.

● Âlem-i emrin beş latifesinin herbirinin vilâyeti başkadır. 4/224.

● Âlem-i emr latifelerinin, vilâyet kemâlâtı ile ve âlem-i halkın latifelerinin ise nübüvvet kemâlâtı ile münâsebeti vardır. 4/213.

● Unsurların latifelerinin hakîkî tasfiyesi, yüksek vilâyet-dedir. [Vilâyet-i ulyâdadır]. Evvelki vilâyetlerdeki tasfiyeleri, tasfiyenin sûretidir. 6/128.

● Âlem-i halk latifeleri ve onların asıllarında seyr, âlem-i emrin seyrinden sonradır. 6/4.

● Sır, hafi ve ahfâ latifelerinin bağlantıları, sıfâtın üstünde olup, zât dâiresine dâbildir. 1/196. [Müjdecî Mektûblar: 252.]

● Âlem-i emr latifelerinin sonu ile imkân (mümkinât) dâiresi temâm olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Yedi latifeden her birinin kat' edilmesinde, gerek zûlmânî, gerek nûrânî, bin perde aşılır. 1/58. [Müjdecî Mektûblar: 74.]

● Âlem-i emr latifeleri, her ne kadar yukarıya ilerlerse, âlem-i halk ile o kadar alâkası kesilir. Ve o münâsebet-sizlik, âlem-i halkın çok inişine sebebedir. Ve âlem-i halk ne kadar inerse, sâlike zevk, tatlılık çok olup, kendi ayb ve kusûrlarını idrâk etmek çok olur. Bu sebebdendir ki, ârif, frenk kâfirini kendinden iyi bilir. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Âlem-i halk latifeleri de, âlem-i emr latifeleri gibi yükselir ki, yüzü hakka karşıdır ve bir tezelliüdür ki, yüzü halka karşıdır. Tam iniş on latifenin inmesine bağlıdır. 6/150.

● Latifelerden, fenâ ve bekâ ile hakikatlenen ancak nefis latifesidir. 3/52.

● On latifeden toprak unsuru, yükselme derecelerinde cümleden yukarı çıkıp ve iniş derecelerinde cümleden [hepsinden] dahâ aşağı iner. 2/12.

● On latifeden, âlem-i emr latifeleri ve nefis; fenâ ile müşerref olurlar [şereflenirler]. Dört unsurun muhâlefetleri devâm eder. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Kalb latifesinin aslı, fi'ller makâmıdır. Rûh latifesinin aslı, sıfâtın zilleridir. 5/84.

● Kalb latifesinin izâfî sıfatlara, rûh latifesinin hakîkî sıfatlara bağlantısı vardır. 1/34. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Kalb latifesinin nasîbi, fi'ller mertebesidir. Rûh latifesinin nasîbi, sıfatlar mertebesidir. Sır latifesinin nasîbi, şû'ûnât mertebesi, hafi latifesinin nasîbi, tenzih ve takdîs mertebesidir. Cehl ve hayret mertebesi, ahfânın nasîbidir. 6/73.

● Sır, hafi ve ahfâ latifelerinin şirkine, islâmda i'tibâr edilmemiştir. 6/4.

● Sır latifesinin aslı, zâtın şû'ûnâtıdır. 4/213.

● Ahfâ latifesi, gerçi latifelerin en latîfidir. Ammâ, mümkinât dâiresine dâhil ve yaratılmışlık damgası ile damgalanmış ve hastalıktır. Sâlik, imkân dâiresinden dışarıya ayak basınca ve vücûb mertebesinde seyr buyurup, vücûbun zillerinden onun aslına ulaşınca, şan ve sıfat bağından kurtulunca, çâresiz mümkün onun nazarında hakîr ve i'tibârsız ve onun en güzel ve en latîfi dahî alçaklık ve eimriliğe berâber müşâhede edip [görüp] ve nefisle ahfâyı bu makâmda birbirine karışdırır. 1/212. [Müjdecî Mektûblar: 277.]

● Ahfâ latifesinin vilâyeti, diğer vilâyetlerin üstüdür. Ve bu latifenin, kâinâtın serveri ve mevcûdâtın melhâri aleyhi ve alâ alihissalevât vet-teslimât vel berekât ile husûsî bir durumu [ayrı bir husûsiyyeti] vardır. 6/232.

● Ahfâ latifesinin, toprak latifesi ile; hafi latifesinin nâr [enerji] ile; sır latifesinin, hava ile; rûh latifesinin su ile; ve kalbin nefis ile münâsebetleri vardır. 4/213.

● Nefs latifesi, âlem-i emr latifesi gibi, vilâyet-i kübrâ-

da, fenâ ve bekâ ile şerefleñip ve itmînânın kemâline ulaşır. Âlem-i halkın latifelerinin yükselmesi, vilâyet-i ulyâyâ uygundur. Toprak latifesinin kemâli, nübüvvet kemâlâtına bağıdır. 5/97.

● La'net etmek, ibâdet değildir. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● "Kadın elbisesi giyen erkeğe ve erkek elbisesi giyen kadına la'net olsun." Hadîs-i şerîf. 1/313. [Müjdecî Mektûblar: 596.]

● Allah lafza-i celîlesi, müsamma olan [delâlet ettiği] Allahü teâlâyâ kavuşulamıyacağına işâret ediyor. Lam-ı ta'ril ilâhe kelimesinin lamında idgâm edilerek [gizleyerek] gizlenmiş, yalnız lâmi ilâhe bâkî kalmıştır ki, ma'rifeti o hazrete ulaşıldıkda, fânî ve yok olur, demektir. Derin âlimler, lafza-i Celâlden hayrete düşmüşler, aslına vâsıl olamamışlardır. 4/13.

● İcmâl ve vahdet [öz ve birlik] lâfzının biçûn mertebesinde tafsîl lafzından dahâ münâsebeti çokdur. Zîrâ tafsîlâtlanma sözünden kısımlara ayrılma, parçalanma anlaşılabilir. Ona binâ'en, o yüksek harîme [makâma] söylemek için, icmâl ve vahdet ta'bîrini seçtiler. Yoksa, Hak teâlâ bizim anlayışımızın kavradığı icmâl ve tafsilden münezzehtir [uzaktır]. 4/67.

● Allahü teâlânın dostlarına kavuşmak, Allahü teâlâyâ kavuşmanın başlangıcıdır, parçasıdır. 6/79.

● Lokman Hakîm, oğluna, ey oğul! Tevbeyi yarına geciktirme. Zîrâ, ölüm ansızın gelir, buyurdu. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Lokmada ihtiyât lâzımdır. Şerî'atin halâl ve harâmına riâyet etmek lâzım. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Kadına ve zekerine dokununca, şâfi'ide abdesti yenisinden almalıdır. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 493.]

● "Bir kimseye deli denilmedikçe, îmânı temâm olmaz. 1/213. [Müjdecî Mektûblar: 278.]

● Levh-i mahfûz, bütün [sayısız] mümkünleri ihtivâ etmektedir. Ve kalem-i a'lâ [yüksek kalem] ki, mukaddes

rûhdur ve umûmî akıldır. Onun ba'zısının özetidir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● "Sen olmasaydın, sen olmasaydın, gökleri yaratmazdım" hadîs-i kudsi, Hâtem-ür-Rüsûl "sallallahü aleyhi ve sellem"ın şânında vâkî' olmuştur ki, hûb [sevgi] olmasaydı, yaratılış açığa çıkmaz ve âlem devâmlı yoklukda kalırdı. 3/121.

● Lehv ve la'be [oyun ve eğlenceye] kıymetli vakti sarf cılemiyeler ki, pişmânlıktan başka hiç netîcesi yokdur. 6/187.

● Karanlık geceleri ağlamak ve istigfâr ile aydınlatılır. 5/71.

● "Allahü teâlâ ile öyle vaktlerim olur ki, o anda hiçbir melek ve hiçbir Peygamber bana yaklaşılamaz [aramıza giremez]" hadîs-i şerifindeki nâdir vakt nemâzıdır. 1/293. [Müjdecî Mektûblar: 547.]

● "Onun gibi hiçbir şey yokdur" âyet-i kerîmesinin fârisî tercemesi biçûn ve biçugünedir ki [nasıl olduğu bilinemez ve nasıldır denilemez], ilm, şuhûd ve ma'rifet Ona yol bulamaz demektir. 1/38. [Müjdecî Mektûblar: 41.]

● Kalbim üzerinde perde hâsıl oluyor. Onun için günde yetmiş kerre tevbe ediyorum. [Estagfirullah diyorum] hadîs-i şerifi. 6/121.

● Kadr gecesinin Mekke'de ibâdet ile geçirilmesi, başka bir yerde yüzbin kerre bin aylık ibâdete eşittir. 4/64.

● Gecenin yarısı veya üçde birini ki, gece yarısından gecenin altıda birine kadardır. İbâdete ayırılır. 3/101.

● Gece ve gündüzde bir-iki vakti uzlete tahsis ve o vakte zıkr ve fikr ve kusûrlarını ve hatâlarını hâtırlamak ve tevbe, istigfâr ve varlığı ve sâir kemâlâtı ve kendinden istekleri uzaklaştırmak ganîmet sayılır. 6/126.

● Yumuşak ve kolaylaştırıcı olan şahsa Cehennem ateşi harâmdır, hadîs-i şerifi. 4/147. [Herkes'e Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● “Sana gelen her iyilik, Allahü teâlâdandır. Sana gelen her çirkinlik de, kendindendir [nefsindendir] âyetinde murrâd, seyyiâtın menşe'idir. 6/227.

● Allahü teâlânın indirdiği her âyet-i kerîmenin bir zâhiri ve bir bâtını vardır ve herbir harfin bir hudûdu vardır. Ve herbir hudûdun da bir ma'nası vardır. 5/67. [Hak Sözü'nün Vessikalları: 343.]

● Mâ-türîdiyye mezhebimizde, Allahü teâlânın mevcûd ve bir olmasını, akl sâhibi olan herkesin bulması lâzımdır. Dağda, çölde yaşayan ve puta tapanlar için, nazarı [düşünmeyi] terk ettiklerinden dolayı küfr hükmü edilir [Cehennem gideceklerdir]. 1/259. [Müjdecî Mektûblar: 364.]

● Allahü teâlânın mâsivâsı ki, âlem diye isimlendirilmiştir. Gerek unsurlar [elemanlar] ve gerek gökler, akllar ve gerek nefler ve gerek elemanların basitleri ve gerek bileşik cisimlerin hepsi, Hak sübhânehûnun yaratması ile var olmuşlardır. Ve yokluktan varlığa gelmişlerdir. Allahü teâlânın kadîm olması, herşeyden önce var olması, ancak Hak teâlâ için sâbitdir. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Mâsivâ mevcûd değildir. Yokdur. Lâkin mevcûd görünmektedir. 6/7.

● Mâsivânın mâhiyyeti hakkında meşâyih-i kirâm üç nev' söz söylemişlerdir. Birinci tâife; âlem, Hak sübhânehûnun yaratması ile hâricde mevcûd ve onda kemâl sıfatlarından her ne var ise, Hak sübhânehûnun yaratması ile dir, derler. Ve Hak sübhânehûnyu âlemden ayrı olarak, tenzih ederek, ancak mevlevîyyet ve ubûdiyyet [rab olmak ve kul olmak] ve sâni'îyyet ve masnû'îyyet [yaratıcı ve yaratılan] olarak isbât ederler. Bu tâife, kendi sıfat ve olgunluklarını, ödünç alınmış elbise gibi bilirler. Bu tâife, kitâb ve sünnete muvâfık olarak, mümkünin mertebelerinin hepsini vâcibden ayrı kılıp, kendilerini yaratılmış kul bilirler. Kendilerini Hakkın zıllı bilmezler. İkinci tâife, âlemi Hak teâlânın zıllı bilirler. Ammâ, âlemin hâricde mevcûd olduğunu bilirler.

Lâkin, zılliyyet yolu ile değildir. Asâlet yolu ile değildir. Bunların vücûdları, zıllın asl ile ayakda durması gibi Hak teâlânın varlığı ile varlıkdadır, derler. Bu tâife her ne kadar mümkünin derecelerini başlangıçtan ayrı görüp, yok bilirler. Ammâ, zılliyyet ve asâlet vâsıtasıyla bunların vücûdlarının artıklarından bir nesne kalmıştır. Üçüncü tâife, vahdet-i vücûda inanırlar. Ya'nî hâricde ancak bir mevcûd olup, o da Hak sübhânehûdur, derler. Ve âlem için hâricde, ayrıca âlem yokdur, derler. Bu tâife de, her ne kadar, âlemi, Hak sübhânehûnun zıllıdır derlerse de, eşyanın zıllı mevcûdiyyeti, fekat his mertebesinde dir. Hak sübhânehûnun zâtını vücûb ve mümkün sıfatları ile vasflanmış bilirler. Ve iniş dereceleri isbât ederler. Ve herbir mertebede, hemen Allahü teâlânın zâtını, o mertebeye lâyık olan hükümlerle vasflandırır. Her ne kadar, bu tâife kavuşmuşlardır ve olgunlardır. Ammâ, sözleri halka ilhâd ve dalâleti gösterir [sevk eder]. Bu tâife, hârici, te'sîrlerin çeşidli olması karşısında, mecbûri olarak, eşyâ ilmen mevcûd derler. Ve görünen şeyler için, varlık ile yokluk arasında geçiddir derler. Vücûbun rengini vâcibde sâbit kılarlar [isbât ederler]. Bu üç tâifenin ilmlerinin ve ma'rîfetlerinin farklı olmasına sebep, farklı makâmın hâsıl olmasındaki farkdandır. Herbir makâmın başka ilmleri ve ma'rîfetleri vardır. 1/160. [Müjdecî Mektûblar: 202.]

● Mâsivâyâ, akla gelen, vehme gelen ve görülen herşey dâhildir. 2/59. [Se'âdet-i Ebediyye: 764.]

● Allahü teâlâdan gayrisi, yok olucudur ve bir şey değildir. Hak olarak görünen bâtil ve var görünen yokdur. Onun zâtı, yokluktur ki, her türlü kötülük ve noksanlığın kaynağıdır. 6/227.

● Mâsivâ, başdan başa noksanlık ve şerhlikdir. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Mâsivâyâ bağlı olunea, kurtuluş mümkün değildir. 4/16.

● Mâsivâyâ bağıllık, kalb hastalıklarının en şiddetlilerinin-

dendir. Ve onun tedâvisi, mühim şeylerin en mühimmidir. 6/94.

● Mâsivâyâ bağlılığın en şiddetlisi, kendi nefesine bağlılıktır ki, her hayrı kendi nefsi için işler. Eğer çocuğunu severse, kendi için sever. Aynı şekilde mal, makâm muhabbeti de böyledir. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Mâsivâyâ bağlılık, kendi nefesine bağlılıktır. Her belâ ki vardır, kendine bağlılığı olmakdan gelir. Kendinden kurtulunca, mâsivâ bağlılığından kurtulmuş olur. 1/154. [Müjde-i Mektûblar: 196.]

● Mâsivânın maksad, gâye olmaması lâzımdır. Zirâ Hak sübhânehûnun gayrisinin maksâd olmasına izn verilirse, çok kerre, hevâ ve nefsânî istek ve arzûların yardımı ile, mahlûkun maksad olmasını Hak sübhânehûnun rızâsı üzerine tercih edip, ebedî felâkete ulaşır. Bunun için, Allahü teâlâdan gayrisinin maksûd olmasını nef' etmek, îmânın kemâli için zarûrîdir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Mâsivâyı yok etmek için, tevhîd-i vücûdî kullanılmaz. [Yürürlükde değildir.] Tevhîd-i şühûdî lâzımdır. 4/150.

● Mâsivâyâ bağlılıktan kurtulmak için, Hak sübhânehûndan gayri şeyler, gönül üzerinde hâtırlanmıya. 2/77.

● Mâsivânın yok edilmesinden murâd, mâsivâyâ bağlantının ve onun maksad oluşunun yok edilişidir. Belki, mâsivâyı görmek ve devâmlı onunla meşgûl olmağı yok etmektir. Tevhîd-i şühûdînin hâsılı budur ki, bu yolun şartıdır. Mâsivâ hakikatde mevcûd olsun, gerek olmasın. 4/152.

● "Mü'min kardeşinin ihtiyâcını gidermek, on sene l'tî-kâf eylemekden hayrlıdır". Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Bir mü'minin ihtiyâcını ifâ için bir kimse yürürse, Hak celle ve a'lâ yetmişbeşbin meleği ona koruyucu kılip, eğer sabâh vakti ise, akşama kadar ve eğer akşam vakti ise, sabâha kadar ona rahmet ile düâ ederler. Ve herbir adımını kaldırdıkça, bir günâhını mahv ve bir derece yükseltirler."

Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Bir mü'min kardeşinin ihtiyâcına bir kimse çalışsa, tâ ayrılıncaya kadar, Allahü teâlâ herbir adımına yetmiş hâsenc ihşân edip ve yetmiş günâhını mahv eder. Eğer o iş onun çalışması ile tahakkuk ederse, bütün günâhlarına mağfiret olunup, doğduğu günki gibi olur. Eğer o esnâda âhirete gitse, hesâbsız Cennete dâhil olur." Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● "Bir kimse bir mü'mine bir iyilik yapınca [kalbine neş'e verince], Allahü teâlâ, bu iyilikden bir melek halk edip, bu melek Allahü teâlâyâ hep ibâdet eder. Ve tevhîd okur. O kimse kabre dâhil oldukda, bu melek nûrlu ve sevimli olarak, bunun kabrine gelir. O kimseye, sen beni bilirmisin dedikde, sen kimsin diye sülâ edip, o dahî ben senin falan kimseye verdiğin neş'e ve sürûrum ki, Allahü teâlâ, beni bugün seni sevindirmek ve kıyâmet günü sana şefâ'at etmek ve Cennetdeki yerini sana göstermek için gönderdi, dese, gerektir." Hadîs-i şerîf. 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Mü'min kardeşinin yüzüne tebessüm etmek sadakadır. "Hadîs-i şerîf." 4/147. [Herkese Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Mü'mine haksız yere [olmadığı hâlde] küfr isnâd eden kendisi kâfir olur [kendine döner]. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Mü'minlerin dünyâda elem çekmesi, âhiret ni'metlerinin kıymetini bilmek içindir. Ve büyükler için, sevgilinin iş tediği belâları, kıymetlidir. Ve dünyâda mü'minler mihnet çekerse, dost düşmandan mütemecyiz [ayrılmış] olur. Ve belâlar günâhlara keffâretidir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● "Mü'min olan kimse, büyük günâhın meydana gelmesine sebep olmak korkusundan, küçük günâhı terk eder." Hadîs-i şerîf. 5/112.

● Günâhkâr mü'min îmândan çıkmaz. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Mü'min mü'minin aynasıdır. 6/203.

● Mü'minin şerefi, geceyi ihyâ eylemek ile ve insanlardan birşey istememek [beklememek] iledir. 6/174.

● Mü'mine eziyyet vermek harâmdır. 3/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Mü'minin üzerine kıyâmet günü çabuk geçer. Ya'nî ikindi ile akşam arasında olan zemân mikdârı olur. Ve onlar insanların hesâbından kurtuluşuna kadar Cennet bağçelerinde kalırlar. 4/11.

● Dünyâ malından zararın giderilmesine ilâc, zekâtın ondan çıkarılmasıdır [Zekât vermektedir]. 1/165. [Müjdecî Mektûblar: 215.]

● Malı insanlardan çoğaltan ve depo eden kimse, ateşi ister. 5/37. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 337.]

● Mal ve evlâd ve zevcelerden her neye ki, muhabbet edilse, kendi nefsi için eder. 4/128. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 334.]

● İnsanoğlu malın azlığını sevmez. Hâlbuki az mal, hesabın kısa ve kolay olmasına sebebdır. 4/42.

● Mal sadaka ile noksan olmaz [eksilmez]. Hadîs-i şerîf. 5/11. [İslâm Ahlâkı: 551.]

● Mâlikîde abdest a'zâsını ovmak farzdır. Elbet ovmalıdır. 1/286 [Müjdecî Mektûblar: 493.]

● Bir şeyin hepsi ele geçmezse, hepsini terk etmemelidir. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● "Mâlâ-ya'nî ile [fâidesiz şey ile] meşgûl olmak, Hak teâlânın o kuldân yüz çevirdiğinin işâretidir." Hadîs-i şerîf. 4/85.

● Kulun, Allahü teâlâyâ en sevgili olduğu hâl, kulunun secde olduğu hâldir. Yüzü toprakda olunca [secdeye kapanınca] afv olunur. Hadîs-i şerîf. 6/122.

● Mâverâ-ün-nehr âlimleri, bedeninin islâmı ve bâtının [kalbin, rûhun] kurtuluşuna çok hizmet etdiler. 3/98.

● Me'yûs olmak ve hiçbirşey olmadığını anlamak artıdıkça, kemâlâtın zuhûru da artar. 6/230.

● Mubâhın işlenmesi, Hak teâlânın emri ile olursa, farz ve vâciblere dâhildir. 6/232.

● Mubâhın işlenmesi, vâcib işlerin yapılmasına mâni' olursa, mubâh olmakdan çıkar. 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Mubâhları zarûret mikdârı kullanmalı, o da kulluk vazifelerini yerine getirmek için olmalıdır. 1/76. [Müjdecî Mektûblar: 109.]

● Mubâhların işlenmesinde geniş [müsâmahalı] davranmak, şübheli işlere götürür. Şübheli işler de harâma yaşıdır. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Mubâhlar dâiresi geniştir. 2/81. [Se'âdet-i Ebediyye: 96.]

● Mubâhları kullanmakda zarûret mikdârı ile iktifâ edilince [zarûret mikdârı azaltınca], keşf ve kerâmet dahî çok olur. 3/85. [Se'âdet-i Ebediyye: 748.]

● Mebde ve Me'âd risâlesi, imâm-ı Rabbânînin tasnifle-rindendir. 4/183.

● Mebde ve Me'âd risâlesinde, hakikat-i Muhammedî makâmından yükselerek, hakikat-i Kâ'beye ulaşır ve onunla birleşir, hakikat-i Ahmedîyye nâmını alır, cümlesindeki hakikat-i Kâ'beden murâd, hakikat-i Kâ'be zillerinden bir zıldır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Mebde ve Me'âd risâlesinde icâzet bahsi. 4/61.

● Mebde-i te'ayyün. 3/113.

● Mebde-i te'ayyünler, Allahü teâlânın ilminde, ilâhî kemâlâtın anlaşılması ve ayırt edilmesinden ibârettdir. Ve her kemâl bir şahsın mebde-i te'ayyünüdür. Sekiz sıfatın ilmî varlığından başka, hâricde dahî sübûtu vardır. 4/66.

● Mebde-i te'ayyünler, Muhammed-ül-meşreb olanlarda, şü'ün makamında, olmıyanlarda ise, sıfat makamında-dır. 5/116.

● Mebde-i te'ayyünler, isimlerin zilleridir. 6/213.

● Mebde-i te'ayyün, âşık ile ma'sûk arasında geçiddir ve kavuşma yolu ona münhasırdır. [O yoldan kavuşulur]. 4/66.

● Mebde-i te'ayyünler, bu dünyadaki varlıkların hakikatleridir. Âhiretdeki varlıkların mebde-i te'ayyünleri başka işlerdendir. 3/113.

● Feyzin kaynağında kesiklik olmaz. Eğer feyzde kesiklik var ise, onun sebebi, feyzi alandır. Feyzi verende değildir. 6/168. [Hak Sözü Vefikaları: 354.]

● Bir bid'at sâhibine yolda rast gelen, yolunu değiştir-melidir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Bid'at sâhibinin cenâzesine giden kimse, dönünceye kadar, Allâhü teâlânın gadabına uğrar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Her bid'at sâhibi ve sapık, kendi inandıklarının kitâba ve sünnete uygun olduğunu zan eder. Ve kendi yanlış idrâk ölçüsü ile, kitâb ve sünnetden yanlış ma'nâlar çıkarır. "O bir çoğunu hidâyete kavuşturur. Bir çoğunu da dalâlete sevk eder." Âyet-i kerîme meâli. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Mübtedînin [yolun başlangıcında olanın] almış olduğu zikir, farzların ve sünnet-i müekkedelerin dışında yapılır. [Bunların dışında bu zikir yapılır.] 2/57.

● Mübtedî [yolun başlangıcında olan], hâlleri de yok etmelidir. 1/287.

● Mübtedî [başlangıcda olan]nin ve ortada ve sonda olanların vazîfeleri aynı değildir. Hâlin ve vaktin gereği gibi meşgûl olmalıdır. 5/112.

● Mübtedî, kalb erbâbıdır. Ve hâlden hâle değişmek kalbdendir. 6/79.

● Mübtedî, erbâb-ı kulûbdan [kalbler erbâbından] olmayan kimsedir. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Mübtedî [başlangıcda olan] ve yolda olanlarda kendini zorlama ve çalışma vardır. Sona varan, kendini zorlamaz. Gaflet içinde iken huzûrdadır. [Beden gafletde, rûh huzûrdadır]. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Mübtedîye, slmâ' ve vecd, her ne kadar şartlarına uygun olsa da zararlıdır. 1/285. [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Mübtedî ve münteî [başlangıcda ve sonda olan] cezbini dış görünüşünde aynıdır. Ve görünüşde aşk ve muhabbetde müsâvidirler. 2/80.

● Mübtedînin [başlangıcda olanın] cezbi, kalbe çeker. Münteînin [sona varanın] cezbi rûha çeker. Kalbin cezbinde ve teveccühünde, nefsin ve rûhun teveccühleri de vardır. Ya'nî rûhun teveccühü, kalbin teveccühünde yerleştirilmiştir. Fekat, mübtedîye hâsıl olan bu rûhun teveccühünde, rûh yok olmamıştır. Münteîdeki teveccüh ise, rûhun fenâsından ve Hakkın varlığı ile bekâsından sonradır. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Mübtedî [başlangıcda olan] ve yolda olanların hâtıraları zararlıdır [öldürücü zehirdir]. Sona varanların latîfelerinin bedenle alâkası ne kadar çok kesilirse, beden o kadar karanlığa yaklaşır, bedende vesveseler ve hâtıralar çok olur. Bu hâtıralar latîfelerden değildir. 1/182. [Müjdecî Mektûblar: 235.]

● Kemâle ermiş olan mübtedînin rûhuna, nihâyetden aks yolu ile bir nûr vermişlerdir. Mübtedînin zâhiri bâtınına bağlı ve zâhiri ile bâtını arasında sıkı bir bağıllık olduğu için, rûhundaki nûr, zâhirine sirâyet eder. Ve kavuşma zevki onun zâhirinde hâsıl olur [ortaya çıkar]. 2/43.

● Mübtedî sûrî tecellînin sâhibidir. Münteî, ma'nevî tecellînin sâhibidir. Münteî, sûretten ve ma'nâdan geçmiş-dir. 6/110.

● Mübtedî önünde perdeler vardır. Münteîde perdeler kalkmıştır. 1/99. [Müjdecî Mektûblar: 144.]

● Dindâr âlimlerin fetvâları ile ef'âl [iş], akvâl [söz] ve

ahlâkda amel edesiniz ve sâlihlerin ahlâkını kendinize örnek alıp ve Ehlul-laha muhabbet ediniz. 4/14.

● Müteşâbihâtın esrârını, imâm-ı Rabbânî, ilm ve ma'rifet ile kimseye açıklamadı. Ve tam bir gizlilikle onu örtmeğe çalışırdı. 6/112.

● Müteşâbihâtın te'vilinin açıklanması mürselîne [kendisine kitâb gönderilen Peygamberlere] mahsûsdur. 2/54.

● Kur'ân-ı kerîmin müteşâbihâtında emniyetli yol budur ki, ona îmân edip ve ma'nâsını Hak sübhânehûya bırakalım. Allahü teâlânın öyle sırlarıdır ki, kulları içinde, seçilmişlerin seçilmişlerine açıklamış, rumûz ve işâret ile, diğerlerinden [uygun olmıyanlardan] örtmüş [gizlemiş]dir. Her kime ki, bu mu'ammânın sırrı açıldı ise, açıklanması-na cesâret eylememişdir. 1/310. [Müjdecî Mektûblar: 587.]

● Mutasavvîf câhillere [ham sofular], sapıklar, kendilerini şerî'atin mükellefiyyâtından kurtulmuş sanırlar. Şerî'at başkaları için [câhillere için]dir derler. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Mutenâffî, ya'nî zıd olan iki şeyin bir arada bulunması, aynı zemânda bir arada bulunamazlar demektir. 1/222. [Müjdecî Mektûblar: 302.]

● Mücâhid buyurdu ki, sabâh ve akşam tevbe etmeyen kimse, zâlimlerdendir. 2/66. [Se'âdet-i Ebedîyye: 98.]

● Müctehidî taklid eden mukallidler, hatâsında dahî sevâba nâil olurlar. Keşf ehlinin hatâsı afv olunur ise de, bunlara uyanlar afv olunmaz. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Büyük müctehidler, Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" yakın zemânda oldukları ve ilimleri ve takvâları ve vera'ları çok olduğu için, hadîs-i şerîfleri biz câhillerden [uzak düşmüşlerden] dahâ iyi bilirler, anlarlar. Ve onların sahîh oluşunu ve gayri sahîh oluşunu, nesh edillip-edilmediğini bizden dahâ iyi bilirler. 1/312. [Müjdecî Mektûblar: 591.]

● Müctehidin, icthâd edilecek konularda, diğer müctehidler ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" icthâd

ve re'yini taklid etmesi yasaktır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Müctehidlerin hatâsına dahî sevâb vardır. Onların hatâsını taklid dahî kurtuluş vesîlesidir. 3/21. [Se'âdet-i Ebedîyye: 70.]

● Müceddid-i elf-i sâni bu ümmetin sonuna mensûbdur. (Bu ümmetin en iyileri öncekileri ve sonrakileridir, hadîsdir). Ve örtülü kalmış bulunan, nübüvvet kemâlâtına kavuşmuşlardır. 2/3.

● Müceddid-i elf-i sâni, Abdülkâdir-i Geylânînin vekîlidir. 3/123.

● Müceddid-i elfin idrâkinde [ikinci binin müceddidini anlamakda], Evliyâ da, ülemâ gibi âcizlerdir. 5/3.

● Müceddid odur ki, zemânında aktâb ve evtâd ve bütün ümmete feyzler, onun vâsıtası ile vâsıl olur. 2/4.

● Meczûb. 3/99.

● "Mecmû'a-i Hânî", tavsiyeye şâyan fârisî bir fıkıh kitâbıdır. 1/193. [Müjdecî Mektûblar: 246.]

● Mecnûna Leylâ gelip, sohbet eyledikde, benden uzaklaş ki, muhabbetin beni senden meşgûl eyledi, dedi. 4/218.

● Muhib [seven] sevgiliyi görmeğe tâlib ve kavuşmağı arzû ettiğiinden, câizdir ki, arzusunun çokluğundan [heyecânından] matlûbun görüntüsü ile dahî, râhat olur. 4/156.

● Muhib [seven] için, sevgiliye kavuşmadıkca, durmak yokdur; [duramaz]. 4/145.

● Muhabbet, sevgiliye ita'ât etmeği icâb eder. Muhabbet en yüksek seviyeye çıkınca, ita'ât da tâm hâsıl olur. 2/78.

● Muhabbet ve buğd-ı fillah olması [Allah rızası için buğz olması] demek, kendisi için sevdiğini, diğer insanlar için de sevmek, kendisi için sevmediğini diğer insanlar için de sevmemek, demektir. "Hadîs-i şerîf". 4/29. [Se'âdet-i Ebedîyye: 90.]

● Muhabbet ve Aliah için düşmanlık olmadıkca, hakîkî imân ortaya çıkmaz. "H". 6/55. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 348.]

● Muhabbetin da'vâsı, düşmandan teberri cylemedikce [mahbûbun düşmanından uzaklaşmadıkca] makbûl değildir. 4/73.

● Muhabbet-i îşân [büyükleri sevmek], se'âdetin ser-mâyesidir. 4/21. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 322.]

● Muhabbet-i îşân [büyükleri sevgi] kuvvetli oldukça, feyz alma yolu açıktır. Her nerede olurlarsa olsunlar, feyz-lerinden ve bereketlerinden ümid olunur. Teveccüh de ilâ-ve olursa, nûr üstüne nûr olur. 5/103.

● Muhabbet-i îşân [büyükleri sevmek], hakîkî matlûbun sevgisinin neticesidir. 4/143.

● Muhabbetsiz ve râbitasız, yalnız teveccühün te'siri azdır. 4/33. [İstâm Ahlâk: 544.]

● Muhabbet olmasa, tâlibe, matlûbun yolunu gösterici bulunmaz idi. Feyz almak ve bereketlenmek, muhabbet mikdârınca olur. Ve gizli ma'nâları çeker. Ve seven de, sevgilinin hâlini kazanır [Ona benzer]. Fenâ ve bekâ muhabbetin neticesidir. 4/21. [Hak Sözü'n Vesîkaları: 322.]

● Muhabbet, hüzn ve derdin menşe'idir. Muhabbet ba-ğı ortaya çıkınca, sevgili de seven gibi çâresiz bağlanır. 3/87.

● Muhabbet dostluğun üstündedir. 3/93.

● Muhabbet dostluğun kısımlarındandır. Hullet, üns [yaklaşma] ve ülfet [dostluk]dir. Muhabbet bağlanma yolu ile, dostluğun diğer kısımlarından ayrılmış ve hayret verici bir şey ve başka bir neticeler sâhibi olmuştur. 5/134.

● Muhabbet-i zâtiyyeye alâmet, sevgilinin ni'met ve dert ve belâlarının müsâvi olmasıdır. 2/75. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Ebrârın muhabbeti l'tibârât ileldir. Mukarreblerin muhabbeti, i'tibâr edilenlerden yüksektir. 6/105.

● Mâsivâ sevgisi, zâhir ve bâtında [bedende ve rûhda] olursa, avâm muhabbetidir. Yalnız zâhirde olursa, meyl-i ta-bî'î denir ki, zararsızdır. 5/106. [Kıyâmet ve Âhiret: 101.]

● Muhabbetdir ki, var olma ve yaratma zincirini harekete geçirip, gizli hazîneyi açığa çıkarmış, gayb sırları açıkça görünür hâle gelmiştir. Muhabbetdir ki, sâdık olan âşığı yakın derecelerine ulaştırıp, arzû ettiklerini kendilerinden kurtarıp, [bâtıl tanrılardan kurtarıp], sevgiliye kavuşturmuştur. Muhabbet sebebi ile, sâdık mürid, mürşidin kemâlâtını ve onun hâllerini kazanır. 6/111.

● Muhabbetin kemâli, ikiliğin kalkmasıdır. Ve seven ile sevilenin ittihâdudur. [Muhîb, ma'sûka kavuşur]. 3/87.

● Muhabbet ve adem-i muhabbet [sevmek ve sevmemek] i'tibârâtındandır. Muâmele [iş], sıfat ve i'tibârâtından dahâ yukarıya terakkî ettikde, sevmek ve sevmemek diye birşey kalmaz. 6/235.

● Muhabbete müdâhene [ikiyüzlülük] sığmaz. 1/165. [Müjdecî Mektûblar: 215.]

● Sevgiliden gelen elemeler de sevgilidir. 3/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Sevgiliye itâ'at, sevenin hâlinin icâbıdır. 5/10.

● Sevgilinin elemeleri, imâm-ı Rabbânî indinde, ni'metlerden dahâ çok lezzet verir. Zîrâ, dert ve elemelerden lezzet, kendi nefsinin ve murâdının isteğinden uzaktır. 2/33. [Se'âdet-i Ebediyye: 716.]

● Mahbûbları [sevgilileri] bir mahalle kavuştururlarki, dostlar o makâmdan geri kalmışlardır. Meğer ki, sevgililere tâbî' olurlarsa, onlar da o makâmlara kavuşurlar. 3/87.

● Mahbûbiyyet [sevilmiş olmak] bütün faziletlerden ve yakınlık makâmlarından dahâ üstündür. Hepsinden ilerdedir. 6/108.

● Mahbûbun [sevgilinin] latîfeleri yazmakdan üstün [yazıya sığmaz] ve mahbûbun [sevgilinin] nefsleri de anlat-

makdan dahâ ötededir [anlatmanın ötesindedir]. Mahbûb tecellî etmedikce, biçâre tâlib onu devâmî arar. Ve onun rûhu besliyen ni'metlerini ve rûhu yükselten hikâyeleri ile ülfet etmekde ve meşgûl olmaktadır. Sevgili görününce derdli olan sâlik, yokluk sahrâsına düşüp, dili tutulur. Dahâ sonra, söyliyen kim, dinleyen kim olur ve kim idrâk eder ve kimi bulur? 6/107.

● Mahbûbiyyet yolunda, cezbe sülûkden önce olur. 1/9.

● Mahbûbları [sevilenleri], muhabbet ipi ile, seçilmişler yoluna yavaş-yavaş götürürler. Ve müridler inâbet yolundan kendi ayakları ile kavuşurlar. 6/220.

● Muhik ile mübtûlin [hak yolda olan ile bâtil yolda olanın] arasındaki fark, Peygambere tâbi' olmaktır. 2/95.

● Muhkemât [Açık bildirilmiş olan ahkâm] Kitâbullahın anası ise de, neticesi müteşâbihâtdır ki, o da maksadlardır. 2/18.

● Muhammed Bâkîbillâhın mezârı Delhîdedir. 1/291. [Müjdecî Mektûblar: 537.]

● Muhammed Pârisâ, "Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklanınız," ma'nâsını açıklarken buyurdu ki, sâlik nefsinde hâkim olur [kontrolüne alır]. Hak sözü kabûl edip, kendi aybılarını görüp, başkalarının kemâl hâlini görür ve terk edilmiş sünnetlerin ihyâsına çalışmak ile bid'atleri men' ederse, Hak teâlânın Melik [her şeye hâkim], semî' [işitmek], basîr [görmek], muhyî [diriltmek], mümit [öldürmek] sıfatları ile sıfatlanmış olur. Câhiller hayâl ederler ki, Velî, ölmüş cesedi canlandırır ve gayb olmuş eşyânın keşfi ve bunların emsâli şeyleri bilirler. Bunlar bozuk düşüncelerdir. 1/107. [Müjdecî Mektûblar: 155.]

● Muhammed Pârisâ "Füsûl-i sitte" de buyurdular ki, İsâ aleyhisselâm semâdan inince, Hanefî mezhebi üzere amel edecektir. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Muhammed Pârisâ buyurdu ki, çok kimse, ölmüş cesedin canlandırılmasına i'tibâr eder. Ehlullah [Allah adam-

ları], ölü kalbleri diriltir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Muhammed Sâdik. 1/260, 1/306, 2/22.

● Muhammed Sâid, Muhammed Ma'sûmun büyük kardeşidir. 6/3

● Muhammed Sâidin menkıbe ve faziletleri beyânındadır. 1/235. [Müjdecî Mektûblar: 328.]

● Muhammed Sâid, onyedî yaşında, zâhirî ilmlerin aklî ve naklisini kemâl derecede öğrendi; erişti. 6/3.

● Muhammed Ma'sûmun faziletleri. 4/86.

● Muhammed Ma'sûmun fakîrliğini ve zelliliğini arzı. 4/27.

● Muhammed Ma'sûmun mahbûb [sevilmiş olduğu] mechûl iken, bilâhere ma'lûm olduğu [sonradan ortaya çıkdığı]. 4/17.

● Muhammed Ma'sûm, farz nemâzlardan sonra, yetmiş kerre istigfâr ederkî. 5/80. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 344.]

● Muhammed Ma'sûm, vaktli ve vaksiz zikirleri ve düâları ve devâmî düâları toplayarak, fârisî bir risâle yazmıştır. 5/104.

● Muhammed Ma'sûm buyuruyor ki, bu miskin âşık, bir zemân Hak teâlânın inâyet ve lutflarına bakarak, düâ eder [yalvarır] ve öğünür. Ve başka bir zemânda kendi yaptıklarına bakıp, düâ eder [yalvarır] ve fakîrliğini ortaya koyar. Bir vaktde dahî, kendinin o mukaddes cenâba, hiçbir münâsebeti olmadığını düşünüp, üzülür. 4/8.

● Muhammed Ma'sûm buyuruyor ki, bu ayrılık ateşi ile yanmış olan ve size gönlünü kapdırmış olan âşığın hâli budur ki; o hazretin şem'i vücûduna pervâne, onun tîr-i teveccüh-i yegânesine hedefvâr-i nişâne olmayıp ve onun şikâr-ı refîâr-ı mahbûbesi ve beste-i lîtrâk kadd-ı ra'nâ-yı nâzikânesi bulunmayıp ve çeşmân-ı meyîgûn ma'sûkânesinin küştesi ve tebessüm-i dilberânesinin âşık-ı sergestesi olmayıp ve kendinin cebîn-i nâzanîni onun âsitâne-i ul-

yâsında kemâl-i şevk ve arzû ile sürülmüş ve dergâhının sâkinlerinin hâk-i pâyyını gözlerine sürme yapmıyan ve alnında onun köleliği damgası bulunmıyan ve ol dergâhın gulâmlarının silsilesi kendi kerdan-i cân ve teninde hüveydâ olmaayan, kimse ile hemnişin ve âşinâ ve tekellüm nümâ olmiyayım ne çâre edelim, beni böyle halk eylemişler, kendi ihtiyârımda değilim. 4/157.

● Muhammed Ma'sûmun arabî olarak yazdığı nasihatıdır. 4/9.

● Muhammed Ma'sûm, yirmibeş yaşında kayyûmiyyet ile rütbelendirilmişdir. [Kayyûmiyyet makâmına getirilmişdir]. 3/103.

● Muhammed Ma'sûmda mafsâl ağrısı var idi. 5/147.

● Muhammed Ma'sûmun vefât târihi (1079 h.) Zilhıcc 27. idi. Ve hâşiyesi. 5/74.

● Muhammed Seyfeddîn, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/243.

● Muhammed Eşref, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 4/238.

● Muhammed Nakşibend, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/245.

● Şeyh Halîlullah, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 5/140. [Kıyâmet ve Âhrel: 164.]

● Şeyh Abdül-ehad, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/205.

● Muhammed Siddık, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/70.

● Muhammed Ubeydullah, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 6/118.

● Muhammed Sıbgatullah, Muhammed Ma'sûmun oğludur. 4/189.

● Şeyh Muhammed Sâdık, imâm-ı Rabbânînin mah-

dûmlarıdır. 1/306. [Müjdeci Mektûblar: 580.]

● Şeyh Muhammed Sâdıkın fazileti. 1/290, 2/22.

● Muhammed Abdüllah, imâm-ı Rabbânînin oğludur. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● Muhammed Zâhid, Mevlânâ Derviş Muhammedin pîri ve annesinin kardeşidir [dayısıdır]. 1/180. [Müjdeci Mektûblar: 233.]

● Kalb, Allahü teâlânın nazar ettiği mahâldir. Kalbi temiz tutmak gerektir. Ve Hak teâlânın nazar ettiği yeri, halkın nazargâhından çok kötü yapmak, güzelliğe ve süslemekte dahâ aşağı yapmak lâıyk değildir. O temizlik zikre bağlıdır. 4/48.

● Mîhnet ve sıkıntıya katlanmak, muhabbetin icâblarındandır. [Muhabbet sâhiblerine lâzımdır]. 1/140. [Müjdeci Mektûblar: 186.]

● Muhyiddîn-i Arabî, hadîs ilminde üstâd [sözü vesîka] ve fıkhta ictihâd makâmında idi. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Muhyiddîn-i Arabî, son gelen ehl-i tesavvufun uydukları imâmdır. 3/88.

● Muhyiddîn-i Arabî, her gece, işlerini ve hâtırına gelen niyyetlerini hesâb ederek, sevâblarına şükr, günâhlarına tevbe ederdi. 1/309. [Müjdeci Mektûblar: 585.]

● Muhyiddîn-i Arabîyi red edenler, tehlikededir. Onu hatâları ile kabûl edenler dahî tehlikededir. Şeyh kabûl edeler ve hatâlarını [yanlış sözlerini] kabûl etmiyeler. 3/78.

● Muhyiddîn-i Arabî, raks ve simâ'ı çok şiddet ile yasak etmiştir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Muhyiddîn-i Arabî buyuruyor ki, kerâmeti çok olanlar, son nefeslerinde, bu kerâmetlerin açığa çıkmasından pişmân olurlar. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Muhyiddîn-i Arabînin sözü, imâm-ı Rabbânînin sözün-

den, birkaç derece uzaktır. 4/180.

● Muhyiddîn-i Arabî, âlem, toplanmış a'râzdır [gelip-geçici şeylerdir] demiştir ki, boşdur [iyidir]. 5/91.

● Muhyiddîn-i Arabî indinde varlıkların mâhiyeti, Hak teâlânın ilmindeki, ayrı-ayrı tafsîlatlı kemâlâtdır [olgunluklardır]. 3/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 947.]

● Muhyiddîn-i Arabî iki te'ayyüne, te'ayyün-i ilmi ve diğer üç te'ayyüne te'ayyün-i hârici demiştir. Ve te'ayyün-i ilmi, sûret-i şân-ül-ilmidir, demiştir. 4/85.

● Muhyiddîn-i Arabî, âlem, her ânda ademe gider [yok olur]. Ve onun misli var olur demiştir ki, şühûdîdir. Ve bizim indimizde sâbit değildir. 6/217.

● Muhyiddîn-i Arabînin, büyük dedeleri ki, ölümünden kırkbin seneden çok geçmiştir. Dedelerinin latifelerinden görülen, âlem-i misâlde bir latife idi ki, Şeyh zemânında âlem-i şehâdetde mevcûd olmuştu. Ve beytullahı [Kâ'beyi] evvelce âlem-i misâlde ziyâret etmişti. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Muhyiddîn-i Arabîye göre şeytân, Medîne-i münnevverede medfûn olan o Server-i âlemin "sallallahü aleyhi ve sellem" kendi, bakîki şekline giremez. Başka sûretlerde de Resûlullah olarak görünemez diyenleri kabûl etmiyor. [Hakîki sûretini uykuda teşhis zordur]. 1/273. [Müjdecî Mektûbları: 461.]

● Muhyiddîn-i Arabîye göre, dört halîfenin hilâfetleri sırası, ömrleri müddetine göredir. Bu kelâm hilâfetlerinde eşid olmalarına delâlet eylemez. Emr-i hilâfet başka, efdal olmak bahsi başkadır. 1/266. [Müjdecî Mektûbları: 399.]

● Muhyiddîn-i Arabî indinde küfr ve günâhları, Allahü teâlânın "Mudîl" ismi beğenmekdedir. Bu söz hak ehline muhâlifdir [ya'nî yanlıştır]. 1/266. [Müjdecî Mektûbları: 399.]

● Muhyiddîn-i Arabîye göre, islâm ve küfr [kâfir] cümleinin meâlî rahmetdir [gideceği yer rahmetdir] deyip ve Hak-kın va'dinin hilâfî câizdir, der. 1/266. [Müjdecî Mektûbları: 399.]

● Muhyiddîn-i Arabî hiçbir şey'i aslında kötü ve çirkin bilmez. Hattâ küfr ve dalâlet, îmâna göre kötü sayılır, der. 1/234. [Müjdecî Mektûbları: 317.]

● Muhyiddîn-i Arabî, Hak sübhânehüyu mecbûr zân ediyor. [Sözlerinden öyle anlaşılıyor]. Çok âlimlere muhâlifdir. Fekat, hatâları; keşfi ve icthâdî olduğundan ma'zûrdur. Ba'zı tâife, şeyhi kötûleyip, dil uzatır. İlmlerini hatâlı görür. Ba'zı tâife de onun bütün ilmlerini doğru bilirler. Bunlar ifrât ve tefrîtdir [fazla ve azdır]. 1/286. [Müjdecî Mektûbları: 489.]

● Muhyiddîn-i Arabî indinde, Nebînin vilâyeti, kendi nübüvvetinden efdaldır. 1/95. [Müjdecî Mektûbları: 135.]

● Muhyiddîn-i Arabî indinde, âhiretdeki rû'yet, tecellî-i sûriden ibâretidir. Bu telakkî [görüş] rû'yeti inkârdır. 3/89. [Se'âdet-i Ebediyye: 927.]

● Muhyiddîn-i Arabî, "Hiçbirşey yoktur ki, Onu hamd ve tesbîh etmesin" deki zamîrin şey'e a'idîyyetini tahmin ediyor. 4/47.

● Muhyiddîn-i Arabî ve ona tâbî olanlar, Hak teâlâyâ zâtî ihâta ve yakınlık ve zâtî berâberlik isbât ediyorlar. 3/79.

● Muhyiddîn-i Arabî, vahdet-i vücûda inanıp, mümkün varlığı, aynı Allahü teâlânın varlığıdır, demiştir. 3/73.

● Muhyiddîn-i Arabî ve tâbî'lerinin, "herşey odur" ta'birleri, herşey onun zuhûrâtıdır, ma'nâsındır. 6/16. [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Muhyiddîn-i Arabî ve tâbî'leri, sıfata ayn-i zatdır, dediler. 1/310. [Müjdecî Mektûbları: 587.]

● Muhyiddîn-i Arabî, Fütûhât-i Mekkiyye'sinde, "Cem'i Muhammedî [Muhammed aleyhisselâmın kemâlâtı], Cem'i ilâhiden genişdir. Zîrâ, ilâhî hakikatlar ve mahlûkların hakikatları bir aradadır, diyor. Bilmez ki, orada ancak, ilûhiyyet mertebesinin zillerinden, görüntülerinden bir zıl vardır. O mukaddes mertebeye göre, Cem'i Muhammedînin hiç mikdârı yoktur. [Onun yanında hiç kalır.] 2/71.

● Muhyiddin-i Arabinin, cem'i Muhammedi, cem'i ilâhiden geniştir, sözünün te'vili. 4/173.

● Muhyiddin-i Arabî, hâtemünnübüvve [son Peygamber], ba'zı ilm ve ma'rifetleri, Evliyanın sonuncusundan alır, demiştir. Ve kendini vilâyeti Muhammedinin sonu bilir. Bu sözün te'vili, Pâdişâhın hazinedârlarından birşey alması gibidir. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Muhlis, niyyeti yenileyen, zorla ihlâs elde eden kimse. 5/23.

● Muhlas, niyyeti yenilemeyi ve zorla ihlâs elde etmeği geçip, hakikate kavuşmuştur. 4/172.

● Muhlislerin kusûrları afv olunur. 1/239. [Müjdecî Mektûblar: 332.]

● Mezheb taklidi lâzımdır. 3/22

● Mir'ât-i kâinâtda [kâinât aynasında], görülen cemâl değil, cemâlin zilleridir. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Mir'ât-i ademde [yokluk aynasında] mün'akıs olan [aks eden, görülen], kemâlâtın ve sıfâtın kendi aslına katılması, sıfâtların tecellîlerinin üstünleridir. 5/109.

● Murâdlar ve istekler, matlûbun yolunu örten perdelerdir. 5/115.

● Murâdiyyet [istenilmiş olmak] cezbenin önce olmasıdır. 3/117.

● Murâdiyyet eshâbını [Murâdlar yolunun yolcularını], şeyhin aracılığı olmadan cezb edip, işini bitirirler. 1/292. [Müjdecî Mektûblar: 542.]

● Murâdlar yoluna, ictibâ yolu derler. 3/117.

● Murâkabe, kul, Allahü teâlânın devâm üzere kendini bildiğini, ilmi olduğunu, huzûrunda olduğunu bilmektir. 5/81.

● Murâkabe, bâtinî ve zâhîrî hisleri, matlûbu bekleme yolunda toplamaktır. 5/113. [Kıyâmet ve Âhiret: 165.]

● Murâkabe-i zât, Nakşibendiyye yolunda kıymetli yoldur. 2/23. [Se'âdet-i Ebediyye: 775.]

● "El-mer'ü me'a men ehabbe" [Kişi sevdiği ile berâber olur] hadis-i şerifi, hicrân ateşi ile yananlara tesellî vermektedir. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Mürebbî-i hakikî [hakikî yetiştirici] ve hakikî terbiye edici, Hak teâlâdır. 6/222.

● Mürebbî-i hakikî [hakikî yetiştirici]. Hak sübhânehu ve teâlâdır. 4/235.

● Mürşid olan âbâ ve ecdâdını [baba ve dedelerini] taklîd eden ve amelleri ile amel eden, kâmil olmıyan çocuk için mürid ahz eylemek [kabûl etmek] câiz değildir. 5/77.

● Mürşidin tâlibe teveccühü, lafza-i celâl [Allah] zikir ederken de, nef-yi isbât zikrinde de [Lâ ilâhe illallah] mü-sâvîdir. Ve teveccüh edene zikir etmek lâzım değildir. 5/131.

● Maraz-ı zâhiri [bedenî hastalık], iş görmeği güçleştirdiği gibi, kalb hastalığı da, ibâdet yapmağı güçleştirir. 1/289. [Müjdecî Mektûblar: 517.]

● Maraz-ı kalbînin [kalb hastalığının] başı, mâsivâyâ bağlanmaktır. 4/71.

● Marâz-ı kalbiye [kalb hastalığına] tutulmuş olanın hiçbir ibâdet ve tâ'atı makbûl değildir. Belki zararlıdır. 1/105. [Müjdecî Mektûblar: 153.]

● Marâz-ı kalbî [kalb hastalığı], Allahü teâlânın emrine ve yasaklarına, kalbin tâm inanmamasından ibâret. 1/191. [Müjdecî Mektûblar: 243.]

● Mürîd [Allahü teâlâ], hayr ve şer irâde elicidir. Ve lâkin, şerlerden râzî değildir. 6/62.

● Mürîdler, inâbet yolu ile vâsıl olur. [Mürşide bağlanarak ve çalışarak] hayâtındaki bir mürşidin sohbetine muhtâcdırlar. 5/101.

● Mürîd, bu âyet-i kerîmede zikir olunan sıfatla sıfatlan-

miş olması lâzımdır. [Tebûk gazâsına katılmıyan üç sahâbî pişman oldular. Yer yüzü kendilerine daraldı. Mâtem tuttular. Tevbeden başka çâre olmadığını anladılar. Tevbele-ri kabûl edildi. Allahü teâlâ geçmiş günâhları afv eder.] Tevbe sûresi. Â. 118.] 6/25.

● Alçak dünyânın çöplüklerine bağlanıp [âşik olup] ve süsüne aldanmıyalar ve onun çok câzip [renkli]liği ile renk-lenmiyeler. Geçici ve yok olucudur. Sâbit değildir. Bir şe-kere bulanmış zehrdir. Ve altın kaplanmış necâsetdir ki, ebe-dî ölümc ve sonsuz hüsrâna götürür. 6/135.

● Müstehab, Hak teâlâyı dost eder ve rızâ-yı ilâhiye ve-siledir. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● Mescid-i Nebevîde edâ olunan nemâz, onbin nemâza mu'âdildir (eşiddir). "H." 4/64.

● Mesh-i serde [başın mesh edilmesinde], kulak ve en-senin mesh edilmesinde ihtiyâtlı hareket etmek lâzımdır. 1/266. [Müjdeci Mektûblar: 399.]

● Müskirâtından [ve uyuşturucudan] kaçınmak lâzımdır. Ve hepsini dahî hamr [şerâb] gibi harâm ve müstenker ka-bûl ve i'tikâd edeler. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Her müslimân kendi kudreti kadar verir ve lutf eder. Kudreti olmadığı hâllerde, mâzeret sâhibidir. 4/31.

● Müslimânın malının hurmeti, kanının hurmeti gibidir. "H". 6/55. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 348.]

● "Müslimâna bir zahmetin gelmesi, onun günâhı sebe-bi iledir." "H". 4/119.

● Dünyâda görülen şeylerin hepsi, zıllara bağlıdır ve hayâlden kurtulmuş değildir. 6/203.

● Müşâhede-i kalbî [kalbî müşâhede], ba'zı büyüklerden rivâyet olunmuşdur. Lâkin onlara ol makâmdan yükselme vâki' olmamışdır. Son nefese kadar bu müşâhedeğe bağlan-mışlardır. 5/68. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 344.]

● Meşâyihin rûhlarından istifâde etmeğe ve onların yar-

dımına mağrur olmıyalar [aldanmıyalar] ki, o görünenler, kendi şeyhinin latifeleridir ki, o sûretlerde görünmüşdür. Değişik şeylere bağlanmak, hüsrâna mûcibdir. 1/292. [Müj-deci Mektûblar: 542.]

● Meşâyihin ekserisi rûh ve sırdan haber verdi. Az kim-se, hafiden haber vermişdir. 1/294. [Müjdeci Mektûblar: 551.]

● Müşrik o kimsedir ki, Hak teâlânın gayrinin ibâdeti-ne tutulmuşdur. [Mahlûkâta ibâdet eden müşriktir]. Eğer-çi vücûb-i vücûdda ortağı yok, derse de. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Müşrikler necs-i ayn değildir. [Müşriklerin bedenleri necs değildir]. Onların necâsetleri, i'tikâdlarının pislîğidir. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Müsâfeha her görüşmekde sünnetdir. Muayyen vakt ta'yin etmek bid'atdır. 4/197. [İslâm Ahlâkı: 549.]

● Mudga (yürek). 3/64.

● Mudga-i kalbiye [kalbin eti=yürek] âlem-i halkdandır. Ve yeri sinedir [göğüsüdür]. 6/225.

● Mudga sol cânibde [sol tarafda] bulunmaktadır ki, âlem-i halkdandır. 2/21.

● Mudga, on parçadan birleşmiş olup [meydâna gelmiş olup], her birinin tasfiyesinden sonra, aslın zuhûruna kâbi-liyeti olur. 4/20.

● Mat'ûmât-i lezîze [lezîz yiyecekler] ve melbûsât-ı ne-fîse [nefs giyecekler] kullanırken, nefsin arzûlarını düşün-memek gerekir. 1/70. [Müjdeci Mektûblar: 93.]

● Mutlakı mukayyed nasıl bulur. [Hakîkî varlığı, varlığı başkasına bağlı olan nasıl bulur.] Ve sonsuzu, sonu olan nasıl kavrayabilir. 5/120.

● Matlûba kavuşmak, şerî'ate uymakla mümkündür. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Matlûb tarafından bildirilmeden, her ne ki kendi tara-

findan söylese, kendinden söylemiş olur. Bu sûretle her ne ki matlûbu medh etse, kendini medh etmiş olur. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Matlûb-ı hakîkiden [hakîkî matlûbdan] her ne hâsil olursa, kavuşanın anlayışının tehammülü kadardır. Ve onun kâbiliyet ve anlayışına bağlıdır [anlayışı kadardır]. Matlûb ise, bu bağlardan uzak ve berfidir. [Onda yokdur ve Ondan ayrıdır]. Ve bu bağlardan çözülmüş ve âridir [arındırılmışdır]. Şimdi icâb eder ki, himmetin fazlalığı bir mertebeye ola ki, idrâk kaydlarından [bağlarından] ve isti'dâd bağlarından dahâ üstün ola. Zîrâ mümkün, mâdem ki, imkân bağları ile bağlanmışdır, hakîkî matlûbdan nasıl hisse alabilsin. Mahlûk olmakdan temâmen uzak olmak mümkün değildir. 4/167.

● Matlûba sevgiden dolayı, onu beklemek, matlûbda kendinden geçmekden dahâ üstündür. 6/77.

● Matlûbu bu kısa dünyâ hayâtında, ona da'vet olunmuşken, [kucağına çekemiyen, kavuşamıyan], yarın huzûr-ı ilâhiye ne yüzle gider ve ne hile ile behâne ve ömr diler. 4/102.

● Matlûbu kendinde aramak lâzımdır. Kendinden hâricde bulunmaz. 6/49.

● Matlûb, âfâk ve enfûsün dışındadır. 6/183.

● Matlûb görünmeğe başlayınca [müşâhede olununca], biçâre lâlib, yokluk sahrâsında kaybolup, ondan nâm ve nişân kalmaz. 6/181.

● Matlûb, fenâ ve bekânın, tecellîlerin ve zuhûrların, görme ve görülmenin, söz ve ma'nânın, ilm ve cehlin, ism ve sıfatın, zannedilenin ve hayâlde düşünülenin ötesindedir. 4/116.

● Mezâhir-i cemîleye [güzel görünenlere] istiyerek ve tekrâr bakmak câiz değildir. 1/234. [Müjdeci Mektûblar: 317.]

● Mezâhir-i cemîleden [güzel görünenlerden] olan huz ve lezzet ve babanın oğlu ile ve kardeşin kardeş ile ülfeti hiletendir [dostlukdandır]. Muhabbet başkadır. 3/87.

● Karanlık geceleri zikir vazifeleri ile aydınlatmağı ve seherlerde ağlamağı ve istigfârı ganîmet bileler. 4/40.

● Mazlûma yardımın fazîleti hakkında hadîs-i şerîf. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Mu'âz ibni Cebel hadîs-i şerîfinde, Resûlullahın "salâllahü aleyhi ve sellem" gördüğü rû'yâda hitâb-ı ilâhi... 5/5.

● Ma'rîfet, zât-ı ilâhînin sırlarını keşf etmektir. Kerâmet, mahlûkların hâllerini keşf etmektir. Birincisi makbûldür. 4/50. [Kıyâmet ve Âhret: 161, Hak Sözü'n Vesikaları: 328.]

● Me'âsinin [günâhların] ve ahkâm-ı ilâhiyyeye bağlanmamanın [günâhların] zulmeti, insanın îmân nûrunu selâmete erdirmez [îmân nûrunu söndürür]. 1/96. [Müjdeci Mektûblar: 138.]

● "Günâhlar küfre götürür" hadîs-i şerîfi. 5/110. [Fâide-i Bûgler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● "El-mualecetü bil iddâdi." "Ya'nî zıddı ile ilâc eylemek lâzımdır." 2/53. [Se'âdet-i Ebediyye: 429.]

● Me'âsî [günâhlar] yayıldığı vaktde, Hak teâlâdan gelen azâb, bütün ümmete gelir. İnsanlara isâbet eden azâb, sâlihler de dahî isâbet edip, sonra Hak teâlânın magfiretine ve ridvânına mazhar olurlar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın vâlidisi Hind "radiyallahü anhâ"nın fazîleti. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh" ve onun ile berâber olan Eshâb-ı kirâm hatâda idiler. Fekat, hatâ ictihâdî idi. 1/251. [Müjdeci Mektûblar: 346.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın atının burnuna giren toz. Ömer ibni Abdül'azîzden efdaldır. 1/66. [Müjdeci Mektûblar: 90.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh" hakkında Resûlullah "salâllahü aleyhi ve sellem" hayrî düâ etmiştir. 1/251. [Müjdeci Mektûblar: 346.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın hatâsı. Veysel Karnî ve

Ömer Mervânînin sevâbından hayırlıdır. 1/120. [Müjdeci Mektûblar: 168.]

● Mu'âviye "radiyallahü anh"ın hilâfeti, Ali "radiyallahü anh" zemânında hakîkî değil idi. Ondan sonra, âdil imâm oldu. 1/251. [Müjdeci Mektûblar: 346.]

● Ma'bûd, maksûd [gâye, kavuşulmak istenen] ma'nâsı nadır ki, ona kavuşmak için her dürlü zillet ve aşağılanmak icâb etdirir. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Mu'cize-i Kur'âniyye [Kur'an-i kerîmin mu'cizesi], diğer mu'cizelerden kuvvetli ve devâmlıdır. 1/107. [Müjdeci Mektûblar: 155.]

● Mu'cizeye tâlib olan, kâfirler ve inkâr ehlidir. Hiçbir mü'min mu'cize talep etmemiştir. 1/292. [Müjdeci Mektûblar: 542.]

● Ma'dûm-ı mutlak [mutlak yokluk], ne vücûd ve ne sâbit olması i'tibârıyla şey değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ma'dûm-ı mümkün için [mümkünün yokluğu için], vücûd-ı ayniden mukaddem [şu görülen varlığından önce], meşîyyetin sübûtu vardır. [Önceden yok idi denilebilir]. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Ma'dûm-ı mutlak [mutlak yokluk] ne sübût i'tibârıyla ve ne vücûd i'tibârıyla şey değildir. Ammâ, mümkün olan yokluk için, şu görülen varlığından önce, Allahü teâlânın irâdesiyle (Kün=ol) emrine mubâtab olup ve te'siri kabûl eder ve vücûdû hâricde mevcûd olur. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Mi'râcda, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" imkân dâiresinden çıkarak, ezel ve ebedi bir ânda gördü. 1/283. [Müjdeci Mektûblar: 480.]

● Ma'rifetin ma'nâsı. 3/90.

● Ma'rifet iki nev'dir. Âlimlerin ma'rifeti, bakmağa ve delil getirmeğe bağlı olup, nefis yine serkeşdir. Söfîlerin ma'rifetinde, sâlikin nefsi fânî olmuşdur. 5/61. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 341, Kıyâmet ve Âhret: 99.]

● Ma'rifet, ma'rûfda fenâ olmakdan ibâretidir ki, hakîkî ölümdür. Ve bu ölüm, derd ve muhabbetin netîcesidir. 4/227.

● Ma'rifet, ilmin ötesi olup, buna, (idrâk-i basît) de derler. 1/38. [Müjdeci Mektûblar: 41.]

● Ma'rifet-i eşyâ [eşyâyı bilmek] yalnız kalbe has değildir. Kalb fânî olunca, zâhir yine bilmektedir (âlimdir) 3/93.

● Ma'rifet-i ilâhî [Allahü teâlâyı tanımak], hârikul'âde şeylerden ve mahlûkâta âid gizli şeyleri keşf etmekden daha üstündür ki, ma'rifet, Allahü teâlânın zâtının sırlarını keşf etmektedir. Pes; ma'rifet ile hârikul'âde şeyler arasındaki fark, Hâlik ile mahlûkun farkı gibidir. 4/50. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Âhret: 161.]

● Ma'rifetullah ki [Allahü teâlâyı bilmek ki], idrâk-i basît [geniş idrâk] ma'nâ olmak üzere, Velîler indinde karar verilmıştır. Ve insânî kemâlleri ona bağlı kılmışlardır. Onun dahî temâm olup ve kemâl bulması, nefsin kemâl ve itminânına bağlıdır. 4/64.

● Ma'rifetin sûreti ve bunun îmânda mu'teber olduğu. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rifet-i Hüdâ [Allahü teâlâyı tanımak] şu kimseye harâm olsun ki, kendini frenk kâfirinden üstün bile. 1/261. [Müjdeci Mektûblar: 390.]

● Ma'rifet-i Hüdâ [Allahü teâlâyı bilmek] celle sultân-ı hu, şu kimseye harâmdır ki, onun bâtınında [kalbinde, rûhunda], bir zerre dünyâ muhabbeti ola. 2/38. [Se'âdet-i Ebediyye: 745.]

● Ma'rifet-i Hüdâ [Allahü teâlâyı tanımak]dan âciz olduğunu idrâk etmek, yükselme mertebelerinin sonudur. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rifet-i Hüdânın [Allahü teâlâyı tanımanın] vâcib olması, zât ve sıfatı tanıma konusunda şer'atde bildirilenlere âiddir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rifet-i Hak sübhânehu [Allahü teâlâyı tanımak] fe-

nâ ve bekâya bağlıdır. 6/153. [Cevâb Veremedi: 362.]

● Ma'rifet-i sôfiyye [sôfiyenin tanınması] mu'teber ve hakîkî îmânâ kavuşmağa sebebdır. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Ma'rûf ve münkerin ta'rîf ve taksîmî. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ma'lûmun olmıyan [tanınmadığın] kimseye yumuşak davranırsan ve senden kesilmiş olan kimseyi ziyâret edersen, sana zulm eden şahsı afv edip ve seni mahrûm eden kimseye ihsânda bulunursan, Allahü teâlâ derecenı yükseltir, terfî buyurur. "Hadîs-i şerîf." 4/147. [Herkes Lâzım Olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Mu'avvizeteyn tekrârı, elemin def'i için ganîmetdir. 2/32. [Se'âdet-i Ebediyye: 427.]

● Ma'kûlâtta [akla dâir şeylerde, düşüncelerde], vehmden gelecek ihtilâfdan emîn olunmaz. Rü'yetde [görmekte] ise, kalbin itmînânı mevcûddur. 3/43. [Se'âdet-i Ebediyye: 756.]

● Müflisânım âmede der gûyi tû,
şey'en lillahi ez-cemâl-i rû-yi tû.

[Biz müflisleriz. Senin köyüne gelmişiz.

Allah rızâsı için, cemâlinde bize birşeyler ver]. 4/163.

● Muktediyât-i bedenîyyeden [bedenî ihtiyâclardan], ve ihtilât-ı halkdan [insanlar ile haşr-neşr olmakdan] kurtulmağa imkân yokdur. 4/160.

● Mukarrebler, Allahü teâlâdan gayri bir şey istemezler. Cennetl, Onun râzı olduğı yer olduğı için isterler. 1/35. [Müjdecî Mektûblar: 38.]

● Mukallidler, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfden kendi anladıklarına uymayıp, müctehidlerin anladıklarına uylar. [Bunun için, tefsîr kitâblarını okumamalı, dört mezhebden birine uymalıdır. Müctehidlere uymak lâzımdır.] 1/312. [Müjdecî Mektûblar: 591.]

● Mükâtebe [büyüklerle mektûblaşmak], ma'nevî bağ-

lantıyı kuvvetlendirir. Ve gıyâbında ona teveccüh edilmesine sebep olur. 4/42.

● Mükâsefe [keşfetmek], sıfat mertebesinde hâsıl olan hâle derler. 3/119.

● Mektûbâln mütâle'asını lâzım bileler ki, fâidelidir. 1/237. [Müjdecî Mektûblar: 329.]

● Mekk-i Hüdâvendî celle şânühûdan [Allahü teâlânın aldatmasından] emîn olmayalar. Vc dâimâ sığınalar ve yalvaralar ki, büyük işde karışıklık olmaya. 6/209.

● Bir mekrûh ki, mubâh mukâbili ola, tahrîmî mekrûhdur. Yatsıyı gece yarısına te'hîr etmek gibi. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Mekkûhdan kaçınmak ve bir edebe riâyet; zikr, fikr ve murâkabeden efaldır; dahâ fâidelidir. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Mekşûfât ve meşhûdât, zılâl-i matlûbdur. [Keşf olunanlar, görülenler, matlûbun zilleridir.] Ayn-i matlûb değildir. [Matlûbun kendisi değildir]. 4/156.

● Meleklerin adedi, cin ve insanların toplam adedinden kat-kat fazladır. 4/11.

● Melekler, ash görenler, asla teveccüh etmiş olanlar [asla bağlanmış olanlar]dır. Onlar hakkında zilliyet şübhesi yokdur. 2/12.

● Melekler, Hak teâlânın kullarıdır. Hatâ ve yanılmakdan korunmuşlardır. Yemek ve içmekden uzak, kadın ve koca [erkek-dişi] olmakdan uzaktırlar. Ba'zıları risâlet ile seçilmişlerdir. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Melekler, imkân dâiresindedirler. Mahlûkdurlar. [Nasıl oldukları bilinirler.] 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Meleklerin ba'zısı, ateş ile kardan yaratılmışlardır. 1/260 [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Meleklerin hakikatleri, İsrâfil aleyhisselâmın hakîka-

tından meydâna gelmiştir. 3/121.

● Melâike-i illiyyin ki [yüksek melekler ki], Allahü te'âlâyâ yakın olanlardır. Onların dahî te'ayyünâtının başlangıcı, te'ayyün-i vücûdudur. 3/113.

● Melekler, kendi hakikatlerinin üstüne çıkamaz. İnsanların üstünleri, meleklerin hakikatlerinin üstüne çıkarlar. 4/183.

● Melâhat, güzellik için güyâ bir merkezdir. Sabâhat, o merkezin dâiresidir. 3/93.

● Melâhat, sabâhatın üstüdür. Melâhate kavuşmak, sabâhat derecelerini kat ettikten sonra ortaya çıkar. 3/93.

● Melâmiye yolu, sôfiye elbisesini giymiş ve tarikatın mubâhlarına yapışıp, şerî'ate yapışmağı avâma âfid bilir ki, bu zân ve i'tikâd, ilhâd ve zındıklıktır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Memlehaya [tuz içine] düşen insan, tuz olup, alış-ve-rişî câiz olur. 3/52.

● Mümkün [yaratılan] vâcibin [yaratanın] aslını, hakikatini nasıl idrâk edebilir. Sonradan olanın, devâmlı var olanı kavraması bayâldır. Ebedî mahrûm kalmak, hüsrâna uğramak ve eleme düşmek elbette olur. 5/52.

● Mümkünün [yaratılanın] vâcib-i teâlâdan nasfbi, ayrılıktan harâb ve bîtab düşmek, anlıyamamak ve hayretdir. 3/79.

● Mümkünün [yaratılanın] olgunluğu, kullukda tam olmak ve Allahü teâlânın ilahlığını kabûl etmektir. 4/173.

● Mümkînâtın yaratılmasına sebep, sevgidir. 3/87.

● Mümkînât [yaratılanlar] her şer ve fesâdın kaynağıdır. 2/98 [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Mümkün için zât yokdur. Cümle görünenler, i'tibârât-i zâtıyyedir. Ademdir [yokluktur] ki, birşey değildir. Mümkünün zâtı durumunda olan sıfat ve fi'ller de emânetdir. 5/50.

● Mümkînâtı üç kısma taksim eylemişlerdir. Âlem-i ervâh, âlem-i misâl, âlem-i ecsâd [madde âlemi]dir. Âlem-i misâlê berzah [geçid] derler ki, âlem-i ervâhla, âlem-i ecsâd arasındadır. Âlem-i ervâh ve ecsâdın ma'nâları ve hakikatları, âlem-i misâlde, latifelerin sûretleri ile ortaya çıkar. Âlem-i misâl, hadd-i zâtında sûretleri ve şekilleri ihtivâ etmez. Sûret ve şekli ona, diğer âlemden aks etmiştir. Âlem-i ervâh, âlem-i misâlin üstüdür. Rûh, âlem-i misâlê gitmez. Âlem-i misâl, görmek içindir. Olmak için değildir. Var olma yeri âlem-i ervâh ve ecsâddır. [Rûh âlemi ve madde âlemidir]. 3/30 [Se'âdet-i Ebediyye: 88.]

● Mümkünün yaratılmış olmasının âlâmeti, ihtiyâc sâhibi olmasıdır. 3/63.

● Mümkün, kendi parçaları ile mümkündür. Ve kendi sûreti ve hakikati ile mümkündür. Te'ayyün-i vücûbî mümkün niçin olur. Mümkünün hakikati gerekdir ki, mümkün ola. Mümkün, Vâcib teâlânın mahlûkudur. Ve ol dahî mümkün Hâlikidir. 3/121.

● Mümkün, kendine yönelmiş ve Allahü teâlâdan yüz çevirmiş iken, yine kendi aslına muhabbeti ve meyl-i tabî'isi vardır. Kendini bilsin ve gerek bilmesin. Belki kendine olan muhabbeti, hemen fil-hakika kendi aslı ile alâkalıdır. Çünkü, muhabbete teâlluk eden güzellik ve kemâl, asıldan gelmektedir. Kendinde adem (yokluk) ve çirkinlikden gayri yokdur ki, muhabbet olsun. [Ya'nî muhabbet yokdur.] 3/79.

● Mümkünün güzellik ve iyiliği, Allahü teâlânın yüksek mertebesinden zil yolu ile gelmiştir. Mümkünün zâtı [kendisi], onun sâdece şer olan adem-i zâtîsi [yokluğu] vâsıtası ile çirkinlik ve noksanlıktır. Mümkünün güzellik ve iyiliği her ne kadar vücûddan gelmiştir. Ammâ, yokluk aynasında görülmekle, ayna hükmünü almış ve kötülükten hisse almıştır. Ve noksanlık kazanmıştır. Mümkün, aslı [zâtı] çirkin olduğu için, bu güzellikden aldığı lezzet kadar, hâlis güzellikden lezzet alamaz. Çöpçüye kötü kokudan hâsıl olan lezzet, iyi kokudan hâsıl olmaz. 3/97 [Se'âdet-i Ebediyye: 755.]

● Mümkün-i fakîr [muhtâc olan mümkün], Vâcib-i teâlâyâ ayna olması mümkün değildir. Belki Vâcib-i teâlâ, mümkün aynadır. 3/121.

● Mümkünün kendisi ademdir ki, o aynada, kemâl sıfatın aks etmesi ile, vücûdu gösterir olmuştur. Ve bu aks etme vâsıtası ile, ademiyyet-i zâtîyyesini [zâtî yokluğunu] ve noksanlık ve yaratılışındaki şerri unutup, emânet olan kemâlât sebebi ile kendini hayr ve kâmil hayâl eylemiştir. Ve bu fâsid hayâlden ve cehl-i mürekkebdan dolayı, benlik ve kendini beğenmenin kaynağı olmuştur. 5/133.

● Mümkünde hayr ve kemâl kısmından ve vücûd ve vücûdün tâbî'lerinden [bağlılarından] her ne mevcûd ise, vücûb mertebesinden istifâde edilmiş, emânet olarak alınmıştır. O mertebenin sıfatının yansması ve parlamasıdır. 4/88.

● Mümkün [yaratılan], her ne kadar, Allahü teâlâyâ "celle sultânühü" yaklaşp, kemâl dereceleri tahsîl cylese, ruh ve beden olarak yine mahlûkdur. Ve sonradan olmadır ki, bütün mâsivâ, Allahü teâlâdan gayri ne varsa hepsinin hâdis olmasında, din sâhiblerinin icmâ'i hâsıl olmuştur. İnkâr eden kâfirdir. 4/182. [İstâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● Mümkînâtın hepsi, gerek asl ve değişen sıfatlar olsun ve gerekse âlemler ve akıllar, var olmakda ve varlıkda kalmakda Hak sübhânehuya muhtâcdır. 3/56. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Mümkünler [yaratılanlar] zât sâhibi değildir ki, sıfat o zât ile varlıkda ola. Bütün varlıkları [yaratılanları] varlıkda duran Allahü teâlânın zâtıdır. 2/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Mümkînâtın [yaratılmışların] yaratılmasından maksad, onlara, ni'met vermek ve ihsânda bulunmaktır. Yoksa, onların vâsıtası ile, isimlerin ve sıfatların kemâlâtı hâsıl olmaz. İsimler ve sıfatlar kendi kendine kâmilidir. Hiçbir zuhûr ve mazhara [görüntüye ve birşeyde bunları göstermeğe] ihtiyâcları yokdur. Bütün kemâlât Hak teâlâda vardır. Kuvveden fi'le çıkacak değildir ki, onun meydâna gelmesi bir emre bağlı ola. Görmek ve görünmek kendinden ken-

dine olur. Bilen ve bilinen ve söyliyen ve işiten kendidir. Bütün kemâlât, o makâmda nasıldır denilemez, anlaşılamaz. Ünvanı ile ayırd olunurlar. O makâmda, hem icmâl, hem tafsîl vardır. 3/113.

● Mümkînât [yaratılanlar], âhiret hayatında, sıfatın varlığında mevcûd olan hüsn ve cemâlin mazharıdır ki [mümkinan Allahü teâlânın hüsnü cemâlini görüyor], lâkin, bu fânî dünyâda mümkünin yokluğu ciheti terbiye edilip, sıfatın muhtemel yokluğunda görünen güzellik ve iyiliğe mazhar kılmışlardır. Zîrâ, vâcib olan sıfatların mevcûd olan yönlerinde güzellik ve iyilik var olduğu gibi, yokluk ihtimâli yönünde dahî güzellik ve iyilik sâbitdir. Lâkin yoklukda görülen güzellik onunla örtülmüş gibidir. Onun için âhiret ni'metleri makbûl ve râzı olunan şeylerdir. Dünya ni'metleri ise, râzı olunmıyan şeylerdir. 4/123.

● Mümkünlerin hakikatleri İmâm-ı Rabbânî indinde, Allahü teâlânın "celle sultânüha" ilminde mufassalan [teferruatlı ve geniş olarak] bilinen yokluklar olup, ilm hânesinde açıklanan, Allahü teâlânın isim ve sıfatları bu yoklukların ba'zısında yansımıştır. 3/59.

● Mümkînâtın cümlesi, ba'zan var, ba'zan yokdur. [Kayd-ı yoklukdur.] Bunlar mutlak yokluk değildir. 5/50

● Mümkînât, vehm mertebesinde yaratılmışdır. Ayrıca hâricde değildir. Allahü teâlânın yaratması ile görünmekdedir. 4/5.

● Mümkînât [yaratılanlar], isimlerin ve sıfatların zillerinin görünüşleridir [aynasıdır]. 1/287 [Müjdeci Mektûblar: 495.]

● Mümkünler, a'razların topluluğudur. Zâtîyyet ve cevherlik onda bulunmaz. 4/5.

● Mümkünler, isim ve sıfatları gösterdiği için, sıfatlardan fâidelenemezler. Yokluğun sıfatı olması, sâlikin zâtının yok olmasıdır. Zîrâ onun zâtı, sıfatın ötesinde, başka birşey değildir. 6/167.

● Mümkînât, vücûddan uzaktır. [Hakîkî varlık değildir.]

Mevcûddur. Yaratılmışdır.]. Bir adem [yokluk] olup, kemâlâtın yansması sebebi ile görünüş peydâ eylemiştir. [Görünüş kazanmıştır.]. 4/217.

● Mümkünlerde herbir ism için çok ziller vardır. 4/47.

● Mümkünlerin ziller olması, yolculuk esnâsındaki sâlikler içindir. Kavuşanlar için, zillî ilâhî yokdur. 3/121.

● Mümkünler, Allahü teâlânın ism ve sıfatlarının aynasıdır [yansıtmaktadır]. Allahü teâlânın zâtını göstermezler. 3/88.

● Mümkünler, sıfatın zıllıdır. Şu'ûnların zıllı değildir. 3/25.

● Mümkünler, isimlerin ve sıfatların kemâlâtının, vehm ve his mertebesinde görünmesidir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Mümkünler, vücûd sıfatının kemâlâtının zillerinin yansması ile [mevcûd olmadığı hâlde] görünmekdedirler. Aslın kemâlâtı parlayınca, zillerin kemâlâtı yok olup, asla kavuşup, ârif dahî yokluk sahrâsına teveccüh ile [yönelmek ile] hakîkî fenâ hâsıl olur. 6/213.

● Mümkünât ne ayn-ı zât, ne de gayr-i zâtdır. Meselâ, aynadaki Zeydin sûreti, ne Zeydin aynı, ne de gayrı olduğu gibidir. 6/16 [Cevâb Veremedi: 358, Kıyâmet ve Âhiret: 104.]

● Mümkünler, Allahü teâlânın ilmindeki hakikatlerine uygun olarak, dışarıda görülmekdedirler. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Mümkünler, ya'nî mahlûklar, beş latîfenin âlem-i emrdeki asıllarının sonuna kadardır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Mümkünât kendilerinde zuhûr ve kendilerini halk eylemek i'tibârıyla kâmil mardî'î ilâhîdirler. Kabîh ve gayr-i mardî olan onu, kesb eylemekdir. 6/62.

● Men istevâ yevmeni fehûve magbûnün "hadisi". [İki günü aynı olan aldanmıştır.]. 6/64

● Men arefe nefsehû fekad arefe rabbehû [Kendini ta-

myan, Rabbini tanır] hadîs-i şerîfinden murâd, insandır ki, on latîfeden meydâna gelmiştir. Nefs latîfesi bu latîfelerden biridir. Lâkin, latîfelerin reisi'dir. Bu hadîs-i şerîfdeki nefis latîfesinden murâd, mümkündür ki, insanda mevcûddur. [İnsanın dayanak yeridir. İnsan onunla vardır.]. 5/137.

● Men seetehû seyyietün ve serretchû hasenetün fehûve mü'minün. "Hadîs-i şerîf". [Yapdığı kötülüğe üzülen, iyiliğe sevinen kimse mü'mindir.]. 6/164.

● Men hâme havlelhumâ yûsekü en yek'a'afihî. [Harâmlar Allahü teâlânın korusudur. Her kim sürüsünü korunmuş erâzî etrâfında otlatırsa, o koruluğa düşmesi yakın olur.]. 6/157.

● Men lem yezuk lem yedri [Tatmıyan bilmez.]. 6/245.

● Bir kimse bir günâh işler, sonra pişmân olursa, bu pişmânlığı, günâhına keffâret olur. Ya'nî afvına sebep olur. Hadîs-i şerîf. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● Men arefe nefschu, fekad arefe rabbehû hadîs-i şerîfinin ma'nâsı [Kendini tanıyan, Rabbini tanır]. Bir kimse kendi hakikatini, şerirlik [kötülük]ler ve zıdlık ile berâber bilip, her hayr ve kemâli, Allahü teâlâdan gelmiş [Ona âid] bilince, çâresiz, Allahü teâlâyı hayr ve kemâli ile bilmiş olur. 3/65.

● Men dakika bâ'bei kerîmi infeteha [Kerîmlerin kapısı çalınca açılır]. 1/232. [Müjdecî Mektûblar: 314.]

● Men yûtı urrasûle fekad eta'allahû. [Kim Resûline itâ'at ederse, Allahü teâlâyı itâ'at eder.]. Nisâ Sûresi 80. âyet-i kerîmesinin izâhı (...).

● Men lezimel istigfâre ce'alellâhü lehü min külli dîkin mahracen ve min külli hemîn ferecen ve razekahü min haysü lâ yahtesib. [İstigfâre devâm eden, çok okuyan Allahü teâlâ derdlerden, sıkıntılardan kurtarır. Onu hiç ummadığı yerden rızıklandırır.]. "Hadîs-i şerîf." 5/80 [Hak Sözü Vefkaları: 344]

● Men iştâka ilâllahi fel-yestemi' kelâmellâh. [Kim Alla-

hü teâlâyâ müstak ise [çok istiyorsa], Onun kelâmına kulak versin.] 5/139.

● Allahü teâlâ için tevâzu' edenî, Allahü teâlâ yükseltir. 4/17.

● Men kâle lâilâhe illallahü hüdimet erbeatü âlâfin minel kebâir. [Bir kimse Lâ ilâhe illallah derse, dörtbin büyük günâhı afv olur.] "Hadîs-i şerîf" 6/7

● Men arafellahe kelle lisânühü. [Allahü teâlâyı tanıyanın dili söylemez olur.] 2/58 [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Kur'ân-ı kerîmî kendi görüşüne göre tefsîr eden kâfir olur. [Tefsîr ilminden haberi olmayanlar ve islâm düşmanları, tefsîr kitâbları yazıp, yaldızlı cildlerle satıyorlar. Bunlara aldanmamalı, dört mezhebden birinin ilmi-hâl kitâblarını okumalıdır.] 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Saçını, sakalını müslimân olarak ağartan afv olunur. "Hadîs-i şerîf." 1/88. [Müjdecî Mektûblar: 130.]

● Men senne sünneten haseneten felehu ecrühâ ve ecrü men amileha. [Bir kimse, islâmda sünnet-i hasene yaparsa, bunun sevâbına ve bunu yapanların sevâbına kavuşur.] "Hadîs-i şerîf" 2/57.

● Zengine zenginliği için alçaklık gösterenin dininin üçde ikisi gider. "Hadîs-i şerîf." 1/138. [Müjdecî Mektûblar: 184.]

● Eshâb-ı kirâniya dil uzatanlara, onları söğenlere Allahın, meleklerin ve insanların la'neti olsun. "Hadîs-i şerîf" 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● (Ve minennâsi men-yeşterî lehvel hadîsi) âyet-i kerîmesi, tegannînin yasaklığı hakkında nâzil olmuştur. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Münâfık günâhına kanâ'at edendir. İmânın sûreti onu azâbdan kurtarmaz. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Münâfık, muhabbet iddiâsında bulunup, düşmandan teberrî etmiyendir [kaçınmıyandır]. 4/29. (Se'âdet-i Ebediyye: 90.)

● Münâfık, inkârını kalbi ile yapmakla, nemâzın sûretini yerine getirir. 2/54.

● Minber ile Kabr-i şerîfleri arası, Cennet bağçelerindedir. 4/70.

● Müntehî o kimsedir ki, sevgilinin başlangıcına yetişmiş olup ve seyr-i ilallâhî kat'edip [geçip], seyr-i fillah ehli ola. Ma'sûkun kemâlâtına nihâyet yokdur. Her bir anda bir kemâl ile tecellîye kavuşmaktadır. 6/138.

● Müntehînin yükselmesi, nemâz ibâdetine bağlıdır. 4/194.

● Müntehînin mahlûkların sonuna kadar urucu [yükselmesi], şerî'atin sûretine yapışmak ile olur. Ondan sonra vücûb mertebelerinde seyr [ilerleme] şerî'atin sûretine ve hakîkatine birlikde uymakla olup, bu iş [mu'âmele] ilm şânına kadar varır ki [yükselir ki], burası, Resûlullahın "salâlahü aleyhi ve sellem" mebd-i te'ayyünüdür. Bundan sonra ilerlenirse, şerî'atin içi de dışı da yolda kalır. Ârif, şân-ı hayâtta yükselir. Bu şân matlûbun mukaddemesidir. [İstenilenin başlangıcıdır]. [Maksadın kapısı gibidir.] Bu mertebede ârif, kendini şerî'atden dışarıda bulur. Allahü teâlâ koruduğu için, şerî'atin inceliklerinden bir inceliği kaçırmaz. Bu büyük ni'mete kavuşmakla şereflenenler, çok az, hem de pek çok azdır. 1/172. [Müjdecî Mektûblar: 225.]

● Müntehînin rücû'da [geri inişde] zâhiri ve bâtını mahlûklara döner. Fekat mahlûklara bağlanmaz. Halka dönmekle, kalkmış olan perdeler geri gelmez. Yükselirken zâhiri halkla, bâtını hak iledir. 1/95. [Müjdecî Mektûblar: 135.]

● Müntehî, ilm sâhibi değildir demekden murâd, ahvâlin tafsîline âid ilmi yokdur. Mutlaka ilmin yokluğu değildir. 4/88.

● Müntehînin bâtınında [kalbinde, rûhunda], hem vüsûl, hem de zevk-i vüsûl vardır. 2/43.

● Müntehî'i mercû'înin ünsleri, mahbûbun tâ'at ve ibâdetindedir. Ve onun mahlûkâtının edâ-yı hukûkındadır.

Al-el-husûs, mi'râc-ı mü'min olan nemâzda üns-i hâsları vardır. Bir mertebede ki, onun hâricinde güyâ muattal ve bî-kârlardır. Husûsan ki, mahbûbiyyet-i zâtîyye ile müşerref olan ve vilâyet-i Muhammediyyeye peyveste olan cemâ'atin ünsleri tâ'atdır. Ve himmetleri, tekmil-i nemâza masrûf-dur. Uluvv-i himmetlerinden nâşî, şuhûd ve müşâhedeye kanâat etmezler. Zîrâ yakın üzere bilirler ki, bu neş'enin mekşûfât ve meşhûdâtı zilâl-i matlûbdur. Ayn-ı matlûb değildir. Ve matlûb-ı mutlak, bu mukayyedât ve müşâhedât-dan müberrâdır. 4/156.

● Mansab sâhibi, elbette ilm sâhibidir. 4/24.

● Ni'met verene şükr, ni'mete kavuşan üzerine aklen ve şer'an vâcibdir. Şükrün derecesi gelen ni'mete göre olur. Allahü teâlânın ni'metlerine şükr, evvelâ: Ehl-i sünnet i'tikâdına göre i'tikâdı düzeltmek, ikinci olarak: Ahkâm-ı islâmiyyeyi ehl-i sünnet âlimlerinin ilmihâl kitâblarından öğrenip, bunlara uymak, üçüncü olarak: Ehl-i sünnet olan sofîyenin yolunda kalbi ve nefsi temizlemektir. Bu son kısım şart değildir, fâidesi büyüktür. İslâmın aslı, ilk iki şarta bağlı ve islâmın kemâli üçüncü şarta bağlıdır. 1/71. [Müjdecî Mektûbiar: 94.]

● Münker ve Nekîrin kabrde mü'minlere ve kâfirlere sü-âli hakdır. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Nübüvveti inkâr edenler, imân ile şereflelenememişlerdir. Ve Enbiyâdan başka bir kimse, bu kelimeyi [tevhîdi] söylememişdir. Nübüvveti inkâr edenler, eğer, Allahü teâlâ vardır, derler ammâ, yâ islâmı taklîd ederler veyâ vü-cûb-ı vücûdda vâhid bilirler. [Var olan vâcibi bir bilirler.] İbâdete hakkı olmakda vahdâniyyeti inkâr ederler. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Nikâhlı kadından dört adedi ve câriyeden her ne kadar talep ederse, mubâh kılınmıştır. 1/191. [Müjdecî Mektûbiar: 243.]

● Yasaklardan men' etmek husûsunda, korku olmadıkça, emr-i ma'rûf ve nehy-i anil münker eylemek, sizlere

vâcibdir. Eğer korku mevcûd ise, susmak sizlere halâl olur, "hadîs-i şerîfi". 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ölüm sevgiliyi sevgiliye kavuşduran bir köprüdür. 2/12.

● Ölüm ve kıyâmeti tezekkür ve tefekkürden hiç geri kalmıyalar. (Câetirrâcîfetü tetbe uher radîfetü.) [Birinci nef-hâyı (sûrun üfürülüşünü), ikinci nefhâ ta'kîb eder.] 6/226.

● Ölüm, âhiret ahvâlinin [hâllerinin] başlangıcındandır. O makâmda şühûd [görmek] dahâ kusûrsuz ve eksiksizdir. 6/203.

● Mevt [ölüm]den herkes korkar. Fekat, ölüm insana fit-neden hayırlıdır. "Hadîs-i şerîf". 4/32.

● Mevcûd, nefs-ül-emrde ma'dûm [yok] olmaz. Ve ma'dûm mevcûd olmaz diye i'tikâd [inanmak], hukemânın yoludur ki, âlemin kadîm olmasına müncer olur [bağlı ka-lır]. Ve inanan kâfirdir. 4/230 [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Hakîkî mevcûdün, mevhûma hiç münâsebeti yoktur. 4/141.

● Mevcûda râzı olup, çoğalmasına tâlib olalar. 6/206.

● Mûsâ aleyhisselâmın mebd-i te'ayyünü kelâm sıfatıdır. 4/88.

● Mûsâ aleyhisselâma cevâben, nemâz sana burhân, oruc Cehennemden siper ve sadaka sıcağdan gölge ve zikr nûrdur, buyuruldu. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Mûsâ aleyhisselâm, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında olsaydı, Ona uymaktan gayri başka şey yapmazdı. 1/249. [Müjdecî Mektûbiar: 344.]

● Mûsâ bin İmrân, yâ Rabbî, ziyâde azîz kimdir, dedik-de, gücü yeter iken, düşmanını afv edendir, buyruldu. 1/98. [Müjdecî Mektûbiar: 141.]

● Mûsâ aleyhisselâm, sevenler halkasının başı ve Resûl-lerin sonuncusu, muhabbet olunmuşların başıdır. 4/74

● Mûsâ aleyhisselâm, İsâ aleyhisselâmdan dahâ şanlıdır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Mûsâ aleyhisselâm, Allahü teâlâyı görmek istedikde, (Sen beni göremezsın) cevâbını alınca, bu isteğinden vazgeçdi. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Mûsâ aleyhisselâmın fe-hâfû en yaktûlûnî. [Şûara sûresi 14.cü âyet-i kerîmesinde, (beni öldüreceklerinden korkuyorum)] buyurarak, teblîğ-i risâletiden özü ve ibâ değildi. Beyân-ı hâl [hâlini beyân] idî. 5/53.

● Şarkı söylemek, ilâhî, kasîde ve tegannî ile mevlid ve Kur'ân-ı kerîm okumak ve dinlemek, bizim tarikatımızda yasaktır. 1/266 sonunda, 3/72. [Kur'ân-ı kerîmî ve mevlidi tegannî etmeden okumak lâzımdır. Çok sevâb olur.]

● Mehdi hakkında, şeyh ibni Hacer bir risâle yazmışdır. Âlâmeti ikiyüze bâlig olur [ulaşır]. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Mehdi aleyhirrahme nübüvvet yolu ile vâsıl olmuş, kavuşmuşdur. 3/123.

● Mehdi aleyhirrahmenin [meşhûr olan Mehdi'nin] asâletinden nasîbi, İsâ aleyhisselâm yolu ile dir. 4/192.

● Mehdi'nin "aleyhirrahme" hakîkatî, sıfat-ül-ilmîdir [ilmî sıfatıdır]. 1/251. [Müjdecî Mektûblar: 346.]

● Mehdi aleyhirrahme gelecek. Ve başı üzerinde bir bulut bulunacaktır. 2/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Mehdi'nin babasının ismi Abdüllahdır ve Eshâb-ı Kehf arkadaşdır. "Hadîs-i şerîf." 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

● Mehdi'nin gelişi, yüzyıl başında olacaktır. Dahâ evvel doğuda, kuyruklu yıldız görülecektir. 2/68, 1/209. [Se'âdet-i Ebediyye: 398, Müjdecî Mektûblar: 267.]

● Meyyit için düâ, Fâtihâ, sadaka ve istigfâr ve imdâd ve î'ânet (yardım) lâzımdır. 4/178.

● Meyyit için sadaka vermeğe niyyet ederken, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem"i teşrik (ortak) etmemelidir.

Zirâ meyyit Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem"e ihdâ (hediye) etmekle bereketlenir. 5/36 [Se'âdet-i Ebediyye: 500.]

● Meyyit için sevâb niyyeti ile, Allah rızâsı için yiyecek vermek ibâdetdir. Lâkin vakt ta'yini yoktur. 4/11.

● Meyyit boğulmak üzere olan kimse gibidir. Babasından, anasından ve kardeşinden ve arkadaşından, kendisine gelecek olan bir düâyâ muhtâcdır, beklemektedir. 1/278. [Müjdecî Mektûblar: 474.]

● Meyyite menkûhasından gayrisinin üçgünden ziyâde kederi meşrû' değildir. 4/11.

● Mirzâ Emânullah Burhânpurînin fazîleti hakkındadır. 6/70.

● Mîzân Hakdır. Ve bu mîzân dünyâyâ muhâlif olup, yükselir ise ağırdır. 3/16 [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Meyl-i tabî'î [icgüdü] ve taleb [istek] farklıdır. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Mü'mine, âsî olan kimseyi görüp, men' etmemek lâyük değildir. [Bunun için, bid'at sâhiblerinin ve harâm işliyenlerin kitâblarını okumamalıdır.] 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Ma'rifetullahın meydâna gelmesi [hâsıl olması], mâsivânın temâmına muhabbetden kalbin kesilmesine, azâd olmasına [kurtulmasına] bağlıdır. Bir kalbde iki sevgi bir arada olmaz. 3/36.

● Bir farzın terkine veyâ bir harâm ve yasağın yapılmasına sebep olan nâfile ibâdet mâlâyâ niye dâhildir. 1/123

— N —

● Nârdan [ateşden, Cehennemden] kurtuluş, hayr sâhiblerinin seyyidine bağlılık, Cennete girmekde, arkasına takılanların, peşinde gidilenlerin en fazîletlisine uymağa bağlıdır. 4/10. [İslâm Ahlâkı: 544.]

● Nâs'ın [insanların] hayrlısı, Allahü teâlâ için [harâm-

lardan] sakınan, sıla-i rahm eden [akrabâyı ziyâret eden] ve emr-i ma'rûf ve nehy-i münker eden kimsedir. "Hadîs-i şerîf" 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Nâfile nemâz, Kur'ân-ı kerîmî hatm, tesbîh ve tehlîl edince, sevâbını ölmüşlere hediye etmek, etmemekden iyidir. 2/77.

● Nâkıs ile kâmil den [kusurlu ile mükemmelden] mürekkep olan şey kusurludur. 3/73.

● Nâkıs şeyhden, kâmil gelmez [kusurludan mükemmel gelmez] ve sâlikin [tesavvuf yolcusunun] kâ'biliyeti yok olur. 4/145.

● Nâmûs ve âr, örf ve âdet, nefs-i emmâre hevâsından dolayıdır. [Nefs-i emmârenin isteklerinden dolayıdır.] 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nübüvvet vilâyetden efdaldır. 1/268. [Müjdecî Mektûblar: 441.]

● Nebînin nübüvveti, kendi vilâyetinden üstündür. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nübüvvet, aklın erdiği makâmın ötesidir. 3/35 [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Nübüvvetde teveccüh halkadır. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 902.]

● Nebî [Peygamber], kendinden önceki bir Resûlün, Nas ile vâkı, hâsıl olan ahkâmına tâbî'dir. İctihâd ve sünnetine tâbî' değildir. 2/55. [Kıyâmet ve Âbret: 182.]

● Her Nebînin ayağı altında, bir vilâyet-i hâssa mevcûddur. 1/294. [Müjdecî Mektûblar: 551.]

● Nübüvvet sona ermiş [bitmiş] ve vahy kesilmiş [nihâyet bulmuş] ve din kemâl bulmuş ve ni'met temâm olmuştur. Hangi hüccet ve senet ile böyle bir dîn-i metnî, bir kimse değiştirebilir?, [ya'ni kimse ortadan kaldıramaz], Peygamberlerin vahy ve ilâhî sözü ile tesbît edilen ve kat'î olarak berâberce söylemiş oldukları kelimelerin [hepsin-

de müşterek olan kelimeyi] kendi hayâl ve görüşü ile değiştire ve ortadan kaldıra. [Değiştiremez ve ortadan kaldıramaz.]. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Necâtın [kurtuluşun] sünnete uymakda ve bid'atden sakınmakda olduğunu yakînen bileler. [Bunun için bid'at sâhibleri ile ve harâm işleyenler ile arkadaşlık yapmamalıdır.] 5/89. [Eshâb-ı kirâm: 275.]

● Necât-i uhrevî [âhiretde kurtulmak] ulemânın fetvâsına bağlıdır. Sâlih, sağlam olan ulemânın hilâfına olan keşfler i'tibârdan sâkıttir. 4/182. [İslâm Ahlâkı: 546. Kıyâmet ve Âbret: 376.]

● Necâtı [kurtuluşu], Hak teâlânın sonsuz rahmetinden ümmîd edeler. Ve tâ'ati, onun rahmetinin eseri olarak kabûl edeler. 4/92.

● Necâset, her zemân necâsetdir. Bir vakt pis olması, başka vakt temiz olması düşünülemez. [Aynı, kendisi necs her zemân necsdir. Önce ve sonra mubâh olamaz.]. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Nisbet-i bâtın [bâtının bağlılığı] ne kadar yüksek olursa, o kadar cehâlete yakîn olup, zâhiri bî halavet eder. [Zâhir tad alamaz.]. Zîrâ bâtından çok uzak olur. 4/138.

● Günlerin uğursuzluğu, Âlemlere rahmet olanın gelmesi ile bitmiştir. 1/256. [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Nisbet-i bâtın [bâtının nisbeti] ne kadar derk-i zâhire gelmeyip, ondan [bedenden, zâhirin anlamasından] uzak olursa, o kadar çok parlak [nurlu] olur. 4/138.

● Nisbete adem-i ilmden [ilmin yokluğundan] dolayı nisbet-i bâtın [bâtının nisbeti] mutlakâ nefy eylemek mümkün değildir. Zîrâ ekseriyâ vâkî'dir ki, bâtın için bu neş'e [dün-yâya] münâsib bir nisbet hâsıl olur. Ve zâhirin aslâ ona ittîlâ'ı, haberi olmaz [zâhir aslâ onu bilmez] ve nefy eder. 4/61.

● Nisânın [kadınların] intisâbı [bağlanması] câizdir. Mahremleri değil ise, perde arkasında oturup, tarîkati ahz ederler [alırlar]. 1/256. [Müjdecî Mektûblar: 358.]

● Kadınlar ile sohbet [konuşmak], dünyâya bağlanmağa meyle sebebidir. Ve Hak sübhânehudan gâfil eder. [Bunun için, kadınların bulunduğu yerlerde çalışmamalıdır.] 4/171.

● Nisvânda [kadınlarda] şirkin gizlisinden kurtulan ve kâfirlik alâmetlerinden birini yapmıyan çok azdır. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Nasihatlerin icâbı ile amel etmek hâsıl olmaz ise de, kusûr ve noksanını i'tirâf dahî hâsıl olur, o da bir devlettir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nasihat zâhiren acıdır. Se'âdet mend [bahtiyâr] o kimse ki, onu şeker gibi tenâvül edip, ma'nevî tad almakdan hissedâr ola. 4/112.

● Nazar ber kadem, hîyn-i mürûrda [yürürken] nazarı kadem üzere rast olmaktadır [ayaklarına bakmaktadır] ki... 4/165.

● Nazar ber kadem [Bu yolda ayaklarına bakmak.] 1/295. [Müjdecî Mektûblar: 557.]

● Nüzûl [inîş], uruc [yükseliş] mikdârı olur. 1/234.

● Ni'metleri başkalarına göstermek, hamd etmek olur. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Ni'metler ve hasenât fadl-ı ilâhîdir. Hayırlı işler, vücûd ni'metine bile mükâfat olamaz. 4/119.

● Nefs-ül-emr mertebesi [kendisini görmek], vehm mertebesinden [hayâlini görmekten] ekvâ ve esbetdir. 3/99.

● Nefs-ül-emr mertebesi vehmlerin zevâliyle [yok olması ile] zâil olmıyan [yok olmıyan] vücûd demektir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Nefs-ül-emrde aynadaki sûret mevcûd değildir. Fekat, tevehhüm ve tehayyül [kuruntuya düşme, hayâle getirme] i'tibârıyla, sûretin husûlî nefis-ül-emrî olur. Birincisi, mut-laka nefis-ül-emrîdir. İkincisi tevehhüm ve tehayyûlün tavas-sutuyla nefis-ül-emrî olur. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Nefs-i emmâre. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Nefsin makâmı dimâgdadır. 6/67.

● Nefs-i emmâre eşyânın en câhildir. Himmeti [gayre-ti] kendini mahv etmeğedir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Nefs-i emmârenin gâyesi, kendisi gibi bir kimseye bağlı olmayıp, herkes ona bağlı ola. [Ondan emr ala, ona uya.] 3/59.

● Nefs, bizzât, abkâm-ı semâviyeyi inkâr eder. 3/59.

● İnsanın nefsi, Allahü teâlâyâ isyân, can düşmanı olan şeytânâ itâ'at dilemekdedir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● İnsanın nefsi ve vesvese veren şeytân, kendisine düş-mandır. Maksadları, terbiye eden ve ma'bûd olan [tapı-nılan] ve hakikî ma'bûd olandan insanı uzaklaştırıp, [ona itâ'at ettirmeyip], onun mâ-sivâsına bağlarlar. [Mahlûkla-ra bağlarlar.] Ve gizli ve açık şirke delîl olurlar. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Herkesin ene [ben] diye hitâbından [söylmesinden] kasedilen kişi kendi nefsidir. 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Nefs-i emmâre hayvanlarda yokdur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Nefs-i nâtıka, nefis-i emmâre demektir. 1/34. [Müjdecî Mektûblar: 35.]

● Nefs-i nâtıkanın hakikati adem [yokluk]dur ki, vücû-dün aks etmesi [yansıması in'ikâsı] vâsıtası ile, kendini mevcûd tasavvur etmişdir. [Kendini, vücûd vâsıtası ile mev-cûd zan etmişlerdir.] 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Nefs-i emmâre ademdendir. Kötülükleri ademden kesb etmişdir. [Almışdır.] Üstâdî iblisdir. Lâkin kötülük yapmakda, isyânda, iblîsi geçmişdir. 5/91.

● Nefsin kendisi kötülük ve isyândır. Kendini hayr ve kâ-mil bilerek, cehâletin merkezi [tedâvî edilmıyen şekli] ol-muşdur. 6/229.

● Nefse muhâlefet etmek [vera' üzere] hareket, cihâd-ı

ekberdir. [Büyük cihâddır.] 4/64.

● Nefs, bir merkez, santraldır. Duygular, organlar onun tafsilatıdır [âletleridir]. 1/22. [Müjdecî Mektûblar: 7.]

● Nefsin kalb ile bağılılığı vardır. Gönül vâsıtası ile rûha bağlanır. Rûhdan gelen feyzler, tafsilatlı olarak kalbe ve nefse ve nefsdan his organlarına yayılır. 1/22. [Müjdecî Mektûblar: 7.]

● Nefs-i emmârenin inkârı mevcûd iken, ahkâm-ı islâmiyyeyi delîl [şerî'atleri delîl] ile [akl ve fen ile] anlamak güçtür. Önce nefsi temizlemek zarûrî olup, bundan sonra, îmân-ı hakikî müyesser olur. 1/46. [Müjdecî Mektûblar: 58.]

● Nefs-i emmârenin azgınlık zemânı olan gençlik zemânında, insan, şeytâna muhâlefetde bulunsa, az bir amel için çok sevâba nâil olur. İhtiyârlık zemânında [ömrün sonunda] güç ve kuvvet kalmaz ve normal şartlar bozulup, [cem'iyyetin sebepleri, perişân oldukça] nedâmet ve pişmânlıktan gayri yapılacak iş yokdur. Ve çok olur ki, o zemâna dahî yetişmek nâsib olmaz. Pişmânlık zemânı yakalanamayıp, pişmânlık nasîb olmazsa, ebedî azâb ve büyük cezâyâ yakalanır. 1/96. [Müjdecî Mektûblar: 138.]

● Nefs-i emmâre üzerine, şerî'atin emr ve yasaklarına uymakdan ziyâde, zor bir iş [sey] yokdur. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Nefs-i emmârenin fesâdâtı semm-i kâtildir. [Nefs-i emmârenin fesâdları yol kesicidir.] Şeytânın ilkâsı ile olan hâricî fesâdlar, kolaylıkla zevâl pezîrdir. [Kolaylıkla izâle edilir.] 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Nefs-i emmârenin harâblığı [mahv olması] şerî'atin sâhibine uymakla olur. Gayr-ı ile mümkün değildir. 1/221. [Müjdecî Mektûblar: 294.]

● Nefse, hayrlı amelleri ityân [yapmak], kötülüklerden kaçmaktan kolaydır. Emrlere uymakda nefsin rızâsının yokluğu, kendisinin bir kayde bağılı olmak istemediğindendir. Emrleri yapmak, yolu ile değildir. Nefse çok zor ge-

len, ona muhâlif olan, men edilenlerden kaçmasıdır ki, bunun ecri mudâ'afdır. 5/112.

● Nefs, emmârelikden kurtulup, itminâna kavuşmadıkça, şerî'atin aslının hâsıl olması, müyesser olmaz. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Nefsin itminânından evvel meydâna gelen islâmın erkânı, nemâz, zekât ve oruc ve hac ve cihâd ve diğer güzel ameller, amellerin sûretidir. Zîrâ, nefs-i emmâre henüz isyândadır. 4/64.

● Nefsin safâsı [saf olması, temizlenmesi], dalâletdir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Nefsin tezkiyesi [kötülüklerinin izâlesi] mergûbdur [beğenilir]. 3/59.

● Nefsin tezkiyesi, kalbin safâsına ve onu kalbin siyâset eylemesine bağılıdır. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Nefs-i mutmainne, kat'î nas ile Cennet ile müjdelenmiştir. Lâkin, mutmainne olmanın, muayyen [belli] şahısta meydâna geldiğini bilmek kat'î değildir. 5/116.

● Nefs mutmainne olunca, dimâgdan göğüs tahtına istikrâr peydâ eder [yerleşir]. 6/79.

● Nefs mutmainne olunca, serkeşlik [dikbaşlılığı] ve taşkınlığı kalmaz. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Nefsin itminânı, Zât-i İlâhînin tecellîsi zemânında olur. 1/253. [Müjdecî Mektûblar: 355.]

● Nefs mutmainne olduktan sonra meydâna gelen serkeşliği [dik başlılığı, isyânı], dört unsurdan olup, bu serkeşlik, hilâf-ı evlâ olanı terk etmek ve ruhsatı istemek ve azîmeti terk eylemek olup, harâm işlemek ve farzları terk etmek değildir. 3/26. [Se'âdet-i Ebediyye: 428.]

● Nefsin itminânı, anâsırın [unsurların, maddelerin] itidâlisten [orta derecede olmasından] evvel veyâ sonra olur. Birincisinde, rezîl sıfatlara dönmesi muhtemeldir. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Nefsin iimînânı, ilm-i huzûrînin yok olmasından ibâret olan nefsin fânî olması sebebi ile olur. 3/51. [Se'âdet-i Ebediyye: 924.]

● Nefs-i emmârenin tahrîb ve mu'âdâtı [karşılıklı düşmanlığı] cihâd-ı ekberdir. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Nefsin safâsiyle keşf-i mugayyebât olur ki, istidrâcdır. 3/22. [Fâideli Bilgiler: 441.]

● Nefsin, itmînândan sonra, terakkiyatında [yükselmesinde], zikir, tevbe ve huzûrun zevâlî [unutulması, gitmesi] lâzımdır. 4/145.

● Nefs, on latîfeden birisi ve diğerlerinin reîsidir. Bizzât, semâvî ahkâmı inkâr edip, kendini üstün görmek ve kibrli olmak onda vedî'adır [emânetdir]. Ve emmâre-i bissû vel-fahşâdır. [Kötülüğü emr edendir.] Sofiyye-i aliyyenin sülûk yolları, onun ıslâhı ve islâmı ve tathîr ve iimînânı içindir. Nefs-i emmâre, rezîl sıfatlarından kurtulup, islâmı kabûl eyledikde, evvelâ levvâme olur, sonra mülheme ve sonra tedricen fenâ-yı eiemm ve bekâ-yı ekmele tavassut ederek, mutmainnc olup, eehl-i mürekkebdan kurtulup, ve ilâhî ma'rifete yakınlığa kavuşur. Bunların cümlesi, sîfât-i nefsidir. 5/137.

● En-nefsü kettıflı. [Nefs, çocuk gibidir.] 5/47.

● Nefs-i emmâre inadcıdır. Bir işi murâd etdikde, netîcesine varmağa acele eder. Hakikatini ve boşluğunu [bâtıllığını] düşünmez. 1/228. [Müjdecî Mektûbiar: 309.]

● Nefs-i merdûdın [inkâr eden nefsin], tereddüd ettiği zemân, kalbine gelen husûs ile amel et. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Nefse sükûnet [rahâtlık] getiren ve kalbi mutmain kılan şey, iyi ve hayırlıdır. Bunun aksi, müftiler fetvâ verseler de, iyi değildir. "Hadîs-i şerîf." 5/131.

● Yakınların nafakası vâcibdir. Onu kazanmak şarttır. Ve halâl olmak lâzımdır. Geri kalan zemânı zikre ve fikre harcamalıdır. 6/88.

● Nef-yi isbât [Lâ ilâhe illallah, ya'nî, Allahü teâlâdan başka ilâh yokdur. İbâdet olunacak sâdece o vardır]ın, cüz'i evveli ile [birinci kısım ile] isti'dâtlı bir sâlik [tesavvuf yolcusu], hakikî matlûbun mâsivâsını nefy edip [yok edip], ikinci cüz'i [kısmı] ile hakikî ma'bûdün varlığını isbât eder ki, sülûkun hülâsasıdır. 4/145.

● Nefis elbise ile imtiyâz [zâhir olmak] ve sevb-i hasîsden [hasîs elbiseden] sakınmak lâzımdır. 5/106.

● Naks ve şer ve kötülük demek, bunları anlamak demektir. Fenâlık ve naks ile vasflanmak değildir. 1/9

● Nokta-i cevâleden [Bir ipin ucuna taş bağlayıp, diğer ucundan tutup, çevirince, taşdan] hâsıl olan dâire-i mevhûmenin [hakikatde olmayıp, var gibi görünen dâirenin] o noktaya [taşa] hiç ilgisi yokdur. Faraza o dâire temâm görünse, dâire hâsıl olunca, o nokta sınırlanmamıştır. Nokta dâirenin herhangi bir cihctindedir, denilemez. 3/67 [Se'âdet-i Ebediyye: 926.]

● Nokta-i eevvâlenin dönmesinden fehmdde [hayâlde] meydâna gelen dâire, [var kabûl edilen dâire] gibi, aslı yokluk olan bu âlem, var zan olunmaktadır. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Nokta-i cevâle mevcûddur. Hayâlde teşekkül eden dâire hâricde yokdur. Lâkin, his ve vehm meritebesinde var kabûl edilmiştir [var görülmektedir]. 3/57.

● Nokta-i cevâleden dâircnin husûlî [Dâire şeklinde hızla dönen bir noktadan dâirenin meydâna gelmesi] vehm ve hayâl bakımından nefs-ül-emrîdir. [Yalnız, geçici bir görünüş olmayıp, kalıcı bir varlıktır.] Lâkin hakikatde dâire yokdur. Nokta vardır. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye 943.]

● Nakl-i ervâh [rûh nakli] mevcûd değildir. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Nemâzda hudû' [Allah korkusu], nazarı [bakmağı] secde edilen yere bakmağa mahsûs kılmak ve ta'yîn eylemekdir. 5/119.

● Nemâzdan sonra, hâcetlere kavuşmak için Fâtîha okumak bid'atdır. 4/197. [İstâm Ahlâk: 549.]

● Nemâz bu sûrete maksûr değildir. [Ya'nî bu dış görünüşünde değildir]. Gayb âleminde bir hakîkati vardır ki, diğer hakikatlerin üstüdür. Tâ o hakikate yükselmedikçe [kavuşmadıkça], onun kemâli nasıl anlaşılır. O bakîkat, bu sûret ile kâimdir. Nemâz, bir gönül alan sevgilidir ki, güyâ onun dış görünüşü, bu mecâz âleminde, bu erkân-ı mahsûsa ile [nemâzın erkânı ile] meydâna çıkmış ve güzel edâları, bu kıyâm, ku'ûd ve âdâb ve huşû ile açığa çıkmıştır. O sûret ile alâkası olmıyan, o sûreti yapmıyan kimse, bu erkânın hakikatini nasıl fehm eder. 4/181.

● Nemâzın hakîkati, bütün bakîkatlerden üstün ve müşâhedelerden ve tecellilerden yüksektir. 5/119.

● Nemâz dînin direğidir ve müslimân ile kâfirin arasındaki farkı bildirir. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Nemâz maksaddır. Diğer ibâdetler nemâzın vesîleleridir [yardımcılarıdır]. 4/224.

● Nemâz, bütün ibâdetlerin ve orucun üstü ve efdalidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nemâzda otururken, parmağı ile işâret etmek, mu'teber rivâyetde harâmıdır. Fetvâ böyledir. 1/312. [Se'âdet-i Ebediyye: 267.]

● Nemâzdan sonra secde câiz değildir. 4/142.

● Nemâzın adâbı. 2/87. [Se'âdet-i Ebediyye: 287.]

● Nemâzları müstehab vaktlerinde ve cemâ'at ile edâ edeler [kılalar]. Belki, ilk tekbîri imâm ile almağı terk etmiyeler. 4/14.

● Nemâzları cemâ'at ile edâ eden kimse, sıratı şimşek gibi geçer. "Hadîs-i şerîf." 5/67. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 343.]

● Nemâzda meşgûl eden, renk, nakş ve resm ve [yazı] ve benzerleri mekrûhdur. 5/106. [Kıyâmet ve Âhiret: 101.]

● Nemâzları evvel vaktinde kılmak lâzımdır. Lâkin, insanlık icbâbı (âcizlik) müstesnâdır. Ve kışın yatsının te'hîri müstehabdır. [•] 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nemâzda her tekbîr, o rûknü yapmağa lâyık olmadığını bildirmekdedir. 1/304. [Müjdecî Mekûblar: 576.]

● Nemâzda, erkâna ve şartlara ve sünnetlere ve edeblere riâyet edip, tumânînete ve ta'dîl-i erkâna riâyetde mübâlega oluna. [Aşırı dikkat göstere]. Zîrâ ekserî kimseler, nemâzı zâyî edip, elden kaçırıp, ta'dîl-i erkânı yapmamışlardır. Bunlar hakkında azâblar bildirilmiştir. Nemâz düzgün olarak edâ olunursa, kurtuluş ümmîdi çok olur. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Nemâzda, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" safaları düzeltir, ondan sonra nemâza dururlardı ve "safaları düzeltmek, nemâz kılmanın bir parçasıdır" buyururlardı. 2/64.

● Nemâzda niyyet, yalnız kalb ile olmak sünnettir. Dil ile niyyet bid'atdır. 1/186. [Müjdecî Mekûblar: 238.]

● Nemâzın edâsında, bu farzı bizim Peygamberimiz edâ eylemiştir. Ben de edâ edeyim diye niyyet edildikde, ümmîddir ki, farzı yapmak sevâbindan başka, tâbî olmak sevâbı da ayrıca hâsıl ola. 3/87.

● Nemâz hakkında, (izâ kâme-l- abdü fis salâti fütihat le-hü ebvâbül-cinân) ve küşîfet-il hucübü beynehü ve beyne Rabbihî vestakbelet-il hû-rül in....) ilâ âhrıl Hadîs-i şerîf. [Bir kul nemâza kalktığında, Cennet kapıları ona açılır. Rabbi ile arasındaki perdeler kalkar. Hûr-îm onu karşılar.] 4/14.

● Nemâzın hakîkati. 3/76. [Se'âdet-i Ebediyye: 941.]

● Nemâzın hakîkati, bütün hakikatlerin üstündedir. 6/224.

● Nemâzı, tûl-i kunût ile ve âdâbı ve şartları ile edâ edeler. 5/146.

[•] demişler ise de, imâm-ı Rabbânî tecvîz etmiyor [izn vermiyor].

● Nemâzın makbûlü, tûl-i kunût ile olanıdır, "Hadîs-i şerîf". 5/79.

● Nemâzda meydâna gelen keyfiyyetin [hâl'in] gayr üzere bir kaç mertebe üstünlüğü vardır. Ve bu huzûr, asâleti muhbirdir [asâletin haber vericisidir]. 5/58.

● Evde kılınan nemâza bir sevâb, câmi'de kılınırsa yirmibeş sevâb, Cum'a mescidinde beşyüz sevâb, mescid-i Aksada beşbin, mescid-i Se'âdetde ellibin, mescid-i Harâm'da yüzbin sevâb vardır. 5/67. [Hak Sözü'nün Vesîkaları: 343.]

● Farz nemâzda lezzet, müntehdiden başkasına müyesser değildir [nasîb olmaz]. 4/225.

● Farz nemâzda hâsıl olan keyfiyyetin, diğer vaktlerdekilere üstünlüğü vardır. 5/146.

● Nemâz vardır ki, kırık kalbleri zevk ile doldurur. Rahâl-i bîmârândır. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nemâz vardır ki, günâhları yok eder. Nemâz vardır ki, kötülüklerden korur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Nemâzdaki lezzetden, nefsin zevki ve nasîbi yokdur. 1/137. [Müjdecî Mektûblar: 183.]

● Nemâzda, kul ile Allahü teâlâ arasındaki perdeler kalkar. "Hadîs-i şerîf." 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Nemâzda perdelerin kalkması, müntehdilere mahsûsdur. 6/127.

● Nemâz, mü'minin mi'râcıdır. "Hadîs-i şerîf." 6/203.

● Nemâzın mi'râc olması, bu ümmete mahsûsdur. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nemâz, mü'minin mi'râcı olduğu için, teşehhüdde [otururken], mi'râcdaki kelimeleri okumak emr buyuruldu. 1/304. [Müjdecî Mektûblar: 576.]

● Nemâzın dünyâdaki rütbesi, âhiretdeki rü'yetin rütbesi gibidir. [Allahü teâlâyı görmek gibidir]. 1/137. [Müjdecî Mektûblar: 183.]

● Nemâzın üstünlüğünden birşey anlıyan, simâ' ve nagmeden [mûsikiden] söz etmez ve vecd ve tevâcüdü ağzına almaz. 1/261. [Müjdecî Mektûblar: 390.]

● Nemâzda öyle an olur ki, ârif dilini, Mûsâ aleyhisselâma söyliyen ağaç gibi bulup, bütün a'zâsını vâsıta ve âlet gibi görür. Öyle zemânlar olur ki, nemâzda bâtını zâhirine karıştır. Bilmediğimiz bir bağ ile o âleme bağlanır. 1/305. [Müjdecî Mektûblar: 578.]

● Nemîmeye ruhsat vermek [söz taşıyana izin vermek], nemîmeden eşcedir [söz taşımaktan kötüdür]. 5/123.

● Nemîme istimâ' eden [nemîmeyi dinleyen] tasdik etmemelidir, dinlememelidir. Zîrâ nemmâm [söz taşıyıcı] müslimânlar indinde [yanında] kötü kişidir. İkinci olarak: Söz taşıyan [nemmâm] söz taşımaktan men' etmelidir. Zîrâ kötünün men'i vacibdir. Üçüncü olarak: Tanımadığı şahsa söz taşıyıcılık sebebi ile sû'i zân etmemelidir. Zîrâ müslimânlara sû'i zân harâmıdır. Dördüncü olarak: Nemmâmın [söz taşıyıcının] verdiği haberi tecessüs etmemelidir [araştırmamalıdır]. Zîrâ tecessüs harâmıdır. Beşinci olarak: Nemmâmın haber verdiğini, nemmâm gibi, başka kimseye söylememelidir. 5/123.

● Nâfile nemâz sevâbı hediye edilir. 2/77.

● Nâfile nemâzı cemâ'at ile kılmak tahrîmen mekrûhdur. 1/288. [Müjdecî Mektûblar: 514.]

● Nâfilelerin, secde, rûkû ve kavmesinde, hadîs-i şerîflerde geçen düâları okurlar ise güzeldir. Fakîr de bu düâları bir risâlede topladım. Eğer ondan ezber ederler ise, münâsibdir. 5/154.

● Nâfilelerin, farz yanında, hiç i'tibârları yokdur. Belki nâfilenin sünnete [beş vakt nemâzın sünnetlerine] dahî nisbeti böyledir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Nâfilelerin edâsı, zıllere yakınlık hâsıl eder. Farzların edâsı, asla yakınlık hâsıl eder. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Nûh aleyhisselâm dokuzyüzelli sene da'vet etti. Kav-

mi eziyyet etdi. 4/24.

● Nûh aleyhisselâmin mebd-i te'ayyünü ilm sıfatıdır. 6/118.

● Nûr evvelâ sadra dâhil olur. 6/225.

● Nûr sadra dâhil olmanın alâmeti [kalbe nûr gelmesi-nin işareti], dâr-ı gurûrdan ictinâb [geçici olan dünyâ arzû-larından kaçınmak], dâr-ı karara [kalıcı olan âhirete] meyl-dir. "Hadîs-i şerîf." 4/227.

● Nûr-ı ilâhî, sıfât ve şu'ûnâtın fevkidir [üstüdür]. Ve bu tecellî, tecellî-i zâtîyyenin de fevkidir [üstüdür]. Hakikat-i Kâ'be zan ederim ki, bu nûr-i sırfdır ki, cümlelerin mescûdu-
dur [secde ettiği yerdir]. Bu nûr dahî nûrâniyyet-i sırf hicâb-larından [perdelерinden] bir perdedir. 3/75.

● "Nûrüs semâvâtî...." âyet-i kerîmesinin tefsiri. 4/113.

● Nûr-ı kalb, asfer [sarı], nûr-ı rûh, ahmer [kırmızı], nûr-ı sır, beyâz, nûr-ı hafî, esved [gizli siyâh], nûr-ı ahfâ, ah-dar [yemyeşil]dir. 5/52.

● Nûrdur ki, sebep-i izhâr ve zuhûrdur. 6/216.

● Nûr-i kamerin [ay ışığının] nûr-ı şemsden [güneş ışığın-dan] müstefâd olduğu [alındığı]. 3/117.

● Nûr-ı sırf-ı şühûdü âsâr-ı bekâdandır. 6/63.

● Nevn zemânında [uyku zemânında], yüz kerre tesbîh, tahmîd ve tekbîr getirmek, kendini hesâba çekmek sayılır. 1/309. [Müjdecî Mektûbât: 585.]

● "Nevm-ül-ulemâ-i ibâdetün" [Âlimin uykusu ibâdet-dir] hadîs-i şerîfi ile medh olunan âlimler, mal ve mevki' dü-şünmiyen, dünyâya râğbet etmiyen âhiret âlimleridir. 6/232.

● Nevn [uyku] ki, büsbütün gafletdir. Lâkin tâ'at yap-makda hâsıl olan tenbelliği def' niyyeti ile oldukda, aynı ibâ-det olur. 1/160. [Müjdecî Mektûbât: 202.]

● Nevnde [uykuda], ekilde [yemekde], söylemekde, i'ti-dâl üzere olmağa riâyet gerekdir. 4/14.

● Nevmin mevt ile [uykunun ölüm ile] münâsebeti oldu-ğundan, ba'zı devletmendlere [devletlilere] hıyn-i nevnde [uyku anında] bir hâlet rûnümâ olur ki [bir hâl meydâna ge-lir ki], ölüme benzîyen bir hâl ve hâlet-i yekazaya tefevvuk sâhibi olur. 4/109.

● Ne devletdir ki, herkes bir kimseyi kötü bileler, o ise hakikatde iyi ola. 1/149. [Müjdecî Mektûbât: 193.]

● Niyyetsiz amel sahîb olmaz. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Niyyetin ehemmiyeti. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Niyyetin lüzûmu muhtemel olan şeylerde. Belli olan şeyde niyyet etmeğe hâcet yokdur. 3/109.

● Niyyetini doğru yapamıyan kimse, kendini niyyet et-meğe zorlamalıdır. 1/70. [Müjdecî Mektûbât: 93.]

● Niyyete göre amel dürtür olur. Diğer işleri niyyet etmek ile kendilerini bâtil kılmıyalar. 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Niyyet-i sâlihaya makrûn olan [Sâlih niyyete yakın olan] mubâh dahî, müstehabba dâhil olur. 6/132.

● Niyyet-i pîrân [şeyhler için] oruc tutmak ve istek ve maksadını o oruca bağlı kılp, o vesîle ile istekde bulunmak ve isteğinin onlar sebebi ile, hâsıl olduğuna inanmak, ibâ-detde şirkdir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

- V -

● (Vebtegû ileyhil-vesîlete...) [Mâide sûresinde, Ona kavuşmak için vesîle arayınız!] buyurulmuşdur. Bu râh-i gaybül-gaybda, mürşid-i kâmilin yardımını olmadıkça, yol almak ve sülûk eylemek çok zordur. Mecâzî sultânın [dün-yâ sultânlarının] huzûruna vesîlesiz kavuşmak mümkün de-ğil iken, hakikî sultânın dergâhına [kavuşmak için], vesîle zarûrî lâzımdır. 6/17.

● Vâris, meyyitin malının temâmına hissedârdır. Ba'zı-sından hisse almak verâset değildir. 1/268. [Müjdecî Mektûb-

● Vâridât, beşârât [müjde] ve yüksek işaretler ve ma'rifetlerin, esrârın zuhûru, kâmil olmağı gösterir. Lâkin, kemâl sâhibi olmanın şartı değildirler. 4/122.

● Vâsıtînin (Ihü-kalbün) [Kaf sûresi 37.] Âyet-i kerîmesini tefsiri. 3/118.

● Vâkı'ât [rû'yâlar] sahîh olduğu takdîrde, kuvvetin müjdesi ve isti'dâtdır. Husûle delâleti [işareti] yokdur. 4/24.

● Vâkı'ât [rû'yâlar] i'tibâre şâyeste [uygun] değildir. Âlem-i şehâdetde [madde âleminde] müyesser olan [meydâna gelen, ele geçen] mu'teberdir, kıymetlidir. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Vâkı'âları [rû'yâları] müjdecî bileler. Uyanık iken ne meydâna gelirse, ona i'tibâr edeler. 4/205.

● Vâkı'ât [rû'yâ] ve ahvâlî [hâlî] nâkıs olan şeyhlere izhâr eylemeyeler ki [söylememelidir ki], onlar azı çok zan ederler. 1/230. [Müjdecî Mektûblar: 312.]

● Vâlidinin oğluna fâidesi olmadığı gün için hâzırlık yapmıyana yazıklar olsun. 1/214. [Müjdecî Mektûblar: 279.]

● Vâlide, peder, dede ve hocaya, islâm dinine uygun olan, rüçû' ve tevâzu' hakikaten Hak teâlâyadır. 4/79.

● Vâlideyn hukûku [ana-babanın hakları], Hakîkî matlûbun [Allahü teâlânın] rızâsını kazanmak yanında hiç kâhır. Allahü sübhânehûnun hakkı, bütün mahlûkların haklarından öncedir. 1/127. [Müjdecî Mektûblar: 174.]

● "Vallahü basîrun bimâ ya'melûne" [Onların yaptıklarını herşeyi Allahü teâlâ görücüdür.] buyurmuşdur. Allahü teâlâ, herşeyi gördüğü hâlde, çirkin işleri yaparlar. Aşağı bir kimsenin bile, bu işleri gördüğünü bilseler, yüz çevirir, yapmazlar. Bunlar, yâ Hak teâlânın görmesine inanmıyorlar. Yâhud, Onun görmesine kıymet vermiyorlar. İmânî olana ikisi de yakışmaz. 1/73, 1/78. [Müjdecî Mektûblar: 97, 114.]

● Bir vâlinin himâyesinde ibâdet edenlerin amelleri gi-

bi, o vâliye de Hak teâlâ ihsân eder. 6/64.

● Ve 'mür ehleke bis-salâti vastabir aleyhâ lâ nes' elûke rizkan nahnü ner-zü-kûke- vel-âkıbetü lit-takvâ. [Ya Muhammed "sallallahü aleyhi vesellem"! Ehl-i beytine ve ümmetine, nemâzı emr et! Geçim darlığına sabr edin! Senin ve onların rızkını vermek için çalışmanı istemiyoruz! Mu-hakkak sana ve onlara rızkı biz veririz. Sen kalbinle âhıret işine ihtimâm eyle. Güzel son, müttekiler içindir. (Tâhâ sûresi 132. Âyet-i kerîmesi meâlî)] 6/127.

● Her vârid ki [hâsıl olan, meydâna gelen ki] zâhîr ola [meydâna çıka], şükrünü yapıp, onda temkin [temekkün] husûlinden sonra, ondan yükselmek talebinde olalar. 4/104.

● Vebâ, Hak teâlânın murâdı [isteği] olduğundan, Onun murâdı ile [isteği ile] dil-tenk [sıkıntılı] olmamak gerekdir. Çünkü, sevgilinin işidir. Ondandır lezzet alalar. 2/88. [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Vebâ olan yerden kaçmayıp, vefât eden kimse, şehîd olur. 2/17. [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Vebâ hastalığı olan bir yerden kaçmak, büyük günâh-dır. 2/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 1034.]

● Vitr nemâzını gece yarısının sonuna te'hîr müstehab-dır. 1/29. [Müjdecî Mektûblar: 18.]

● Vitirden sonra secde yapmanın haberlerde ve eserlerde aslı yokdur. Hind memleketinde amel olunur. Ehl-i arabda onunla amel yokdur. Ve hakkında fıkıh-ı muhtârdan dahî rivâyet yokdur. Şâfi'îye, tahrîmine kâiller, hanefîye, onu bilmezler. "Sünen-i hüda". 4/142.

● Vücûd ile mümkün arasındaki farka sebeb ademdir. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Vücûb-i vücûd mertebesinde vücûd sâbit ise de zarfiyyet-i hârici ve ilmî peydâ [açık, meydânda] olmamıştır. 3/113.

● Vücûd mertebesinin âlem-i misâlde zuhûru noktaya

yakındır. 2/71.

● Vücûb mertebesi, esmâ [isimler], sıfât, şu'un ve i'tibârâtı [i'tibârları] toplamıdır. Ve fenâ ve bekâ bu mertebededir. Zât mertebesinde, i'tibârlardan bir i'tibârı mülâhazasız, fenâ ve bekâ mütasavver değildir. 6/8.

● Vücûd için keşf ve şühûd erbâbından bir cem'i gafir hakikat-i vâcib-ül-vücûd teâlâdır demişlerdir. 3/87.

● Vücûd için, Hak sübhânehûnun hakikatidir demek, Ehl-i sünnet i'tikâdına uygun değildir. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd-i ilâhî ve vücûb, i'tibâratdandır.

● Vücûdün, zât-i teâlâyâ bağılılığı, bir şeyin meydana geldiği yerden çıkmasına nisbeti gibidir. 4/85.

● Vücûd, kevn [olma] ve husûl [açığa çıkma] ma'nâsıdır. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd, şey'in mertebelerden bir mertebede ve âlemlerden bir âlemde, ya'nî hâricde zuhûrudur. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd ve sübût lâfzları, mütekellimîn indinde [yanında] aynı ma'nâyadır. Tâife-i âliyye, mâ-sivâyâ vücûd itlâkını câiz görmezler [mâsivâyı vücûd olarak kabûllenmeyi câiz görmezler.]. 2/98. [Se'âdet-i Ebediyye: 930.]

● Vücûd ve onun tevâbi'i, sıfât-ı hâssa-i ma'bûddur. Mümkinde vücûd-ı zillî sâbitdir ve müste'ârdır. 6/126.

● Vücûd-i mümkün [mümkünlerin vücûdu], Hak teâlânın vücûdunun zillidir. Ve mümkünlerin sıfâtı, vâcib-i teâlânın kemâlâtının zilleridir. 4/63.

● Vücûd-i ilâhiden bir ışıık, ilm sıfatındaki hakikat-i mümkünât olan, mahiyetler üzerine düşerek, vücûd-i zillî ile hâricde mevcûd olmuşlardır. 1/234. [Müjdeci Mektûbları: 317.]

● Vücûdun mâsivâdan [mahlûklardan] nefyi vücûd-ı asâleti nefyidir. Zirâ vücûd, Hak teâlânın esâs sıfatlarından-

dır. Diğerini, ona şerik kılmazlar. Eğer mümkinde [yaratılanlarda] vücûd var ise, Hak teâlânın vücûdunun ışığındandır. Ondan yansımadır. Bu zillî vücûd, Hak teâlânın vücûdu yanında yok gibidir. Yakındır ki, mevhûmlardan ad ediciler. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Vücûd-i mâsivâ [mahlûkların vücûdü, varlığı] mecâzî vücûddur. Mecâzî vücûd zihnlerde, hakikî vücûd olduğu için, Sâlik [tesavvuf yolcusu] onun hakikî ünvânını nefy eder ki, mecâz, hakikatın varlığı ile bilinmiye, olmiye ve Hak celle ve âlânın hakikî vücûdü ile ortak olmaya. 4/152.

● Vücûdü mümkün [mümkünün vücûdü] için isbât eylemek ve hayr ve kemâlî ona râci' kılmak, onu hakka şerik [ortak] kılmaktır. 2/1.

● Vücûd-i vâcib-i teâlâ [Allahü teâlânın vücûdü], mümkünlerin vücûdünün ötesidir. Ve mutlak, mukayyedâtın [mahlûkların] ötesidir. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Vücûd-i mutlakı [mutlak vücûdü], mukayyed vücûda münhasır bilmek küfrdür. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Vücûd-i beşerinin nefyine bir sa'at sa'y eylemek [gayret etmek, uğraşmak], ibâdet chlinin nice yıl ibâdetlerinden dahâ iyidir. 4/58.

● Vücûd-i âbid der-meyân olan ibâdet [ibâdet edenin (âbidin) vücûdünü düşünerek yapılan ibâdet], Allahü teâlâyâ lâıyk değildir. O makâmda hâlis din isterler ki, ortağa râzı değildir. [Allahü teâlâ, kendine şerik, ortak yapılmasına râzı olmaz.]. 4/31.

● Vücûd-i beşeriyetden [beşerî vücûddan, maddî vücûddan] ne kadar var ise, yolun perdesi de o kadar bâkîdir [devâmlıdır]. 3/122. [Se'âdet-i Ebediyye: 919.]

● Bir vücûd ki âm ve müşterek ola. Hak teâlânın vücûd-i hâssının zılâlindendir. Ve bu zil dahî, zât-i Hak teâlâ üzerine ve eşyâ üzere her sebil-i teşkik istikâkân mahmûldür. Muvâtat [uygun] değildir. Ve o zilden murâd vücûd-i teâlânın merâtib-i tenezzülâtta zuhûrudur. 1/234. [Müjdeci

● Vücûd için üç mertebe vardır: Biri, vehm mertebesidir. Enbiyâ ve melekler ve kümmel-i Evliyâ bu mertebeden hâricdir. İkincisi, nefs-ül-emr mertebesidir ki, sıfat ve ef'al-i ilâhî, Enbiyâ ve melâike ve neş'e-i âhret bu mertebededir. Üçüncüsü, mertebe-i hâricdir ki, zât ve sıfât-i semâniyye-i vâcib-il-vücûd o makâmda mevcûddur. 4/85.

● Vücûd-i hâricî, bizim efhâmımızın [fehminizin, idrâkimizin] ötesidir. 3/113.

● Vücûd-i hâricde Zât-i teâlâ ve tekaddesden gayri hiç nesne yoktur. 3/108.

● Vücûd-i zihnî ve hâricî, mertebe-i imkânda taksîmdir. Mertebe-i teâlâda ne hâricin ve ne ilmin güncâyışı [sığması] yoktur. 4/85.

● Vücûd-i zihnî ve mertebe-i ilmî, aynı şey olup, ta'rifi. 3/108.

● Vücûd-i vehmî, aynada eşyânın sûretinin vehmi gibidir. O sûret, cevher [madde] olmayıp, kendileri ile kâim olmadıkları gibi, araz gibi, mahalsiz [yersiz] değildirler. Ve aynaya hulûl ve sereyânları da yoktur. 6/46.

● Vücûd-i vehmî mertebesi, vehmin yok olması ile, yok olmadığından, nefs-ül-emrîdir. Fekat, bu nefs-ül-emr vücûd-i vâcib-i teâlâda sâbit olan nefs-ül-emre cenbünde [nazaran] lâ-şey [adem] hükmündedir. 3/108.

● Vücûd-i vehmî, ilm-i ilâhîde mevcûddur. Hak sübhânehû, âlemi bu mertebede halk buyurmuştur [yaratmıştır]. Hâricde mevcûd değildir. 4/152.

● Vücûd-i vehmî ki, hâricde görünendir. Vehmin yok olması ile, yok olmaz ve sebât ve istikrârı olmayı evhâm ve hayâl değildir. Ve bu dünyâ işleri ve âhret mu'âmelesi ona bağlıdır. 2/99 [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Vücûd-i vehmî, mücerred vehmin meydâna getirmesi ile olmayıp, Hak teâlânın yaratması ile vehm mertebesin-

de hâsıl olmuştur. 3/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 926.]

● Vücûd-i müteaddiden çokluğun yok olması ile hükm eylemek ilhâd ve zındıkadır [zındıklıktır]. 3/31.

● Vücûda ve tevâbî'i vücûda [vücûda tâbî' olanlara, bağıllara] mazhariyyet [zâhir olma] ve mir'âtiyyet [ayna olma] için ademden gayri kâbil yoktur. Zîrâ şey'in mazharı, ol şeyin mukâbilidir [zıddıdır]. Vücûdun mübâyın ve mukâbili ademdir. 3/57.

● Vücûd-i teâlâ için [Allahü teâlânın vücûdunu için] hiç adem mukâbil değildir. 3/63.

● Vücûd, ademin [yokluğun] zıddı değildir ki, ademin [yokluğun] yok olmasında vücûd lâzım gele. 4/230. [Se'âdet-i Ebediyye: 959.]

● Vücûd, her hayr ve kemâle mebde' [başlangıç], adem [yokluk], her şer ve nâkîsa menşe'dir. 6/162.

● Vücûd, her hayr ve kemâle mebde'dir [başlangıçtır] demek, her hayr ve kemâl Hak sübhânehûdan fâizdir [ya'nî ondan gelir] ve vücûd, o feyzin vüsûline vâsıtaadır. 4/85.

● Vücûd-i adem ta'bîrinin tarikatde ma'nâsı, fenâ üzerine terettüb eden [âid olan] bekâdır. 4/165.

● Vücûd-i ademin sâhibi, vücûd-i beşeriyyete avdetden emîn değildir. Lâkin, vücûd-i fenânın sâhibi onun hilâfidir. 4/182. [İslâm Ahlâk: 546, Kıyâmet ve Âhret: 376.]

● Vücûd-i beşeriyyetden kıl kadar dermeyân olunca, nef-yü isbât kelimesiyle kendi ulûhiyyetini isbât eder. Ol cenâba lâıyk olmaz. Bu marazdan [hastalıktan], şifâyâb olmağa [şifâ bulmağa] imkân yoktur. Bu gizli [ince] şirkden kurtulan, avlanılamıyan anka kuşu hükmündedir. 6/116.

● Vücûd-i zillî, mahlûkların varlığının başlangıcıdır. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Vücûd ve icâdın varlığı hübdur [sevgidir]. 4/113.

● Vücûd-i ferzend [evlâdın varlığı]. Allahü teâlânın hü-

yük ihsândır. Yaşadıkları müddetçe, insan çok fâidelerini görür. Ölümleri de, sevâb kazanmağa ve yükselmeğe sebep olur. [Fekat, çocuklarına dîni, imâni öğretmeyen ana baba-ya, çok azâb yapılacaktır.] 2/17. [Se'âdet-i Ebediyye: 1035.]

● Vahdet ve kesret birbirinin zıddıdır. Vahdete tâlib olana kesreti terk etmek zarûrîdir. Sâlik, her ne kadar kesret [çokluk] tarafı ile ülfet ederse, dûr ve mehcûr-ı vahdetdir [vahdetden uzak olur]. Hem taleb ve muhabbet tarîkiyle [yolu ile] ve hem dîd ve dâniş [görmek ve bilgi] cihetinden vicdânî olmak gerekdir. 6/51.

● Vahdet-i vücûd erbâbı, ism ve sıfatları, i'tibârât-i ilmiye zan ederler. [İlmin i'tibârları zan ederler]. 2/45.

● Vahdet-i vücûd erbâbı [ehli], heme-üst [herşey Odur] deyip, mukeyyedâtı ayn-ı mutlak hayâl ederler [sonradan var olanları, mutlakın aynı zan ederler]. 6/73.

● Vahdet-i vücûd ehli, halk [yaratılanlar], hakkın bu kisve ile meydâna çıkışı ve hakkın bu âsâr [eserler] ve ahkâm ile tahakkukudur deyip, hiçbir şeyde kötülük ve kötülüğün aslı yoktur. Eğer var ise, nisbi ve izâfîdir derler [var kabûl edilendir, derler]. 6/62.

● Vahdet-i vücûda kâil olanlar [vahdet-i vücûd ehli], Hak celle ve âlâya mutlak [kayıtsız, şartsız] derler. Ve mahlûkât, o mutlakın bir şarta bağlılarıdır, derler. Eğer mutlakı, mukayyemat [bağlılar] mertebesine hâs [mahsûs] bilirlerse ve ona diğer vücûd isbât eylemezlerse [ayrıca bir vücûd var bilmezlerse] ki, ekser mülhidler, bu i'tikâd üzeredir. Lâzım gelir ki, Hak sübhânehu, vücûdda ve sâir kemâl sıfâtında mümkün muhtâc ola. Meselâ küllî-yi, tabî'î gibi ki, efrâdına münhasır olmakla, vücûdunda efrâda muhtâcdır. Bu i'tikâd hakîkaten Allahü teâlâyı nefy [inkâr]dır ki, açık küfrdür. Ve eğer mertebe-i itlâkı, merâtib-i tekayyüdâtın verâsı olmak üzere isbât ederlerse ve mutlaka vücûd-i müteassıla derlerse, meyânlarında, nisbet-i isneyniyyet sâbit olarak, vahdet-i vücûd bâtil olur. Zîrâ El-isnân mütegâyîrân, bu takdir üzere vahdet-i vücûd ile hüküm eylemek zu-

hûrât-i vücûdün tenevvu'ü i'tibârîyledir. Meselâ, bir şahs, Zeydin aynada yansıyan sûretini görüp, ben Zeydi aynada gördüm der, şey'in mazharına şey'in aynıdır demek, tegâyür mevcûd iken, âyinedârı olmak alâkasıyla mümkündür. Pes heme üst [herşey Odur] ma'nâsı peydâ olur. Şey'in mezâhiri, min vechin ayn-i şey ve min vechin dahi gayr-i şeydir. Galebât-i sekr ile vecche-i gayriyyet mestûr olur. [Sekrin gâlib olması ile diğer cihet örtülür.] 5/108.

● Vahdet-i vücûd, sekrin galebesinden [çokluğundan] ve muhabbetden meydâna gelir. Muhabbet, sevenin nazarından [gözünden] gayriyi siler, giderir. Ve aşırı şevkten dolayı, kesreti, vahdetin aynası gösterir. Mir'at, şühûddan gizlenmiştir. Zâhir olan hemen sûretdir. 3/31.

● Vahdet-i vücûd mutlakâ nefs-ül-emrîdir. Ve te'addüd-ü vücûd, tevehhüm [kuruntuya düşme] ve teheyül [hayâle getirme] i'tibârîyle nefs-ül-emrîdir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Vahdet-i vücûda bağlı olanlar [tutulanlar] zıllı asıldan fark edememişlerdir. 1/234. [Müjdeci Mektûblar: 317]

● Vahdet-i vücûd, imâm-ı Rabbânî'inde, vücûd ve kemâlât-i tâbi'a-i vücûd hâssa-i Rabbi ma'bûddur ma'nâsındır. 6/73.

● Vahdet-i cemâl, hazret ilme tesmiye olunur ki, te'ayyün-i evvelin ya'nî hakikat-i Muhammedînin zıllıdır. 3/121.

● Vahşî "radıyallahü anı", Veysel Karnîden üstündür. 1/210. [Müjdeci Mektûblar: 272.]

● Vahy-i kat'î [kat'î vahy] ile sâbit olan dîni, saçma sapan [doğru dürüst olmıyan] ve evhâm ve hayâller ile, ref' eylemek [ortadan kaldırmak] mümkün değildir. 6/51.

● Ve zerû zâhîrel-ism-i ve bâtinahü mücibince, ismin zâhîrisi ve bâtinîsi terk olunmalıdır ki, her birinin şükri edâ oluna. 6/95.

● Vera', şerî'atin men ettiği şeyleri terk etmekden ibârettdir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Vera' ile dininiz kâimdir [ayaktadır]. "Hadîs-i şerîf" 2/81. [Se'âdet-i Ebediyye: 96.]

● Vera' ve takvâ, yasaklardan sakınmak demek olup, [şiddetli] zarûriyyat-i dindendir. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Vera', ya'nî harâmlardan kaçmadıkça ve mubâhların fazlasından kaçınmadıkça ele geçmez. 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 238.]

● Vera'nın temâm olması için, lisanını gıybetden korumalı, sû'i zandan kaçınmalı, kimse ile alay etmemeli, yabancı kadınlara, kızlara bakmamalı, doğru söylemeli, Allahü teâlânın ni'metlerinin çokluğunu düşünerek, kendini ucbandan [beğenmekten kurtulmalı], malı boş yerlere harc etmemeli, nefsi için mevki', makâm istememeli, nemâzları vaktinde kılmalı, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri imân ve iyi işleri öğrenip, kendini bunlara uydurmalı. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● "Vera' sâhibi imâm arkasında kılınan nemâz kabûl olur. Vera' sâhibine verilen hediye kabûl olur. Vera' sâhibi ile oturmak ibâdet olur. Onunla konuşmak, sadaka olur." Hadîs-i şerîf. 5/112. [Cevâb Veremedi: 353.]

● "Zerre miskâli vera', nâfile sadaka, oruç ve nemâzdan hayrlıdır." Hadîs-i şerîf. 2/66. [Se'âdet-i Ebediyye: 98.]

● "Vera' ehlinin iki rek'at nemâzı, günâhkârın bin rek'atından efdaldır." Hadîs-i şerîf. 5/112. [Cevâb Veremedi: 353.]

● Vasl-ı uryânî, nûrânî perdelerin temâmen kalkmasından [yok olmasından] sonradır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Vüsûl, nübüvvet mertebesinde, husûl, vilâyet makâmında olur. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vüsûl [ulaşma, yetişme] ile ittisal [kavuşma] meyânında fark çoktur. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● Vüsûlde umde [esâs] zikir, muhabbet-i muktedâ mürşide muhabbet olup, [uyulana muhabbet olup], başa asâ ve sâire ile vurmak değildir. 5/36. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Vüsûlde pîr [ihtiyâr], civân [genç], nisâ [kadın], sıbyan [çocuk] ve emvât [ölüler] müsâvidirler. Yalnız edebe riâyet şarttır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vüsûl-i matlûb [matlûba ulaşma], âfâk ve enfûsün ötesine bağlılık ve mâ-sivây-ı sülûk ve cezbeyle bağlıdır. 3/99.

● Vüsûl merâtibi münkati' olmaz dedikleri, tecelliyât-i zâtîyye [zâtın tecellileri] içindir. Yoksa tecelliyât-i sıfatîyye [sıfatların tecellisi] i'tibârıyla değildir. 4/52.

● Vüsûl, bekâ-billâh makâmında hâsıldır ki, fenâdan ve nisyân-ı mâ-sivâdan [mâsivânın unutulmasından] sonra hâsıl olur. 3/31.

● Vüsûl için olan [kavuşmak için olan] bütün yollar, ahkâm-ı şer'îyyenin tatbik edilmesi şartına bağlıdır. Her kim ki, bu büyük şer'at dâiresinden hurûc edip [çıkıp] ve bu yolların birinden kavuşmak isterse, yolda kalır. Matlûba kavuşamaz. Ve belki doğru yoldan ayrılmış olur. Bütün tarikatların [yolların] menşe'i [kökü] şer'atdır. 4/29. [Se'âdet-i Ebediyye: 90.]

● Vüsûl-i zât-i teâlâ iki kısımdır: [Zât-i teâlâyâ kavuşmak iki kısımdır.] Biri nazârî kavuşmak olup, asâleten Halîlullahın nasîbidir. Zîrâ, Zât-i teâlâyâ yakın te'ayyün, te'ayyün-i evveldir ki, rabb-i Halîldir. İkincisi, vüsûl-i kademî olup, bilhassa Habîbullaha mahsûsdur ki, bu vüsûl [kavuşmak], kurb derecesinde çok kuvvetli olmakla, tecellî-i zâtın Resûlullaha münâsebeti ziyâdedir. İmdî Enbiyâ meyânında, bütün faziletler, bu iki büyüğün nasîbi oldu. 3/87.

● Vüsûl-i hakîkî [hakîkî kavuşmak] ve hakîkî ihâtâ-i ma'rûf, tavk-ı beşerden [belli beşerin gücünden] hâricdir. Herkes, bu adem-i idrak derdine mübtelâdır. 5/86.

● Vüsûl, isnenîyyetî muhbîr bekâ-yı vâsılı muş'irdir. Pes [öyle ise] vusldan güzer edip [geçip], nef-yi sırfa ve hayret gelmek gerekdir. 5/149.

● Vefât eden bir şahsın üzerinde bir şahsın hukûkî [hak-kı] var ise, meselâ deyn [borç] ve gayri gibi, onun rûhunu

yükseklere götürmezler. Ve yükselmekten men' ederler. Tâ ki, o meyyitin tarafından [yakınlarından] biri hakkı edâ ede. Hak edâ olundukda, bu habsdén kurtulur. Hadîs-i şerîfdeki hükm, o şahsa mahsûsdur ki, onun rûhuna bu dünyâ hayâtında yükselmek vâkî' olmamıştır. Ammâ, Allahü teâlânın celle sultânühü keremi ile, dünyâ hayâtında bu te'allukât mevcûd iken, onun rûhu yükselmiş ise, ölüm-den sonra dahî, yükselmek vâkî' olur. Eğer rûhu dünyâda habs edilmiş ve kafesde ise, vefâtdan sonra yükselmesi, hukûkun edâsına bağlıdır. 4/19.

● Vefât-ı ehîbbâ [dostların vefâtı] haber-i vahşet eserinin istimâ'ında [ziyârete gitmekde] o kadar gam ve keder zâhir olur ki [meydâna gelir ki] yazmak mümkün değildir. Lâkin Allahü teâlânın takdîri ile ve irâdesi ile olduğundan, sabr ve tehammül ve teslîm ve rızâ ile tehammûlden gayri çâre yoktur. Geçmişleri düâ ve Fâtiha ile yâd etmeli ve sevindirmelidir. Ferdâ [yarın] bizler de, o cemâ'ate dâhil olup, ev, bark ve evlâdlardan ayrılıp ve onlara vedâ' edeceğimiz muhakkaktır. Âhîret sermâyesini âmâde [âhîrete hâzırlanıp] ve kabr ve kıyâmeti gözleyip, âhîret fikri ile olmak lâzımdır. 5/75.

● Vakt-i amelde [amel vaktinde] ecr taleb edip ve onunla kalmak, kendini ecrden mahrûm eylemektir. 4/61.

● Bu kısa vaktde ve az fırsatta, ma'nevî hastalık [illet] olan, kalb hastalığının, çok zikir ederek, giderilmesi, mühim [ehemmiyetli] ilâcdan ve büyük maksaddan olmalıdır. 1/166. [Müjdecî Mektûblar: 217.]

● Vakt çok azîzdür [kıymetlidir]. En azîz ve kıymetli şeyler için kullanmak gerekir ki, bu da, sâhibine hizmet etmektir. 6/190.

● Vakt-i şebâbda [gençlikde], istikâmet üzere olmak [şerî'ate uymak], dünyâ ve âhîret ni'metlerinin en üstünüdür. [Bunun için, evlâdlarını dinsiz muallimlerin, gazetenin, arkadaşların tuzaklarına düşürmemelidir] 1/146. [Müjdecî Mektûblar: 190.]

● Vakt-i hâbde [uyku vaktinde], on kerre Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah, diyeler. 5/33.

● Vakt-i hâbde [uyku vaktinde], Âyet-el-kürsî okumalıdır. 5/33.

● Vukûf-i adedî [onbir ta'birden biri], zikr-i nef-yü isbâtın [Lâ ilâhe illallah söylemenin] adedine bu yolda, bilindiği üzere, vâkıf olmaktan ibâretidir ki, her bir nefesde tek ola. 6/47.

● Vukûf-i kalbî [kalbin Allahü teâlâdan âgâh olması], bilâ zikir kalbe [zikrsiz kalbe], müteveccih, vâkıf ve nâzır olmakdır ki, kalbe mâsivâ hutûr etmeye. 4/65. [İstâm Ahlâk: 545.]

● Vilâyet-i sâniye [ikinci vilâyet], fenâdan sonra, bekâ ile müşerref olup [şerefleñip], vücûd ve tevâbi'i vücûd i'tâ buyurulmasıdır. 3/88.

● Vilâyet-i sûrî sebebi ile, verâset-i ma'nevîyeye müdâhele eylemek hatâdır [tehlûkedir]. 5/77.

● Vilâyâtın tefâvütleri [farklılıkları], derecât-i kurb i'tibâriyledir [yakınlık dereceleri i'tibâriyledir]. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Vilâyet, kurb-i zillîdir [zillere yakınlıktır]. Ve onda olan gıştırılık [bağlılık] zille bağlılıktır. 3/35. [Se'âdet-i Ebediyye: 481.]

● Vilâyet, nübüvvetin zillidir. 4/71.

● Vilâyeti tahâret [abdest almak] gibi, şerî'ati, nemâz gibi bilmek gerektir. 2/46. [Se'âdet-i Ebediyye: 914.]

● Vilâyet, sâlikin [tesavvuf yolcusunun] mebd-i te'ayyünü olan isme vâsıl olmağa ve o ismde fenâyâ bağlıdır. 6/229.

● Vilâyet, Allahü teâlâyâ yakınlıktan ibâretidir ki, bu ise zillere yakınlıktır. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vilâyetde, insanlık sıfatlarını, nübüvvetde, sıfatların çirkin şeylere bağlanmasını yok etmek lâzımdır. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vilâyetde ilm şart değildir. Velîlik vâkı' olup, ilm vermezler ise, hiç noksanı yoktur. 5/73.

● Vilâyetde, dünyâ ve âhiretin unutulması lâzımdır. Nübüvvetde, âhirete bağlılık iyidir. 1/302. [Müjdecî Mektûblar: 569.]

● Vilâyet ve nübüvvet kemâlâtının [olgunluğunun] on latifeye ihtisâsı vardır. 6/118.

● Vilâyet, fenâ ve bekâdır. Vilâyetin sıfatı, dünyâdan yüz çevirmek ve kaçınmak ve âhirete meyl ve bağlanmaktır. 6/217.

● Vilâyet, fenâ ve bekâ devletini [ni'metlerini] tahsilden ibâretidir [kazanmaktan ibâretidir]. 1/216. [Müjdecî Mektûblar: 254.]

● Vilâyet, akl ile anlaşılamaz. 1/198 [Müjdecî Mektûblar: 254.]

● Vilâyetde ilm şart değildir. Velînin, kendi vilâyetinden ve yakınlığından haberdâr olmaması mümkündür. Fe minnâ men alime ve minnâ men cehile. [Ba'ımız bilir, ba'ımız bilmez.] 6/19.

● Vilâyetde kerâmet şart değildir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Vilâyet, Allahü teâlâyâ yakınlıktan ibâretidir ki, mâ-sivâyı unutduktan sonra, ihsân edilir. 2/92. [Se'âdet-i Ebediyye: 749.]

● Vilâyetde, mâ-sivâyı unutmaktan ibâret olan fenâ şarttır. 4/180.

● Vilâyetde, fenâ şarttır. Sâlikin örtünmesi [istitârı] demek olan adem [yokluk] şart değildir. 4/12.

● Vilâyetde, kemâl-i itminân olamayıp, kısmen mevcûddur. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyetin bütün üstünlükleri, şerî'atin sûretine uymanın neticesi, Peygamberlik üstünlükleri, şerî'atin hakîkatinin meyveleridir. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet dereceleri temâm olup, nihâyete vardıkdan

sonra, keşf veya ilhâm ile hâsıl olan bilgiler, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine tam uygundur. [Nakl olunan bilgilerin aynıdır.] 1/286. [Müjdecî Mektûblar: 489.]

● Vilâyetin yarısı urûc [yükselmek] ve diğer yarısı nüzûldür [inişdir]. Ba'zıları yükselmek tarafını vilâyetin temâmı zan edip, iniş tarafını nübüvvetin kemâlâtı zân ederler. Hâlbuki bu iniş dahî, yükselmek gibi vilâyetdendir. 1/301. [Müjdecî Mektûblar: 566.]

● Vilâyetin kemâlî [olgunluğu, üstünlüğü] cezbe ve sü-lûke bağlıdır. Bunlar vilâyetin iki rûknüdür. Nübüvvet kemâlî bunlara bağlı değildir. 5/78.

● Vilâyetin nihâyeti [sonu] seyr-i enfûsünün nihâyetine [sonuna] kadardır. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Vilâyet mertebelerinin nihâyeti [sonu] kulluk makâmıdır. Abdiyyetin [kulluk makâmının] fevkinde [üstünde] bir makâm yoktur. 1/285 [Müjdecî Mektûblar: 482.]

● Vilâyetde teveceüh Hakkadır. Nübüvvetde teveccüh, hem Hakk'a, hem halka olup, birbirine mânî' olmaz. 1/273. [Müjdecî Mektûblar: 461.]

● Vilâyetde, nefis itmînâna kavuşmuş iken, bedeni mey-dâna getiren maddeler, taşkınlık ve serkeşlikten vazgeçmiş değildirler. Meselâ, cüz'i nârî hayriyyet ve tekebbürden vazgeçmiş değildirler. Cüz'i arzî hisset ve alçaklığına pîşmân olmamışdır. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet beş derece olup, herbiri, beş latifeden birinin vilâyetidir. Herbir derece, ülûlâzım Peygamberlerden birinin vilâyetinin bir parçasıdır. Vilâyetin birinci derecesi. Âdem aleyhisselâmindir ki, onun mürebbîsi [onu yetiştiren] tekvin sıfatıdır ki, menş-e-i sudûr-i ef'aldır. [Amellerin meydana çıkışının başlangıcıdır. İnsanların her işini bu sıfat yapar.] İkinci derece, İbrâhîm ve Nûh aleyhimesselemin ayağının altıdır [altındadır]. Onların rableri [yetiştiricileri] ilm sıfatıdır ki, sıfât-i zâtîyyenin en genişidir. Ve üçüncü derece, Mûsâ aleyhisselâmin ayağının altındadır. Ve Onun rabbi, selb sıfatlarındandır ki, mukaddes ve kusûrsuzdur.

Beşinci derece, Peygamberlerin sonuncusunun ayağı altındadır. Ve onun rabbi, rablerin rabbidir. Ve sıfatları, şü'unları, takdîsleri ve tenzîhleri kendinde toplamaktadır. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyeti birinci derecede olan bir Nebînin, vilâyeti de en yüksek derecede olan velînin vilâyetinden çok üstündür. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i İsevîye [İsâ aleyhisselâmin vilâyeti], hafîye te'alluk eder. [Hafî latîfesi ile alâkalıdır.]. 5/134.

● Vilâyet-i Mûsevîye [Mûsâ aleyhisselâmin vilâyeti], vilâyet-i sırâ hâsîr. 5/134.

● Vilâyet-i Muhammediyye, ahfâya te'alluk eder. 6/57.

● Vilâyet-i hâssa, nefsin fânî olmasına bağlıdır ki, "MÜTÜ KABLE EN TEMÜTÜ" [Ölmeden önce ölünüz] bu fenâya işâretidir. 6/171.

● Vilâyet, yâ hâssa [husûsî] veyâ âmmе [umûmî] dir. Vilâyet-i âmmе, mutlakan vilâyetdir. Vilâyet-i hâssa, Vilâyet-i Muhammedîdir ki, tam fenâ ve olgun bekâdır ki, nefis mutmainne olur. 1/135. [Müjdecî Mektûblar: 181.]

● Vilâyetlerin birbirlerinden üstünlüğü, latîfelerin üstünlük sırasına bağlı değildir. Tâ ki, ahfâ sâhibi diğerlerinden efdâl ola. Belki, asla yakınlık ve uzaklık bakımındandır. Ve kalb latîfesinde olan bir Velî, asla dahâ yakın olmakla, ahfâ sâhibinden dahâ üstün olabilir. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i Muhammedî geri alınmaz. Diğer vilâyetler, elden gidebilir, geri alınabilir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Vilâyet, yalnız kalb ve rûhun fenâsı ile husûl bulmak mümkündür. Lâkin onun fenâsı, diğer latîfelerin fenâsına bağlıdır. 6/4.

● Vilâyet-i sugrâ, vilâyet-i Evliyâdır. Vilâyet-i kebîre [kübrâ], vilâyet-i Enbiyâdır. 4/205.

● Vilâyet-i sugrânın nihâyeti [sonu], seyr-i enfûsî ve seyr-i âfâkînin nihâyetine erişmiş olmağıdır. 6/39.

● Vilâyet-i sugrâda, vehm ve hayâlden kurtuluş yoktur. Vilâyet-i kebîrede [kübrâda] vehm ve hayâlden kurtuluş müyesser olur. 2/3.

● Vilâyet-i sugrâ, âlem-i kebîrdeki latîfeleri geçtikten sonra başlar. Beş latîfenin aslları olan zillî, seyr-i fillah ile geçmekle biter. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i sugrâ, âfâk ve enfûse te'alluk eder ki [onunla alâkalıdır ki], vilâyet-i zillîdir ve bunun müntehlîlerine tecellî-i berkî [şimşek gibi gelip-geçen tecellî] vardır. Vilâyet-i kübrâ, asla te'alluk edip, akrabiyyet [yakınlık] Hak sübhânehûda seyrdir. Bu vilâyet-i Enbiyâ olup, dâimî tecellîdir. 2/3.

● Vilâyet-i sugrâ, cezbe ve sülûkun mecmû'una merbûtdur [temâmına bağlıdır]. 4/12.

● Vilâyet-i sugrâ, mebd'e-i te'ayyün olan ismin zilâlîne vüsûl [zillerine kavuşmak] ve orada seyrin husûlî, vilâyet-i kübrâ ismin üsûlüne vüsûldir. 6/207.

● Vilâyet-i sugrâ ve vilâyet-i kübrâ, Ezzâhir ismine te'alluk ederler. Bu ismden güzâr eyledikde [geçtikde], El-bâtin ismidir ki, vilâyet-i mele'i a'lâdur. 4/47.

● Vilâyet-i ulyâ ki, vilâyet-i mele'i a'lâdur. Bâtin ismine te'alluk eder [bağlıdır]. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i ulyâ, vilâyet-i mele'i a'lâ olup, vilâyet-i Enbiyâ üzerine dahî tefevvuku [üstünlüğü] vardır. 5/141.

● Vilâyet-i sugrâ, vilâyet-i kübrâ ve vilâyet-i ulyâ, imâm-ı Rabbânîye hâsıl olan mustalahâtındır. Sâirlerin kelâmında mevcûd değildir [Diğer Velîler böyle sözler söylememişlerdir]. 6/207.

● Vilâyet-i selâse [üç vilâyet], vilâyet-i sugrâ, vilâyet-i kübrâ, vilâyet-i ulyâdır. 4/130.

● Vilâyet-i selâsede [üç vilâyetde], terk-i zikr-i kalbî [kalb ile zikri terk] ve murâkabe ile olup, nübüvvet kemâlâtî ki, âlem-i halkın temâmen temizliği [tahâreti] ve i'tidâli [orta hâlî] bu kemâle [olgunluğa] bağlıdır. Kur'ân-ı Me-

cidi okumak ve nemâz kılmak, bu makâmda, terakkî bahş ve sûdmendir [yükselmek için ihsân ve fâidelidir]. Çün bu yüksek makâmda yükselmek oldukça, ifâde-i kemâlât o mevtime hâlis fadl ve ihsân ile olur. O makâmda, amelin ve i'tikâdın eseri yoktur. Ve ârif, bu makâmda kendini şerî'at dâiresinden dışarı görür. Lâkin çün [mâdem ki] şerî'at asl ve esâsıdır. Şerî'atden çekinme düşünülmüş değildir ki, eğer bu asl halâlpeşir [halâl kabul edilen] olursa, sûtûnlar ve binâyâ dahî hâlel te'sir eder. Çün [çünkü] bu makâmda dahî bâlâyâ giden oldukça, mu'âmele tefaddül [ihşândan] muhabbete tebeddül [değişiklik] eder. Ve ifâde-i kemâlât, muhabbet sebebi ile olur. Tefaddül [iyilik, fazilet] ve ihsân başka, aşk ve muhabbet başkadır. 5/97.

● Vilâyet-i sugrânın kemâlâtının hâsıl olmasında umde [prensib, esâs] murâkabe ve kalb ile zikrdır. 6/64.

● Vilâyet-i kübrâ ki, vilâyet-i Enbiyâdır. İsmilerin zıllarının ve sıfat-ı vücûbiye dâiresini, seyr-i fillah ile geçtikten sonra başlar. İsmilerde, sıfatlarda ve şü'unlarda seyr ederek biter. Böylece, beş latifenin seyri temâm olur. 1/260. [Müjdecî Mektûblar: 369.]

● Vilâyet-i kübrâdan sonra terakkî [yükselmek] zıkr ile olmayıp, nemâz ve Kur'ân-ı kerîm okumak ile olur. 5/119.

● Vilâyet-i ulyâda terakkî [yükselmek] bil-asâle, âlem-i halk latîfelerinden, su, hava ve ateşin nasîbidir. 5/92.

● Vilâyet-i ulyâdan sonra, kemâlât-ı nübüvvet [nübüvvet kemâlâtı] vardır ki, bil-asâle Enbiyâyâ mahsûsdur. Ve vâris olmak ile her kime nevâzîş [iltifât] ederlerse, ona dahî hâsıl olur. 4/47.

● Vilâyet-i Enbiyâ dahî olsa, kemâlât-ı nübüvvet nisbetle, hiç i'tibân yoktur. 5/97.

● Kemâlât-ı nübüvvet ve sonrası olan yükselme amel mukâbili olmayıp, fadl ve ihsâna bağlıdır. Bu makâm mürselîne [Resûllere] mahsûsdur. Bu makâmdan sonra mu'âmele, sırf muhabbete bağlı olur. Burada dahî muhibbiyyet ve mahbûbiyyet dereceleri vardır. 4/137.

● Vilâyetlerin ve kemâlât-ı nübüvvetin üstünde, İbrâhîm aleyhisselâmın kemâlâtı [üstünlüğü] ve son resûl olan Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem kemâlâtı mevcûdudur. 2/50. [Se'âdet-i Ebediyye: 948.]

● Vilâyet-i hâssadan sonra uruc [çıkış] ve nüzûldür [inişdir]. 2/59. [Se'âdet-i Ebediyye: 764.]

● Vilâyet-i Muhammediyye [Muhammed aleyhisselâmın vilâyeti], bütün Peygamberlerin vilâyetlerini hâvîdir [hepsini kaplar]. Onların birinin vilâyetine kavuşmak, bu vilâyet-i hâssanın bir parçasına kavuşmaktır. 1/77. [Müjdecî Mektûblar: 111.]

● Vilâyet-i Muhammedîde, seyrin sonu, şânın zıllına kadardır ki, onun ismidir. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Vilâyet-i kübrâ, asla âid yakınlıkta, Hak sübhânehü ve teâlâda seyrdir ki, bu, vilâyet-i Enbiyâ olup, dâimî tecellîdir. 2/3.

● Vilâyet-i kübrâ, vilâyet-i Enbiyâdır. Bunu geçtikten sonra, vilâyet-i mele-i a'lâdır. 4/205.

● Velî, vilâyet-i mele-i a'lâ ile şereflenince, ismetden hissedâr [harâmlardan el çekmekten hissedâr] ve günâhdan mahfûz olur [korunur]. 6/59.

● Velînin nüzûlü [aşağı dönmesi] çok olunca, kemâlî de çok olur. 1/272. [Müjdecî Mektûblar: 446.]

● Velînin bâtını [kalbi, rûhu] zâhirinden [bedeninden] ayırır. Bedenin [zâhirin] gafleti, rûhuna yol bulamaz [rûhunun haberi olmaz]. 5/134.

● Velî, sahâbe mertebesine yetişemez, ulaşamaz. 3/23. [Hak Sözü'nün Vesikaları: 265.]

● Velî, hiçbir Pergamberin mertebesine varamaz. 1/287. [Müjdecî Mektûblar: 495.]

● Velînin bir bakımdan Nebî üzerine efdal olması mümkündür. Her bakımdan üstünlük Nebî içindir. 2/7.

● Velîlerin mebd-i te'ayyünleri, ayağı altında oldukları Peygamberin mebd-i te'ayyünü olan ismin cüz'iyâtının cüz'iyâtıdır [parçalarından bir parçadır]. 3/113.

● Velîden küçük günâh meydâna gelmesi câizdir. Onun işlenmesi ile vilâyetden azl edilmez [çıkarılmaz]. 5/120.

● Vehm ve hayâl, enfüs ve âfâk dâiresinden çıkmak mümkün değildir. Bunların nihâyeti, zıllın nihâyetine dek-dür. Ve bir makâmda ki, zıl olmaya, vehm dahî yokdur. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Vehm ve hayâl, başlıbaşına i'timâda şâyân değildir [i'timâd edilmez]. Fekat, bunlardan tesavvuf yolunda çok istifâde olunur. 4/182. [İslâm Ahtâkı: 546.]

● Vehm ve hayâl, sâlikin [tesavvuf yolcusunun] ahvâlini tasvîr ve âşikâr edip [meydâna çıkarıp], ilm erbâbından eder. 2/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 79.]

● Vehmin kaydından ve hayâlin sâhasından kurtulmak, bu fânî âlemde zordur. 6/146.

● Vehm, kul ile Rab arasındaki ellibin senelik yolu, az zemânda kat edip, derecât-i vüsûle isâl eder [kavuşma derecesine kavuşdurur] ve hayâl, dekâk-ı esrâr-ı gaybî [gayb esrârını] kendi aynasında keşf eder. 3/108.

● Vehm ve hayâl, kendinden dahâ ilâhî yakınlığı anlamağa kâdir değildir. Ve onu muhal bilmeğe yakındır. 6/74.

● Vehm mertebesi, numûd-ü bi bûddan ibârettdir [varlık görünüşünden ibârettdir]. Nokta-ı cevvaleden meydâna gelen dâire gibi ve sûretin aynada görünmesi gibidir. Aynada aslâ sûret mevcûd değildir. Ve aslın hayâlini göstermekden ziyâde sâbit olan yokdur. 5/108.

● Vehm mertebesinde, meydâna gelme, Hak teâlânın yaratması ile olup, vehmin vücûda getirmesi değildir. 3/96.

● Vehm mertebesinin, ilm mertebesinden ziyâde, hâricî mertebeye benzeme ve münâsebeti vardır. 3/108.

● Veysel Karânide, kalb ile yakınlık mevcûd iken, beden

ile yakınlık ile şereflenemediğinden, beden ile yakın olan cemâ'atin en ednâsı [en aşağı mertebede olanın] mertebesine vâsıl olamadı. 4/52.

● Veysel Karânî, sahâbeden hiç birinin mertebesine yetişemedi. 6/53.

● Veysel Karânî, tâbî'inin hayrlısından iken, Eshâh-ı kirâmın en aşağı mertebede olanının mertebesine yetişemedi, vâsıl olamadı. 4/50. [Hak Sözü'n Vesikaları: 328, Kıyâmet ve Ah-ret: 161.]

● "VE LESEVFE YÜ'TİKE RABBÜKE FETERDÂ" [Sana, râzı oluncaya kadar [yeter deyinceye kadar] her dilediğini vereceğim. (Duhâ sûresi 5. Âyet-i kerîmesinin me-âli)], bu ümmete nisbet ile ercâ'dır. [bu ümmet için dahâ çok umulur.] 6/170.

- H -

● Hidâyetin ma'nâsı, cenâb-ı Hakkın sadr-ı beşerden [insan göğsünden] her darlığı uzak edip, sînesine hiç sıkıntı getirmeyip, emrlere yapışmakta ve yasaklardan kaçınmakta, kolaylık temâm hâsıl edip ve kulun rızâsını Hak sübhânehu, kendi kazâ ve kaderine tâbî' eylemektir. 4/44.

● Hidâyet, matlûba kavuşduran yola, yol gösterendir [klavuzdur]. 6/109.

● Hediyye, Allahü teâlânın sevk eylediği [gönderdiği] rızkıdır. "Hadîs-i şerîf", 5/37. [Hak Sözü'n Vesikaları: 337.]

● Her anda âlem ademe gider. Ve onun bir misli vücûde gelir [âlem, her ân yok olur ve bir benzeri meydâna gelir], her an böyle olur şeklinde Füsûsda beyân olunan teceddüd-i misâle ba'zı sofîyye kâildir [ba'zı sofîyye böyle inanmakdadırlar]. Bizim indimizde, sâbit değildir. [Bir görünüşdür.] Hakikat değildir. Bu mu'âmele eğer var ise şühûdîdir. Nefs-ül-emrde vâkı' değildir. Eğer bu mu'âmele nefis-ül emrde vâkı' olsa, birisi ma'siyyet işleyip mu'azzeb olan [azâb içinde bulunan] diğeri olmak lâzım gelir ki, kadîyye-i [mu'âmele]

adâletden ba'id [uzak] değildir. 2/45. [Se'âdet-i Ebediyye: 968.]

● Her hayr ve kemâl, Hak sübhânehûdan gelen fâizdir [gelmekdedir]. Vücûd-i teâlâ o feyzin meydâna gelmesine vâsıttır. 4/85.

● Hasenât [iyilikler] Allahü teâlâdandır. Seyyât [kötülükler] nefsdendir, âyetinde murâd, menşe'i seyyiâtıdır [kötülüklerin menşe'idir]. 4/17.

● Herşey Allahdandır, âyet-i kerimesi, her şeyin yaratıcısı [hâlık], Allahü teâlâdır demektir. 4/119.

● Her beldenin bir başka hâsiyyeti, her zemînin fuyûz-ı muhtelifesi vardır. 4/25.

● Her şahsın Cenneti o şahsın mebde-i te'ayyünü olan ism-i ilâhînin zuhûrundan ibâretidir ki, eşcâr [ağaçlar] ve enbâr [ırmaklar] şeklinde ve güneş ve köşk sûretinde ve vildân ve gilmân kısvetinde [sûretinde] zuhûr buyurur. 4/24.

● Her hangi bir makâmdan hakikî matlûbun kokusu gelirse, o yere gidelim. Her cend bu defîne, elimize geçmez ise de, bâri talebinden ve yokluk derdinden vazgeçmiş olmayalım ve dikbaşlıların dâiresinden dışarı olalım. 4/102.

● Her kim ki, makbûldür [sevilendir]. Derd-i belâ ile mâsivâyı sevmekten, onu men edip, sevgili tarafına çekerler. Her kim ki, istenilen [taleb edilen] değildir. Onu kendi hâlâ üzere terk ederler. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 512.]

● Herkesin konuşmasında, ene [ben] lafzı [sözü] ile, maksûd [istenilen] nefsdır. 3/61. [Se'âdet-i Ebediyye: 754.]

● Her kim ki, ma'rifetden ona birşey hâsıl değilse, gerek ki, onun talebinden vazgeçmiş olmaya ve bu devletden meşâm-ı câne [koku alınacak yer] bir mahalden bir râyiha [koku] gelirse, oraya gide. 6/94.

● Her ne ki, âhiret için hâzırlanmıştır, güzeldir. Eğer, güzel görünmese bile. Her ne ki, dünyâ için hâzırlanmış ola, dünyâlıktır, çirkindir. Eğer, güzel görünse bile, çirkindir. 1/234. [Müjdecî Mektûblar: 317.]

● Her ne ki, o cenâb-ı kudse mensûb ola, hayr ve kemâldir [olgunluktur] ve kemâle [olgunluğa] ayna gerektir ki, onun hayrı onda zuhûr ede. Ve ayna ancak şey'in tekâbü-lünde olur. Hayr ve kemâlin karşılığı, şer ve noksanlıktır ki, (bi-ziddihâ tetemeyyezüleşyâ) [Eşyanın ortaya çıkması zıddı ileldir] demişlerdir. Ve zâhir budur ki, ayna her ne kadar, kendi aynalığında çok ise, yansıyanın meydâna gelmesi de, onda çok olur. Pes müşâhede-i şerriyyet-i ârif ziyâde oldukda, zuhûr-ı hayriyyet dahî, ziyâde olur. Zîrâ ki, her şer ve noksanlığın menşe'i mümkündür. Zîrâ mümkünin zâtı, ademdir [yokluktur] ve hayr olması [hayriyyetin] zuhûruna [meydâna gelmesine] kendi şerrini müşâhade kâfidir. Men tevâda'a lillahi refeahüllahü. [Allahü teâlâ için tevâzu' edeni, Allahü teâlâ yükseltir.] 4/17.

● Her ne ki gafleti giderir ise, zikre dâhildir. Dünyâ işleri ve her ne iş ise, sâlih niyyet ile ola. Meselâ, bey' ve şîrâ [alış-veriş] ve onun emsâli zikr olur. 5/125.

● Her ne ki, kalbin huzûruna yardım ede, mühârekdir. Ve her ne ki, yardımcı olma, uğursuz ve nâmübârekdir [mübârek değildir]. 1/176. [Müjdecî Mektûblar: 231.]

● Her ne kadar aynada hayr ve kemâl ziyâde zâhir olursa [çok olursa], aynada noksanlık ve kötülük şühûdu o kadar ziyâdedir [çokdur]. 6/118

● Her hakikat ki, şer'at onu yasaklıya, zındıklık ve ilhâddır. 2/55. [Kıyâmet ve Âhiret: 182.]

● Her hâtırayı [akla geleni] yapmak lâzım değildir. Hâtıra ba'zı şeyler gelir ki, onları yapmamak dahâ iyi olur. Nefs, inâcdıdır. 1/228. [Müjdecî Mektûblar: 309.]

● Her devlet ki, zuhûr eylemiştir. Enbiyâ için gelmiştir. Se'âdet o ümmet içindir ki, Enbiyâyâ uymuş olmakla o devletden [ni'metden] hissedâr olalar. 5/54.

● Her ne kârda [kazançda] olurlarsa, hikmeti [fâideli şeyi] terk etmiyeler. Bir nev' üzere olalar ki, fitne çıkmasına sebeb olmyalar. 6/173.

● Herkes, her ne mahâlde [yerde], her ne bulursa, onu yimesi doğru değildir. Şerî'atin dışında hareket etmiş olma. O kimse başlı başına değildir ki, ne bilirse onu yapsın. Hâl-buki, Allahü teâlâ vardır. Ve emr ve yasaklar ile teklîf buyurmuştur. Rızâsını ve rızâsızlığını [beğendiği ve beğenmediği şeyleri], âlemlere rahmet olan Peygamberi ile beyân buyurmuştur. Se'âdetsiz, bedbaht o kimsedir ki, Mevlâsının beğenmediği şeyleri ister. Ve her şeyi Mevlâsı izn vermeden kullanmak istiyor. Böyle kimseler utansın ki, dünyâda bu şeylerin sâhiblerine bile sormadan kullanmıyor. Bu, hakîki olmıyan sâhiblerin, haklarını gözetiyorlar da, bunların hakîki sâhibi, beğenmediği şeyleri, şiddet ile, pek sıkı yasak ettiği ve yapanları ağır cezâlarla korkutduğu hâldé, Onun sözüne iltifât etmiyor, aldırıyor. Bu hâl nedir? Müslimânlık mıdır, kâfirlik midir? 2/69. [Se'âdet-i Ebediyye: 289.]

● Her ne hâl ki [her ne varsa] Hak sübhânehûdan zuhûr ede, ona râzı olalar. Bir men'ediş ki [yasaklayış ki] mahbûbun murâdı ola, vasıldan hezâr-bar bihterdir [çok iyidir]. 6/175.

● Her şey, vâcib-ül-vücûdün "celle sultânehu" irâdesi ile [dilemesi ile] var olmaktadır ve Allahü teâlânın fi'li ile var olur. Kendi irâdemizi Hak teâlânın irâdesine tâbi' kılıp, kavuşduğumuzu, aradığımız şeyler olarak bilip ve onunla sevinmek gerektir. Böyle olmamak, kulluğu kabûl etmemek, Mevlâyâ "celle sultânehû" karşı gelmek olur. 3/58. [Se'âdet-i Ebediyye: 425.]

● Her nîk [iyi] ve bed [fenâ] ile beşâset üzere [güler yüzlülük üzere] ülfet edeler. Bâtın [kalb ve rûh] gerek münbasıt [geniş, açık], gerek mütekabbız [kabz hâlinde daralmış] olsun. 5/109.

● Her kemâl ve cemâl, o bâri-gâhın yoluyladır. Her makâmdaki bir kemâl meydânda ola, Onun eseri bulunup ve her ne tarafda ki, hüsn ve cemâl var ise, O hüsn ve cemâlin enmûzici [nümûne] müşâhede edip, yakînen bildim ki, mahbûb olmağa şâyân odur. Ve matlûb olmağa sezâvâr odur [münâsib, yaraşır odur]. 4/17.

● Her feyz ve nûr ki, gayb âleminde insana erişir [geçer], evvelâ sadra [göğse, kalbe] nâzil olur ki, mahall-i ilm ve dânişdir [bilgidir]. 6/225.

● Her makâmda ki seyr ve sülûk ve terakkî ve uruc vardır. Cümlesi te'ayyünât mertebesidir. Te'ayyünât mertebesinin üstünde, hiç, adım atacak yer yoktur. Her ne kadar urûc vaktinde [yükselmeye] lâ-te'ayyün olarak zâhir olur [açığa çıkar]. Lâkin fil-hakika bî-perde-i te'ayyün değildir. Lâ te'ayyün-i mahza [ancak] kadem nihâde [ayak basmış, gelmiş] olmak, vücûb ile mütehakkik [tahakkuk eden] olmakdır ki, muhâldir [mümkün değildir.] 4/24.

● Herkes, kendi aklının derecesine göre, anladığı nesneyi söyler. Kelâm sâhibi, kelâmından bir ma'nâ murâd eder ve işiten o kelâmdan, diğer ma'nâ fehmeder [düşünür], anlar. 2/42. [Se'âdet-i Ebediyye: 933.]

● Her şeye kalbi bağlamakdan kurtulmadıkça, Hak teâlâyâ bağlanılamaz. Lâkin, mâ lâ yûdrekü küllühu Lâ yûtrek küllühu muktezâsı ile, birkaç günlük ömrü şerî'ate uymakla geçirmek lâzımdır. 1/305. [Müjdecî Mekûblar: 578.]

● Her amelde [işde] karşılığın misli, ne mikdâr olduğuna, Allahü teâlâ bilir. İnsan bilgisi bunu anlıyamaz [idrâk etmekden âcizdir]. Meselâ, muhsan olan bir kimseyi kazf edene [aklı olan nâmûslu kimseye zinâ isnâd edene] seksen sopa vurulması emr buyurulmuştur. Ve hırsızlık haddi olarak, hırsızın sağ elinin kesilmesine, zinâ haddinde, eğer bekâr ise yüz sopa ile ve bir sene şehirden sürmek takdir olunmuştur. Ve evli olan kadın ve erkeği recm etmek hükmü buyurulmuştur. Bu sınır ve takdîrin sırrını insanlar anlıyamaz. 1/214. [Müjdecî Mekûblar: 279.]

● Her yüz sene başında, bu ümmetin ulemâsından bir müceddid ta'yin eylemişlerdir ki, şerî'ati ihyâ buyurur. 2/4.

● Her sabâh ve akşam yüz kerrec, Sübhânallâhi ve bi hamdihî, sübhânallâhil- azîm, diyeler. 3/16. [Se'âdet-i Ebediyye: 102.]

● Her-çi maksûd-ı tûst, ma'bûd-i tûst [Maksadın ne ise, tapdığın odur]. 4/142.

● Her-çi maksûd-ı üst, ma'bûd-i üst [maksâdın ne ise, tapdığın odur], şahsın gâyesi, şahsın teveccüh eylediği [ele geçirmek istediği] şeydir ki, hayâtda oldukça ondan ayrılmaz. Vazgeçmez. Ve onu ele geçirmekde her türlü aşağılık ve kötülük meydâna gelse de, tehammül eder. Bu ma'nâ ibâdetin esâsıdır ki, zillet ve aşağılığın kemâlinden haber verir. Pes, maksûd [gâye], ma'bûd olur. 3/3. [Se'âdet-i Ebediyye: 906.]

● Her ki yekcâ hemecâ, her ki heme câ hiç câ. [Bir kimse ki, bir mürşide bağlanırsa, her velfiden yardım görür. Her mürşide tâbî olan, hepsinden mahrûm kahr.]. 3/19.

● Her ci dide şüd ve şünide şüd ve dânistе şüd ân heme gayr-ı üst hakikat-i kelime-i lâ nef-yi ân bâyed-kerd [Görülen, iştirilen ve bilinen herşey Ondan başkadır. Lâ kelimesinin hakikatında bunların hepsini nef' et!] [şâh-ı Nakşibend buyurmuştur.] 5/122.

● Bu hestî-yi [varlık] mevhûm ki, hicâb-ı nistî-yi [yokluk perdesi] hakikidir. Mürtefi' [yok] ve nâ peydâ [görünmez] ola ve fenâ-yı hakikî ve hestî-i [yokluk] tahkikî, meydâna çıka. Ve bu yokluk tuzağı ile sayd [avlama]-ı hestî [varlık] edeler. 5/72.

● Hestî-i mevhûmdan halâs bulup, [Varlık mevhûmundan kurtulup], yokluk tuzağı ile mevsûf olmalı ki, varlık muhakkak cilvenümâ ola. 4/150.

● Hestîlik kaydından [var olmak kaydından] bir sâat dahî kurtulmak ganîmetdir. 6/74.

● Hestî [varlık] ve nistî [yokluk], ikisi dahî i'tibârâtandır. Pes, o hazretten mün'azil olurlar. 4/182. [İstâm Ahlâkı: 546, Kıyâmet ve Âhiret: 376.]

● "Helekel-müsevîfûne" hadîs-i şerifi, (tevbeyi ve iyi işleri sonraya bırakmak ile fırsatı kaçırınlar helâk oldular.) 1/73. [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Heme üst [herşey Odur] veyâ heme ezüst [herşey Ondandır], bekâda söylenen sözlerdir. Fütûhât sâhibinin bu sözleri söyleme kudreti yokdur. 5/52.

● Heme üst [herşey Odur] sözünün ma'nâsı, eşyâ

ma'dum [adem, yok] ve mefkûd olup, Hak sübhânehû mevcûddur, demektir. 3/88.

● Heme üst [herşey Odur] ta'bîrinden murâd, heme nistend mevcûd üst teâlâ [hiç birşey yokdur, O vardır], ya'nî cümle âlem görünüşdür ve Hak teâlâ vardır, demektir. Fakat, burada mecâz vardır. Hakikî değildir. Aynadaki Zeydin sûretine Zeyd denilirse, hakikatde, nefis-ül-emrde Zeyd değildir. Zeydin zuhûrudur. İşte, Muhyiddîn-i Arabî ve ona tâbî olanların, kitâb ve risâlelerinde izâh ettikleri ve açıkladıkları bu ma'nâ ile herşey Odur dediler. Eğer bu ta'bîrden Hak teâlâ mümkünâtta [yaratdıklarında] münhasırdır ve muallak var olan, yaratdıklarından gayride vücûdu yokdur anlaşırsa, bu açık küfrdür. Ve zımında Allahü teâlânın inkârı vardır. 6/16. [Kıyâmet ve Âhiret: 104, Cevâb Veremedi: 358.]

● Heme üst [herşey Odur] doğru değildir. Heme ez üst [Herşey Ondandır] doğrudur. 3/88.

● Hem tâ'at [ibâdet] edeler ve hem o ibâdetden istigfâr [tevbe] edeler. Ve o ibâdeti Allahü teâlânın şânına lâyık görmiyeler. 4/92.

● Hem âlim [ilm sâhibi], hem sôfi [tesavvuf yolcusu] olan kimse, kibrit-i ahmerdir [ya'nî kıymetli ve az bulunur]. 2/57.

● Himmeti bülend edip [yüksek gayretli olup] ve zemânları ma'mûr edeler, değerlendireler. Bugün ha'zı şeylerden gizlenmiş ise de, ümmîddir ki, yarın açılmış olur. 4/12.

● Himmeti bülend gerekdir ki [yüksek, kıymetli şeyler aramalıdır ki], Allahü teâlâ herşeyi bir sebep ile yaratdığı için, gönderdiği için, kendisine kavuşduran sebebi, vesîle-yi, ondan istemelidir. 1/75. [Müjdecî Mektûblar: 108.]

● Hindistânın şerâfeti. 2/22.

● Hind beldesi, sûretâ Hinddir. Lâkin ravdâ-i Cennettir. Anın tahmîr-i tyneti [toprağı] hâk-i Medînedendir. 6/239.

● Hindistanda bu nev'i Evliyânın toplanması ve bu kısm, Allah için toplanmalar, eğer bütün âlem devr olursa, bu devletin yüzde biri bulunamaz ve buradaki kazançlar ele geçmez. 1/226. [Müjdecî Mektûblar: 307.]

● Hindistânda el'ân [şu anda] müyesser olan hâlât [hâiler] ekser zemânda müyesser değildir. Kesret-i füyuz ve vâridât sebebi ile başka yerlerin imrendiği yerdir. Ve sabâhat ve melâhatin imtizacından [birleşmesinden] dolayı Medîne ve Mekke toprağına hüsn ve letâfetde şebâhet-i tamını vardır. 6/48.

● Hind zemini [Hindistân memleketi] her ne kadar çâyı zulumât ve kedûrât [zulmetler zemini ve kedûretler yeri] ise de, lâkin, menba'ı çeşme-i hayât zulûmâtdadır. [Hayât çeşmesinin menba'ı zulûmâtdadır.] 6/142.

● Hindistânda, hokkabazlar aynada bağ ve bağçe göstermişler. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Hindistânda dahî dört Peygamber gelmiş [gönderilmiştir], Allahü teâlâyâ da'vet buyurulmuştur. Hindde bir Peygambere dört kimsenin imân ettiği bilinmiyor. Da'vetleri umûmî değildir. Hak sübhânehû, bir kavme veya bir yerde bir şahsı bu devlet ile [ni'metle] şereflendirip, o kavmi da'vet ederdi. Onlar, inkâr ederek, Hak teâlânın helâkına uğrarlardı. Hindistânda böylece, yıkılmış şehir harâbeleri çoktur. 1/259. [Müjdecî Mektûbları: 364.]

● Hindistânda bir şahs Mehdi'lik da'vâ eylemiş idi. Bir cemâ'at cehâletlerinden, onu va'd edilen Mehdi zân eylediler. Onların anlayışlarına göre, Mehdi gelmiş olup, vefât etmiş ve kabri de Fere şehrinde imiş. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Hind ki, Ebû Süfyânın zevcesi ve Mu'âviye radiyallahü anh'ın annesidir. Kadınların bi'atına dâhil ve belki onların başlarında idi. Ve onların tarafından konuşmuş idi. Bu bi'atden ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" istigfârından, onun hakkında büyük lutuf me'mûl ve ümidir. 3/40. [Se'âdet-i Ebediyye: 778.]

● Hendese, yalnız mâlâ-ya'nîdir. Ve fâidesizdir. 3/22.

● Henş, bir canavardır ki, süt ile su karışdırılıp, verildikde, sütü içer, suyu bırakır. 5/118.

● Hengâm-ı kurb-ı kıyâmetdir [kıyâmet yaklaştı] ve küfr, bid'at, günâh zulmetleri her tarafı kapladı. Herkes, bu

zulmetlerin fırtınalarına yakalanıyor. Böyle bir zemânda, bir sünneti ortaya çıkaracak ve bid'atleri yok edecek bir kahr-ı raman arıyoruz. 4/22. [Fâidedü Bîlgiler: 196.]

● Hindîlerin ma'bûdları râm ve kerşen, ana ve babadan meydana gelmiştir. 1/167. [Müjdecî Mektûbları: 218.]

● Hüve (o) kelimesi, güyâ gayb-ı hüviyyete [gizli hakikate] işâret ve zât-i teâlâyâ şü'ûn ve i'tibârâtıdan hattâ kayd-ı ıtlâkdan dahî ıtlâktır. Ve Allah lafza-i celâli kâbiliyyet-i ülâdan ve vahdet-i zâtıyyeden ibâretir. Ve zât-ı teâlânın tecerrüde ve cem'i cıvâf-ı kemâl ile ittisâfa kâbiliyyetidir. 4/76.

● Hevâ-yı nefsâniyye ki [nefsin arzûsu ki], bâtil ilâhdır. Lâ tahtına idhal edip, temâm müntefî [yok] olmalıdır. 3/2.

● Hevâ [arzû, istek] ve nefsin istediği akla gelen kötü şeylerden ve anlaşılması güç gizli şirkden kaçınalar. Şeytânın aldatmasından emîn olmayalar ve Allahü teâlânın mekrinden korkup, titreyeler. Ve büyük kimseye olan ma'nevî râbitalarını sağlam edeler. Ve sağlam yol olan sünnet-i nebevîyyeyi terk eylemeyeler. Ve bâkî olan [zevâl bulmaz] Allahü teâlâyâ devâmlı ilticâ edip, yalvarıp ve sığınıp, ağlayıp, sızlama lüzûmunda olalar. Böylece, kurtuluş ümmîdi üzere olalar. 4/159.

● (Huş der dem) kendi nefesine vâkıf olmakdan ibâretir ki, gaflet ile hurûc eylemeye [çıkış yapmaya]. 4/165.

● Hevâ [arzû, istek] ve heves arzûları [gençlik arzûları]. Allahü teâlânın düşmanı olan nefsin ve şeytânın sevdiği şeylerdir. Şer'i'ate uygun şeyler ise, Allahü teâlânın [şer'i'ate uygun ilm ve amel] sevdiği şeylerdir. Akıllı ve zekî insanlar, Allahü teâlânın düşmanlarını sevindirip, hakikî sâhibi gaza-ba getirmezler. 3/34. [Se'âdet-i Ebediyye: 116.]

● Hey'et-i vahdânî, mudgânın [yüreğin, kalbin] ismidir ki, on latifeden mürekkebdır. Âlem-i halka âid eczâsı çok. Âlem-i emri azdır. 2/21.

● Hiç kimse, kendi kadar, hiç kimseyi dost ittihaiz eylemez. 3/99.

● Hiçbir müslimân üzerine, kendini efdal bilmeye ve

cümleyi kendinden efdal ad eyleye [kabûl eyleye]. 5/109.

● Hiçbir bî edeb [edebsiz], Allahü teâlâyâ kavuşamamıştır. 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Hiç kimse, vâcib olan şeyleri terk etmekde ve yasak edilenleri yapmakda, hiçbir vecihle ma'zûr değildir. 4/39.

● Hiç kimse, kendi ameli sebebi ile kurtulamaz. Meğer ki, Allahü teâlâ rahmeti ile hıfz eyleye [koruya]. 6/44.

● Hiçbir kimse, Peygamberimizin sohbetinde bulunanların fazileline eşid olamaz. 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Hiçbir kimse, şeytânın ilkâsından [aldatmasından] korunmuş değildir. Peygamberlere olan ilkâyı, Onlara bildirirler. [Allahü teâlâ bildirir]. Evliyâda bu bildirme lâzım değildir ki, onlar Peygamberlere uyarlar. Her ne ki, şerî'ale muhâlif olsa, red edip, onu bâtil bilirler. Hiçbir Velî, Nebî mertebesine ulaşamaz. Lâkin, ba'zı üstünlük Velîye olmak câizdir. [Fekat her bakımdan üstünlük Nebîdedir]. 2/57.

● Hiçbir Peygamber, kendi şerî'atinde veya başka bir Peygamberin şerî'atinde harâm olan bir fi'li işlememiştir. [O işi işlemek vaktinde, o iş mübâh olsa da.] İçki [alkol, şerâb] mübâh idi. Sonra harâm oldu. Hiçbir Peygamber içki içmemiştir. O fi'li işlememiştir. 3/21. [Se'âdet-i Ebediyye: 70.]

● Heyûlaya ehl-i islâm kâil [inanmış] değildir. 3/52.

- L -

● Lâ ilâhe illallah kelime-i tayyibesinin [mubârek kelimesinin] tekrârının kalbin [rûhun] nûrlanmasında büyük le'siri vardır. Bu mubârek kelimenin tekrârı ile, onun esrâr denizinden sıyrâb ve şâdâb [letâfetli ve suya kanmış] olan kimseye derice-i malûb kûşâde [açılmış] ve rûy-i maksûd bedîdâr [açık] olmakla, â'zâde olur [râhat olur.] 6/76.

● Lâ yeclemi'u havfâni havf-üd-dünyâ ve havf-ül-âhire-i "hadîs-i şerîfi". [İki korku bir arada bulunmaz: Dünya korkusu ve âhiret korkusu.] 6/227.

● Lâ tahtına cemî' meşhûdâtı ve mütecelliyâtı [bütün görünen ve tecellî edeni] idhâl edeler [dâhil edeler]. 5/72.

● Lâ lüşt-dür-rıhâlû-illâ-ilâ-selâseti mesâcidel-mescidil-harâm ve mescidi hâzâ vel-mescid-il-aksâ. Hadîs-i şerîf. [Üç mescidden başka mescidlere ziyâret için gidilmez. Mescid-i Harâm ve benim mescidim [Mescid-i Nebvî] ve Mescid-i Aksâ.] 6/72.

● Lâ te'ayyûn makâmı yoktur. Lâ te'ayyûn-i mahzâ [Hâlis Lâ te'ayyûn makâmına ayak basmak] vücûb ile [vâcib-ül-vücûd ile] mütehakkık olmağıdır ki, muhaldır [mümkün değildir]. 4/24.

● (Kalb hâzır olmazsa, nemâz da olmaz) hadis-i şerifinde huzûrdan murâd, nemâzın farzları ve vâcibleri ve sünnetleri ve müstehtablarının yapılmasında kalbin hâzır olması, gevseklik olmamasıdır. 1/305. [Müjdeci Mektûblar: 578.]

● Lahor şehri, diğer Hindistân şehirlerinin irşâd kütbu gibidir. 1/76. [Müjdeci Mektûblar: 109.]

● Lâ yû'minü ehâdüküm hattâ yükâlû innehu mecnûnün "hadîs-i şerîfidir." [Bir kimseye deli denilmedikçe, imanı temâm olmaz.] 6/173.

● Lâ yese'unî erdî ve lâ semâî ve lâkin yese'unî kalbû abdîl mü'minî [Yere ve göğe sığmam. Fekat, mü'min kulumun kalbine sığarım] hadîs-i şerifinden, hulûl ve ittihâd [birleşmek] ma'nâsı fehîm olunmaya ki [anlaşılmaya ki]. Hak teâlâ ondan münezzeh ve müberrâdır. Bir enr-i bî-keylidir ki, erbâbına vâdih ve hüveydâdir [açık, bellidir]. Men lem yezûk, lem yedri [tadmiyan bilmez], andan her ne ki bizim tehayyülimizde vâki' ola [hâtıra gele]. Hak sühhânehu ondan pak ve berterdir [yüksekdir]. 6/123.

● Lâ yese'unî erdî ve lâ semâî ve lâkin yese'unî kalbû abdîl mü'minî [Yere ve göğe sığmam. Fekat, mü'min kulumun kalbine sığarım] hadîs-i şerifinde, yer ve gök, imkân dâiresine dâhildir. Lâ mekânî [mekânsız] olan, mekâna sığmaz. Bi-cûn olan, cünde ârâm eylemez. [Allahü teâlâ, yaratılarda yerleşmez]. Mü'minin kalbi mekânsızdır. Niçin ve

nasıldan beridir. Onda sığışma müteahhıktır [tahakkuk edendir]. 1/287. [Müjdeci Mektûblar: 495.]

● Lâ yese'unî erdî ve lâ semâî ve lâkin yese'unî kalbû abdîl mü'minî [Yere ve göke sığmam. Fekat, mü'min kulumun kalbinc sığarım]. Bu sığmadan murâd, vücûd mertebesinin kendisi değil, sûreti, örneği sığmaktadır. Kendisinin sığması düşünülemez. 1/95. [Müjdeci Mektûblar: 135.]

- Y -

● (Ey Peygamberim "sallallahü aleyhi ve sellem"! Sana yardımcı olarak, Allahü teâlâ ve mü'minlerden sana tâbî olanlar yetişir.") âyet-i kerîmesinin geliş sebebi, Ömer-ül-Fârûkun "radiyallahü anh" islâma gelişidir. (Enfâl sûresi 64. Âyeti) 2/99. [Se'âdet-i Ebediyye: 515.]

● Ye's ve aczden [ümitsizlik ve âcizlikden] gayri ol zirve-i ulyâda hâsıl olan birşey] mefkud [dur, yokdur] ve sûz [yanma, ateş] ve güdâzdan [mahv olmakdan] gayri birşey mevcûd değildir. 6/78

● Ye's, acz [ümitsizlik ve çâresizlik] ve cehâlet, nihâyetde hâsıl olur. 1/284. [Müjdeci Mektûblar: 480.]

● Yatsı nemâzının edâsı, gece yarısına kadar mubâhdır. Gecenin sonuna kadar geciktirmek tahrîmen mekrûhdur. 1/29. [Müjdeci Mektûblar: 18.]

● (Yâ eyyühellezîne âmenû-t-tekkûllahe hakka tükâtihî), [Âli-İmrân 102. âyet-i kerîmesi.] kavli kerîminin mefhumu, ey sûreten îmân edenler, mâsivâdan münkâtî' [Allahü teâlâdan gayri şeylerden kesilin ki] ve Hak sübhânehûya teveccüh ve tehallî edip ve Ona müteveccih olduğunuz hâlde, alâık ve avâık ve tekayyüdâtıdan [alâık, engeller ve dikkatlerden] Hakkı inkîtâ' ve inhilâ ile [kesilme ile] bir haysiyyet ile münhalî olun ki, zevâtınızdan ve size râcî' olan [münâsebeti olan] kemâlâtınızdan eser bâkî kalmıya. 4/52.

● Yâd-i daşt, zıkr ve huzûrun kalbin sıfat-ı lâzimesi olmasına derler. 6/169.

● Yâd-i daşt [zâtın kesiksiz tecellîsî], ismler, sıfatlar ve sū'ûn ve i'tibârlar arada olmadan zâtın tecellîsidir ki, devâmıdır. 1/290. [Müjdeci Mektûblar: 524.]

● Yâd-i gird tarîkatde, yâd-i daşt hakîkatdedir. 4/165.

● Yâd-i gird, bütün zemânlarda devâm üzere, mukaddes zâta teveccüh etmeğe kendini zorlayarak olur. 6/169.

● Yavrum! Allahü teâlâ, seni ve hepimizi, Muhammed Mustafânın "aleyhissalâtü vesselâm" parlak olan yolunda yürümekle şereflendirsin! Yavrum! Bu dünyâ, imtihan yeridir. Dünyânın görünüşü, yalancı yaldızlarla süslüdür. Kötü kadına benzer. Yüzünü saçlar, kaşlar, ben ile boyamışlardır. Görünüşü tatlıdır. Tâze, güzel, körpe sanılır. Fekat aslında, güzel koku sürülmüş bir ölü gibidir. Sanki bir leşdir ve böcekler, akrebler dolu bir çöplüktür. Su gibi görünen bir serâbdır. Zehr karışdırılmış şeker gibidir. Aslı harâbdır, elde kalmaz. Kendini sevenlere, arkasına takılanlara, hiç acımayıp, en kötü şeyleri yapar. Ona tutulan akırsızdır, bütyülenmiştir. Âşıkları delidir, aldatılmışdır. Onun görünüşüne aldanana, sonsuz felâkete düşer. Tadına, güzelliğine bakan nihâyetsiz plşmânlık çeker. Server-i kâinât, Habîb-i Rab-bil'âlemîn "aleyhi ve alâ âlihissalevât vettehiyyât" buyurdu ki, (Dünyâ ile âhiret birbirinin zıddıdır, birbirine uymaz. Birini râzî edersen, öteki gücenir). Demek ki, bir kimse, dünyâyı râzî ederse, âhiret ondan gücenir. Ya'ni, âhiretde, eline bir şey geçmez. Allahü teâlâ, bizi ve sizi, dünyâyı düşkün olmakdan ve dünyâyı ele geçirmek için insanlık vazîfelerini çiğneyenleri sevmekten muhâfaza eylesin!

Yavrum! Bu, pek kötü olduğunu anladığın dünyâ, nedir biliyor musun? Dünyâ, seni, Allahü teâlâdan uzaklaştıran şeyler demektir. Kadın, çocuk, mal, rütbe, mevkî' düşüncesi, Allahü teâlâyı unutturacak kadar aşırı olursa, dünyâ olur. Çalgılar, oyunlar, (Mâîa-ya'nî) ile, ya'nî lâidesiz, boş şeylerle vakt geçirmek, [top oynamak, kumarlar, kötü arkadaş, kötü filmler, mecmû'a ve romanlar], hep bunun için dünyâ demektir. Âhirete fâidesi olmayan ilmler, dersler de, hep dünyâdır. Hesâb, hendese [ya'nî matematik ve geometri], astronomi, mantık, eğer Allahü teâlânın gös-

terdiği yerlerde kullanılmazsa [ya'nî kâfirlerle mücadele ve onlardan üstün olmak için ve insanlara hizmet etmek için kullanılmazsa] bunlarla uğraşmak, boşuna vakt öldürmek olur ve dünyâ olur. Bu bilgileri bütün derinliği ile, incelikleri ile okumak, yalnız başına işe yarasa idi, eski Yunan felsefecileri [ve son zemânlardaki Avrupanın, Amerikanın fen adamları, mütehassısları] se'âdet yolunu bulur, âhıretdeki ebedî azâbdan kurtulurlardı.

[Liselerde, üniversitelerde okunan ulûm-i akliyye, ya'nî tecrübî ilmler, ya'nî fen bilgileri ve yabancı diller, islâmiyyete ve mahlûklara hizmet etmek niyyeti ile öğrenilirse ve bu yolda kullanılırsa, fâideli olur. Bunlara çalışmak lâzım olur ve sevâb olur. Bunun içindir ki, ecdâdımız, Şâm, Bağdâd, Semerkand ve Endülüs müslimânları her türlü fende ve güzel san'atda pek ileri gitmiş, dünyâ birinciliğini ellerinde tutmuşlardı. Avrupanın ilm ve fen adamları, asrlar boyunca, islâm fakültelerine gelip ihtisâs kazanırlar ve bununla öğrenirlerdi. Müslimânların o parlak medeniyetlerinin eserleri, bugün meydândadır ve dünyâ münevverlerini hayrân bırakmaktadır.

Bugün liselerde, üniversitelerde okutulan ve insanın bütün gençlik hayatına mal olan bilgiler, Allahü teâlânın emrlerine uyarak kullanılırsa, fâideli olur ve dünyâ ve âhıretin kazanılmasına sebep olur.

Medeniyet demek, yalnız ilm ve fen demek değildir. İlm ve fen, medeniyet için, ancak bir âlet, bir vâsıta. İlmde, fende çok ileri olan milletlere, fen vâsıtalarını ne yolda kullandıklarını incelemeyen, medenî demek büyük gaflettir. Pek yanlışdır. Fabrikaların, motorlu vâsıtaların, gemi, tayyâre, atom cihâzlarının çok olması, gözleri kamaşıduran yeni buluşların artması, medeniyeti göstermez. Bunları medeniyet sanmak, her silâhlı gâzi, mücâhid sanmağa benzer. Evet, mücâhid olmak için en yeni harb vâsıtalarına mâlik olmak lâzımdır. Fekat, bunlara mâlik olan, eşkıyâlık da yapabilir.

Medeniyet, ta'mir-i bilâd ve terfih-i ibâddır. Ya'nî, bel-deleri, memleketleri i'mâr etmek ve bütün insanları, rûh, düşünce ve beden bakımlarından râhat yaşatmaktır. Bu iki gâye vâsıl olmak, ancak ve yalnız ahkâm-ı islâmiyyeye,

ya'nî Allahü teâlânın emrlerine ve yasaklarına uymakla olur. İslâmiyyetden ayrıldıkça medeniyet geriler. İşte liselerde, üniversitelerde öğrenilen bilgiler, bütün fen vâsıtaları, fabrikalar, ağır sanâyi', memleketleri i'mâr için, insanları râhat ettirmek için kullanılırsa, fâideli olur, sevâb olur. Memleketleri tahrib, insanların hürriyyetini ellerinden almak, köle yapmak için kullanılırsa, fâidesiz olur, günâh olur. Bunların fâideli olması, medeniyete hizmet etmesi ancak ve yalnız islâm dînine uygun kullanmakla olur. Avrupa, Amerika, asrlardan beri, islâm ahlâkını, islâm hukûkunu inceliyor. İslâm dîninin emrlerini, yasaklarını alıp, kendilerine mal ediyor. Onların bugünkü ilerlemesi, kanûnlarında bile yer verdikleri, islâmî kıymetler ve esâslar sayesinde olduğu açıkça görülmektedir. Demek ki, bir milleti, bir gemiye benzetirsek, islâm ahkâmı, ya'nî Allahü teâlânın emri ve yasakları, bu geminin güverte ve kaptan teşkilâtıdır. Bütün ilmler, fen bilgileri, endüstri kolları, ağır sanâyi' de bu geminin, çarkçı, makinist kısmı demektir. Gemide kaptan da, makinist de lâzımdır. Biri bulunmazsa, gemi işe yaramaz, helâk olur.

O hâlde, dedelerimizin "rahmetullahi teâlâ aleyhim es-selâm" dünyâ çapındaki başarılarını, üstünlüklerini, yine elde etmek için, islâm bilgilerinin her iki kısmını, ya'nî hem dînimizi iyi öğrenmemiz ve ona sarılmamız, hem de ulûm-i akliyyeyi, asrımızın bütün teknik buluşlarını öğrenmeğe ve en iyi şekilde yapmağa çalışıp, bunları islâm ahkâmına uygun olarak kullanmamız lâzımdır. Bunu başarinca, maddî, mânevî olgunlaşacak, bütün milletlere örnek olacak, bütün dünyâca sevilerek, hâkim ve hâmi seçileceğiz.

Hadis-i şerifde, (El Cennetü tahte zilâlıssüyûf) buyuruldu. Ya'nî (İslâmiyyet, kâfirlerdeki silâhların hepsini yapmaktır ve bunları iyi kullanmak ile sağlam kalır). Bunun için, fen bilgilerine çok çalışmamız, atom bombası, roket, radar, füze yapmamız lâzımdır. Aksi takdîrde din yıkılır. Blindörüz bu kadar sene evvel, bugünün kurtuluş yolunu, bu hadis-i şerif, bizlere göstermiştir. (İnsanların (milletlerin) dinleri, kendilerini idâre edenlerin dinleri gibi olur!) hadis-i şerifi de, müslimânların çalışarak, kâfirlerden üstün olmasını emir buyurmaktadır. Bu hadis-i şerifleri iyi anla-

malı ve dört el ile sarılmalıdır].

Peygamberimiz "aleyhissalâtü vesselâm" buyurdu ki: (Bir kimsenin mâlâ-ya'nî ile, ya'nî fâidesiz şeylerle uğraşması, boş vakt geçirmesi, Allahü teâlânın onu sevmediğine işâretidir!) Fârisî beyt tercemesi:

*Ne varsa güzel, Allah sevgisinden başka,
hepsi câna zehrdir, seker bile olsa.*

Yıldızlarla uğraşmak, ya'nî astronomi ilmi, nemâz vaktlerini anlamağa yarar demişlerdir. Bunun ma'nâsı, nemâz vaktlerinin bilinmesine yarayan ilmlerden biri de, ilm-i nü-cûmdur demektir. Yoksa kozmoğrafya bilinmezse, nemâz vaktleri anlaşılamaz demek değildir. Astronomiden haberi olmayan çok kimseler vardır ki, nemâz vaktlerini, bu ilmleri bilenlerden dahâ iyi anlar. Mantık, hesâb ve diğer lise dersleri, hep böyle olup, bunların hepsi islâmiyyetin gösterdiği yerlerde kullanılırsa ve ilm-i kelâm da, islâmiyyetin tek se'âdet ve medeniyet yolu olduğunu isbât etmek için kullanılırsa câiz olur [ve çok sevâb olur].

Mubâh olan şeyleri yapmak, vâciblerin, farzların yapılmasına mâni' olursa, bunlarla uğraşmak, yine mubâh olur mu olmaz mı? Elbet olmaz! İnsâf etmek lâzımdır. Dini, imâni, farzları, harâmları öğrenmeden önce, ilse bilgileri ile uğraşmak da bu zarûri bilgileri öğrenmeğe mâni' olmaktadır.

[(Kimyâ-i se'âdet) kitâbı ilm kısmında buyuruyor ki: Her mü'minin, en önce, Ehl-i sünnet i'tikâdını, kısaca öğrenmesi farzdır. Bundan sonra, iki şey öğrenmesi lâzım olur. Biri kalb için olan, ikincisi beden için lâzım olan bilgidir. Beden için olan bilgi de ikidir. Biri yapacağı emrler, ikincisi sakınacağı yasaklardır. Emrleri öğrenmek şöyle olur: Sabâh vakti, yeni müslimân olan kimsenin, öğle vakti gelince abdestin ve nemâzın farzlarını öğrenmesi, hemen farz olur. Sünnetlerini öğrenmesi de sünnet olur. Akşam olunca, akşam nemâzının üç rek'at olduğunu öğrenmesi farz olur. Ramazân gelince, orucun farzlarını öğrenmesi farz olur. Zengin olunca, bir sene sonra, zekâtı öğrenmesi farz olur. Hacı öğrenmesi, hacca gideceği zemân farz olur. İşte, herşeyi zemânı gelince öğrenmesi farz-ı ayn olur. Meselâ evlen-

mek istediği zemân, nikâh bilgilerini, kadın, erkek haklarını, kadınların özr hâllerini öğrenmesi farz olur. Bir san'ata, ticârete başlayınca, bunlardaki emr ve yasakları, fâizi öğrenmesi lâzım olur. Hangi san'ata başliyecekse zemanın ona âid fen bilgilerini de mektebde öğrenmesi farz olur. (Meselâ dış tabîbi olacaksa, liseyi ve dışı mektebini bitirmesi, staj ve ihtisâs yapması farz olur. Her san'at, ticâret, zirâ'at da hep böyledir. Herkese kendi san'atını okuması, öğrenmesi farz olur. Başka san'at bilgilerini öğrenmesi farz olmaz. Harb zemânında da askerliği ve yeni silâhları yapmak, kullanmak, ko-runmak için, fen bilgilerini kısaca öğrenmek, her müslimâna farz-ı ayn, bunlarda ihtisâs kazanmak ise farz-ı kifâyedir).

Harâmları öğrenmek de, herkese başka dürlü farz olur. Meselâ, erkeklerin ipek giydiği bir yerde bulunanların, ipek giymenin harâm olduğunu öğrenmesi ve bilenlerin bilmiyenlere öğretmesi farz olur. (Sun'î ipek giymek erkeklere de harâm değildir). Alkollü içkiler içilen, domuz eti yinilen, başkasının hakkı, fâiz, rüşvet alınan, kumar oynanan yerde bulunanların, bunların harâm olduğunu öğrenmesi farz olur. Kadın erkek birlikte oturanların da mahrem ve nâmahrem olan kadınları ve bakmak câiz olan ve olmayan kadınları öğrenmesi farz olur. [Kadınların, kızların açık gezdiği, erkeklerin de dizden yukarısını açtığı yerlerde bulunan müslimânların, örtmesi farz olan yerlerini öğrenmeleri lâzımdır. Bu yerlerini açmak ve başkasının açık yerine bakmak günâh olduğu gibi, bunu bilmemek de ayrı günâhdır.]

Kalbe âid bilgileri, ya'nî ilm-i ahlâk öğrenmek, her erkeğe ve kadına farz-ı ayndır. Meselâ (Hikd) "ya'nî kin bağlamak", (Hased) [Başkasında bulunan ni'metin onda olmayıp, kendinde olmasını istemektir. Onda olduğu gibi, kendisinde de olmasını istemek hased değildir. Buna (Gibta) etmek, imrenmek denir ki sevâbdır], (Kibr) [Kendini büyük bilmek, üstün görmektir. Kibrli olana karşı kendini büyük göstermek, kibr olmaz. Sadaka vermek gibi sevâb olur]. (Sû'i zan) etmek [İyi insanı fenâ bilmek] gibi şeylerin harâm olduğunu öğrenmek, her mü'mine farz-ı ayndır. Görülüyor ki, imâni, ya'nî Ehl-i sünnet i'tikâdını kısaca öğrenmek ve iyi ve kötü huyları öğrenmek, farz-ı ayndır. Ya'nî, herkesin öğrenmesi farzdır. Abdesti, guslü, nemâzı ve orucu ve ha-

râmları da, her müslimânın öğrenmesi farz-ı ayndır. Cenâze nemâzını, ölüye hizmeti ve san'at ve ticâret bilgilerini (ve bugünün silâhlarını yapmak ve kullanmak için, fen bilgilerini iyi) öğrenmek farz-ı kifâyedir. Ya'nî lâzım olan kimse-lerin öğrenmesi farz olup, başkalarına farz olmaz. Fekat, lüzûmu kadar kimse öğrenmezse, bütün müslimânlar, hükûmet ve millet, büyük günâha girer. Meselâ, doktor olacak kimsenin lise ve tıbbiyyede okuması farz olup, mühendis olacak kimsenin tıbbiyyede okuması farz değildir. İbni Âbidîn "rahmetullahi aleyh" (Dürr-ül-muhtâr) şerhinde, ön sözde diyor ki: (Ulûm-i nakliyyeden ya'nî din bilgilerinden kendine lâzım olanları öğrenmek farz-ı ayndır. Bundan fazlasını öğrenmek ve ulûm-i akliyyeden fâideli olanları öğrenmek farz-ı kifâyedir). Nemâzda kırâ'eti anlatırken diyor ki: (Bir âyet ezberlemek, herkese farz-ı ayndır. Fâtihayı ve üç âyet veyâ bir kısa sûre ezberlemek vâcibdir. Kur'ân-ı kerîmin hepsini ezberlemek farz-ı kifâyedir. Kendine lâzım olmaları fıkıh bilgilerini öğrenmek, hâfız olmakdan dahâ iyidir). Beşinci cildde buyuruyor ki: (Başkalarına öğretmek için ilm öğrenmek, kendi işlemesi için öğrenmekden dahâ sevâbdır).]

Yavrum! Hak teâlâ, sana çok lutf ve ihsân ederek, bu genç yaşda tevbe etmekle ve islâm âlimlerinin yolunda bulunan birinin sohbetine kavuşdurmakla şereflendirmişdi. Bilemiyorum ki, nefis ve şeytânın ve din bilgisi olmıyan kötü arkadaşların arasında, o temiz hâlde kalabildin mi? Din düşmanları her yoldan gençleri aldatmağa uğraşırken, değişmeden, akıntıya karşı durmak kolay değildir. Gençlik zemânıdır. Para bol, nefsin her arzûsunu yerine getirmek kolay ve arkadaşların çoğu da uygunsuz! Fârisî beyt tercemesi:

**Cânım, yavrum! Sana sözüm, yalnız şudur:
körpeçiksin, yolun da çok korkuludur.**

Kıymetli oğlum! Mubâhların fazlasından sakınmalısın. Mubâhları, lüzûmu kadar kullanmalısın. Bunları da, Allahü teâlâyâ kulluk etmek niyyeti ile yapmalısın. Meselâ, birşey yirken, Allahü teâlânın emrlerini yerine getirmek için kuvvetlenmeğe, giyinirken avret yerini örtmeğe ve soğuktan, sıcaktan korunmağa niyet etmeli ve her mubâh için [ve ders çalışırken böyle] gerekli niyyetler yapmalıdır. Bû-

yüklerimiz azîmet ile hareket etmiş, ruhsatdan elden geldiği kadar kaçınmışdır. Mubâhları, zarûret mikdârı kullanmak da azîmetdir. Bu devlet, bu ni'met ele geçmezse, mubâhlardan dışarı çıkmamalı, harâm ve şübhelilere taşmamalıdır. Allahü teâlâ kullarına çok merhamet ve ikrâm ederek, mubâh olan şeylerle zevklenmeğe izin vermişdir. Pekçok şeyleri mubâh etmişdir. Halâl olan bu sayısız zevkleri, lezzetleri bırakıp da, harâm edilen birkaç zevke sapmak, Allahü teâlâyâ karşı, ne kadar edebisizlik olur. Hem de, harâm ettiği lezzetleri, dahâ fazlası ile mubâhlarda da yaratmışdır. Halâl olan çeşid çeşid ni'metlerin zevkleri bir yana, insanın işinden, Rabbinin râzı olmasından dahâ büyük zevk olur mu? Bir kimsenin işini, efendisinin beğenmemesinden dahâ büyük cefâ, sıkıntı olur mu? Cennetde Allahü teâlânın râzı olması, Cennet ni'metlerinin hepsinden dahâ tatlıdır. Cehennemdekilerden Allahü teâlânın râzı olmaması, Cehennem azâblarından dahâ acıdır.

Biz kuluz. Sâhibimizin emrindeyiz. Başı boş değiliz. Her istediğimizi yapmağa serbest değiliz. İyi düşünelim! Uzağı gören akl sâhibi olalım! Kıyâmet günü utanmaktan, pişmân olmaktan başka, ele birşey geçmez. Gençlik çağı, kazanc zemânıdır. Merd olan, bu vaktin kıymetini bilip, elden kaçırmaz. İhtiyârlık herkese nasîb olmaz. Nasîb olsa da, râhat, el-verişli vakt ele geçmez. Vakt de bulunsa, kuvvetsizlik, hâlsizlik zemânında, yarar iş yapılamaz. Bugün, her vak'iyet el-verişli iken, ananın babanın varlığı büyük ni'met iken, geçim derdi olmayıp fırsat elde iken, güç kuvvet yerinde iken, hangi ömr ile, hangi sebeble, bugünün işi yarına hırakılabilir? Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", (Yarın yaparım diyen helâk oldu, ziyân etdi) buyurdu. Eğer dünyâ işlerini yarına bırakırsan ve bugün hep âhıret işlerini yaparsan güzel olur. Fekat, bunun aksini yaparsan çok çirkin olur.

Gençlik zemânında, insanı üç din düşmanı olan, nefis, şeytân ve kötü insanlar aldatmağa uğraşmaktadır. Bunlar karşısında az bir ibâdet pek kıymetli olur. İhtiyârlıkta yapılan, bundan katkat fazla ibâdetlerin bu kadar kıymeti olmaz. Düşman hücum ettiği zemân, askerın ufak bir hareketi, çok kıymetli olur. Sulh zemânında yapılan büyük ta'limlerin, manevraların, bu kadar kıymeti olmaz.

Oğlum, bütün varlıkların hülâsası, özü olan insan, eğlen-
ce için, oyun için, yiyip içmek, gezmek, yatmak, keyf sürmek
için yaratıldı. Kulluk vazifelerini yapmak için, Rabbine
itâ'at, tevâzu', kuvvetsizliğini, ihtiyâcını göstermek, Ona sı-
ğınmak ve yalvarmak için yaratıldı. Muhammed aleyhisse-
lâmın bildirdiği ibâdetlerin hepsi, insanlara fâideli şeyler-
dir. İnsanlara yaradığı için emr edilmiştir. Yoksa, hiçbir ibâ-
detin Allahü teâlâyâ fâidesi yoktur. Candan teşekkür ede-
rek, minnet ile ibâdet yapmalı. Tâ'm teslîm olarak, emrle-
ri yapmağa ve yasaklardan kaçınmağa çalışmalıdır. Allahü
teâlâ hiçbirşeye muhtâc olmadığı hâlde, kullarını emr ve ya-
saklar vermekle şerefliendirdi. Herşeye muhtâc olan, biz kul-
ların, bu büyük ihsâna, bol bol teşekkür etmemiz, bunun için
de, emrleri yapmağa, cândan sarılmamız lâzımdır.

Ey Oğlum! İyi biliyorsun ki, dünyâda biri, mevkî', rüt-
be sâhibi olsa, emrinde bulunanlardan birine, mühim bir va-
zife verse, bu vazifenin yapılmasında, emr verene de fâide
olduğu hâlde, bu işçi, bu vazifeye ne kadar çok ehemmiy-
yet ve kıymet verir. Bu vazifeyi, bana büyük bir zât verdi di-
ye öğünür ve seve seve, zevk ile yapmağa çalışır değil mi?
Yazıklar olsun! Allahü teâlânın büyüklüğü, yüksekliliği, bu
kimsenin büyüklüğü kadar değil midir de, islâm dininin is-
tediklerini yapmağa, böyle çalışılmıyor. [Allahü teâlânın
emrleri vazife bilinmiyor ve (vazife mukaddesdir! Önce
vazife, sonra nemâz) gibi şeyler deniyor. Hâlbuki, Allahü
teâlânın emrleri birinci vazife olmak lâzımdır].

Utanmak lâzımdır. Gaflet uykusundan uyanmamız lâzım-
dır. Allahü teâlânın emrlerini yapmamak, iki sebepten ille-
ri gelir:

1- Allahü teâlânın emrlerine, yasaklarına inanılmamış-
dır. [Bu ibâdetler arablar içindir. Çöldeki insanların sağlam
olması içindir. Bugün İsveç hareketleri, spor, fiziko-terapi,
masaj, nemâzın işini görmekde, duşlar, banyolar, plâjlar, ab-
destden dahâ modern temizlemektedir denilmesidir].

2- Allahü teâlânın emrlerine ehemmiyyet vermemekdir.
Bu emrlerin büyüklüğünü, mevkî', kumanda sâhibi kimsele-
rin büyüklüğünden aşağı görmektir. Her iki sebep-ile de, ibâ-
det etmemenin şenâ'atini, çirkinliğini düşünmemiz lâzımdır.

Ey evlâdım! Yalancılığı çok def'a görülmüş olan birisi,
düşman bu gece, filan yerden baskın yapacak dese, idâreci-
ler, akıllılar, karşı koyma güçlerini düşünmez mi? O kimse-
nin yalancı olduğunu bildikleri hâlde, tehlikeli bulunan işle-
re, ihtiyâtlı, tedbirli, uyanık bulunmak lâzımdır demezler mi?

Muhbir-i sâdık, ya'nî hep doğru söyleyici, doğruluğu ile
şöhret bulmuş "aleyhissalâtü vesselâm", tekrâr tekrâr, açık-
ça, âhiretin sonsuz azâblarını bildiriyor. Buna inanmıyorlar.
İnanılsa da, tedbir, kurtulma çâresi düşünmüyorlar. Hâlbuki,
Muhbir-i sâdık, kurtuluş yolunu da, göstermektedir. O
hâlde, Muhbir-i sâdıkın sözlerine, bir yalancının sözleri
kadar kıymet vermemek, nasıl bir îmândır? Îmânım var
demek, müslimânım demek, insanı kurtarmaz. Kalbin inan-
ması, yakîn hâsıl etmesi lâzımdır. Hâlbuki, yakîn nerede?
Zan bile yok. Belki vehm bile değil. Çünkü, tehlikeli zemân-
larda vehm edilen şeye karşı da, tedbir almak, aklî feâbidir.

Hucûrât sûresi, onsekizinci âyetinde meâlen, (Allahü te-
âlâ, yaptıklarınızı hep görmektedir) buyurulduğu hâlde,
harâmları yapıyorlar. Hâlbuki, herhangi bayağı bir kimse, bu
çirkin işleri görecektir, belki görmek ihtimâli olsa, yapma-
dan vazgeçerler. Bu hâlin iki sebebi olabilir: Yâ, Allahü te-
âlânın verdiği habere inanmıyorlar. Yâhud da, Allahü teâlâ-
nın görmesine ehemmiyyet vermiyorlar. Harâmları, bu iki se-
beb ile işlemek, îmânı mı gösterir, kâfir olmağı mı gösterir?

Yavrum, yeniden îmânını tâzelemelisin! Peygamberi-
miz "aleyhissalâtü vesselâm" buyurdu ki, (Lâ ilâhe illallah,
diyerek, îmânınızı yenileyiniz!) Sonra, Allahü teâlânın râ-
zı olmadığı işlerinden tevbe etmelisin. Yasak ettiği, ha-
râm eylediği şeylerden sakınmalısın. Beş vakt nemâzı ce-
mâ'at ile kılmalısın. Gece nemâz kılabilirsen, teheccüde
kalkabilirsen, büyük se'âdet olur.

[Cum'a, Arefe, Bayram, Kadr, Berât, Mi'râc, Aşûre, Mev-
lid ve Regâib gecelerinde ibâdet etmek çok sevâbdır. Mev-
lânâ Muhammed Rebhâmî "rahmetullahi aleyh" (Riyâd-un-
nâsîhîn) kitabının, Hind basması, yüzyetmişikinci sahîfesin-
de buyuruyor ki, büyük islâm âlimi, imâm-ı Nevevî "rah-
metullahi aleyh", (Ezkâr) kitabında buyuruyor ki, gecenin
oniki kısmından bir kısmını (ya'nî bir sâat kadar) ihyâ etmek,

ya'ni okumak, kılmak, düâ etmek, bütün geceyi ihyâ etmek olur. Yaz ve kış geceleri için hep böyledir. (İbnî Âbidin'in dörtüzyaltmışbirinci (461) sahifesindeki yazıdan da, böyle olduğu anlaşılmaktadır. (Hakâyık-ı manzûme)de diyor ki, fikh kitâblarında, saat demek, bir mikdâr zemân demektir. Nevevî, şâfi'i mezhebinde müctehiddir. Hanefîlerin de, geceleri, böyle ihyâ etmeleri uygun olur). Hakâyık-ı manzûme kitâbı, Mahmûd-i Buhârînin olup iki cildir ve (Manzûme-i Nesevî)nin şerhidir. Kıymetli fikh kitâbıdır. Mahmûd-i Buhârî, 671 [m. 1271] senesinde, Buhârâda vefât etmiştir.]

Zekât vermek de, islâmın beş şartından biridir. Zekât vermek elbette lâzımdır. [Birçok kitâblar, meselâ Murâd Molla kütübhanesinde, (1113) numaralı (Surre-tül-fetâvâ) kitâbı ondördüncü sahifesinde, (Zekât vermek lâzım olup da, (o sene vermeyip), özsüz gecikdiren günâha girer ve şehâdeti kabûl olmaz) buyurmaktadır.] Zekâtı kolayca verebilmek için, altından ve gümüşden ve ticâret eşyasından, fakîrlerin hakkı olan kırkda biri, senede bir kerre [meselâ her Ramezân-ı şerif ayında] zekât niyyeti ile ayrılıp, saklanır. Bütün sene içinde, istediği zemân, zekât vermesi câiz olanlardan, dilediğine verir. Her verişde, ayrıca zekât için, niyyet etmeğe lüzûm yoktur. Ayırırken, bir kerre niyyet etmek yetişir. Herkes, fakîrlere ve zekâtın hakkı olanlara, bir senede ne kadar vereceğini bilir. Buna göre zekâtından ayırıp saklar. Ayırırken, niyyet etmezse, fakîrlere verdikleri zekât olmaz. [Nâfile sadaka olur]. İşte böylece, hem zekât verilmiş olur, hem de, her zemân muhtaclara yaptığı yardım, yerini bulur. Bir sene içinde, fakîrlere yaptığı yardım, zekât için ayrılandıktan az olursa, artan zekâtı, yine kendi malından ayrı saklamalı, gelecek sene ayrılacak olan zekât ile karışdırıp vermelidir. Her sene, böyle ayırıp, yavaş yavaş vermek câizdir. Yavrum! İnsanların nefsi bahildir, cimridir, tama'kârdır. Allahü teâlânın emrlerini yapmakda inâcdır. Onun için, biraz aşırı yazdım. Yoksa, malı da, câmi da, mülkü de, hep O vermiştir. Onun verdiği el uzatmağa kimin hakkı vardır? O hâlde zekâtı ve usru seve vermek lâzımdır.

Her ibâdeti seve seve yapmalıdır. Kul hakkına dokunmağa, hakkı olanları ödemeğe, titizlikle çalışmalıdır. Üzerimde kimsenin hakkı kalmamasına çok dikkat etmeliyiz!

Hakkı dünyâda ödemek kolaydır. Nezâket ile, yumuşaklıkla hakdan kurtulmak mümkün olur. Fekat, âhiretde, iş böyle değildir. Orada, hak altından kurtulmak çok güçtür, çaresi bulunmaz.

[Kâfirlerin haklarını da gözetmek lâzımdır. Kâfir memleketlerindeki kâfirlerin de mallarına, canlarına ve nâmûslarına saldırmamalıdır. Kâfirlerin kanunlarına da karşı gelmemelidir.] İslâmiyyeti, dinini iyi bilen ve âhireti düşünen doğru âlimlere sorup öğrenmelidir. Böyle mübârek insanların sözleri ve kitâbları, te'sîrli olur. Bunların nefeslerinin bereketi ile, sözlerini yapmak kolay olur. [Para kazanmak için, rey kazanmak, mevkî almak için, din kitâbı yazan, nutk söyleyen, müslimânları aldatmak için yüzlerine gülen, din hırsızlarının yanından ve kitâblarından kaçmak lâzımdır]. Doğru âlim, güvenilir kitâb bulunamayan yerlerde, bu gibilerden ancak, çok lüzûmlu şeyler sorulabilir. Va'zları, nutkları dinlenmez.

Ey oğlum! Bizim gibi fakîrlerin, yukarıda ta'rîf ettiğimiz, alçak dünyâ düşünce ile, ne işimiz vardır ki, onların gidişlerinin iyiliğine, kötülüğüne karışalım? Allahü teâlânın Peygamberi "sallallahü aleyhi ve sellem" lâzım olan nasihatları, açıkça bildirmiş, söylenmedik birşey kalmamıştır. Fekat bu yavru, bu fakîrlere gelip, nasihat ve yardım istemiş olduğu için, bu yavrunun nasıl, ne yolda bulunduğu sık sık kalbe gelmektedir. Bu bağılılık bu satırların yazılmasına sebep olmuştur. Evet, bu yavrunun böyle sözleri çok işitmiş olduğumu biliyorum. Fekat, yalnız işitmekle, birşey kazanılmaz. Duyduklarını, öğrendiklerini yapmak lâzımdır. Bir hasta, ilâcını öğrenebilir. Fekat, ilâcı kullanmadıkça, iyi olamaz. İlâcı bilmek, onu iyi edemez. Bütün Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" ve âlimlerin "rahimehümullah" milyonlarca sözleri ve bînlerle kitâbları, hep işlemek içindir. Bilmek, kıyâmetde fâideli değil, şefâ'atçı değil, azâb yapılması için huccet ve şahid olacaktır. Peygamber "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimiz buyurdu ki, (Kıyâmet günü, azâbın en şiddetlisine, en kötüsüne düşecek olan, ilminin fâidesini görmeyen, gidişi ilmine uymayan âlimdir).

Yavrum, o zemânki tevbenin, bağılılığın bir netîce vermediğini sen de biliyorsun! Çünkü, Allahü teâlâyı seven ve

unutmayanlardan uzak kalman, o se'âdet tohumunun açılıp büyümesine mâni' oldu. Fekat, o tohumun çürümemiş olması, bu yavrunun yetiştirilmeğe elverişli, nefis bir cevher olduğunu göstermektedir. O tevbenin, o bağlılığın bereketi ile, Allahü teâlânın, bu yavruyu, ergeç, sevdiği, seçtiği yola kavuşturacağı ümmid olunur. Herne behâsına olursa olsun, Aliah yolunda bulunanlara olan sevgiyi elden kaçırmayınız! Bunlara sığınmak, bunlarla berâber olmak iştîyâkını kalbinize yerleştiriniz! Bu büyüklere olan sevginiz sebebi ile, Allahü teâlânın, kendi sevgisini içinize yerleştirmesini ve kalbini, bu dünyâ çerçöplerine bağlamakdan kurtarıp, büsbütün kendisine çekmesini isteyiniz! Fârisî beytler tercemesi:

*Aşk öyle bir ateşdir ki, yanarsa eğer,
Ma'sûkdan başka herşeyi yakar, kül eder.*

*Hakdan gayriyi katl için (LÂ) kılıncı çek,
(LÂ) dedikten sonra, birşey kaldımı bir bak.*

*(İLLALLAH)dan başka ne varsa, hepsi gitti;
Sevin ey aşk! Hakka ortak kalmadı bitti.*

1/73 [Müjdecî Mektûblar: 97.]

● Yavrum! Dünyâda ve âhirette bütün se'âdetlere kavuşmak, ancak, dünyâ ve âhiretin en üstün insanına uymak ile olur. Cehennem ateşinden, ancak Ona uyanlar kurtulur. Cennet ni'metlerine kavuşmak, seçilmişlerin, sevilenlerin en üstünü olan, O Peygambere uyanlara mahsûsdur. Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak, Ona uyanlar içindir. Ona uymayanların tevbeleri, istigfârları, zühdları ve tevekkülleri kıymetsizdir. Onun ismini söylemeden yapılan zikirler, fikrler, zevkler, makbûl olmaz. Dûâlar kabûl olmaz. Peygamberler, Onun hayât çeşmesinden bir damla içmekle, o makâmlara yükselmişler. Evliyâ, Onun sonsuz deryâsından bir yudum içmekle kemâl bulmuşlardır. Melekler Ona uymakla şerefleşmiş, gökler Onun emrlerini yapmakla vazifelendirilmişdir. Herşey Onun için yaratılmış, bütün varlıkların reisi olmuşdur. Allahü teâlânın varlığı, Onun ile belli olmuş, herşeyin yaratıcı, Onun rızasını istemiştir. Akıllı olan, se'âdetle kavuşmak isteyen herkes, bedeni ile, rûhu ile, Ona uymağa çalışmalı, bu ni'mete mâni' olan şeylere inanmamalı, al-

danmamalıdır. Bir kimse, binlerle kerâmet gösterse, fâide-li, başarılı olsa, fekat Onun yüksekliğini anlamayıp, Ona uymakdan mahrûm kalsa, bunu sevmek, buna uymak, sonsuz zararlara, felâketlere sebep olur. Fâidesi, üstünlüğü görülmeyen, fekat her işinde Ona nıyan kimseye tâbi' olmak, insanı bütün se'âdetlere kavuşturur. 4/10 [Müntehabâ: 42.]

● Yetmişiki fırkadan doğru yoldan ayrılanlar, ekseridir [çoğunlukdadır]. Bunlara sebep olanlar, tarikatte yolda kalıp, şaşıranlardır. 1/220. [Müjdecî Mektûblar: 291.]

● Yetmişiki fırka, ehl-i kiblede oldukları için, tekfir edilmezler. [Fekat, küfre sebep olan sözü söyleyenin kâfir olduğu anlaşılır] 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● Yetmişiki fırkanın reisleri, kötü âlimler idi. 1/47. [Müjdecî Mektûblar: 61.]

● Yetmişüç fırkanın herbiri şer'i'ate uymak da'vâsındadır. Herbiri kendi kurtulduğunu zan etmektedir. 1/80. [Müjdecî Mektûblar: 116.]

● Yetmişüç fırkadan yetmişikisi, bozuk i'tikâdları kadar Cehennemde kalırlar. Ve azâb olunurlar. Fırka-ı nâciyye hâricidir. [Kurtulan, fırka-ı nâciyyedir]. 2/67. [Se'âdet-i Ebediyye: 54.]

● Yetmişbin kimse; beşerin hayrlısının ümmetinden, he-sâbsız Cennete dâhil olacaktır ki, onlar; Ellezine lâ yeknizûne ve lâ yester-kûne ve lâ yetetayyerûne ve alâ Rabbihim yetevakkellûne, dırlar, "hadîs-i şerîfî." Yetmişbin kimse kıyâmetde zıll-i bâride âsûdedirler ki, onlar parayı hayrlı işde kullananlardır. Bunlar..... dağlama ve efsûn yapmayan, uğursuzluğa inanmayan ve Rablerine tevekkül edenlerdir..... 3/20.

● Yerâhül-mü'minûne bi-gayr-i keyfin ve idrâkin ve darbin min misâl. [Mü'minler, Allahü teâlâyı Cennette, nasıl olduğu bilinmeyen şekle göreceklerdir.] 4/100.

● Yezid bî-devletin [nasıbsız Yezidin] küfründe, ihtiyâd edildiği için, susulmalıdır. 1/266. [Müjdecî Mektûblar: 399.]

● Yezid bî-devlet [nasıbsız Yezid] eshâhdan değildir. O bedbahtın eylediği işe, hiç frenk kâfiri cesâret eylememiştir. Ona la'netde, ba'zı Ehl-i sünnet âlimlerinin duraklamaları, râzı olduklarından değil, tevbe ve rücû ihtimâline ri-

âyet eylemişlerdir. 1/54. [Müjdecî Mektûblar: 71.]

● Yezîd, Ebû Cehl ve diğerlerini kötölemek, sövmek ibâdet değildir. 2/96. [Se'âdet-i Ebediyye: 505.]

● Ya'kûb aleyhisselâm. 3/99.

● Ya'kûb-ı Çerhî, evvelâ hâce Alâüddîn'in müridlerinden olup, ikinci olarak şâh-ı Nakşibende bağıdır diye, Nefehât-da, Mevlânâ Câmî' açıklamıştır, beyân etmiştir. 1/119. [Müjdecî Mektûblar: 167.]

● Yüftike nefsûke dı' yedeke alâ sadrıke fe innehü teskinü lil halâli ve yadribü lil harâmî. [Elini göğsüne koy! Halâl şeyde kalb sâkin olur. Harâm şeyde çarpıntı olur.] 5/110. [Fâideli Bilgiler: 158, Cevâb Veremedi: 349.]

● Yakîn sâhibi ârif için rücû'dan [geri dönüş, inişden] sonra, istidlâle [delil ile anlamağa] ihtiyâc olur. 2/21.

● Yemîn eyleyip, bir şahs, Vallahî ben Zeydîn sûretini aynada gördüm dese, hânîs olmaz. [Yemîn keffâreti gerekmez.] Bu şekilde, hem Zeydîn sûreti hakikatde aynada değildir. Hem o sûretin aynada meydâna gelmesi vehm ve hayâl bakımından hakîkidir. Şaşılacak şeydir ki, hakîkatın zıddı olan hayâl ve vehm, burada varlığı hakîkî yapmağa sebep oluyor. Bir diğer misâl, nokta-i cevvalidir. 2/44. [Se'âdet-i Ebediyye: 943.]

● Yüsûf aleyhisselâmın tâlibleri meyânında, bir yaşlı kadın, [onu satın almak için] ipliğini pazara çıkarmışdı. 1/47. [Müjdecî Mektûblar: 61.]

● Ahî Yüsûf esbahu ve ene emlehu. [Kardeşim Yüsûf benden dahâ sabîh, ben ondan dahâ melîhim.] "Hadîs-i şerîf". 3/99.

● Yüsûf aleyhisselâmın hilkati [tabî'atı, yaratılışı] ve hüsn [güzellik] ve cemâli [yüz güzelliği], bu dünyâda meydâna gelen hilkat, hüsn ve cemâl cinsinden değildir. Onun cemâli, cemâl-i behîsetiyân cinsinden idi. 3/99.

● Yolda mevcûd, [insanların geçmesine mâni' olan] taş, ağaç ve kemikleri kaldırmak sadakadır. "Hadîs-i şerîf" 4/147. [Herkes'e Lâzım olan İmân: 136, Cevâb Veremedi: 343.]

● Yevm-i âhîret [âhîret günü] bin senedir. 4/11, 3/37. [Se'âdet-i Ebediyye: 67.]

● "Yûnûs bin Metâ' aleyhisselâm üzerine beni tafdîl eylemeyiniz" hadîs-i şerîfinin izâhı. 6/24.

● Yıldızların hayât ve ölümle alâkası yoktur. 2/68. [Se'âdet-i Ebediyye: 398.]

*Mal ve mülke olma mağrûr,
deme var mı ben gibi.
Bir muhâlif yel eser,
savurur harman gîhi!*

Fırsat ganimettir. Ömrün temâmını fâidesiz işlerle telef ve sarf etmemek lâzımdır. Belki temâm ömrü, Hak celle ve alânın rızâsına muvâfık ve mutâbık şeylere sarf etmek lâzım ve lâbûd [lâzım, gerekli] ve vâcib ve lâyıkdır. Beş vakt nemâzlar, ta'dil-i erkân ile, cem'iyet-i bâtin ve cemâ'at ile edâ edilmelidir. Ve teheccüd nemâzlarını elden çıkarmamalı. Seher vaktlerini istigfârsız geçirmemeli. Gâflet uykusuyla hoşlanmamalı, huzûz-ı âcile ile mağrûr olmamalı; tezekkür-i mevt [ölümü düşünmeli], ahvâl-i âhîreti [âhîret ahvâlini] göz önünde bulundurmalı. Umûr-ı gayr-i meşrû'a-yı dünyeviyyeden i'râz [harâm olan dünyâ işlerinden yüz çevirip], bâkî kalan âhîret işlerine ikbâl etmek lâzımdır. Lâzım ve zarûrî olan, dünyâ ma'îseti işleri ile meşgûl olup, sâir vaktleri, âhîreti i'mâr etmekle meşgûl olmalı. Hâstı-ı ke-lâm [sözün kısası], mâsivânın [Allahü teâlâdan gayri şeylerin] muhabbetinden korunmalı ve bedeni ahkâm-ı şer'iyyeye uymakla süslemeli, onunla meşgûl olmalı. İşin hakîkati budur. Bundan gayri cümlesi hiçdir. Bâkî [devâmlı kalıcı] ahvâlimiz hayrlı olsun. Vesselâm. (Mürşid-i kâmil seyyid Abdülhakîm-i Arvâsînin Cum'a hutbesine başlarken, minberde söylediği türkçe hutbesidir.)

*Hâşâ, zulm etmez kuluna Hudâsı,
Herkesin çektiği, kendi cezâsı!*

**HAKİKAT KİTÂBEVİNİN
YAYINLADIĞI TÜRKÇE KİTÂBLAR**

KİTÂBİN ADI	FİYATI
--------------------	---------------

SE'ÂDET-İ EBEDİYYE (TAM İLMİHÂL): (M. Siddık Gümüş), 1248 sahife, üç kısım bir arada. Yetmişikinci Baskı (1998)1.250.000 TL. 1— FÂİDELİ BİLGİLER: Fâideli Bilgiler (Ahmed Cevdet Pâşa) ve Din Adamı Bölücü Olmaz ve Doğruya İnan, Bölücüye Aldanma, kısımları ile (448) sahife. (1998).....200.000 TL. 2— HAK SÖZÜN VESİKALARI: Huccet-i Kat'iyye (Abdullah Süveydî), Redd-i Revâfid, Tezkiye-i Ehl-i Beyt, Birleşelim-Sevşelim, İmân ile ölmek için kardeşim Ehl-i Beyt ile Eshâbı sevmelisin, Peygamberlik nedir?, Eyyühel-veled tercemesi (İmâm-ı Gazâlî), Bir din câhiline cevâb, kısımları ile 400 sahife (1998).....200.000 TL. 3— HERKESE LÂZİM OLAN İMÂN: Herkese Lâzım Olan İmân (Kemâhlî Feyzullah), Müslimânlık ve Hıristiyanlık, Kur'ân-ı Kerîm ve İnciller, İslâm dîni ve diğer dinler, kısımları ile (464) sahife (1998)250.000 TL. 4— İSLÂM AHLÂKİ: İslâm Ahlâkı (Mühammed Hâdimî), Cennet Yolu İlmihâli, Ey oğul İlmihâli, kısımları ile (576) sahife (1998).....300.000 TL. 5— ESHÂB-I KİRÂM: Eshâb-ı Kirâm, Müslimânların İki Göz Bebeği, İslâm'da İlk Fitne, kısımları ile (416) sahife. (1998)200.000 TL. 6— KİYÂMET VE ÂHİRET: Kiyâmet ve Âhiret (İmâm-ı Gazâlî), Müslimâna Nasihat, kısımları ile (384) sahife..(1998).....200.000 TL. 7— MÜJDECİ MEKTÜBLAR: Mektûbât (İmâm-ı Rabbânî) tercemesi. (608) sahife. (1998).300.000 TL. 8— CEVÂB VEREMEDİ: (Harputlu İshak efendi). (368) sahife.(1998)200.000 TL. 9— İNGİLİZ CÂSÜSÜNUN İTİRÂFLARI: (M.Siddık Gümüş) (128) sahife. (1998)100.000 TL. 10— KIYMETSİZ YAZILAR: (İmâm-ı Rabbânî) (400) sahife. (1998)200.000 TL.	

BOOKS PUBLISHED BY HAKİKAT KİTÂBEVİ

ENGLISH:

- 1- Endless Bliss I, 288 pp.
- 2- Endless Bliss II, 368 pp.
- 3- Endless Bliss III, 288 pp.
- 4- Endless Bliss IV, 384 pp.
- 5- Endless Bliss V, 256 pp.
- 6- The Religion Reformers in Islam, 304 pp.
- 7- The Sunni Path, 112 pp.
- 8- Belief and Islam, 112 pp.
- 9- The Proof of Prophethood, 144 pp.
- 10- Answer to an Enemy of Islam, 128 pp.
- 11- Advice for the Muslim, 352 pp.
- 12- Islam and Christianity, 320 pp.
- 13- Could Not Answer, 432 pp.
- 14- Confessions of a British Spy, 128 pp.
- 15- Documents of the Right Word, 496 pp.
- 16- Why Did They Become Muslims?, 304 pp.

DEUTSCH:

- 1- Islam, der Weg der Sunniten, 128 Seiten
- 2- Glaube und Islam, 128 Seiten
- 3- Islam und Christentum, 352 Seiten
- 4- Beweis des Prophetentums, 160 Seiten
- 5- Geständnisse von einem Britischen Spion, 176 Seiten
- 6- Islamische Sitt, 288 Seiten

EN FRANÇAIS:

- 1- L'Islam et la Voie de Sunna, 112 pp.
- 2- Foi et Islam, 112 pp.
- 3- Islam et Christianisme, 304 pp.
- 4- L'évidence de la Prophétie, et les Temps de Prières, 128 pp.
- 5- Ar-radd al Jamil, Ayyuha'l-Walad (Al-Ghazâlî), 96 pp.
- 6- Al-Munqid min ad'Dalâl, (Al-Ghazâlî), 64 pp.

SHQIP:

- 1- Besimi dhe Islami, 96 fq.
- 2- Ç'do të Thotë Pejgamberia? 48 fq.

ПО РУССКИ:

- 1- Всем Нужная Вера, (128) стр
- 2- Признания Английского Шпиона, (144) стр
- 3- Kitab- us- Salat (Molitvennik) Книга о намазе, (224) стр

AZERBAIJANCA:

- 1- Hər kəsə Lazım Olan İman, (96) sah

HA БЪЛГАРСКИ ЕЗИК:

- Вяра и Ислям. (128) стр.

BOSHNJAKISHT:

- Sivima Potrebni İman. (96) str.

**HAKİKAT KİTÂBEVİNİN
YAYINLADIĞI ARABİ KİTÂBLAR**

KİTÂBIN ADI	SAHİFE
1- Âme cüz'i	32
2- Kâdî Beydâvî tefsiri (Şeyhzâde hâşiyesi)[4 cild]	2314
3- İmân ve İslâm ve selefîler	96
4- Nuhbetül leâli (Emâli şerhi)	144
5- Hadîkat-ün nedîyye (Tarîkat-ı Muhammediyye şerhi)[1.cild]	436
6- Ulemâ-ı müslimîn vel-vehhâbiyyûn	160
7- Fetevâ-ı Haremeyn	128
8- Hedîyyet-ül mühtedîn	192
9- El-münkiz-i anid dalâl	256
10- El-müntehabât	336
11- Muhtasar-ı Tuhfe-i isnâ aşeriyye	352
12- En-nâhiye tan-ı emîr-ül mü'minîn Mu'âviye, Hucec-i kat'îyye, Redd-i Revâfid	184
13- Hulâsat-ül-tahkik fî beyân-ı hükml-i taklîd vel-telîk, Hadîkat-ün nedîyye	368
14- Minhât-ül-vehbiyye fî reddil vehhâbiyye	176
15- El-besâir li münkîr-i tevessül-i bi ehli'l mekâbir	384
16- Fîtnet-ül vehhâbiyye, Savâik-ül-illâhiyye, Seyf-ül cebbar, Redd-i alâ seyyid Kutb	272
17- Tathîr-ül-fuâd, Şifâüssikâm	256
18- El fecr-ü sâdik	192
19- El habl-ül metîn	136
20- Hulâsat-ül kelâm fî beyân-ı umârâ-ül beledil harâm (2.cüz), İrşâd-ül hiyâra	224
21- Et-tevessül-i bin nebi	336
22- Ed-dürer-üs senlye, Nûr-ül yakîn	224
23- Sebîl-ün necât	208
24- El-insâf	224
25- El-müstened	272
26- El-üstâd-ül mevdûdî, Cemâ'at-ı tebliğîyye	128
27- Kitâb-ül-eymân	304
28- El-fıkıh-u alel mezâhib-ül erbe'a [3 cild]	1024

KİTÂBIN ADI

SAHİFE

29- Fetevâ-i ülemâ-i Hînd	120
30- Berika (Şerhi tarîka) (1.cüz), Menhel-ül vâridîn	480
31- Berika (Şerhi tarîka) (2.cüz)	288
32- Behcet-üs senlye, Âdâb-ı tarîkat, İrgâm-ül-merîd	224
33- Se'âdet-i Ebedîyye	304
34- Miftâh-ül felâh	192
35- Şîr'at-ül islâm şerhi	592
36- Envâr-ı Muhammediyye	448
37- Huccetullâhî alel âlemîn	208
38- İsbât-ün nübüvve, Devlet-ül Mekkiyye	224
39- Ni'met-ül Kübrâ	232
40- Teshîl-ül menâfi	304
41- Devlet-ül Osmânîyye	256
42- Kitâbüs-salât	144
43- Sarf ve nahv ve avâmîl	176
44- Savâik-ül muhrîka	336
45- El-hakâik-ül islâmîyye	112
46- Nûr-ül islâm	304
47- El-sırât-ül müstakîm	128
48- El-reddül cemîl	256
49- Tarîk-ün-necât	96
50- El-kavl-ül fasl şerh-i fıkıh-ı ekber İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe	416
51- Câlîyet-ül ekdâr	96
52- Gâyet-ül tahkîk ve nihâyet-ül tedkîk li şeyh-ül Sîndî	128
53- İ'tirâfât-ül Cäsüs el İngiliz	192
54- Ma'lûmât-i Nâfi'a, Er-reddü alel-barekât-it-tashîhiyye fîl-İslâm	208
55- Mîsbâh-ül-enâm	224
56- İbtigâ-ül vüsûl	128
57- El-İslâm ve sâir-ül edyân	304

**HAKİKAT KİTÂBEVİNİN
YAYINLADIĞI FÂRİSİ KİTÂBLAR**

KİTÂBİN ADI	SAHİFE
1- Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî [2 cild]	1280
2- Mûntehabât (Mektûbât-ı İmâm-ı Rabbânî)	416
3- Mûntehabât (Mektûbât-ı Mâsûmiyye), Meslek-i müceddidi	432
4- Mebde ve Me'âd	156
5- Kımyâ-ı Se'âdet	688
6- Riyâd-ün-nâsîhin	384
7- Mekâtib-i şerife	288
8- Dürri-ü me'ârif	160
9- Redd-i vehhâbî	144
10- El-usûlül erbe'a	128
11- Zübdetül-makâmât (Berâkât-ı Ahmediyye)	424
12- Miftâhun-necât	128
13- Mîzân-ül mevâzin	304
14- Makâmât-ı Mazheriyye	208
15- Menâhic-ül ibâd	320
16- Tuhfe-i isnâ aşeriyye	816
17- El-mu'temed fî el-mu'tekâd	288
18- Hukûk-ul islâm, Mâlâ bûdde	272
19- Mesmûat-ı kâdî Muhammed Zâhîd	192
20- Tergîb-üs-salât	224
21- Enîs-ül-iâlibîn	208
22- Şevâhid-ün-nübüvve	304
23- Umdet-ül-makâmât	496
24- El-medâric-üs sen'iyye (Urduca, Fârisî, Arâbî)	192
25- Akâid-i nizâmîyye (Urduca, Fârisî, Arâbî)	160
26- Hayrât-ül-hisân (Urduca, Fârisî, Arâbî)	224

Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Allahü teâlâ-nın çok sevdiği kimse, dînini öğrenen ve başkalarına öğretendir. Dînini ıslâm âlimlerinin ağızlarından öğreniniz!)**

Hakikî âlim bulamıyan, Ehl-i sün-net âlimlerinin kitâblarından öğrenmeli ve bu kitâbların yayılmasına çalışmalıdır. İlm, amel ve ihlâs sâhibi olan müslimâna **(İslâm âlimi)** denir. Bu üçünden biri noksan olup da, kendini âlim tanıtana (kötü din adamı, yobaz)

B. 11567

Fiyatı: 200.000 TL.